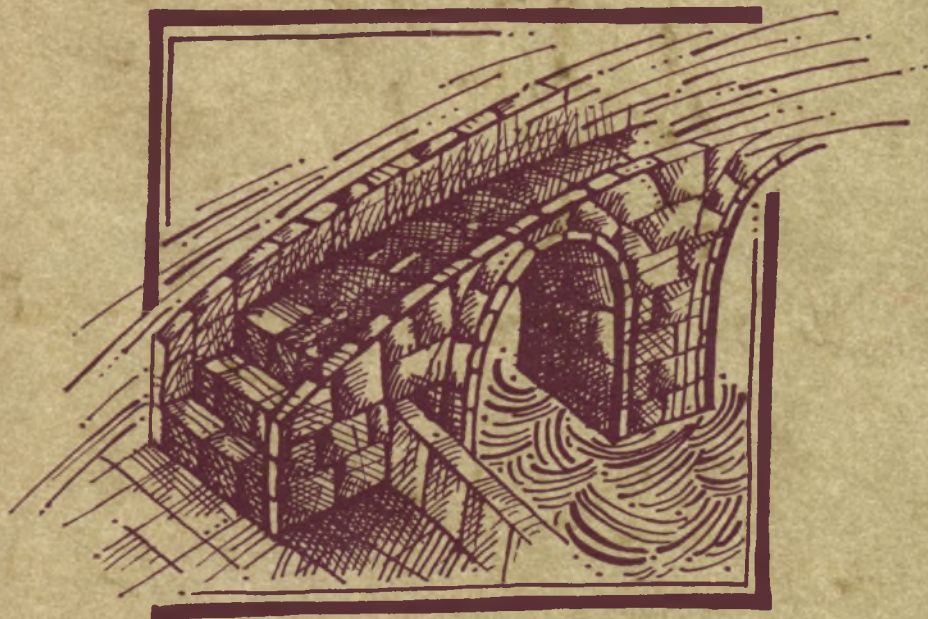


Svatá Kateřina Sienská



DIALOG



Krystal OP

V roce 1970 byla papežem Pavlem VI. prohlášena za „učitelku církve“ sv. Kateřina Sienská, vlastním jménem Caterina di Giacomo di Benincasa (1347–1380). Církev tímto gestem chtěla naznačit, že sv. Kateřina má co říci dnešnímu světu, především dnešním věřícím. Její poselství nespočívá v genialitě a originalitě nauky – zde se Kateřina pravověrně drží vyšlapaných cest –, ale v dokonalé jednotě nauky a mystiky, kontemplanace a aktivity, zatímco dnešní svět je chápe odděleně nebo se snaží vnášet do nich svou hierarchii.

Kateřina, od dětství formována dominikány, přijala v 18 letech dominikánský hábit, a v samotě a kontemplanaci byla dovedena až k mystickému spojení s Bohem. Poté, aniž by opustila výšiny kontemplanace, se zcela odevzdala službě světu – starala se o chudé a nemocné, angažovala se v politických záležitostech. Nejvíce jí však ležela na srdci reforma kléru a papežství. Napsala mnoho dopisů vlivným osobám, v nichž na prvním místě stojí vždy Pravda, nikoli kompromis nebo diplomacie. Svým vlivem přispěla k návratu papeže Řehoře XI. z Avignonu do Říma.

Kolem Kateřiny se shromažďovala skupina lidí z nejrůznějších společenských vrstev, kteří ji považovali za svou učitelku a duchovní vůdkyni. Jim také adresovala souhrn svého učení v *Dialogu s Boží prozřetelností*.

DIALOG

edice

Thesaurus

Svatá
Kateřina Sienská

DIALOG
S BOŽÍ
PROZŘETELNOSTÍ



Poděkování za spolupráci na přípravě knihy zasluhují:
Giuliana Cavallini, Vincenzo Benetollo OP, Štěpán Filip OP,
Tomáš Pospíšil OP, Ondřej Koupil, Dagmar Kopecká,
Pavel Rychetský, Petr Beneš

přeloženo z italského originálu S. Caterina da Siena, *Dialogo della Divina
Provvidenza*, Versione in italiano corrente a cura di Maria Adelaide Raschini,
© Edizioni Studio Domenicano, Bologna 1991

s přihlédnutím k vydání Giuliany Cavallini: S. Caterina da Siena, *Il Dialogo
della Divina Provvidenza ovvero Libro della Divina Dottrina*, Ed. Cantagalli, Siena
1995 (2. vyd.)

z italštiny přeložila Ivana Hlaváčová
vychází za přispění organizace Renovabis

© překlad Ivana Hlaváčová, 1998

© první vydání Krystal OP, 1998

© obálka Tatiana Svatošová, 1998

© iniciály Ondřej Koupil, 1998

ISBN 80-85929-29-5

Předmluva

Českému čtenáři se dostává do rukou nový překlad *Dialogu sv. Kateřiny Sienské, učitelky církve*.

Kniha sama, ale i postava sv. Kateřiny patří k velkým překvapením, která Bůh uchystal v dějinách. Učitelka církve, která neabsolvovala teologickou fakultu a dokonce dlouhou dobu neuměla číst a psát.

Tato žena však patří k dějinám rodné Itálie, neboť pomohla k návratu papeže z avignonského zajetí, znovu nastolila mír v Toskánsku, svými projevy v dopisech a v mystických traktátech spoluvytvářela krásu spisovné řeči rodné země. V době válečného ohrožení Říma za II. světové války ji papež Pius XII. vyhlásil za patronku Itálie.

Pro samotné teologie je sv. Kateřina zřejmým důkazem toho, že teologie čerpá z hloubky vnitřní modlitby a vlité kontemplace. Teologie nemůže degenerovat na pouhou encyklopedickou informatiku, ani si nevystačí s pouhou diskursivní logickou strukturou, v níž by Bůh zůstával pouhým předmětem poznávání. Studium teologie vrcholí v osobním setkání s Bohem v hlubinách tajemství Nejsvětější Trojice.

Pro kazatele je sv. Kateřina výzvou k odvaze hovořit o Bohu a jeho tajemstvích namísto planého moralizování a úzkoprsého napominání. V mystice sv. Kateřiny se intelekt snoubí s vůlí a citem. Láska vyrůstá z poznání krásy a dobra jediného Jsoucího. Boží prozřetelnost sama se stává zajatkyňou lásky ke krásě svého tvora. Mystika se nezamyká do temnoty nevědění a nepoznatelnosti. Nikde jinde nevidíme tak zřetelný rozdíl mezi křesťanskou mystikou a mystickými proudy východních náboženství. Tato skutečnost vyrůstá z kristocentrismu mystiky sv. Kateřiny a je i odpovědí na to, jaké místo má člověk v křesťanství a v ostatních náboženstvích.

Sv. Kateřina patří ke třem sloupům kazatelského řádu, spolu se sv. otcem Dominikem a se sv. Tomášem Akvinským. Jestliže v Dominikovi můžeme spatřovat symbol Otce, pak Tomáš představuje Syna – vtělenou Moudrost a Kateřina lásku a oheň Ducha svatého. Její hlavní dílo vychází právě v roce Ducha svatého: kéž v nás posílí víru, naději a lásku, a přispěje tak k naší duchovní přípravě na jubilejní rok 2000.

*fra Dominik Duka OP
biskup královéhradecký*

Věčný Bože, všemohoucí Otče, žhavý Plameni lásky!
Dar, který jsi dal člověku, ukazuje tvou dobrotu a velikost.
Tímto darem jsi ty sám, celý Bůh, věčná a nekonečná Trojice.
A místo, kam jsi sestoupil, aby ses nám daroval,
je chlév našeho člověčenství, které se stalo zvířecím doupětem,
doupětem smrtelných hříchů.
Věčná Trojice, má něžná lásko!
Ty, pravé Světlo, daruj nám světlo.
Ty, Moudrosti, daruj nám moudrost.
Ty, Sílo, obdař nás silou!
Rozptyl, vroucně tě prosím, naše temnoty,
abychom tě mohli dokonale poznávat
a kráčet za tvou láskou s čistým a prostým srdcem. Amen.

Svatá Kateřina Sienská

Ze života svaté Kateřiny Sienské

- 1347 25. března se v rodině barvíře vlny ve čtvrti Fontebranda v Sienně narodilo předposlední z pětadvaceti dětí – Caterina di Giacomo di Benincasa; v dětství měly na Kateřinu rozhodující vliv *mantellate*, ženy zasvěcené péči o chudé a nemocné, a její první zpovědník Tommaso della Fonte
- 1353 Kateřině se dostává prvního vidění, po němž zasvěcuje Bohu své panenství (podle podání Rajmunda z Kapuy)
- 1362 Kateřina čelí tlaku svých rodičů na to, aby se vdala
- 1365 Kateřina přijímá dominikánský hábit – vstupuje do III. řádu sv. Dominika; někdy v této době, v ústraní svého pokoje, se Kateřina naučí číst
- 1368 v samotě dosahuje mystického zasnoubení s Kristem; v témže roce poznává svého druhého zpovědníka Bartolomea de Dominici
- 1370 její mystický život se prohlubuje: Kateřina prožívá během čtyř hodin mystické spojení s Bohem v extázi, očití svědkové dokládají, že její tělo nejevilo žádnou známku života; současně se Kateřina zřídá spánku a pokrmu
- 1374 setkání s dalším zpovědníkem – a jejím pozdějším hagiografem – bl. Rajmundem z Kapuy
- 1375 při pobytu v Pise naléhá na představitele Pisy a Luccy, aby tyto městské státy nebrojily v rámci protipapežské ligy; v témže období hlásá křížovou výpravu do Svaté země
1. dubna se v Pise Kateřině dostává stigmat
na konci roku se vrací do Sieny a doprovází na smrt svého duchovního syna, vězně Niccolu di Tuldo
- 1376 zasazuje se v zájmu města Florencie u papeže Řehoře XI. za zrušení jím vyhlášeného interdiktu; v témže roce se Řehoř XI., mimochodem na naléhání Kateřiny a Brigity Švédské, vrací z Avignonu do Říma
- 1377 Kateřina zakládá v pevnosti Belcaro za městem Sienu ženský klášter s přísnou observancí
na podzim se jí dostává rozhodujícího podnětu k sepsání *Dialogu* a naučí se psát
- 1378 z pověření papeže Řehoře XI. podniká cestu do Florencie, opět v zájmu smíření Florentánů a Říma; po smrti Řehoře XI.

v březnu a po nástupu nového papeže Urbana VI. je Kateřina během vnitřních florentských rozbrojů dokonce ohrožována na životě

20. září propuká tzv. velké papežské schizma: na výslovný příkaz Urbana VI. se Kateřina vydává do Říma, aby se osobně podílela na řešení této situace; přichází v doprovodu „své rodiny“, velmi chudých mužů a žen žijících z almužen; druhý papež Klement VII. nakonec v červnu 1379 přenese svou rezidenci zpět do Avignonu;

ještě před tímto schizmatem Kateřina dokončuje *Dialog*

1380 v lednu už není Kateřina schopna požívat žádnou potravu ani polknout vodu; od 26. února se nemůže pohybovat, je upoutána na lůžko; 29. dubna ve věku 33 let umírá.

Po smrti její tělo vydávalo vůni; po pěti dnech byla pohřbena v římské bazilice Santa Maria sopra Minerva, kde dosud spočívá pod hlavním oltářem.

* * *

1461 29. června byla papežem Piem II. (Enea Silvio Piccolomini) svatořečena

1970 4. října papež Pavel VI. uděluje sv. Kateřině Sienské – jako třetí ženě – titul *doctor ecclesiae* (učitel církve)

Spisy sv. Kateřiny Sienské

Dílo svaté Kateřiny tvoří 381 jejích dopisů (*Epistolario*, Listy), *Dialog* (*Dialogo della Divina Provvidenza*, *Dialog s Boží Prozřetelností*) a modlitby (*Orazioni*, *Modlitby*). V Itálii se dílem sv. Kateřiny Sienské zabývá Centro Nazionale di Studi Cateriniani v čele s prof. Giulianou Cavalliniovou. Ona sama je mimo jiné editorkou dosud nejdokonalějšího vydání *Dialogu*, textu, jež napsala Kateřina ve svém sienském dialektu (*nel suo volgare*):

S. CATERINA DA SIENA, *Il Dialogo della Divina Provvidenza ovvero Libro della Divina Dottrina*, a cura di Giuliana Cavallini, Ed. Cantagalli, Siena 1995 (2. vyd.).

Modlitby a Listy vyšly v následujících edicích:

S. CATERINA DA SIENA, *Le Orazioni*, a cura di Giuliana Cavallini, Ed. Cateriniane, Roma 1978;

S. CATERINA DA SIENA, *Le Lettere*, a cura di D. Umberto Meattini, Ed. Paoline, Milano 1987.

Charakteristika Kateřinina díla

Jako se v Kateřině životě nedá oddělit činný život a kontempace, tak se v jejím díle těžko hledá hranice mezi teologií a mystikou. Její nauka nevychází z rozumových spekulací, ale z žité víry, především z vlitého daru moudrosti a rozumu. Žádného formálního vzdělání se jí nedostalo. Proto se zdají být bezpředmětné otázky, zda Kateřina reprezentuje spíše tomistickou scholastiku nebo augustiniánskou tradici, zda ji více ovlivnil Řehoř Veliký, Bernard z Clairvaux, František z Assisi nebo Tomáš Akvinský. Všechno, s čím se setkala v kázáních, rozhovorech nebo ve zpovědi, přebírala a začleňovala do celku svého vědění. Je tedy především pravověrnou reprezentantkou převládajícího proudu katolického učení.

Kateřinino dílo tedy nepřináší nic nového, žádné originální myšlenky ani teologický systém. Její přínos spočívá hlavně ve způsobu, jakým podává tradiční učení. Konkrétní mravní apely jsou vždy podloženy teologickými důvody, příkázání a rady jsou ukázány v tak přitažlivém světle pravdy a krásy, že jim není možné odolat, a tak výklad spontánně přechází do vzrušené modlitby chvály, díky a prosby.

Pravda je vůbec centrálním pojmem Kateřinina učení. Bůh je „první sladká Pravda“ a bez jeho poznání není možná skutečná láska k němu. Pravda a láska už zde na zemi tvoří jednotu, která dojde plnosti na věčnosti. O tom svědčí Kateřina nejen svým dílem, ale i celým životem naplněným bojem za pravdu bez kompromisů, ale také bez zloby a nenávisti.

Pro duchovní skutečnosti Kateřina nalézají jasně srozumitelné metafory, nicméně propracované do takových detailů a souvislostí, že je někdy obtížné se orientovat ve spleti jejích myšlenek. Mnohohrstenatost a časté opakování by se staly brzy únavným a vyčerpávajícím pro toho, kdo by chtěl její dílo číst jako teologické pojednání, ale je nekončícím zdrojem inspirace pro rozjímavého čtenáře.

Její styl má daleko k uhlazenosti nebo formální dokonalosti, ale to mu právě dodává půvab a věrohodnost. Ve svém rodném sienském dialektu cituje i Písmo, přestože se s ním mohla setkávat jenom v latině. Nesplňuje ale formální požadavky, jaké máme dnes na citace Písma – volně používá a parafrázuje celé sekvence, slovo Boží je v jejím myšlení jako doma, vychází z něj a její výklad do něj opět ústí. Není to akademické dokládání vlastních myšlenek slovy Písma, tak jak se s ním setkáváme dnes, ale skutečné „žití ze slova Božího“.

Dialog

Dialog je shrnutím Kateřinina učení. Zatímco v listech máme možnost nahlédnout do její osobnosti, událostí, vztahů, v *Dialogu* poznáváme Kateřinu jako učitelku (což bude formálně potvrzeno téměř 600 let po její smrti). Jde o jakousi duchovní závěť jejím následovníkům, která nepostrádá svou aktuálnost ani dnes.

Podnětem k sepsání *Dialogu* se stal mimořádně silný mystický zážitek, o kterém píše Rajmund z Kapuy: „Asi dva roky před smrtí jí byla pravda z nebes zjevena s takovou jasností, že Kateřina byla puzena písemně ji zaznamenat pro ostatní. Požádala své sekretáře, aby jakmile uvidí, že se dostala do extáze, zaznamenali vše, co bude říkat. Tak byla v krátkém čase sepsána kniha obsahující dialog duše se samotným Pánem, v němž duše klade Pánu čtyři otázky a Pán jí odpovídá a osvětluje jí mnohé užitečné pravdy.“

Je rozšířen mylný názor, že Kateřina sepsala *Dialog* během pětidenní extáze. Ve skutečnosti však vznikal zřejmě celý rok, jak vysvětluje ze zmínek samotné Kateřiny a jejích současníků.

Pokusme se ve stručnosti zrekonstruovat vznik *Dialogu*:

Na počátku října 1377 Kateřina píše Rajmundovi dopis z Rocca d'Orcia (list 272), v němž se zmiňuje o svém mystickém zážitku a podává základní rámec své knihy. Současně poznamenává, že se naučila psát. Ještě v Rocca d'Orcia začíná Kateřina na *Dialogu* pracovat. V dopise Monně Alesse (list 119) píše, že ji Bůh během psaní zbavil bolesti, a v květnu či červnu 1378 žádá ze Sieny, aby jí byla kniha poslána (list 365 adresovaný Stefanu Maconimu). Poté odjíždí do Florencie s mírovým poselstvím a přes vzrušenou a nejistou atmosféru pracuje i zde. Protože město narychlo opouští, nechává knihu tam a píše si o ni muži, u kterého byla ubytována (dodatek k listu 179). Ještě před vypuknutím schizmatu musela mít kniha konečnou podobu – jednak v *Dialogu* chybí jakékoli narážky na schizma, jednak i Caffarini uvádí, že kniha byla napsána dříve, než byla Kateřina v listopadu 1378 povolána do Říma (Leggenda minore, III, 1).

Struktura Dialogu

Původní textové schéma – jak na sebe jednotlivé části navazují a jak spolu souvisejí – rekonstruovala Giuliana CAVALLINIOVÁ v úvodu (*Introduzione*) k své edici *Il Dialogo della Divina Provvidenza ovvero Libro della Divina Dottrina* (Roma 1968), s. XV–XX. Aby bylo čtenáři usnadněno porozumění textu, doprovázíme *Dialog* osnovou, která vychází právě z jejího dělení.

1. Prolog (kap. 1–2)

Úvodní odstavce obsahují nejdůležitější myšlenky celé knihy:

- důvěrná souhra mezi pravdou a láskou
- krása a důstojnost lidské bytosti, jejíž dokonalost spočívá ve spojení s Bohem. Diskrétně se uvádí, že obsah knihy, která následuje, se týká právě Kateřinina života. Vypočítávají se čtyři prosby, s nimiž se obrací na Boha:
- prosba za sebe samu (později Kateřina upřesní, že prosí, aby směla trpět pro smíření za hříchy)
- prosba za obnovu církve
- prosba za celý svět, zejména za vzpurné křesťany
- prosba k Boží Prozřetelnosti o to, „aby na vše, především na jeden případ, shlédla svým dobrotivým pohledem.“

2. Učení o dokonalosti (kap. 3–12)

Bůh stručně odpovídá na první prosbu a poučuje Kateřinu:

- o potřebě nekonečné touhy v časných záležitostech
 - o úloze bližních v ekonomii lásky
 - o ctnostech
 - o rozlišování, které je lampou a „kořením“ všech ostatních ctností.
- Tato část nemá díkůvzdání.

3. Dialog (kap. 13–25)

Kateřina formuluje tři prosby, které korespondují s druhou a čtvrtou prosbou z úvodu; na každou Bůh stručně odpovídá:

- prosí o milosrdenství pro lid Boží a „mystické tělo svatě Církve“, Bůh na to odpovídá slovy o daru Kristovy krve, která je výkupným za nás, a o zodpovědnosti, kterou na sebe bereme přijetím tohoto daru
- Kateřina prosí o milosrdenství pro celý svět, odpovědí na tuto prosbu je dialog o sebelásce, která otravuje svět jako jed, a o Boží svrchovanosti nad zlými i dobrými
- Kateřina prosí o milost následovat pravdu, zvláště pro Rajmunda z Kapuy, a Bůh hovoří o cestě pravdy o mostu, kterým je Kristus, a o vinici naší vlastní duše a vinici Církve, o něž má pečovat každý, kdo mu slouží.

Krátký dialog je zakončen chválou Boží lásky a žádostí dozvědět se více o Kristu jako mostu.

4. Učení o mostu (kap. 26–87)

Ústřední a nejdůležitější část celé knihy se dělí do několika oddílů:

- popis mostu, cesty pravdy: most se skládá ze tří stupňů, představujících tři stavy duše, a sahá od nebe k zemi
- cesta těch, kteří se plahočí řekou pod mostem, je cestou lži

- volba mezi cestou lži, nebo pravdy
- cesta těch, kteří přecházejí most cestou běžné lásky
- cesta těch, kdo krácejí v dokonalé lásce.

Učení o mostu je rozšířením odpovědi na prosbu o milost následovat Pravdu, protože za vrchol celé duchovní cesty se považuje hlad po spáse duší – tento moment bude přítomen i v dalších dvou oddílech. Po shrnutí učení o mostu se Kateřině dostane obnoveného slibu milosrdenství a chce být poučena o slzách, neboť viděla, „že duše vystupuje do větší výše prostřednictvím slz.“

5. Učení o slzách (kap. 88–97)

Pět druhů slz odpovídá stavům duše. Tato kratší část končí chvalozpěvem („duše... volala jako zamilovaná“) a Kateřininou otázkou o radě a soudu, aby „mohla v pravdě sloužit Bohu a svému bližnímu a aby se vůči jeho tvorům nedopustila nespravedlivých soudů“.

6. Učení o pravdě (kap. 98–109)

K tomu, abychom dosáhli pravdy, potřebujeme nutně tři světla. První spočívá v uvědomění si pomíjivosti a nestálosti všech věcí tohoto světa. Druhé, které ještě není dokonalé, pak v tom, že se soustředíme na umrtvování těla; je však spíše zapotřebí zaměřit se na „zabití své vůle“. V třetím – slavném – světle máme již dokonalý odstup od světa – duše už „na sebe nehledí zrakem výhod, kterých by mohla dosáhnout“, „protože se zbavila ziskné lásky, v níž mě [Boha] člověk miluje pro svůj vlastní prospěch“. Nechceme-li podlehnout klamu, je třeba zachovávat tři zásady: nesoudit neřesti druhých, vyhýbat se rovněž hodnocení stupňů dokonalosti, jichž druzí dosáhli, a nenutit druhé, aby šli všichni stejnou cestou. Tento oddíl dále rozvíjí myšlenky o mostu a to, co bylo řečeno o rozlišování v kapitole 11. Kateřina je pobídlnuta, aby si žádala více, dostává se jí „pro její nářky a volání“ nového příslibu milosrdenství pro svět. Po chválení Boha za zjevené pravdy prosí:

- aby ona, její žáci a dva její duchovní otcové zůstali věrni pravdě,
- o to, aby mohla podrobněji poznat pochybení služebníků Církve: tak se totiž ještě znásobí její zármutek a touha po milosrdenství. Bůh pak důkladněji odpoví na její prosbu za mystické tělo Církve a vybídně ji k horlivější modlitbě.

7. Mystické tělo svaté církve (kap. 110–134)

Na začátku této části Bůh ukazuje vznešenost kněžské služby a veliké tajemství eucharistie (ta je přirovnávána ke slunci). Tento oddíl pokračuje líčením způsobů dobrých i špatných Božích správců. Bůh několikrát zdůrazňuje zvláštní důstojnost kněží, pro kterou je mají

lidé ctít a milovat vzdor všem špatnostem, jež spáchají; obšírně pak líčí nejzávažnější neřesti špatných kleriků a řeholníků. Poté co Bůh shrne, co dosud vyjevil („... nechci dál znepokojoval tvůj sluch“), jej Kateřina oslavuje jako světlo a oheň, nejvyšší lásku a toho, který naplňuje naše touhy. Opakovaně si vyprošuje milosrdenství pro svět a Církev. Znovu předkládá prosbu o Boží prozřetelnost.

8. Boží prozřetelnost (kap. 135–153)

Bůh mluví o své všeobecné prozřetelnosti ve stvoření, vykoupení, svátostech, v daru naděje, v Zákone, potom se zmiňuje o prozřetelnosti v každé životní situaci a v „jistém případě“. Zvláště se věnuje těm, kteří si dobrovolně zvolili chudobu: chudý Boží služebník není v žádném případě žebrák. Následuje od Boha chvála chudoby a od Kateřiny chvála božské lásky; současně si „ona duše“ žádá další poučení, a to o poslušnosti.

9. Poslušnost (kap. 154–165)

Bůh mluví o poslušnosti Slova, která přinesla vykoupení hříšníkům, o poslušnosti v běžném slova smyslu a o poslušnosti řeholníků. Bůh poté povzbuzuje člověka v této ctnosti, vychvaluje ji, osvětluje, jak je spjata s ostatními ctnostmi a předkládá její plody.

10. Shrnutí Dialogu (kap. 166–167)

Bůh shrnuje své odpovědi na čtyři Kateřininy prosby a ona odpovídá chválou Nejsvětější Trojice. Končí modlitbou, aby byla oblečena ve věčnou Pravdu.

Prameny

Věrohodné zdroje napomáhající poznání života a díla sv. Kateřiny Sienské nám zanechali její žáci, z nichž vynikají zvláště dva: Rajmund z Kapuy, její zpovědník a duchovní vůdce, a Tommaso d'Antonio Nacci da Siena (zvaný běžně Caffarini), první promotor v procesu její kanonizace. U Caffariniho chybějí doklady k jeho odborné věrohodnosti, zatímco o Rajmundovi víme, že se jako učenec těšil veliké vážnosti. Vystudoval na univerzitě v Bologni, poté přednášel teologii v Sieně a dosáhl titulu *magister theologiae*. On také stál na počátku snah zachytit Kateřinin život a v letech 1384-1395 napsal její životopis *Legenda major*. Jeho dílo je dostupné ve dvou edicích:

RAIMONDO DA CAPUA, [*Legenda major*] *S. Caterina da Siena*, do ital. přel. Giuseppe Tinagli, Ed. Cantagalli, Siena 1934;

RAIMONDO DA CAPUA, *Vita*, Ed. Cantagalli, Siena 1988.

Caffarini se pokusil Rajmundovo dílo doplnit a rozšířit. Dvěma jeho nejdůležitějšími počiny jsou *Libellus de Supplemento*, využívající

zápisky prvního Kateřinina zpovědníka Tommasa della Fonte, a *Processus*, shromažďující všechna tehdy dostupná svědectví Kateřininyh žáků. Je také autorem výtahu nejdůležitějších událostí Kateřinina života, tzv. menší legendy. Edice:

CAFFARINI, THOMAS ANTONII DE SENIS, *Libellus de Supplemento: Legende Prolixae Virginis Beate Catherine de Senis*, a cura di Giuliana Cavallini ed Imelda Foralosso, Ed. Cateriniane, Roma 1978;

CAFFARINI, THOMAS ANTONII DE SENIS, *Leggenda minore di S. Caterina da Siena (e lettere dei suoi discepoli)*, a cura di Francesco Grottanelli, Presso Gaetano Romagnoli, Bologna 1868.

Další svědectví k jejímu životu shromažďují *Miracoli*, sepsané neznámým Florentňanem, paměti jejího žáka Cristofana di Gano Guidini a záznamy anglického augustiniána Williama of Flete (poustevníka žijícího v Leccetu blízko Sieny), který byl zároveň učitelem i žákem sv. Kateřiny. Soupis pramenů týkajících se svaté Kateřiny začala od roku 1936 vydávat univerzita v Sieně. Ze zamýšleného celku dvadvaceti svazků jich v různých letech vyšlo sedm (sv. 1, 4, 9, 10, 15, 20, 21):

LAURENT, M. HYACINTA et al., *Fontes vitae S. Catharinae Senensis historici*, R. Università di Siena, Cattedra Cateriniana, Siena, od r. 1936 dál.

Literatura o sv. Kateřině Sienské

Bibliografický přehled prací o sv. Kateřině, pokrývající první polovinu 20. století, se nachází v:

Lina ZANINI, *Bibliografia analitica di S. Caterina da Siena 1901-1950*, Ed. Cateriniane, Roma 1971. Z knih, studií a článků věnujících se Kateřinině životu a učením uvádíme tyto:

Giacinto D'URSO, *Il genio di Santa Caterina: Studi sulla sua dottrina e personalità*, Ed. Cateriniane, Roma 1971

—, *Il pensiero di S. Caterina e le sue fonti*, *Sapienza* 7 (1954), s. 335–388

Tito S. CENTI, *L'Eucarestia nel pensiero e nella vita di S. Caterina da Siena*, *Rassegna di Ascetica e Mistica* 21 (1970), s. 369–383

Alvaro GRION, *Santa Caterina da Siena: dottrina e fonti*, Morcelliana, Brescia 1953.

V bádání o rozdělení a kompozici *Dialogu* došlo k rozhodujícímu obratu publikováním úvodu (*Introduzione*) Giuliany CAVALLINIOVÉ k její edici *Il Dialogo della Divina Provvidenza ovvero Libro della Divina Dottrina*, Ed. Cateriniane, Roma 1968. Toto téma zpracovávají ještě

následující studie:

Benedict ASHLEY, *Guide to Saint Catherine's Dialogue, Cross and Crown* 29 (1977), s. 237-249

Giuliana CAVALLINI, La struttura del Dialogo cateriniano nella edizione francese del 1913 e in quella italiana del 1968, *Rassegna di Asctica e Mistica* 21 (1970), s. 343-353

Eugenio DUPRÉ-THESEIDER, Sulla composizione del Dialogo di S. Caterina da Siena, *Giornale Storico della Letteratura Italiana* 117 (1941), s. 161-202.

Cestu k úplnému kritickému vydání *Dialogu* a jeho textově kritické problémy přehledně představuje, inspirujíc se přitom z práce G. Cavalliniové, editorka jeho amerického vydání Suzanne NOFFKE OP:

CATHERINE OF SIENA, *The Dialogue*, přel. Suzanne Noffke, Paulist Press, New York-Ramsey-Toronto 1980.

Při kritice historických pramenů ke sv. Kateřině sehrál v dvacátých a třicátých letech důležitou roli pro svůj „téměř ikonoklastický přístup“ (S. Noffke) Robert FAWTIER. Publikoval jednak dvě eseje, jednak doplněk ke Kateřinině listu 179:

Robert FAWTIER, *Sainte Catherine de Sienne: Essai de critique des sources: I. Sources hagiographiques*. Bibliothèque des Écoles françaises d'Athènes et de Rome, vol. 121, ed. De Boccard, Paris 1921

—, *Sainte Catherine de Sienne: Essai de critique des sources: II. Les oeuvres de Sainte Catherine de Sienne*. Bibliothèque des Écoles françaises d'Athènes et de Rome, vol. 135, ed. De Boccard, Paris 1930

—, *Cateriniana, Mélanges d'archéologie et d'histoire* 34 (1914), s. 3-95 (7)

* * *

Z česky psané literatury vybíráme příspěvky z revue *Na Hlubinu* a *Salve*. *Na Hlubinu* přinesla v roce 1940 na dvojí pokračování studii Reginalda DACÍKA *Svatá Kateřina Sienská a její dílo* (*Na Hlubinu* XV, č. 3, 4/1940, s. 163-169, 206-212). Tato studie byla kompletně přetištěna v úvodu k výboru z *Listů svaté Kateřiny Sienské* (přel. dr. Karel Vrátný, Dominikánská edice Krystal, Olomouc 1940). V roce 1947 přinesl tentýž časopis článek H. C. GRAEFA *Mystický život sv. Kateřiny Sienské* (9/1947, s. 325-331); v roce 1948 podepsal CATERINATO dvě rozjímání o Kateřinině spiritualitě: *Sladká Maria – Maria Panna ve zbožnosti a díle sv. Kateřiny* (5/1948, s. 175-179), a *Láska svaté Kateřiny Sienské* (6/1948, s. 216-220). V II. ročníku časopisu *Salve* vyšla stať Vladimíra KOUDELKY *Kateřina Sienská – její život bez literárního působení* (č. 1/1992, s. 23-27). 27. dubna téhož roku přednesla Giuliana

CAVALLINI v dominikánském konventu sv. Jiljí v Praze svou přednášku *Svatá Kateřina Sienská a sjednocená Evropa* (otištěno v *Salve* č. 4/1992, s. 57–63). Tamtéž v č. 3/1996 (s. 11–19) píše o Kateřinině spiritualitě americká dominikánka Mary O'Driscoll: *Marie Magdaléna a Kateřina Sienská: dominikánské sestry*. U příležitosti 650. výročí narození sienské svěťice otiskl Radim Černušák článek *Kristus v díle sv. Kateřiny Sienské* (3/1997, s. 24–27).

Dosavadní české překlady sv. Kateřiny

Výbor z Kateřininých dopisů pořídil v roce 1940 Karel VRÁTNÝ (*Listy svaté Kateřiny Sienské*, Dominikánská edice Krystal, Olomouc 1940). V téže edici vyšla jako soukromý tisk *Krátká rozmluva o získání dokonalosti* (1938, vyd. Reginald DACÍK). V samizdatu zůstal překlad *Dialogu* z pera Zdislavy ČERNÉ OP. Ten vycházel z vydání, které před edicí G. Cavalliniové (1968) platilo za reprezentativní – SANTA CATERINA DA SIENA, *Dialogo della Divina Provvidenza*, a cura del P. Innocenzo TAURISANO OP, Libreria Ed. F. Ferrari, Roma 1947.

Ediční poznámka

Náš překlad vychází z vydání Edizioni Studio Domenicano (ESD) – S. CATERINA DA SIENA, *Dialogo della Divina Provvidenza*, Versione in italiano corrente a cura di Maria Adelaide RASCHINI, ESD, Bologna 1991 (z něho přebírá také biblické odkazy). Přihlíží přitom k dosud nejdokonalejšímu vydání *Dialogu*: S. CATERINA DA SIENA, *Il Dialogo della Divina Provvidenza ovvero Libro della Divina Dottrina*, a cura di Giuliana CAVALLINI, Ed. Cantagalli, Siena 1995 (2. vyd.). Poznamenejme, že G. Cavallini toto své vydání nepovažuje za konečné, přesto je dozajista autentické a důvěryhodné.

Zcela originální rukopis *Dialogu* k dispozici není. Cesta k němu vede přes srovnání rukopisů pocházejících z rukou bezprostředních Kateřininých žáků. K svému vydání z roku 1968 Cavalliniová použila rukopis MS 292 (Biblioteca Casanatense v Římě) spjatý s Barducciem Canigianim, jedním ze tří sekretářů zodpovědných za spolehlivý záznam toho, co Kateřina nadiktovala. Kateřina po sobě téměř jistě zanechala jeden souvislý text, který její žáci záhy rozdělili do kapitol (v našem vydání tištěno tučně jako marginálie). Toto rozdělení je užitečné pro uvádění vnitřních odkazů. Rozdělení do jednotlivých traktátů je zžitě (od 16. století), nicméně neodpovídá přirozené struktuře *Dialogu*. Tu odhalila svou rekonstrukcí původního textového schématu až G. Cavalliniová. Rozhodující rukopis (MS 292) potvrdil správnost jejího členění tím, že jednotlivé oddíly byly označeny velkými začátečními písmeny (v našem vydání iniciálami).

Zkratky a názvy biblických knih

Gn	Geneze	Př	Příslaví
Ex	Exodus	Kaz	Kazatel
Lv	Levitikus	Pís	Píseň Písni
Nm	Numeri	Mdr	Kniha moudrosti
Dt	Deuteronomium	Sir	Sirachovec
Joz	Kniha Jozuova	Iz	Izaiáš
Sd	Kniha Soudců	Jer	Jeremiáš
Rt	Kniha Rut	Pláč	Nárky
1 Sam	1. kniha Samuelova	Bar	Baruch
2 Sam	2. kniha Samuelova	Ez	Ezechiel
1 Král	1. kniha Králů	Dan	Daniel
2 Král	2. kniha Králů	Oz	Ozeáš
1 Kron	1. kniha Kronik	Jl	Joel
2 Kron	2. kniha Kronik	Am	Amos
Ezd	Kniha Ezdrášova	Abd	Abdiáš
Neh	Kniha Nehemiášova	Jon	Jonáš
Tob	Tobiáš	Mich	Mícheáš
Jdt	Judit	Nah	Nahum
Est	Ester	Hab	Habakuk
1 Mak	1. kniha Makabejská	Sof	Sofoniáš
2 Mak	2. kniha Makabejská	Ag	Aggeus
Job	Job	Zach	Zachariáš
Žl	Žalmy	Mal	Malachiáš

Mt	Evangelium sv. Matouše	1 Tim	1. list Timotejovi
Mk	Evangelium sv. Marka	2 Tim	2. list Timotejovi
Lk	Evangelium sv. Lukáše	Tit	List Titovi
Jan	Evangelium sv. Jana	Flm	List Filemonovi
Sk	Skutky apoštolů	Žid	List Židům
Řím	List Římanům	Jak	List sv. Jakuba
1 Kor	1. list Korinťanům	1 Petr	1. list sv. Petra
2 Kor	2. list Korinťanům	2 Petr	2. list sv. Petra
Gal	List Galaťanům	1 Jan	1. list sv. Jana
Ef	List Efesanům	2 Jan	2. list sv. Jana
Flp	List Filipánům	3 Jan	3. list sv. Jana
Kol	List Kolosanům	Jud	List sv. Judy
1 Sol	1. list Soluňanům	Zj	Apokalypsa
2 Sol	2. list Soluňanům		

PROLOG

VE JMÉNU UKŘIŽOVANÉHO KRISTA A NEJSLADŠÍ MARIE



nesmírné touze po uctívání Boha a po spáse duší se jedna duše po nějaký čas věnovala cvičení ve ctnostech; a po dlouhém přebývání v cele sebepoznání, v níž dlela proto, aby v sobě lépe poznala Boží dobrodiní, neboť po poznání přichází láska, milujíc usilovala o to, aby mohla následovat pravdu a moh-

la se jí odít.

Není jiného prostředku, jímž by duše mohla okusit pravdu a být pravdou osvěcena, kromě pokorné a vytrvalé modlitby, založené na poznání sebe sama i Boha. Jestliže se totiž v modlitbě cvičíme s pokorou a vytrvalostí, ona spojuje duši s Bohem, neboť kráčí ve stopách a podle příkladu ukřižovaného Krista. Tak se duše mocí touhy, hnutí ducha a láskyplného sjednocení stává druhým Kristem. Domnívám se, že právě na to poukazoval Kristus, když řekl: „Tomu, kdo mě miluje a zachovává moje slovo, se dám poznat a budu s ním jedno“¹; a na mnoha místech v evangeliu nacházíme podobná slova, díky nimž můžeme vidět, jak je pravdivé, že se duše mocí lásky projevené v modlitbě stává téměř

¹Srov. Jan 14, 23.

druhým Kristem. A vzpomínám si, jak mi jedna Boží služebnice² vyprávěla, že když její duše vzlétla v modlitbě do velkých výšin, Bůh neskryl před zrakem jejího rozumu lásku, kterou chová ke všem svým služebníkům, ale naopak ji dal otevřeně poznat a kromě jiného jí řekl:

„Otevři oči svého rozumu a upří je na mne; pak uvidíš důstojnost a krásu mých tvorů, kteří jsou obdařeni rozumem.³ A v kráse, již jsem dal duši tím, že jsem ji stvořil ke svému obrazu a podobě, uvažuj o těch, kdo se oděli svatebním šatem lásky, zdobeným mnoha opravdovými ctnostmi: kdyby ses ptala, kým jsou, odpověděl bych ti,“ tak pravilo sladké a láskyplné Slovo, „že jsou mým druhým já; neboť ztratili a zmařili svou vlastní vůli a oděli se do mé vůle, s níž vytvářejí jednotu a připodobňují se jí.“

Je tedy hlubokou pravdou, že se duše spojuje s Bohem vzepětím lásky. Chtěla-li tedy ona duše odvážně poznávat a nalézt pravdu, musela tuto touhu po pravdě zaměřit především na sebe; neboť duše nemůže v rámci učení, příkladu a modlitby vykonat pro svého bližního nic opravdu užitečného, jestliže nedokáže být užitečná především sama sobě, to znamená pokud předtím v sobě nedobude ctností. Proto tato duše přednesla Bohu čtyři modlitby.

První modlitba byla za ni samu. Druhá za obnovu svaté Církve. Třetí za svět jako takový, a zejména za mír mezi křesťany, zvláště mezi těmi, kdo se bouří proti svaté Církvi, vážně ji urážejí a pronásledují. Čtvrtou modlitbou tato duše prosila Boží Prozřetelnost, aby na vše, především na jeden případ, shlédla svým dobrotivým pohledem.

- 2 Touha oné duše byla velická a ustavičná, ale vzrostla ještě více, neboť jí první Pravda⁴ ukázala, jak velmi potřebný je svět a do

²Kateřina skrývá svou totožnost obecným výrazem „jedna Boží služebnice“, aby si zachovala diskrétnost a pokorně sdělila ostatním svou duchovní zkušenost.

³Výraz „bytosť obdařená rozumem“ je v *Dialogu* často používán jako definice člověka. Poukazuje na to, že rozum je nejvznešenější funkce charakteristická pro lidskou přirozenost, která člověku umožňuje poznat sebe sama a svůj vlastní vztah závislosti na Bohu stvořiteli. Z tohoto poznání totiž vyrůstá láska, jak uvádí Kateřina.

⁴„První Pravda“ je stejně jako „první sladká Pravda“ typickým výrazem, jímž Kateřina myslí Boží jméno. V *Dialogu* se pak *ex parte Dei* velmi často vy-

jakého stavu se řítí bouřlivým životem, jímž uráží Boha. Navíc jí duchovní otec⁵ v dopise svěřil, jak nesnesitelnou bolest mu působí urážky Boha a škody, jež tak vznikají duším, a pronásledování svaté Církve. To vše v ní rozdmýchávalo svatou touhu, neboť ji zraňovala bolest nad tím, že je urážen Bůh, ale neztrácela radostnou naději, že Bůh nad vším tím zlem zvítězí.

Onu duši tak zaplavila velká touha, aby už bylo ráno – bylo to ráno jednoho dne zasvěceného Panně Marii –, aby mohla jít na mši: v přijímání eucharistie se totiž pouto duše s Bohem, díky němuž duše poznává pravdu o sobě, projevuje snad nejmocněji. Lze totiž říci, že při přijímání eucharistie je duše v Bohu a Bůh v duši stejně, jako je ryba v moři a moře v rybě.

Když se rozednilo a nadešla hodina mše, ona duše se jí účastnila s nesmírnou touhou, a když došla k hlubšímu poznání sebe sama, zastyděla se za svou nedokonalost; připadalo jí totiž, jako by ona sama byla příčinou všeho zla, které se na celém světě dalo. Proto k sobě pocítila dokonce nenávist a odpor, které jí připadaly jako úkon spravedlnosti, jímž se očisťovaly skvrny vin, jež byly, ať zdánlivě, či skutečně, na její duši a jež ji vedly ke zvolání: „Věčný Otče, prosím tě, abys potrestal urážky, jichž jsem se za svůj život dopustila. A protože mé hříchy jsou příčinou utrpení mého bližního, prosím tě, abys dal trestu za ně dopadnout prospěšně na mou hlavu.“

skytuje „moje Pravda“, označující jednorozeného Božího Syna, Ježíše Krista, pravého Boha a pravého člověka, neboli „celého Boha a celého člověka“.

⁵Kateřina naráží na bratra Rajmunda z Kapuy, svého duchovního vůdce a prvního šířitele jednoho z jejích životopisů. Rajmund z Kapuy byl blahoslaven.

UČENÍ O DOKONALOSTI

Svatá touha

3



ehdy věčná Pravda k sobě silněji přitáhla touhu oné duše, jak o tom čteme ve Starém zákoně, že při obětování Bohu vzplál oheň stravující oběť milou Bohu a pozdvihl ji až k němu. Podobně působila sladká Pravda na onu duši, neboť jí seslala oheň shovívavosti Ducha svatého a zmocnila se oběti touhy, kterou ona duše odevzdávala Bohu, a řekla jí:

Dceruško, cožpak nevíš, že všechno utrpení, které postihne nebo může postihnout duši v tomto životě, nestačí na potrestání ani té nejmenší viny? Poněvadž urážka způsobená mně, který jsem nekonečné Dobro, volá po nekonečném odčinění. Chci proto, abys věděla, že ne všechna trápení, která nás postihují v tomto životě, mají za účel potrestání, ale i napomenutí, aby byl syn potrestán za své urážky. Je pravda, že cenou je touha duše, neboli opravdová zkrroušenost a bolest pro spáchaný hřích. Opravdová lítost totiž splácí cenu viny a trestu nikoli pro utrpení, které přináší, neboť toto utrpení, ať je sebevětší, má vždy své meze, nýbrž pro svatou touhu duše, neboť ta je nekonečná. Bůh, který je nekonečný, chce nekonečnou lásku a nekonečnou bolest.

Nekonečnou bolest chce dvěma způsoby. První z nich je bolest nad vlastními vinami, protože každá z nich je spáchána proti Stvořiteli. Druhý spočívá v bolesti nad urážkou, kterou Bohu působí bližní. Všechno utrpení tělesné i duchovní, které z těch-

to dvou druhů bolesti vyplývá a které je způsobeno kteroukoli z těchto příčin, získává nekonečné zásluhy a odčिňuje vinu, která by zasluhovala nekonečný trest – přestože se jedná o konečný skutek vykonaný v konečném čase. Tyto dva způsoby utrpení se totiž ve mně spojují úkonem lásky, a právě proto přinášejí velké trápení duši, která Boha uráží nebo vidí, že je urážen. Proto utrpení nabývá dostatečné ceny: neboť duše se jím cvičí ve ctnosti a trest nese s láskou a zkroušeností a s nekonečnou bolestí pro spáchanou vinu.

Právě tomu nás chce naučit Pavel slovy: „Kdybych mluvil jazykem andělů, kdybych znal budoucnost, kdybych dal všechno své jmění chudým a sám sebe vydal k upálení, nebylo by mi to nic platné, kdybych neměl lásku.“¹ Těmito slovy nám slavný apoštol ukazuje, že konečné úkony nedostačují ani k potrestání, ani k ocenění, jestliže se jim nedostává koření lásky.

Nejdražší dcero, ukázal jsem ti, že vina nemůže být potrestána v konečném čase života, ať jsou velikost a množství snášených utrpení jakékoli, pokud tato utrpení zůstávají jen trestem, to znamená pokud v nich schází láska. Když je trest vykonáván utrpením doprovázeným láskou a zkroušeností srdce, nemá trest hodnotu pro utrpení, které sám působí, ale pro touhu duše. To proto, že láska a každá ctnost mají hodnotu a nesou v sobě život díky mému jednorozenému synu, ukřižovanému Kristu. Jen z něho totiž pochází láska duše. Duše tedy může jít v jeho stopách prostřednictvím ctnosti. Z tohoto, a z žádného jiného důvodu má utrpení hodnotu; a tak trest odčiňuje vinu díky sladké lásce, která spojuje duši s Bohem. A lásku lze získat poznáním mé sladké dobrotivosti, v hořkosti a zkroušenosti srdce, v poznání sebe samé a vlastních vin. Poznání sebe samé rodí nenávisť a bolest nad spáchaným hříchem a vlastní smyslností. Z toho plyne, že se srdce považuje za hodné potrestání a nehodné jakékoli odměny. Tak vidíš – *prohlásila sladká Pravda* – jak se všechno dá trpělivě snášet díky zkroušenosti srdce a díky opravdové trpělivosti a pokoře: jen z pokory se můžeme považovat za hodné potrestání a nehodné odměny. Tímto způsobem, a žádným jiným, lze splatit cenu hříchu. Ty ode mne žádáš utrpení, abych pro toto utrpení

¹ Srov. 1 Kor 13, 1–3.

považoval urážky, jichž se vůči mně dopustili mí tvorové, za odčinění; a žádáš, abys mohla poznávat a milovat mne, který jsem nejvyšší Pravda. Cesta toho, kdo chce dosáhnout dokonalého poznání a přebývat v mé lásce, je tato: nikdy neopouštěj poznání sebe samého, a když jednou sestoupíš do údolí pokory, poznávej mě v sobě, neboť jen toto poznání ti přinese vše, co potřebuješ a co je pro tebe nutné.

Život všech ctností začíná v lásce; a pokrmem lásky je pokora. V poznání sebe samé se pokoříš, neboť pochopíš, že sama ze sebe nejsi nic, a poznáš také, že i tvá bytost pochází ode mě, neboť jsem vás miloval dřív, než jste žili. A pro nevýslovnou lásku, kterou jsem vám přinesl, když jsem se ve vás rozhodl obnovit stav milosti, jsem vás omyl a znovu zrodil v krvi svého jednorozeného Syna, v té krvi, která byla prolita v tak velikém ohni lásky.

Tato krev přináší poznání pravdy tomu, kdo se díky poznání sebe samého vymanil z mlhy sebelásky; žádným jiným způsobem totiž žádný člověk nemůže pravdu poznat.

Tehdy duše díky tomu, že mě takto poznala, zahoří neuhasitelnou láskou, která jí bude působit neustálé utrpení. Nebude to utrpení, které ubíjí ducha, jako jsou utrpení, která ducha zachmuřují a šírají, ale takové utrpení, z něhož duch vychází bohatší a silnější než dříve. Přesto se však jedná o opravdové utrpení, neboť duše, která poznala mou pravdu, svou vinu a nevděčnost a slepotu bližního, trpí nesnesitelnou bolestí. Trpí, neboť mě miluje, protože kdyby mě opravdu nemilovala, netrpěla by.

Jakmile ty a ostatní mí učedníci poznáte mou pravdu zmíněným způsobem, budete muset až do smrti snášet mnohá utrpení, nespravedlnosti a výčitky (slovy i činy) pro slávu mého jména a na znamení jeho chvály. Tak i na tebe přijdou mnohá utrpení, která budeš snášet.

Proto, ty a mí služebníci, neste utrpení s bolestí viny a s láskou ke ctnosti, pro slávu a chválu mého jména. Pokud tomu tak bude, odpustím chyby tvé i ostatních mých služebníků, takže vaše utrpení bude – díky moci lásky – dostačovat jako cena a odměna pro vás i pro ostatní. Získáte tak plod života, neboť budou smyty skvrny vaší nedbalosti a já už nebudu připomínat vaše urážky. Ostatním pak odpustím díky vaší milosrdné a bratrské lásce a obdařím je dary milosti podle ochoty, s níž je budou přijímat.

Zejména odpustím vinu a trest těm, kdo pokorně a s úctou přijmou učení mých služebníků. Jakým způsobem? Ochota k pokoře a úctě je přivede k pravému poznání sebe samých a jejich vlastních hříchů, takže díky modlitbě a touze mých služebníků dostanou plod milosti a pokorně ho přijmou, jak jsem řekl. A obdrží je ve větší nebo menší míře podle toho, jak dokonale budou činit kroky v milosti. Všeobecně platí, že díky vaší touze jiní dojdou odpuštění a obdrží dary milosti – pokud jejich tvrdohlavost nebude tak velká, že by je dovedla až za mez, za níž je budu muset odsoudit pro jejich nedostatečnou naději. Vždyť není schopen naděje ten, kdo pohrdl krví, jíž byl s nekonečnou něhou vykoupen.

A jaký plod obdrží? Tím plodem je to, že já budu očekávat své služebníky přinucen jejich modlitbou, daruji jim světlo a probudím psa jejich svědomí; dám jim pocítit vůni ctnosti a způsobím, že si zamilují rozhovory s mými služebníky. Občas dovolím, aby se jim svět ukázal takový, jaký je, a dopustím, aby proto pocítili mnohá rozmanitá utrpení, aby tak poznali jeho nestálost a pozvedli svou touhu k hledání vlasti věčného života. To vykonám tímto způsobem a ještě mnoha jinými – neboť oko nedokáže zahlédnout, jazyk vypovědět ani srdce pochopit, kolik znám cest a způsobů² – pouze z lásky a proto, abych je přivedl zpět do stavu milosti, aby se na nich naplnila má pravda.

Nutí mě k tomu má nezměrná láska, z níž jsem je stvořil; a nutí mě k tomu také bolest a modlitba mých služebníků: protože já nepohrdám slzami, námahou a jejich pokornými modlitbami, nýbrž je přijímám, neboť schopnost milovat a trápit se škodami na duších jim dávám právě já. Ale těm, kdo žijí, jako by se nic nestalo, neodpustím trest, ale jen vinu, ledaže by opětovali moji lásku a lásku mých služebníků láskou stejně dokonalou, a jestliže přijmou utrpení s hořkostí dokonalé zkroušenosti pro viny, jichž se dopustili. Proto ti, kdo projeví nedokonalou lásku a zkroušenost, nedojdou odpuštění trestu a neobdrží je ani díky někomu jinému, ale dostane se jim jen smazání viny. Odpuštění totiž vyžaduje ochotu obou stran, tedy toho, kdo odpuštění uděluje, i toho, kdo je přijímá; a je-li jejich ochota nedokonalá, stejně

²Srov. 1 Kor 2, 9.

nedokonalým způsobem pak obdrží dokonalý dar lásky těch, kdo mi ho s velkým utrpením pro ně obětují.

Proč jsem ti totiž říkal, že obdrží odpuštění viny a také dar milosti? Vpravdě se tak děje, jak jsem ti řekl, díky prostředkům, které jsme již vypočetali: díky světlu svědomí a díky ostatním věcem je odpuštěna vina, přesně vzato tehdy, když začnou poznávat sami sebe a zvracejí hnilobu svých hříchů, takže jsou připraveni přijmout dar milosti.

To jsou ti, kdo spočívají v běžné lásce. Jestliže napomínáním přijali to, co mívali, a nekladli odpor shovívavosti Ducha svatého, je z nich sňata vina a získávají život v milosti.

Jestliže však jsou jako nevědomí, nevděční a neuznalí ke mně a k úsilí mých služebníků, způsobí si vlastní zkázu tím, co jim bylo dáno z milosrdenství, neboť se jim dar stane příčinou obžaloby. To neznamena, že by milosrdenství bylo nedostatečné nebo že by byla špatná modlitba toho, kdo pro nevděčníka vyprošoval milosrdenství; naopak se tak ukazuje nevděčnickova bída a tvrdost jeho srdce. Nevděčník si totiž svým svobodným rozhodnutím zapečetuje srdce kamenem tvrdým jako diamant, který nelze rozbít jinak než krví.³

A povím ti ještě toto: jestliže onen člověk přes tvrdost svého srdce, dokud má v životě ještě čas a možnost svobodného rozhodnutí, přijme krev mého Synáčka a vlastnoručně jí pomaže své kamenné srdce, podaří se mu je rozlomit a obdrží plod krve, která byla pro něj zaplácena. Avšak jestliže bude váhat a ztrácet čas, žádný lék, až jeho čas vyprší, neobdrží, protože mi nevrátí hřivny, které jsem mu světil: paměť, kterou jsem mu dal, aby si pamatoval má dobrodiní, intelekt, který dostal, aby viděl a poznal pravdu, lásku, aby mohl milovat mne, věčnou Pravdu, když mě jeho intelekt poznal.

Toto je věno, které jsem vám dal a které se musí vrátit mně, Otci. Jestliže bylo zaprodáno a prohandlováno se zlým duchem, zlý duch se k nevděčníkovi přidruží a odnese si všechno, co za jeho život získal, a naplní jeho paměť vzpomínkami na rozkoše

³Ve *Speculum naturale* uvádí Vincent de Beauvais (Vincentius Bellovacensis, asi 1190–1264) středověkou pověru, podle níž pouze dosud teplá krev kozla dokáže rozbít jinak nerozbitný diamant. Kateřina tuto lidovou pověru užívá metaforicky.

a nepoctivosti, na pýchu, lakotu a sobeckou sebelásku, na nenávisť a pohrdání bližním; a na pronásledování mých služebníků. V této bědné situaci, v níž je intelekt zamlžen neuspořádaností vůle, tak nevděčník spolu se zápachem svých vin obdrží věčný trest; neboť nesplatil vinu zkroušeností a bolestí nad svými hříchy.

Nyní tedy znáš důvod, proč utrpení splácí cenu viny ne samo o sobě, protože se vždy jedná o utrpení konečné, ale pouze tehdy, když je doprovázeno dokonalou zkroušeností srdce; avšak těm, kdo dosáhnou dokonalosti příkladné zkroušenosti, je vedle viny odpuštěn také trest, který je s vinou spojen. Přesto zkroušenost všeobecně odčínuje jen vinu: to znamená, že tyto duše očistěné od smrtelného hříchu obdrží milost, ale protože nemají dost lásky a zkroušenosti na odčinění trestu, jsou odsouzeny k trestu očistce a vydány tomuto druhému a poslednímu prostředku očistění.

Sama můžeš vidět, jak touha duše, která se spojuje se mnou, nekonečným Dobrem, má moc odčinit méně či více, podle míry dokonalé lásky, kterou chová jak ten, kdo obětuje svou modlitbu za ostatní, tak ten, kdo tuto pomoc přijímá. Každý totiž bude souzen z mé dobrotivosti takovou měrou lásky, jakou on obracel svou touhu ke mně nebo jakou on dokázal přijmout pomoc od někoho jiného. Tak ať roste horlivost tvé lásky; a nenechávej zbytečně plynout čas, nepřestávej mocně pozvedat svou pokornou a vytrvalou modlitbu za ně. Tebe a otce tvé duše, kterého jsem ti na zemi udělil, vybízím, abyste odvážně snášeli utrpení a abyste žili jakoby mrtví hnutím své smyslnosti.

Bližní jako prostředek

Mám velké zalíbení v touze toho, kdo chce po celý život snášet 5 jakékoli utrpení a trpět pro spásu duší až k smrti. Čím více je člověk ochoten trpět, tím větší lásku ke mně ukazuje, a čím více mě miluje, tím více poznává mou Pravdu. Ale čím více mě poznává, tím více musí snášet utrpení a bolestí způsobovaných urážkami, kterých se lidé dopouštějí.

Právě tys mě prosila, abych na tobě potrestal cizí pochybení, a nevěděla jsi, že nežádáš nic než lásku, světlo a poznání pravdy. Jak jsem totiž řekl, čím větší je láska, tím hojnější je bolest a utrpení. Bolest narůstá v tom, kdo prohlubuje svou lásku. Pro-

to vás vybízím, abyste prosili – a bude vám dáno: já neodepřu nic tomu, kdo mě bude prosit v pravdě. Uvaž: láska přítomná v duši, je-li to božská láska, je natolik spjata s dokonalou trpělivostí, tedy s dokonalou odhodlaností trpět, že jedna bez druhé se vůbec neobejde. Proto duše, která se rozhodne milovat mě, se současně rozhoduje i snášet pro mě utrpení, ať jí ho udělím jakýmkoli způsobem a v jakékoli věci. Trpělivost je zkoušena utrpením a je spjata s božskou láskou. Snášejte ho proto odvážně, jinak se neprokážete jako věrní snoubenci a děti mé Pravdy, ani jimi nebudete, ani neokusíte radost z úcty, jež mi náleží, a ze spásy duší.

- 6 Chci, abys věděla, že každá ctnost stejně jako každá vada se pěstuje prostřednictvím bližního. Kdo nenávidí mne, působí újmu svému bližnímu, nejen své vlastní osobě, která je mu bližním v první řadě: působí mu újmu obecnou i zvláštní.

Působí mu újmu obecnou, protože všichni máte milovat svého bližního jako sebe samého. A poněvadž ho milujete, máte mu duchovně pomáhat modlitbou, radit mu slovem, pomáhat mu v duchovních a tělesných potřebách podle toho, čeho se mu nedostává. V případě, že nic jiného vykonat nemůžete, máte mu pomáhat alespoň přejícností a vůlí. Nemilovat mne znamená nemilovat bližního. A jestliže ho nemilujete, nepomáháte mu. To však škodí především duši opomíjející pomoc bližnímu, neboť tak ztrácí milost; z toho plyne újma bližního, protože je bližnímu odepřeno to, co mu z vaší strany náleží: modlitba a vřelé přání spásy, které mi má každý člověk předkládat za ostatní lidi. Ba dokonce každá starost o spásu ostatních lidí, kterou člověk chová v srdci, má vyplývat z citu, který k bližnímu chová pro lásku ke mně.

Podobně i o každém zlu je třeba říci, že je spácháno prostřednictvím bližního, neboť ten, kdo mě nemiluje, nežije v božské lásce. Všechno zlo se rodí ze skutečnosti, že duše postrádá lásku ke mně a k bližnímu. Kdo nekoná dobro, nutně koná zlo; ale komu škodí ten, kdo páchá zlo? Především sám sobě a zároveň také bližnímu. Nikoli mně, neboť mně nemůže uškodit nikdo, leda v tom smyslu, že považuji za svou tu újmu, kterou člověk způsobí sám sobě nebo bližnímu. Újma, kterou člověk působí sám sobě konáním zla, spočívá právě v jeho vině na spáchaném zlu.

Tím ztrácí milost a žádné větší újmy již nemůže být. Újma, kterou člověk působí konáním zla svému bližnímu, spočívá v tom, že mu neprokazuje patřičnou lásku, která se projevuje pamatováním na něj v modlitbách. Tento dluh lásky a modlitby se týká všech a má být kladen na srdce každému tvoru obdařenému rozumem.

Avšak zvláštní dluh máte vůči těm, kdo vám jsou nejbližší, koho máte na očích a s kým jste si před Bohem vzájemně povinováni péčí, a to slovem, poučováním a příkladem dobrých skutků a v každém případě vším, co onen člověk potřebuje. Máte tak činit upřímnou radou, jakou byste si přáli sami od ostatních, prostou jakékoli sobecké sebelásky. Pakliže toto dobrodiní někdo svému bližnímu neprokazuje, znamená to, že se ochudil o lásku k lidem, takže mu působí konkrétní újmu. Tato újma nespočívá jen v nevykonání dobra, které bližní potřebuje, ale ve skutečném a trvalém zlu. Jak? Následujícím způsobem.

Hřích

Jsou dva druhy hříchu: provedený a myšlený. Myšlený hřích je dokonán, jakmile člověk ve své mysli pocítí potěšení z jeho spáchání a současně nenávisť ke ctnosti. To je důsledek sebelásky vycházející ze smyslů, zbavující duši lásky, kterou by měla chovat ke mně a ke svému bližnímu, jak jsem ti již řekl. Ale z počatých potěšení z hříchu se v hříšníkovi rodí další hříchy proti bližnímu, což různým způsobem působí potěšení zvrácené vůli jeho smyslů. Někdy se zrodí krutost, jak v obecném, tak v konkrétním smyslu. Krutost obecně znamená, že člověk vidí sebe a tvory ve stavu zavržení a v nebezpečí smrti způsobeném ztrátou milosti. A tato krutost může být tak veliká, že člověk nejen nepřispěje na pomoc sobě ani ostatním láskou ke ctnosti a nenávisť k neřesti, nejenže přestane podávat jakékoli příklady ctnosti, ale naopak se stane ničemným a bere na sebe úlohu zlého ducha; mocí, která je mu vlastní, odvádí tvory od ctnosti a vede je k neřesti.

Toto je krutost vůči duši, jíž se dopouští ten, kdo se stává nástrojem k odnětí života a přináší duši smrt.

Tělesnou krutost využívá chtíč: v tomto případě se člověk nejen o svého bližního nijak nezajímá, ale dokonce svému bližnímu odnímá to, co mu náleží, krade chudým. Někdy tak činí násilím,

jindy podvodem a zpronevěrou, když nutí chudé, aby koupili své vlastní věci, a často dokonce vykoupili sebe samotné.

Bídná krutosti, bude ti odeřeno mé milosrdenství, jestliže ukrutník nenajde opět slitování s bližním a nebude k němu vlídný. Krutost někdy rodí urážlivá slova, po nichž často následuje vražda. Jindy rodí nečestnost u blízkých osob, takže se stávají divokými zvířaty a duchovně zapáchají. Tímto zápachem ukrutník neotráví jen jednu či dvě osoby, ale každého, kdo se k němu s láskou přiblíží a naváže s ním hovor. Ale v kom se rodí pýcha? Jen v tom bližním, který o sobě smýšlí příliš vysoko. Kdo si totiž o sobě příliš myslí, tomu je bližní nepřijemný a protivný, neboť sebe považuje za nadřazeného, a proto ho uráží. A pokud má moc, je strůjcem nespravedlnosti a krutostí, a kramaří s lidským masem. Nejdražší dcero, truchlí nad urážkami, které mi jsou takto působeny, a oplakávej tyto mrtvé, aby tvoje modlitba zničila jejich smrt. Vidíš, jak se ze všech stran a skrze osoby všech stavů dějí a množí hříchy a újmy bližnímu. Žádným jiným způsobem, skrytým ani zjevným, by hřích nemohl být. Skrytým způsobem se tak děje, když je bližnímu upíráno to, co mu náleží; zjevným způsobem se tak děje tehdy, když člověk rodí krutosti, jak jsem ti řekl.

Je tedy zřejmou pravdou, že každá urážka namířená na mne je uskutečněna prostřednictvím bližního.

Ctnosti

7



ekl jsem ti, že všechny hříchy jsou dokonávány prostřednictvím bližního tak, jak jsem ti to ukázal. Příčina hříchu spočívá v odnětí lásky, neboť jedině z ní se rodí ostatní ctnosti. Tak se sebeláska stává nosnou silou a základem všeho zla, poněvadž odnímá lásku k bližnímu.

Každé pohoršení, každá nenávisť a krutost, všechno, co se nesluší, se rodí z kořene sebelásky. Sebeláska otrávila celý svět, ochromila mystické tělo Svaté církve a celý organismus křesťanského náboženství: neboť, jak jsem ti řekl, v bližním, a jmenovitě v lásce k němu, mají základ všechny ctnosti. Taková je pravda. Řekl jsem ti, že láska dává život všem ostatním ctnostem, a je to tak, protože žádnou ctnost nelze vykonávat bez lásky: tedy

každou ctnost člověk získá láskou ke mně. Poté co duše pozná sebe samu, jak jsem ti řekl, vydává se na cestu pokory a pocituje nenávisť ke svým smyslným vášním, neboť poznává zvrácený zákon ovládající její údy, zákon, který je v neustálém protikladu k duchu.⁴ A proto se duše povznáší nenávisť ke své smyslnosti a lítostí nad ní spolu s velkou horlivostí usiluje o to, aby svou smyslnost podřídila rozumu: tak může v sobě nalézt vanutí mé dobrotivosti díky velkým darům, které ode mne přijala a které v sobě nachází.

Získané poznání sebe samé duše pokorně přisuzuje mně, neboť pochopila, že jsem ji z milosti vyprostil z temnot a osvětil pravým poznáním. A když poznala mou dobrotivost, miluje ji všemi možnými způsoby. Miluje ji ne pro možný zisk, a přece ne bez výhod. Tím chci říci, že ji miluje ne díky sobě nebo pro svůj vlastní užitek, ale díky ctnosti, která se v ní zrodila z lásky ke mně, neboť jasně vidí, že se mi nemůže zalíbit jinak než nenávisť k hříchu a láskou ke ctnosti. Ale protože se v ní láska zrodila z mé dobrotivosti, ihned ji vynakládá ve prospěch bližního: to by se nestalo, kdyby ji předtím v sobě nepočala. Ale protože mě duše miluje v pravdě, stává se užitečnou svému bližnímu. Jinak to být nemůže, neboť láska ke mně a láska k bližnímu jsou jedno a duše miluje bližního natolik, nakolik miluje mě, protože láska k bližnímu pramení z lásky k Bohu.

To je prostředek, který jsem vám daroval, abyste se cvičili a zkoušeli v ctnostech, neboť nemůžete sice prospět mně, ale máte být prospěšní bližnímu. To dokazuje, že mě z mé milosti již máte v duši, když můžete zahrnout bližního plody mnoha svatých modliteb, přednesených se sladkou a láskyplnou touhou po tom, aby mi byla vzdávána úcta, a po spáse duší.

Duše zamilovaná do mé pravdy se nikdy neunaví při pomoci celému světu, obecné ani konkrétní. Všešlý užitek může být malý nebo velký podle toho, jak je disponován člověk, jemuž duše pomáhá, a podle síly touhy duše, od níž pomoc vychází. Je to právě tak, jak jsem ti vysvětlil: pouhý trest nestačí k napravení viny, jestliže není doprovázen touhou.

⁴Srov. Gal 5, 17.

Poté co se duše stane užitečnou bližnímu díky láskyplnému sjednocení se mnou, které jako jediné umožňuje lásku k bližnímu, zaměřuje se její myšlenka na spásu celého světa k potřebám bližního. A tehdy, když duše touhou po ctnosti a jejím cvičení, neboť na ctnostech vyrůstá život v milosti, prospěla především sama sobě, obrací svou horlivou pozornost na konkrétní potřeby bližního, neboť díky vřelé lásce již ukázala obecnou horlivost pro všechny tvory obdařené rozumem, jak jsem již řekl. Tak se vysvětluje, jak ten, kdo hoří láskou, horlivě pomáhá duším podle různých darů milosti, které jsem každému svěřil: některým dar poučovat slovem, který má být vykonáván upřímnými radami bez lidských ohledů; jiným dar životního příkladu – tento dar by měl využívat opravdu každý člověk, neboť každý má vychovávat bližního dobrým, svatým a poctivým životem.

Toto jsou ctnosti vzbuzené láskou k bližnímu a je jich nesčíslně, takže bys je nedokázala vyjmenovat. Ale proč jsem je udělil tak rozmanitě, proč jsem je všechny nedal jednomu tvorů, ale některé jsem obdařil tou a jiné zase onou ctností? Lze totiž říci, že nelze pěstovat jednu ctnost a nemít zároveň i všechny ostatní – neboť ctnosti jsou spolu těsně spojeny. Uděluji je mnoha způsoby, aby každá z nich byla počátkem všech ostatních: tedy jednoho obdařím láskou, jiného spravedlností, dalšího pokorou, ještě dalšího živou vírou, jiného obezřetností, mírností, trpělivostí a ještě jiného pevností.

Tyto ctnosti a ještě mnohé jiné uděluji různými způsoby duším mnoha tvorů: tak může například jedna ctnost představovat hlavní předmět duchovní pozornosti určité duše, takže je disponována spíše k této ctnosti než k ostatním. Avšak právě pro lásku k této ctnosti dosáhne postupně i všech ostatních, neboť všechny jsou spojeny láskyplným poutem lásky.

Podobně jsem udělil mnoho darů, ctností a jiných duchovních a tělesných statků – říkám tělesných, protože se týkají potřeb lidského života – a všechny jsem rozdělil rozmanitými způsoby, aby nikdo nedostal všechny, abyste tak vy lidé nutně měli příležitost vzájemně si pomáhat. Jistě jsem mohl každého člověka obdařit vším, co potřebuje pro duši i pro tělo. Ale chtěl jsem, aby se lidé vzájemně potřebovali a stali se mými služebníky v dalším rozdělování těchto milostí a darů, které ode mne přijali. Člověk se

chtě nechtě neobejde bez skutků lásky. A je pravdou, že když láska není prokazována jako dar obdrženy z mé lásky, nepřináší onen skutek vůbec žádnou milost. Tak vidíš, že jsem své služebníky stvořil právě proto, aby si lidé mohli prokazovat lásku, a postavil jsem je do různých stavů a stupňů. Tak se ukazuje, že v mém domě je mnoho úkolů, jejichž prostřednictvím neočekávám nic kromě lásky. A protože se skutky lásky k bližnímu uskutečňují v lásce ke mně, kdo prokázal tuto lásku bližnímu, naplnil Boží zákon:⁵ a to činí každý člověk, který tuto lásku pěstuje a je podle svého stavu prospěšný ostatním.

Rekl jsem ti, jakým způsobem se člověk činí prospěšným bliž- 8
ním, čímž projevuje svou lásku ke mně.

Nyní ti povím, jak člověk podrobuje zkouškám svou trpělivost v chování k bližnímu, když je jím urážen. Prostřednictvím bližního je zkoušena pokora pyšného, víra malověrného, opravdová naděje toho, kdo nedoufá, spravedlnost nespravedlivého, milosrdenství krutého, mírnost a vlídnost prchlivého.

Všechny ctnosti jsou podrobovány zkouškám a rodí se v bližním, stejně jako neřestní lidé v bližních vyvolávají své vlastní neřesti. Jestliže se totiž nad tím zamyslíš, pokora je zkoušena pýchou v tom smyslu, že pokorný člověk pýchu dusí, neboť pyšný nemůže pokornému způsobit újmu. Tak i nevěra nefestníka, který mě nemiluje ani ve mne nedoufá, neoslabuje ctnost toho, kdo má víru, ani naději toho, kdo ji v sobě z lásky ke mně zažehl; ta se v lásce k bližnímu naopak posiluje a osvěžuje. Když můj věrný služebník vidí bližního bez víry a bez naděje ve mne a v něho – a je logické, že kdo mě nemiluje, nemůže ve mne vkládat ani víru, ani naději, a naopak je spojuje právě s onou smyslností, které se rozhodl sloužit –, nepřestává jej s vírou milovat a neustále se posiluje nadějí, že ve mně pro onoho člověka nalezne spásu. Tak tedy člověk v nevěře a v beznaději jiných lidí zakouší ctnost víry. V tomto případě, stejně jako v dalších, kdy člověk musí podstoupit zkoušky, se projevují jeho vlastní ctnosti i ctnosti bližního.

Tak dochází k tomu, že spravedlnost není umenšena cizími nespravedlnostmi. Ty naopak slouží k jejímu přezkoušení, neboť

⁵Srov. Mt 22, 37–40.

člověk se ukazuje jako spravedlivý skutky spravedlnosti. Stejným způsobem se vlídnost a mírnost projevuje tehdy, když člověk v okamžicích hněvu jedná jemně a trpělivě. A závist, nelibost a nenávisť jsou příležitosti k tomu, aby člověk ukázal, jak si oblíbil lásku, doprovázenou horlivou touhou po spáse duší.

Navíc ti říkám, že v těch, kdo zlo oplácejí dobrem, se ctnost pouze neprojevuje, ale často vrhá uhlíky rozžhavené ohněm lásky, který rozptyluje nenávisť a zášť v srdci a myslí prchlivého člověka, takže se nenávisť často mění ve vlídnost. Tohoto výsledku bývá dosaženo díky ctnosti lásky a dokonalé trpělivosti člověka snášejícího hněv neřestníka, který bere na svá bedra neřestníkova pochybení a trpí jimi.

Ctnost síly a vytrvalosti je pak zkoušena tak, že člověk musí mnoho snášet, když je urážen a je mu lidmi odnímáno něco, co mu náleží. Ti se totiž často pokoušejí svést vás urážkami nebo lichocením z cesty a od učení pravdy. Ale ctnostný člověk je naprosto vytrvalý a silný, jestliže chrání tyto ctnosti ve svém srdci: a při podobných příležitostech jim dokáže podávat svědectví také navenek, vůči svému bližnímu, jak jsem ti již řekl. Kdyby totiž v okamžiku zkoušky neobstál, znamenalo by to jen, že se tato ctnost nezakládala na pravdě.

Rozvážnost, družka všech ctností

- 9 To jsou milé a svaté úkony, které žádám od svých služebníků, to jsou ctnosti duše, které jsou zkoušeny, jak jsem ti řekl. A nejedná se jen o ctnosti projevované vnějšími úkony, jejichž nástrojem je tělo, čili o ty, které spočívají ve vnějších viditelných skutečnostech, jako různé druhy pokání, které jsou spíše jen nástroji ctností. Kdyby šlo jen o tyto skutky, a nikoli také o výše popsané ctnosti, nikdy bych v nich nenašel velké zalíbení. Kdyby duše nečinila pokání rozvážně, to znamená kdyby se její horlivost omezila na nástroje a počáteční úkony pokání, často by to bylo naopak na překážku její dokonalosti. Duše se naopak musí vydat touze lásky, doprovázené svatou nenávisťí vůči sobě samé, a s pravou pokorou a dokonalou trpělivostí i s ostatními ctnostmi duši vlastními má pociťovat opravdový hlad a touhu po tom, abych byl uctíván, a po spáse duší. Tyto ctnosti ukazují, do jaké

míry je vůle umrtvena a nakolik neustále umírá své smyslnosti pro horlivou touhu po dosažení ctností.

Duše musí činit pokání rozvážně, to znamená, že musí dbát na to, aby svou horlivost spíše než na pokání soustředila na ctnosti. Pokání totiž má být nástrojem k upevnění ctností podle duchovních potřeb, v míře odpovídající možnostem duše.

Kdyby bylo pokání považováno za podstatu ctností, a nikoli za jejich nástroj, bylo by na překážku dokonalosti duše. V takovém případě by totiž pokání nebylo osvíceno poznáním, které má duše mít o sobě a o mé laskavosti a které je správným měřítkem, a nežilo by z mé pravdy. Bylo by spíše prováděno bez řádného měřítka, bez rozvážnosti, neboť by duše nade vše nemilovala to, co miluji já, tedy ctnost, a neměla by v nenávisti to, co já nejvíce nenávídím. Rozvážnost je totiž jen poznáním, které má duše o sobě a o mně: z tohoto poznání rozvážnost vyrůstá. Rozvážnost je jako dítě zrozené z lásky a s láskou spjaté.

Je pravda, že je mnoho dětí, jako strom má mnoho větví. Ale stromu a větvím dává život kořen, pokud vyrůstá z půdy pokory, která je opatrovatelkou a živitelkou lásky. Tak lze prohlásit, že touto větví je rozvážnost a že strom, z něhož vyrůstá, je naroubován na lásku. Jinými slovy: ctnost rozvážnosti by neexistovala nebo by nepřinášela životodárné plody, kdyby nevyrůstala ze ctnosti pokory. Pokora totiž vyplývá z poznání duše o sobě. Již jsem ti to řekl: kořenem rozvážnosti je poznání sebe a mé laskavosti. Díky této podmínce může duše každému ochotně dát to, co mu náleží.

A především dává mně, co mi náleží, vzdává slávu a chválu mému jménu a uznává, že všechny milosti a dary, které u sebe pozoruje, přijala ode mne. Sobě přivlastňuje to, co si zasloužila, a přiznává, že sama o sobě není nic, a tím, čím je, může být jen díky mému daru udělenému z milosti, stejně jako je mým darem každá jiná milost, již ode mne přijala. Za těchto podmínek se duše cítí nevděčná za tolik dobrodiní. Zjišťuje, že nedbale užívá svůj čas a obdržené dary, a je proto přesvědčena, že zasluhuje potrestání.

Tedy, díky rozvážnosti plynoucí z pokorného a upřímného poznání své vlastní nicotnosti, pojme nenávist k sobě a nelibost nad svými vinami.

Kdyby duše neměla zmíněnou pokoru, byla by nerozvážná. Její nerozvážnost by se rodila z pýchy, stejně jako rozvážnost pramení z pokory. Proto by si bez rozvážnosti přisvojovala jako zloděj všechnu čest, která náleží mně, a přikládala by ji sobě. A mně by přisuzovala to, co závisí na ní, a stěžovala by si a žalovala na tajemné způsoby, kterými jedním s ní a s ostatními tvory. Pro cokoli by se ihned pohoršila nade mnou i nad bližním: její chování by bylo pravým opakem chování těch, kdo mají ctnost rozvážnosti, kdo dávají mně i sobě, co každému náleží, a uznávají, že mají k bližnímu dluh milosrdné lásky a pokorné ustavičné modlitby, jíž jsme si vzájemně povinováni. Tak splácejí bližnímu dluh pravého učení, příkladů poctivého a svatého života, slouží mu radou a pomocí podle toho, co je zapotřebí pro jeho spásu, jak jsem ti řekl.

Ať pán či představený či poddaný, ať člověk žije v jakémkoli stavu, má-li ctnost rozvážnosti, každý jeho čin vůči bližnímu je rozvážný a láskyplný: rozvážnost a láska jsou totiž spolu spjaty a vycházejí jedna z druhé, neboť vyrůstají z opravdové pokory, která přichází jen po poznání sebe samého, když si člověk přizná, jaký je.

Strom lásky

- 10 Víš, v jakém vzájemném vztahu jsou tyto tři ctnosti: láska, pokora, rozvážnost? Představ si na zemi vyznačený kruh: z jeho středu vyrůstá strom a vedle něj, a přeče s ním spojený, mladý výhonek. Strom přijímá živiny ze země vymezené obvodem kruhu. Kdyby se strom octl vně kruhu, skomíral by a neplodil, dokud by nebyl zasazen zpět do oné země. A nyní si podobně představ duši, která je stromem zrozeným z lásky, a právě proto nemůže žít z ničeho jiného než z lásky.

Když se jí totiž nedostává božské ctnosti pravé a dokonalé lásky, nepřináší žádný z plodů života, ale rodí pouze plody smrti. Je nezbytné, aby kořen tohoto stromu neboli cit této duše setrval uvnitř kruhu symbolizujícího pravé poznání sebe samého. Toto poznání sebe samého je niterně spjato s poznáním mne: mne, který nemám počátek ani konec, stejně jako je nemá kulatý kruh. Ať obcházíš kruh, jak chceš, nikdy nenajdeš bod, který by mohl být jeho počátkem nebo koncem, přestože ty stojíš uvnitř.

Člověk dosahuje tohoto poznání sebe samého a mne prostřednictvím své vlastní osoby a na půdě pravé pokory, která je mu pevným základem a představuje ctnost, přímo úměrnou velikosti kruhu znázorňujícího poznání sebe samého, jehož duše dosáhla ve sjednocení se mnou. Jinak by se nejednalo o kruh bez konce a počátku, ale o kruh začínající úkonem, v němž duše začíná sama sebe poznávat, a končící záhy poté ve zmatku, pokud by poznání sebe samé nespojovala se mnou.

Strom lásky je vyživován pokorou a vedle sebe dává růst výhonku pravé rozvážnosti, jak jsem ti řekl. Mízou stromu, to jest podstatou citu lásky, která se nachází v duši, je trpělivost, která je jasným znamením mé přítomnosti v duši a jejího spojení se mnou.

Tento tak sladce zakořeněný strom přináší hojnost vonných květů ctností, které mají nejrozmanitější vůni. Nese plody milostí duše a prospěšnosti bližnímu, která je větší či menší podle horlivosti, s níž jsou přijímány dary mých služebníků. A mně tento strom vzdává vůni slávy a chvály mého jména: právě pro tento účel jsem ho stvořil. Tak dosahuje svého cíle, jímž jsem já, věčný život, který nemůže být nikomu odňat a který ztrácí jen ten, kdo mě nechce.

Všechny plody stromu Boží lásky chutnají po rozvážnosti, která je jim společná, jak jsem ti řekl.

Plody rozvážnosti



11
to jsou plody a skutky, které od duše vyžadují: aby v okamžiku, kdy je toho zapotřebí, podrobila své ctnosti zkoušce. Proto, jestli si vzpomínáš, jsi před drahou dobou toužila konat velké pokání z lásky ke mně a tázala ses, co můžeš učinit, abys pro mne trpěla.

Odpověděl jsem ti v tvé mysli: „Jsem ten, kdo má zalíbení v málo slovech, a v četných činech.“ Chtěl jsem ti ukázat, že netoužím po tom, abych byl vzýván jen pouhým zvukem slov, jak to činí ten, kdo říká: „Pane, Pane, chtěl bych pro tebe něco vykonat.“⁶ Nemám zalíbení ani v tom, kdo chce umrtvovat tělo mnoha pokáními, ale nedokáže umrtvit svou vůli a zahubit ji. Já

⁶Srov. Mt 7, 21.

chci mnoho činů, jimiž duše dokazuje, že umí odvážně a trpělivě snášet protivenství, a ostatní ctnosti, které jsem ti vypočítal a které duši náleží. Jsou to ctnosti činné, neboť duši přinášejí hojně plody milosti.

Za nic než prázdná slova považují každý čin zakládající se na jiných principech, než které jsem uvedl. Takový čin je totiž konečný, zatímco já jsem nekonečný, a proto vyžadují skutky nekonečné hodnoty, které může vykonat jen nekonečná horlivost lásky. Chci, aby kající skutky a další tělesná cvičení byla považována za nástroj, a ne za podstatu nejvznešenějšího citu. Kdyby největší láska byla vkládána do nich, byla by mi přinášena konečná věc, která zmizí jako zvuk slova, když vyjde z úst. Ale slovo vycházející z lásky duše, jež jako jediná počíná a rodí pravou ctnost, není jen vyhaslým zvukem, neboť je se mnou spojeno vřelou láskou. Tehdy mi jsou skutky milé a libé, neboť nejsou osamoceny, ale doprovází je pravá rozvážnost. Díky ní jsou tělesné činy považovány jen za nástroje a není nebezpečí, že by platily jako absolutní principy.

Pokání totiž nemá být považováno za hlavní princip našeho jednání; a stejně ani žádný jiný tělesný čin, neboť jsou to činy konečné, jak jsem ti již řekl. Jsou konečné proto, že jsou dokonány v průběhu života, který má svůj konec, a také proto, že je člověk někdy musí odložit nebo je k jejich odložení donucen. Někdy je odkládá z důvodu, který mu brání dokončit započaté dílo, ať kvůli okolnostem nebo z poslušnosti vyžadované představeným, neboť v tom případě by jejich vykonání nejenom nebylo záslužné, nýbrž bylo by přímo urážlivé. To dokazuje, že všechny takové vnější činy jsou konečné, a poněvadž jsou konečné, musí být považovány za nástroje, a nikoli za kritéria jednání. Kdybychom je přijali za principy chování, duše by zůstala zcela prázdná a chudá, kdyby je na nějaký čas musela odložit.

To chtěl vyjádřit slavný Pavel, když ve svém listě nabádal k umrtvování těla a k zabití vlastní vůle. To znamená: dokázat držet tělo na uzdě a umrtvovat ho pokaždé, když se chce vzepřít duchu. Ale vůli nestačí zabít, vůle musí žít, jako by zemřela, podřízena mé vůli. A vůle je zabita jen tehdy, když je splacena cena, jíž ctnost rozvážnosti obohacuje duši, to jest lítostí nad urážkami Boha a nenávisť ke své smyslnosti. Tuto cenu získává duše

poznáním sebe samé. Toto poznání je nuž, zabíjející a vyvrhující veškerou sebelásku vrostlou do vůle.

Kdo se drží těchto kritérií, neobětuje mi pouhá slova, ale četné skutky a činy. Proto jsem ti říkal, že chci málo slov a mnoho skutků. A výrazem „mnoho“ nemyslím jejich počet, neboť horlivost duše, která vyrůstá z lásky, matky všech ctností, musí dosáhnout nekonečna. Přesto však slovo nezavrhuji. Jen jsem ti řekl, že chci málo slov, abych ti ukázal, že každý dokonaný skutek je konečný, a proto jsem užil výrazu „málo“. Nicméně i konečné skutky se mi líbí, jsou-li myšleny a vykonány jakožto nástroje ctnosti, nikoli zaměňovány za její principy.

Proto ať si nikdo nemyslí, že velký kající, který se cele věnuje umrtvování svého těla, je dokonalejší než člověk, který se pokání tolik nevěnuje. Jak jsem ti řekl, v tom nespočívá ani ctnost, ani zásluha: to bychom mohli prohlásit, že se dopouští zla ten, kdo ze zcela oprávněných důvodů nemůže vykonat žádný kající skutek, ale řídí se jen ctností lásky, osvícenou pravou rozvážností, jež jí dodává účinnost. Ctnost rozvážnosti činí lásku ke mně nekonečnou a neomezenou: já jsem nejvyšší a věčná Pravda, a proto lásku, kterou duše miluje mne, nemůže rozvážnost omezit ani ohraničit; ale lásce, kterou duše chová ke svému bližnímu, dodává míru a řád.

Světlo rozvážnosti, které se rodí z lásky, jak jsem ti řekl, činí lásku k bližnímu uspořádanou, to jest chce, aby láska k bližnímu byla uspořádána. To znamená, že láska usilující o dobro bližního nesmí způsobit vědomou újmu tomu, kdo čin ve prospěch bližního vykoná. Kdyby se totiž duše pro záchranu celého světa od pekla nebo pro úkon velké ctnosti dopustila třeba jen jediného hříchu, nejednalo by se o lásku uspořádanou podle požadavků rozvážnosti, takový čin by byl naopak nerozvážný, postrádal by míru a princip, neboť spáchání hříchu není oprávněno ani úkonem velké ctnosti či vysoké prospěšnosti bližnímu. Uspořádanost svaté rozvážnosti se projevuje tak, že duše zaměřuje všechny ctnosti na odvážnou a nanejvýš horlivou službu mně a na lásku k bližnímu, a kdyby to bylo možné, tisíckrát by dala tělesný život za spásu duší a snášela by tresty a trápení, aby jiní měli život v milosti. Svě časné statky pak užívá tak, aby pomáhala bližnímu v potřebách jeho tělesného života.

To způsobuje světlo rozvážnosti vycházející z lásky. Tak můžeš vidět, jak díky rozvážnosti každá duše usilující o milost spravedlivě splácí svůj dluh tím, že mi věnuje nekonečnou a neomezenou lásku a spolu s láskou ke mně věnuje uspořádanou a spravedlivou lásku bližnímu, jak jsem ti ji vylíčil: to znamená, že nepůsobí újmu sama sobě pod záminkou prospěšnosti ostatním. V tomto smyslu vás napomínal svatý Pavel slovy o lásce, s níž musí člověk začínat především sám u sebe, jinak by užitek přinášený ostatním nebyl dokonalý. Když totiž duši schází ctnost, je všechno nedokonalé, a tato nedokonalost se projevuje ve všem, co duše koná pro sebe i pro ostatní.

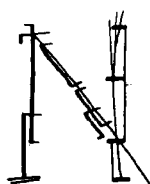
Jistě není správné, abych byl já pro spásu duší, které jsou konečné a mnou stvořené, uražen, neboť já jsem nekonečné dobro. Tato vina by byla těžší a větší než dobro, které mělo být oním činem dosaženo. Proto se nesmíš nijak poskrvnit vinou hříchu: pravá láska tuto pravdu dobře zná, neboť má vnitřní světlo svaté rozvážnosti.

Toto světlo proniká vši temnotou, zbavuje nevědomosti a je kořením každé ctnosti; rozvážnost posiluje také každý nástroj časných ctností. Rozvážnost je velmi obezřetná, takže nemůže být podvedena, vládne nepřemožitelnou silou, je vytrvalá až do samého konce, obsáhne nebe i zemi, to znamená poznání mne i sebe, sahá od lásky k Bohu až k lásce k bližnímu a je provázena pravou pokorou. Rozvážnost se dokáže spolu s obezřetností, která je jí vlastní, vyhnout všem nástrahám zlého ducha a léčkám tvorů. Neozbrojenou rukou, totiž tím, že dokáže hodně trpět, vítězí nad zlým duchem a nad tělem. Sladkým a slavným světlem rozvážnosti, které člověku umožňuje poznat svou zranitelnost, a v důsledku toho jí splatit cenu pravé vnitřní lítosti, může člověk rozdrtit svět, položit si ho pod opánky své lásky a chápat ho takový, jaký je: člověk si svět podřizuje a vysmívá se mu.

Právě proto svěštějí lidé nedbají na duchovní ctnosti, ale vším svým pronásledováním ctnost jen rozhojňují a zkouškami ji posilují. Ctnost je totiž, jak jsem ti řekl, v první řadě počata z lásky a poté je zkoušena prostřednictvím bližního a skrze něj rodí další ctnosti. Tak jasně vidíš, že kdyby se ctnost ve zkoušce neprojevila a nezazářila, nebyla by ani opravdu myslitelná. Poněvadž jsem ti řekl a také jsem ti zjevil, že žádnou ctnost, a tím mé-

ně ctnost dokonalou, nelze uskutečnit jinak než prostřednictvím bližního. To je, jako kdyby žena počala dítě a neporodila by je: její muž by byl přesvědčen, že žádné dítě nemá. Podobně jsem já Snoubencem duše, a jestliže duše neporodí dítě jménem ctnost prostřednictvím lásky k bližnímu – tím, že ji zjevně ve svém životě vykonává podle obecných i konkrétních potřeb, jak jsem ti řekl –, v tom případě ti říkám, že ona duše v sobě žádnou ctnost v pravdě nepočala. Totéž platí i o neřestech: také každá z nich je počata a posilována prostřednictvím bližního.

Shrnutí



yní vidíš, že jsem ti já, Pravda, ukázal pravdu a učení, díky nimž můžeš dosáhnout velké dokonalosti a zachovat si ji. Také jsem ti vysvětlil, jak je vykoupena vina a jak je odpykán trest v tobě a v bližním: řekl jsem ti totiž, že tresty vytrpěné tvorem v tomto smrtelném životě nestačí, jsou-li jen utrpením, k vykoupení viny a s ní spojeného trestu, jestliže jsou snášeny bez lásky a bez pravé zkroušenosti a bolesti nad spáchaným hříchem, jak jsem ti řekl. Trest je tedy odpykán tehdy, když duše přílepe k lásce; ne proto, že nějakým trestem skutečně trpí, ale mocí lásky a bolesti nad spáchanou vinou. Tuto lásku duše získává světlem rozumu a upřímným a velkodušným srdcem, když svým rozumem staví na první místo mne, lásku.

12

To vše jsem ti ukázal, neboť jsi mě žádala, abys směla trpět. A ukázal jsem ti to proto, abys ty a ostatní mí služebníci věděli, jakým způsobem se mi máte obětovat. Tím myslím obět současné dokonanou i duchovní, které jsou jedno jako voda obětovaná Pánu a nádoba, která ji obsahuje: vodu bez nádoby by nebylo možné obětovat a prázdná váza by nebyla milou obětí. Stejně tak mi máte obětovat nádobu vašich současných trápení, když vám je udělím. To znamená, že místo a čas si nevybíráte vy, podle svého uvážení, ale volím je já, podle své vůle. Ale tato nádoba má přetékát, to jest musí obsahovat všechno utrpení, které snášíte s láskou a pravou trpělivostí, a nedostatky svého bližního máte snášet s nenávistí k hříchu a s bolestí nad spáchaným hříchem.

Tak se vaše trápení, které jsem přirovnal k nádobě, hojně naplní vodou mé milosti, oživující duši. Jen tehdy přijímám tuto

obět od svých milých nevěst, totiž od duší, které mi slouží. Tím míním, že od nich přijímám vřelé touhy, slzy a vzdechy, pokorné a vytrvalé modlitby: všechny tyto prostředky díky mé lásce k duším tiší můj hněv, který by jinak dopadl na hlavu mých nepřátel, neřestných světských lidí, kteří mě tak těžce urážejí.

Jestliže je budete odvážně snášet až k smrti, bude to pro mě znamením, že mě opravdu milujete. Když jednou položíte ruku na pluh, nesmíte se ze strachu před žádným tvorem ani před trápením, které vás potká, otočit zpět. I v trápení se můžete radovat. Svět se raduje, když mě hodně uráží, a vy v něm trpíte, když vidíte, že jsem urážen: tím, že uráží mne, totiž uráží vás, a tím, že uráží vás, uráží mne, neboť vy se mnou tvoříte jednotu. Dobře víš, že když jsem vám daroval bytí podle svého obrazu a podoby a vy jste hříchem ztratili milost, spojil jsem svou božskou přirozenost s vaší lidskou, božskou přirozenost jsem zahalil do vašeho lidství, abych vám navrátil život milosti. Vy jste mým obrazem, a proto jsem jej vzal a přijal jsem lidskou přirozenost. Proto jsem s vámi jedno, za předpokladu že se duše ode mne nedloučí smrtelným hříchem. Ale kdo mě opravdu miluje, zůstává ve mně a já zůstávám v něm. Proto mě svět pronásleduje: nechce se mi podobat, a proto pronásledoval mého jednorozeného Syna až k potupné smrti na kříži. Totéž svět činí i vám. Pronásleduje vás a bude vás pronásledovat až na smrt, neboť mě nemiluje. Kdyby mě svět miloval, miloval by také vás. Ale radujte se, neboť budete mít plnou radost v nebi.

Říkám ti také, že čím více bude mystické tělo svaté Církve trpět, tím hojnější laskavosti a útěchy se mu dostane. Laskavost bude spočívat v tomto: budou obnoveni dobří a svatí pastýři, kteří jsou jako slavné květy a vzdávají slávu a chválu mému jménu a vydávají vůni pravých ctností. To je obnova vonných květů, jimiž jsou moji služebníci a pastýři. To neznamená, že plod této Snoubenky, jíž je Církev, potřebuje obnovu, jelikož se nedostatky služebníků ani nezmenšuje, ani nepoškozuje. Máš tedy i v hořkostech důvod k radosti, ty i tvůj duchovní otec a ostatní mí služebníci, neboť já, který jsem věčný Život, jsem vám příslibil občerstvení a útěchu po hořkostech a mnoha utrpeních, až obnovím svatou Církev.

DIALOG

Milosrdenství s Božím lidem a mystickým tělem svaté Církve



ehdy duše, hořící palčivou touhou, pojala nepostižitelnou lásku k velké Boží dobrotivosti. Dosáhla totiž poznání a kontemplace nekonečnosti jeho lásky, která tak vlídně odpověděla na její otázky. Touto odpovědí jí Bůh vlil naději a zároveň jí pomohl v hořkosti, kterou pociťovala, neboť díky poznání sebe samé pochopila, jak urážela Boha, a poznala svou bídu. Tato odpověď na jedné straně mírnila hořkost její duše, a na druhé ji rozmnožovala, neboť nejvyšší a věčný Otec jí zjevil cestu dokonalosti, avšak právě tato cesta dokonalosti jí jasněji ukazovala, jak urážela Boha a jakou újmu působila duším, o čemž se nyní zmíním podrobněji.

Poznáním sebe samé totiž duše lépe poznává Boha, poněvadž na sobě pozoruje stopy Boží dobrotivosti a v laskavém Božím zrcadle poznává, nakolik se má uznat za hodnou a nakolik za nehodnou. Tím míním, že duše při pohledu do zrcadla Boží dobrotivosti poznává důstojnost skutečnosti, že byla stvořena k Božímu obrazu, že jí tento dar byl udělen z milosti, a nikoli proto, že by si jej sebemeně zasloužila, a dosahuje tak poznání své nehodnosti, v níž se nalézá svou vlastní vinou.

A tak, jako člověk hledící do zrcadla vidí jasněji skvrny na své tváři, i duše – která se povznáší poznáním sebe samé v touze lépe se vidět očima rozumu, a proto se zahledí do zrcadla Boží

dobrotivosti – může díky čisté záři vycházející z Boha lépe rozlišit skvrny, které jí činí ošklivou.

Díky této jasné záři sílí světlo a poznání, proto je třeba říci, že v duši sice narůstá sladká hořkost, ale zároveň je zmírňováno její utrpení. Její hořkost je zjemňována nadějí pramenící z daru první Pravdy. A tak jako se rozrůstá oheň, do kterého se přikládá, sílí i horlivost duše, takže pouhé síly těla nedokáží zadržet duši, která by se od něj chtěla oddělit. Duše by totiž nemohla přežít, kdyby jí nedodával sílu Ten, který je nejvyšší Silou.

Duše očištěná ohněm Boží lásky – s níž se setkala poznáním sebe a Boha –, v které se rozvilo toužebné přání a naděje, aby celý svět došel spásy a aby byla obnovena svatá Církev, nyní dosáhla určité jistoty a mohla se obrátit vzhůru, ke svému nejvyššímu Otci, který jí ukázal malomocenství šířající svatou Církev a bídu světa, a mohla téměř opakovat Mojžíšova slova:¹

Můj Pane, shlédni ve svém milosrdenství na svůj lid a na mystické tělo svaté Církvě! Větší slávu ti přinese odpuštění tolika tvorům, kterým daruješ světlo pravého poznání, než když budeš hledět jen na mne, která jsem tě ve své bídě tolik urazila a stala jsem se příčinou a nástrojem všeho zla. Všichni tvorové by tě chválili, žes je ve své božské dobrotivosti zachránil od hříchu a od věčného prokletí. Proto tě prosím, věčná Lásko, potrestej mne a smiluj se nad svým lidem, neboť od tebe neodejdu, dokud neuvidím, že ses nad ním smiloval.

Jak by mi prospělo, kdybych obdržela věčný život, zatímco tvůj lid by čekala smrt bez konce, a kdybych viděla, že tvou Snoubenku, Církev, která je světlem, obkličují temnoty právě kvůli mým nedostatkům a nedostatkům tvých ostatních tvorů? Proto chci a prosím tě, abys mi to udělil jako milost, abys měl smilování se svým lidem mocí téže věčné lásky, která tě vedla ke stvoření člověka podle tvého obrazu a podoby, jak jsi sám řekl: „Stvořme člověka podle našeho obrazu a podoby.“ Neboť ty, věčná Trojice, jsi to učinila z touhy, aby účast na tobě, vznešené a věčné Trojici, měl celý člověk. Proto jsi jej obdařila pamětí, aby si mohl připomínat tvá dobrodíní a prostřednictvím Trojice měl účast na tvé moci. Proto jsi člověka obdařila rozumem, aby při pohledu

¹Srov. Ex 32, 11.

na Trojici poznával tvou dobrotu a měl účast na moudrosti tvého jednorozeného Syna. Proto jsi jej obdařila vůlí, aby mohl milovat to, co rozum vidí a poznává z tvé Pravdy, a získat tak účast na shovívavosti Ducha svatého.

Co je pravým důvodem toho, žeš člověku udělil tak velkou důstojnost? Důvodem je nevýslovná láska, s níž jsi v sobě své stvoření nahlížel a zamiloval sis ho, a protos ho stvořil z lásky. Z lásky jsi mu dal život, aby mohl okoušet nejvyšší a věčné Dobro, jímž jsi ty.

Bohužel vidím, že tvůj tvor kvůli hříchu, jehož se dopustil, ztratil udělenou důstojnost a svou vzpourou proti tobě se stal nepřitelem tvé shovívavosti, takže jsme se všichni stali tvými nepřáteli.

Avšak tebe tentýž oheň lásky, pro který jsi nás stvořil, vedl k tomu, abys nám daroval nástroj k usmíření lidského rodu, jenž se ocitl ve strašné válce hříchu: přál sis, aby se válečný stav změnil ve velký pokoj, a darovals nám Slovo, svého jednorozeného Syna, který se postavil mezi nás a tebe jako prostředník.

On byl naší spravedlností, když na sebe vzal naše nespravedlnosti, aby mohly být potrestány, a byl ti poslušný, věčný Otče, když se oděl do našeho lidství a přijal lidskou podobu a přirozenost.

Jak velká propast lásky! Jaké srdce může vydržet pohled na výšiny, z nichž jsi sestoupil až k nízkosti našeho lidství? My jsme tvůj obraz a ty jsi obraz náš, díky tvému spojení s člověkem, v němž jsi zahalil věčné božství bídným oblakem Adamova porušeného těla.

Co je pravou příčinou toho všeho? Láska. Ty, Bože, ses stal člověkem a člověk se stal Bohem. Pro tuto nepopsatelnou lásku tě chci modlitbou přinutit, abys byl ke svým tvorům milosrdný.

Vykupitelská krev



*ehdy Bůh shlédl ve svém milosrdenství na onu du- 14
ši, dal se přemoci jejími slzami a spoutat její svatou
touhou a jakoby sám nařikal:*

Nejmilejší dceruško, tvé slzy mě přemohly, protože jsou zajedno s mou láskou a tryskají z lásky ke mně. Vaše palčivé touhy mě zavazují. Ale pohleď a viz, jak

je pošpiněna tvář mé Snoubenky, jak je zohavena nečistou sebeláskou a odulá pýchou a lakotou těch, kdo se živí na jejích prsou. Mluvím o křesťanském náboženství, o všeobecném těle věřících a o mystickém těle svaté Církve: a ti, kdo se pasou na jejích prsou, jsou moji služebníci, kteří nemají žít jen sebe, ale mají pást na svatých prsou Církve všeobecné tělo křesťanů a všech, kdo by se chtěli pozvednout z temnot nevěry a stát se členy mé Církve.

Vidíš, s jakou neznalostí, zaslepeností a nevděčností je udělováno mléko, slavná krev této Snoubenky – a jak je zneužíváno nečistýma rukama? Vidíš, jak neuctivě je přijímáno? Právě proto se jim to, co dává život, jejich vinou často stává příčinou smrti: tím míním drahocennou krev Krista, mého jednorozeného Syna, který odnesl smrt a temnotu, daroval jim světlo a pravdu a přemohl všechnu lež.

Tato krev je pramenem všech darů a byla prolita, aby lidé došli spásy a aby ti, kdo ji ochotně přijmou, dosáhli dokonalosti. Tak jako Kristova krev dává život a obohacuje duši veškerou milostí – v menší či větší míře podle dispozice a lásky obdarovaného –, stává se příčinou smrti tomu, kdo žije neřestně. Tak přináší smrt místo života vinou toho, kdo ji přijímá nehodně, neboť setrvává v temnotě smrtelného hříchu. Jestliže působí smrt, není to tedy vadou Kristovy krve. A není to způsobeno ani jakoukoli vadou služebníka, který by případně mohl žít v téže nebo dokonce těžší vině. Případné zlo v duši služebníka nemůže nijak poškodit nebo znehodnotit sílu a moc milosti skryté v této krvi. A proto nehodný služebník neškodí těm, kterým uděluje svátosti, nýbrž sám sobě: působí si vědomou újmu, po níž bude následovat trest, pokud se nenapraví pravou lítostí a hlubokou bolestí nad svými vinami.

Proto říkám, že újma těch, kdo nehodně přijímají Kristovo tělo, není způsobena nedostatečnou vykupitelskou mocí této krve, ani služebníky, jak bylo řečeno, ale špatnou dispozicí a vadami přijímajícího, který si pošpinil duši a tělo tolikerou bídou a choval se k sobě a k bližnímu tak krutě. K sobě byl krutý, neboť se zbavil milosti, když svými vášněmi pošlapal plody Kristovy krve, jemu udělené ve svatém křtu. Křtem totiž, neboli mocí Kristovy krve, byl očistěn od poskvrny prvotního hříchu, která na něm ulpěla, když byl počat otcem a matkou.

Proto jsem vám daroval Slovo, svého jednorozeného Syna, neboť lidský rod byl porušen hříchem prvního člověka, Adama. Všichni jste totiž byli jako křehké nádoby vzešlé z této hlíny, proto jste nebyli schopni přijmout věčný život. Proto jsem se já, nekonečná Vznešenost, spojil s nízkostí vašeho lidství, abych napravil jeho porušení a smrt a abych mu navrátil milost, kterou ztratil hříchem.²

Já nemohu odpykávat žádný trest – má božská spravedlnost vyžaduje, aby trest vyplýval z viny –, na druhé straně však žádný člověk, právě proto, že je člověkem, nestačil k usmíření viny: i kdyby člověk dokázal do určité míry nějakou vinu usmířit, vyplatil by pouze sám sebe, a jistě ne ostatní tvory obdařené rozumem. Avšak nemohl by vyplatit ani sám sebe, neboť vina se udála na mně, který jsem nekonečné Dobro. Já jsem však přesto chtěl vrátit milost člověku, který byl tak oslabený, že nemohl usmířit viny pouze svými silami. Proto jsem seslal Slovo, svého Synáčka, zahaleného do vaší přirozenosti, která byla v Adamovi porušena, aby snášel trest v té přirozenosti, která mě urazila, a utišil můj hněv tím, že trpěl ve svém těle až k potupné smrti na kříži.

Tak jsem učinil zadost své spravedlnosti a naplnil své božské milosrdenství. Milosrdenstvím jsem chtěl splatit vinu člověka a uschopnit ho k dobru, pro něž jsem ho stvořil. Tak byla lidská přirozenost spojená s přirozeností božskou dostačující podmínkou spásy pro celé lidstvo nejen mocí trestu, který si odpykávala v konečné přirozenosti Adamova rodu, ale mocí věčného božství, božské nekonečné přirozenosti. Když byla jedna přirozenost spojena s druhou, obdržel jsem a přijal oběť krve svého jednorozeného Syna, promíchanou a prohnětenou s božskou přirozeností prostřednictvím ohně mé božské lásky: tato láska byla poutem, které ho drželo probodeného a přibitého na kříži.

Následky prvotního hříchu. Křestní milost a svobodná vůle

Toto dostačovalo k vykoupení viny lidské přirozenosti: a dalo se to uskutečnit jedině mocí přirozenosti božské. Tak byla smyta hniloba Adamova hříchu a zůstalo jen její znamení, spočívající

²Srov. Gal 4, 4–5.

v náklonnosti ke hříchu a každé tělesné slabosti, jakási jizva, která člověku zůstává po zahojení rány.

Adamova vina byla taková, že člověka zavedla na cestu smrti; přišel velký lékař, můj jednorozený Syn, aby tohoto nemocného vyléčil, a vypil velmi hořký lék, neboť člověk byl natolik slabý, že jej neměl sílu spolknout. Můj Syn se zachoval jako kojná, která vypije lék místo dítěte, neboť je velká a silná, zatímco dítě by jeho hořkost nesneslo. Tak byl Kristus kojnou lidského rodu, protože velikostí a silou božství spojeného s vaší lidskou přirozeností snášel hořký lék nesmírně bolestivé smrti na kříži, aby dal život za vás, kteří jste svou vinou zeslábli jako děti. Zůstalo jen znamení tohoto prvotního hříchu, kterým se každý z vás nakazí při početí otcem a matkou. Duše je tohoto znamení zbavena, třebaže ne zcela, svatým křtem. Křest má totiž moc darovat život v milosti silou slavné a drahocenné Kristovy krve.

V úkonu přijetí svatého křtu je duše očištěna a je jí vlita milost. Zůstává jí náklonnost ke hříchu, která je jakousi jizvou po ráně prvotního hříchu, ale jestliže duše chce, může tuto náklonnost držet na uzdě.

Od té doby je duše jako nádoba, která může do svého nitra přijmout milost a dát jí růst, hodně či málo, podle svého rozhodnutí, láskou a touhou a tím, jak mne miluje a jak mi slouží. Tak se duše může přiklonit ke zlu stejně jako k dobru; ačkoli ve svatém křtu přijala milost, může si vytvořit svůj úsudek a díky své svobodné vůli může konat dobro či zlo.

Lidská svoboda je tak velká a člověk díky síle slavné Kristovy krve získal takovou sílu, že jej žádná moc zlého ducha a žádné ovlivňování jinými tvory nemůže přinutit k sebemenšímu provinění, jestliže si to nepřeje. Člověk byl totiž osvobozen od otroctví hříchu a byla mu vrácena svoboda právě proto, aby se stal pánem své smyslnosti a aby se navrátil k cíli, pro nějž byl stvořen.

Človče, ubohý tvore, jako zvíře si líbujes v bahnu a neuznáváš velikost dobrodiní, která jsi ode mne přijal a která jsou tak velká, že si větší ani nelze představit, a přesto jsi jimi byl obdarován bez ohledu na svou ubohost, která se holedbá nevědomostí!

Větší odpovědnost člověka po vykoupení

- 15 Chci, abys věděla, má dcero, že právě kvůli tomu, že lidé obdrželi mou milost, budu na ně přísnější a budou si zasluhovat větší

potrestání: lidstvo bylo totiž obnoveno krví mého jednorozeného Syna a byla mu navracena milost. A přesto lidé nejenže neuznávají hodnotu této milosti, ale propadají se stále hlouběji do jícnu zla, vina stíhá vinu, neustále mě pronásledují mnoha urážkami a v hojně míře pohrdají milostmi, které jsem jim uděлил. Nejenže si těchto milostí neváží, ale tváří se, jako bych je těmito milostmi urážel a žádal snad od nich něco jiného než jejich vlastní posvěcení. Proto lidé zasluhují větší potrestání nyní – od té doby, co jsou vykoupeni krví mého Syna – než před vykoupením, tedy před tím, než z nich bylo sňato malomocenství Adamova hříchu.³

Je rozumné, že kdo více dostává, má více vrátit a být vděčnější svému dárci. Člověk měl tedy u mne nesmírný dluh za bytí, které jsem mu daroval, když jsem jej stvořil podle svého obrazu a podoby. Měl mi vzdávat slávu, a místo toho mi ji upřel a chtěl si ji nechat jen pro sebe. Proto zanedbal poslušnost, kterou jsem mu uložil, opovrhl jí a stal se mým nepřítelem. Právě pokorou jsem tehdy zničil pýchu, když jsem se ponížil až k přijetí vašeho lidství a vyrval vás z otroctví zlého ducha a vrátil vám svobodu. Nejenže jsem člověku vrátil svobodu, ale také, jak dobře vidíš, člověk se stal Bohem a Bůh člověkem, když se v Kristu spojila božská přirozenost s lidskou.

Toto je dluh, který lidé vůči mně mají a který spočívá v pokladu krve, jíž byli znovuzrozeni k milosti. Tak vidíš, že mi jsou po vykoupení zavázáni více než před ním. Mají mi vzdávat slávu a chválu a následovat tak Slovo, které se stalo tělem v mém jednorozeném Synu. Tento dluh lásky ke mně a k bližním splácejí pokaždé, když opravdově a skutečně vykonávají ctnosti, jak jsem ti řekl.

Ale jestliže se tak nechovají, urážejí mě ještě více, neboť mě mají hodně milovat. Proto jim moje božská spravedlnost přitvrzuje tresty a připravuje jim věčné zatracení. Z tohoto důvodu je špatný křesťan potrestán ostřeji a přísněji než pohan, je více stravován nevyhasínajícím ohněm, který ho z božské spravedlnosti mučí. V utrpení totiž hříšník cítí, jak jej hryže svědomí, a přece jím není zničen, neboť odsouzení k zatracení neztrácejí bytí, které jsem jim dal, ať je mučí sebevětší utrpení. Proto ti říkám,

³Srov. Jan 15, 22.

že žádají smrt, a nemohou jí dosáhnout, neboť nemohou ztratit bytí. Život v milosti sice svou vinou ztratili, ale bytí neztratí.

Tak je od vykoupení Kristovou krví vina souzena mnohem přísněji než dříve, neboť po vykoupení mají lidé mnohem více. A přesto se nezdá, že by to lidé zpozorovali nebo že by vnímali svou špatnost. Stali se mými nepřáteli poté, co jsem je smířil mocí krve svého Syna.

Prosba o milosrdenství pro svět

Je možné zjednat nápravu, abych utišil svůj hněv. Jejím nástrojem jsou moji služebníci, pokud mě budou horlivě přesvědčovat slzami a svazovat pouty své svaté touhy. Sama vidíš, žes mě právě tímto způsobem spoutala, protože tato pouta jsem ti dal ve své vůli smilovat se nad světem. Právě proto odměňuji své služebníky hladem a svatou touhou, aby mi vzdávali úctu a dosáhli spásy duší, abych byl jejich slzami přinucen zmírnit přísnost své božské spravedlnosti.

Nabírejte tedy, ty a ostatní mí služebníci, slzy a pot z nevyčerpatelného pramene mé božské lásky a slzami omývejte tvář mé Snoubenky. Slibuji ti, že tímto prostředkem se jí vrátí bývalá krása. Krásu totiž nezíská zpět ani mečem ani válkou ani krutostí, ale jen pokojem, pokornou a vytrvalou modlitbou, vytrvalostí v protivenstvích a v slzách prolitých s chvějícím se a naléhavě prosícím srdcem mých služebníků.

Tak vyplním tvou prosbu o velké utrpení. Vaše utrpení vrhne světlo do neřestné temnoty lidí, kteří si zvolili svět. A nebojte se pronásledování světa, neboť budu s vámi a v ničem vám neodepřu svou prozřetelnost.

16



ehdy ona duše, pozvednutá tímto hlubokým poznáním, stála s nesmírnou radostí a útěchou před Božím majestátem a pocítila hlubokou radost: z naděje, kterou jí Boží milosrdenství vlévalo, a z nevýslovné lásky, kterou zakoušela. Neboť jasně viděla, že Bůh ve své lásce a touze smilovat se nad lidmi, přestože se stali jeho nepřáteli, ukazuje svým služebníkům způsob a cestu, jimiž ho mohou přimět k dobrotivé odpovědi, a dokonce utišit jeho hněv. Tehdy z oné duše vyprchaly veškeré obavy z pronásledování, které ji mohlo čekat od světa, neboť viděla, že Bůh je s ní.

A sílil v ní oheň svaté touhy, který jí nedopřál pokoje, dokud s důvěřivou jistotou neprosila o celý svět.

A jestliže obsahem druhé modlitby byla prosba o dobro a prospěch křesťanů a nevěřících, které spočívaly v obnově svaté Církve, nyní do své modlitby zahrnuje celý svět, který jí o to žádá, a volala:

Smiluj se, věčný Bože, nad svými ovečkami, vždyť ty jsi dobrý pastýř. Neváhej a smiluj se nad tímto světem, protože se zdá, že již postrádá jakékoli pouto lásky k tobě, věčná Pravdo, a není jí schopen ani vůči svému vlastnímu rodu, neboť lidé se vzájemně nemilují láskou pramenící z tebe.

Sebeláska, jed světa



ehdy se Bůh jakoby opojen láskou k naší spáse snažil v oně duši opět roznlít lásku a bolest: ukazoval jí, s jakou láskou stvořil člověka, jak již bylo částečně zmíněno, a říkal:

Nevidíš, jak mě nyní každý zraňuje, mne, který jsem všechny stvořil s tak vroucí láskou a obdařil je milostí a mnoha téměř nekonečnými dary, jež jsem jim udělil zdarma a jistě ne pro jejich zásluhy? Uvaž, dceruško, kolika různými hříchy mě lidé bijí, zejména bídou a opovržením hodnou sebeláskou, z níž vychází všechno zlo. Sebeláskou lidé otrávil celý svět. Jako láska ke mně v sobě skrývá všechny ctnosti, které se potom projevují na bližním, jak jsem ti ukázal, tak sebeláska smyslů v sobě ukrývá všechno zlo, neboť vyrůstá z pýchy, obdobně jako láska ke mně vyrůstá z lásky.

Zlo se uskutečňuje prostřednictvím dalších tvorů, neboť lidé se straní lásky k bližnímu. Nezamilovali si mě, a proto nemohou milovat ani bližního: tyto dvě lásky jsou totiž spolu spjaty a vnitřně spolu souvisejí. Proto jsem ti říkal, že každé dobro i zlo je vykonáno prostřednictvím bližního v tom smyslu, který jsem ti objasnil.

Hodně si mohu stěžovat na člověka, kterého jsem zahrnul jen dobrem, a přesto mi odplácí nenávistí, dopouštěje se veškerého zla. Proto jsem ti řekl, že mírním svůj hněv slzami svých služebníků, a opakuji ti: vy, kdo jste mí služebníci, padněte přede mnou na zem s mnoha modlitbami, vřelými touhami, bolestmi nad mý-

mi urážkami a nad zatracením duší. Takto obměkčíte hněv mého božského soudu.

Boží ruce nikdo neunikne


- 18 Je třeba, abys věděla toto: mé ruce nikdo neunikne, neboť já jsem, který jsem,⁴ a vy jste nevznikli sami od sebe, ale jste stvořeni mnou, Stvořitelem všech věcí, které mají účast na bytí, kromě hříchu, který je nebytím, jej jsem tedy nestvořil. A protože hřích není ve mně, není hoden lásky. Hřích uráží tvora, protože ve hříchu tvor miluje to, co být milováno nemá, a mě nenávidí. Tvor je povinen milovat mne, protože jsem nanejvýš dobrý a daroval jsem mu bytí nesmírným ohněm lásky. Ale ze mne lidé nemohou odejít: buď jsou ve mně kvůli spravedlnosti, pro své viny, nebo jsou ve mně pro mé milosrdenství.

Proto otevři oči svého intelektu a pohleď do mé ruky: uvidíš, že to, co jsem ti řekl, je pravda.

Duše tedy poslušně vzhledla k nejvyššímu Otci a uviděla, že v dlani svírá celý svět. Bůh jí řekl:

Dcero, pohleď a věz, že mi nikdo nemůže být odňat, protože všichni jsou ve mně, ať kvůli spravedlnosti, nebo z milosrdenství, jak jsem ti řekl: všichni jsou moji, neboť jsem je stvořil a nevýslovně je miluji. Proto k nim budu navzdory jejich neřesti milosrdný prostřednictvím svých služebníků a přijmu tvou modlitbu, neboť jsi ji ke mně pozdvihla s tak velkou láskou a takovou bolestí.

Děkuvzdání duše

- 19  ehdy ona duše, téměř blouznící opojnou mocí lásky, cítila, jak jí stále více spaluje vnitřní oheň, a pocítovala blaženost i bolest zároveň. Blahem jí zalévalo sjednocení s Bohem, který jí dával okusit svou ušlechtilost a dobrotivost a ponořil ji do svého milosrdenství; bolest jí působil pohled na to, že je tak velké Dobro potupováno. A vzdávala díky Božímu majestátu, jako by chápala, že jí Bůh zjevil nedostatky tvorů, aby jí tak přiměl k horlivějšímu úsilí a silnější touze.

⁴Srov. Ex 3, 14.

Cítla, jak se ve spojení s Bohem obnovuje její cit, a natolik zahořela svatým ohněm lásky, že duchovním úsilím jí na těle hojně vyrazil pot: duše totiž byla v dokonalejší jednotě s Bohem než se svým vlastním tělem. Proto se potila silou a vřelostí lásky, aniž si to uvědomovala, neboť ji ovládala velká touha, aby namísto vody potila krev, a říkala si:

Ach, má duše, ztratila celý čas svého života, a právě proto se ve světě a ve svaté Církvi událo tolik zla a bylo napácháno tolik škod, tolik obecného i konkrétního zla. Proto chci, abys zaplatila krvavým potem.

Tato duše opravdu jasně chápala učení, které jí zjevila první Pravda, spočívající v tom, že má vždy poznávat sebe a v sobě Boží dobrotivost a potřebnou nápravu k ozdravení celého světa, k utišení Božího hněvu a soudu. Touto nápravou jsou pokorné, vytrvalé a svaté modlitby.

Tehdy se tato duše, podněcovaná svatou touhou, pozvedla ještě mocněji a otevřela zrak svého intelektu, aby se mohla zadívat do zrcadla Boží lásky. V Boží lásce spatřila a okusila, jak mnoho máme milovat a hledat slávu a chválu Božího jména ve spáse duší. Viděla, že za tímto účelem jsou povoláni Boží služebníci; věčná Pravda si k tomu zvláště povolala a vyvolila jejího duchovního otce, a proto jej duše předkládala Boží lásce a modlila se, aby mu Bůh vlil světlo milosti, aby vždy v pravdě následoval Pravdu.

Následovat Pravdu s pravou trpělivostí



ehdy Bůh odpověděl na její třetí modlitbu, v níž s horoucím srdcem prosila za spásu svého duchovního otce, a řekl jí:

Toto si přeji, dceruško: aby se snažil líbit mně, Pravdě, skrze ustavičnou a horlivou touhu po spáse duší. Ale ani on, ani nikdo jiný toho nemůže dosáhnout bez mnoha pronásledování, jak jsem ti řekl, takovou měrou a takovým způsobem, které mu dám.

Stejně jako toužíte po tom, abych byl ctěn ve svaté Církvi, musíte chápat také lásku a chtít trpět s pravou trpělivostí. Podle toho poznám, že se mě ty a ostatní mí služebníci opravdu snažíte uctívat. Bude-li tvůj duchovní otec takto jednat, bude mým nejdražším synem a najde odpočinutí, on stejně jako ostatní, na

prsou mého jednorozeného Syna, kterého jsem učinil mostem, abyste po něm mohli dojít svého cíle a obdržet plod všech těžkostí, které jste snášeli z lásky ke mně. Odvážně tedy všechno snášejte.

- 21 Rekl jsem ti, že Slovo, svého jednorozeného Syna, jsem učinil mostem; a to je pravda. Děti moje, chci, abyste věděly, že cesta ke spáse byla Adamovým hříchem a neposlušností takovým způsobem rozbita, že nikdo nemohl dosáhnout věčného života. V důsledku toho mi lidé nevzdávali slávu, jak by se patřilo, neboť nemohli mít účast na dobru, pro něž jsem je stvořil, a proto se má pravda nenaplnovala.

A moje pravda je toto: stvořil jsem člověka ke svému obrazu a poslušnosti, aby měl věčný život, aby měl na mně účast a okoušel mou nejvyšší laskavost a dobrotivost. Člověk pro svůj hřích nemohl tohoto cíle dosáhnout ani na konci svého života, a proto se má pravda nenaplnovala. Vína zapečetila nebe a bránu mého milosrdenství.

Z této viny vyrostly ostny a bolesti s mnoha utrpeními, a tvor se nakonec obrátil sám proti sobě: sotva se člověk vzbouřil proti mně, našel nepřítelů sám v sobě.

Jeho tělo se vzbouřilo proti jeho duchu a ztratilo stav nevinosti. Stal se nečistým zvířetem, jemuž byly nepřátelské všechny stvořené věci, ačkoli ho předtím poslouchaly, a zachovaly by mu poslušnost i nadále, jenom kdyby setrval ve stavu, do kterého jsem ho zasadil. Avšak právě proto, že si tento stav neuchoval, porušil poslušnost, jíž mi byl povinován, a zasloužil si věčnou smrt duše a těla.

Jakmile člověk zhřešil, bouřlivé vody ho divoce pronásledují svými vlnami a pohlcují jej lopotou a soužením, způsobeným člověkem samým, zlým duchem a světem. Všichni jste se v nich topili, neboť nikdo, byť by byl sebevíce spravedlivý, nemohl dosáhnout věčného života.

Proto jsem vám ve snaze napravit tak velká zla poskytl most svého Synáčka, abyste se při přechodu této řeky neutopili. Tato řeka je rozbořeným mořem tohoto života v temnotách.

Považ, jaký dluh má vůči mně tvor a jak velká je jeho nevědomost, když si volí zlo, v němž se topí, a odmítá pomoc, kterou jsem mu daroval.

Kristus, který se stal mostem, spravuje cestu přerušenu hříchem

Otevři duchovní oči, a uvidíš ty, kdo setrvávají v zaslepenosti a lhostejnosti; uvidíš nedokonalé i ty, kdo jsou dokonalí a následují mě v pravdě. Tak se budeš moci rmoutit nad zatracením postihujícím ty, jimž jsem lhostejný, a radovat se z dokonalosti mých milovaných dětí. Hleď, jak se chovají ti, kdo následují světlo, a ti, kdo chodí v temnotách. 22

Ale předtím si přeji, abys uvažovala o mostu mého jednorozného Syna, abys pochopila jeho nesmírnost sahající od nebe k zemi. Pohleď, jak se velikost božství spojuje s vaší pozemskou lidskostí. Proto říkám, že se most rozpíná od nebe k zemi: díky spojení obou přirozeností, které jsem uskutečnil v Kristově lidství.

Bylo nutné opravit přerušenu cestu, abyste vši hořkostí světa mohli projít a dosáhnout pravého života. Jenom ze země nebylo možné postavit tak ohromný most, abyste po něm mohli přejít řeku dělící vás od věčného života. Lidská přirozenost totiž nestačila k odčinění viny a k očistění hniloby Adamova hříchu, která nakažila celý lidský rod a byla mu zapáchajícím dědictvím, jak jsem ti řekl. Proto bylo vhodné spojit lidskou přirozenost se vznešeností mé božské a věčné přirozenosti, aby tak byly dostatečně splněny podmínky k vykoupení celého lidského rodu: lidská přirozenost musela odpykávat trest a božská přirozenost, spojená s lidskou, musela přijmout oběť mého Syna, mně obětovaného pro vás, aby vás vytrhl ze spárů smrti a vrátil vám pravý život.

Tak se stalo, že se Boží vznešenost pokořila a snížila na úroveň vašeho pozemského lidství a spolu vytvořily most a obnovily přerušenu cestu. Proč se Syn stal cestou? Vpravdě proto, abyste se mohli radovat spolu s anděly. Ale k získání pravého života nestačí, že se můj Syn stal mostem: je ještě třeba, abyste po jeho cestě prošli.

Vinice a dělníci

Těmito slovy ji věčná Pravda poučovala, že nás sice stvořila bez našeho přispění, ale bez našeho přispění nás nespasí. Bůh chce, abychom využívali veškeré své svobodné vůle a naplnili čas, který nám byl dán, vykonáváním ctností. Proto jí znovu opakoval: 23

Všichni máte po tomto mostě přejít a máte hledat mou slávu a chválu mého jména ve spáse duší. S bolestí máte snášet četnou námahu a jít ve šlépějích mého milého a láskyplného Slova, jinak ke mně nemůžete přijít.

Jste moji dělníci, neboť jsem vás poslal pracovat na vinici svaté Církve.⁵ Pracujete ve všeobecném těle křesťanského náboženství, k němuž náležíte z mé milosti, neboť jsem vám dal světlo svatého křtu. Tento křest jste přijali v mystickém těle z rukou kněží, které jsem poslal pracovat na vinici spolu s vámi.

Vy jste ve všeobecném těle, oni jsou v těle mystickém,⁶ kde jsem jim uložil, aby pásli vaše duše a udělovali vám krev ve svátostech, které přijímáte od Církve. Kněží vyjmají z duší ostny smrtelných hříchů a zasévají do nich milost. Jsou mými dělníky na vinici vašich duší a spolu s vámi pracují na vinici svaté Církve.

Každý tvor obdařený rozumem má jednu vinici pro sebe, vinici své duše. Na ní má každý člověk pracovat v čase, který mu byl dán, má používat svou vůli a svobodné rozhodování, a to je jeho úkolem po celý život. Ale až přidělený čas skončí, nebude moci vykonat nic dobrého ani špatného. Člověk má pouze tento život pro konání dobra na vinici, do níž jsem ho poslal. Ale tento dělník na vinici duše obdržel takovou moc, že ani zlý duch, ani žádný jiný tvor jej nemůže od jeho úkolu odvést, pokud si to on sám opravdu nepřeje. Byl totiž posílen svatým křtem, který ho vyzbrojil nožem lásky ke ctnostem a nenávisti k hříchu. A tuto lásku ke ctnostem a tuto nenávist k hříchu člověk nachází v Kristově krvi, neboť právě z lásky k vám a z nenávisti k hříchu šel můj Syn na smrt a dal za vás svou krev. Touto krví jste ve křtu přijali pravý život.

Tak jste vyzbrojeni nožem, jež máte používat podle vašeho svobodného rozhodování v čase, který vám byl dán, abyste s ním mohli vysekat trní smrtelných hříchů a místo nich zasít ctnosti. Není jiný způsob, kterým byste mohli získat plod krve od dělníků, které jsem poslal pracovat na svaté Církvě: od mých služebníků,

⁵Zjevně narážka na podobenství o dělnících (Mt 20, 1–16), ale namísto rovnosti odměny zde Kateřina zdůrazňuje povinnost všech, kdo na vinici pracují, jak správně poznamenává Giuliana Cavallini, autorka kritického vydání *Dialogu*.

⁶„Všeobecným tělem“ Kateřina míní společnost věřících, zatímco výrazem „mystické tělo“ označuje církevní hierarchii.

kteří vytrhávají ostny smrtelného hříchu na vinici vašich duší a přinášejí vám milost udělováním Kristovy krve ve svátostech zřízených ve svaté Církvi.

Proto je zapotřebí, abyste se především obnovili zkroušeností srdce, bolestí nad spáchanými hříchy a láskou ke ctnosti: jedině tehdy budete moci obdržet plod krve. Žádným jiným způsobem ho jistě nezáskáte, jestliže se sami nezachováte jako ratolesti vyrůstající z vinného kmene mého jednorozeného Syna, který vám řekl: „Já jsem vinný kmen a vy jste ratolesti a můj Otec je vinař.“⁷

A já jsem vpravdě vinař, protože každá věc, která přijala bytí a má na bytí účast, vyšla z mých rukou. Mám neomezenou moc a touto nevýslovnou mocí a silou ovládám celý vesmír: nic nebylo učiněno beze mne a nic není beze mne ovládáno. Vždyť já jsem vinař a já jsem zasadil pravou révu svého jednorozeného Syna do půdy vašeho lidství, abyste vy, ratolesti, mohli ve spojení s kmenem přinášet plody.

Kdo nebude přinášet plody dobrých a svatých skutků, bude odříznut od kmene a uschne. Odloučením od kmene totiž ztrácí život v milosti a je vhozen do věčného ohně, jako se planá ratolest odřezává od kmene a zahazuje do ohně, protože se k ničemu jinému nehodí. Tak i ti, kdo jsou odříznuti pro spáchané urážky, umírají s vinou smrtelného hříchu, a protože se k ničemu jinému nehodí,⁸ budou vhozeni do nevyhasínajícího ohně Boží spravedlnosti.

To jsou ti, kdo svou vinici nepěstili, ba naopak ji zničili, a nejenže zničili vinici vlastní, ale i jiných lidí. Nejenže na ní nevyseli žádnou rostlinu plodící ctností, ale naopak vytrhli z kořenů semeno milosti, které obdrželi ve světle svatého křtu, když přijali účast na síle krve mého Syna. Tato krev byla vínem, nabídnutým vám z pravého vinného kmene. Ale hříšníci toto semeno vytrhli z kořenů a nechali je napospas svým četným a rozmanitým hříchům, jako by je předhodili zvěři, a pošlapali je a udusili neuspořádanými vášněmi. Touto neuspořádanou láskou uráželi mne a způsobili mnoho škod svému bližnímu. Velmi odlišně se chovají moji služebníci a velmi odlišně máte jednat vy: máte žít ve spojení s vinným kmenem, jako byste na něj byli naroubováni.

⁷Srov. Jan 15, 1.

⁸Srov. Jan 15, 6.

Jedině tak budete moci přinášet plody, neboť vám bude poskytovat životodárnou mízu. A když budete zůstávat ve Slovu, mém Synu, budete zůstávat ve mně: já jsem totiž jedno s ním a on je jedno se mnou.⁹ Když budete zůstávat v něm, budete žít podle jeho učení, a tím získáte účast na podstatě Slova, to znamená na věčném božství, které je v něm spojeno s lidstvím. Z této účasti vyplývá božská láska, z níž duše čerpá všechnu radost. Toto jsem ti řekl o vaší účasti na podstatě života.

Duše naroubované na vinný keř, kterým je Kristus

- 24 A víš, jakým pravidlem se řídím, když se moji služebníci spojují k následování učení milého a láskyplného Slova? Šlechtím je, aby přinášeli hojné plody a aby jejich plody byly hodně sladké a nehrozilo jim zplanění. Jsem pravý vinař, a proto s nimi jedním jako s výhonkem révy, který vinař uřízne, aby se urodilo více lepšího vína; a ty, kteří plody nenesou, vhodí do ohně. Mé služebníky, kteří ve mně zůstávají, šlechtím mnoha utrpeními a souženými, aby přinášeli větší a sladší plody, a jejich ctnost zkouškami sílí. Ale ti, kdo plody nenesou, jsou, jak jsem řekl, odříznuti a vhozeni do ohně.

Tito mí služebníci jsou praví dělníci, kteří dobře šlechtí svou duši, vymycují z ní všechnu sebelásku a do hloubky kypří půdu své lásky ke mně. Vyživují semeno milosti přijaté ve svatém křtu a pečují o jeho růst. Práci na své vinici kypří i vinici bližního, protože jednu bez druhé nelze obdělávat. Již jsem ti vysvětlil, jak je každé zlo spácháno prostřednictvím bližního. Totéž je třeba prohlásit o lásce. Tak jste mými dělníky, kteří vyšli ode mě, věčného a nejvyššího vinaře: já jsem vás s dokonalou jednotou narouboval na vinný kmen, díky spojení mé božské přirozenosti s vaší lidskou.

Pamatuj si, že každý rozumem obdařený tvor má svou vlastní vinici, která však vnitřně souvisí s vinicí bližního a kterou od ní nelze oddělit. Lidé jsou natolik vzájemně spojeni, že nikdo nemůže činit dobro sobě, aby tím nevykonal dobro pro svého

⁹Srov. Jan 10, 30.

bližního, a stejně tak nemůže na sobě napáchat zlo, aniž by ublížil svému bližnímu.

Všichni tvoříte všeobecnou vinici, objímající všechno křesťanstvo, a vy, křesťané, jste spojeni ve vinici mystického těla svaté Církve, z níž k vám proudí život. Na této vinici je zasazen vinný kmen mého jednorozeného Syna, na něhož máte být naroubováni. Jestliže nežijete v tomto spojení, jestliže se odtrhnete od rouby, bouříte se tak proti svaté Církvi a jste jako úd odříznutý od těla, který záhy začne zapáchat.

Je však pravda, že dokud vám zbývá čas, můžete se náказы hříchu zbavit upřímnou lítostí a můžete se obrátit o pomoc k mým kněžím, kteří jsou dělníky, jimž byly svěřeny klíče od vína. Tímto vínem je krev vytrysklá z této révy, která natolik oplývá ctností dokonalosti, že ji nemůže umenšit ani narušit žádný nedostatek služebníka.

Mé služebníky v pokoře sjednocuje pouto lásky, které se získává poznáním sebe a mne. Tak vidíš, že jsem vás všechny poslal pracovat na vinici. A neustále vás dále povolávám, neboť svět umdlévá pod množícím se trním, které udusilo semeno, takže lidé již nechtějí přinášet plody milosti.

Proto chci, abyste byli pravými dělníky a abyste velmi starostlivě pomáhali kypřit duše v mystickém těle svaté Církve. Za tímto účelem si vás povolávám, protože se chci smilovat nad světem, za který mě tolik prosíš.

Chvála Boží lásky

Tehdy duše puzená láskou zvolala:

25

Nejmilejší a nevýslovná lásko, kdo může nezahořet při pohledu na tak velkou lásku? Může snad být srdce, které by téměř neomdlelo? Ty, propast lásky, jsi bláznivě zamilován do svých tvorů, jako bys bez nich nemohl žít, ty, náš Bůh, přestože nás jistě nepotřebuješ. Naše dobro nijak nezvětšuje tvou velikost, protože jsi neměnný; naše zlo ti nepůsobí újmu, protože jsi věčný a nejvyšší Dobro. Kdo tě vede k tomu, abys nám prokazoval tolik milosrdenství? Nutí tě k tomu láska, jistě ne nějaký dluh k nám nebo nějaká potřeba, kterou bychom ti mohli splnit my, kteří jsme tví provinilí a zlí dlužníci.

Dialog

Vidím-li dobře, nejvyšší a věčná Pravdo, jsem já zlodějkou a ty visíš místo mě. Vidím totiž, že je probodeno a na kříž přibito Slovo, tvůj Syn, kterého jsi kvůli mně učinil mostem, podle toho, cos ukázal své bídné služebnici. Pro to všechno mi puká srdce a nemůže nepuknout, když tolik hladovím po tobě a tolik tě miluji.

Ale tys mi chtěl ukázat ty, kdo se vydávají na cestu přes most, a kdo jsou ti, kteří se na ni nevydávají. Kdyby mi to proto tvá dobrotivost chtěla zjevit, s celým srdcem bych všecičko vyslechla a zhlédla.

UČENÍ O MOSTU

Most, cesta pravdy



ehdy věčný Bůh odpověděl oné duši, aby v ní roznítil větší lásku a horlivost pro spásu duší, a řekl jí: 26

Než ti ukážu, co ti chci zjevit a oč mě sama žádáš, chci ti vysvětlit, jak vypadá most. Řekl jsem ti, že sahá od nebe k zemi, díky spojení, které jsem uskutečnil v člověku stvořeném z bláta této země.

Tento most – kterým je můj jednorozený Syn – sestává ze tří stupňů: dva z nich tvoří dřevo jeho nejsvětějšího kříže a třetí byl vystavěn, když Kristus okusil velkou hořkost žluče smíšené s octem, která mu byla podána na kříži.

V těchto třech stupních uvidíš tři stavy duše, které ti teď jeden po druhém objasním.

Tři stupně

První stupeň představuje nohy symbolizující lásku: stejně jako nohy podepírají a nosí tělo, tak láska podepírá a vede duši. Probodené nohy jsou pro tebe stupněm umožňujícím dosáhnout až k boku, který ti odhaluje tajemství srdce. Duše stoupající na nohou lásky začíná okoušet i lásku srdce a upírá svůj duchovní zrak přímo na srdce mého Syna, kde se jí odhaluje, jak je stravováno svou nevýslovnou láskou. Říkám, že je stravováno, protože vás můj Syn nemiluje pro svůj prospěch, neboť mu nemůžete přinést žádný užitek; je totiž se mnou jedno. Když tedy duše vidí, že je to-

lik milována, překypuje láskou, a tak vystupuje z druhého stupně na třetí, neboli dosahuje až k ústům. Tam konečně nachází pokoj, kterým je ukončen válečný stav se mnou, v němž předtím trpěla pro své viny.

Na prvním stupni se duše pozvedá ze země na nohou citu a zbavuje se neřesti, na druhém se odívá láskou a ctností, na třetím konečně vychutnává pokoj.

Je přirozené, že most má tři stupně, abyste se po prvním a druhém stupni mohli dopracovat až k poslednímu. Poslední stupeň je velmi vysoký, takže k němu nedosáhne řeka světa, která pod ním teče, neboť Krista se nikdy nedotkl jed hříchu.

Tento most je vysoký, ale proto ještě není oddělený od země. A víš, kdy byl do takové výšky vyzdvižen? Když byl Kristus vyvýšen na dřevo nejsvětějšího kříže. Ale proto nebyla jeho božská přirozenost nikterak oddělena od pozemské nízkosti vaší lidské přirozenosti. Proto jsem řekl, že je to sice velmi vysoký most, ale není oddělený od země: protože božská přirozenost se sjednotila a spojila s lidskou přirozeností. Nikdo by na most nikdy nedokázal vystoupit, kdyby Kristus nebyl vyvýšen na kříž. Proto řekl: „Až budu vyvýšen, potáhnu všechny k sobě.“¹

Láska všechno přitahuje

Moje dobrotivost dobře viděla, že jste nemohli žádným jiným způsobem dosáhnout spásy. Proto jsem poslal Syna, aby byl vyvýšen na dřevo kříže a byl na něm, jako na kovadlině, vykován jakožto nový syn lidského rodu, který tak byl vyrván smrti a kterému byl navrácen život v milosti. Tímto způsobem mohl k sobě všechno přitáhnout, aby vám ukázal nevýslovnou lásku, kterou k vám choval: láska totiž vždy přitahuje lidské srdce. A nemohl vám ani ukázat větší lásku, než že za vás dá život.² Člověka si tedy podmaní síla lásky, pokud se jí lidská nevědomost nebrání a nechá se jí přitáhnout.

Kristus tedy řekl, že až bude vyvýšen, přitáhne všechno k sobě. Tuto pravdu je třeba chápat dvěma způsoby.

První způsob je tento: když je lidské srdce přitahováno sladkou mocí lásky, jak jsem ti řekl, jsou spolu s ním přitahováni

¹Srov. Jan 12, 32.

²Srov. Jan 15, 13.

všechny síly jeho duše, to je paměť, rozum a vůle. Když jsou sladěny a sjednoceny v mém jménu tyto tři síly, i všechny další činy, které člověk vykoná prostřednictvím skutků a myšlenek, jsou krásné a jsou v jednotě se mnou. To působí láska, která se pozvedla až ke Kristu, který je ukřižovanou láskou. Dobře to vyjádřila moje Pravda slovy: „Až budu vyvýšen, potáhnu všechno k sobě.“ Když je totiž srdce člověka spolu se silami jeho duše přitahováno láskou, i všechny skutky, které člověk vykoná, jsou stejně přitahovány ke Kristu.

Druhý způsob, kterým je třeba chápat Kristův výrok, je tento: všechny věci byly stvořeny, aby sloužily člověku. Věci byly stvořeny, aby sloužily tvorům a plnily jejich potřeby. Tvor obdařený rozumem nesmí sloužit věcem, neboť byl stvořen pro mne, aby mi sloužil celým srdcem a celou svou láskou. Když je totiž přitahován láskou člověk, jsou do světla lásky přitahovány i věci, protože byly stvořeny pro člověka.

Proto bylo nutné vystavět most tolik do výšky a proto musí sestávat ze stupňů, aby na něj lidé mohli pohodlněji vystoupit.

Kameny

Tento most je postaven z tak pevně držících kamenů, že déšť nemůže zabránit poutníkovi v jeho cestě. Víš, z jakých kamenů je postaven? Z kamenů pravých a skutečných ctností. Před umučením mého Syna ctnosti nedržely pevně pohromadě, a to lidem nedovolilo přejít až na druhý konec mostu. Nedokázali to ani ti, kdo šli cestou ctnosti: nebeská brána ještě nebyla otevřena klíčem krve a déšť Boží spravedlnosti bránil v cestě po mostu. 27

Ale když byly kameny opracovány a slícovány na těle Slova, mého sladkého Syna, který je mostem spojujícím zemi s nebesy, můj Syn spojil kameny k sobě navzájem tím, že vápno prosytil svou krví, a vytvořil tak kamennou zeď. To znamená, že jeho krev pevně drží kameny vápnem božské přirozenosti a silou ohně lásky.

Kameny ctností byly upevněny prostřednictvím mé božské moci nad samotným Kristem, protože není žádná ctnost, která by v něm nebyla podrobena zkouškám. Naopak všechny ctnosti získávají pravý život teprve od něj. Nikdo tedy nemůže mít ctnost rodící život v milosti, jestliže ji nezíská od něj a jestliže

nenásleduje Krista a jeho učení. Kristus dovedl ctnosti k dokonalosti a spojil je jako živé kameny svou krví, aby každý věřící mohl rychle postupovat vpřed a neobávat se ponížení deště Boží spravedlnosti, který by mu mohl zatarasit cestu: je totiž chráněn Božím milosrdenstvím, které sestoupilo z nebe mezi lidi vtělením mého Syna.

Klíč

Čím však byla otevřena nebeská brána? Klíčem Kristovy krve. Vidíš, že most je zpevněn a chráněn milosrdenstvím a že se u něj rozprostírá občerstvující zahrada svaté Církve – která uchovává a rozděluje chléb života a daruje krev žíznícím, aby poutníci nezemřeli na cestě únavou. Právě proto moje láska přikázala, aby tam byla rozdělována krev a tělo mého jednorozeného Syna, celého Boha a celého člověka.

Brána

Na konci mostu stojí brána, která je mostem samým, totiž Kristem. Touto branou musíte všichni vstoupit. Proto Kristus řekl: „Já jsem cesta, pravda a život. Kdo jde skrze mne, nejde ve tmě, ale ve světle.“ A na jiném místě řekl, že nikdo nemůže přijít ke mně jinak než skrze něho.³ A tak to vpravdě je.

Jestli si dobře vzpomínáš, už jsem ti to řekl a také jsem ti to ukázal, když jsem ti chtěl naznačit cestu. Když proto Kristus říká, že je cesta, mluví pravdu. A já jsem ti ukázal, jakým způsobem je Kristus cestou: má podobu mostu. A když říká, že je pravda, je tomu tak: a proto je v jednotě se mnou, nejvyšší Pravdou, a kdo ho následuje, kráčí po cestě Pravdy. A když říká, že je život, pak ten, kdo následuje tuto pravdu, obdrží život v milosti a nemůže umřít hladem, neboť Pravda se mu stává pokrmem. Nemůže ani upadnout ve tmách, neboť Kristus je světlo a není v něm lži: pravdou zmátl a zničil lež, kterou zlý duch podvedl Evu. Ona lež porušila cestu do nebe, kterou Pravda spravila a zpevnila svou krví. Ti, kdo jdou po této cestě, jsou dětmi pravdy, protože následují pravdu a procházejí její branou, a tak docházejí jednoty

³Srov. Jan 14, 6; 8, 12.

se mnou díky bráně a cestě, kterou je můj Syn, věčná Pravda, oceán míru.

Řeka: cesta lži

Ale kdo se nedrží této cesty, plahočí se dole řekou, cestou, která není dlážděna kameny, ale je nestálá jako voda. A protože voda se sama od sebe nezastaví, každý, kdo se jí vydá, utone.

Vodě se podobají světská potěšení a situace. Láska k nim nespočívá na kamenech, ale neuspořádaně tkví ve tvorech a ve stvořených věcech a miluje je pro ně samotné, nikoli kvůli mně. Ty jsou však jako voda, která neustále plyne, a s ní odplyvá i člověk, který se jim svěřil. Je přitom přesvědčen, že odplyvají stvořené věci, avšak je to právě on, kdo se nezadržitelně řítí ke konci, jímž je smrt. Pak by si přál udržet si sebe samého, to jest svůj život a věci, které miluje, aby mu neunikly a nescházely mu, ale není žádný způsob, jímž by si je mohl uchovat: buď přijde smrt, která ho přinutí je opustit, nebo jsou stvořené věci odebrány tvorům z mého úradku.

Takoví lidé jsou následovníci lži a drží se cesty lži, takže se stávají dětmi ďábla, který je otcem lži. A protože procházejí branou lži, dostává se jim věčného zatracení.

Volba cesty lži nebo cesty pravdy

Tak vidíš, že jsem ti ukázal pravdu i lež, neboli můj život, který je cestou pravdy, a cestu ďábla, kterou je lež. Jsou to dvě cesty a obě jsou namáhavé.

Pohleď, jak je velká nevědomost a slepota člověka, který na- 28
jde tu správnou cestu krásnou a upravenou, a přesto tvrdohlavě pokračuje v nejisté cestě vodou. Cesta pravdy je zdrojem potěšení pro toho, kdo po ní jde, protože každá hořkost na ní sládně a každé břemeno ztrácí svou tíhu. Kdo po ní jde, nachází světlo i přes temnotu své tělesnosti, a nachází na ní nesmrtelný život, přestože je smrtelný, neboť díky moci lásky a světlu víry může okoušet věčnou Pravdu. Ta slibuje občerstvení tomu, kdo se pro mě namáhá. Já jsem vděčný, přiznávám zásluhy a jsem spravedlivý, neboť každému dávám to, co si podle spravedlnosti zaslouží, takže je každé dobro odměněno a každá vina potrestána.

Radost toho, kdo jde po této cestě pravdy, je tak velká, že ji tvá ústa nedokážou vypovědět, tvé uši zachytit a tvé oči spatřit. V té radosti je totiž dáno mít závdavek účasti na dobrou, připraveném pro člověka v životě, který neumírá, a tak je okoušet.

Musí být blázen, kdo odmítá tak velké dobro, a naopak v tomto životě raději okouší závdavek pekla tím, že se rozhodne jít spodem, kde ho každý krok velice namáhá, kde si nikdy nemůže odpočinout a nenajde ani žádné dobro. Tam jsou totiž lidé pro svůj hřích zbaveni mne, nejvyššího Dobra, které nepodléhá zániku.

Proto máš opravdu důvod k nářku. A přeji si, abyste ty a ostatní mí služebníci bez ustání cítili hořkost pro urážky, které jsou na mě namířeny, a abyste zároveň měli soucit s nevědomostí, s níž mě hříšníci urážejí, a s újmou, kterou sami sobě působí.

Nyní jsi viděla a slyšela to, co jsem ti řekl o mostě, jak je postaven a jak se tyčí mezi nebem a zemí. Řekl jsem ti to proto, abych ti vysvětlil to, co jsem prohlásil: že mostem je můj jednorozený Syn, a tak tomu vpravdě je. A jak jsem ti řekl, most je postaven tak, že v sobě spojuje lidskou nízkost a božskou vznešenost.

Shovívavost Ducha

- 29 Když se můj jednorozený Syn ke mně vrátil čtyřicet dní po Vzkříšení, vystoupil tento most ze země na nebe díky moci mé božské přirozenosti a nyní sedí po pravici mne, věčného Otce. V den nanebevstoupení řekl anděl apoštolům, kteří byli jako bez sebe, protože jejich srdce se pozvedla a jakoby vystoupila na nebe spolu s moudrostí mého Syna: „Už tu nestůjte, protože Kristus zasedl po Otcově pravici.“⁴

Když byl vyvýšen až ke mně, seslal jsem na zemi Učitele, totiž Ducha svatého, který sestoupil s mocí Otce a moudrostí Syna a se shovívavostí, která je Duchu vlastní. Duch svatý je jedno se mnou, Otcem, a s mým Synem. Proto upevnil cestu vytyčenou učením, které na zemi zanechala Pravda, to znamená můj Syn. A proto, když se Syn vzdálil, neztratilo se ani jeho učení, ani ctnosti. Ty jsou opravdovými kameny, pevně stojícími na tomto učení, které je cestou utvořenou pro vás tímto sladkým a slavným

⁴Srov. Sk 1, 11. Text se u sv. Kateřiny značně liší od textu *Skutků*.

mostem. Předtím konal on sám a svým konáním vybudoval cestu a učil vás více příklady než slovy: nejdříve totiž jednal, a pak teprve vyučoval.

Shovívavost Ducha svatého potvrdila toto učení a upevnila učedníky v jejich svědectví pravdě a v hlásání této cesty, která je učení ukřižovaného Krista. Prostřednictvím učedníků byl totiž svět odsouzen za nespravedlnost a za své nesprávné soudy: o tom ti zanedlouho povím víc.

Cesta Kristova učení

To všechno jsem ti řekl, aby do myslí těch, kdo naslouchají, nemohla zavítat žádná pochybnost a nezatemnila je, aby neřekli: „Z Kristova těla byl učiněn most díky spojení božské přirozenosti s lidskou – tu pravdu vidím i já –, ale tento most od nás odešel, když vstoupil na nebe. Byl pro nás cestou, která nás učila pravdě vlastním příkladem a svatým chováním: ale co nám zbylo teď? A kde vůbec najdu cestu?“ Mluvím s tebou tedy proto, aby má slova dosáhla k těm, kdo by mohli upadnout do této nevědomosti.

To, co lidem zbývá, je poučná cesta jeho učení, o kterém jsem mluvil. Je to cesta potvrzená apoštoly a dosvědčená krví mučedníků, osvětlená učiteli církve, vyznávaná vyznavači a napsaná evangelisty. Ti všichni podávají svědectví o pravdě v mystickém těle svaté Církve. Jsou jako lampa na vysokém sloupu, která tak ukazuje cestu pravdy vedoucí k pravému životu dokonalým světem.

A jak hlásají pravdu? Ze zkušenosti, protože ji na sobě zakusili; a to je pádný důkaz. Podobně je každý člověk osvěcován v poznávání pravdy, pokud si to přeje, to znamená, pokud nemá raději svou neuspořádanou lásku než světlo rozumu. Je jisté, že Kristovo učení je pravda, která nám zůstala jako loď dopravující duše z bouřlivého moře do přístavu spásy.

Proto jsem nejdříve postavil most, kterým je můj milovaný Syn, a zviditelnil jsem ho, jak jsem ti řekl, když jsem ho postavil do bezprostředního styku s lidmi. Když pak viditelný most zmizel, zůstal most tvořený cestou jeho učení, jak jsem řekl. Učení je totiž spojeno s mou mocí Otce, s moudrostí Syna a se shovívavostí Ducha svatého.

Tomu, kdo jde po této cestě, uděluje má moc ctnost pevnosti; moudrost ho obdarovává světlem, díky němuž na své cestě poznává pravdu; a Duch svatý mu dává lásku, která spaluje každou smyslnou touhu a osvobozuje od ní duši, takže zůstává jen láska ke ctnostem.

Kristus je v každém případě, jak svou současnou a viditelnou přítomností, tak svým učením, cesta, pravda a život: poučná cesta, která nás jako most převádí do nebeských výšin.

Jistota a neochvějnost Kristova učení

Právě to Kristus myslel slovy: „Přišel jsem od Otce a vracím se k Otci“ a „vrátím se k vám.“⁵ To v první řadě znamená: můj Otec mě poslal k vám a učinil mě mostem, po kterém můžete vystoupit z řeky a dojít do věčného života; a také: „Pak se k vám vrátím. Nenechám vás jako sirotky, protože vám pošlu Utěšitele.“⁶ Jako by vás Kristus, moje Pravda, chtěl ujistit: Půjdu k Otci, ale vrátím se a příchod Ducha svatého, kterému se říká Utěšitel, vám jasněji ukáže a potvrdí, jaká je cesta pravdy. Ukáže vám totiž a potvrdí učení, které jsem vám dal!

Řekl, že se vrátí. A vrátil se: Duch svatý nepřišel sám, ale byl doprovázen mocí Otce a moudrostí Syna, s nimiž byla spojena shovívavost samotného Ducha svatého. Tak vidíš, že se Kristus vrací nikoli ve viditelné podobě, ale ctností, a upevňuje cestu učení. Tato poučná cesta nemůže zmizet nebo být odňata tomu, kdo po ní chce opravdu jít, protože je to pevná cesta vycházející ze mne, a já jsem neměnný.

Musíte tedy po cestě jít odvážně, beze stopy mraků, ale se světlem víry, která je vám dána ve svatém křtu jako drahocenný oděv.

Tak jsem ti zcela ukázal a objasnil, co je to most a jeho učení, které tvoří s mostem jedno. Vysvětlil jsem ti také pro ty, kdo by to nevěděli, kdo je ten, který tuto cestu, jež je pravdou, zjevuje, a kde jsou ti, kdo jí vyučují. Řekl jsem, že ti, kdo vyučují, jsou apoštolové, evangelisté, mučedníci a vyznavači spolu se svatými učiteli církve, kteří byli církvi dáni jako světla, jež ji mají ozařovat.

⁵Srov. Jan 16, 28.

⁶Srov. Jan 14, 18 a 26.

Také jsem ti ukázal a vysvětlil, jak se Kristus vystoupením ke mně vrátil k vám nikoli viditelně, ale ctností, to je sestoupením Ducha svatého na apoštoly. Viditelně se totiž vrátí až v posledním den, den soudu, a tehdy přijde s mou slávou a s božskou mocí soudit svět, dát dobro dobrým, které odmění na duši i na těle za jejich námahu, a učinit zadosť spravedlnosti a uvrhnout do věčných muk ty, kteří na světě žili nečistě.

Nyní ti chci povědět to, co jsem ti já, Pravda, slíbil: ukázat ti některé z těch, kteří jednájí podle menší dokonalosti, a jiné, kteří mají větší dokonalost, a jak tito následují cestu pravdy. Kromě toho ti chci ukázat lidi nečisté, kteří se pro své ohavnosti topí v řece, a tak končí v nejbolestnějších mukách.

Prosím vás, moje drahé děti, nikdy neopouštějte most, nikdy se nepouštějte pod něj, protože tamtudy nevede cesta pravdy, nýbrž cesta lži, po níž jdou hříšníci. Ale kvůli nim vás prosím, abyste se za ně modlili, a žádám vás o slzy a úsilí, aby hříšníci mohli přijmout mé milosrdenství.

Chvála milosrdenství



na duše se tehdy jakoby v opojení nedokázala ovládnout a téměř tváří v tvář Bohu zvolala: 30

Věčné milosrdenství, které zahaluješ nedostatky svých tvorů, nedivím se, že těm, kdo se k tobě vracejí ze smrtelného hříchu, říkáš: „Nebudu si pamatovat, že mě kdy urazili.“⁷ Nevýslovné milosrdenství, nedivím se, že těm, kdo opouštějí hřích, říkáš: „Chci, abyste se za ně modlili, abych jim mohl prokázat milosrdenství“, a myslíš ty, kdo tě pronásledují.

V tvém milosrdenství jsme byli stvořeni a byli jsme v něm znovustvořeni krví tvého Syna. Díky tvému milosrdenství jsme zachovávaní. Tvé milosrdenství vedlo tvého Syna, aby na kříži snášel strašný boj smrti proti životu a života proti smrti. Tam život přemohl smrt našeho hříchu a smrt viny vzala tělesný život Beránkovi bez vady. Ale kdo byl přemožen? Smrt. A kdo je toho první příčinou? Tvé milosrdenství. Tvoje milosrdenství nám dává život. Dává nám světlo milosti, v němž můžeme poznávat

⁷Srov. Ez 18, 21–22.

tvou shovívavost s každým tvorem, ať je spravedlivý, nebo hříšný. Tvé milosrdenství září až do nebes, protože je viditelné ve tvých svatých. A když se obrátím na zem, všude vidím jeho hojnost. Svítí dokonce i v pekle, protože odsouzení dostávají menší trest, než si zaslouží.

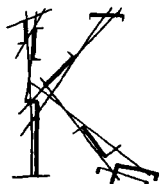
Svým milosrdenstvím mírníš spravedlnost. Kvůli ní jsi nás omyl krví. Kvůli milosrdenství ses snížil až k životu se svými tvory. Ty ses pomátl láskou! Nestačilo ti, žeš nosil naše tělo: chtěls také umřít. Nestačila ti smrt: sestoupils také do pekel, abys odtud vyvedl svaté otce a dokonals svou pravdu tím, žeš jim daroval své milosrdenství. A protože tvá dobrotivost slibuje dobro těm, kdo ti v pravdě slouží, sestoupil jsi do předpekli a vysvobodil od trestu ty, kdo ti sloužili a komu náležely plody za vynaložené úsilí.

Ale vidím, že tě tvé milosrdenství přimělo, aby ses nám daroval ještě velkodušněji, neboť jsi nám nechal sebe sama za pokrm, abys tak nám, slabým, dodával útěchu a aby zapomnětliví a nevědomí lidé zcela nezapomněli na tvá dobrodiní. Tím vším každý den obdarováváš lidi a zpřítomňuješ se v oltářní svátosti, mystickém těle svaté Církvě. A to všechno je plodem tvého milosrdenství.

Milosrdenství! Srdce se utápí v myšlenkách na tebe, protože kam se podívám, vidím jen milosrdenství. Věčný Otče, odpusť mi mou nevědomost, že jsem se odvážila mluvit před tvou tváří, ale láska tvého milosrdenství mě omluví v očích tvé dobrotivosti.

Stromy smrti

31



dyž ona duše s pomocí slov trochu rozšířila své srdce chválou Božího milosrdenství, pokorně očekávala, až jí bude splněn daný slib. A tehdy Bůh znovu promluvil:

Milá dcero, chválilas přede mnou mé milosrdenství, protože jsem ti je už dal okusit a spatřit, když jsem ti řekl: „Toto jsou hříšníci, za které vás prosím, abyste mě prosili.“ Ale musíš vědět, že moje milosrdenství k vám je neporovnatelně větší než to, co z něj vidíš, protože tvá schopnost vidění je nedokonalá a konečná, zatímco mé milosrdenství je dokonalé a nekonečné. Nedají se porovnat jinak než jako věc konečná s nekonečnou.

Chtěl jsem, abys okoušela toto milosrdenství a s ním také lidskou důstojnost, o které jsem už mluvil, abys mohla lépe poznat krutost a nehodnost nečistých lidí, kteří se vydávají cestou bouřlivých vod. Otevři dobře oči svého rozumu: podívej se na ty, kdo se dobrovolně topí, a pozoruj, do jaké nehodnosti upadli kvůli svým vinám.

Nejdříve jako by onemocněli: to když přijali smrtelný hřích a když ho počali ve své mysli, aby ho později zrodili skutky, takže ztratili život v milosti.

A jako nemůže mrtvola vládnout žádným citem, který měla zaživa, a nemůže se sama pohybovat, takže ji musí odstranit někdo jiný, tak i ti, kdo utonuli v řece neuspořádané lásky ke světu, jsou mrtví pro milost. Jsou mrtví, a proto jejich paměť neuchovává žádnou vzpomínku na mé milosrdenství. Zrak jejich rozumu nevidí mou pravdu, a i kdyby ji viděl, nepoznal by ji, protože mu odumřel cit, a to v tomto smyslu: už nevidí nic kromě sebe samého a miluje jen láskou své smyslnosti a ta je láskou bez života. Proto i vůle umírá vůli mojí, protože už miluje pouze mrtvé věci.

Tyto tři schopnosti jsou u ní mrtvé, a proto všechny její vnější i vnitřní činy jsou mrtvé pro milost. Tak se hříšník nemůže bránit svým nepřátelům a nemůže si ani pomáhat vlastními silami; přijít na pomoc mu mohu jedině já. A je skutečně pravdou, že tato mrtvola, které zůstalo jen svobodné rozhodování, může přijmout mou pomoc, dokud žije ve svém smrtelném těle, jestliže mě o ni požádá. Žádné pomoci se pouze od svých vlastních sil nikdy nedočká.

Sám se učinil neschopným čehokoli a tím, že chtěl ovládnout svět, se stal otrokem věci, která není, to znamená hříchu. Hřích je nic, a oni se stali otroky a služebníky hříchu.

Milostí, kterou přijali ve svatém křtu, jsem je učinil stromy života. Ale oni se stali stromy smrti, protože umřeli, jak jsem ti vysvětlil.

A víš, kde tento strom smrti koření? V hluboké propasti pýchy, která živí jejich smyslnou sebelásku. Míchou této pýchy je netrpělivost a jejím plodem je nerozvážnost. To jsou čtyři hlavní neřesti vedoucí ke smrti duši toho, koho už můžeme nazvat stromem smrti, neboť ztratil život milosti.

Ve stromě sice hnízdí červ svědomí, ale člověk mu věnuje pramálo pozornosti, neboť žije ve smrtelném hříchu a zaslepuje ho sebeláska.

Smrt přinášejí i plody tohoto stromu: žijí z kořene pýchy, a proto je otupělá duše plná nevděku, z něhož pochází všechno zlo. Kdyby totiž duše byla vděčná za přijatá dobrodiní, poznala by mě, a tím by poznala sebe samu a chovala by ke mně neochvějnou lásku. Ale ona se jako slepá snaží chytit řeky a nevidí, že voda plyne pryč a nečeká na ni.

Plody stromů smrti

- 32 Smrtících plodů tohoto stromu je takový počet a jsou tak rozmanité, jaký je počet hříchů a jak jsou rozmanité. Jak vidíš, některé se podobají pokrmu zvířat: to jsou hříchy těch, kteří žijí nečistě a válejí si tělo a mysl v blátě jako vepří. Tak se válejí v blátě své tělesnosti – zablácená duše, kde jsi ztratila svou důstojnost? Ze sestry andělů ses stala podobnou dobytku! – v tak bídném stavu, že je nesnesitelný nejen pro mě, nejvyšší Čistotu, ale i pro samotné zlé duchy, s nimiž se tito lidé sprátelili a začali jim sloužit, takže se nemohou dívat na takovou špínu.

Není jiného hříchu, který by se tomuto vyrovnal v odporosti a který by tolik zbavoval člověka světla rozumu. Věděli to filozofové, nikoli díky světlu milosti, které neměli, ale protože jim světlo přirozeného rozumu ukazovalo, že toto je hřích, který nejvíce zatemňuje rozum. Proto filozofové zachovávali zdrženlivost, aby se mohli lépe věnovat svému studiu. A odmítali také bohatství, aby péče o ně nezaměstnávala jejich srdce. Avšak nerozumný rádo by křesťan, který vlastní vinou ztratil milost, se tak nechová.

- 33 Jiné stromy smrti přinášejí plody hlíny. To jsou nejchamtivější lakomci, kteří se jako krčci živí jen a jen hlínou, až do smrti. Když je zastihne smrt, nemají na ni žádný lék. Svou lakotou znevažují mou velkodušnost a prodávají čas svému bližnímu. Jedná se o lichváře, kteří se k bližnímu chovají krutě a jako zloději, protože když by mu měli prokázat své milosrdenství, nejsou pamětliví mého. Kdyby na ně pamatovali, nebyli by krutí ani k sobě, ani k bližnímu, ale měli by slitování a byli by milosrdní: k sobě tím, že by jednali ctnostně, a k bližnímu tím, že by mu láskyplně sloužili.

Kolik zla pochází z tohoto hříchu, který volá po prokletí! Vraždy, krádeže, loupeže, nezákonné zisky a tvrdost srdce a nepravdy k ostatním! Tento hřích zabíjí duši a činí ji otrokem bohatství, takže se nestará o dodržování Božích přikázání. Lakomec nemiluje nikoho, leda svůj prospěch.

Tato neřest vychází z pýchy a také ji posiluje. Jedna plyne z druhé, protože obě o sobě smýšlejí vysoko, takže jsou s druhou neřestí ihned zajedno. A tak to jde s lakomcem od desíti k pěti kvůli jeho bídné pýše, která se nadýmá svými soudy. Je jako oheň, z něhož ustavičně stoupá kouř sebechvály a lehkomyšlnosti, protože pyšný člověk se chlubí tím, na čem nemá žádnou zásluhu. Pýcha je kořen, z něhož vyrůstá mnoho větví. Největší z nich je důležitost, kterou pyšný člověk přikládá sobě, a z ní vyplývá jeho představa, že je nadřazený bližnímu. Tak se jeho srdce stává obmyslným, ztrácí upřímnost a velkomyslnost, a naopak se plní obojakostí, takže má něco jiného na jazyku než na srdci, zamlžuje pravdu a lže, aby mu vznikl nějaký užitek. Navíc se z této neřesti rodí taková závist, že neustále hlodá pyšného člověka jako červ a nedopřává mu žádné opravdové dobro, ať to, které náleží jemu, nebo to, které náleží ostatním.

Jak dokážou tito bezbožníci, kteří se takovou bídou propadli tak hluboko, dát chudým něco svého, když sami spíše berou ostatním to, co jim náleží? Jak dokážou vytáhnout duši z takové špíny, když dělali vše, co bylo v jejich silách, aby se do ní propadli? Někdy jsou natolik zrůdní, že neberou žádné ohledy na své dcery a příbuzné a zatahují je do téže bídy. A přesto je mé milosrdenství očekává a já, aby se mohli napravit, nepřikazuji zemi, aby je pohltila.

Jak by tedy tito lidé mohli dát život za spásu duší, když nedokážou darovat ani své věci? Jak by mohli obětovat lásku, když jsou šířáni závistí?

Toto jsou bídné neřesti, které ponižují nebe duše. Nazývám duši „nebem“, protože jsem ji stvořil jako nebe, v němž přebývá ctnost milosti, protože se v ní skrývám a přebývám v ní mocí lásky. Duše se však ode mne odvrátila jako cizoložnice milující sebe samu, tvory a věci více než mě. Navíc se sama zbožstila a pronásleduje mě mnoha různými hříchy. To všechno dělá, protože nemyslí na dar krve prolité s nesmírným ohněm lásky.

- 34 Další jsou zpupní, protože mají moc, kterou vykonávají ve znamení nespravedlnosti, a tak se dopouštějí nespravedlnosti vůči Bohu a vůči bližnímu, a nejen vůči sobě.

Sobě nesplácejí povinnost ctnosti a mně nevzdávají úctu, která mi náleží, prostřednictvím náležitého slavení a chval mého jména. Jako zloději kradou to, co je moje, a promrhávají to pro služebníci, kterou je jejich smyslnost. Proto ten, kdo nespravedlivě vykonává moc, dopouští se nespravedlnosti vůči mně a vůči sobě, jako člověk, který je zároveň slepý a nevědomý, protože mě v sobě nepoznává.

To všechno zapříčiňuje sebeláska, jako tomu bylo u Židů a zákoníků, kteří se závistí a sebeláskou natolik zaslepili, že nepoznali pravdu mého jednorozeného Syna. Proto neuznali věčný Život, který byl mezi nimi, jak řekla moje Pravda: „Boží království je uprostřed vás.“⁸ Ale oni je nepoznali, protože, jak jsem ti řekl, ztratili světlo rozumu, takže už nedokázali vzdát náležitou úctu a slávu ani mně, ani Synu, který je se mnou jedno. Proto se jako slepí dopustili té nespravedlnosti, že ho velmi potupně pronásledovali až k smrti na kříži.

Podobně se ti, kdo nespravedlivě užívají moc, dopouštějí nespravedlnosti vůči mně, vůči sobě i vůči bližnímu: a nespravedlivě kupčí s těly svých podřízených a všech, kdo se jim dostanou do rukou.

Nespravedlivý soud

- 35 Lidé se kvůli tomuto nedostatku a také kvůli dalším dopouštějí nespravedlivých soudů, jak ti později vysvětlím. Neustále se pohoršují nad mými činy, které jsou naopak spravedlivé a vykonané z lásky a milosrdenství.

Tímto nespravedlivým soudem, jedem závisti a pýchy, byly pomlouvány a nespravedlivě souzeny skutky mého Syna prostřednictvím vymyšlených lží, jako když se říkalo: „Dělá to jménem knížete démonů“.⁹ To je způsob, kterým bezbožníci uzavření do své sebelásky, lakoty a závisti, které pramení z nejzvrácenější nerozvážnosti, pokaždé nacházejí důvod k pohoršení nade mnou a nad mými služebníky, jelikož jsou netrpěliví a neodříkají se ani

⁸Srov. Lk 17, 21.

⁹Srov. Mt 12, 24.

dalších rozmanitých zel. Proto si nespravedlivě myslí, že se mí služebníci cvičí ve ctnostech z pokrytectví. Jejich srdce je prohnilé a jejich jazyk zkažený, a proto se jim zdá špatné to, co je dobré; a to, co je špatné – jako neuspořádaný život – jim připadá dobré.

Lidská slepota zneuznávající lidskou důstojnost! Jsi tak velký, člověče, a učinil ses malým; z pána se stáváš služebníkem nejničernější moci, která tě činí otrokem hříchu. Tak se připodobňuješ těm věcem, kterým sloužíš. Hřích je nicota, a ty se tedy stáváš otrokem nicoty. Bereš si život a přinášíš si smrt.

Tento život a tato moc vám byly dány díky Slovu, mému jednorozrozenému Synu, který je slavným mostem: byli jste služebníky zlého ducha, z jehož otroctví vás vysvobodil. Svého Syna jsem učinil služebníkem, aby vás vyrval z otroctví hříchu, a obdařil jsem ho poslušností, aby zničil Adamovu neposlušnost. Pokořil se až k potupné smrti na kříži, aby přemohl pýchu. Svou smrtí zničil všechny neřesti, aby už nikdo nemohl říkat: „Ale některá neřest přece zůstala nepotrestána a neodpykána.“ To jsem myslel, když jsem ti vysvětloval, jak můj Syn učinil své tělo kovádkou. Všechny léky proti věčné smrti jsou připraveny, a přesto lidé opovrhují Krví a pošlapávají ji svou neuspořádanou láskou.

V tom spočívá nespravedlnost a nespravedlivý soud, z nichž svět je a bude obžalován v poslední den soudu. To myslela má Pravda, když zvěstovala: „Pošlu Utěšitele, který obžaluje svět z nespravedlnosti a z nespravedlivého soudu.“¹⁰ A svět byl skutečně obžalován, když jsem seslal Ducha svatého apoštolům.

První obžaloba

Obžaloby jsou tři. První byla vyslovena, když Duch svatý, jak 36 je psáno, sestoupil na apoštoly, posílené mojí mocí a osvětlené moudrostí mého milovaného Syna, kteří všechno přijali v plnosti Ducha svatého. A Duch svatý, který je se mnou a mým Synem jedno, obžaloval svět ústy apoštolů a učením mé Pravdy. Učedníci a všichni ostatní, kteří z nich vzešli, když jejich prostřednictvím následovali pravdu, nepřestávají svět obžalovávat dodnes.

Toto je trvalá obžaloba světa, kterou vyslovuji prostřednictvím svatého Písma a svých služebníků. Duch svatý vede jejich

¹⁰Srov. Jan 16, 8.

jazyk ke zvěstování Pravdy, stejně jako zlý duch ponouká své otroky, totiž ty, kdo jdou řekou bezbožnosti.

To je tedy ona sladká a opakovaná obžaloba, kterou vznáším z nesmírné lásky ke spáse duší. Nikdo nemůže namítnout: „Nebyl tu nikdo, kdo by mě napomenul“, neboť mu byla zjevena pravda tím, že mu byla ukázána neřest a ctnost a plod ctnosti a újma způsobená neřestí, aby tak pocítil posvátnou bázeň, v níž člověk nenávidí neřest a miluje ctnost. A toto učení pravdy nebylo předneseno nějakým andělem, aby nikdo nemohl prohlásit: „Ale anděl je blahoslavený duch, a proto nedokáže urazit. Necítí totiž trýznivé nutkání těla jako my ani tíhu našeho těla.“ Nikdo na světě se takto nemůže ohradit, protože vám byla dána má Pravda, Slovo vtělené do vašeho smrtelného těla.

A kdo jsou ti ostatní, kteří mé Slovo nenásledovali? Jsou to smrtelní tvorové, kteří jsou stejně jako vy vydáni bolestivému nutkání těla proti duši, jako tomu bylo u Pavla, mého hlasatele, a u mnoha dalších světců, kteří všichni nějakým způsobem trpěli pokoušením vášní. Tyto vášně jsem konečně dopouštěl a dopouštěl já, aby lidé mohli růst v milosti a posilovat ctnosti své duše. Tak se i světcí narodili v hříchu jako vy a jedli tentýž pokrm. Já jsem Bůh, stejně jako jsem byl Bohem dříve: má moc nezeslábla a zeslábnout ani nemůže. Proto mohu a chci a dokážu pomáhat těm, kdo si to ode mne přejí. Ale kdo chce, abych mu pomohl, opustí řeku, vyjde z nebezpečných vod a vydá se po mostě podle učení Syna, který je Pravda.

Druhá obžaloba

Proto neplatí výmluvy: všichni totiž byli poučeni a všem je neustále ukazována pravda. A tak, pokud se nenapraví v čase, který je jim dán, budou odsouzeni podle druhé obžaloby, která bude vznesena na nejzazší hranici smrti, kde má spravedlnost volá: „Vstaňte, vy, kdo jste zemřeli, a pojdte k mému soudu.“ To znamená: ty, který jsi zemřel milosti a kterého tělesná smrt zastihla ve stavu duchovní smrti, vstaň a pojd' před tvář nejvyššího Soudce doprovázen jen svou nespravedlností a nespravedlivými soudy a vyhaslým světlem víry. Pohled', to světlo jasně zářilo v tvých rukou při svatém křtu, ale tys ho uhasil pýchou a marnivostí svého srdce, které jsi pustil po větru vanoucím proti tvé spáse. Roz-

dmýchával jsi vítr své důležitosti sebeláskou a plavil ses po řece slastí a světských stavů jen podle své vůle ponoukané smrtelným tělem a bodci a pokušeními zlého ducha. Proto tě zlý duch stáhl dolů do valící se řeky s pomocí tvé vlastní vůle a vede tě s sebou do věčného zatracení.

Drahá dcero, důvodem této druhé obžaloby je skutečnost, že 37 člověk dojde na samu hranici života, odkud není návratu, protože nadchází smrt, a tehdy ho začíná hryzat svědomí – už jsem ti pověděl, jak se zaslepil svou nadměrnou sebeláskou – a nyní, tváří v tvář smrti, kdy už není úniku z mých rukou, začíná prohlédat, a proto přísně obžalovává sám sebe, neboť chápe, že do tak hrozného bída upadl svou vinou.

Kdyby duše v ten okamžik měla dost světla, aby poznala sama sebe a litovala své viny, nejen pro pekelný trest, který ji za vinu čeká, ale protože urazila mne, nejvyšší a věčnou Dobrotivost, ještě by našla milosrdenství.

Ale když duše překročí hranice života bez světla víry, zůstane sama s červem hryzajícím její svědomí a nemá naději pramenící z Krve. Nebo když se trápí více svou budoucí újmou než urážkou, kterou mi způsobila, dojde věčného zatracení. Tehdy je přísně obžalována mou spravedlností ze své nespravedlnosti a nespravedlivých soudů. A není obžalována z nespravedlnosti a z nespravedlivých soudů, kterých se dopustila obecně za celý svůj život, ale mnohem přísněji bude obžalována z nespravedlnosti a ze soudu, kterých se dopustila v posledním okamžiku života, když považovala svou bídu za větší než mé milosrdenství.¹¹

Toto je hřích, který nelze odpustit ani v životě, ani po smrti, protože jím člověk odmítá a znevažuje mé milosrdenství.¹² Proto je tento hřích v mých očích těžší než všechny ostatní hříchy, kterých se kdy mohl člověk dopustit. To vysvětluje, proč mě více mrzelo Jidášovo zoufalství a proč bylo pro mého Syna horší než sama zrada. Tak jsou z nespravedlivého soudu obžalováni ti lidé, kteří považují svůj hřích za větší, než je mé milosrdenství, a proto jsou trestáni spolu se zlými duchy a spolu s nimi jsou navěky odsouzeni k utrpení.

¹¹Srov. Gn 4, 13.

¹²Srov. Mt 12, 31–32.

Podobně jsou obžalováni z nespravedlnosti, když více litují újmy, kterou utrpí, než urážky, které se vůči mně dopustili. V tom spočívá nespravedlnost, protože mi neodevzdávají to, co je moje, a sobě to, co je jejich. Mně mají prokazovat lásku a ukazovat hoře zkroušeného srdce, které mi mají obětovat pro spáchanou urážku. Ale oni činí pravý opak: sobě věnují soucitnou lásku kvůli svému osudu a cítí bolest jen nad trestem, který je za jejich viny čeká.

Tak vidíš, jak se dopouštějí nespravedlnosti, a jak jsou proto trestáni nejen za tuto nespravedlnost, ale také za nespravedlivý soud o mém milosrdenství. Protože pohrdli mým milosrdenstvím, odsuzují je, spolu s jejich smyslností, která si je podmanila krutou tyraníí zlého ducha, jemuž prostřednictvím své smyslnosti otročili. Společně mě urazili a společně budou potrestáni a společně budou trpět. Říkám ti, že budou souzeni zlými duchy, mými služebníky, které má spravedlnost určila k soužení těch, kdo se dopouštěli zla.

Čtvero soužení

- 38 Dcero moje, lidský jazyk nedokáže vypovědět utrpení těchto zbláčených duší. Hlavní neřesti jsou tři – ze sebelásky se rodí druhá neřest, falešná sebeúcta, a z ní pramení třetí, kterou je pýcha doprovázená nespravedlností a krutostí, a z nich plynou ostatní bezbožné a nečisté hříchy –, a proto ti říkám, že jsou čtyři hlavní druhy pekelného soužení, z nichž jsou odvozeny všechny ostatní.

První soužení spočívá v tom, že je jim odňat pohled na mne. To působí tak velké utrpení, že kdyby mohly, zvolily by raději mě vidět, i kdyby přitom měly být páleny ohněm a nejkřutější trýzní, než mě nevidět, aniž by pociťovaly jakoukoli jinou trýzeň. Toto první soužení činí ještě bolestnějším červ jejich svědomí, který je neustále hlodá, protože vidí, že jsou zbaveny mne a rozmlouvání s anděly svou vlastní vinou, a navíc vidí, že se staly hodnými toho, hledět na zlé duchy a rozmlouvat s nimi.

Pohled na ďábla, který je třetím soužením, jejich utrpení dále množí. Světci se neustále radují pohledem na mne a šťastně vzpomínají na plod obětí, které pro mě snášeli s velikou láskou a sebezapřením, ale pro tyto nešťastníky je tomu naopak. Pohled na zlé duchy jejich soužení dále jitrí: ve zlých duších poznávají

sebe. Chápu totiž, že si to zasloužili svou vinou. Tak je červ svědomí hryže ještě víc a palčivý oheň tohoto vědomí jim nikdy nedopřeje úlevu.¹³

Ještě větší bolest jim působí pohled na samu postavu zlého ducha, který je tak hrozný, že si ho žádná lidská mysl nedokáže představit. Jestli si dobře vzpomínáš, ukázal jsem ti podobu zlého ducha – jen na kratičký čas, jen na okamžik! – a ty, když ses vzpamatovala, rozhodla ses raději jít po cestě dlážděné ohněm až do soudného dne a bylas ochotná bosýma nohama jít ohněm, než abys ho musela ještě jednou vidět. Ale to, co jsi zahlédla, nestačí, aby sis udělala představu o jeho hrůznosti, protože se z Boží spravedlnosti jeví ještě odpornější té duši, která se mě zřekla, a to měrou odpovídající závažnosti jejích vin.

Čtvrté souzení je oheň. Je to oheň, který pálí, ale duši nespálí. Duši nemůže spálit, protože to není hmotná věc, kterou lze zničit; je totiž nehmotná. Ale z Boží spravedlnosti jsem dovolil, aby ji trýznivě pálil, soužil ji, a nespálil, a aby ji soužil a pálil nesmírným utrpením, rozmanitými způsoby podle závažnosti hříchů, někoho více a jiného méně, podle tíže jejich vin.

Z těchto čtyř souzení se odvozují všechna ostatní – souzení zimou a horkem a skřípění zubů. Tímto bídným způsobem se jim dostalo věčné smrti poté, co jim byl za života vyčten jejich nespravedlivý soud a nespravedlnost, a oni se po této první obžalobě nenapravili, jak jsem řekl, a nenapravili se ani po druhé obžalobě v okamžiku smrti, kdy nechtěli doufat a nelitovali urážky, kterou mi způsobili, ale naříkali jen nad svým trestem.

Třetí obžaloba

Nyní tě musím seznámit s třetí obžalobou, ke které dojde v den soudu. Už jsem ti pověděl o prvních dvou, ale abys lépe viděla, jak se člověk mylí, povím ti i o té třetí neboli o posledním soudu, kdy zbídačená duše uvidí, jak se obnovuje a jak narůstá její bolest, protože bude znovu spojena s tělem. Tehdy se výtka stane nesnesitelnou a to v duši způsobí zmatek a zahanbení.

Věz tedy, že v poslední den soudu, až přijde Slovo, můj Syn, s mou božskou Slávou soudit svět Boží mocí, nezjeví se jako

¹³Srov. Iz 66, 24.

chudák, jako když se narodil v lůně Panny ve stáji mezi zvířaty a když potom zemřel po boku dvou darebáků.

Tehdy jsem v něm skryl svou moc a dovolil jsem, aby jako člověk snášel bolesti a utrpení: přestože se má božská přirozenost neoddělila od lidské, nechal jsem ho trpět jako člověka, aby tak byla splacena cena vašich vin.

Ale v poslední den tak nepřijde. Naopak přijde v celé své moci a bude soudit ve vlastní osobě. Nebude jediného tvora, na něhož by nepadla bázeň, až bude každému dávat to, co mu náleží.¹⁴

Jeho zjev způsobí u bídných zavržených takovou trýzeň a hrůzu, že by ji žádný jazyk nedokázal vypovědět. U spravedlivých vyvolá uctivou bázeň spolu s velkou radostí. To neznámá, že by se jeho tvář nějak měnila, protože je neměnný, podle božské přirozenosti je jedno se mnou. I v lidské přirozenosti je jeho tvář neměnná, jen se oděl slávou vzkříšení. Ale v očích člověka odsouzeného k zatracení bude jeho tvář hrůzná, neboť ji uvidí svým hrůzným a temným zrakem.

Stejně jako oko nemocného člověka hledícího do slunce nevidí nic než tmu, zatímco oko zdravého vidí světlo – nikoli proto, že by světlo měnilo svou intenzitu, ale protože rozdíl ve vnímání vyplývá z nemoci oka –, tak i lidé odsouzení k zatracení uvidí Kristovu tvář jakoby zahalenou v temnotách, mlhavě a s nenávisť. Bude to však jejich vinou, a nikoli vinou mé Slávy, s níž Slovo přijde soudit svět.

40 Nenávist lidí odsouzených k zatracení je tak velká, že nemohou chtít žádné dobro ani po něm toužit, a neustále se mi rouhají. Víš, proč nemohou toužit po žádném dobru? Když se skončil jejich život, skončilo i svobodné užívání vůle, a proto si už nemohou získat žádné zásluhy, neboť jejich čas vypršel naprázdno.

Jestliže skončí v nenávisti a jsou vinni smrtelným hříchem, zůstává duše z Boží spravedlnosti svázána poutem nenávisti, a proto stále zarputile lpí na zlu, které ji zaměstnává, a vnitřně se užívá svým osudem. Její bolesti čím dál více narůstají, zejména kvůli bolestem těch, za jejichž zatracení je ona duše odpovědná. Právě to vám ukázal onen k zatracení odsouzený boháč, když pro-

¹⁴Srov. Mt 24, 30.

sil, aby Lazar mohl přijít k jeho bratrům, kteří zůstali na světě, a povědět jim o jeho utrpení. A nechtěl to z lásky k bratrům, neboť v něm žádná láska nebyla a nemohl toužit po dobru, a neučinil to ani z úcty ke mně nebo kvůli jejich spáse. Řekl jsem ti, že zatracené duše nemohou pro svého bližního vykonat nic dobrého a mně se rouhají, protože skončili svůj život v nenávisti ke mně a ke ctnosti.¹⁵

Ale proč se tedy onen boháč tak choval? Protože byl ze všech bratrů nejstarší a vychovával je ve stejné morální bídě, v jaké žil sám, takže se stal příčinou jejich zatracení. Z tohoto důvodu považoval za přitěžující okolnost, že by ho měli následovat do místa souzení, kde se duše ustavičně užívají nenávistí, neboť v nenávisti skončily svůj život.

Blaženost těch, kdo vytrvali na cestě po mostě

Avšak spravedlivá duše, která svůj život skončí v citech probuzených láskou a která je přemožena pouty lásky, nemůže už růst ve ctnostech, protože její čas vypršel, ale může stále milovat tou láskou, s níž ke mně přišla. A stejnou měrou bude také souzena. Stále po mně touží a stále mě má, proto její touha není nikdy nenaplněná. Hladoví po mně, a je nasycena, a jakmile se nasytí, opět hladoví. Ale její sytost nepřináší bolest a hlad nepůsobí utrpení.

Milující duše se těší věčným pohledem na mne a každá z nich má určitou měrou účast na dobru, které v sobě chovám. Touto měrou je láska, s níž ke mně přišly. Blažené duše totiž žily v lásce ke mně a k bližnímu a nyní je všechny pojí společná láska a láska jednoho k druhému plynoucí z téhož zdroje. V lásce se těší a radují ze vzájemné účasti na svém dobru, které se připojuje k univerzálnímu dobru, jehož užívají všichni společně. A těší se a radují spolu s anděly, s nimiž světci přebývají podle rozmanitých a různých ctností, které uskutečňovali ve světě. Všichni jsou spojeni poutem lásky a těší se zvláštní účasti s těmi, které na světě milovali mimořádným způsobem. Díky této lásce si pomáhali růst v milosti a prohlubovali tak své ctnosti. Byli si tak vzájemně příčinou toho, že se jak v nich, tak v bližních zjevovala

¹⁵Srov. Lk 16, 20nn. Kateřina na rozdíl od Tomáše Akvinského nepřisuzuje boháči odsouzenému k zatracení sebemenší dobrou vůli.

sláva a chvála mého jména. Ve věčném životě tuto lásku neztratili, naopak si ji zachovali a mají na ní vzájemně bezprostřednější a hojnější účast, stejně jako na univerzálním dobru, z něhož se těší.

Nechtěl bych však, aby sis myslela, že si toto jednotlivé dobro, o kterém jsem mluvil, uchovávají jen pro sebe. Tak to není, protože na něm mají účast všichni obyvatelé nebes, kteří jsou schopni se z něj těšit, všechny moje milované děti a všichni andělé. Když duše dosáhne věčného života, všichni mají na dobrou této duše účast, stejně jako má tato duše účast na dobru všech. To neznamená, že duše, která dojde věčného života, může pojmout více než dříve, nebo že by potřebovala ještě nějaké další naplnění, protože duše blažených je jako přetékající nádoba, do níž se už více nevejde. Ale radost těchto duší je doprovázena veselím, jásosem a plesáním, která se v nich stále obnovuje a slíbí díky tomu, že poznaly ostatní duše, které v nebesích přebývají. Vidí totiž, jak díky mé milosti duše opustila zemi v plnosti milosti, a proto jásají ve mně, v dobru, které duše pro mou dobrotivost získala.

A ona duše se raduje ze mne, z ostatních duší a z blažených duchů, neboť na nich vidí a okouší něhu mé lásky. Jejich touhy ke mně neustále volají po spáse celého světa. Svůj život skončily v lásce k bližnímu, a proto nepřestaly milovat ani po smrti. Jejich láska je naopak provázela branou mého jednorozeného Syna způsobem, který ti zanedlouho odhalím. Tak uvidíš, jak zůstávají navěky spoutány láskou, kterou měly, když končil jejich život.

Touha blahoslavených. Oslavení těla

Ti se natolik připodobnili mé vůli, že nemohou chtít nic, co nechci já. Jejich svobodná vůle je natolik spoutána láskou, že jako tvorové obdaření rozumem, jejichž čas se naplnil, umírají ve stavu milosti a nemohou už hřešit. A jejich vůle je natolik spjata s mou, že kdyby otec nebo matka viděli své dítě v pekle nebo kdyby tam syn viděl svou matku, nermoutili by se tím, naopak by byli šťastni, že je trestám, protože jsou to moji nepřátelé. V ničem se ode mne neodklánějí a jejich touhy se vždy naplní.

Touhou blažených je vidět, že ke mně chováte úctu vy, kdo jste ještě jako poutníci na cestě ke konci, jímž je smrt. Z úcty ke mně touží po vaší spáse, a proto se za vás neustále modlí. Takové

touhy jim plním, pokud se vy ve své nevědomosti nezatvrdíte proti mému milosrdenství.

Blažení také touží znovu vlastnit své věno, jímž je tělo, ale tato touha je netrápí proto, že tělo právě nemají, naopak těší se z jistoty, že se jejich touha plně uskuteční. Tato touha jim konečně žádný zármutek působit nemůže: přestože tělo nemají, jsou blažení, a proto pro ně nepocítují bolest.

Nesmíš si myslet, že blaženost těla po vzkříšení zvětší blaženost duše. Kdyby tomu tak bylo, požívali by do té doby, než znovu získají tělo, pouze nedokonalé blaženosti: a to není možné, protože není jediná dokonalost, které by se jim nedostávalo. Proto nepřinese tělo blaženost duši, ale duše tělu, a obdaruje ho svou hojností. V den Posledního soudu se tedy duše oděje do svého těla, které opustila po smrti.

Stejně jako je duše nesmrtelná, zakotvená a upevněná ve mně, tak se prostřednictvím tohoto spojení stane nesmrtelným i tělo, které ztratí svou tíhu a hrubost. Proto věz, že oslavené tělo dokáže projít zdí a neublíží mu ani oheň, ani voda: to není způsobeno jeho mocí, ale mocí duše, tedy mocí, která je moje a kterou já uděluji duši z milosti a z nevýslovné lásky, s níž jsem ji stvořil ke svému obrazu a podobě.

Zrak tvého intelektu nedokáže pojmout dobro blažených, stejně jako ti nestačí uši k slyšení ani jazyk k vypovězení nebo duše k tomu, aby sis jejich dobro představila. Jakou jim působí radost vidět mne, který jsem všechno jejich dobro! A jaká radost je čekat v oslaveném těle! A přece netrpí tím, že do dne Posledního soudu toto dobro nezakusí, protože jim z blaženosti nic neschází: jejich duše přetéká. Na této plnosti bude mít účast také tělo, jak jsem ti řekl.

Mluvil jsem o dobru, kterého se dostane oslavenému tělu v lidství oslaveném mým jednorozeným Synem, který vám dodává jistotu o vašem vzkříšení. V Synově oslaveném těle budou všechna oslavená těla jásat v jeho ranách, jež zůstaly čerstvé jako jizvy, které ke mně, nejvyššímu a věčnému Otci, neustále volají o smilování s vámi. Všichni mu budou podobní veselím a radostí: budete hledět jedním směrem a ruku v ruce se všichni budete podobat celému tělu sladkého Slova, mého Syna. Zůstanete ve mně, a proto i v něm, protože můj Syn se mnou tvoří jedno. Ale

váš tělesný zrak se bude těšit, jak jsem ti řekl, oslaveným lidstvím mého jednorozeného Syna.

Proč? Protože blažení dožili svůj život v lásce k mé lásce, a proto v nich tato láska navěky trvá. Nemohou vykonat žádný dobrý skutek, ale budou se těšit z dobra, které si přinesli s sebou: to znamená nemohou vykonat žádný záslužný čin, neboť záslužné nebo hříšné činy lze konat jen v tomto životě – podle rozhodnutí vlastní vůle a podle užití svobodné vůle.

Blažení neočekávají Boží soud s bázní, nýbrž s radostí. A tvář mého Syna se jim nezjeví jako strašná nebo plná nenávisti, protože svůj život skončili v lásce: mne milovali a bližním prokazovali dobrou vůli.

Proto vidíš, že podoba tváře mého Syna, až přijde soudit v mé slávě, nezáleží na něm, ale na těch, kdo budou souzeni. Odsouzeným k zatracení se jeho tvář zjeví spolu s nenávistí a spravedlností, avšak spaseným s láskou a milosrdenstvím.

Vzkříšení

42



yprávěl jsem ti o důstojnosti spravedlivých, abys lépe poznala bídu zatracených. A ty čeká ještě další trest: uvidí totiž blaženost spravedlivých. Pohled na ně zmnožuje jejich bolesti, stejně jako spravedliví při pohledu na trest odsouzených k zatracení ještě více jásají nad mou dobrotivostí: světlo je totiž jasněji vidět ve tmách a temnoty proti světlu. Tak bude odsouzeným k záhubě pohled na blažené působit utrpení a den Posledního soudu budou očekávat s bázní, protože očekávají, že pak jejich bolest ještě zesílí.

A tak tomu také jistě bude, protože při slovech hrozného hlasu: „Povstaňte, vy, kdo jste mrtví, a předstupte před soud“ se duše spojí s tělem. A zatímco tělo blažených bude oslaveno, tělo zavržených k zatracení bude navěky odsouzeno k trápení, a před tváří mé Pravdy a všech blažených se zatracených zmocní velký stud a výčitky. Červ svědomí je bude hryzat v míze stromu, to je v duši, i v kůře, to je v těle.

Bude jim vyčítána krev, která byla za ně prolita, a duchovní i časné skutky milosrdenství, které jsem pro ně vykonal prostřednictvím svého Syna, a všechno, co měli vykonat, a nevykonali vůči

svému bližnímu, jak jim to přikazovalo svaté evangelium. Bude jim vyčtena krutost k bližnímu, jíž se dopouštěli bez ohledu na milosrdenství, které jsem jim prokazoval; bude jim vyčtena pýcha a sebeláska, nestydatost a lakota; a o to palčivější bude žaloba vůči nim vznesená.

V okamžik smrti je žaloba vznesena jen vůči duši, ale při Posledním soudu je vznesena vůči duši i tělu současně, protože tělo bylo druhem a nástrojem duše v dobrém i zlém, podle toho, v čem kdo měl zálibení.

Každý dobrý i zlý skutek je vykonán prostřednictvím těla, a proto je spravedlivé, má dcero, aby mí vyvolení obdrželi slávu a nekonečné dobro oslavením těla odměnou za námahy, které tělo kvůli mně snášelo spolu s duší. Nečistí pak podobně obdrží věčný trest i prostřednictvím těla, které jim bylo nástrojem k vykonávání zla.

Bolest odsouzených k zatracení se obnoví a zvětší, až před tváří mého Syna znovu získají tělo. Bídná smyslnost bude spolu s nestydatostí odsouzena, jakmile se zjeví Kristovo lidství spojené s čistotou mého božství. A až uvidí tuto Adamovu hmotu, vaši lidskou přirozenost, vyvýšenou nad všechny andělské kůry, propadnou se z viny své vlastní neuspořádanosti do hlubin pekla.

Odsouzení k zatracení vidí velikost milosrdenství zářící v blahoslavených, kteří přijímají plod Beránkovy krve. A vidí také všechna utrpení, která spravedliví snášeli a která se nyní stávají ozdobami jejich těl jako drahocenné výšivky zdobící tkaninu, a to všechno nikoli díky tělesným ctnostem, ale díky plnosti duše, v níž se zrcadlí ovoce vytrpěné námahy, a protože jim tělo bylo druhem v ctnostných a záslužných skutcích, září jím i navenek. Stejně jako se v zrcadle odráží lidská tvář, tak se na těle odráží ovoce namáhání způsobem, který jsem ti popsal.

Odsouzcům do temnot pohled na tako velkou důstojnost a vědomí, že jim je tato důstojnost nedostupná, zvětšuje bolest a také zmatek, protože na jejich těle se naopak ukážou znamení spáchaných nečistých skutků a budou jim působit bolestivé trápení. A při slovech, která budou jejich uším znít hrozivě: „Zlořečení, odejdete do věčného ohně,¹⁶“ budou odsouzení navždy uvrženi

¹⁶Srov. Mt 25, 41.

duši i tělem do společnosti zlých duchů a nebude jim poskytnuta žádná úleva ani naděje. Odsouzení se vyválejí ve vsí špinavosti země, každý jinak podle zlých skutků, které páchali v životě: lakomec se vyválí v zápachu lakomství a obalí se světskými věcmi, které horoucně miloval, a hoří v ohni; krutý člověk se obalí krutostí, nečistý nestydatostí a bídnou chtivostí; nespravedlivý svými nespravedlivými skutky; závistivý závistí a člověk nenávislný a záštiplný k bližnímu svou nenávistí. Jejich neuspořádaná sebeláska, která zrodila všechno zlo, je bude pálit, a působit jim tak nesnesitelnou bolest právě proto, že je pravým počátkem každého zla, a doprovázet je bude pýcha. Tak budou všichni různými způsoby potrestáni na duši a na těle.¹⁷

Tak bídným způsobem dojdou svého konce ti, kdo se vydávají spodní cestou podél řeky světa a nikdy se neotočí a nepřiznají své viny ani nepožádají o mé milosrdenství právě tak, jak jsem ti řekl. Dojdou až k bráně lži, protože se řídí učením zlého ducha, který je otcem lži. A zlý duch se jim stává branou, jíž vstupují do věčného zatracení, jak jsem ti řekl.

Ale moji vyvolení a moje děti zůstávají věrní horní cestě po mostě a věrně jdou dál po cestě pravdy, a pravda se jim stává branou ke spáse. Proto má Pravda řekla: „Nikdo nemůže dojít k Otcí jinak než skrze mě.“¹⁸ On je totiž branou a cestou vedoucí ke mně, k moři pokoje.

Tamti se však vydali napospas cestě lži, která jim přináší vodu smrti; k takové cestě totiž volá zlý duch. A jsou slepí a bláhoví, takže si to neuvědomí, protože ztratili světlo víry, a zlý duch jako by jim říkal: „Kdo žízní po mrtvé vodě, ať přijde ke mně, a já ho napojím.“

Hodnota zkoušky.

Vůle může zvítězit nad zlým duchem

- 43 Zlý duch jen vykonává mou spravedlnost, protože trápí duše, které mě bídným způsobem urážely. V tomto životě je úkolem zlých duchů pokoušet mé tvory a obtěžovat je. Samozřejmě nikoli proto, aby nad mými tvory zvítězili, ale aby zvítězili moji tvorové

¹⁷ Stejně jako v Dantově Pekle jsou i zde hříšníci trestáni překypující měrou toho, čeho se dopouštěli za svého pozemského života.

¹⁸ Srov. Jan 14, 6.

a obdrželi ode mne slávu vítězství, protože všechny jejich ctnosti prošly zkouškami. Nikdo se této zkoušky nesmí bát, ať na něj zlý duch dotírá sebevětším bojem nebo pokušením, neboť jsem vás zpevnil mocí vůle kalené v krvi svého Syna. A žádný zlý duch ani tvor nemůže změnit vaši vůli, protože jsem vám ji udělil spolu se svobodným úsudkem.

Svobodným úsudkem si ji tedy můžete ponechat nebo ji opustit. Svobodná vůle je zbraň, kterou vkládáte do rukou zlého ducha: může se stát nožem, kterým vás vzápětí poraní a zabije. Ale když mu člověk sám nevloží nůž své vůle do rukou, nesouhlasí s jeho obtěžováním a pokušením, nikdy ho hříšná vina nezraní. Lidská vůle se tak naopak posílí a zrak lidského intelektu se rozjasní, takže člověk prohlédá a vidí mou lásku, která dovoluje, abyste byli pokoušeni, jen proto, abyste mohli získat ctnosti a podat o nich důkazy.

Ctnosti člověk nedosáhne jinak než poznáním sebe a mne. Toto poznání lze nejdokonaleji získat v čase pokušení, protože v těch chvílích člověk poznává své nebytí. Nemůže se totiž sám toho trápení a obtěžování zbavit, i když jim chce utéct. A ve své vůli může lépe poznávat mne. Jakmile totiž jeho vůle posílena mou dobrotivostí zjistí, že pokušení je dopuštěno z mé vůle, nedovolí člověku pokušitelské myšlenky. Zlý duch je totiž slabý a sám o sobě nemůže nic. Má jen tu moc, kterou mu umožním. A tuto moc mu neumožňuji z nenávisti, nýbrž z lásky, abyste nad ním mohli zvítězit a abyste dosáhli dokonalého poznání mne i vás samotných. Tak může být ctnost podrobena zkoušce: lze ji totiž dokázat jediné tak, že zvítězí nad svým opakem.

Vidíš tedy, že i zlí duchové trápící odsouzené k zatracení jsou moji služebníci. V tomto životě procvičují ctnost duše tím, že ji podrobují zkouškám. Snahou zlého ducha jistě není zkoušet vaše ctnosti, naopak vás o ně chce připravit, ale nemůže to učinit, pokud to sami nechcete.

Proto považ, jak velmi hloupý je člověk, který se sám oslabí tam, kde jsem ho učinil silným, a sám se vrhne do náruče zlých duchů. Proto chci, abys věděla, že lidé, kteří se za svého života vydali do moci zlého ducha – nebyli k tomu nikdy donuceni, protože je nikdo přinutit nemůže, jak jsem ti řekl: mohou se mu jen dobrovolně vydat do rukou –, dojdou k okamžiku smrti v tomto

zvráceném područí a nemusí čekat na jiný soud. Odsuzují se totiž sami svým svědomím a se zoufalstvím se vydávají do věčného ztracení. Na samém prahu smrti se nenávistně přimknou k pecku. A ještě než do něj vstoupí, sami si ho spolu se zlými duchy, svými pány, zvolí za odměnu.

Tak spravedliví, kteří žili a zemřeli v lásce, kteří žili v dokonalé ctnosti vedeni světlem víry, s okem víry a dokonalou nadějí v Beránkovu krev, vidí v posledním okamžiku života dobro, které jsem jim připravil, a s láskou mu otevírají náruč a láskyplně se tisknou ke mně, nejvyššímu a věčnému Dobru. Tímto způsobem spravedlivý člověk okouší věčný život, ještě než opustí smrtelné tělo a než je jeho duše oddělena od těla.

Jiní, kteří žili a došli až k okamžiku smrti v nedokonalé, běžné lásce, a nedosáhli tedy oné velké dokonalosti, přijímají mé milosrdenství se stejným světlem víry a naděje jako lidé dokonalí; ale protože nemají dokonalou lásku, tisknou se k mému milosrdenství ještě víc, protože ho považují za nekonečně větší než své viny.

Nečistí hříšníci se chovají právě naopak, protože ke svému zoufalství vidí, jaký osud je čeká, a nenávistně se ho chytí, jak jsem ti řekl. Tak ani jedni, ani druzí nečekají na soud, ale každý odchází ze života svým směrem, jak jsem ti vysvětlil. Místo, které jim přísluší, okusí, ještě než se jejich duše oddělí od těla, v poslední okamžik života: duše odsouzené k ztracení s nenávistí a zoufalstvím; dokonalí s láskou a světlem víry a s nadějí krve. Nedokonalí s milosrdenstvím a toutéž vírou dojdou do očistce.

Klamy smyslnosti. Obava z trní

44



iž jsem ti řekl, že zlý duch zve lidi k vodě smrti, kterou pije sám, a zaslepuje je světským potěšením a slastmi. Udičkou rozkoší je získává pod rouškou dobra: žádným jiným způsobem by je totiž nezískal, protože lidé by se k němu nedali přivábit, kdyby neviděli nic dobrého nebo milého: lidská duše je ze své přirozenosti vždy přitahována dobrem.

Avšak je pravda, že duše zaslepená sebeláskou nepoznává a nerozlišuje, co je opravdové dobro, duši a tělu skutečně prospěšné. Proto když nečistý zlý duch vidí, že člověk je zaslepen

smyslnou sebeláskou, začne mu předkládat řadu nejrůznějších nesprávných věcí pod rouškou nějakého užitku nebo dobra. Tak každého podvede podle jeho stavu a hlavních neřestí, to je těmi způsoby, kterým je nejpřístupnější. Jinou věc nabízí člověku žijícímu ve světě, jinou řeholníkovi a ještě jinou prelátům nebo pánům: každému podle jeho stavu.

Říkám ti to, protože chci mluvit o těch, kteří se utopí v řece, kteří se zajímají pouze o sebe a milují sebe samé natolik, že mě tím urážejí. O jejich bídném konci jsem ti už pověděl.

Nyní ti chci vysvětlit, jak sami sebe klamou právě proto, že sice chtějí utéct utrpením, ale upadají do mnohem větších bolestí. Zdá se jim, že následovat mě – čili jít po mostu Slova, mého Syna – je příliš namáhavé, a proto se zastaví a nejdou dál. Bojí se totiž trní utrpení. Děje se to proto, že jsou zaslepení, a nemohou tedy poznat pravdu: ty ji znáš, protože jsem ti ji ukázal na začátku tvého života, a tehdy jsi mě prosila, abych s nimi měl slitování a vyvedl je z temnot smrtelného hříchu.

Víš tedy, že jsem se ti ukázal v podobě stromu a že jsi nedokázala dohlédnout jeho začátek ani konec, vidělas jen, že kořen je spojen se zemí. To znamenalo božskou přirozenost spojenou se zemí vašeho lidství. U paty stromu bylo, jestli si vzpomínáš, trní, kterému se vyhýbali všichni, kdo milovali svou smyslnost, a běželi k hromadě plev, v níž jsem ti ukázal všechny světské slasti. Ty plevy vypadaly jako zrní, ale zrní to nebylo. Proto jsi viděla, že mnoho z těch, kdo k nim doběhli, zemřelo hladem, a mnoho jiných, kteří poznali klam světa, se vrátilo ke stromu a nechalo se popíchat trním, představujícím rozhodnutí vůle. Dokud totiž rozhodnutí vůle není učiněno, je oním trním, které vám připadá, jako by obrůstalo celou cestu pravdy. Vždycky proti sobě na jedné straně bojuje vědomí a na druhé smyslnost. Ale rozhodnutí vůle vycházející z nenávisti k sobě samotnému a ze znechucení nad sebou, provedené odvážně a bez otálení slovy: „Chci následovat Krista ukřižovaného“, okamžitě zlomí trny a přináší nepředstavitelně krásný pocit, jak jsem ti to tehdy ukázal. Někteří ho prožívají větší, jiní zase menší měrou, podle dispozic a horlivosti každého z nich.

Víš, že jsem ti tehdy řekl: „Jsem váš neměnný Bůh, já neuhýbám; neodtáhnu se od žádného tvora, který chce ke mně přijít.

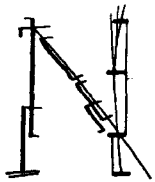
Ukázal jsem lidem Pravdu, když jsem se já, neviditelný, stal pro ně viditelným; ukázal jsem jim, co znamená milovat něco bez me. Ale oni mě jakoby zaslepení mlhou neuspořádané lásky nepoznávají a neznají ani sebe. Vidíš, jak sami sebe klamou, takže raději zemřou hladu, než by trpěli bolest způsobenou malým trnem.

Ale nějakému utrpení přese všechno neujdou, protože tímto životem nemůže nikdo projít bez kříže kromě těch, co jdou horní cestou. To neznamená, že by netrpěli, ale utrpení se jim stává osvěžením. A protože svět hříchem zrodil trní a trápení a také tuto divokou řeku, toto rozbouřené moře, daroval jsem vám most, abyste neutonuli.“

Ukázal jsem ti, jak se lidé klamou neuspořádanou obavou z utrpení a že já jsem váš neměnný Bůh, který nepřijímá tvory, ale jejich svaté touhy. To všechno jsem ti ukázal obrazem stromu, o kterém jsem mluvil.

Nevyhnutelnost utrpení a jeho různý účinek

45



yní ti chci ukázat, komu trní a utrpení rozesteté po celé zemi vinou hříchu opravdu působí újmu a komu toto trní a utrpení nemůže uškodit. A protože jsem ti až doposud ukazoval zatracení prvních a s ním mou dobrotivost, když jsem ti vysvětloval, jak jsou klamáni svou vlastní smyslností, chci ti teď také vysvětlit, jak je možné, že trní a trápení škodí jenom jim.

Nikdo z těch, kdo přicházejí na tento svět, se nemůže vyhnout tělesnému nebo duševnímu utrpení. Ti, kdo se stávají mými služebníky, jistě prožívají tělesná trápení, ale jejich duše je svobodná a tíha utrpení ji nijak nezatěžuje, protože jejich vůle je v plném souladu s mou. Člověku totiž působí bolesti právě vůle. Duševní a tělesná utrpení tedy musejí snášet ti, o kterých jsem se už zmínil. Ti totiž už během tohoto života okoušejí závdavek pekla, na rozdíl od mých služebníků, kteří v něm okoušejí předchůt věčného života.

Víš, co je nejmimořádnějším dobrem, které prožívají blažení? Právě toto: jejich vůle přetéká vším, po čem nejvíc touží. Touží po mně, a tím, že po mně touží, mě prostě mají a okoušejí mě

a neznají žádnou vzpouru, neboť se zbavili oné tělesné tíže, která se z lidské přirozenosti staví proti duchu. Tělo jim nedovolovalo dokonale poznat pravdu, a proto mě nemohli spatřit tváří v tvář, tělo jim v tom bránilo.

Ale jakmile se duše zbaví tělesné přítěže, je její vůle bohatá a plná, protože mě touží spatřit, a také mě ve skutečnosti vidí: v tom spočívá vaše blaženost. Duše poznává, jenom když vidí, a jenom když zná, může milovat. A v lásce okouší mne, své nejvyšší a věčné Dobro. Tím, že duše okouší mne, sytí svou vůli do té míry, že je ukojena její touha mě vidět a znát. Dostává, protože touží, a čím víc dostává, tím víc touží. Tak jsem ti popravdě řekl, že touha po mně zahání utrpení a její naplnění vymaže každou bolest.

Tak můžeš poznat, že mé služebníky blaží především pohled na mne a to, že mě poznávají. Tento pohled a poznání naplňuje jejich vůli a dává jí to, po čem nejvíc touží, a tak je duše ukojena. Také jsem ti řekl, že okoušet věčný život znamená obdržet právě to, po čem vůle touží. Proto si buď jistá, že duše je ukojena pohledem na mne a tím, že mě poznává,¹⁹ jak jsem ti řekl. Tak lze v tomto životě okoušet předchůt věčného života touhou po takovém dobru, které dokáže duši ukojit.

Předchůt věčného života

Jak lze v tomto životě okoušet předchůt věčného života? Chci ti to povědět: předchůt spočívá v tom, že člověk umí vidět mou dobrotivost a přiznat mou pravdu. Tohoto poznání je schopen mnou osvícený intelekt, který je okem duše. Toto oko je zřítelnicí svaté víry: světlo, které dává rozlišit a poznat cestu a učení mé Pravdy, vtěleného Slova, a člověku umožňuje ho následovat. Bez této zřítelnice víry by člověk byl jako ten, kdo sice má oči, ale jeho zrak je natolik zamlžený, že nevidí. Tak pro zrak intelektu je zřítelnicí víra, a když ji zakryje závoj nevěry, utkaný ze sebelásky, rozum nevidí nic jiného: sice vypadá jako oko, ale schází mu světlo, protože se ho sám zřekl.

Tak vidíš, jak lidé díky zraku poznávají, poznáním milují a z lásky noří svou vůli do mé, a tak ji ke své spáse ztrácejí.

¹⁹Srov. Žl 17, 15.

Když ztratí svou vůli, odějí se mou vůlí, a já si nepřeji nic jiného než jejich posvěcení. Tak ihned odvrátí zrak od dolní cesty, vydají se po mostě a vítězí nad bolestí působenou trny. Kupředu je totiž vede jejich láska oděná do mé vůle, a proto jim trápení nemůže způsobit žádnou újmu. To jsem ti chtěl říct, protože jsem prohlásil, že mí služebníci trpí sice tělesně, ale nikoli duševně, protože zemřeli svým smyslovým touhám, které jsou pravou příčinou bolestí a sklíčenosti tvora. Nemají-li svou vůli, nemají ani utrpení; proto mí služebníci snášejí všechno se ctí, protože trápení kvůli mé lásce považují za milost a netouží po ničem jiném, než co chci já.

I v případě, kdy dopustím, aby je trápili zlí duchové a přicházela na ně mnohá pokušení, jimiž se zkouší jejich ctnosti, brání se jim, jak jsem ti řekl, svou vůlí, kterou si posílili ve mně, pokořují se a považují se za nehodné pokoje a duševního klidu, a naopak si myslí, že zaslouží veškeré potrestání. Právě proto žijí s radostným duchem a neznají bolest, která lidi sklíčuje.

Jestliže je pak postihne nějaké trápení způsobené ostatními lidmi nebo nějakou nemocí, chudobou, změnou světských věcí nebo smrtí dětí či jiných, tolik milovaných tvorů – a to všechno jsou bolesti zrozené hříchem –, Boží služebník snáší všechny tyto věci se světlem rozumu a svaté víry, s pohledem pevně upřeným na mne, protože já, Dobro, nemohu chtít nic jiného než dobro. Dopouštím totiž toto utrpení pro jejich dobro, nikoli z nenávisti, ale protože je miluji.

Když ve mně jednou poznali lásku, vidí při pohledu na sebe své chyby: a světlem víry chápou, že dobro musí být odměněno a vina potrestána. Chápou také, že každá malá vina by zasloužila nekonečný trest, protože je spáchána na mně, a já jsem nekonečné Dobro. Proto považují za milost, když je chci trestat v tomto časem omezeném životě. Proto mohou zkroušeností srdce odčinit hřích a zároveň získat zásluhy dokonalou trpělivostí, takže jsou za své utrpení odměňováni nekonečným dobrem.

Kromě toho také poznávají, že každé utrpení tohoto života je vždycky malé právě proto, že čas je konečný: času není víc než na špičku jehly. Když pomine čas, přejde každé utrpení, a proto je každá bolest nutně krátká. A tak mí služebníci všechno trpělivě snášejí a trny, které na ně dotírají, jim nedokáží zranit srdce: jejich

srdce se totiž osvobodilo od každé touhy smyslů a vzepětím lásky se usídlilo ve mně a je se mnou spojeno.

Proto je skutečně pravda, že tito lidé okoušejí věčný život už na zemi, jako závdavek věčného života: stojí ve vodě a nenamočí se, procházejí trnám a nepopíchají se, protože poznali mne, nejvyšší Dobro, a hledali dobro tam, kde je: ve Slově, v mém jednorozeném Synu.

Víra a nevěra: skutky

Vysvětloval jsem ti tyto věci, abys lépe věděla, jak naopak okouší závdavku pekla ti, o jejichž klamu jsem ti vyprávěl. Nyní ti povím, odkud se tento klam bere a jak tito lidé obdrží závdavek pekla: dostanou ho, protože oslepili zrak intelektu nevěrností plynoucí ze sebelásky. 46

Každou pravdu člověk získává světlem víry. Podobně člověk dospívá ke lži a klamu nedostatkem víry. Mluvím o nevěře těch, kdo přijali svatý křest, svátost, díky níž zrak intelektu získává zřítelnici víry. Když dozraje jejich schopnost rozlišování, cvičili se ve ctnostech, uchováli světlo víry a rodí živé ctnosti. Pak bližním přinášejí dobré ovoce. Jako žena, která porodí živé dítě a živé ho odevzdá svému manželovi, tak i tito lidé odevzdávají své živé ctnosti mně, manželovi své duše.

Avšak tito ubožáci se chovají přesně naopak: když dosáhnou věku, v němž jsou schopni úsudku, měli by žít podle světla víry a mocí milosti rodit ctnosti, ale oni rodí ctnosti mrtvé. Jejich ctnosti jsou mrtvé, protože mrtvé jsou všechny jejich skutky: jsou totiž vykonány ve stavu smrtelného hříchu. Tito lidé se totiž zbavili světla víry. Uchovávají si sice formu svatého křtu, nikoli však světlo z něj vycházející, protože k nim nedosáhne skrze mlhu viny spáchané ze sebelásky, která jim jako mrak leží na zřítelnici, jíž kdysi viděli.

O těchto lidech, jejichž víra je beze skutků, bylo řečeno, že jejich víra je jako mrtvá.²⁰ A jako mrtvý nic nevidí, ani oko, jehož zřítelnice byla zmíněným způsobem zamlžena, nevidí a nepoznává své nebytí ani poklesky, jichž se dopustilo. Stejně na sobě

²⁰Srov. Jak 2, 26.

nemůže poznat ani mou dobrotivost, z níž přijalo bytí a všechny milosti, které jeho život doprovázejí.

Takto bídny člověk nezná ani mne, ani sebe, a proto nemůže nenávidět svou smyslnost. Naopak ji miluje a snaží se uspokojit všechny její choutky. Tak jsou jeho skutky pro smrtelné hříchy jako mrtvě narozené děti. Také nechová lásku ke mně, a protože nemiluje mne, nemiluje ani to, co miluji já, totiž svého bližního. Proto ho ani netěší vykonávat to, po čem toužím, to znamená opravdové a skutečné ctnosti. Ty ctnosti u vás toužím vidět ne proto, že bych z nich měl nějaký užitek, neboť já jsem, který jsem,²¹ a beze mne není učiněno nic kromě hříchu, který není ničím. Ale toto nic vám odebírá milost, a tím duši zbavuje mne, který jsem veškerým dobrem. Vaše ctnosti se mi tedy líbí pro vaše dobro a užitek, abych vás mohl v sobě odměnit v životě, který nekončí.

Tak vidíš, že víra těchto ubožáků je mrtvá, neboť nenese ovoce, a jejich skutky jim nepřinášejí věčný život, protože nemají život v milosti. To však přesto neznamená, že mají zanedbávat konání dobrých skutků, ať už milost mají či nikoli, neboť každé dobro je odměněno, stejně jako každá vina je potrestána. S tím rozdílem, že dobro vykonané ve stavu milosti, bez smrtelného hříchu, platí pro život věčný, zatímco dobro vykonané ve stavu smrtelného hříchu pro život věčný neplatí, přestože může být odměněno mnoha způsoby, jak jsem ti řekl. Někdy jim totiž uděluji dar určitého času nebo je svěřuji srdcím svých služebníků, aby se za ně bez ustání modlili, aby tak díky jejich prosbám mohli vyjít ze stavu viny a bídy.

Jindy jim neudělím ani dar času, ani modlitby, ale z mé milosti jsou odměněni na časných věcech: jako se to dělá se zvířetem krmeným na porážku. Tímto způsobem ti, kteří se vůči mé dobrotivosti neustále zatvrzovali, mohou vykonat nějaký dobrý skutek i ve stavu viny, jak jsem ti řekl. A jestliže nechtějí svým způsobem života zúročit ani čas ani modlitby ani jiné způsoby, jimiž jsem je volal, vyčtu jim jejich poklesky – a věz, že má dobrotivost chce odměnit i těch pár dobrých skutků, které vykonali –, odměním je

²¹Srov. Ex 3, 14.

časnými věcmi, kterými se nacpou: a když se nepolepší, dojdou věčného trestu.

Vidíš tedy, jak se klamou. A kdo že je klame? Oni sami: zřekli se totiž světa víry a jdou jako oslepení – hmatají sem a tam a chytají se všeho, na co dosáhnou. A protože se dívají jen slepým zrakem, vkládají svou náklonnost do pomíjejících věcí, a proto jsou neustále klamáni: jako hloupí vidí na věcech jen třpytící se zlato, a nikoli vražedný jed. Věť tedy, že všechny světské věci se všemi půvaby a potěšením, jsou-li brány, získány a přivlastněny beze mne, s neuspořádanou touhou a ze sebelásky, lze přirovnat ke štíru, který se zepředu blýská, ale vzadu skrývá jed, jak jsem ti řekl poté, co jsem ti ukázal obraz stromu. A jedno bez druhého se nikdy nevyskytuje: nikdy nenajdeš jed bez lichocením ani lichocením bez jedu, ale na první pohled je vždy vidět klamavý lesk. A nikdo se tomu jedu nedokáže ubránit, pokud není osvětlen světlem víry.

Láska běžná a dokonalá

Už jsem ti řekl, že mí služebníci z lásky ke mně odnímají jed své 47
smyslnosti dvojsečným nožem: nenávisť k neřesti a láskou ke ctnostem. A světlem víry zatím drží, přivlastňují si a získávají to, co je dobrého na světských věcech, které si chtějí uchovat. Ale ti mí učedníci, kteří chtějí dosáhnout velké dokonalosti, opovrhují světskými věcmi v činech i myšlenkách. Právě oni dodržují ve skutcích a myšlenkách radu, která jim byla dána mou Pravdou a které nebylo dopřáno dostatečného sluchu. Kdo si totiž zachovává světské statky, dodržuje má přikázání a rady ve své mysli, ne však materiálně.

Jelikož však jsou rady spjaty s přikázáními, nikdo nemůže dodržovat přikázání, aniž by dodržoval rady – nemyslím tím materiálně, ale aspoň duchovně. A rada zní takto: když vlastněš světské statky, vlastní je pokorně, bez pýchy, jako by se jednalo o věci vypůjčené, nikoli o věci v tvém vlastnictví, protože vám ve skutečnosti byly dány k užívání z mé dobrotivosti. Vlastníte totiž tolik, kolik vám dovolím, a na takovou dobu, jakou vám udělím. Nechám vám je a dovolím na tak dlouhou dobu, jakou považuji za vhodnou pro vaši spásu. V tomto duchu je máte užívat.

Jen tehdy, když člověk užívá pozemských statků tímto způsobem, miluje mě nade všechno a bližního miluje jako sebe samého.

Jen tak skutečně žije se srdcem prostým všeho a nepřipustí nic do svého citu, protože vše miluje a uchovává jen z mé vůle. Jestliže tedy ctnostný člověk vlastní pozemské statky, řídí se z lásky ke mně touto radou a dvojsečným nožem se zbavuje veškerého neuspořádaného citu.

Kdo se chová tímto způsobem, žije v běžné lásce. Ale kdo dodržuje má přikázání a rady v činech, a nejen v myšlenkách, nachází se v dokonalé lásce. Ten se s opravdovou prostotou řídí radou mé Pravdy, vtěleného Slova, kterou dala mladíkovi, jenž se ptal: „Mistře, co mám dělat, abych měl věčný život?“²² Odpověděla mu totiž: „Dodržuj přikázání zákona“; a na mladíkovu odpověď: „Ale já je dodržuji“ dodala: „Dobře, jestli chceš být dokonalý, jdi, prodej všechno, co máš, a dej to chudým.“

Mladík po této odpovědi zesmutněl, protože ho k jeho bohatství poutala přílišná láska; proto ho odpověď zarmoutila. Ale ten, kdo je dokonalý, dodržuje rady, opouští svět a všechny jeho půvaby a své tělo podrobuje pokání a bdění v pokorné a ustavičné modlitbě.

Životní stavy

Ti, kdo žijí v běžné lásce, neztrácejí věčný život kvůli tomu, že se nezříkají pozemských statků: nejsou totiž povinni se jich zříci, pokud je vlastní způsobem, který jsem ti popsal. Neurážejí mě tím, protože každá věc je dobrá a dokonalá, neboť jsem ji stvořil já, nejvyšší Dobro. Stvořil jsem ji proto, aby sloužila tvorům obdařeným rozumem: nikoli proto, aby se tvorové stali služebnky a otroky světských potěšení, nýbrž aby je vlastnili, jestliže je to těší a nechtějí dosáhnout velké dokonalosti jako páni, ale jako služebníci. Své city a touhy mají totiž vyhradit mně a všechno ostatní má být chováno a milováno jako zapůjčený statek, a nikoli jako věc, kterou mají ve vlastnictví.

Nemám zalíbení v tom či onom tvorů nebo v tom či onom životním stavu, ale ve svatých touhách. Ať chce člověk žít v jakémkoli stavu, má si v něm zachovat dobrou a svatou vůli, protože v té mám zalíbení.

²²Srov. Mt 19, 16–22.

Kdo uchovává pozemské statky v tomto duchu? Ti, kdo ze sebe vyřízli jed tím, že nenávidí svou smyslnost a dávají přednost ctnosti. Když se člověk zbaví jedu neuspořádané vůle a řídí svou vůli láskou a posvátnou bázni vůči mně, může si zvolit a udržet takový stav, jaký se mu zlíbí. Každý stav je k dosažení věčného života vhodný, nicméně větší a mně milejší dokonalosti dosáhne ten, kdo se tělem i duší odvrací ode všech věcí světa. Kdo se na takovou dokonalost necítí, protože by ji jeho slabost neunesla, může setrvat v běžném stavu, každý ve svém. To přikázala má Dobrotivost, aby nikdo neměl výmluvy pro svůj hřích, ať už žije v jakémkoli stavu.

Opravdu se nemají na co vymluvit, protože já jsem se ponížil až k jejich vášním a slabostem, aby mohli zůstat ve světě, jestliže si to přejí, a mohou vlastnit bohatství, mít moc a žít v manželství a namáhat se s výchovou dětí. Mohou žít, v jakém stavu chtějí, za podmínky, že skutečně vyříznou jed své smyslnosti, který působí věčnou smrt.

Smyslnost je totiž opravdový jed působící jako jakákoli jedovatá látka vpravená do těla, která postiženému přinese smrt, pokud ji rychle nevyzvrátí a nepožije nějaký protijed. Stejně se chová i jedovatý štír, jímž je světské potěšení. Tím nemyslím časné věci jako takové: už jsem ti řekl, že samy o sobě jsou dobré, protože jsem je stvořil já, a já jsem nejvyšší Dobro, a proto je člověk může libovolně užívat, pokud tak činí se svatou láskou a pravou bázni. Chtěl jsem tím říct, že jedem je zvrácená lidská vůle. Ta otravuje, dusí a působí smrt, pokud duše jed nevyzvrátí prostřednictvím svaté zpovědi, čímž od něj očistí své srdce a city. Přestože tento lék chutná lidské smyslnosti hořce, jedině on dokáže člověka od takového jedu uzdravit.

Tak vidíš, jak se lidé klamou! Mohou mít mne a mohou mě vlastnit, mohou ujít všemu zármutku a být plni radosti a útěchy, a přesto touží po zlu, které zdánlivě vypadá jako dobro, a v neuspořádané lásce se vrhají po pozlátku. Zaslepuje je totiž nedostatek víry, a tak nepoznají jed. A i když vidí, že jsou otráveni, nesnaží se vzít protijed.

Ti pak nesou na ramenou kříž zlého ducha a okoušejí závdavek pekla.

Nespokojenost těch, kdo si nezřízeně touží po světských statcích

- 48 Před chvílí jsem ti řekl, že člověku působí bolest jen vůle. Moji služebníci totiž bolest sužující ducha neznají, protože se své vůle zřekli a oděli se do mé, a odměnou jim je to, že díky milosti cítí ve svých srdcích mou přítomnost. Kdo nemá mne, nemůže být nasycen, i kdyby mu patřil celý svět. Stvořené věci jsou totiž člověku podřízené, ba dokonce byly stvořeny právě pro něho, a nikoli člověk pro ně. Proto ho nemohou nasytit. Nasytit ho mohou jen já. Proto se ti ubožáci, kteří vlastní vinou úplně oslepli, pořád snaží, a nikdy se nenasytí. Touží po tom, co mít nemohou, a nehledají mne, jediného, který je může nasytit.

Chceš vědět, v jakých bolestech žijí? Dobře víš, že láska působí utrpení, jestliže tvor ztratí věc, s níž se ztotožňoval. A tito lidé se kvůli své neuspořádané lásce různými způsoby ztotožnili se zemí, a proto se zemí také stali.

Někdo se ztotožní s bohatstvím, jiný se svým stavem, další s dětmi, jiný ztratí mne, aby se mohl stát služebníkem tvorů, a někdo se ke svému tělu chová tak nestoudně, že se podobá hrubému a nečistému zvířeti. A tak lidé různými způsoby baží po zemi a krmí se jí. A touží po tom, aby tyto statky trvaly navždy, ale to se nestane; tyto statky naopak záhy pominou jako závan větru, protože buď skončí smrtí toho, kdo po nich touží, nebo jim je odebere má vůle. Když tito ubožáci vidí, že o ně přišli, trpí nesnesitelnou bolestí, takže s bolestí ztrácejí to, co si přivlastnili neuspořádanou láskou. Kdyby se k pozemským věcem chovali jako k zapůjčeným, a nikoli jako k svému majetku, odloučili by se od nich bez bolesti. Jejich bolest plyne z toho, že nemají to, po čem touží, protože, jak jsem ti řekl, svět je nasytit nedokáže. Skutečnou příčinou jejich utrpení je to, že zůstávají nenasytění.

Kolik utrpení může vzniknout z popudu svědomí? Kolik utrpení prožívá ten, kdo v sobě chová pomstu? Bez ustání se užírá, až sám nalezne smrt dřív než jeho nepřítel: ten, kdo drží nůž nenávisti, umírá jako první.

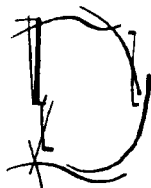
A kolik nenávisti snáší lakomec, který z lakoty omezuje své vlastní potřeby až za nejzazší mez? Jak trpí závistivec, který se v srdci neustále užírá natolik, že se nedokáže těšit z dobra svého

blízného? Lidé nacházejí důvod k utrpení a rozumem nepodložené obavy ve všech věcech, které milují svými smysly. Berou na sebe kříž zlého ducha a okoušejí závdavek pekla už zaživa a žijí jako nemocní nejrůznějšími nemocemi, které se jim stanou příčinou věčné smrti, pokud se včas nenapraví.

Právě tyto lidi zraňují trny mnoha utrpení, protože se sami mučí svou neuspořádanou vůlí. Trpí na srdci i na těle, prožívají bolesti a mučení, které jim nepřinášejí žádné zásluhy. Také tyto bolesti nesnášejí trpělivě, ale s netrpělivostí, protože zlato a světské potěšení si získali a přivlastnili s neuspořádanou láskou. Jakmile ztratí život v milosti a horoucí lásku, stávají se stromy smrti. Proto jsou mrtvé také všechny jejich skutky. A s velkou bolestí scházejí dolů k řece, topí se v ní a dospívají k mrtvé vodě, když s nenávisť procházejí branou zlého ducha, a dostává se jim věčného zatracení.

Teď jsi viděla, jak se tito ubožáci klamou, s jakými bolestmi se propadají do pekla a co je pravou příčinou jejich zaslepenosti: mrak sebelásky zatemňující zřítelnici, v níž září světlo víry. Viděla také, jak bolesti světa mohou, ať přicházejí odkudkoliv, zasáhnout těla mých služebníků, protože je svět pronásleduje, ale nemohou je zranit na duši, protože se moji služebníci připodobnili mé vůli. Proto jsou šťastni, že pro mne mohou trpět. Ale ti, kdo se stávají služebníky světa, jsou zraněni uvnitř i vně, a zejména na srdci: jsou přemoženi obavou, že ztratí to, co vlastní, a nepřiměřenou touhou, protože touží po tom, co nemohou mít. Tvá slova by nestačila k vypsání všech ostatních utrpení, která z těchto dvou hlavních vyplývají. Nyní, když jsi zvážila jednotlivé cesty a jejich cíle, jistě chápeš, že si v tomto životě vybírají lepší úděl spravedliví, a ne hříšníci.

Bázeň – první, ale nedostatečný impuls ke správné cestě



opouštím utrpení přicházející od světa, aby se duše naučila, že jejím cílem není tento život a že věci tohoto světa jsou nedokonalé a pomíjivé. To proto, aby zatoužila po mně, protože já jsem jejím cílem, a aby v tomto duchu oněm utrpením čelila. Tím ti chci říct, že je mnoho těch, kdo pod

49

ostruhami světského utrpení začínají otevírat oči díky té bolesti, kterou cítí, a té bolesti, kterou očekávají jako následek své viny.

Díky této bázni, která už z nich činí mé služebníky, se vydávají ven z řeky, zvracejí jed, jímž je uštknul štír vypadající jako ze zlata a proti němuž se bránili buď málo, nebo vůbec ne. Poznávají, že je jedovatý, a proto se pozvedají a otáčejí se k břehu a snaží se zachytit spásného mostu.

Ale učinit první kroky s touto počáteční bázní nestačí. Člověku nestačí vyčistit dům od smrtelného hříchu, aby mohl obdržet věčný život, jestliže ho pak neobydlí ctnostmi založenými na lásce, a ne pouze na bázni. Člověk se musí postavit na první stupeň mostu oběma nohama: citem i touhou; oběma nástroji vedoucími duši k lásce mé Pravdy, to je Syna, kterého jsem kvůli vám učinil mostem.

To je první stupeň, o kterém jsem ti řekl, že je nutné na něj vystoupit, když jsem ti vysvětloval, jak Syn pro vás učinil své tělo mostem. Je pravdou, že tento první krok vzhůru není pro služebníky světa ničím neobvyklým, protože je k němu vede strach z bolesti. Na druhé straně utrpení světa někdy člověka omrzí, a proto přestane mít ve světě zálibení, i když ho dřív vyhledával. A když někdo prožívá tuto bázeň se světlem víry, záhy si ctnosti také zamiluje.

Avšak mnozí jsou natolik vlažní, že se často vracejí zpět, a i když se dostanou k břehu, jsou smetení zpátky vlnami rozbouřeného moře tohoto temného života.

Pokud vane vítr blahobytu, člověk, který z nedbalosti a bez opravdové lásky ke ctnosti dosud pevně nestojí na prvním stupni, se hned otočí za neuspořádanými touhami a potěšením.

Když se proti němu zdvihne vítr, je vidět, jakou roli hraje nedostatek trpělivosti: člověk svou vinu na urážce, kterou mu způsobil, neměl v nenávisti, pouze se bál bolesti, kterou by mu způsobil trest. Proto ho sice bázeň pozvedla ze špatnosti, ale nestačí ho z ní vysvobodit. Každá ctnost totiž vyžaduje vytrvalost, bez níž nedosáhne cíle, který si vytyčila na počátku. Ale bez vytrvalosti ho nedosáhne nikdy. Takže svatou touhu lze naplnit jedině s vytrvalostí.

Řekl jsem ti, že se jejich vůle řídí pohnutkami, které jí zmítají sem tam: tato hnutí se rodí v nich samých, protože se jejich smy-

slnost stala nepřítelem jejich ducha, nebo prostřednictvím jiných tvorů, jestliže se vůči tvorům nechávají řídit neuspořádanou láskou, která mě opomíjí, a když jsou lhostejní vůči urážkám, které jsou těmto tvorům působeny. Nebo jsou tato hnutí vůle zapříčiněna i zlými duchy, kteří je různě trápí: například když tomu ubožákovi ukazují své pohrdání a našeptávají mu, aby v něm zasel zmatek: „Dobro, které jsi začal konat, nemá žádnou cenu kvůli tvým pochybením a hříchům.“ Takové pokoušení zlým duchem může způsobit, že se ubožák vrátí ze započaté cesty a přestane se cvičit ve vytrvalosti. Jindy ho zlý duch pokouší za pomoci potěšení, to když ho ponouká, aby se spoléhal na mé milosrdenství: „Proč se tak namáháš? Užívej si života, a až přijde konec, přiznáš své viny a budou ti odpuštěny.“ Tak zlý duch podněcuje člověka ke ztrátě posvátné bázně, která byla prvotním popudem k cestě spásy.

Z tohoto důvodu a z mnoha jiných se obracejí nazpět a neprojevují ani stálost, ani vytrvalost. To se stává, když jejich sebeláska není zcela vykořeněna, a proto nevytrvají. Naopak se s velkou opovržlivostí chytají myšlenky na milosrdenství a citu naděje, které však chápou po svém, chybně, a domýšlivě doufají v mé milosrdenství, které nepřestávají urážet.

Avšak já jsem své milosrdenství neudělil a neudělím, aby mě uráželi jeho zneužíváním, nýbrž proto, aby je bránilo před škodolibostí zlého ducha a neuspořádaným zmatkem jejich duše. Chovají se právě naopak, než jak mají, protože využívají ramene milosrdenství k tomu, aby mě uráželi. To se děje, protože neprovedli správně prvotní obrácení od smrtelného hříchu, z něhož se pokusili pozvednout ze strachu před bolestí pro mnohá utrpení. Bez opravdové proměny nemohou dosáhnout lásky ke ctnostem, a proto také nevytrvali.

Duše totiž nedokáže spočinout v nicnedělání: buď jde po své cestě k dokonalosti, nebo se vrací zpět. Proto když ti, o nichž jsme mluvili, nejdou dál po cestě ctnosti a nepozvedají se nad svou nedokonalou bázeň a nedosahují lásky, nevyhnutelně padají zpátky.

50



ehdy onu duši, třesoucí se touhou a uvažující o své vlastní nedokonalosti a o nedokonalosti ostatních, naplnila bolest nad vyslechnutou a spatřenou zaslepeností tvorů, protože pochopila, že Bůh ve své nesmírné dobrotivosti nepostavil člověku na cestě ke spáse, po níž jde v tomto životě, žádné překážky, nezávisle na stavu, v němž lidé žijí. Všechno naopak slouží ke cvičení ve ctnostech a k jejich zkouškám. Přesto je mnoho lidí vlečeno proudem řeky zatracení a kvůli své nedostatečné lítosti a nedostatečnému obrácení dochází věčného zatracení.

Přestože se mnozí z těchto ubožáků vydali na cestu vzhůru, vracejí se zpět z důvodů, o nichž mluvila sladká Boží pravda, která ji učinila hodnou svého zjevení. Proto byla ona duše plna hořkosti. A s okem intelektu upřeným na Boha Otce prosila:

Nevýslovná láska, jak velkému klamu podléhají tví tvorové! Chtěla bych, abys mi, až se tvé dobrotivosti zlíbí, ještě podrobněji popsala tři stupně zobrazené tělem tvého jednorozeného Syna. A také jak se mají lidé chovat, aby se dostali ven z divokého proudu a mohli se pevně vydat po cestě tvé Pravdy, a kdo jsou ti, jimž se podaří po těch stupních vyjít nahoru.

Nutnost lásky

51



ehdy Boží Dobrotivost milostivě shlédla na touhu oné duše a na její potřebu nasycení a odpověděla jí:

Nejmilejší dcero, nijak neopovrhují touhami tvorů, naopak chci splnit každou touhu, je-li svatá, a proto ti chci vysvětlit to, nač se mě ptáš.

Prosíš mě, abych ti vysvětlil symbol tří stupňů a řekl ti, jak se mají chovat ti, kdo chtějí opravdu vyjít z řeky a vystoupit na most. Už jsem ti pověděl o klamu, jemuž podléhají lidé, a o jejich zaslepenosti, a jak už v tomto životě okoušejí závdavek pekla, téměř jako by byli mučedníky zlého ducha, a dosahují tak věčného zatracení. Zároveň jsem ti řekl, jaké ovoce jim přinese jejich špatné jednání, a na druhé straně jsem ti ukázal, jak se mají chovat. Teď ti to však vysvětlím důkladněji, abych vyšel vstříc tvému přání.

Víš, že základem každého zla je sebeláska, láska k sobě samému, která jako mrak zatemňuje světlo rozumu. A víš také, že

světlo rozumu v sobě skrývá světlo víry, takže pohasne-li jedno, pohasne i druhé.

Duši jsem stvořil k svému obrazu a podobě a obdařil jsem ji pamětí, intelektem a vůlí. Intelekt je nejvznešenější část duše: pohybuje jím cit a intelekt zase cit živí. Ruka lásky neboli cit pak naplňuje paměť vzpomínkou na mne a na dobrodiní, která ode mne duše obdržela. Tato vzpomínka člověku dodává horlivost a snímá z něj lhostejnost, činí ho vděčným a snímá z něj nevděk. Tak si všechny tyto síly duše navzájem pomáhají a duše se sytí životem v milosti.

Duše nemůže žít bez lásky. Neustále chce mít něco, co by mohla milovat, protože je sama stvořena z lásky a díky tomu, že ji miluji. Proto jsem ti řekl, že hybnou silou intelektu je cit; jako by cit říkal: „Chci milovat, protože láska je můj pokrm.“ A hned se pozvedne a uvažuje o důstojnosti nebo ubohosti duše, do níž upadla ze své vůle. Tímto způsobem intelekt poznává a oceňuje v důstojnosti bytí mou nevýslovnou dobrotivost a nestvořenou lásku, s níž jsem ho stvořil. A když uzná svou ubohost, setkává se s mým milosrdenstvím a okouší ho, protože díky milosrdenství jsem duši daroval čas a vyvedl jsem ji z temnot.

Tak se tedy cit sytí láskou a otevírá ústa svaté touhy, jimiž polyká nenávisť ke své smyslnosti a sklíčenost nad ní, neboť je pomazán pravou pokorou a dokonalou trpělivostí plynoucí ze svaté nenávisti ke zlu. Takto počaté ctnosti jsou zrozeny dokonale nebo nedokonale podle toho, jak se duše cvičí v dokonalosti, a to ti hned vysvětlím.

Jestliže se smyslná láska nechá naopak vléci k hmotným věcem a jestliže si je zamiluje, upře se na ně i zrak intelektu. Ten se sebeláskou, se zřeknutím se ctností a s láskou k neřesti hledí na věci, které jsou jen pomíjivé a přinášejí mu pýchu a netrpělivost. Tehdy se paměť nemůže sytit ničím jiným, než co jí předkládá cit.

Taková láska oslňuje zrak, jenž pak nedokáže nic rozpoznat, protože vidí jen tato blýskavá pozlátka. Intelekt je oslněn a cit miluje jen to, co je mu předloženo jako dobré a příjemné. Proto, kdyby nebyl oklamán pozlátky, lidé by mě neuráželi, neboť ze své přirozenosti nemohou toužit po ničem jiném než po dobru. Neřest se obléká do barev toho, co považujeme za dobré, a proto dokáže uškodit duši. Ale jelikož zrak pro svou zaslepenost nevidí,

nepoznává pravdu a bloudí při hledání dobra a potěšení do míst, v kterých je nemůže najít.

Jednota sil duše

Už jsem ti vysvětloval, že všechny půvaby světa jsou beze mne jako jedovaté ostny, a proto je intelekt oklamán ve zření a vůle v milování – miluje totiž to, co samo o sobě nemá být milováno – a újmu trpí také paměť ve své schopnosti pamatovat si. Intelekt se chová jako zloděj, který krade, co mu nepatří, a paměť nakonec připomíná jen věci, které jsou mimo mne, a tak duše přichází o milost.

Jednota těchto sil duše je natolik hluboká, že mě není schopna urazit jen jedna z nich: buď žádná, nebo všechny. Natolik jsou spolu spjaty a navzájem si předávají, jak jsem ti řekl, co svobodná vůle považuje za dobré nebo špatné. Svobodná vůle je spjata s citem, a proto ho podněcuje, jak se mu zlíbí, buď podle světla rozumu, nebo proti němu. Váš rozum je spjat se mnou, pakliže ho ode mne svobodná vůle neoddělí neuspořádanou láskou. Kromě toho je ve vašem nitru zvrácený zákon, který neustále bojuje proti duchu.²³

Jako byste tedy byli rozdělení vedví: na smyslnost a rozum. Smyslnost je svou přirozeností služebná, proto vám byla dána, aby sloužila duši: tělo je nástrojem, který vám slouží ke zkoušení ctností tím, že se v nich cvičíte.²⁴ Duše je svobodná, protože byla od viny osvobozena krví mého Syna. Z toho důvodu ji nikdo nemůže ovládnout, pokud mu to nedovolí ze své vlastní vůle, která je spjata se svobodným úsudkem. A svobodný úsudek tvoří s vůlí jednotu a shoduje se s ní. Tak se staví mezi smyslnost a rozum a může si z nich vybrat, cokoli chce.

Pravdou zůstává, že když duše s pomocí svobodného úsudku usiluje o sjednocení svých sil v mém jménu, pak se sjednotí všechny činy vykonané oním tvorem, ať jsou duchovní nebo časné. Tehdy se svobodná vůle vymaňuje z pout smyslnosti a uzavírá smlouvu s rozumem. A já ze své milosti spočívám uprostřed nich. To chtěla říct má Pravda, když hlásala: „Když se dva nebo tři

²³Srov. Řím 7, 23.

²⁴Srov. Gal 4, 22–23.

shromáždí v mém jménu, já budu uprostřed nich.“²⁵ Tak tomu opravdu je. Už jsem ti také řekl, že ke mně nemůže přijít nikdo jinak než prostřednictvím Syna. Proto jsem ho učinil mostem, složeným ze tří stupňů, které představují tři stádia duše, jež ti nyní popíšu.

Tři stupně jako síly duše

Co obecně znamená symbol tří stupňů, jsem ti vysvětlil, když jsem mluvil o silách duše: ty jsou jako tři stupně, z nichž žádný nelze vynechat, pokud chce někdo jít v mém učení a po mostě mé Pravdy. Ani duše nemůže dosáhnout vytrvalosti, jestliže v sobě tyto tři síly nespojí. 52

O vytrvalosti jsem mluvil proto, že sis přála vysvětlit, jak se mají chovat ti, kdo chtějí opustit řeku, a co znamená symbol tří stupňů. Řekl jsem ti tedy, že bez vytrvalosti se k cíli nikdo nedostane.

Pro člověka jsou možné dva cíle a k dosažení každého z nich potřebuje vytrvalost: jsou to ctnost a neřest. Jestli chceš opravdu dosáhnout věčného života, musíš vytrvat ve ctnosti, a kdo chce dojít do věčné smrti, stačí, když vytrvá v neřesti. Tak člověk vytrvalostí přijde buď ke mně, a já jsem život, nebo k zlému duchu, a tam okouší vodu smrti.

Cesta Krista, pramene živé vody

Všichni jste byli mou Pravdou pozváni, každý zvlášť i všichni společně, když mocným hlasem a s horoucí touhou volala v chrámu: „Kdo žízni, ať přijde ke mně a pije, protože já jsem pramen živé vody.“²⁶ Neříká „ať jde k Otci a pije“, ale „ať přijde ke mně“. Proč? Protože na mne, Otce, nemůže dopadnout žádná vina, zatímco na Syna ano. A dokud putujete svým smrtelným životem, nemůžete být bez bolesti, protože kvůli hříchu zrodila země trní, jak bylo řečeno. 53

A proč Kristus řekl: „ať přijde ke mně a pije“? Protože životem podle jeho učení, tedy na cestě přikázání a duchovně dodržovaných rad nebo na cestě přikázání a prakticky dodržovaných rad – to znamená po cestě dokonalé nebo běžné lásky, jak jsem ti už

²⁵Srov. Mt 18, 20.

²⁶Srov. Jan 7, 37.

řekl –, ať si zvolíte jakýkoli stav, v němž chcete následovat Krista a jeho učení, budete díky spojení božské a lidské přirozenosti okoušet ovoce jeho krve a najdete, co vás zbaví žízně. Když budete setrvávat v něm, budete setrvávat ve mně, v moři pokoje, protože já jsem jedno s ním a on je jedno se mnou. Tak jste všichni zváni k prameni živé vody milosti.

Vytrvale ho následovat je pro vás výhodné, protože jsem ho pro vás učinil mostem, takže vás žádný osten ani vítr vanoucí proti vám ani příjemné ani nepříjemné události ani nic jiného, čím byste mohli trpět, nepřiměje obrátit se zpět. Vy naopak musíte vytrvat, dokud nespočinete ve mně, protože já pro vás mám živou vodu a daruji vám ji prostřednictvím sladkého a láskyplného Slova, svého jednorozesného Syna.

Ale proč řekl: „Já jsem pramen živé vody“? Řekl to, protože byl pramenem obsahujícím mne, a já dávám živou vodu. Obsahoval mě díky spojení božské a lidské přirozenosti. A proč řekl: „Kdo žízní, ať přijde ke mně a pije“? Protože vy nemůžete žít bez utrpení, a na mne sice žádná bolest nemůže dopadnout, ale na něj ano. Proto jsem ho učinil mostem: nikdo totiž ke mně nemůže přijít jinak než jeho prostřednictvím. Podobně také řekl: „Nikdo nemůže přijít k Otci jinak než skrze mne.“ Toto je pravda, kterou moje Pravda hlásala.

Nyní vidíš, po které cestě byste měli jít a jak: totiž vytrvale. Jinak se žízně nezbavíte. Vytrvalost je totiž ctnost, která obdrží slávu a věnec vítězství ode mne, Života věčného.

Spásná žízeň

- 54 Ale vrátím se ke třem stupňům, po nichž máte stoupat, pokud chcete vyjít z řeky a neutopit se v ní, ale dojít k živé vodě, k níž jste byli pozváni, a pokud chcete, abych byl uprostřed vás. Já vás totiž na vaší cestě doprovázím a jsem s vámi, protože svou milostí spočívám ve vašich duších.

Proto je nutné, pokud chcete jít dál, abyste měli žízeň. Jen ti, kdo mají žízeň, jsou zváni slovy: „Kdo žízní, ať přijde ke mně a pije.“ Kdo tuto žízeň nemá, nedokáže vytrvat na cestě. Buď ho zadrží únava nebo potěšení, nebo se nestará o to, aby měl s sebou nádobu, do níž živou vodu nabere, nebo o to, aby šel v dobré společnosti, přestože ví, že sám se kupředu nedostane.

A proto se otočí, jakmile zahlédne blížící se ostny utrpení, stal se totiž jeho nepřítelem. Bojí se, že zůstane sám, ale kdyby šel ve společnosti, strach by nepoznal. A kdyby vystoupil po třech stupních, cítil by se v bezpečí, protože by nebyl sám.

Je třeba, abyste po mně žíznilí a abyste se sdružovali, jak řekl Kristus, „po dvou nebo po třech“ nebo i víc dohromady. Proč bylo řečeno „dva nebo tři“?²⁷ Protože nemohou být dva, aniž by byli tři, ani by nemohli být tři, aniž by byli dva. Je-li někdo sám, je vyloučené, abych byl uprostřed něj, protože s sebou nemá žádného druhu, abych mezi nimi mohl být. Navíc, když je sám, není nikdo, protože kdo setrvává se sebou a žije se svou sebeláskou, je opravdu sám, neboť je oddělen ode mne, od mé milosti a od lásky bližního. A když svou vinou ztratí mne, stává se z něj nic, protože já jsem, který jsem. Takže ten, kdo je jeden v tom smyslu, že žije sám v sebelásce, není mou Pravdou brán na zřetel a není mi milý.

To je tedy smyslem slov: „Jestliže se dva nebo tři spojí v mém jménu, já budu uprostřed nich.“ Řekl jsem ti, že nemohou být dva, aniž by byli tři, a že nemohou být tři, aniž by byli dva. A tak tomu také je. Víš, že přikázání zákona lze shrnout do dvou a že žádné jiné nelze dodržet, pokud nejsou dodržována tato dvě: milovat mě nade všechno a milovat bližního jako sebe samého. To je počátek, střed i konec přikázání zákona.

Dva se nemohou shromáždit v mém jménu, aniž by se shromáždili tři, to znamená není to možné bez jednoty tří sil duše – paměti, intelektu a vůle. Bez paměti, která uchovává vzpomínku na mé dary a dobrodiní, bez intelektu, který se upíná na nevýslovnou lásku, kterou jsem vám zjevil v osobě svého jednorozného Syna: učinil jsem ho totiž viditelným zraku vašeho intelektu proto, aby v něm mohl spatřit oheň mé lásky; a bez vůle, která se s oběma silami pojí a která mě miluje a touží po mně, neboť jsem jejím cílem.

Jak Bůh přebývá v duši

Když jsou tyto tři ctnosti a síly duše spojeny, milostí jsem přítomen uprostřed nich. A vzhledem k tomu, že se člověk v takové

²⁷Povšimněme si originálního způsobu, jímž Kateřina vykládá tento evangelní úryvek.

situaci cítí vrchovatě naplněn láskou ke mně a k bližnímu, ihned se k němu přidruží mnohé a skutečné ctnosti.

Tehdy z touhy duše vzniká žízeň. Tím míním žízeň po ctnostech, po úctě, která mi náleží, a po spáse duší. Pak každá jiná žízeň mizí a odumírá. Jakmile duše vystoupí na první stupeň lásky, vydává se na cestu bezpečně a beze strachu, který je vlastní otrokovi. Láska se totiž zbavila sebelásky a pozvedá se nad sebe a nad pomíjivé věci, avšak může je milovat a ponechat si je, jestliže si to přeje, ale kvůli mně, a nikoli beze mne, tedy se svatou a opravdovou bází a s láskou ke ctnostem.

Tehdy vystupuje na druhý stupeň čili ke světlu intelektu, který rozjímá mou lásku v ukřižovaném Kristu, jehož prostřednictvím jsem vám svou lásku zjevil. Tehdy prožívá pokoj a klid, protože se její paměť naplnila mou láskou a na nic jiného v ní nezbylo místo. Víš, že prázdná nádoba na dotek duní, ale naplněná ne. Podobně je tomu, když je vaše paměť naplněna světlem rozumu podněcovaným láskyplnou touhou a dotknou se vás světská utrpení nebo rozkoše; potom neodpovídáte netrpělivými slovy nebo neuspořádaným hlukem, neboť váš rozum je naplněn mnou a já jsem veškeré dobro.

Když duše vystoupí po všech třech stupních, dosáhne vytouženého spojení. Rozum totiž všechny tři stupně tří sil duše, o kterých jsem ti řekl, spojuje v mém jménu. Sejdou-li se dva, tedy láska ke mně a k bližnímu, a sejde-li se paměť, která uchovává, s intelektem, který upírá svůj pohled, spolu s vůlí milovat, octne se duše v mé společnosti. Já jsem její síla a bezpečí a k duši se na její cestě přidávají ctnosti, takže pevně kráčí dál, protože já jsem uprostřed nich.

Tehdy duše jedná vedena horlivou touhou a žízni, která ji nutí pokračovat na cestě Pravdy, protože jen na ní je pramen živé vody. Její touhu pokračovat v této cestě následuje láska k úctě, která mi náleží, a ke spáse své a bližního. Nemohla by totiž dosáhnout svého cíle, kdyby neměla cestu, která ji povede. Proto se na ni duše vydává s nádobou srdce, které vyprázdnila ode všech prázdných citů a ode vši neuspořádané lásky ke světu. Jakmile se totiž srdce vyprázdní, ihned se zase naplní, protože žádná nádoba nemůže zůstat prázdná. Když není plná něčeho podstatného, naplní se vzduchem. A srdce, jako každá nádoba, nemůže zůstat

prázdné, a proto, jakmile jsou z něj vyňaty pomíjivé věci, které do něj uložila neuspořádaná láska, naplní se vzduchem neboli nebeskou a sladkou Boží láskou, díky němuž dosahuje vody milosti. A když se k vodě milosti dostane, projde branou, jíž je Kristus, a okouší živou vodu, protože je opět ve mně, v moři pokoje.

Cesta běžné lásky. Shrnutí

Ukázal jsem ti, jakými způsoby se obecně mají chovat tvorové obdaření rozumem, aby dokázali vyjít z divokého proudu světa, aby v něm neutonuli a nedošli věčného zatracení. Také jsem ti ukázal tři stupně, cestu běžné lásky – neboli tří sil duše –, o nichž platí, že kdo vystoupí na první, vystoupá i ostatní dva. A také jsem ti vysvětlil Kristův výrok „když dva nebo tři budou sjednoceni v mém jménu“, kterým je míněna jednota tří stupňů, to znamená tři sil duše. Soulad těchto sil přináší dvě hlavní přikázání zákona, lásku k Bohu a k bližnímu: milovat mne nade všechno a bližního jako sebe samého.

Jakmile duše vyjde po třech stupních, tedy jakmile spojí tyto tři síly v mém jménu, ihned ji začne spalovat žízeň po živé vodě. Proto se vydává na cestu po mostě, podle učení mé Pravdy, která sama je tím mostem. A tam běžíte za hlasem, který vás volá, protože, jak jsem ti řekl, Kristus vás v chrámu hlasitě vybízí: „Kdo žízní, ať přijde ke mně a pije, protože já jsem pramen živé vody.“

Vysvětlil jsem ti, jak je třeba tato slova chápat, abys lépe poznala překypující množství mé lásky a zároveň i zmatenost těch, kdo se jakoby s potěšením vrhají na cestu zlého ducha, který je svádí pozváním k mrtvé vodě.

Nyní jsi viděla a slyšela, cos žádala – to znamená: jak se má člověk chovat, aby neutonul. Odpověděl jsem ti, že je jen jeden způsob: vystoupit na most v jednotě a ve společenství, žít v lásce k bližnímu a odevzdat mi srdce a cit jako nádoby, které mám naplnit tomu, kdo chce uhasit svou žízeň, a že je zapotřebí nikdy se neodloučit od cesty ukřižovaného Krista a vytrvat na ní až do smrti.

Toto kritérium musíte splňovat všichni, nezávisle na stavu, v němž žijete, aby nikdo neměl výmluvu, že nemohl nebo musel dělat to či ono. Po této cestě může a musí jít každý a pro každého

tvora obdařeného rozumem je to povinnost. Nikdo se jí nemůže zbavit s výmluvou: „Ale já žiji v tomto stavu, mám děti, brání mi jiné světské překážky, a proto se na vytyčenou cestu nevydám.“ Tak se nikdo vymlouvat nemůže, protože – jak jsem ti už řekl – je mi milý a vítám každý stav, který se žije s dobrou a svatou vůlí, neboť všechno, co jsem stvořil, je dokonalé a já jsem nejvyšší Dobro. Žádnou věc jsem nestvořil a nedaroval, abyste jejím prostřednictvím došli smrti, ale každou z nich jsem učinil proto, abyste měli život.

A není to těžké, protože nic není tak podnikavé jako láska a nic nepůsobí takovou radost. Nežádám od vás totiž nic jiného než lásku a zalíbení ve mně a v bližním. To je proveditelné v každém okamžiku, místě a stavu, v nichž se člověk může nacházet, jestliže všechny věci miluje a užívá ke chvále a slávě mého jména.

Vzpomeneš si také, že jsem ti řekl, jak lidé sami sebe klamou, když se zbavují světla a odívají se do sebelásky – když totiž milují a vlastní tvory a věci beze mne –, takže je začnou utiskovat různá trápení, až se nakonec sami sobě stanou nesnesitelnými. A také, že když se uvedeným způsobem nevzpamatují, dojdou věčného zatracení.

Vysvětlil jsem ti, jakým způsobem má žít každý člověk podle běžné lásky.

Tři stupně jako stavy duše.

Výstup k dokonalé lásce

56



ekl jsem ti, jak se mají lidé chovat a jak se ve skutečnosti chovají ti, kdo žijí v běžné lásce – ti, kdo dodržují příkázání a rady ve své duši –, a teď chci mluvit o těch, kdo se vydali po stupních a chtějí jít dokonalou cestou, na které je třeba dodržovat jak příkázání, tak rady i ve skutcích, a to ve třech stavech, které ti zjevím. Vysvětlím ti zejména, co představují ony tři stupně a stavy duše a tři stupně schodiště, které jsem popsal ve vztahu k běžné lásce. Jeden z těchto tří stavů je nedokonalý, druhý je dokonalejší a třetí je nejdokonalejší. První je mým place-ným služebníkem, druhý je věrným služebníkem a třetí je mým dítětem, to znamená miluje mě jen kvůli mně samému a nemá jiný cíl.

Tyto tři stavy lze najít u mnoha tvorů, dokonce i v témž tvorů najednou. Všechny se společně vyskytují tehdy, když tvor s dokonalou horlivostí kráčí po dobré cestě a věnuje svůj čas tomu, aby přešel ze služebného stavu do stavu svobodného a věrného a z něj do stavu synovského.

Pozvedni se nad sebe samu, otevři zrak svého intelektu a pohleď, jak tito poutníci krácejí: někteří nedokonale, jiní jdou dokonale cestou přikázání a další naprosto dokonale, protože se drží cesty rad a uvádějí ji v praxi. Uvidíš, odkud se bere nedokonalost a odkud dokonalost a k jak velkému klamu přilne duše, když kořen její sebelásky není zcela vytržen. Ať člověk žije v jakémkoli stavu, je nutné, aby tuto sebelásku zabil.



ehdy se ona duše, hořící palčivou touhou, podívala do sladkého Božího zrcadla, a uviděla v něm, jak rozličnými způsoby se tvorové chovají a s jak rozdílnými úmysly chtějí dosáhnout svého cíle. Viděla, jak se mnozí vydávají na cestu vzhůru hnáni otrockou bázni, to znamená pro svůj strach z bolesti. Viděla, že mnozí z těch, kdo se cvičí v prvním stavu, dokážou vystoupit i do druhého, ale jen málokdo dosáhne velké dokonalosti. 57

První stupeň. Nedokonalost bázně

Aby Boží dobrotivost ukojila touhu oné duše, prohlásila:

58

Podívej: těm, kdo se pozvedli s otrockou bázni a osvobodili se od smrtelného hříchu, ale nedokážou se pozvednout dál z lásky ke ctnosti, nebude otrocká bázeň stačit k získání věčného života. K němu je zapotřebí lásky doprovázené svatou bázni, protože na lásce a svaté bázni je založen zákon.

Starý zákon bázně, který jsem dal Mojžíšovi, se zakládal jen na bázni před trestem, bázni, která následovala po spáchání viny.

Ale nový zákon je zákon lásky, který vám dalo Slovo, můj jednorozený Syn; láska je jeho základem. Starý zákon však nebyl novým zrušen, spíš zdokonalen, jak řekla má Pravda: „Nepřišel jsem zákon zrušit, ale naplnit.“²⁸ Spojil zákon bázně se zákonem lásky. Díky lásce se starý zákon zbavil nedokonalosti bázně před trestem. Zůstala jen dokonalost svaté bázně, to je bázně, že bych

²⁸Srov. Mt 5, 17.

mohl být uražen, ne kvůli újmě, jež tím vznikne hříšníkovi, ale protože bych byl uražen já, nejvyšší Dobro. Tak byl nedokonalý zákon učiněn dokonalým prostřednictvím zákona lásky.

Když můj jednorozený Syn přišel mezi lidi, přinesl vašemu lidství plamen mé lásky jako ohnivý vůz a spolu s ním i hojnost mého milosrdenství, takže byl zrušen bezprostřední trest za spáchané viny. Ty nejsou trestány ihned, v průběhu života, v okamžik urážky, jak bývalo přikázáno Mojžíšovým zákonem, který nařizoval bezprostřední trest za každou vinu. Teď tomu tak není, protože nový zákon člověka zbavuje bázně, kterou má otrok. To neznamená, že by vina zůstala nepotrestána, ale je odložena do onoho života, až bude duše oddělena od těla, pokud člověk do té doby s dokonale zkroušeným srdcem nedospěje k pokání. Tak je pro člověka život časem milosrdenství. Po smrti se stane časem spravedlnosti.

Lidé se tedy mají zbavit otrockého strachu a dospět k tomu, že mě budou milovat a budou ke mně chovat svatou bázeň. Nic jiného je neuchrání před pádem do divokého víru, když se přes ně převalí vlna utrpení a začne je tisknout trní zdánlivých útěch, zraňující duši, která neuspořádaně miluje a vlastní.

Nedokonalost v lásce

- 59 Proto jsem ti řekl, že by nikdo nedokázal vyjít z řeky a přejít most, aniž by vystoupil po oněch třech stupních. Někteří po nich totiž stoupají nedokonale, jiní dokonale a ještě další s velkou dokonalostí.

Ti, kdo se nechávají vést otrockou bázní, po nich vystoupili nedokonale a nedokonale také sjednotili síly své duše. Jejich duše zahlédla trest, který jí náležel za spáchanou vinu, a proto stoupá a volá paměť, aby si pamatovala svou neřest, a intelekt, aby lépe viděla trest, který si svou vinou zasloužila, ale nepovolává vůli, která ji kvůli zaslouženému trestu začíná nenávidět.

Toto je první způsob výstupu a první pokus o sjednocení sil duše, jenž však potřebuje být doplněn světlem intelektu spočívajícím ve zřítelnici svaté víry. Takže duše nemá věnovat pozornost jen trestu, ale také plodům ctností a lásce, kterou jsem člověku dal, aby mohl s láskou stoupat vzhůru a aby jeho kroky byly vedeny láskou nepoznamenanou otrockým strachem. Jenom tak se

lidé stanou mými věrnými, a nikoli nevěrnými služebníky, když mi budou sloužit z lásky, a nikoli ze strachu. Tohoto cíle dosáhnou, když se budou snažit vykořenit svou sebelásku a nenávidět ji a když tak budou činit uvážlivě, ustavičně a vytrvale.

Ale mnozí se na cestu vydávají velmi pomalu a svůj dluh mi splácejí tak skoupě a natolik nedbale, že se záhy unaví. Stačí lehký závan větru, a otočí plachty a obracejí se zpět, protože na první stupeň ukřižovaného Krista vystoupili nedokonale. Proto se nemohou dostat ani na ten druhý, na stupeň srdce.

Jiní se stali mými věrnými služebníky a neslouží mi s otroctvím 60
bázní – to znamená, že je k tomu nevede jen strach z trestu –, nýbrž s láskou. Přesto je jejich láska nedokonalá, protože slouží kvůli svému vlastnímu prospěchu nebo potěšení nebo kvůli samotné rozkoši z toho, že mi slouží. A víš, čím je odhalena nedokonalost této lásky? Její nedokonalost se ukáže, jakmile je jim odňata útěcha, kterou ve mně nacházejí. Touž nedokonalou láskou milují svého bližního, a proto tato láska není dostatečná ani trvalá, protože ochabuje a často mizí. Ochabuje vůči mně, když jim někdy právě proto, abych je cvičil ve ctnostech a zbavil je nedokonalosti, odejmu duchovní útěchu a dopustím na ně konflikty a nepříjemnosti. Číním to proto, aby dosáhli dokonalého sebepoznání a pochopili, že nejsou nic a že žádnou milost nedostali proto, že by si ji zasloužili. Tak jedním i proto, aby se v těžkých chvílích obraceli na mne, aby mě hledali a uznávali za svého jediného dobrodince a aby se s opravdovou pokorou svěřovali jen do mých rukou. Proto jim svou útěchu uděluji a zase odnímám, ale neodnímám jim milost.

Když přestanou pociťovat útěchu, ochabne jejich horlivost a obracejí se zpět s duchovní netrpělivostí. Někdy mnoha způsoby opomíjejí cvičení a často si tuto nedbalost vysvětlují jako ctnost, protože si říkají: „tento skutek ti není k ničemu“, a to jen proto, že přestali pociťovat duchovní útěchu.

Kdo tak jedná, chová se jako nedokonalý tvor, který ještě pořádně nezdvihl závoj své duchovní sebelásky ze zřítelnice svaté víry. Kdyby se od něj opravdu osvobodil, viděl by, že všechno pochází ode mne a že ani list nepadne ze stromu, aniž by o tom

věděla má prozřetelnost,²⁹ a že já dávám, beru a dopouštím všechno jediné pro jejich posvěcení, aby měli dobro a dosáhli cíle, pro něž jsem vás stvořil.

Musí uvidět a poznat, že netoužím po ničem jiném než po jejich dobru v krvi svého jednorozeného Syna, v níž se omyli od svých nečistot. V této krvi mohou poznávat mou pravdu: aby měli věčný život, stvořil jsem je ke svému obrazu a podobě, znovu jsem je stvořil k milosti krvi svého vlastního Syna a učinil jsem je svými adoptivními dětmi. Ale dokud budou nedokonalí, budou mi sloužit pro svůj prospěch a budou ochabovat v lásce k bližnímu.

Jedni neuspějí kvůli nedokonalosti postihující ty, kdo se jen bojí trestu, druhým pohasíná horlivost, takže opomíjejí dobré skutky, které činili pro bližního, a dělají na cestě lásky kroky zpět, jakmile zjistí, že se jim nedostává nějaké útěchy, kterou u sebe dřív pozorovali. To se stává proto, že jejich láska není ryzí, takže milují lidi stejně nedokonale jako mě, tedy pro svůj prospěch.

Dokud nepoznají svou nedokonalost a nezatočí po dokonalosti, nedokážou se neotáčet zpět. Aby totiž člověk mohl dojít věčného života, musí milovat bez postranních úmyslů. Nestačí jen utéct od hříchu pro strach z trestu a nestačí ani vítat ctnosti s myšlenkou na výhody, které mohou člověku přinést. Vy se naopak máte osvobodit od hříchu, protože mně se hřích nelíbí, a máte milovat ctnosti z lásky ke mně.

Je také pravda, že toto je první krok, který lidé na cestě k dokonalosti většinou činí, a je jasné, že dokud se duše nestane dokonalou, je nedokonalá. K dokonalosti člověk dospívá z nedokonalosti buď za svého života, jež žije ve ctnostech a s ryzím srdcem, které mě může svobodně milovat bez postranních úmyslů, nebo v okamžiku smrti, když člověk přiznává svou nedokonalost a slíbí, že mi bude sloužit bez jakýchkoli postranních úmyslů, jestliže mu ještě dám nějaký čas.

Touto nedokonalou láskou svatý Petr hluboce miloval milého a dobrého Ježíše, mého jednorozeného Syna, protože cítil, jak milé je každé jeho slovo. Ale když na něj přišlo utrpení, nevydržel nejen proto, že kvůli němu nechtěl nést žádný trest, ale upadl

²⁹Srov. Mt 6, 28; Lk 12, 27.

zpět do prvního stavu bázně před trestem, až nakonec i popřel, že ho zná.

Od služebníka k příteli

Mnoho překážek se staví do cesty duši stoupající po těchto stupních jen s bázní placeného otroka. Proto se musí pozvednout a stát se mým dítětem a sloužit mi bez ohledu na překážky a s vědomím, že já odměňuji každou námahu a každému dávám, co mu patří – podle stavu, v němž každý člověk žil, a podle námahy, kterou vynaložil.

A jestliže duše neopomíná cvičení ve svaté modlitbě a v ostatních dobrých skutcích, a naopak vytrvale posiluje své ctnosti, dospěje k synovské lásce. A já ji budu milovat tak, jak se patří milovat děti, protože vždy opětuji lásku, kterou jsem milován.³⁰ A jestliže mě někdo miluje tak, jako služebník miluje pána, také mu jako pán splácím svůj dluh podle toho, co si zaslouží, ale nezjevují se mu, protože tajemství se zjevují příteli, s nímž jsem jako jedna duše.³¹

Je pravda, že služebník může růst ve ctnostech a v lásce k pánovi, takže se stane jeho drahým přítelem: tak se i stává těmto duším. Dokud setrvávají v lásce služebníka, nezjevím se jim, ale pokud projeví lítost nad svou nedokonalostí a lásku ke ctnostem a s nenávisť začnou vytrhávat kořen své duchovní sebelásky a dávají pozor, aby hnutí otrocké bázně a nádenické lásky nepřekročila práh jejich srdce dříve, než budou usměrněny světlem svaté víry, najdu v nich takové zalíbení, že dospějí k lásce, kterou milují přátelé.

Tak se jim zjevím, jak zvěstovala má Pravda: „Kdo mě bude milovat, bude jedno se mnou a já budu jedno s ním a zjevím se mu a budeme spolu přebývat.“³² To je totiž podmínkou přátelství: láskou se stávají dvěma těly a jednou duší, neboť milující se mění v milovanou věc. Jestliže se stanou jednou duší, nic už mezi nimi není tajemstvím, a proto má Pravda řekla: „Přijdu a budeme spolu přebývat.“ A to je pravda.

³⁰Srov. Pť 8, 17.

³¹Srov. Jan 15, 15.

³²Srov. Jan 14, 23.

Tři způsoby zjevení Boží lásky

- 61 V duši, která mě miluje v pravdě a řídí se učením sladkého a láskyplného Slova, zjevují svou sílu mnoha způsoby podle toho, po čem touží.

Zjevují se třemi hlavními způsoby. Při prvním se můj cit a láska zjevují prostřednictvím Slova, mého Syna, v jeho krvi prolité s tak velikou a vroucí láskou. Tato láska se projevuje dvěma způsoby. Způsobem běžným, a to těm, kdo žijí v běžné lásce, která tak vidí a zakouší mou lásku v mnoha dobrodinech, jimiž ji obdarovávám; a mimořádným, a to těm, kdo se stali mými přáteli. V něm se k dobrodiním prvního způsobu přidružuje také skutečnost, že tito mí přátelé mou lásku poznávají a okoušejí, prožívají ji a bezprostředně jí cítí v duši.

Druhý způsob zjevení se také děje v nich samých, kdy se jim zjevují citem lásky. Nedávám přednost žádnému člověku, přijímám jen jeho svatou touhu, a proto se každé duši zjevují podle dokonalosti, s níž mě hledá. Někdy toto zjevení spočívá v tom, že jí daruji ducha prorockví a ukážu jí věci, které se teprve stanou. I tento dar uděluji mnoha způsoby, podle potřeby, kterou vidím u oné duše a u ostatních tvorů.

Třetí způsob zjevení spočívá v tom, že v jejich mysli zpřítomňuji svou Pravdu, totiž svého jednorozeného Syna. I v tomto případě se tak děje mnoha způsoby podle toho, jak touží jejich duše a jakou má vůli. Někdy mě duše hledá v modlitbě, v níž mě prosí o poznání mé moci, a já ji uspokojím tím, že jí dám okusit a pocítit svou moc. Jindy mě hledá v moudrosti mého Syna, a já ukojím její touhu tím, že ukážu svého Syna zraku jejího intelektu. Nebo mě duše hledá ve shovívavosti Ducha svatého, a tehdy jí dá má dobrotivost okusit oheň Boží lásky a dá jí počít opravdové a skutečné ctnosti, které se zakládají na čistě lásce k bližnímu.

- 62 Tak vidíš, že má Pravda nelhala, když hlásala: „Kdo mě bude milovat, bude se mnou jedno“; když se totiž budete řídit jeho učením, budete s ním spjati poutem lásky. A tím, že budete spjati s ním, budete spjati také se mnou, protože my jsme jedno. Proto se vám zjevují: Syn a já jsme totiž jedno. Má Pravda nelhala, když řekla: „Zjevím se vám“, protože když zjevovala sebe, zjevovala mne, a když zjevovala mne, zjevovala sebe.

Mohla by ses ptát, proč tedy neřekl: „Zjevím vám svého Otce.“ Neučinil to ze tří hlavních důvodů.

Zaprvé: chtěl ozřejmit, že já nejsem oddělen od něho a on není oddělen ode mne, a proto když ho svatý Filip požádal: „Ukaž nám Otce, a to nám stačí“, odpověděl: „Kdo vidí mne, vidí Otce, a kdo vidí Otce, vidí mne.“³³ To řekl, protože byl se mnou jedno a protože všechno, co měl, měl ode mne, a ne já od něj. Z toho důvodu řekl Židům: „Mé učení není moje, ale mého Otce, který mě poslal.“³⁴ Můj Syn totiž pochází ze mne, a ne já z něj. Ale protože jsem jedno s ním a on je jedno se mnou, neřekl „zjevím vám Otce“, ale „zjevím sebe“, neboť „jsem s Otcem jedno“.³⁵

Druhý důvod byl tento: tím, že vám zjevil sebe, neukazoval nic jiného než to, co dostal ode mne, svého Otce. Jako by chtěl říct: Otec se zjevil mně, protože s ním jsem jedno, a já, protože jsem zároveň sebou samým i jím, vám zjevím svým prostřednictvím sebe i jeho.

Třetí důvod je následující: já jsem neviditelný, a vy, viditelné bytosti, mě nemůžete spatřit, dokud nejste odděleny od svých těl. Teprve tehdy uvidíte mne, Boha, tváří v tvář a uvidíte Slovo, mého Syna. V mysli ho vidíte od nynějška do času, kdy budou všichni vzkříšeni, až se vaše lidství připodobní lidství Slova a najde v něm zalíbení, jak jsem ti říkal, když jsem ti povídal o vzkříšení.³⁶

Chápeš tedy, že nemůžete vidět, jaký jsem. Abyste mě mohli spatřit, skryl jsem svou božskou přirozenost do vašeho lidství. Jsem neviditelný, a téměř jsem se zviditelnil prostřednictvím Slova, svého Syna, skrytého pod závojem vašeho lidství. Tak mě vám zjevil, a proto nemohl říct „zjevím Otce“, ale prohlásil „zjevím vám sebe“, čímž chtěl říct „podle toho, co mi dal Otec, se vám zjevím.“

Vidíš, že zjevoval mne tím, že zjevil sebe. A také chápeš, proč neřekl „zjevím vám Otce“, protože vy mě nemůžete vidět, dokud přebýváte ve svém smrtelném těle, jak jsem řekl, a on a já jsme jedno.

³³Srov. Jan 14, 8–9.

³⁴Srov. Jan 7, 17.

³⁵Srov. Jan 14, 21; 10, 30.

³⁶Srov. výše, kap. 42.

Prostředky vzestupu: poznání

- 63 Teď jsi viděla, do jak mimořádné výše se pozvedne ten, kdo je schopen milovat jako přítel. Vystupuje na nohou lásky a dospívá až k srdci, k druhému ze tří stupňů znázorněných tělem mého Syna. Řekl jsem ti, jaký význam mají tři stupně pro tři síly duše, a teď ti vysvětlím, jak symbolizují tři stavy duše. Ještě než přejdu k třetímu stupni, chci ti ukázat, jak člověk dospěje k tomu, že se stane mým přítelem – a potom také synem, když mě začne milovat synovskou láskou –, a jak jedná jako přítel a podle čeho pozná, že se jím stal.

Jak se stane přítelem? Nejdřív byl nedokonalý, protože žil v bázni služebníka, ale cvičením a vytrvalostí si zamiloval rozkoš a svůj prospěch, které našel ve mně. To je tedy cesta a jen po ní může jít ten, kdo chce dospět k dokonalé lásce, kterou miluje přítel a syn.

Synovská láska je dokonalá, neboť v ní člověk dostává jako dědictví mne, svého věčného Otce. A protože synovská láska není možná bez přátelského citu, řekl jsem ti, že se člověk z přítele stává synem. A povím ti také jak.

Každá dokonalost plyne z lásky jako každá ctnost a láska se živí pokorou vyrůstající z půdy sebepoznání a z nenávisti ke své smyslnosti. Kdo dosáhne až sem, musí být vytrvalý, musí zůstat v cele sebepoznání, v níž pozná svou ubohost v krvi mého jednorozeného Syna. Tehdy k sobě láskou přitáhne mou Boží lásku a bude se stále víc cvičit ve vykořeňování veškeré své duchovní či časné zvrácené vůle a bude se ukryvat ve svém domě. Stejně jako to učinil Petr a ostatní apoštolové: Petr se totiž po zapření mého Syna rozplakal.³⁷ Jeho pláč byl však ještě nedokonalý a byl nedokonalý dalších čtyřicet dní, až do nanebevstoupení.

Když se má Pravda ke mně vrátila se svou lidskou přirozeností, Petr se s ostatními ukryl v domě a očekával příchod Ducha svatého, jak jim moje Pravda slíbila. Ze strachu byli zamčení: tuto bázeň si totiž duše zachovává do té doby, dokud nedospěje k opravdové lásce. Ale protože vytrvale bděli a neustále se modlili, obdrželi hojnost Ducha svatého, a veškerá bázeň z nich rázem spadla a vydali se následovat Krista ukřižovaného a hlásat jeho

³⁷Srov. Mt 26, 75; Lk 22, 62.

učení.³⁸ Stejně i duše, která chtěla nebo chce opravdu dosáhnout této dokonalosti a pozvedne se z viny smrtelného hříchu a pozná svou ubohost, rozpláče se z bázně před trestem. Teprve potom se vzepne k myšlence na mé milosrdenství, v níž nalezne potěšení a užitek současně. Tento stav je ještě nedokonalý, a proto, abych tuto duši dovedl k dokonalosti, se od ní po uplynutí čtyřiceti dnů – tedy poté, co duše dosáhne těchto dvou stavů – čas od času odlučuji: ne však svou milostí, ale jen v jejím pocitu.

Právě to zjevila má Pravda, když řekla apoštolům: „Odejdu a zase se k vám vrátím.“³⁹ Všechna jeho slova byla určena zejména apoštolům, ale tytéž věci říkal obecně a stejně všem tehdejším i budoucím lidem, to znamená těm, kdo se teprve narodí. Prohlásil právě toto: „Odejdu a zase se k vám vrátím“ – a tak se také stalo. S vylitím Ducha svatého na apoštoly totiž přišel i on. Jak jsem ti už řekl, Duch svatý se nevrátil sám, ale s veškerou mou mocí a s moudrostí Syna, který je se mnou jedno, a se svou shovívavostí, která je Duchu svatému, jenž vychází ze mne, Otce, a ze Syna, vlastní. Mluvil jsem tedy o tom, že se odlučuji od pocitů duše, abych ji zbavil nedokonalosti, protože jí tak odnímám dřívější útěchu.

Když se duše nacházela ve stavu viny plynoucím ze smrtelného hříchu, vzdálila se ode mne, a já jí pro její vinu odňal milost. Zavřela totiž na petlici bránu touhy, takže k ní slunce milosti nemělo přístup nikoli svou vinou, ale vinou tvora, který bránu své touhy zamkl.

Když však duše pozná sebe samu a přizná si svůj stav temnoty, rozevře okno dokořán a vyzvrací svou hnilobu ve svaté zpovědi. Tehdy se z milosti do té duše vrátím, a abych ji zdokonalil, čas od času se od ní vzdaluji, ale jen v jejím cítění, nevzdaluji od ní svou milost, jak jsem ti právě řekl. To proto, abych ji pokořil, abych jí pomohl hledat mě, její pravdu, a abych ji zkoušel ve světle víry, aby tak duše dospěla k uvážlivosti. Jestliže mě miluje bez postranních úmyslů, s živou vírou a s nenávisť k sobě, je v době trápení radostná, protože se nepovažuje za hodnou duchovního pokoje a klidu. To je druhá ze tří věcí, které se týkají toho, jak duše dosáhne dokonalosti, a co činí, když jí dosáhne.

³⁸Srov. 1 Jan 4, 18.

³⁹Srov. Jan 14, 28.

Jedná totiž takto: přestože cítí, že jsem se od ní vzdálil, neotáčí se nazpět. Naopak pokorně a vytrvale pokračuje ve cvičení a zůstává pečlivě uzavřena v cele sebepoznání. Tam s živou vírou očekává příchod Ducha svatého, tedy mne samého, oheň lásky. Jak tato duše čeká?

Jistě ne v nicnedělání, nýbrž bděle a v ustavičné a svatě modlitbě. Nebdívá jen tělesně, ale i duchovně: to znamená, že bdí zrakem intelektu, aby viděla světlem víry, a nenávisťně vytrhává marnivost srdce. Bdívá v lásce k mé lásce, protože dobře ví, že si nepřeji nic jiného než její posvěcení. To všechno je možné díky krvi mého Syna.⁴⁰

Její zrak bdívá v poznávání sebe i mne, a proto se duše neustále modlí. Tehdy se modlí s pomocí svatě a dobré vůle, a v tom spočívá ustavičná modlitba. A bdívá také prostřednictvím uskutečňované modlitby, kterou řádně koná v určenou dobu, podle příkazu svatě Církve.

Tak se chová duše, která vyšla z nedokonalosti a dosáhla dokonalosti. Právě proto, že k ní dospěla, se já od ní vzdaluji, ne však milostí, ale tím, že unikám jejímu citu.

Vzdaluji se od ní také proto, aby lépe viděla a poznávala své nedostatky. Když totiž necítí mou útěchu, cítí palčivou bolest, připadá si slabá a nedokáže vydržet na jednom místě ani v něčem vytrvat. Díky tomu odhaluje kořen své duchovní sebelásky, a může se tudíž poznávat a pozvednout nad sebe samu. Vystupuje na úroveň svého svědomí, a může tak zvážit a výtkou napravit každý cit, a nožem nenávisti k sebelásce a lásky ke ctnostem vykořeňuje rostlinu sebelásky.

Prostředky vzestupu: bližní

- 64 Chci, abys věděla, jak se každá nedokonalost a dokonalost ve mně zjevuje a jak ji lze získat. Podobně ji lze spatřit a získat prostřednictvím bližního. To dobře vědí prosté duše, které často milují tvory duchovní láskou. Jestliže někdo upřímně přijal mou lásku a nemá vedlejší úmysly, bude se stejně upřímně chovat k lásce bližního. Když u pramene naplníš džbán, vytáhneš ho z vody a vypiješ ho až do dna, zůstane prázdný. Ale když do

⁴⁰Srov. Řím 5, 8.

něj necháš při pití dál tryskat vodu z pramene, kterým jsem já, zůstává plný. Stejně tak duchovní i skutková láska k bližnímu nutně potřebuje hasit žízeň ve mně a nemá žádné jiné vedlejší úmysly.

Žádám od vás, abyste mě milovali stejnou láskou, jíž miluji já vás. Nemůžete pro mě samozřejmě vykonat to, co jsem já vykonal pro vás, protože jsem vás miloval, aniž byste mou lásku opětovali. Proto všechna láska, kterou mi věnujete, pochází z dluhu, který vůči mně máte, nikoli z vaší milosti. Milujete mě, protože mě máte milovat, zatímco já vás miluji ze své milosti, a nikoli proto, že bych vám to byl dlužen. Takže mi nikdy nemůžete oplatit láskou, kterou od vás stejně žádám. Proto jsem vám dal bližního jako prostředek, abyste pro něj činili to, co nemůžete vykonat pro mne: milovat ho jen z lásky, bez jakýchkoli vedlejších úmyslů a bez prospěchu. Tímto způsobem považuji všechno, co s takovou láskou vykonáte pro bližního, za vykonané pro mne.

To myslela má Pravda, když řekla Pavlovi, který mě pronásledoval: „Šavle, Šavle, proč mě pronásleduješ?“⁴¹ Věděla, že když Pavel pronásledoval ty, kdo ve mne věřili, pronásledoval mne.

Láska musí být ryzí: svého bližního máte milovat takovou láskou, jakou milujete mne. Víš, kdy si člověk milující duchovní láskou uvědomí svou nedokonalost? Když se rmoutí tím, že milovaný tvor dost neopětuje jeho lásku, že ho nemiluje stejně silně nebo mu chce odepřít svou blízkost či útěchu nebo když vidí, že milovaný tvor miluje někoho jiného víc než jeho.

Podle těchto a mnoha dalších příznaků si tvor může uvědomit nedokonalost své lásky ke mně a k bližnímu. Jako by sice nabral vody ze mne, ale napil se přitom ze džbánu přineseného odjinud. Ale právě proto, že jeho láska ke mně byla ještě nedokonalá, jeví se jako nedokonalá i vůči těm, které také duchovně miluje.

Všechno je způsobeno tím, že kořen jeho duchovní sebelásky stále není pořádně vytržen. Proto často dopouštím, aby mě člověk miloval touto nedokonalou láskou, aby tak lépe poznal sebe a svou nedokonalost, tak jak jsem ti to popsal. Tehdy se vytrátím jeho smyslům, aby se duše uzavřela do domu sebezpoznání, v němž může dospět k dokonalosti ve všem.

⁴¹Srov. Sk 9, 4.

Činím to proto, abych se pak do oné duše mohl vrátit s větším světlem a poznáním mé pravdy, takže duše považuje za milost, když může kvůli mně umrtvovat svou vůli, a nedopřeje si odpočinek při ošetřování vinice své duše. Vytrhává trní prázdných myšlenek a pokládá pevné kameny ctností položených na základ Kristovy krve. Tyto kameny našla duše na cestě po mostě ukřižovaného Krista, mého jednorozeného Syna. Jestli si vzpomínáš, říkal jsem ti, že na mostě, neboli v učení mé Pravdy, jsou položeny kameny ctností, upevněných mocnou silou Kristovy krve. Ctnosti vám totiž přinášejí život právě díky Kristově krvi.

Prostředky vzestupu: modlitba

- 65 Když duše projde cestou učení ukřižovaného Krista s opravdovou láskou ke ctnosti, s nenávistí k neřesti a s dokonalou vytrvalostí, dojde do domu sebepoznání, v němž se uzavře v bdění a ustavičných modlitbách a zcela se odvrátí od světských řečí.

Proč se do něj uzavírá: z uvážlivé bázně, protože zná svou nedokonalost, a z touhy dosáhnout ryzí a velkodušné lásky, neboť vidí a poznává, že jinak ke svému cíli nemůže dospět. A proto s živou vírou očekává můj příchod, jímž se jí rozhojní milost.

Podle čeho se pozná živá víra? Podle vytrvalosti ve ctnostech, která jí z žádného důvodu nedovolí otočit se nazpět ani jí z žádného důvodu na světě nevyruší ze svaté modlitby. Ledaže by duši k tomu volal akt poslušnosti nebo lásky, ale v žádném jiném případě se z modlitby nesmí vytrhnout. Zlý duch totiž často vyvolává konflikty a nepříjemnosti spíše v čase vyhrazeném pro modlitbu než v době, kdy se člověk nemodlí. Dělá to proto, aby mu modlitbu znepríjemnil a často mu našeptává: „Tahle modlitba neplatí, protože při ní nemáš myslet na nic jiného a nemáš věnovat pozornost ničemu jinému než tomu, co říkáš.“ To zlý duch podstrkuje duši, aby ji dohnal k rozmrzelosti a k duchovnímu zmatku, protože chce, aby přestala modlitbu vykonávat. Modlitba je zbraň, jíž se duše brání každému nepříteli, a je třeba ji držet rukou lásky a paží svobodného úsudku, aby se jí mohla bránit ve světle svaté víry.

- 66 Milá dcero, je třeba, abys věděla, že pokornou, ustavičnou a věrnou modlitbou získá duše všechny ctnosti, pakliže bude opravdu vytrvalá. Proto musí vytrvat a nikdy nesmí modlitbu

vynechat ani kvůli klamu zlého ducha, ani ze své zranitelnosti, ani kvůli myšlence nebo pohnutce vycházející z jejího těla, ani kvůli tomu, co řekli jiní tvorové. Zlý duch se totiž často skrývá do jazyka ostatních a radí jim slova, kterými mají modlitbě zabránit. Nad tím vším musí duše zvítězit ctností vytrvalosti.

Modlitba vykonaná v domě sebezpoznání a poznání mne přináší duši obrovskou radost a mně je nesmírně milá. Zrak intelektu při ní hledí světlem víry a hojnost mé lásky povzbuzuje lásku oné duše: ta se vám zviditelnila v lidství mého jednorozeného Syna a ukázala se vám v jeho prolité krvi. Tato krev působí duši opojení a odívá ji božskou láskou a obdarovává ji svátostným pokrmem. Tuto svátost jsem umístil do mystického těla svaté Církve. To znamená, že tělo a krev Syna, který je celý Bůh a celý člověk, jsem vám nechal rozdílet skrze ruce svého náměstka, který uchovává klíče od této drahocenné krve.

To je onen mystický hostinec, o kterém jsem mluvil v souvislosti s mostem a který se nachází na mostě, aby poskytoval pokrm poutníkům následujícím učení Pravdy, aby nezemdleli slabostí.⁴²

Tento pokrm poskytuje menší či větší útěchu podle touhy toho, kdo ho požívá nebo jakýmkoli způsobem přijímá, ať svátostně nebo duchovně. Svátostně ho přijímá tehdy, když jde ke svatému přijímání, a duchovně, když ho přijímá ve své svaté touze, ať už touží po svátostném přijímání nebo myslí na krev ukřižovaného Krista, kdy dosahuje svátostného společenství láskou, kterou v jeho krvi nachází a okouší, neboť vidí, že byla prolita z lásky. Proto je pro duši opojná a zapaluje její svatou touhu, takže je duše naplněna jen láskou ke mně a k bližnímu.

Kde to všechno může duše získat? V domě sebezpoznání, v němž ve svaté modlitbě ztrácí svou nedokonalost. Tak se i učenící a Petr osvobodili ze své nedokonalosti a v bdělé modlitbě dosáhli dokonalosti. Jakým prostředkem? Vytrvalostí obohacenou nesmírnou vírou.

Modlitba ústní a vnitřní

Ale nesmíš si myslet, že tolik horlivosti a pokrmu získá duše jen z modlitby ústní, jak ji provádí řada duší, jejichž modlitba se

⁴²Srov. výše kap. 11.

skládá více ze slov než z lásky a které jako by se staraly pouze o to, aby odříkaly hodně žalmů a otčenášů. A když si splní předsevzatý počet, nezdá se, že by ještě na modlitbu chtěly pomýšlet. Spíše jako by svou modlitbu omezovaly na vyřčená slova. Tak se modlit nemají, protože pokud taková modlitba není doprovázena ničím jiným, přináší duši málo ovoce a já v ní nenacházím velké zalíbení.

Ale protože se mě ptáš: „Máme však zanechat této modlitby, když se zdá, že ne všichni jsou přizpůsobeni k vnitřní modlitbě?“, odpovídám ti, že se člověk má chovat umírněně a rozvázně. Dobře vím, že podobně jako dokonalá duše je zpočátku nedokonalá, tak je nedokonalá i její modlitba. Proto je vhodné, aby se modlila ústy, když je ještě nedokonalá, aby neskončila nicneděláním, ale nemá se modlit ústy, aniž by se přitom modlila i vnitřně. To znamená, že když vyslovuje slova modliteb, má se snažit pozvedat duši a soustředit ji na lásku ke mně, má obecně uvažovat o své nedostatečnosti a o krvi mého jednorozeného Syna, protože v ní najde hojnost mé lásky a odpuštění svých hříchů. To proto, aby jí sebepoznání a pomyšlení na její hříchy daly poznat mou dobrotivost na ní samotné a umožnily jí pokračovat ve cvičení s pravou pokorou.

Neříkám, že má o svých chybách uvažovat detailně: nechci totiž, aby se její mysl pošpinila vzpomínkou na podrobnosti hříchů a na jejich ošklivost. Raději říkám, že si nepřeji, aby myslela na hříchy jako takové a na každý zvlášť, aniž by zároveň myslela a pamatovala na krev a na hojnost milosrdenství. Jinak by v oné duši mohl vzniknout zmatek. Kdyby sebepoznání a pomyšlení na spáchaný hřích nebylo doprovázeno vzpomínkou na krev a na naději na milosrdenství, byla by duše zmatena a se zmatkem by dospěla do věčného zatracení pod vedením zlého ducha, který ji tam navádí pod záminkou bolesti nad vinou a lítosti nad hříchem. To samo by nestačilo k jejímu věčnému zatracení, ale duše by tak upadla do zoufalství, kdyby se pevně nechytla paže mého milosrdenství.

V tom spočívá jedna z vychytralých léček, které zlý duch kladé mým služebníkům. Proto byste měli, pro vaše dobro a abyste unikli nástrahám zlého ducha a byli milí mně, s opravdovou pokorou a na křídlech mého nesmírného milosrdenství stále víc rozšiřovat své srdce a rozhojňovat svou lásku. Víš totiž, že zlý

duch ve své pýše nemůže vystát pokorné lidi a že jeho zmatek nesnese velikost mé dobrotivosti a milosrdenství, ve které může duše opravdu doufat.

Jestli si dobře vzpomínáš, d'ábel nad tebou chtěl zvítězit zmatkem a ukázal ti, že tvůj život byl samý klam a že ses neřídila mou vůlí a nekonala ji. Tys však učinila přesně to, cos učinit měla a k čemu ti má dobrotivost – která se neskrývá tomu, kdo ji chce přijmout – dala sílu. Tehdy jsi povstala ve světle mého milosrdenství a pokorně řekla: „Vyznávám svému Stvořiteli, že jsem celý svůj život strávila v temnotách; ukřívám se ale do ran ukřižovaného Krista a vykoupu se v jeho krvi. Tak bude smyta má nečistota a díky své touze budu radostně stát ve svém Stvořiteli.“

Víš, že v témže okamžiku zlý duch uprchl. Pak se vrátil, aby s tebou znovu bojoval – chtěl, aby ses pyšně vzepjala, a proto ti našeptával: „Jsi dokonalá a Bůh má v tobě zalíbení, proto se už nesmíš rmoutit a plakat kvůli svým chybám.“ Já však jsem ti dal světlo, a tys uviděla cestu, po níž se máš vydat, cestu pokory. Proto jsi zlému duchu odpověděla: „Já ubohá! Jan Křtitel nespáchal žádný hřích a byl posvěcen v lůně své matky, a přesto se tolik kál. Já jsem se dopustila tolika špatností, ale ještě jsem je nezačala opravdu poznávat pláčem a pravou zkroušeností, přestože vidím, kdo je Bůh, kterého jsem urážela, a kdo jsem já!“

Tehdy zlý duch nemohl unést takovou pokoru mysli a naději v mou dobrotivost, a proto ti řekl: „Buď prokleta, protože nad tebou stále nemohu zvítězit! Když tě srazím zmatkem, pozvedneš se k milosrdenství, a když tě vyvýším, ponížíš se pokorou až do pekla a pronásleduješ mě i tam. Už se k tobě víckrát nevrátím, protože mě biješ holí lásky.“

Proto musí duše okořenit poznání sebe samé poznáním mé dobrotivosti, to je poznáním mne. Tehdy bude ústní modlitba přinášet duši užitek a já v ní budu mít zalíbení. Od nedokonalé modlitby tak vytrvalým cvičením dospěje k dokonalé vnitřní modlitbě.

Avšak jestliže se bude duše snažit jen o to, aby odříkala předsevzatý počet modliteb, nebo jestli bude kvůli ústní modlitbě opomíjet vnitřní modlitbu, nikdy jí nedosáhne. Dokonce se stává, že duše je tak neznalá sebe i mne, že proto, aby splnila předsevzaté množství modliteb vyslovovaných pouze ústy, nedbá na to, že

jsem ji přišel nějakým způsobem navštívit. Někdy k takové návštěvě používám osvětlení, jímž duše se zármutkem poznává své chyby, nebo před ni kladu svou Pravdu způsobem, který naplňuje touhy oné duše. Duše sice ve své mysli cítí mou přítomnost, ale trápí se skrupulemi, protože nedokončila to, co započala.

Tak se ale vůbec chovat nemá, protože tím se vrhá do náruče klamání zlého ducha. Jakmile naopak ucítí, že je v mysli připravená přijmout mě některým z mnoha způsobů, jak jsem řekl, má zanechat ústní modlitby a přejít k modlitbě vnitřní. Teprve potom, pokud bude mít čas, se může vrátit k tomu, co si předsevzala. Jestliže jí čas nezbude, ať si z toho nic nedělá a nepropadá kvůli tomu zármutku nebo zmatku. Jedinou výjimkou je liturgie hodin, kterou se klerici a řeholníci mají a musejí modlit. Kdyby se ji nemodlili, způsobili by mi tím urážku: liturgií hodin mi jsou totiž povinni až do smrti. A kdyby některý z nich v dobu hodinek pocítil, že se jeho mysl chce pozdvihnout k vnitřní modlitbě, musí si uspořádat čas tak, aby se bohoslužbu hodin pomodlil předtím nebo potom, ale tuto povinnost nesmí opomenout.

Ať se duše začne modlit jakýmkoli způsobem, má se z ústní modlitby přenést k modlitbě vnitřní. Jakmile ucítí, že je její mysl připravena, má ústní modlitby z uvedených důvodů zanechat. Pokud bude duše postupovat, jak jsem ti řekl, dosáhne dokonalosti. Ale ústní modlitbu nesmí opomíjet a může ji vykonávat jakýmkoli způsobem, pokud se drží kritérií, která jsem uvedl. Tak bude duše cvičením a vytrvalostí modlitbu opravdu okoušet, stejně jako bude okoušet pokrm krve mého jednorozeného Syna. Proto jsem ti řekl, že jsou lidé, kteří skutečně přijímají Kristovo tělo a krev, přestože je nepřijímají ve svátosti eucharistie. Přijímají je totiž v lásce, která je dokáže okoušet prostřednictvím svaté modlitby, a to stejnou měrou, s jakou láskou se modlí.

Kdo nepostupuje dostatečně rozvážně a nezná míru, nalezne málo. Kdo je umírněnější, nalezne mnoho. Čím víc totiž duše usiluje o to, aby svůj cit osvobodila a připoutala ke mně světlem intelektu, tím víc poznává: kdo víc zná, víc miluje, a kdo víc miluje, víc okouší.

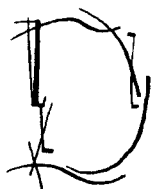
Jak vidíš, dokonalá modlitba nespočívá v mnoha slovech, ale v horlivé touze, s níž se ke mně duše pozvedá, a poznává tak sebe i mne, což ji obohacuje. Tehdy se duše modlí slovy i vnitřně

zároveň, protože tyto dva druhy modlitby k sobě patří stejně jako život činný a kontemplativní, přestože lze ústní i vnitřní modlitbu pojímat mnoha způsoby. Jisté je, že svatá touha neboli dobrá a svatá vůle představuje sama o sobě ustavičnou modlitbu. Dobrá a svatá vůle a svatá touha se aktuálně rozněčují v daném místě a čase a spojují se s ustavičnou modlitbou, již je sama touha. Tak duše stojí ve svaté touze a vůli, bude konat ústní modlitbu v řádném čase, a někdy mimo určený čas; koná ji vytrvale, jak to vyžaduje láska ke spáse bližního a stav, do něhož jsem ji postavil.

Každý musí podle svého stavu usilovat o spásu duší podle zásady svaté vůle. To, co duše koná slovem a činem pro spásu bližního, je opravdovou modlitbou,⁴³ ale nesmí zapomínat, že se má také modlit v daný čas. Kromě povinných modliteb je modlitbou všechno, co člověk činí ve jménu lásky k bližnímu nebo pro sebe, včetně běžných úkonů náležejících k jeho všedním povinnostem. Jak řekl Pavel, můj slavný posel: neustále se modlí ten, kdo nepřestává konat dobro.⁴⁴ Proto jsem ti říkal, že když se různými způsoby prováděná ústní modlitba spojí s vnitřní modlitbou, nabývají podoby lásky, která je sama o sobě ustavičnou modlitbou.

Tak jsem ti vysvětlil, jak duše dospívá k vnitřní modlitbě: cvičením a vytrvalostí a tím, že opouští ústní modlitbu, když ji přijdu navštívit. Vysvětlil jsem ti také, jak vypadá modlitba běžná a jak modlitba ústní, když je prováděna mimo určený čas, a že modlitbou je každé cvičení zaměřené na duši samu nebo na bližního, které dobrá vůle vykoná mimo čas předem určený k modlitbě.

Překážky vzestupu



uše se k vzestupu musí neustále pobízet ostruhami modlitby. A to činí právě tehdy, když se zavře v cele sebepoznání a spojí se bratrskou a synovskou láskou se mnou. Jestliže se duše nebude řídit vytyčenými pravidly, uvízne navždy ve vlažnosti a nedokonalosti. Dokáže totiž milovat právě tou měrou, jakou zakouší prospěch a potěšení ze mne nebo z bližních.

67

⁴³Srov. Kol 3, 17.

⁴⁴Srov. Řím 8, 26n.

První léčka: hledání útěchy

Nyní ti chci objasnit tuto nedokonalou lásku a nechci ti zamlčet ani první léčku, již podléhá duše, která mě miluje pro svou útěchu. Pamatuj si, že služebník, který mě miluje nedokonale, hledá útěchu, pro kterou mě miluje, více než mne.

Dá se to poznat podle toho, že když se mu nedostává duchovní útěchy sytící jeho mysl nebo časné útěchy, zmocní se ho zklamání a nepokoj. Totéž se stává světským lidem, kteří sem tam činí ctnostné skutky, dokud se jim vede dobře, ale jakmile přijde trápení, které jim uděluje pro jejich dobro, jsou zklamáni, že nepocítují takové potěšení, a důsledkem je, že se odvracejí od toho mála dobrého, co konali. A kdyby se jich někdo zeptal: „Proč jsi rozrušený?“, odpověděli by: „Postihlo mě utrpení, a to málo dobrého, co jsem dělal, mi připadá k ničemu, protože to nedokážu vykonat ani s takovým srdcem, ani s takovým duchem jako dřív. Za to může mé utrpení: dříve totiž jako bych jednal pokojněji a s klidnějším srdcem.“ Tyto lidi klame jejich potěšení.

Pravdou je, že příčinou není utrpení ani skutečnost, že milují nebo konají méně. Činy vykonané v době utrpení mají samy o sobě stejnou hodnotu jako dřív, a kdyby je navíc vykonávali s trpělivostí, měly by hodnotu ještě větší. Příčinou je spíše to, že nacházeli velké potěšení v dobrém bydlu, a proto věřili, že mě svými malými ctnostmi milují a že k nasycení jejich mysli stačí málo. Jakmile však ztratí to, na čem lpělo jejich srdce, připadá jim, jako by ve svých činech byli okradeni o pokoj. Ale tak tomu není.

Stává se jim totéž, co člověku odpočívajícímu po práci na zahradě, která mu působí velké potěšení. Zdá se mu, že při této práci odpočívá, ale jeho odpočatost vyrůstá z potěšení, které mu působí zahrada. Že mu potěšení nepřináší tolik práce jako zahrada sama, si uvědomuje, když přijde o zahradu a cítí se okraden o všechno potěšení. Kdyby jeho potěšení pramenilo z práce, neztratil by ho spolu se zahradou, protože práci by měl pořád. O cvičení v dobrých skutcích nelze přijít, pokud si to člověk sám nepřeje – i kdyby ztratil dobré bydlo stejně jako ten, kdo ztratil zahradu.

Lidé, kteří jednájí dobře, aby uspokojili svou touhu, tedy setravávají v klamu. Tito lidé také říkají: „Vím, že jsem se dřív choval

lépe a byl jsem radostnější než teď, když mě pronásleduje utrpení, a vím také, že konání dobra pro mě bylo velkým potěšením, ale teď mě to už netěší a nemám z toho žádnou radost.“ Úvahy a slova těchto lidí jsou falešná, protože kdyby je těšilo konání dobra z lásky ke ctnostem, nepřestalo by je těšit ani potom, naopak by jim působilo ještě větší radost. Ale protože se jejich dobré skutky zakládaly na dobru, které pocítovali svými smysly, ztrácejí radost zároveň s útěchou, pro niž ony skutky konali.

To je první léčka, do níž někdy upadají běžní lidé. Jsou totiž klamáni sebou samými, svým smyslným potěšením.

Někdy jí podléhají i ti mí služebníci, kteří se nacházejí ve stavu nedokonalé lásky a hledají mě a milují proto, že touží po útěše a po potěšení, které jim přináším. Já totiž odměňuji každý dobrý skutek – podle velikosti lásky přijímajícího. Právě proto uděluji při modlitbě různými způsoby duchovní útěchu: ne proto, aby obdarovaná duše nepoznala pramen útěchy a zabývala se více útěchou než jejím dárce, nýbrž proto, aby spíše než útěchu samu viděla lásku, s níž ji utěšuji, a uvažovala o tom, že si ji nezaslouží. Ale v případě, že se duše ve své nevědomosti přimkne jen k útěše a nehlídá na mou lásku k ní, je jí to na škodu a podléhá tak dalším léčkám, o nichž budu ještě mluvit.

Jedna z nich spočívá právě v té skutečnosti, že duše je natolik vábena svou útěchou, že do ní vkládá svou radost a jinou útěchu nehledá. Ba co víc: když v sobě určitým způsobem pocítí útěchu spolu s mou přítomností, bude příště postupovat stejnou metodou, aby se jí znovu dostalo příjemného zážitku. Ale já útěchu neuděluji pokaždé stejným způsobem, jinak by se mohlo zdát, že ji jinak udělit neumím, a proto ji uděluji různými způsoby podle své dobrotivosti a podle potřeb oné duše. Jestliže je však ona duše nevědomá, bude usilovně hledat tutéž útěchu, kterou zakusila, jako by chtěla diktovat zákony Duchu svatému.

Proto se takhle chovat nemá, a naopak má odvážně pokračovat po mostě učení ukřižovaného Krista, který ji obdarí útěchou takovým způsobem, v takové době a na takovém místě, které si bude přát má dobrotivost. A jestliže ji odepřu, i to bude z lásky, a ne z nenávisti, aby duše opravdu hledala mne a nemilovala mě jen pro své potěšení; naopak, aby více než potěšení z mé lásky pokorně přijímala samu mou lásku. Nebude-li se tak chovat

a bude-li se starat jen o své potěšení podle svých představ, a ne podle mě, dostane se jí nesnesitelné bolesti a zmatku, protože se dočká ztráty předmětu svého potěšení, z něhož se těšila zrakem intelektu.

Tyto duše se rozhodují pro útěchu, jíž mají dosáhnout svým vlastním způsobem, a když ve mně najdou zalíbení způsobem, který jim vyhovuje, chtěly by si ho zachovat po celou cestu k dokonalosti. Někdy jsou natolik nevědomé, že když je navštívím způsobem, který neočekávaly, začnou se bránit a nepřijmou to, co jim nabízím, a dál trvají na svém, podle své touhy a svých představ.

Tento nedostatek pramení ze skutečnosti, že se jejich vášeň křečovitě drží duchovní radosti, kterou ve mně našly. Ale to je omyl, protože nelze navždy setrvat v témže stavu: duše nemůže zůstat nečinná, a proto musí buď pokračovat ve ctnostech, nebo se vrátit zpět. Stejně tak i duše upřená na mě nemůže očekávat stále stejnou formu útěchy, jako by jí moje dobrotivost nemohla udělit jinou. Poskytuji jí naopak mnoho v různých podobách: někdy jí udělím radost duchovního veselí, jindy probudím zkroutěnost a lítost nad hříchem, které jako by duši rozrušily; jindy zase duše v sobě ucítí mou přítomnost; nebo ji různými způsoby učiním vnímavou vůči mé Pravdě, vtělenému Slovu, které předkládám zraku jejího intelektu. Přesto se nebude zdát, že by duše vnitřně cítila horlivost a potěšení, které by podle ní mělo po takovém dojmu následovat; jindy zase neuvidí nic, a přece bude pociťovat nesmírnou radost.

To všechno činím z lásky a proto, abych ji uchoval a posiloval v ctnosti pokory a vytrvalosti, abych ji naučil, že mi nemá nic předepisovat a že nemá za svůj cíl považovat útěchu, ale pouze ctnost založenou na mně. To proto, aby mě pokorně přijímala v době hojnosti i v době strádání, a se stejnou láskou, s níž ji obojím obdarovávám, a také proto, aby živou vírou věřila, že jí tyto dary uděluji podle toho, co potřebuje ke spáse, a proto, abych ji dovedl k velké dokonalosti.

Ať tedy zůstane pokorná a klade svůj počátek i konec do mé lásky a přijímá radost i ztrátu radosti, kterou jí bude chtít udělit moje láska, nikoli podle své, ale podle mé vůle. Jedině tak neuvíz-

ne v léčce, ale přijme všechno ode mne, svého cíle, a bude pevně setrávat v mé milé vůli.

Druhá léčka



ekl jsem ti o léčce, které podléhají ti, kdo chtějí 69
okoušet a přijímat mou přítomnost ve své duši podle své vůle.

Nyní ti objasním, v čem spočívá druhá léčka, do níž padají ti, kdo nacházejí potěšení jen v hledání duchovní útěchy, takže často nepomohou bližnímu, přestože vidí, že se nachází v duchovním nebo časném nedostatku. Pod záminkou ctnosti si totiž říkají: „Když mu teď začnu pomáhat, ztratím duchovní pokoj a klid a nepomodlím se bohoslužbu hodinek v dobu, která je pro ni určena.“ Připadá jim, že mě urazí, jestliže nepřijmou mou útěchu. Tyto duše jsou oklamány duchovním potěšením své duše, takže mě nakonec urazí víc tím, že se nesnaží utišit potřeby svých bližních, než kdyby se vzdaly veškeré své útěchy. Já totiž nařizuji každou ústní i vnitřní modlitbu proto, aby duše dosáhla dokonalé lásky ke mně a k bližnímu a aby v této lásce setrvala.

Víc mě urazí zanedbání lásky vůči bližnímu – a k tomuto zanedbání si lidé hledají výmluvy právě v tom, že se zrovna modlí a že by ztratili klid duše – než přerušení modlitby pro úkon lásky k bližnímu. V lásce k bližnímu mě totiž najdou, zatímco ve svém potěšení, v němž mě hledají, o mne přijdou. Zanedbávání pomoci bližnímu totiž oslabuje můj cit k nim a spolu s ním slábne také útěcha. A tak ztrácejí všechno, protože si chtěli zachovat určitou výhodu, a místo aby získávali, ztrácejí.⁴⁵ Kdo chce přijít o svou útěchu pro spásu bližního, činí své duši dobře a získává mne i bližního: bližního proto, že mu pomáhá, jak velí láska, a mne proto, že slouží s láskou.

Kdyby se lidé takhle chovali, okoušeli by něhu mé lásky neustále, ale když se tak nechovají, žijí v bolesti, protože někdy bližnímu trpícím tělesnou nebo duchovní nedostatečností pomoci musejí, ať z povinnosti nebo z lásky. Ale činí tak neradi, znuděně a s výčitkami svědomí, takže se pomoc bližnímu sta-

⁴⁵Srov. Mt 16, 25; také Mk 8, 35; Lk 9, 24.

ne jim i ostatním něčím nesnesitelným. A kdyby se jich někdo zeptal: „Proč tě to tolik obtěžuje?“, odpověděli by mu: „Protože mi připadá, že jsem tak ztratil duchovní pokoj a klid a že jsem opomněl mnoho věcí, které jsem chtěl vykonat, a proto mám strach, že jsem urazil Boha.“ Ale tak tomu vůbec není: je to tím, že hledí jen na své potěšení, a proto nedokážou rozlišit ani poznat, co skutečně Boha uráží. Kdyby tomu tak nebylo, viděla by jejich duše, že urážka nespočívá v nepřijetí duchovní útěchy ani v zanechání modlitby ve chvíli, kdy je bližní žádá o pomoc. Urážka naopak spočívá v tom, že je odhalena jejich nedostatečná láska k bližnímu, kterého musí milovat a sloužit mu z lásky ke mně.

Vidíš, jaké léčce podléhá ten, jehož duchovní láska se zabývá jen jím samotným.

- 70 Takto nedokonalá láska může někdy způsobit ještě větší újmu. Pokud totiž láska vychází jen z útěchy a vidění – oběma věcmi své služebníky často obdarovávám – stává se, že jakmile je duše ztratí, propadá hořkosti a duchovnímu smutku, protože jí připadá, že pokaždé, když odejdu z její mysli, přichází o všechny milosti. Už jsem ti řekl, že do duše vcházím a zase z ní vycházím, ale neodnímám jí tím milost, jen vnímání mé přítomnosti, právě proto, abych ji dovedl k dokonalosti. Ale duše propadá hořkosti a zdá se jí, jako by se ocitla v samém pekle, jakmile začne postrádat potěšení a začnou na ni dotírat pokušení.

V této nevědomosti nesmí setrvat a nesmí se ani nechat klatmat svou duchovní sebeláskou, která jí brání v poznání pravdy. Musí mě v sobě poznat, protože já jsem nejvyšší Dobro, které jí v těžkostech zachovává dobrou vůli nehledající jen vlastní útěchu. Proto se má duše pokořit a považovat se za nehodnou duchovního pokoje a klidu. Právě proto z ní odcházím: abych ji pokořil a aby v sobě poznala mou lásku, kterou nalezne v dobré vůli, kterou jí uchovávám pro těžké chvíle. A také proto, aby se neživila jen sladkým mlékem, kterým zjemňuji tvář její duše, ale aby se naopak ze všech sil přimkla k hrudi mé Pravdy a přijímala od ní spolu s mlékem i maso, aby získávala mléko mé lásky prostřednictvím masa ukřižovaného Krista, to jest jeho učení, z něhož jsem pro vás učinil most, abyste po něm mohli dojít ke mně. Z tohoto důvodu odnímám takovým duším svou útěchu.

Jestli budou postupovat s rozvahou a nebudou z nevědomosti hledat jen mléko, vrátím se k nim s větší útěchou a silou, světlem a vřelostí lásky. Ale když budou odnětí duchovního potěšení snášet mrzutě, smutně a v duchovním zmatku, získají velmi málo a setrvají ve své vlažnosti.

Třetí léčka

Často podléhají i další léčce zlého ducha, protože ten se dokáže proměnit v nádherné vidění. Když totiž ďábel vidí, že duše je ochotna k usebrání a touze, ihned se přitočí. Když duše lační jen po útěše a po duchovních viděních – ale do nich svou touhu vkládat nemá, jenom do ctností: naopak si má myslet, že si tyto útěchy nezaslouží, a má v nich přijímat mou lásku –, promění se ďábel před onou duší rozmanitými způsoby do nádherné podoby. Někdy si vezme podobu anděla, jindy vzhled mé Pravdy a jindy zase podobu mých světců. Dělá to proto, aby duši chytil na návnadu duchovního potěšení, které pocítila při příjemných duchovních viděních. Když se tedy tato duše nepozvedne v pravé pokoře a veškerou útěchou neopovrhne, chytí se ihned do léčky nastražené rukama zlého ducha. Když však pokorně opovrhne útěchou a místo toho, aby se přimkla k daru, se přivine láskyplně k lásce ke mně, svému dárci, zlý duch ji nedokáže snést, protože mu pýcha brání setrvat s pokornou duší. 71

Jak rozpoznat léčku



Když se mě ptáš: „Podle čeho lze rozpoznat, že vidění pochází od ďábla, a ne od tebe?“, odpovídám ti, že podle tohoto znamení.⁴⁶ Jestliže vidění přichází od ďábla, který se duši ukazuje v podobě světla, jak jsem ti řekl, duše okamžitě pocítí veselí; ale čím déle vidění trvá, tato radost slábne, až jí zůstane jen rozmrzelost a temnoty a zvědavost, zatímco duše se vnitřně zatemní. Ale pokud duši navštívím opravdu já, věčná Pravda, duše nejprve pocítí svatou bázeň a spolu s ní radost a jistotu s onou sladkou rozvážností, která pochybujíc nepochybuje. A protože se zná a považuje se za nehodnou vidění, řekne si spíš:

⁴⁶O tom, jak lze rozlišit podstatu vidění, srov. kap. 56 a Vita 84–85.

„Já si nezasloužím mít tvoje vidění, a když ho nejsem hodna, jak se může uskutečnit?“ Tehdy se obrací k mé velké lásce a poznává a vidí, že já jí toto vidění dát mohu, protože nehledím na její nehodnost, ale na svou vznešenost, která jí činí hodnou toho, aby mě mohla v sobě přijmout milostí a vnímáním, jelikož neopovrhují touhou, s níž mě ona duše vzývá. A tehdy je duše pokorně přijme se slovy: „Jsem tvá služebnice: ať se mi stane tvá vůle.“⁴⁷ Tehdy duši zkušenost modlitby a mého navštívení přináší velkou duchovní radost a veselí, protože si myslí, že si je nezasloužila, a s láskou přiznává, že je ode mne obdržela.

Právě to je znamením, že duše byla navštívena mnou, a nikoli ďáblem: tedy skutečnost, že v prvním okamžiku mého navštívení pocítí bázeň a v jeho průběhu a na konci veselí doprovázené velkou touhou po ctnostech. Jestliže vidění přichází od ďábla, pocítí v první chvíli veselí, ale pak jí zůstane stav duchovního zmatku a temnoty. Proto jsem vám poskytl znamení, aby duše, která si opravdu přeje pokorně a rozvážně pokračovat na své cestě, nemohla být oklamána. Klamu nakonec podléhá jen ta duše, která chce setrvat v nedokonalé lásce, jež je spíše láskou ke své útěše než láskou ke mně, jak jsem ti vysvětlil.

- 72 Nechtěl jsem ti zamlčet tuto léčku, v níž lidé často uvíznou kvůli své smyslné lásce, když činí to málo dobra, které jim připadá správné v době útěchy. Stejně tak jsem ti nechtěl zamlčet ani léčku, jíž podléhají někteří mí služebníci z duchovní sebelásky k útěše, a nezamlčel jsem ti ani, jak se svou sebeláskou klamou: tato nedokonalá láska jim totiž nedovoluje poznat pravdu o mé lásce ani kde se skrývá vina. Nezamlčel jsem ti ani léčku připravovanou zlým duchem, do níž se dostanou, když se svou vinou nedrží popsaných způsobů. To všechno jsem ti řekl proto, abyste ty a ostatní mí služebníci setrvali ve ctnostech z lásky ke mně a pro nic jiného.

Všem těmto léčkám mohou podlehnout a také jim často podléhají ti, kdo setravávají v nedokonalé lásce, tedy ve stavu, kdy mě milují kvůli tomu, co jim dávám, a ne kvůli mně jako dárci. Ale duše, která opravdu vstoupila do cely sebezpoznání, cvičí se v dokonalé modlitbě a snaží se vymanit z nedokonalé lásky, jež jí

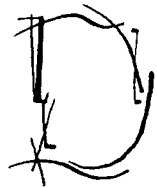
⁴⁷Srov. Lk 1, 38.

vnuká nedokonalou modlitbu – způsobem, který jsem ti popsal ve výkladu o modlitbě⁴⁸ – mě přijímá láskou a snaží se dostat k mému sladkému mléku na hrudi učení ukřižovaného Krista.

Když duše dosáhne třetího stavu, nezná už – právě pro svou přátelskou a synovskou lásku – lásku za něco, ale chová se, jako se k sobě chovají nejdražší přátelé. Když přítel dostane od svého přítele dar, nehledí jen na dar, ale také na srdce a cit dárce; tak i duše, která dospěla do třetího stavu dokonalé lásky, když ode mě obdrží dary a milosti, nehledí pouze na dar, nýbrž upírá zrak intelektu na mou dárcovskou lásku.

Aby se duše nemohla vymlouvat na nedokonalost, která jí brání v pohledu na mou lásku, spojil jsem dar s dárce, když jsem spojil božskou přirozenost s lidskou a dal jsem vám Slovo, svého jednorozenného Syna, který je jedno se mnou, jako jsem já jedno s ním. Díky tomuto spojení je možné hledět na dar a neodhlížet přitom od dárce. Považ proto, jak usilovnou láskou máte milovat dar i dárce a jak po nich máte toužit: pak setrváte v čisté a ryzí lásce, která nebude čekat žádný zisk; v ní žijí ti, kdo zůstávají stále usebráni v cele sebezpoznání.

Druhý stupeň: dokonalost lásky



osud jsem ti různými způsoby ukazoval, jak se duše pozvedá ze své nedokonalosti a dosahuje dokonalé lásky, a také to, co duše dělá, když vystoupí do stavu přátelské a synovské lásky. 73

Znovu opakuji, co jsem ti říkal, že této lásky dosáhnete vytrvalostí, když setrváte usebráni v cele sebezpoznání, které musí být obohaceno poznáním mne, aby duše nepropadla zmatku. Sebezpoznáním totiž dojde k nenávisti vůči své smyslné vášni a potěšení, které jí působí útěcha. To jí bude pomáhat v bojích s ďáblem a v pronásledování od lidí, a také na cestě ke mně, protože jí budu chtít odejmout radost duchovní útěchy pro její vlastní dobro. To všechno dokáže duše snést, pokud bude mít ctnost trpělivosti.

A kdyby se její smyslnost chtěla hanebně vzepřít rozumu a chtěla předkládat své požadavky, svědomí si oděje soudcovský

⁴⁸Viz výše, kap. 66.

talár, pojme nenávist k pokušení a přidrží se rozumu, takže žádný neuspořádaný popud nezůstane bez nápravy. Avšak duše chovající tuto nenávist vůči neuspořádaným vášním je vždy připravena k nápravě a k vyčtení si každého činu, nejen toho, který se protiví rozumu, ale často i těch, které vycházejí ode mne.

O tom se zmiňoval můj služebník Řehoř, když prohlásil, že svaté a čisté svědomí vidí někdy hřích tam, kde není.⁴⁹ Pro velkou čistotu svědomí totiž vidí vinu, kde žádná nebyla.

Ale tak má jednat a jedná duše, která se chce vymanit ze stavu nedokonalosti, když v cele sebepoznání se světlem víry očekává mou prozřetelnost: stejně jako apoštolové, kteří se zamkli v domě a vůbec z něj nevyšli, nýbrž vytrvale bděli a ustavičně se pokorně modlili, dokud na ně nesestoupil Duch svatý.⁵⁰

Tak se chová duše, když se zbaví nedokonalosti a zcela se usebere, aby dosáhla dokonalosti, jak jsem ti řekl. Bdí se zrakem intelektu upřeným na učení mé Pravdy a je pokorná, protože se naučila poznávat se v ustavičné modlitbě založené na svaté a opravdové touze, neboť v sobě poznala vřelost mé lásky.

74 Nyní mi zbývá ti vysvětlit, podle čeho se pozná, že duše dosáhla dokonalé lásky: pozná se to podle téhož znamení, které bylo dáno učedníkům, když přijali Ducha svatého. Vyšli z domu a bez jakéhokoli strachu hlásali mé slovo, kázali učení Slova, mého jednorozeného Syna, a nebáli se trestu, naopak se jím chlubili.⁵¹ A neváhali předstoupit před krutovládce světa, hlásat jim pravdu a podávat o ní svědectví ke slávě a chvále mého jména.

Tak se s ohněm své lásky vracím do duše trpělivě čekající na sebepoznání, jak jsem ti řekl. V této lásce mohla počít ctnosti, když s láskou zůstávala vytrvale uzavřena v cele sebepoznání, a měla tak účast na mé moci. Díky ní a ostatním ctnostem ovládla duše vášně smyslů a zvítězila nad nimi.

V lásce jsem jí dal účast také na moudrosti Syna, v níž zrakem intelektu uviděla a poznala mou pravdu a klamy duchovní smyslné lásky, tedy nedokonalé lásky, která hledá svou útěchu, jak jsem ti řekl. A poznala také zlovolnost a klam zlého ducha,

⁴⁹Srov. sv. Řehoř Veliký (Gregorius Magnus, asi 540–604), *Dialogorum libri IV*, kniha II.

⁵⁰Srov. Sk 1, 13–14.

⁵¹Srov. Sk 2, 4; 5, 41.

který duši svázanou nedokonalou láskou neustále pokouší: proto se povznesla nad sebe s nenávisí k oné nedokonalosti a s horoucí touhou po dokonalosti.

V lásce, která je samým Duchem svatým, jsem jí dal nakonec účast na Duchu, čímž jsem ji posílil ke snášení utrpení a uschoptil ji, aby mohla opustit svůj dům v mém jménu a přinášela ovoce ctností ve prospěch bližního. Kvůli tomu duše v žádném případě neopouští celou sebezpoznaní, neboť z domu vycházejí ctnosti počaté z lásky a přicházejí na svět mnoha různými způsoby tehdy, když je bližní potřebuje. Veškeré obavy, které předtím těmto projevům bránily, ze strachu, že by duše mohla ztratit útěchu, jak jsem ti říkal, se totiž rozplynuly. Nyní dospěly k dokonalé a velkomyslné lásce a vycházejí na světlo způsoby, které jsem ti vysvětlil, bez ustrašených starostí o sebe sama.

Právě to je spojuje se čtvrtým stavem: jsou v třetím stavu, který je stavem dokonalosti, v níž duše okouší a rodí lásku v bližním, a dosahuje vyšší dokonalosti v posledním stavu dokonalé jednoty se mnou. Třetí a čtvrtý stav jsou spolu spojeny, takže jeden bez druhého nemůže existovat, a není tedy láska ke mně bez lásky k bližnímu, jako není láska k bližnímu bez lásky ke mně. Jednu od druhé nelze oddělit.

Jak jsou tyto dva stavy spojeny, že je nelze oddělit, ti vysvětlím a zjevím nyní, až budu mluvit o třetím stavu.

Tři křty



ekl jsem ti, že mí služebníci vyšli ven a to je znamením, že se pozvedli z nedokonalého stavu do stavu dokonalého.

75

Otevři tedy zrak intelektu a dívej se, jak běží po mostě učení ukřižovaného Krista, který byl pro vás pravidlem, cestou a učením. Dívej se na ně, a zjistíš, že před zrak svého intelektu nekladou mne, Otce, tak jak to dělá ten, kdo váhá v nedokonalé lásce; protože nechce snášet žádnou bolest, hledá jen radost, kterou nalézá ve mně. Protože do mě nemůže dopadnout žádná bolest, hledá jen mě. Ale mí služebníci tak nejednají: jako opilí vroucí láskou spojili síly svého ducha a vystoupali po třech stupních, jež jsem ti už obecně znázornil třemi silami duše, i po třech stupních, jež jsem ti kon-

krétně ukázal na těle ukřižovaného Krista, svého jednorozeného Syna. Vystoupili tam na nohou lásky duše, dospěli až k boku, kde nacházejí tajemství jeho srdce a poznávají křest vodou, jehož moc pochází z krve: zde duše nachází milost svatého křtu a stává se nádobou připravenou přijmout milost, spojenou a stmelenu krví.

Kde poznala duše svou nesmírnou důstojnost, která spočívá v tom, že je přijetím svatého křtu mocí krve spojena a stmelena Beránkovou krví? Našla ji v boku ukřižovaného Krista, v němž může poznat oheň božské lásky. Jestli si vzpomínáš, toto ti řekla moje Pravda, když ses jí zeptala: „Sladký a neposkvřený Beránku, byl jsi mrtvý, když ti probodli bok: proč jsi chtěl být zmučen tak, abys měl probodené i srdce?“

A pokud si vzpomínáš, odpověděl ti, že si to přál z mnoha důvodů. Teď ti zopakuji jen několik nejdůležitějších: „Protože má touha po lidském rodu je nekonečná a konečným činem jsem vám nemohl ukázat všechnu lásku, jíž vás miluji. A já vás miluji nekonečnou láskou. Kvůli tomu jsem chtěl, abyste viděli tajemství mého srdce, a proto jsem vám ho chtěl ukázat otevřené, abyste pochopili, že vás miluji mnohem víc, než jsem vám mohl ukázat konečnou bolestí. Krví a vodou, které z něj vytryskly, jsem chtěl poukázat na svatý křest vodou, který obdržíte mocí prolité krve.

Zjevil jsem vám také křest krve, a to dvěma způsoby: jeden platí pro ty, kdo jsou pokřtěni svou krví, kterou pro mě prolili, protože jejich krev má moc krve mé, jestliže tito lidé nemohou přijmout křest vodou. Druhý způsob platí pro ty, kdo jsou pokřtěni ohněm, protože láskou touží po křtu, a nemohou ho obdržet: ale ani křest ohněm není bez krve, protože krev je prosycena a uhnětena ohněm božské lásky, neboť z lásky byla prolita.

Tento křest krve duše přijímá, obrazně řečeno, ještě jiným způsobem. Umožňuje jí to božská láska, protože zná lidskou nemohoucnost a slabost, která je příčinou toho, že je Bůh urážen. To neznamená, že by člověk byl touto svou slabostí nebo címkoli jiným nucen spáchat vinu, jestliže si to nepřaje. Znamená to jen, že upadá do viny za smrtelný hřích proto, že je slabý. Urážkami Boha však člověk nepochybně ztrácí milost plynoucí ze svatého křtu mocí krve. Proto bylo nutné, aby božská láska lidem zanechala jakýsi nepřetržitý křest krve, jež člověk přijímá zkroušeností

srdce a svatou zpovědí, když vyznává své hříchy mým služební-
kům, kteří mají klíče od krve. Touto krví kněz umývá tvář duše
v okamžiku rozhřešení.⁵²

Když není možné vykonat zpověď, stačí zkroušenost srdce.
Tehdy vám ruka mé slitovnosti uděluje plod drahocenné krve. Ale
pokud můžete, chci, abyste se zpovídali. Kdo odmítne dostupnou
zpověď, bude zbaven plodu krve. Je pravda, že v poslední oka-
mžik života člověk obdrží plod krve, pokud po něm bude silně
toužit, i když nebude mít možnost se vyzpovídat. Ale nebud'te
tak hloupí, abyste uspořádání svého duchovního života ponechá-
vali až na samý práh smrti, a na tuto naději nespolehejte: není
totiž jisté, zda má božská spravedlnost kvůli vaší tvrdohlavosti
neřekne: »Celý život jsi na mě nepamatoval, i když jsi na to měl
čas; a teď, v okamžik smrti, si na tebe nepamatuji já.« Nikdo by
neměl riskovat tak dlouhé váhání, a i kdyby se stalo, že někdo ze
své viny tolik váhá, neměl by v žádném případě odsouvat křest
na poslední den, protože doufá v krev.

Tak vidíš, že tento křest nikdy neustává. Duše se jím má křtít
až do poslední chvíle právě tak, jak jsem ti řekl. Z toho můžeš
pochopit, že plod bolesti, který jste obdrželi díky mně, je neko-
nečný, přestože ve křtu křížem byla bolest konečným úkonem. To
je možné díky jednotě božské přirozenosti, která je nekonečná,
s přirozeností lidskou, která je konečná: tato lidská přirozenost
trpěla ve mně, Slovu oděném do vašeho lidství. Ale protože je
jedna přirozenost smísená a prohnětena s druhou, byla bolest,
kterou jsem snášel s tak horoucí láskou, přijata věčným božstvím.

Proto lze o mém díle prohlásit, že je nekonečné: tedy ne pro-
to, že by nekonečná byla bolest, kterou jsem snášel v těle, ne-
bo touha naplnit vaše vykoupení. Tato bolest skončila na kříži,
když se duše oddělila od těla. Avšak plod, který z této bolesti
a touhy po vaší spáse vzešel, je nekonečný, a proto ho dostáváte

⁵²Srov. *Listy*, 28: „Sladké Slovo, Boží Synu, tys tuto krev vložil do těla svaté
Církve: dej, ať je nám udělována rukama tvého zástupce. Boží dobrotivost
sytí tuto potřebu člověka, který ztrácí nad sebou každý den moc tím, že uráží
svého Stvořitele. Proto nám dala lék svaté zpovědi, která je platná jen díky
Beránkově krvi. Neuděluje nám ji jen jednou nebo dvakrát, ale neustále. Je
však hlupák ten, kdo oddaluje setkání s tímto zástupcem nebo ho nechce
přijmout, protože právě on drží klíče krve ukřížovaného Krista.“ Krev jako
klíč a klíče krve viz kap. 65.

nekonečnou měrou. Kdyby nebyl nekonečný, nebyl by díky němu vykoupěn celý lidský rod, to znamená současní, dřívější i budoucí lidé. A nemohlo by se ani stát, aby člověk, který urazí Boha, měl po své vině užitek z plodu krve, kdyby vám tento křest nebyl dán jako nekončící úkon, tedy kdyby plod krve nebyl nekonečný.

To jsem vám zjevil, když jsem si nechal probodnout bok, v němž se skrývá tajemství srdce. Ukázal jsem vám, že vás nekonečně miluji, víc, než kolik vám mohu ukázat konečnou bolestí. A zjevuji vám nekonečnost své lásky křtem krve, která je spojena s ohněm mé lásky, protože svou krev jsem prolil z lásky. Zjevuji vám ji křtem, který jsem dal křesťanům a všem, kdo by ho chtěli přijmout: totiž křtem vodou, spojenou s krví a ohněm, v němž se duše spojuje s mou krví. Abych vám to všechno mohl zjevit, chtěl jsem, aby z mého boku vyšla krev smíšená s vodou.

Nyní jsem ti odpověděl na to, oč jsi mě žádala.“

Třetí stupeň

76



íš, že všechno, co jsem ti nyní vysvětlil, ti už řekla má Pravda. Ale znovu jsem ti to všechno osobně opakoval, abys poznala výjimečnost, jíž dosáhne duše, která vystoupila na tento druhý stupeň. Zde poznává a získává takový oheň lásky, že ihned zatouží vystoupit na třetí stupeň, to je k ústům, kde dokazuje, že dosáhla stavu dokonalosti.

Láska k Bohu a k duším

Jakou cestou se duše dostane až ke Kristovým ústům? Po cestě srdce, to znamená tím, že má na paměti krev, v níž byla znovu pokřtěna, tím, že opouští všechnu nedokonalou lásku díky poznání, jehož došla z mé srdečné a upřímné lásky, a pozoruje, vychutnává a zakouší oheň mé lásky. Takové duše dosáhly k ústům a dokazují to tím, že se ujímají funkcí úst. Ústa totiž mluví díky tomu, že mají jazyk, který slouží také k rozpoznávání chuti. Ústa kromě toho také přijímají pokrm, který pak předkládají žaludku, a rozměňují ho zuby, protože by ho jinak ústa nemohla polknout.

Stejně se chová i duše: nejdřív se obrací ke mně a mluví jazykem úst své svaté touhy neboli jazykem svaté a ustavičné modlit-

by. Tato řeč může být vnější nebo vnitřní: vnitřní je tehdy, když mi nabízí sladké a láskyplné touhy po spáse duší, a vnější, když hlásá učení mé Pravdy, napomíná, radí a vyznává bez strachu před možným trestem, který by na ni svět mohl uvalit. Naopak, hrdinně podává svědectví všem tvorům – různými způsoby podle stavu dané duše.

Duše tedy jí tak, že přijímá pokrm duší na mou počest ze stolu nejsvětějšího kříže,⁵³ protože z žádného jiného stolu a žádným jiným způsobem by se nemohla nasytit opravdu dokonale. Jak jsem řekl, ústa rozmělnují pokrm (jinak by ho nemohla pozřít) zuby představujícími lásku i nenávist zároveň: nenávist a láska jsou dvěma řadami zubů v ústech svaté touhy, která pokrm rozmělnují nenávistí k sobě a láskou ke ctnostem, ať už k svým vlastním nebo k ctnostem bližního. Tak duše rozdrtí každou nespravedlnost: posměch, zbabělost, strasti a výčitky s mnoha pronásledováními, a pro spásu duší snáší hlad a žízeň, zimu i horko a bolestné touhy. To všechno drtí na mou počest a trpí a snáší svého bližního. Když tento pokrm rozmělní, dokáže ho vychutnat a okouší plod námahy a potěšení z pokrmu duší, který požívá v ohni lásky ke mně a k bližnímu. Tak se pokrm dostává do žaludku, který je ho z touhy a hladu po duších připraven přijmout: to je žaludek srdce, plný citu, zalíbení a lásky k bližnímu. Při trávení tohoto pokrmu zakouší takovou radost, že pro další pokrm ze stolu kříže a učení ukřížovaného Krista ztrácí veškeré zalíbení v časném životě.

Tehdy duše sílí v opravdových a skutečných ctnostech a tloustne do té míry hojností tohoto pokrmu, že se na ní trhá oděv smyslnosti pokrývající duši, totiž tělo, a duše umírá smyslové chuti. To, co je roztrženo, umírá. Tak dochází k tomu, že smyslná vůle zemře. Děje se tak proto, že uspořádaná vůle duše žije ve mně a odívá se do mé věčné vůle – a proto smyslná vůle odumírá.

To činí duše, která vystoupila na třetí stupeň, ke Kristovým ústům. Znamením, že jich dosáhla, je to, že viděla, jak umírá její vlastní vůle, jakmile okusila cit mé lásky a s ním i pokoj a klid duše v Kristových ústech. Víš, že pokoj je udělován na ústa.⁵⁴

⁵³Srov. Jan 4, 34.

⁵⁴Narážka na „políbení pokoje“; „pokoj“ je svatý obrázek, který byl při slavné mši předkládán celebrujícím knězem ostatním služebníkům oltáře a věřícímu lidu k políbení.

V tomto třetím stavu nachází duše tak pevný pokoj, že ji ho nikdo nemůže zbavit, neboť ztratila a utopila svou vůli. A když zemře vůle, přichází pokoj a klid.

Pokoj a klid radostně rodí ctnosti a vylévají je na bližního. Bolesti těchto duší sice nepřestanou bolet, ale už nemučí vůli, která zemřela a která právě proto radostně trpí v mém jménu.

Tyto duše běží cestou učení ukřižovaného Krista a neznají lhostejnost. Nezpomalí svůj běh kvůli nespravedlnosti nebo pronásledování, ani kvůli slastem, kterými by je chtěl pozdržet svět. Všechny tyto potíže překonávají s opravdovou silou a vytrvalostí, protože se jejich city oděly do citu mé lásky, a okoušejí pokrm spásy duší s pravou a dokonalou trpělivostí. Právě trpělivost je znamením, které jim dodává jistotu, protože ukazuje, jestli mě duše miluje dokonale a bez postranních úmyslů. Kdyby totiž mne a bližního milovala pro svůj vlastní prospěch, byla by netrpělivá a zpomalila by krok.

Ale protože mě milují kvůli mně samému, neboť já, nejvyšší Dobro, jsem hoden lásky, a díky mně milují sebe i bližního, aby tak vzdávaly slávu mému jménu, jsou trpělivé a neochvějně v potížích a neochabují ve vytrvalosti.

Ctnosti nad světem vždy vítězí

- 77 Toto jsou tři slavné ctnosti založené na opravdové lásce, které se nacházejí na vrcholku stromu lásky: trpělivost, neochvějnost a vytrvalost korunovaná světlem svaté víry, díky němuž se duše běžící po cestě pravdy nesetkají s temnotami. Svatá touha duši povznáší do takové výšky, že ji nikdo nemůže napadnout: ani zlý duch svým pokoušením, neboť se bojí duše žhnoucí ve výhni lásky, ani lidské urážky a nactiutrhání. Přestože svět spravedlivé pronásleduje, má z nich strach.

Pronásledování totiž má dobrotivost dopouští proto, aby jím spravedliví sílili a rostli v mých očích i v očích světa, neboť oni sami se učinili malými opravdovou pokorou. Dobře to vidíš u mých svatých, kteří se pro mě umenšili: učinil jsem je velkými ve mně, ve věčném Životě, a v mystickém těle Církve, která si je připomíná, neboť jejich jména jsou zapsána ve mně, v knize Života. Tak se stává, že svět, který jimi pohrdal, je nyní uctívá.

Spravedliví neskrývají své ctnosti z bázně, nýbrž z pokory. Jestliže je zapotřebí, aby posloužili bližnímu, neukrývají ctnosti ze strachu před nějakým trestem nebo před ztrátou své útěchy, ale odvážně se vrhají do služby bez ohledu na svou osobu a bez starostí o sebe. A ať mě ve svém životě uctívají jakýmkoli způsobem, v duchu se radují a nacházejí ve své duši klid a pokoj.

Proč tomu tak je? Protože mi nechtějí sloužit tak, jak by se to líbilo jim, ale jak se to líbí mně. Proto je pro ně čas útěchy stejný jako čas utrpení a čas blahobytu je jim stejně milý jako čas strádání. Obojí má pro ně stejnou váhu, protože ve všem vidí mou vůli, a nemyslí na nic jiného než na to, jak se s ní ztotožnit, ať ji najdou v čemkoli.

Vidí totiž, že nic nebylo stvořeno beze mne nebo bez tajemství či zásahu božské prozřetelnosti, kromě hříchu, který je nebytí. Proto tedy nenávidějí hřích a chovají úctu ke všem bytostem. Proto pevně a bez zakolísání stojí ve vůli postupovat po cestě pravdy a nezpomalují krok. Naopak, věrně slouží bližnímu bez ohledu na jeho nevědomost či nevděčnost nebo obviňování neřestníka, který jim někdy vyčítá jejich dobré skutky. Spravedliví však pozvedají k mé tváři svaté modlitby za ty, kdo se dopustili urážky, a trpí urážkou, která mi byla způsobena, a újmou na duši toho, kdo se jí dopustil, spíše než nespravedlností, které se jim dostalo.

Jako by říkali se slavným apoštolem Pavlem, mým vyslancem: „Svět nás proklíná, a my mu žehnáme, pronásleduje nás, a my děkujeme, vyhazuje nás jako špínu a odpad světa, a my to trpělivě snášíme.“⁵⁵

Tak můžeš, nejmilejší dceruško, vidět ona sladká znamení a především ctnost trpělivosti, jíž duše dokazuje, že se opravdu zbavila nedokonalé lásky a dosáhla lásky dokonalé následováním sladkého a neposkvrněného Beránka, mého jednorozeného Syna. Když byl na kříži, na který ho přibily hřeby lásky, nevezal, když na něj Židé křičeli: „Sestup z kříže, a uvěříme ti“,⁵⁶ zpět své rozhodnutí; a nezviklala ho ani vaše nevděčnost, naopak mi dál prokazoval poslušnost, kterou jsem mu daroval, a byl natolik trpělivý, že z jeho úst nevyšlo slovo nářku.

⁵⁵Srov. 1 Kor 4, 13.

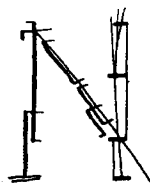
⁵⁶Srov. Mt 27, 40–42; Mk 15, 32.

Tímto způsobem moji milí a věrní služebníci následují učení a příklad mé Pravdy. A přestože se svět snaží připravit je o odvahu pochlebováním a výhrůžkami, mí služebníci neotáčejí hlavu, aby se podívali na vyoranou brázdou, nýbrž hledí jen na předmět mé Pravdy. Nechtějí utéct z pole a vrátit se domů, ke zvykům, kterých se už zřekli⁵⁷ a jež by je vedly k tomu, že by se chtěli líbit víc tvorům než mně, svému Stvořiteli, a báli se jich víc než mne. Oni naopak setrvávají v samém středu bitev, protože se sytí a opájejí krví ukřižovaného Krista. Tuto krev vám nabízí moje láska ze zásob mystického těla svaté Církve, aby se jí mohli posilovat ti, kdo chtějí být opravdovými rytíři a bojovat proti své smyslnosti a porušitelnosti těla, proti světu a proti zlému duchu, a proto se vyzbrojují dvojsečným nožem: nenávisť k těmto nepřátelům, k jejichž porážce jsou povoláni, a láskou ke ctnostem. Láska je zbraň chránící před ranami; rány mohou utrpět jen tehdy, když se těchto zbraní sami zřeknou a odevzdají je do rukou nepřátel: to jest pouze tehdy, když se sami zraní rukou svobodného úsudku, a vydají se tak nepříteli. Tak se ovšem nechovají ti, kdo opojeni krví statečně vytrvají až do smrti, která stvrzuje vítězství nade všemi nepřáteli.

Slavná ctnosti, jsi mi tak milá a tolik záříš na světě, že ani oči plné temnoty těch, kdo mě opomíjejí, nemohou uniknout světlu mých služebníků! V jejich nenávisti se totiž zrcadlí slitovnost mých služebníků, kteří touží po jejich spáse. V jejich závisti září velikost lásky, jejich krutost je zastíňována milosrdenstvím, protože svět je k spravedlivým krutý, zatímco spravedliví jsou k němu milosrdní. V nespravedlnosti září trpělivost, koruna všech ctností, která vládne všem ostatním, protože je míchou lásky. Trpělivost ukazuje ctnosti a zaručuje se za ně, to jest ukazuje, zda jsou zakotveny ve mně, věčné Pravdě, nebo ne. Trpělivost vítězí a nikdy není poražena. Doprovází ji totiž neochvějnost a vytrvalost, jak jsem ti řekl, a proto se vrací domů vždy vítězně. A proto se mí služebníci po všech bitvách vracejí ke mně, věčnému Otci, který jim splácí každou námahu, aby ode mě přijali věnec slávy.

⁵⁷Srov. Mt 24, 18; Mk 13, 16.

Čtvrtý stav



echci ti nyní zamlčet potěšení, s nímž mě mí služebníci zakoušejí ještě ve svém smrtelném těle. Už jsem ti říkal, jak ve třetím stavu dosahují i čtvrtého. Ze třetího stavu přitom nevystupují, ale dosahují jednoty se čtvrtým stavem, takže jeden bez druhého nemůže existovat, stejně jako je láska ke mně spjata s láskou k bližnímu, jak jsem ti vysvětlil.

Radost v utrpení

Čtvrtý stav je spíše plodem stavu třetího, vyrůstajícím z dokonalé jednoty duše se mnou. Tato jednota jí dodává takovou neochvějnost, že duše všechno nejen trpělivě snáší, ale i vášnivě touží, aby mohla snášet bolesti k chvále mého jména.

Kdo dosáhne tohoto stavu, raduje se z toho, že prožívá stejné potupy jako můj jednorozený Syn, jak to říkal můj hlasatel, slavný apoštol Pavel: „Raduji se v utrpení a potupách, které snášel ukřižovaný Kristus.“ Na jiném místě se píše: „Na svém těle nesu rány ukřižovaného Krista.“⁵⁸ Tak mí služebníci, jakoby zamilovaní do mé lásky a hladovějící po pokrmu duší, běží ke stolu nejsvětějšího kříže a chtějí přinášet bližnímu velký užitek tím, že budou snášet velká utrpení, a touží si zachovat ctnosti a získat ještě další tím, že na svém těle ponosou Kristovy rány. To je možné díky skutečnosti, že jejich trpící láska září i v těle a projevuje se sebepohrdáním a radostí z potup, kterých se jim dostává, snášením protivenství a bolestí přicházejících ze všech stran a všemi způsoby, kterými je udělím. Tyto nejmilejší děti se radují z každé bolesti, a trápí je naopak potěšení a každá útěcha, kterých se jim kdy dostane od světa. Z pokory a nenávisti k sobě nepřikládají vážnost nejen útěchám, které jim svět přináší s mým souhlasem – služebníci světa jsou totiž občas přinuceni mou dobrotivostí, aby jim vzdali úctu a pomohli v tělesných nutnostech a potřebách –, ale ani duchovní útěše, kterou jim dávám já, věčný Otec. Samozřejmě jí neopovrhují, neboť je mým darem a milostí, pouze odvrhují radost, již tato útěcha přináší duši.

⁵⁸Srov. 2 Kor 12, 9–10; Gal 6, 17.

To duše získává díky ctnosti opravdové pokory, které dosahuje svatou nenávisť k sobě samé. Tato pokora je vychovatelkou a živitelkou lásky, jíž duše dosahuje opravdovým poznáním sebe a mne. Tak můžeš vidět, jak ctnost a rány ukřižovaného Krista září na jejich tělech a v jejich duších.

Těmto duším se nestává, že bych se vzdálil jejich citu, jak tomu činím u ostatních, od kterých se vzdaluji, abych se zase vrátil, přičemž jim neodnímám milost, ale unikám pouze jejich citu. Těmto nesmírně dokonalým tvorům, kteří se dotkli velké dokonalosti, to nečiním proto, že ve všem zemřeli své vůli: v jejich duši naopak trvale přebývám prostřednictvím milosti i citu. To znamená, že pokaždé, když chtějí svou duši se mnou spojit láskou, mohou tak učinit, protože jejich touha dosáhla láskou takové jednoty se mnou, že ji ode mě nemůže nic oddělit: každé místo a každý okamžik se jim stává vhodným k modlitbě. Jejich slova se pozvedají ze země k nebesům; to znamená, že se zbavili veškerých pozemských náklonností a každé smyslné sebelásky a po schodišti ctností se pozvedli až k nebi, když vystoupili po třech stupních, které jsem znázornil tělem Krista, svého jednorozeného Syna.

Na prvním stupni zbavili nohy náklonnosti k neřesti, na druhém okusili tajemství a lásku srdce, z níž mohli počít lásku ke ctnosti. Na třetím stupni, který je místem duchovního pokoje a klidu, sami na sobě zakusili ctnost a ze stavu nedokonalé lásky se pozvedli k velké dokonalosti. Zde našli pokoj v učení mé Pravdy: našli stůl, pokrm a toho, kdo jim ho podá, a okoušejí ho prostřednictvím učení ukřižovaného Krista, mého jednorozeného Syna.

Spojení s Bohem a odpočinek v něm

Já jsem pro ně lůžkem i stolem. Sladké a láskyplné Slovo je jim pokrmem, neboť v slavném Slově okoušejí pokrm duší a protože on je pokrm, který jsem vám dal: jeho tělo a krev, celého Boha a celého člověka, přijímáte ve svátosti oltářní, v níž je vám předkládán a darován mou dobrotivostí, dokud jste poutníky, aby vás na dlouhé cestě nezmohla slabost. Abyste nezapomněli na dobrodiní krve prolité pro vás s takovým ohněm lásky a také proto, abyste na své pouti vždy mohli najít útěchu a potěšení. Přináší

vám je Duch svatý, vřelost mé lásky, který slouží poutníkům dary a milostmi.

Tento milý služebník přináší a nabízí mně jejich sladké a láskyplné touhy a do jejich duší vnáší plod božské lásky a jejich námahy a dává jim okoušet něhu mé lásky a sytí je mou láskou. Vidíš tedy, že jsem pro ně stolem, můj Syn je pokrmem připravěným Duchem svatým, který vychází ze mne, Otce, a ze Syna.

Tak dochází k tomu, že jsem neustále přítomen v jejich mysli. Čím víc pohrdají radostí a touží po utrpení, tím víc se zbavují utrpení a nabývají radosti. Proč? Protože žhnou ohněm mé lásky, v němž se spaluje jejich vůle. Pak se zlý duch bojí hole jejich lásky, a proto vysílá své střely jen z dálky a neodvažuje se přiblížit. Svět bije kůru jejich těl: věří sice, že je tím zraňuje, ale zraňuje se tak sám, protože střela, která nenachází žádnou trhlinu, se odráží zpět k tomu, kdo ji vypustil. Tak je to i se střelami nespravedlnosti, pronásledování a reptání, které svět vypouští proti mým nesmírně dokonalým služebníkům: jelikož nenacházejí místo, kterým by mohly vniknout do jejich nitra, neboť zahrada jejich duše je chráněná, vracejí se střely k tomu, kdo je vypustil, a tráví ho jedem viny.

Není žádné strany, ze které by je svět mohl zasáhnout, protože i kdyby bylo zraněno tělo, duše zůstane netknuta. A duše dál setrvává v blaženosti a v bolesti: v bolesti kvůli hříchům bližního a v blaženosti pro spojení s láskou, již přijala do svého nitra, a pro náklonnost k ní.

Tyto duše následují neposkvrněného Beránka, mého jednorozeného Syna, který na kříži prožíval blaženost a bolest zároveň: bolest z velkého utrpení způsobeného tělesným nesením kříže a nesením kříže touhy po vykoupení viny celého lidského rodu; blaženost proto, že jeho božská přirozenost spojená s lidskou nemohla trpět žádnou bolestí a neustále oblažovala jeho duši, protože se jí otevřeně zjevovala. Proto prožíval zároveň blaženost i bolest, protože jeho tělo trpělo, a jeho božství trpět nemohlo a trpět nemohla ani jeho duše, díky té části duše, která se nachází nad intelektem.

Podobně prožívají bolest i tyto mé děti, které dosáhly třetího a čtvrtého stavu, protože nesou tělesný a duchovní kříž. To znamená, že jejich tělo v současnosti trpí bolestmi měrou, kterou

dopustím. A trpí křížem touhy, to je mučivou bolestí způsobovanou urážkami, kterých se proti mně lidé dopustili, a újmou, kterou tyto urážky způsobí bližnímu. Říkám však, že tyto duše prožívají blaženost, protože jim nikdy nikdo nemůže vzít radost z lásky, která je oblažuje, takže přijímají dar veselí a blaženosti. Proto se jejich utrpení nenazývá „bolestí sužující“, která stravuje duši, ale „bolestí posilující“, která láskyplně živí duši, protože bolesti rozhojňují, posilují, zvětšují a zkoušejí ctnost.

Proto je to bolest posilující, a nikoli sužující, protože žádná bolest ani zármutek nemůže duši vytrhnout z ohně lásky. Je tomu právě tak jako s uhlíkem: když v peci celý shoří, nikdo ho nemůže vzít do ruky, protože se sám stal ohněm. Stejně tak si tyto duše, vržené do pece mé lásky, neuchovávají nic, co by mi bylo cizí, a nikdo je nemůže uchopit ani vytrhnout z mé milosti, protože se staly jedno se mnou a já se stal jedno s nimi. Já se nikdy nevzdaluji jejich citu, a proto mě jejich mysl v sobě stále vnímá, zatímco o ostatních jsem ti řekl, že se od nich vzdaluji a zase se k nim vracím, a to nikoli svou milostí, ale jen v jejich citu, a že to všechno činím proto, abych je dovedl k dokonalosti. Jakmile k této dokonalosti dospějí, končím svou hru lásky, v níž jsem se vzdaloval a přibližoval: nazývám ji „hrou lásky“, protože vzdalování i přibližování je diktováno láskou. Avšak ve skutečnosti se nevzdaluji a nepřibližuji já: jsem totiž neměnný a neznám pohyb. Odchází a vrací se jen pocit, který v duši vzbuzuje má láska.

- 79 Říkal jsem, že těmto duším nikdy neodnímám vnímání své přítomnosti. Ale přesto se od nich určitým způsobem vzdaluji: dokud je totiž duše připoutána k tělu, není schopna trvalého sjednocení, které v ní působím, a právě pro tuto její nedostatečnost se jí vzdaluji. Neodcházím tedy ani z jejího vnímání, ani milostí, ale přerušuji toto sjednocení. Duše povznesené horoucí a bolestnou touhou, které se daly svými ctnostmi do běhu po mostě učení ukřížovaného Krista, dosahují k bráně a pozvedají ke mně mysl: když projdou branou, jíž je Kristus, jsou opojené jeho krví a hoří ohněm lásky, a tehdy ve mně okoušejí věčné božství, které je pro ně jako moře pokoje. V něm duše žije v tak hlubokém sjednocení, že se pohybuje už jen ve mně. Takto smrtelná duše okouší dobrotivost toho, který je nesmrtelný, a přestože ji dosud tíží tělo, raduje se z lehkosti ducha. A její tělo pak často bývá pozvednuto

ze země díky dokonalému sjednocení, které ve mně duše prožívá, takže se jí zdá, jako by její tělo bylo lehké.

To neznamená, že je zbavena tíže těla, ale spíše to, že jednota oné duše se mnou je dokonalejší než její jednota s tělem, a proto moc ducha spojeného se mnou pozvedá její tělo od země a to je jakoby nehybné, téměř rozervané vroucností duše, takže by nemohlo přežít, kdyby ho má dobrotivost láskyplně neopásala silou, jak jsi o tom slyšela od některých tvorů.

Chci, abys věděla, oč větším zázrakem je vidět, jak se duše při těchto spojeních neodlučuje od těla, než vidět vzkříšení mnoha mrtvých. Proto duši spojení na určitou dobu odnímám, aby se vrátila do nádoby svého těla, aby se znovu obnovilo vnímání jejího těla, které pozbyla vroucností duše. Duše se totiž od těla neoddělila, k tomu dochází až smrtí, ale díky láskyplnému spojení se mnou pozbyla svých schopností a citu. Z tohoto důvodu je paměť při dokonalém spojení naplněna jen mnou, intelekt se pozvedá natolik, že se zrcadlí v předmětu mé Pravdy, a cit, který následuje intelekt, miluje to a spojuje se s tím, co vidí zrakem intelektu.

Touha po spojení

Když se tyto síly spojí a vnoří do ohně mé lásky, tělo ztrácí schopnost vnímat: oko hledí, a nevidí, ucho naslouchá, a neslyší, jazyk mluví, a promluvit nemůže – jenom někdy dovoluji, aby se z hojnosti srdce sval jazyka pohyboval a vyjadřoval slova, kterými srdce přetéká, aby tak vzdával slávu a chválu mému jménu, takže i když mluví, nepromlouvá –, ruka se dotýká, a nehmatá, nohy se pohybují, a nechodí: všechny údy jsou spoutány a zaměstnány vnímáním lásky. Tímto poutem se údy podřizují rozumu a spojují s citem duše tak hluboce, že téměř proti své přirozenosti volají jednohlasně ke mně, věčnému Otci, že chtějí, aby byly odděleny od duše, a duše od těla. Proto duše volá před mou tváří spolu se slavným Pavlem: „Kdo mne, ubožáka, osvobodí od mého těla? V mém nitru je zvrácený zákon, který bojuje proti duchu.“⁵⁹

Těmito slovy Pavel nemínil jen bitvu vedenou smyslovým vnímáním proti duchu – v ní si byl téměř jist díky mému slovu, když

⁵⁹Srov. Řím 7, 24.23.

mu bylo řečeno: „Pavle, má milost ti postačí.“⁶⁰ Proč tedy tolik křičel? Protože byl svírán nádobou těla, která mu na nějaký čas – do okamžiku smrti – nedovolovala pohled na mne, a jeho zrak nemohl spatřit mě, věčnou Trojici, a neviděl nesmrtelné blažené, kteří neustále vzdávají slávu a chválu mému jménu. Naopak, dál žil mezi smrtelníky, kteří mě ustavičně urážejí, a nemohl na mě pohledět v tom smyslu, že nemohl vidět mou podstatu.

Není to tak, že by mě on a ostatní mí služebníci opravdu neviděli a neokoušeli, protože mě vidí a okoušejí, a pokud ne v mé podstatě, tak jistě v citu lásky, a to různými způsoby, podle toho, jak se vám chce má dobrotivost zjevit. Avšak každé vidění duše setrvávající ve smrtelném těle je jen stínem proti vidění, kterého dosahuje, když je od těla oddělena. Tak se Pavlovi zdálo, že jeho smyslový zrak bojuje se zrakem ducha, tedy že lidské vnímání zatížené tělem brání zraku intelektu pohledět na mě tváří v tvář. Připadalo mu, jako by duše byla ve své schopnosti milovat omezena, takže mě nemohl milovat v té míře, po jaké toužil, protože každá láska je v tomto životě nedokonalá, dokud nedosáhne dokonalosti.

Osvícení intelektu

Láska Pavla i ostatních mých služebníků nebyla samozřejmě nedokonalá co do milosti a dokonalé láskyplnosti, po této stránce byla naopak dokonalá; nedokonalá však zůstávala v tom smyslu, že nedokázala plně uspokojit jeho touhu po lásce. To Pavla velmi trápilo. Kdyby se jeho touha nasýtila předmětem lásky, netrápil by se. Dokud se však milující duše nachází ve smrtelném těle, láska prožívá bolestný stav, protože to, co miluje, nevlastní dokonale.

Ale když je duše od těla oddělena, její touha se nasýtí, a proto jí láska už nepůsobí žádný zármutek. Je plně uspokojena a přitom nemá žádné nepříjemné pocity, které bývají s nasycením spojeny: je nasycena a má hlad, ale v jejím hladu není stopy bolesti, protože duše oddělená od těla je nádoba, která mnou přetéká a stojí tak pevně, že nemůže toužit po tom, co nemá. Touží mě vidět a hledí

⁶⁰Srov. 2 Kor 12, 9.

na mě tváří v tvář, touží vidět slávu a chválu mého jména v mých svatých, a vidí ji jak v andělské, tak v lidské přirozenosti.

Její vidění je tak dokonalé, že duše vidí slávu a chválu mého jména nejen na obyvatelích věčného města, ale i na smrtelných tvorech: svět mi totiž vzdává slávu, ať chce nebo nechce. 80

Ale nevzdává mi ji tak, jak by měl: to znamená, že mě nemiluje nade všechno ostatní. Přesto lidé mé jméno chválí a oslavují, protože na nich září mé milosrdenství a hojnost mé lásky: zapůjčuji jim totiž čas a nepřikazuji zemi, aby je všechny pohltila kvůli jejich prohřeškům. Naopak na ně čekám a přikazuji zemi, aby je obdarovávala svými plody, přikazuji slunci, aby je zahřívalo a dávalo jim světlo a teplo, přikazuji pohyby nebes a jsem milosrdný a láskyplný ke všem věcem, stvořeným pro ně. Neodnímám je lidem kvůli jejich proviněním, naopak jimi obdarovávám hříšníka stejně jako spravedlivého. Častokrát jich dokonce daruji víc hříšníkovi než spravedlivému, neboť spravedlivému, který je ochoten trpět, odejmu některé pozemské statky, abych mu hojněji nadělal statky nebeské.

Tak na nich září mé milosrdenství a láska někdy i v pronásledování, které služebníci světa vedou proti mým služebníkům, aby tak byla přezkoušena jejich ctnost trpělivosti a lásky. A protože můj služebník obětuje pokorné a ustavičné modlitby, je mi tak vzdávána sláva a je chváleno mé jméno. Ať už si to bezbožník přeje nebo ne, je mi tak vzdávána sláva, ačkoli mi on sám v žádném případě nechtěl slávu vzdát, naopak měl v úmyslu mě urazit.

Bezbožníci a zlí duchové, nástroje božské spravedlnosti

V tomto životě je úkolem bezbožníků posilovat ctnost mých služebníků, stejně jako jsou zlí duchové v pekle nástrojem mé spravedlnosti. Na jedné straně vykonávají spravedlnost na odsouzených k zatracení a na druhé posilují dokonalost mých tvorů, kteří byli stvořeni k tomu, aby dosáhli mne, svého cíle, a tráví tento život na cestách jako poutníci. Prohlubují jejich dokonalost tím, že je cvičí ve ctnosti, působí jim totiž mnoho protivenství a různá pokušení: podněcují je například k tomu, aby se navzájem uráželi nebo okrádali, a to nejen kvůli věcem nebo urážkám samot-

81

ným, nýbrž proto, aby je zbavili lásky. Věří, že tak mé služebníky oslabí, ale místo toho je upevňují zkoušením ctnosti trpělivosti, neochvějnosti a vytrvalosti.

Tak vzdávají slávu a chválu mému jménu a naplňují na sobě tuto mou pravdu: že jsem je stvořil k tomu, aby slavili a chválili mne, věčného Otce, a měli účast na mé kráse. Ale protože se proti mně z pýchy vzbouřili, upadli a byl jim odňat pohled na mě. Nevzdávají mi tedy slávu proto, že by mě milovali a měli ve mně zalíbení, ale já, věčná Pravda, jsem je učinil nástroji ke cvičení svých služebníků ve ctnostech a vykonavateli spravedlnosti na těch, kdo se pro své viny dostávají do očištky.⁶¹ Můžeš tedy vidět, jak se na nich naplňuje moje láska, neboť mi vzdávají slávu nikoli jako občané věčného života, který svou vinou ztratili, ale jako vykonavatelé mé spravedlnosti. Jejich prostřednictvím totiž zjevují svou spravedlnost odsouzeným k záhubě a duším v očištki.

Proč blažený nezná bolest

- 82 Kdo dokáže spatřit a okusit tuto pravdu, že totiž v každé stvořené věci, v démonech a ve tvorech obdařených rozumem je viditelná sláva a chvála mého jména? Jedině duše oproštěná od těla, která dosáhla až ke mně, vidí jasně a v tomto nazírání poznává pravdu. Když vidí mě, věčného Otce, miluje a milováním se sytí. Když je nasycena, poznává pravdu, a poznáním Pravdy se její vůle upevňuje v mé vůli, a když v mé vůli stojí tak pevně a bezpečně, už jí nic nemůže způsobit bolest, protože má to, po čem toužila, než mě spatřila: může hledět na slávu a chválu mého jména. Blažený člověk ji vidí v plnosti a pravdě: skrze mé svaté, blažené duchy, skrze všechny ostatní tvory a demony, jak jsem ti řekl.

Když blažený člověk vidí, že jsem urážen, což mu dřív přinášelo nesmírnou bolest, nedokáže už trpět, cítí jen soucit bez bolesti a miluje hříšníky a s horoucí láskou mě prosí, abych se nad světem smiloval. Blažený už necítí bolest, ale jeho láska neustává: stejně jako pro Slovo, mého Syna, skončila bolestnou smrtí na kříži bolest spojená s touhou kříže – s touhou, jíž trpěl od prvního okamžiku, co jsem ho poslal na svět, až do poslední chvíle smrti, kterou přijal pro vaši spásu. Neustala jeho touha po vaší

⁶¹ Kateřina zastává jako řada dalších teologů teologickou tezi o přítomnosti zlých duchů v očištki.

spáse, ale utrpení, které ji doprovázelo. Kdyby totiž tehdy vyhasla horlivost mé lásky, kterou jsem vám jeho prostřednictvím zjevil, byla by teď pro vás konečná, a vy byste vůbec nebyli, protože jste stvořeni z lásky. Kdyby se láska vrátila ke mně zpět a já vaše bytí nemiloval, vůbec byste nebyli. Ale moje láska vás stvořila a moje láska vás uchovává. A protože já jsem jedno se svou Pravdou, vtěleným Slovem, a on je jedno se mnou, skončilo v něm utrpení touhy, ale nikoli lásky, která ji inspirovala.

Tak můžeš vidět, že svatí a všechny duše, které dosáhnou věčného života, touží po spáse duší, a přitom netrpí, protože bolest skončila s jejich smrtí. Ale smrtí neustala vroucnost jejich lásky. Také vidíš, jak opojení krví neposkvrněného Beránka a oděni láskou k bližnímu prošli úzkou branou, vykoupali se v krvi ukřižovaného Krista a ocitli se ve mně, moři pokoje, zbavení nedokonalosti, a tedy také prosti veškeré neuspokojenosti. Tak dosáhli dokonalosti a jsou nasyceni veškerým dobrem.

Pavel tedy toto dobro viděl a okusil, když jsem ho vyzvedl do třetího nebe,⁶² k výšinám Trojice, kde hleděl na mou Pravdu a okoušel ji, byl přitom naplněn Duchem svatým a naučil se učení mé Pravdy, vtěleného Slova. A Pavlova duše byla oděna tělesným vnímáním a spojením se mnou, věčným Otcem, jako u blažených ve věčném životě; s tím rozdíl, že jeho duše nebyla oddělena od těla, ale setrvala ve mně tělesným vnímáním a spojením. Ale mé dobrotivosti se zalíbilo učinit ho vyvolenou nádobou v hlubinách věčné Trojice, odňal jsem mu sebe, protože do mne nezapadne žádná bolest, ale já jsem chtěl, aby v mém jménu trpěl. Proto jsem před zrak Pavlova intelektu postavil ukřižovaného Krista, ovinul jsem ho šatem Kristova učení a svázal jsem ho a spoutal slitovností Ducha svatého, ohně lásky. A on jako připravená nádoba, vytvořená mou dobrotivostí, se vůbec nevzepřel, když byl zasažen, naopak se zeptal: „Můj Pane, co chceš, abych učinil? Řekni mi, co mám učinit, a já to vykonám.“⁶³ A já jsem ho o tom poučil a ukázal jsem jeho zraku ukřižovaného Krista a oděl jsem ho učení své Pravdy. Tehdy byl Pavel dokonale osvícen světlem pravé zkroušenosti, která ho oprostila od všech nedostatků, pro-

⁶²Srov. 2 Kor 12, 2–4; podle židovské tradice je „třetí nebe“ Božím příbytkem.

⁶³Srov. Sk 9, 6.

tože se zakládala na mé lásce, a oděl se učením ukřižovaného Krista. A uvázal si tento oděv tak pevně, jak ti sám ukázal, že z něj už nikdy nemohl být stržen ani pokoušením zlých duchů, ani tělesnými popudy, které ho často mučily – má dobrotivost dopustila, aby ho tělo dál trápilo, aby tak rostl v milosti, zvětšovaly se jeho zásluhy, a byl tak pokořován právě proto, že okusil výšiny Trojice.⁶⁴ Pavla nemohlo žádné utrpení ani nic jiného, co se mu přihodilo, přimět, aby uvolnil šat ukřižovaného Krista,⁶⁵ to je vytrvalost v jeho učení, a naopak ho na sobě silněji svíral, až se stalo tělem jeho těla. A svíral ho do té míry, až pro to zemřel, a vrátil se s tím oděvem ke mně, věčnému Bohu.

Tak Pavel zakusil, co znamená okoušet oprostění od tíhy těla, protože jsem mu umožnil, aby mě okusil vnímáním sjednocení, avšak nikoli ve stavu, kdy by byl oddělen od těla.

Když se vrátil k sobě, byl oděný v ukřižovaného Krista a připadalo mu, že jeho láska je nedokonalá oproti dokonalé lásce, kterou spatřil a okusil ve mně, a té, kterou okoušejí svatí díky svému oddělení od těla. Proto se mu zdálo, že se tíže jeho těla staví proti němu a brání velké dokonalosti, v níž duše nachází naprosté uspokojení touhy – to se jí dostává po smrti. Paměť mu připadala nedokonalá a slabá – a taková skutečně je –, a proto se domníval, že mu tato nedokonalost nedovoluje uchovat si vzpomínku na mne a že není schopen mě opravdu přijmout a okoušet takovou měrou jako svatí. Zdálo se mu tedy, že dokud bude spojen s tělem, každá věc je zvráceným zákonem, který bojuje proti duchu a vzdoruje mu: nebyl to sice hříšný vzdor – už jsem ti přece řekl, že jsem mu dodal jistotu slovy: „Pavle, má milost ti postačí“⁶⁶ –, ale nepochybně překážela dokonalosti ducha, která spočívá v nazírání na mě v mé podstatě. Tento pohled mu byl upřen zvráceným zákonem a tíží těla, a proto křičel: „Nešťastný tvore, kdo tě vysvobodí od tvého těla? Vládne mi zvrácený zákon spojený s mými údy, který bojuje proti duchu.“⁶⁷

Ve skutečnosti dochází k tomu, že dokonalá paměť na Boha naráží na překážku tělesné nedokonalosti, intelekt je zmatený

⁶⁴Srov. 2 Kor 12, 7.

⁶⁵Srov. Řím 8, 35.

⁶⁶Srov. 2 Kor 12, 9.

⁶⁷Srov. Řím 7, 24.23.

těžkopádností těla a nedokáže mě vidět takového, jaký ve své podstatě jsem. Vůle je uvězněna, protože nemůže dosáhnout ke mně, věčnému Bohu, a okoušet mě bez utrpení, jak jsem ti říkal, dokud s sebou nese tíhu těla. Takže Pavel mluvil pravdu, když si stěžoval, že jeho tělo je vnitřně poutáno zákonem bojujícím proti duchu.

Proto tito mí služebníci, tedy ti, o nichž jsem ti povídal, že dosáhli třetího a čtvrtého stavu dokonalého spojení se mnou, volají jako Pavel, že chtějí být oprostěni a osvobozeni od těla.

Touha po věčném životě

Těmto služebníkům není myšlenka na smrt nikterak nepřijemná, 84 naopak po smrti touží a s nenávistí zrozenou z vůle po dokonalosti vedou mnoho bitev proti svému tělu. Díky tomu ztratili změkčilost, která přirozeně poutá duši k tělu, a zasadili rozhodující ránu přirozené lásce, takže dokonce nenávidí život svého těla a chovají nesmírnou lásku ke mně. Touží po smrti, a proto volají: „Kdo mě dokáže osvobodit od mého těla? Toužím se od něj oprostít, abych mohl být s Kristem.“⁶⁸ Ztotožňují se s Pavlovým výrokem: „Toužím po smrti a život trpělivě snáším.“ Duše, která se pozvedla až k dokonalému spojení, totiž touží hledět na mne a vzdávat mi za tento pohled slávu a chválu. Když je však tělu, které horlivost lásky pozvedla až ke mně, vráceno vnímání sebe samého, vrací se duše do temného mraku těla, který jí v tomto pohledu brání. Jak jsem ti totiž řekl, všechny tělesné vjemy jsou jakoby proměněny silou citu duše dosáhnuvší dokonalějšího spojení se mnou než se svým tělem. Toto nepopsatelné spojení jí zase odnímám, neboť by ho tělo nedokázalo trvale snášet, jak jsem ti řekl. Proto spojení uvolňuji, ale nevzdaluji se z duše ani milostí ani ve vnímání, abych se do ní mohl zase vrátit s větším vylitím milosti a v dokonalším spojení, tak jak jsem ti to vysvětloval u druhého a třetího stavu. Tak se moje Pravda vrací stále novým a vyšším způsobem a přináší duši hlubší poznání tím, že se jí zjevují. Proto se tedy pak z duše vzdalují, jak jsem ti říkal, a aby z toho tělo nezemřelo, vrací se mu poněkud vnímání sebe samého, z něhož bylo vytrženo mým spojením s duší a spojením duše

⁶⁸Srov. Flp 1, 23.

se mnou. Avšak když se duše vrátí k sobě a k vnímání svého těla, začne jí být tento život lhostejný, protože jí odnímá spojení se mnou a vytrhává ji z rozmluvy s nesmrtelnými, kteří mi vzdávají slávu, a nutí ji rozmlouvat se smrtelníky a navíc se ještě dívat, jak jsem bídně urážen.

Touto touhou jsou křížováni, když vidí, jak jsem svými tvory urážen. Kvůli tomu a kvůli palčivé touze mě spatřit se pro ně život stává nesnesitelným. Ale protože jejich vůle už není jejich a sjednotila se s mou vůlí, nemohou toužit po ničem jiném, než co chci já. Proto sice nesmírně touží přijít ke mně, ale jsou rádi, že zůstávají ve světě, i se svou bolestí, jestliže si to přejí, aby tak vzdávali větší slávu a chválu mému jménu a pro spásu duší.

Boží sláva v bolestech

Tak tito moji služebníci za žádných okolností nezapomínají na mou vůli, a naopak běží rozpálení touhou, oděni v ukřížovaného Krista po mostě učení a chlubí se tupením a utrpením, která na ně doléhají. Jejich potěšení je tak velké jako utrpení, které snášejí; i to, že musejí snášet velká trápení, jim ulevuje v touze po smrti: často jim totiž touha a vůle trpět zmírňuje bolest, kterou zakoušejí proto, že jejich touha po oprostění od těla zůstává nenaplněná.

Nejenže všechno trpělivě snášejí, jak tomu bývá ve třetím stavu, ale v množství trápení se chlubí, že trpí pro mé jméno. Utrpení jim působí potěšení a bez utrpení se naopak trápí, protože se bojí, že je chci za dobré skutky odměnit už v tomto životě nebo že mi oběť jejich touhy není milá. Ale když trpí a dopustím na ně mnoho trápení, radují se, protože se odívají bolestí a potupou ukřížovaného Krista. Z toho důvodu by odmítli být ctnostní bez námahy, protože se raději těší z kříže s Kristem a dosahují ctností s velkou námahou, než by věčný život přijali jiným a jednodušším způsobem.

Proč to všechno? Protože jsou jakoby ponořeni a utopeni v krvi, v níž nacházejí mou vroucí lásku. Tato láska je ohněm, který ze mě vychází, ohněm, který se zmocňuje jejich srdce a myslí a který přijímá oběť jejich touhy. Z ní se zrak intelektu pozvedá, aby se mohl zrcadlit v mém božství, které sytí lásku a spojuje se s ní v souladu s tím, co vidí zrak intelektu. Toto hledění je nazíráním

z vlité milosti, které uděluji duši, neboť mě miluje a slouží mi v pravdě.

Svědkové

S tímto světlem ve zraku intelektu mě viděl Tomáš, a získal tak světlo velkého poznání. Augustin, Jeroným a ostatní mí svatí učitelé Církve⁶⁹ byli osvíceni mou Pravdou, a proto dokázali chápat a poznávat mou pravdu v temnotách: svaté Písmo se totiž zdálo skryté ve tmě, protože nebylo pochopeno – to však nebylo způsobeno Písmem, ale člověkem, který chápe jen nedokonale –, a proto jsem poslal tyto hořící lampy, aby dávaly světlo zaslепným a těžkopádnějším myslím.

Tyto duše pozvedají zrak intelektu a zkoumají pravdu v temnotách, jak jsem řekl; a já jsem oheň, který přijímá jejich obět a přitahuje je k sobě a dává jim světlo, které není přirozené, nýbrž nadpřirozené. Proto duše, které jsou jím osvíceny, sice žijí uprostřed temnot světa, ale poznávají pravdu.

Tak se stalo, že to, co se zdálo temné, se pak ukázalo ve velmi jasném světle všem lidem, ať s těžkopádnou, či hbitou myslí, každému člověku. A každému člověku se dostává poznání podle jeho schopností a tou měrou, jíž je ochoten mě poznávat. Nepohrdám totiž ochotou lidské duše. Tak můžeš vidět, že zrak intelektu získal kromě přirozeného světla také světlo vlité milosti, díky němuž mohli učitelé Církve a ostatní svatí rozeznávat světlo ve tmách a svítit uprostřed temnot. Intelekt byl totiž stvořen dřív než Písmo a z intelektu se také odvozuje věda, která dokáže rozlišit to, co vidí.

Tímto způsobem svatí otcové a proroci rozuměli a viděli, takže mohli prorokovat příchod a smrt mého Syna. Stejně tak apoštolové po seslání Ducha svatého, který jim dal toto světlo přesahující světlo přirozené. Podobně to platí o evangelistech, učitelích Církve, vyznavačích, pannách, mučednících, kteří všichni měli toto dokonalé světlo. Každý z nich ho obdržel jiným způsobem, podle toho, co bylo potřebné pro jeho spásu a spásu tvorů, a na svědectví svatému Písmu: svatí učitelé Církve v ob-

⁶⁹Tomáš Akvinský, Augustin a Jeroným představují pro Kateřinu tři nejvýznamnější učitele Církve. O Tomáši Akvinském prohlašuje (viz kap. 158), že „byl jasně zářícím světlem osvěcujícím řád a mystické tělo svaté Církve“.

lasti poznání, jímž vrhali světlo na učení mé Pravdy, apoštolové v kázání, evangelisté v sestavování evangelií. Mučedníci vydali svědectví světlu nejsvětější víry a drahocenných plodů Beránkovy krve svou vlastní krví. Panny v lásce k mé lásce a v ryzí čistotě a poslušnosti vydaly svědectví o poslušnosti ke Slovu zářícímu z mé Pravdy, Kristu, který z poslušnosti, již jsem mu udělil, běžel vstříc potupné smrti na kříži.

Nadpřirozené světlo zářící ze Starého a Nového zákona – ze Starého v proroctvích svatých proroků – bylo spatřováno a poznáváno zrakem intelektu díky světlu, které jsem svou milostí vlil nad světlo rozumu, jak jsem ti řekl. A jak si myslíš, že byl sdělen nový Zákon evangelijního života těm, kdo věřili v Krista v Novém zákoně? Pořád prostřednictvím stejného nadpřirozeného světla. A právě proto, že nový Zákon pramenil ze stejného zdroje světla, nerozbil starý Zákon, ale spojil se s ním a doplnil ho. Tak ho zbavil nedokonalosti způsobené tím, že se starý Zákon zakládal jen na bázni před Bohem.

Slovo, můj jednorozený Syn, přišlo se svým Zákonem lásky a dovedlo starý Zákon k naplnění a dokonalosti právě tím, že mu dodalo lásku, odstranilo strach z trestu a uchovalo svatou bázeň. Proto má Pravda řekla, aby poučila apoštoly o tom, že nepřišla zničit Zákon: „Já jsem nepřišel Zákon zničit, ale naplnit.“⁷⁰ To bylo stejné, jako kdyby řekla: dosud byl Zákon nedokonalý, ale já ho svou krví učiním dokonalým, a tím doplním to, co schází: osvobodím ho od strachu před trestem a zakotvím ho v lásce a posvátné bázni před Bohem.

Kdo ukázal, že to je pravda? Nadpřirozené světlo, které bylo a je darováno tomu, kdo ho chce přijmout, aby zdokonalilo jeho přirozené světlo, jak bylo řečeno. Každé světlo vycházející ze svatého Písma pocházelo a pochází z tohoto nadpřirozeného světla. Proto ti, kdo jsou nadutí pýchou na svou moudrost, jsou tímto světlem oslepeni, protože pýcha a mrak sebelásky toto světlo zastírá a dokonce ho duši i odnímá. Proto tito lidé rozumějí Písmu jen podle doslovného smyslu a nedokážou do něj skutečně proniknout. Chápu Písmo doslovně, pachtí se s mnoha knihami, ale nemohou ocenit jeho jádro, neboť se zbavili světla, které dá-

⁷⁰Srov. Mt 5, 17.

vá Písmu tvar a sděluje je. Tak se stává, že tito pyšní lidé vědy jsou udiveni a nakonec nespokojeně reptají, když vidí tolik lidí, jejichž mysl není kdovíjak bystrá, naopak jsou natolik nevědomí, že Písmo ani nemohou číst, a přesto jsou poznáním Pravdy tak osvíceni, jako by ho dlouhý čas studovali. Ale tady není proč žasnout, protože tito prostí lidé vlastní původní zdroj světla, z něhož vychází poznání pravdy. To pyšní naopak nadpřirozené světlo ztratili, takže už nevidí a nepoznávají mou dobrotivost ani světlo milosti vlité do myslí mých služebníků.

Proto ti říkám, že pro radu o spáse duše je mnohem lepší obrátit se na nevědomého člověka, který je pokorný a obdařený svatým a poctivým svědomím, než na pyšného literáta ponořeného do své hromady vědění. Takový člověk dokáže dát jenom to, co má v sobě, a často, protože žije v temnotách, změni v temnotu i osvícenou pravdu svatého Písma. Pravý opak platí o mých služebnících, kteří dokážou hladovému tvorou toužícímu po spáse dát světlo, které mají v sobě.

Dokonalost stavu sjednocení

Tyto věci jsem ti řekl, milá dcero, abys poznala dokonalost stavu sjednocení, kdy je zrak intelektu unášen ohněm mé lásky, v níž přijímá nadpřirozené světlo. V něm mě tvor s tímto světlem miluje, neboť láska následuje intelekt, a proto mě miluje tím víc, čím víc mě poznává, a čím víc mě poznává, tím víc mě miluje. Tak jedno rozmnožuje druhé. Díky tomuto světlu dospívají duše k věčnému nazírání mne, a tak mě vidí a okoušejí v pravdě, když je jejich duše oddělena od těla, jak jsem o tom mluvil v souvislosti s blažeností, kterou duše získává ve mně.

Předchůť tohoto nejvznešenějšího stavu, jemuž se těší nesmrtelné duše, může tvor okoušet už v tomto životě. Často totiž dosahuje tak intenzivního spojení, že lze jen těžko rozlišit, zda duše dosud setrvává v těle, nebo z něj už vyšla. A tehdy okouší závdavek věčného života, jednak díky spojení se mnou, jednak proto, že její vůle zemřela sobě samé – jenom tak se totiž může se mnou spojit: žádným jiným způsobem by se se mnou nedokázala spojit tak dokonale.

Člověk tedy může okoušet věčný život díky tomu, že se zbaví své vlastní vůle, která dává za své podstaty okoušet závdavek pekla člověku žijícímu podle své smyslné vůle, jak jsem ti vysvětlil.

Závěrečné shrnutí učení o mostu

- 86 Viděla jsi zrakem svého intelektu a slyšela jsi sluchem tělesného vnímání ode mne, věčné Pravdy, jakou cestou by ses měla vydat, abys byla prospěšná sobě a těm, kdo ti jsou nablízku v učení a poznání mé Pravdy. Jak jsem ti řekl na začátku, poznání pravdy můžeš dojít poznáním sebe samé: přesněji vzato takovým sebe-poznáním, kterým se neuzavíráš do sebe, ale které tě obohacuje díky tomu, že se v tobě spojuje s poznáním mne. Z něj totiž získáváš pokoru, z něj bereš nenávisť k sobě a nelibost nad sebou a z něj ti pramení oheň mé lásky díky poznání mne, které v sobě nacházíš. Odsud dospíváš také k lásce k bližnímu a zalíbení v něm, takže mu můžeš velmi prospět poučováním, svatostí a poctivostí života.

Vedle toho jsem ti zjevil, jak se tyčí most a jak vypadají tři stupně znázorňující tři síly duše a také že nikdo nemůže v sobě chovat život milosti, jestliže nevystoupí po všech třech stupních, to je dokud se tři síly jeho duše nespojí v mém jménu. Také jsem ti vysvětlil, jak tři stupně představují tři stavy duše, znázorněné tělem mého jednorozeného Syna: řekl jsem ti totiž, že Kristus své tělo učinil schodištěm, jehož stupně vám ukázal na proboděných nohou, na ráně v boku a na ústech, kde duše nachází pokoj a klid, tak jak jsem ti to vysvětloval.

Zjevil jsem ti nedokonalost otrocké bázně a nedokonalou lásku, jež miluje kvůli příjemnosti, která jí z toho plyne. A tak jsem ti ukázal dokonalost třetího stavu, tedy těch, kdo dosáhli pokoje pocházejícího z Kristových úst, když s horoucí touhou vyběhli po mostě ukřižovaného Krista a vystoupili po třech stupních: ty, kdo milují obyčejnou láskou – kdo spojili tři síly duše takovým způsobem, že všechny jejich činy nacházejí jednotu v mém jménu, jak jsem ti už podrobně vysvětlil –, a ty, kdo milují dokonalou láskou a představují přechod z nedokonalého stavu do stavu dokonalého. Tak jsi je viděla běžet ve světle pravdy a dal jsem ti přitom okusit dokonalost duše ozdobené ctnostmi. Vidělas ta-

ké léčky, jimž může podlehnout duše, než dosáhne dokonalosti, pokud svůj čas správně nevyužívá k poznání sebe a mne.

Také jsem s tebou mluvil o bídě těch, kdo se nechají táhnout proudem řeky a nevystupují na most učení mé Pravdy, který jsem pro vás vybudoval, abyste se neutopili. Řekl jsem ti také, jak se tito lidé, kteří ztratili světlo intelektu, jako šílení rozhodují pro utonutí v bídě a špíně světa. To všechno jsem ti řekl jasně, abych v tobě silněji roznítil oheň svaté touhy, soucitu a bolesti nad záhubou duší, aby tvá bolest i láska byly tak silné, abys mě nutila potem a slzami: slzami pokorné a vytrvalé modlitby, kterou mi budeš obětovat s ohněm té nejvšlejší touhy. Neučinil jsem to jen kvůli tobě, ale kvůli mnoha dalším duším a služebníkům, kteří, až to uslyší, budou mou láskou přinuceni, abyste se všichni společně, ty spolu s nimi, modlili, a nutili mě tak, abych prokázal milosrdenství světu a mystickému tělu svaté Církve, za něž se tak modlíš.

Už jsem ti totiž říkal, pokud si vzpomínáš, že splním vaše touhy a přinesu vám úlevu ve vaší námaze, uspokojím vaše bolestné touhy a napomůžu reformě svaté Církve, když vám dám dobré a svaté pastýře. Prostředkem už nebude válka ani zbraně a krutost, ale pokoj a mír spolu se slzami a potem mých služebníků. Vás, své služebníky, jsem totiž ustanovil dělníky duší – vašich i bližních – v mystickém těle svaté Církve, abyste pro vaše dobro jednali v souladu se ctnostmi a příkladem a poučováním působili pro dobro bližního a svaté Církve a neustále mi obětovali modlitby za Církev a všechny tvory a abyste své ctnosti prohlubovali prostřednictvím bližních, jak jsem ti vysvětlil. Už jsem ti také říkal, že každá ctnost i neřest se šíří a odráží v bližním. Proto chci, abyste byli bližnímu tak prospěšní, aby vaše vinice přinášela plody.

Nikdy ke mně nepřestávejte pozvedat vonné kadidlo modliteb za spásu duší, neboť chci světu prokazovat milosrdenství, a modlitbami, slzami a potem chci vrátit zář tváří svaté Církve, mé nevěsty, kterou jsem ti vypodobnil jako dívku se zmrzačenou tváří, vypadající jako malomocná. To způsobily prohřešky kněží a celého křesťanstva, tedy těch, kdo se živí u prsu této nevěsty. O těchto prohřešcích však budu mluvit jindy.

Modlitba za dokonalejší poznání pravdy

87



ehdy se ona duše hořící nesmírnou touhou pozvedla jako opojená spojením s Bohem a tím, co vyslechla a okusila od první sladké Pravdy. Přestože byla plna bolestné úzkosti kvůli nevědomosti tvorů, kteří neznají svého dobrodince ani vřelost božské lásky, byla zároveň unášena radostí, protože doufala v příslib, který jí Bůh dal, když ji poučil o tom, jak ho může ona a ostatní Boží služebníci přimět, aby světu prokázal milosrdenství. A tak vedena horoucí touhou, pozvedla zrak intelektu k sladké Pravdě, s níž byla spojena, protože chtěla vědět víc o stavech duše, které jí Bůh popsal. Vzhledem k tomu, že pochopila, že duše vystupuje do větší výše prostřednictvím slz, chtěla se od Pravdy poučit o jednotlivých druzích slz – jak se od sebe liší, odkud pocházejí a jaké jsou jejich důvody a plody. A protože pravdu nelze pochopit a poznat jinak než u samotné Pravdy, tázala se duše Pravdy. V Pravdě nemůže člověk poznat nic, pokud se nedívá zrakem intelektu, a proto kdo touží chápat, musí se pozvednout v touze poznat Pravdu a upřít na předmět pravdy zrak intelektu rozjasněný zřítelnicí víry.

A protože věděla – nezapomněla totiž na učení přijaté od Pravdy, která je Bohem –, že není žádný jiný způsob, jímž by se mohla dozvědět to, co toužila vědět o druzích slz a o jejich plodech, pozvedla se nad sebe nebývalou měrou a světlem živé víry otevřela zrak svého intelektu k věčné Pravdě, v níž spatřila a poznala pravdu o tom, co žádala. A Bůh jí zjevil svou dobrotivost a vyhověl její horoucí touze, když modlitbu oné duše vyslyšel.

UČENÍ O SLZÁCH

Pět druhů slz



ehdy jí první sladká Boží Pravda řekla:

88

Nejmilejší a nejdražší dceruško, žádáš mě, abych ti vysvětlil důvody slz a jejich plody, a já jsem tvou touhou nepohrdl. Otevři dobře zrak svého intelektu, a ukážu ti, podle stavů duše, které jsem ti vyjmenoval, nedokonalé slzy pramenící ze strachu.

Za prvé jsou to slzy nečistých lidí světa. To jsou slzy odsouzení.

Za druhé jsou to slzy strachu – u těch, kdo se z hříchu pozvedají kvůli strachu z bolesti a strachem pláčou.

Za třetí jsou to slzy těch, kdo se pozvedli z hříchu a začínají mě okoušet. Ti pláčou radostí a začínají mi sloužit, ale protože jejich láska je nedokonalá, je nedokonalý i jejich pláč, jak ti povím později.

Čtvrtý stav slz se nachází u těch, kdo dosáhli dokonalosti v lásce k bližnímu a milují mě bez jakýchkoli ohledů na sebe. Ti pláčou a jejich pláč je dokonalý.

Pátý stav je spjat se čtvrtým a představuje slzy radosti prolévané s velkou něhou, jak ti podrobně vysvětlím později.

Povím ti také o ohnivých slzách, při nichž oko neslzí a které utěšují ty, kdo často touží plakat, a nemohou. A chci, abys věděla, že všechny tyto stavy se mohou vyskytovat u téže duše,

když se pozvedá ze strachu a nedokonalé lásky, aby dosáhla stavu sjednocení.

Teď ti jednotlivé stavy slz postupně vysvětlím.

- 89 Chci, abys věděla, že každá slza vychází ze srdce, protože žádný tělesný úd netouží tolik vyhovět srdci jako oko. Jestliže má srdce bolest, oko ji zjevuje, a jestliže je tato bolest smyslná, oko vylévá ze srdce slzy působící smrt. To proto, že pramenily z neuspořádané lásky srdce, která mě nebere v úvahu. Z toho důvodu je neuspořádaná, uráží mě a odměnou jí je smrtelná bolest a slzy. Je pravda, že vina a pláč mohou být různě závažné, podle míry neuspořádanosti lásky. To jsou tedy první lidé, ronící slzy smrti, o nichž jsem mluvil a ještě budu mluvit.¹

Slzy dávající život a slzy smyslnosti

Podívej se na slzy, které dávají život, to je na slzy těch, kdo poznali své viny a ze strachu před bolestí se dávají do pláče.

To jsou slzy srdce a jsou smyslné: to znamená, že člověk dosud nepocituje dokonalou nenávisť ke své vině, jíž se vůči mně dopustil urážkou, nýbrž pocituje upřímnou bolest nad trestem, který následoval jeho hřích. A jeho oči pláčou proto, že chtějí vyhovět bolesti srdce.

Slzy srdce

Když se duše cvičí ve ctnostech, začíná ztrácet strach, protože poznává, že samotný strach jí věčný život nezíská, jak jsem ti to vysvětloval u druhého stavu duše. A proto se s láskou pozvedá k poznání sebe a mé dobrotivosti v sobě a začíná nabírat naději v mé milosrdenství, v níž srdce cítí radost; s bolestí viny se tak mísí naděje v mé božské milosrdenství.

Tedy se oko dává do pláče a jeho slzy pramení ze srdce. Ale protože tato duše ještě nedosáhla velké dokonalosti, často roní slzy smyslnosti. Jestliže se ptáš, jak se to děje, odpovím ti: kvůli kořeni její sebelásky. Není to způsobeno smyslnou láskou,

¹ Slzy smrti jsou ty, které vyjadřují utrpení srdce porušujícího svou láskou řád daný Bohem, tudíž srdce obtěžkaného větší či menší vinou. Bude o nich řeč znovu až po dalších čtyřech druzích slz, takže ty, co byly druhé, budou první atd. a až na pátém místě budou uvedeny ty, které jsou zde uvedeny jako první.

z níž se duše uvedeným způsobem pozvedla, ale určitou láskou duchovní, kdy duše touží po duchovních útěchách, jejichž nedokonalost jsem ti už obšírně objasnil, nebo po útěchách prostřednictvím nějakého tvora, kterého miluje duchovní láskou. Když je zbavena věci, kterou miluje, tedy vnitřních či vnějších útěch – vnitřních útěch pocházejících ode mě nebo vnějších zprostředkovaných tvorem – a nadejdou pokušení nebo lidské pronásledování, srdce má bolest (a oko cítí bolest a trápení srdce) a rozpláče se něhou a soucitem k duši samé, soucitem své duchovní sebelásky, protože svou vůli dosud zcela neumlčela a neudusila. Tímto způsobem duchovní vášně pak roní duchovní slzy smyslnosti.

Avšak růstem a cvičením ve světle sebepoznání pojímá duše vůči sobě znechucení, a díky němu začíná poznávat mou dobrotivost, vroucně si ji zamiluje a svou vůli začne přizpůsobovat mé, aby dosáhla jejich jednoty. Tak duše začne pociťovat radost a soucit: radost v sobě samé, mocí lásky, a soucit s bližním, jak jsem ti to vysvětloval u třetího stavu. A tehdy její zrak, který neustále sleduje hnutí srdce, sténá v mé lásce a v lásce bližního s veškerou láskou, jíž je schopen. Nesténá však bolestí nebo kvůli újmě, kterou by mohl utrpět, nýbrž lituje urážky, které se vůči mně dopustil, a újmy, která tak vznikla bližnímu. Nyní duše už nemyslí na sebe, ale chce pouze vzdávat slávu a chválu mému jménu a s horoucí touhou radostně přijímá pokrm ze stolu nejsvětějšího kříže, takže se připodobňuje pokornému, trpělivému a neposkrvněnému Beránkovi, mému jednorozenému Synu, kterého jsem pro vás učinil mostem, jak jsem ti vysvětlil.

Když se duše tak sladce vydala po mostě a když pokračuje dál po cestě učení Slova a s pravou a sladkou trpělivostí snáší všechny bolesti a protivenství v míře, kterou jsem pro její spásu dopustil, přijímá všechno s odvahou a silou: nikoli podle svých rozhodnutí, ale způsoby, které jsem stanovil já. Nejenže všechno trpělivě snáší, jak jsem řekl, ale snáší to s pravou radostí. A pronásledování pro mé jméno považuje za důvod k chloubě, přestože má proč trpět. Na této úrovni duše dosahuje tak velkého potěšení a duchovního pokoje, že je žádný jazyk nedokáže vyprávět.

Slzy sladkosti

Když duše pokračuje po této cestě, totiž po cestě učení mého jednorozeného Syna, a upírá zrak svého intelektu na mne, první sladkou Pravdu, vidí mne, a tak mě poznává a poznáním si mě zamilovává. Její cit je veden tím, co vidí intelekt, a proto duše okouší mé věčné božství, v němž poznává a vidí božskou přirozenost spojenou s vaším lidstvím. Tehdy ve mně nachází pokoj, moře pokoje. Její srdce se spojilo se mnou vzepětím lásky, jak jsem se o tom zmínil v souvislosti se čtvrtým stavem, který je stavem Boha, pociťuje svými smysly, z očí jí vyhrknou sladké slzy, které jsou jakoby mlékem, jež bezprostředně živí duši žijící v pravé trpělivosti. Tyto slzy jsou vonnou mastí vydávající nesmírně libou vůni.

Nejmilejší dcero, jak velká je sláva duše, která se tak věrně učí překonávat rozbouřené moře a dospět až ke mně, moři pokoje, a naplňuje si nádobu srdce v klidném moři mého nejvyššího božství! Z tohoto důvodu se oko snaží vyjádřit to, co mu diktuje srdce, a protože mu chce vyhovět, pláče.

To je poslední stav, v němž je duše blažená a rozlícstněná zároveň: blažená díky sjednocení se mnou, jehož dosáhla, neboť v něm okouší božskou lásku i svými smysly, a rozlícstněná urážkami mé dobrotivosti a velikosti, které začíná vidět a okoušet v sebepoznání a poznání mne v sobě, díky němuž dosáhla i tohoto posledního stavu. Proto jí není odepřen stav sjednocení, který v ní probouzí slzy velké radosti a velkého dojetí, neboť v lásce k bližnímu poznává sebe. Tady duše nachází pláč z lásky k mému božskému milosrdenství a zároveň i bolest nad urážkami, jichž se dopouští bližní. Tak duše pláče s plačícími a raduje se s radujícími.²

Takoví jsou ti, kteří žijí v lásce: jejich duše se těší z toho, že vidí, jak je mi vzdávána sláva a chvála mými služebníky.

Druhé slzy neboli slzy třetího stavu duše tedy nevyklučují slzy čtvrtého stavu, který je druhým stavem sjednocení. Ty druhé totiž okořeňují ty třetí. Kdyby totiž poslední a nejvyšší pláč, v němž duše okouší nesmírně silné spojení, nebyl vyživován druhým nebo třetím stavem lásky k bližnímu, nebyl by dokonalý. Musejí

²Srov. Řím 12, 15.

se vzájemně obohacovat, protože slzy nejvyššího stavu by samy snadno podlehly pýše otevírající dveře vánku vysokého smýšlení o sobě, a to by způsobilo pád z této výše až do bídy prvotního zvracení.

Proto je potřebné trpět, neustále se pevně držet lásky k bližnímu a dosahovat opravdového sebepoznání. Tehdy duše v sobě živí oheň mé lásky, neboť láska k bližnímu plyne z lásky ke mně, a pochází tedy z poznání sebe a mé lásky v sobě, jíž se cítí ode mě tak nevýslovně milována. Proto také miluje každého tvora obdařeného rozumem stejnou láskou, jíž se cítí milována ona sama. Proto duše, jakmile mě pozná, rozevře náruč a chce milovat svého bližního. Jakmile ho spatří, nevýslovně si ho zamiluje, neboť miluje to, o čem ví, že já miluji nejvíc.

Duše pak postupně chápe, že mi nemůže být nijak prospěšná a že mi ani nedokáže opětovat tu čistou lásku, jíž se cítí být ode mě milována. Proto chce opětovat lásku prostředkem, který jsem vám dal já sám, totiž prostřednictvím vašeho bližního, kterému můžete nějak prospět; buď všem tvorům nebo nějakému určitému tvorů, podle rozmanitých milostí, které jste ode mě obdrželi a které jsem vám světil. Máte tedy milovat tak ryzí láskou, jakou vás miluji já: toho však vůči mně nejste schopni, neboť já jsem vás miloval, aniž bych byl milován, a nepodřídil jsem tuto lásku žádnému jinému cíli. A protože jsem vás miloval, aniž bych byl milován vámi, ještě než jste byli – právě láska mě totiž vedla k tomu, abych vás stvořil ke svému obrazu a podobě – nikdy mi takovou lásku nedokážete opětovat, ale můžete ji darovat tvorům obdařeným rozumem a milovat je, aniž byste jimi byli milováni. A můžete je tak milovat bez jakéhokoli ohledu na svůj duchovní nebo časný prospěch, nýbrž jen ke slávě a chvále mého jména, neboť je miluji já. Jedině tak naplníte přikázání zákona: mne milovat nade všechno a svého bližního jako sebe samého.

Opravdu tedy platí, že do výšin dokonalosti nelze dojít jinak než skrze druhý stav, to znamená je třeba dosáhnout třetího a čtvrtého stavu spojení. A není ani možné, aby duše dosáhnuvši těchto výšin na nich setrvala, pokud by opustila lásku, v níž začala prolévat slzy bolesti nad hříchy jiných lidí. Stejně tak nemůže ani plně dodržovat můj zákon, zákon věčného Boha, bez lásky k vašemu bližnímu, neboť tyto dvě lásky jsou nohama citu,

keré následují a naplňují příkázání a rady, jak jsem ti řekl: tím mním příkázání a rady, které vám dala má Pravda, ukřižovaný Kristus.

Hodnota slz

Tímto způsobem tyto dva stavy, představující jeden jediný, dávají duši růst ve ctnostech a obohacují ji ve stavu sjednocení. To neznamená, že by se z tohoto stavu přecházelo do nějakého jiného, vyššího, ale že se v jeho rámci rozvíjí bohatství milosti, která se projevuje, jak jsem ti řekl, v nových a rozmanitých darech a v obdivuhodných pozvednutích mysli umožňovaných poznáním pravdy, které i když je smrtelné, zdá se nesmrtelným. Vnímání smyslů je totiž umrtveno a vůle zemřela sama sobě díky spojení se mnou.

Jak sladké je toto spojení pro duši, která ho umí vychutnávat! Když ho okouší, proniká totiž do mých tajemství, takže často získává ducha proroctví a poznává budoucí věci. To jsou dary mé dobrotivosti, ale opravdu pokorná duše jimi musí opovrhovat. Tím jistě nemyslím, že by měla opovrhovat projevem lásky, kterým ji obdarovávám. Měla by ale opovrhovat touhou po své útěše, neboť se považuje za nehodnou pokoje a klidu myslí, aby ve svém nitru mohla posilovat ctnosti. Ani v posledním stavu nesmí odpovídat, ale musí se vrátit do údolí sebezpoznání.³

Z milosti dovoluji, aby jí toto světlo bylo dáno, aby neustále rostla, neboť v tomto životě duše není nikdy natolik dokonalá, aby v dokonalosti, dokonalosti lásky, nemohla růst dál. Jedině k dokonalosti mého nejmilejšího Syna, který je hlavou vás, údů, nebylo možné žádnou větší dokonalost přidat, neboť byl jedno se mnou a já s ním: jeho duši oblažovalo spojení s mou božskou podstatou. Ale vy, putující údy, můžete neustále růst k větší do-

³Údolí sebezpoznání odpovídá „druhému“ ze dvou stavů dokonalosti, jimiž jsou třetí a čtvrtý ze stavů, které byly podrobně popsány výše. Odpovídá proto třetímu stupni, na němž se dosahuje nejvyšší dokonalosti. Za pozornost stojí skutečně mimořádná schopnost sebekritiky, kterou si podle Kateřiny musí duše uchovat i ve stavu největší láskyplné dokonalosti a sjednocení s Bohem. Ani nejdůvěrnější a nehlubší spojení s Bohem ji totiž nikdy nezabavuje sebezpoznání: naopak by se dalo prohlásit, že je bystří a zpřísňuje natolik, že duše ztrácí téměř jakoukoli možnost považovat se za hodnou tohoto nesmírného daru.

konalosti. Nemůžete však dosáhnout vyššího stavu než tohoto posledního, můžete ho jen rozvíjet do takové dokonalosti, jak budete chtít, prostřednictvím mé milosti.

Nyní jsi viděla stavy slz a jejich rozdíly, neboť mé Pravdě se zalíbilo utiřit tvou touhu.⁴

První stav se týká těch, kdo jsou ve stavu smrti vinou smrtelného hříchu, a jejich pláč většinou pramení ze srdce, protože počátek jejich citu, z něhož pláč pochází, je porušený, a proto i každý jejich pláč je porušený a ubohý jako každý jejich čin.

Druhý stav se týká těch, kdo začínají poznávat své špatnosti díky odpovídajícím trestům, které po jejich vinách následují. Zde obecně začíná vzestup, což dobrotivě umožňují těmto zranitelným tvorům, kteří se jako hloupí topí dole v řece a opovrhují učeními mé Pravdy. Ale mnoho, velmi mnoho z nich dosahuje poznání mé Pravdy. A tehdy se vydávají na cestu bez otrockého strachu, to je bez ohledu na vlastní bolest. Někteří k sobě ihned pojmu velkou nenávisť, jiní s velkou prostotou začnou sloužit mně, svému Stvořiteli, a litují urážek, kterých se vůči mně dopustili. Je pravda, že ten, kdo je veden nesmírnou nenávisť k sobě, je více než ostatní způsobilý dosáhnout dokonalého stavu. Přesto ho vytrvalým cvičením dosáhnou všichni, jenom ti, kdo se nenávidí, k němu dospějí dřív. Ti první musejí dávat pozor, aby nesetřvali ve stavu otrocké bázně, a ti druzí, aby nesetřvali ve vlažnosti, aby ve své prostotě bez patřičného cvičení neochabli. To je tedy způsob, jímž jsou obecně povoláni všichni lidé.

Třetí a čtvrtý stav slz se týká těch, kdo se osvobodili od strachu a dosáhli k lásce a naději, v nichž okoušejí mé božské milosrdenství a já je obdarovávám mnoha dary a útěchami. Právě kvůli těmto darům a útěchám jejich oko pláče, protože chce vyhovět touze jejich srdce. Ale poněvadž je ještě nedokonalé, mísí v pláči slzy smyslné s duchovními, jak jsem ti řekl. Vytrvalým cvičením ve ctnostech dospívá do čtvrtého stavu, v němž se duše s velkou svatou touhou sjednocuje s mou vůlí a připodobňuje se jí do té míry, že nemůže toužit po ničem jiném, než co chci já, a odívá se do lásky k bližnímu, takže z jejího nitra pramení pláč lásky

⁴Následující shrnutí se řídí prvním výčtem, přestože první slzy dosud nebyly vysvětleny.

a bolesti nad urážkou, které se vůči mně dopustila, a nad újmou, kterou způsobila bližnímu.

Tento stav se ztotožňuje s pátou a poslední dokonalostí, v níž duše uskutečňuje spojení v celé pravdě a v níž narůstá oheň její svaté touhy. Před touto touhou ďábel prchá a nemůže duši zasáhnout ani nespravedlností, protože duše se v lásce k bližnímu stala trpělivou, ani nabízenou duchovní nebo časnou útěchou, neboť duše jimi v nenávisti k sobě a v pravé pokoře pohrdá.

Je na druhé straně pravda, že ďábel nikdy nespí, a to má být poučením pro vás, kdo lhotejně spíte v době, kdy byste si měli získat zásluhy. Ale ďáblovo bdění nemůže těm, kdo tohoto stavu dosáhli, uškodit, protože ďábel nemůže snést vřelost jejich lásky – ani vůni, kterou vydává sjednocení duše se mnou, mořem pokoje, neboť dokud trvá spojení se mnou, nemůže duše podlehnout léčce. Proto prchá, jako prchá moucha od vařícího hrnce,⁵ jelikož se bojí ohně. Kdyby duše byla vlažná, ďábel by se jí nebál a vnikl by do ní – i když v ní pak někdy pojde, protože duše je vřelejší, než si myslel. To se stává duši, která dospěla do stavu dokonalosti, ale ďábel do ní pronikl nejrůznějšími pokušeními, protože se mu zdá být vlažná. Ale pokud má duše dostatečné sebezpoznaní a horlivost a dost lituje své viny, odolá mu, když drží svou vůli na uzdě nenávisti k hříchu a lásky ke ctnostem, a nepodvolí se tak pokušení.

Ať se tedy raduje každá duše, která snáší mnoho pokušení, neboť je na cestě k tomuto sladkému a slavnému stavu. Už jsem ti totiž řekl, že díky sebezpoznaní a nenávisti k sobě a mocí poznání mé dobrotivosti dospíváte k dokonalosti. V žádné době se moje přítomnost v duši neprojeví s tak bezpečnou jistotou jako v době bojů. Proč? Povím ti to: má-li duše dobrý úmysl a ocitá se v bojích, chápe, že se z nich nedokáže vymanit ani jim nemůže zabránit – může sice vůlí odporovat pokušení, ale nic jiného. Tehdy může opravdu poznat, že sama není nic. Kdyby sama o sobě něco byla, dokázala by se z nechtěných bitev osvobodit. Proto se tedy pokojuje opravdovým sebezpoznaním a ve světle nejsvětější

⁵Obraz ďábla jako mouchy prchající od vařícího hrnce je obsažen v listě 128 a 287. V listě 172 je ďábel přirovnáván k mouše pokojně se živící v hrnci vychladlém, nicméně, zde ještě není vysvětlen omyl ďábla, který nedokáže přesně určit vřelost duše, to jest dokonalost její lásky.

víry běží ke mně, věčnému Bohu, díky jehož dobrotivosti si může uchovat dobrou a svatou vůli, která jí v bojích nedovolí utíkat před bědami, které ji tolik trápí.

Je tedy oprávněné, a duše tak dobře činí, když se v dobách mnoha trápení a bolesti, protiventství a pokušení, kterých se vám dostává od lidí a od ďábla, utěšuje učením sladkého a láskyplného Slova, mého jednorozeného Syna, neboť to všechno ve vás posiluje ctnost, abyste mohli dospět k velké dokonalosti.

Ohnivě slzy

Pověděl jsem ti o dokonalých i nedokonalých slzách a o tom, že všechny plynou ze srdce. Z této nádoby pochází každý pláč, bez ohledu na jeho důvod, a proto všechny slzy můžeme nazvat „srdečnými slzami“. Rozdíl spočívá jen v uspořádané nebo neuspořádané lásce, tak jak jsem ti vysvětlil.

Abych odpověděl na otázky, s nimiž se na mě obrátila tvá touha, zbývá ještě říci, že někteří lidé by chtěli dosáhnout dokonalosti slz, a jako by k ní nemohli dospět. Je tedy ještě jiný druh slz, kromě těch, které roní oko? Ano, je to pláč ohně neboli pravá a svatá touha, naplňující se vzepětím lásky. Člověk nacházející se v tomto stavu by chtěl rozpustit svůj život v pláči z nenávisti k sobě a pro spásu duší, a připadá mu, že to nejde. Tito lidé tedy pláčou slzy ohně, v nichž před mou tváří za ně a za bližní pláče Duch svatý. Má božská láska rozněcuje duši, jež před mou tváří obětuje bolestné a horlivé touhy, aniž by její oko prolilo jedinou slzu. Tyto slzy tedy nazývám slzami ohně: tak pláče Duch svatý. Můj služebník nemůže obětovat slzy, a proto z lásky ke mně obětuje svou vůli plakat. Konečně, když otevřete zrak intelektu, kdekoli se nachází nějaký z mých služebníků, od něhož se v pokorných a vytrvalých modlitbách ke mně pozvedá vůně svaté touhy, spatříte v něm Ducha svatého. Toto chtěl asi vyjádřit svatý Pavel, když řekl, že Duch svatý pláče přede mnou, Otcem, místo vás „nevýslovným lkaním“.⁶

Vidíš tedy, že plod ohnivých slz není o nic menší než plod slz ostatních: často je naopak větší, to záleží na intenzitě lásky. Proto ať taková duše nepodléhá duševnímu zmatku a nemyslí si, že

⁶Srov. Řím 8, 26.

jsem jí byl odňat tehdy, když nemůže plakat slzami, po nichž touží. Ať naopak touží po slzách a zachovává jednotu své vůle s mojí a pokorně je připravena na kladnou i zápornou odpověď, podle toho, co se bude líbit mé božské vůli. Někdy na duši dopouštím, aby nemohla ronit tělesné slzy, a mohla tak vytrvat v pokoře přede mnou a okoušet mě v ustavičné modlitbě a touze. Neprospělo by jí totiž, kdyby měla to, po čem touží, protože by byla spokojená, a nasycena předmětem své touhy by polevila v horlivosti a v touze, s níž mě o něj žádala. Tak jí tedy, samozřejmě proto, abych ji obohatil, a nikoli ochudil, uděluji duchovní slzy: slzy srdce, plné ohně mé božské lásky. Budou mi milé v každém stavu a době, jen když se zrak intelektu v láskyplné horlivosti nikdy neuzavře světlu víry a neodvrátí se od předmětu mé božské Pravdy. Já jsem totiž lékař a vy jste nemocní: všechny obdarovávám tím, co je nutné a potřebné pro vaši spásu, aby vzrostla dokonalost vašich duší.

Toto je pravda a to je také vysvětlení pěti sladkých stavů slz, které jsem ti já, věčná Pravda, dal, moje milá dceruško. Ponoř se tedy do krve ukřižovaného Krista, pokorného a neposkvrněného Beránka, mého jednorozeného Syna, a neustále prohlubuj svou ctnost, aby v tobě sílil oheň mé božské lásky.

Touha, pramen slz života

- 92 Pět stavů, o nichž jsem ti pověděl, je jako pět hlavních proudů, z nichž čtyři přivádějí hojnost a nekonečnou rozmanitost slz dávajících život, pokud jsou prolévány při cvičení ve ctnostech, jak jsem ti řekl. Proč říkám „nekonečnou“? Ne proto, že by váš pláč v tomto životě byl nekonečný, ale proto, že nekonečná je touha duše.

Právě jsem ti vysvětlil, jak slzy ze srdce vycházejí: srdce je nejprve přijme od roznícené touhy a pak je předkládá oku. Jako zelené dřevo v ohni sténá žářem a roní vodu právě proto, že je zelené – kdyby totiž bylo suché, nesténalo by –, tak sténá i srdce, které se zazelenalo díky obnovené milosti, když ze sebe vytrhlo vyprahlost sebelásky, která duši vysouší. A stejně jako touha nikdy nekončí a nemůže být v tomto životě ukojena – naopak, čím víc duše miluje, tím menší jí připadá její láska –,

tak duše chová i svatou touhu založenou na lásce, a pro tuto nenaplněnou touhu pláče srdce.

Když je však duše od těla oddělena a dosáhne až ke mně, svému cíli, od své touhy nikterak neupouští. Naopak dál touží po mně a po lásce k bližnímu, neboť do ní vstoupila láska, ovládla ji a přinesla s sebou plody všech ostatních ctností. Nicméně je pravda, že končí a ustává bolest, která v tomto životě touhu doprovází – jak jsem ti řekl. Duše, která po mně touží, mě už totiž má a vůbec se nebojí, že by mohla ztratit to, po čem tak dlouho toužila. Takto žíví svůj plamen: čím více hladoví, tím více je naplněna, a čím je sytější, tím více hladoví. Avšak není jí nijak nepříjemný ani hlad, ani sytost, neboť jí neschází žádná dokonalost.

Tak je vaše touha opravdu nekonečná, jinak by žádná ctnost neměla cenu a nebyla by ani možná, kdybyste mi sloužili jen konečnými prostředky. Já jsem totiž nekonečný Bůh, a chci, abyste mi sloužili něčím nekonečným – a vy nemáte nic nekonečného kromě citu a touhy své duše. Proto jsem říkal, že slz je nekonečné množství, a je to pravda. Proto jsem také řekl „pro nekonečnou touhu spatou se slzami“.

Když duše opustí tělo, slzy zůstanou mimo ni, ale láska převzala jejich plody a stravuje je, jako se stravuje voda v peci. Voda totiž nezůstává mimo pec, ale žár ohně ji stravuje, přitahuje a drží v sobě. Totéž se děje s duší, která dospěla k okoušení ohně mé božské lásky, když z tohoto života odešla v lásce k mé lásce a bližnímu a v lásce, která ji se mnou spojovala a přiměla ji ronit slzy. Nikdy mi nepřestává s pláčem obětovat své blažené touhy, ale nepocituje přitom bolest: nepláče tedy slzy oka, neboť ty vyschly v peci, jak jsem ti řekl, nýbrž slzy ohně Ducha svatého.

Vidělas tedy, jakým způsobem jsou podoby slz nekonečné: žádný jazyk by nedokázal vypovědět, kolik a jak rozmanitých je v tomto životě podob pláče. Ale dosud jsem ti vysvětlil jen rozdíl prvních čtyř druhů slz.

Plody slz smrti

Ještě ti musím povědět o plodech slz, které jsou prolévány se svatou touhou, a o tom, co působí v duši.

Avšak nejdřív budu mluvit o pátém druhu slz, o němž jsem se zmínil na počátku, tedy o slzách těch, kdo ve světě žijí ubohým způsobem a vytvořili si svého boha z druhých lidí, ze stvořených věcí a vlastní smyslnosti, z níž pochází veškerá újma duše i těla.

Vysvětloval jsem ti, že každá slza pochází ze srdce, a to je pravda, protože srdce trpí v takové míře, v jaké miluje. Světští lidé pláčou, když jejich srdce cítí bolest, tedy když ztratí to, co milovalo. Ale jejich pláč se velmi liší od pláče mých služebníků. Zdalipak víš jak moc? Stejně jako je odlišná jejich láska. A protože kořen je zkažený smyslnou láskou, je zkažené i všechno, co z něj vzejde.

Smyslná láska je jako strom plodící jen plody smrti: páchnoucí květy, skvrnitě listí, větve skloněné až k zemi, zmítané mnoha větry. Tímto stromem je duše: všichni jste stromy lásky, a proto bez lásky nemůžete žít, neboť z lásky jste byli mnou stvořeni.

Ctnostně žijící duše zapouští kořeny svého stromu do údolí opravdové pokory, ale ti, kdo žijí uboze, jimi obepínají horu pýchy. Jejich strom je špatně zasazen a neplodí plody života, nýbrž smrti. Plody jsou skutky otrávené mnoha nejrůznějšími hříchy, a i když plodí nějaký dobrý čin, stejně bude nakonec špatný, protože vyrůstá ze zkaženého kořene. To se děje s duší, která se nachází ve smrtelném hříchu: žádný její dobrý skutek nemá hodnotu pro věčný život, protože není vykonán ve stavu milosti.

Nikdo však nesmí dobré skutky opomíjet, neboť každé dobro je odměňováno a každá vina trestána. Dobro vykonané mimo stav milosti nestačí ani neplatí pro získání věčného života, jak jsem řekl; ale má božská dobrotivost a spravedlnost umožňují určitou nedokonalou odměnu. Někdy bývá odměňováno časnými věcmi, jindy časem k nápravě, jak jsem ti to už dřív vysvětloval. Někdy mu udělím život milosti prostřednictvím některých svých služebníků, kteří mi jsou milí a vítaní, jako jsem to učinil apoštolu Pavlovi, který díky modlitbám svatého Štěpána zanechal nevěry a pronásledování křesťanů. Takže jasně vidíš, že člověk nemá nikdy opomíjet konání dobra, ať je jeho stav jakýkoliv.

Říkal jsem ti, že ony květy páchnou, a je to pravda. Těmito květy jsou páchnoucí hnutí srdce, která jsou mi protivná, a nenávisť a neláska k bližnímu. Ona duše se jako zloděj zmocnila mé cti, cti svého Stvořitele, a přiřkla ji sobě.

Tento květ páchne nespravedlivým a ubohým soudem, odsuzujícím dvěma způsoby: na jedné straně soudí mě, když bezbožně posuzuje to, co je v mých úradcích a v každém mém tajemství skryté. Nenávistně posuzuje to, co jsem pro něj učinil z lásky, lživě to, co jsem učinil z pravdy, a smrtelně to, co dávám k životu. Tak odsuzují a měří všechno podle svých nemocných myslí, protože zaslepili zrak intelektu svou smyslnou láskou a zakryli si zřítelnici víry, takže nemohou pravdu vidět ani poznávat.

Na druhé straně soudí svého bližního, kterého často velmi poškodí. Ten ubohý člověk totiž nezná ani sám sebe, a přesto si myslí, že zná srdce a cit tvora obdařeného rozumem, a podle skutku, který spatří, nebo podle slov, která vyslechne, bude chtít soudit cit srdce. Mí služebníci soudí vždy v dobrém, protože jsou zakotveni ve mně, nejvyšším Dobru. Ale tihle neustále soudí ve zlém, protože jsou zakotveni v ubohé špatnosti. Z jejich soudů často vzhází nenávisť, vraždy, neláska k bližnímu a zvětšování odstupu od lásky ke ctnostem, kterou chovají moji služebníci.

Tak postupně vyrůstají i listy, jimiž jsou slova vycházející z úst a hrubě napadající mě a krev mého jednorozeného Syna a poškozující bližního. Nestarají se o nic jiného, než aby proklínali a odsuzovali mé skutky nebo kleli a pomlouvali každého tvora obdařeného rozumem, protože je k tomu vede jejich úsudek. A ti nešťastníci si ani neuvědomují, že jazyk je stvořen jen k tomu, aby mi vzdával chválu, vyznával jejich chyby a pracoval z lásky ke ctnostem a ke spáse bližního. To jsou listy poskvrněné jejich bídnou vinou, protože srdce, z něhož vyrůstají, nebylo čisté, ale silně poskvrněné obojakostí a velkou bídou.

Jak velké nebezpečí časné újmy jim kvůli tomu hrozí, kromě duchovní újmy, kterou jim působí odnětí milosti z duše! Viděli jste a slyšeli, že slova rozvrátila státy, zbořila města a způsobila spoustu dalšího zla a vražd, neboť slovo vstupuje do srdce toho, vůči komu je vyřčeno: dostane se až tam, kam nedosáhne nůž.

Tento strom má sedm větví, sklánějících se až k zemi, z nichž raší květy a listy způsobem, který jsem ti vysvětlil. To je sedm smrtelných hříchů, které jsou plné rozmanitých a četných hříchů spojených kořenem a stonkem se sebeláskou a pýchou. Ta dala jako první vyrašit větvím a květům mnoha hnutí, po ní přichází list slov a plod špatných skutků. Větve se kloní až k zemi, to zna-

mená, že větve smrtelných hříchů nesměřují k ničemu jinému než k zemi všech porušených a neuspořádaných věcí světa a že neusilují o nic jiného, než jak se touto zemí nenasytně krmit, protože jí nikdy nemohou být nasyceny. Jsou nenasytné a nesnesitelné samy sobě, a proto nikdy nenacházejí klid a touží po tom, co jim stále přináší jen lačnost, a chtějí to, jak jsem ti řekl.

Důvodem, proč se nemohou nasytit, je to, že neustále touží po konečné věci, ale sami jsou jako bytosti nekonečné, jejich bytí nikdy nekončí, může skončit jenom jejich setrvání v milosti, a to vinou jejich smrtelného hříchu. Člověk stojí nade vším stvořeným, a nikoli stvořené věci nad člověkem, proto se nemůže nasytit ani najít pokoj, jestliže nenajde něco většího, než je on sám. Větší než on jsem tu jen já, věčný Bůh, a proto ho jen já mohu nasytit. A protože mě spáchanou vinou ztratil, ocitá se v nekořícím trápení a bolestech. Po bolesti přichází pláč, a když se objeví větry,⁷ začnou bičovat strom lásky k jeho vlastní smyslnosti, na níž všechno založil.

94 Je čtvero větrů: blahobytu, protivenství, strachu a svědomí.

Vítr blahobytu živí pýchu velkou domýšlivostí, vysokým smýšlením o sobě a podceňováním bližního. Dostane-li se k moci, vládne velmi nespravedlivě a je provázen marnivostí srdce, nečistotou těla a duše, namyšleností a mnoha dalšími neřestmi, které je následují a které by tvůj jazyk nedokázal vypočítat. Je vítr blahobytu sám o sobě špatný? Ne, není, ale špatný je hlavní kořen stromu, takže se z něj šíří špatnost na všechno ostatní. Všechny věci, které sesílám a které jsou, pocházejí ode mne a já jsem nanejvýš dobrý, proto je dobré i to, co přináší tento vítr blahobytu. Ale po něm následuje pláč, protože srdce onoho člověka se jím nenasytí; touží po tom, co mít nemůže, a proto se trápí a ve své bolesti pláče. Jak už jsem ti říkal, oko se snaží vyhovět srdci.

Potom přichází vítr otrocké bázně, v němž se člověk bojí svého stínu a má strach, že ztratí milovanou věc. Buď se bojí, že ztratí svůj vlastní život či život dětí nebo jiných tvorů; nebo že z lásky k sobě ztratí svůj stav nebo stav jiných lidí, čest nebo bohatství. Kvůli tomuto strachu si nemůže pokojně užívat milované věci, protože ji v souladu s mou vůlí nevlastní, a proto se u něj probouzí

⁷Srov. kap. 36.

ustrášená bázeň otrocka, stává se ubohým otrokem hříchu a lze ho považovat za takového, jaká je věc, které slouží.⁸ Hřích znamená nemít, takže on nic nemá.

Ještě neustal vítr bázňe, a už na něj dolehne vítr trápení a protivinství, kterého se bál, a zbaví ho toho, co měl, někdy nějaké konkrétní věci a jindy všeobecně. Všeobecně je ztrácí, když přichází o život, protože smrt mu odnímá všechny věci. Jindy mu je odňata nějaká konkrétní věc, jednou ta, podruhé ona: zdraví, děti, majetek, stav, pocty, podle toho, co já, citlivý lékař, vidím jako prospěšné pro vaši spásu – vždyť proto jsem vám je předtím dal. Ale protože vaše porušenost je zcela zkažená a nemá pravé poznání, zničí ovoce trpělivosti. Naopak dává vzklíčit netrpělivosti, pohoršení a reptání, nenávisti a nelásce ke mně a k mým tvorům. A co jsem dal člověku k životu, ho přivedlo k smrti s bolestí úměrnou jeho sobectví.

To u něj vyvolá zkroušený pláč netrpělivosti, který vysává duši a zabíjí ji, neboť jí odnímá život v milosti. Zároveň vysává a stravuje tělo a duchovně i tělesně ho oslepuje, zbavuje ho všeho potěšení a naděje, protože člověk přišel o milovanou věc, do níž vkládal svůj cit, naději i víru, a proto pláče. Mnoho nepřijemného nepřináší jen slzy, ale i neuspořádaný cit a bolest srdce, z něhož slzy vytryskly. Smrt a bolest totiž nepůsobí sama slza, nýbrž její původce, tedy neuspořádaná sebeláska srdce.⁹ Kdyby totiž srdce bylo uspořádané a žilo v milosti, byly by uspořádané také jeho slzy a nutily by mne, věčného Boha, abych se nad ním slitoval. Ale proč tvrdím, že tyto slzy působí smrt? Protože jsou prostředkem zjevujícím vám smrt nebo život, který máte v srdci.

Mluvil jsem také o větru svědomí: ten vyvolává moje božská dobrotivost, která se pokoušela přitáhnout lidi láskou prostřednictvím blahobytu; prostřednictvím bázňe se snažila, aby v nesnázích napřímili svá srdce a milovali ctnostně, a ne naopak; v trápení se jim snažila dát poznat porušitelnost a nestálost světa. Nevýslovně vás miluji, a proto těm, kterým toto neprospívá, uděluji nutkání svědomí, aby se odhodlali otevřít ústa a vyzvrátit hříchy ve svaté zpovědi. Ale přestože je otevřeně napomínám za jejich nečisté skutky – nechtěli totiž žádným způsobem přijmout

⁸Srov. Řím 6, 16.

⁹Srov. Mt 15, 19; Mk 7, 21.

mou milost –, tvrdohlavě prchají před hlasem svého svědomí a zaměstnávají se bídnými potěšeními k zármutku mému i bližního. K tomu všemu dochází, protože je porušen kořen a s ním i celý strom, a všechno, co se tam nachází, je ve stavu smrti: tito lidé setrvávají v ustavičných bolestech, pláči a hořkostech, jak jsem ti už řekl.

Jestliže se nenapraví, dokud mají čas užívat svobodného úsudku, odcházejí z tohoto pláče v konečném čase do pláče nekonečného. Konečný pláč se tak mění v nekonečný, protože vzešel z nekonečné nenávisti ke ctnosti, to znamená z touhy duše založené na nenávisti, a ta je nekonečná.

Je pravda, že kdyby chtěli, vymanili by se z ní prostřednictvím mé milosti, dané v čase, kdy byli svobodní, přestože jsem řekl, že je nekonečná. Nekonečný je totiž cit a bytí duše, ale nikoli nenávist nebo láska, které v duši přebývají. Dokud jste v tomto životě, můžete nenávidět a milovat podle svého uvážení.

Když svůj život skončí v lásce ke ctnosti, obdrží nekonečné dobro, zatímco když ho skončí v nenávisti, obdrží věčné zatracení, jak jsem ti řekl, když jsem ti vysvětloval, že tito lidé tonou v řece. Nemohou totiž toužit po dobru, ztratili mé milosrdenství a vzájemnou lásku bratří, kterou okoušejí svatí, a lásku vás, poutníků na cestě tímto životem, jež jsem povolal, aby dosáhli svého cíle, mne, věčného Života.

Ani modlitby ani almužny ani žádný jiný čin nic nezmuže; jednou provždy jsou údy odříznutými od těla mé božské lásky, neboť dokud žili, nechťeli se připojit k poslušnosti mých svatých přikázání v mystickém těle svaté Církve a k její sladké poslušnosti, z níž přijímáte krev neposkvrněného Beránka, mého jednorozeného Syna. A proto dostávají plod věčného zatracení spolu s pláčem a skřípěním zubů.¹⁰

To jsou oni mučedníci ďábla, o nichž jsem ti říkal; a ďábel jim dává to ovoce, které má. Vidíš tedy, že tento pláč přináší v konečném čase plod bolesti a v posledním čase má za následek věčné přebývání se zlými duchy.

- 95 Ještě mi zbývá uvést, jaké plody obdrží ti, kdo se začínají pozvedat z vin pro strach z trestu a chtějí dosáhnout milosti. Je

¹⁰Srov. Mt 24, 51; 25, 30.

hodně těch, kdo unikají smrti způsobené smrtelným hříchem ze strachu před trestem: to je všeobecné volání, jak jsem ti řekl.

Jaké plody tedy takový člověk obdrží? Kdo začne vyhazovat nečistotu z domu své duše, činí svůj svobodný úsudek nástrojem strachu z trestu. Když svou duši očistí od viny, získává pokoj svědomí a začíná otevírat cit duše a zrak intelektu, aby spatřil své místo, protože do té doby, než se uprázdnil, viděl jen to, které páchne mnoha různými hříchy. Začíná se mu dostávat útěchy, protože červ svědomí setrvává v klidu, jako by čekal, až obdrží pokrm ctnosti.

Stejně jako člověk, jehož žaludek se uzdravil, dostává po vy-zvracení špatného jídla znovu chuť k jídlu, tak i tito lidé očekávají, že jim ruka svobodného úsudku spolu s láskou k pokrmu ctností prostře stůl, protože u prostřeného stolu se jí.

Tak tomu skutečně je, a duše prožívající prvotní bázeň a očiš-tující svůj cit přijímá druhý plod, totiž druhý stav slz,¹¹ v němž duše s citem lásky začíná zařizovat svůj dům ctnostmi. Duše je sice ještě nedokonalá, ale pozvedla se z bázně, dostává se jí útěchy a potěšení, protože její láska byla potěšena mou Pravdou, která je láska sama. A pro potěšení a útěchu, kterou ve mně duše nachází, začíná velmi něžně milovat a cítí sladkost mé útěchy nebo útěchy, kterou jí kvůli mně poskytují tvorové.

Onen člověk se cvičí v lásce v domě své duše, do něhož vstoupil potom, co ho bázeň vyčistila, a začíná se mu dostávat plodů mé božské dobrotivosti, jež mu dům jeho duše poskytl. Vstoupil do lásky ke ctnostem, a proto může vlastnit: začíná přijímat a okoušet mnoho rozmanitých plodů útěchy. Jestliže vytrvá až do konce, může si postavit stůl: to znamená, že jeho duše přešla z bázně do lásky ke ctnostem a přistupuje k jejímu stolu.

Když dospěje k třetímu stavu slz, staví si stůl nejsvětějšího kříže do srdce a duše. A když si ho tam postavil, nachází na něm pokrm sladkého a láskyplného Slova – znamená mé cti a vaší spásy, pro niž bylo tělo mého jednorozeného Syna probodeno a dáno vám za pokrm. Tehdy se duše začíná sytit úctou ke mně a spásou duší s nenávisť ke hříchu a lítostí nad ním.

¹¹Druhý stav dobrých slz a třetí celkově.

Jaký plod obdrží duše v tomto třetím stavu slz? Povím ti to: obdrží sílu založenou na svaté nenávisti ke své vlastní smyslnosti spolu se sladkým plodem právě pokory, s trpělivostí, která odní-má všechno pohoršení a zbavuje duši veškeré bolesti, protože nožem nenávisti zabila svou vůli, v níž všechna bolest spočívá. Totiž jenom smyslná vůle se pohoršuje nad nespravedlnostmi, pronásledováním a nad odnětím duchovních a časných útěch, jak jsem ti už řekl, a tak dospívá k netrpělivosti.

Ale protože vůle je mrtvá, duše začíná s pláčem a něžnou touhou okoušet ovoce slz sladké trpělivosti.

Tento velmi libý plod je sladký pro toho, kdo ho okouší, a je milý mně, protože ten, kdo ho jí, okouší sladkost, přestože se nachází v hořkostech! V čase pronásledování se mu dostává pokoje; když se moře bouří a nebezpečné větry bičují lodičku duše mohutnými vlnami, je klidný, pokojný a neutrpí žádné újmy, protože svou loďku přikryl sladkou vůlí Boží, od níž přijal oděv opravdové a vroucí lásky, pod který žádná voda nepronikne.

Trpělivost

Nejmilejší dceruško, tato trpělivost je královnou sídlící ve skalní pevnosti. Vítězí a neprohrává, není sama, doprovází ji vytrvalost, je míchou lásky. Ona odhaluje, zda je oděv lásky oděvem svatebním, či nikoli – odhaluje, zda je poškozen nedokonalostí, která se ihned projeví jejím opakem: netrpělivostí.

Všechny ctnosti lze někdy skrýt nebo vydávat za dokonalé, přestože dokonalé nejsou, ale trpělivosti se žádná neskryje. Když je totiž v duši tato sladká trpělivost, mícha lásky, zjevuje, že všechny ctnosti jsou živé a dokonalé; a pokud tu není, zjevuje, že všechny ctnosti jsou nedokonalé a dosud nedospěly ke stolu nejvyššího kříže, kde se trpělivost počíná v sebepoznání a poznání mé dobrotivosti v oné duši a kde se rodí ze svaté nenávisti a je pomazána opravdovou pokorou.

Této trpělivosti není odnímán pokrm úcty ke mně a touhy po spáse duší; naopak, živí se jimi neustále, a to je pravda. Povšimni si jí, nejmilejší dcero, u svatých a slavných mučedníků, kteří se posilovali pokrmem duší. Smrt jim přinášela život: křísili mrtvé a zaháněli temnoty smrtelných hříchů. Svět se jim přes veškerou svou velikost a slavné panovníky se vši jejich mocí nedokázal

ubránit díky této královně, sladké trpělivosti. Tato ctnost je jako lampa postavená na podstavci.¹²

Toto je slavný plod přinášený slzami duše, která dosáhla lásky k bližnímu a která stoluje spolu s obětovaným neposkvrněným Beránkem, mým jednorozeným Synem. Trpí mučivou a úzkostnou touhou a nesnesitelnou bolestí, způsobovanou tím, že já, její Stvořitel jsem urážen. Tato bolest ji však nezkrušuje, protože láska spolu s pravou pokorou zabila veškerou bázeň a sebelásku, které působí utrpení; je to naopak bolest útěšná, jen nad mou urážkou a nad újmou, která byla způsobena bližnímu. Tato bolest vyrůstá totiž z lásky, a proto duši posiluje. Duše se z ní těší, protože je znamením, že jsem v ní přítomen svou milostí.

Slzy sjednocení

Mluvil jsem o plodech třetích slz. Následuje čtvrtý a poslední stav slz spojujících člověka se mnou a ten, jak jsem ti řekl, není od třetího stavu oddělen, nýbrž je s ním spojen, jako je láska ke mně spojena s láskou k bližnímu: navzájem se obohacují. Ale tento stav se natolik rozvinul, že přerostl do čtvrtého, v němž duše nejen všechno trpělivě snáší, jak jsem ti říkal, ale radostně po tom touží, takže opovrhne každým potěšením, ať přichází odkudkoliv, jen aby se mohla připodobnit mé Pravdě, ukřižovanému Kristu.¹³

Takový člověk obdrží jeden z plodů pokoje duše, spojení s mou sladkou božskou přirozeností, v níž prostřednictvím smyslového vnímání okouší mléko. Jako dítě pokojně spočívá na matčiných prsou a s bradavkou v ústech saje prostřednictvím těla mléko, tak i duše dosáhnuvši tohoto posledního stavu drží svatou touhou tělo ukřižovaného Krista,¹⁴ to znamená následuje jeho učení a kroky, neboť ve třetím stavu dobře poznala, že nemá chodit ke mně, Otci, protože do mne, věčného Otce, nemůže na rozdíl od mého milovaného Syna, milého a sladkého Slova, proniknout žádná bolest. A vy se bez bolesti nemůžete obejít, vaše ctnosti musejí být přezkoušeny a musíte jich dosáhnout velkým úsilím. Tento člověk tedy spočinul na hrudi ukřižovaného Krista, protože

¹²Srov. Mt 5, 15; Mk 4, 21; v kap. 29. jsou lampami „apoštolové a evangelisté, mučedníci a vyznavači a svatí učitelé Církve“.

¹³Srov. Flp 3, 8.

¹⁴Srov. list 86.

tam je láska, a tak si přitáhl mléko ctnosti, a zakoušel na sobě život v milosti, která dává ctnostem sladkost. To je pravda, ctnosti nebyly sladké samy o sobě, nýbrž proto, že byly učiněny a spojeny ve mně, božské lásce, aby duše nijak nehleděla na svůj prospěch, ale jenom na to, aby mi vzdávala úctu a usilovala o spásu duší.

Pohleď, milá dcero, jak sladký a slavný je tento stav, v němž duše dosahuje spojení na hrudi lásky, které nikdy nedojde mléko; nikdy od ní neodtrhne svá ústa. Tak této duši nikdy neschází ani ukřižovaný Kristus, ani já, věčný Otec, kterého nachází tak, že okouší nejvyšší věčné božství. Kdybyste viděli, jak se zvětšují síly této duše! Její paměť se naplňuje neustálou vzpomínkou na mne a láskou k sobě přitahuje má dobrodiní – nejen jejich důsledky, ale cit mé lásky, kterou jsem jí v nich dal –, a zejména dobrodiní stvoření, neboť vidí, že jsem ji stvořil ke svému obrazu a podobě. V prvním stavu, jak jsem ti říkal, jí toto dobrodiní dalo poznat trest nevděčnosti, který následoval, a proto se pozvedla z bídy v dobrodiní Kristovy krve, v níž jsem vás znovu stvořil v milosti a vaše tváře umyl od malomocenství hříchu. Tehdy duše dosáhla druhého stavu: okoušela milost mé lásky a lítost nad vinou, v níž, jak viděla, se mi natolik zprotivila, že jsem ji potrestal na těle svého jednorozeného Syna.

Poté dosahuje Ducha svatého, který upevnil a stále upevňuje duši v pravdě. Kdy duše toto světlo obdrží? Když v prvním a druhém stavu pozná na sobě samé moje dobrodiní. Tehdy se jí dostane dokonalého světla, poznává pravdu o mně, věčném Otci, totiž to, že jsem ji stvořil z lásky, abych jí dal věčný život. To je pravda a zjevil jsem vám ji krví ukřižovaného Krista. Duše tuto pravdu poznala a zamilovala si ji, a zdali je její láska čistá, se pozná podle toho, že miluje to, co miluji já, a nenávidí, co nenávidím já. Tehdy se nachází v srdci lásky k bližnímu.

Na této hrudi se tedy paměť naplňuje a ztrácí veškerou nedokonalost, protože si pamatuje a uchovává v sobě mé dobrodiní. Intelekt obdržel světlo: vhledem do paměti poznal pravdu, protože se zbavil slepoty sebelásky, a zůstal na výsluní ukřižovaného Krista, v němž poznal Boha a člověka.

Kromě tohoto poznání se díky navázanému spojení pozvedá ke světlu, které nezískává ze své přirozenosti, jak jsem ti říkal, ani cvičením ve ctnostech, ale z milosti udělené mou sladkou

Pravdou, jež neopovrhne horoucí touhou ani úsilím, které mi obětoval. Tehdy se cit, který následuje intelekt, s naprostou dokonalou a vroucí láskou sjednocuje se mnou. A tomu, který by se ptal, kdo je tato duše, bych odpověděl: je mým druhým já díky tomu, že je se mnou sjednocena láskou.

Jaký jazyk by dokázal vypovědět výjimečnost tohoto posledního stavu spojení a rozmanitost plodů, které v něm člověk obdrží, když se naplní všechny tři síly jeho duše? To je sjednocení vyhlášené Slovem, mou Pravdou, o němž jsem se ti zmínil u tří hlavních stupňů. Jazyk to nedokáže vyjádřit, ale dobře vám to zjevují svatí učitelé církve, osvícení tímto slavným světlem, s kterým čtou svaté Písmo.

Máte slavného Tomáše Akvinského, jehož poznání se víc zakládá na modlitbě, pozvednutí mysli a světlu intelektu než na lidských znalostech. On byl jedním ze světel, která jsem zasadil do mystického těla svaté Církve, abych tak rozptýlil temnoty omylu.¹⁵ A pohled' na svatého Jana Evangelistu, kolik světla získal na drahocenné hrudi Krista,¹⁶ mé Pravdy! Jak jasné bylo světlo, které získal, a jak dlouho s ním hlásal evangelium!

Tak bychom mohli pokračovat dál, každý z nich vám ho zjevil jiným způsobem. Ale niterné vnímání, nevýslovnou sladkost a dokonalé sjednocení bys vypovědět svým jazykem nemohla, protože je konečný. Snad to chtěl říci Pavel slovy: „Oko nedokáže spatřit, ucho slyšet ani srdce pomyslet, jaké potěšení a jaké dobro je připraveno pro duši, která mi slouží v pravdě.“¹⁷ Jak nanejvýš sladké je pro duši přebývat v dokonalém sjednocení se mnou! Nepřekáží jí totiž její vůle, protože se se mnou stala jedno. Vydává vůni do celého světa, jakožto plod ustavičných a pokorných modliteb: tato vůně touhy volala po spáse duší a mocně, avšak bez lidského hlasu, volá před mým božským majestátem.

To jsou plody sjednocení, které duše požívá v tomto životě, v posledním stavu, jehož dosáhla velkým úsilím, slzami a potem. Tak s opravdovou vytrvalostí přechází ze života milosti k tomuto sjednocení, které ačkoli je ještě nedokonalé, je dokonalé co do milosti. To platí, dokud je duše připoutána k tělu, protože v tom-

¹⁵Srov. kap. 158.

¹⁶Srov. Jan 13, 23.

¹⁷Srov. 1 Kor 2, 9.

to životě se nemůže nasytit tím, po čem touží. Je také svázána zvráceným zákonem, který byl sice uspán citem ctnosti, ale není mrtev, a proto se může znovu vzchopit, kdyby se ctnost z duše vzdálila. Proto ono sjednocení nazývám „nedokonalým“. Ale toto nedokonalé sjednocení vede k přijetí trvalé dokonalosti, která duši nemůže být žádným způsobem odňata, jak jsem ti vysvětloval ohledně blažených duší. Tehdy ve mně okouší spolu s těmi, kdo jej okoušejí plně, věčný život, nejvyšší a věčné dobro, protože já nikdy nekončím. Tyto duše obdržely věčný život, na rozdíl od těch, kteří obdrželi plod svého pláče, věčnou smrt. Tyto duše dospěly od pláče k radosti a obdržely život trvajícím na věky spolu s plodem slz a vroucí lásky: před mou tváří volají a obětují za vás slzy ohně, jak jsem ti řekl.

Pověděl jsem ti o všech stupních slz, o jejich dokonalosti a o plodech pláče, které duše dostávají: dokonalí obdrží věčný život a bezbožní věčné zatracení.

Další Kateřinina otázka o radě a soudu

97



ehdy ona duše, stravována nesmírnou touhou zapálenou sladkým poučením a vyslyšením, kterého se jí dostalo od Pravdy ohledně výše uvedených stavů, volala jako zamilovaná:

Díky, díky tobě, nejvyšší věčný Otče, ty naplňuješ svaté touhy a miluješ naši spásu, z lásky jsi nám věnoval lásku v době, kdy jsme s tebou byli znepřátelení, prostřednictvím svého jednorozeného Syna. Pro tuto propast hořící tvou láskou tě prosím o milost a milosrdenství, abych mohla upřímně přijít k tobě, abych se světlem, ne s temnotou, běžela za učením tvé Pravdy, jejíž pravdivost jsi mi jasně zjevil, a abych tak mohla odhalit další léčky, kterých se bojím, že tu jsou nebo mohou být. Věčný Otče, přála bych si, abys mě o nich poučil, než tyto stavy opustím.

Za prvé bych chtěla vědět, jaké ponaučení mám dát já nebo jiný tvůj služebník tomu, kdo by za námi pro radu přišel; přestože předem vím, sladký věčný Bože, žes mi řekl: „Já jsem ten, kdo má rád málo slov, a mnoho činů.“¹⁸ Jestliže se však tvé dobrovolnosti zlíbí říci mi ještě pár slov, způsobí mi to velkou radost.

¹⁸Srov. Mt 7, 21.

A dále, kdybych někdy dlela na modlitbách za tvé tvory a zejména za tvé služebníky a viděla přítom některého z nich, jak se z tebe těší, a jiného zase, že má temnou duši, mám nebo smím, věčný Otče, považovat jednoho za přebývajícího ve světle a druhého v temnotě? Nebo kdybych viděla, že někdo se velmi kaje a jiný ne, mám soudit, že větší dokonalosti dosáhl ten, kdo se víc kaje, než ten, kdo tak nečiní? Prosím tě, abych nebyla oklamána tím málem, co vidím, pouč mě konkrétně o tom, cos mi řekl všeobecně.

Druhá věc, v které tě prosím o vysvětlení: řekl jsi, že duše, když je navštívena v mysli, dostane znamení, aby poznala, zda je to navštívení od tebe nebo ne.¹⁹

Jestli si dobře vzpomínám, řeklas mi, věčná Pravdo, že duše setrvává v radosti a je povzbuzena ke ctnostem: chtěla bych vědět, jestli může být oklamána duchovní vášní; kdyby tomu tak bylo, chtěla bych si ponechat jen znamení ctnosti.

To jsou věci, o které tě žádám, abych mohla v pravdě sloužit tobě a svému bližnímu a abych se vůči tvým tvorům nedopus-tila nespravedlivých soudů, protože si myslím, že posuzování vzdaluje duši od tebe. Proto bych do této nepatříčnosti nechtěla upadnout.

¹⁹Srov. kap. 71.

UČENÍ O PRAVDĚ

Tři světla nutná k dosažení pravdy

98



ehdy věčný Bůh, potěšený žíznil a hladem oné duše a ryzostí jejího srdce, shlédl na ni zrakem své milosti a milosrdenství, a když viděl, jak toužebně prosí, aby mu mohla sloužit, řekl jí:

Nejmilejší a nejdražší dcero a nevěsto, pohleď nad sebe a upři zrak svého intelektu vzhůru, abys spatřila mne, nekonečnou Dobrotivost, a nevýslovnou lásku, kterou chovám k tobě a ostatním svým služebníkům. A otevři sluch své touhy, neboť kdybys neviděla, nemohla bys ani slyšet: jestliže se totiž duše nezahledí zrakem svého intelektu do předmětu mé Pravdy, nemůže slyšet ani poznat pravdu, kterou jí poskytuji. Abys jí tedy mohla lépe poznat, chci, aby ses pozvedla nad své smysly, to znamená nad svou smyslovou přirozenost; pak tvou touhu uspokojím. To však nezvětší mé zalíbení ve vás: já jsem Ten, který jsem, a proto já obohacuji vás, nikoli vy mne. Ale těším se ze svého zalíbení, totiž z vás, neboť jste mí tvorové, které jsem stvořil.

Ona duše tedy poslechla, pozvedla se nad sebe, aby poznala pravdu o tom, nač se ptala. A věčný Bůh jí řekl:

Abys mohla mým slovům lépe porozumět, začnu od začátku a povím ti o třech světlech, která ze mě vycházejí, o pravém světle.

První světlo náleží všem, kdo žijí v běžné lásce: už jsem ti sice o tom řekl hodně, ale mnohé věci ti ještě vysvětlím, aby tvé lidské

myšlení mohlo lépe pochopit to, co chceš vědět. Další dvě světla pak náleží těm, kdo žijí v odstupu od světa a chtějí dosáhnout dokonalosti. Povím ti tedy, nač ses mě v této souvislosti ptala, a dopodrobna ti vysvětlím to, co jsem ti už obecně naznačil.

Víš, že bez světla rozumu nemůže nikdo jít po cestě pravdy, jak jsem ti řekl, a toto světlo rozumu máte ode mne, pravého světla, a získáváte ho zrakem intelektu a světlem víry, kterou jsem vám udělil ve svatém křtu, pokud jste o ni nepřišli svými prohřešky. Ve křtu jste přijali formu víry krví mého jednorozenného Syna a mocí této krve; a tato víra, žijete-li ji ctnostně ve světle rozumu –, vám dává život a vede vás po cestě pravdy. Tímto způsobem dospějete ke mně, pravému Světlu, bez něhož byste zůstali v temnotách.¹

Je třeba, abyste od tohoto Světla získali dvě světla a vedle nich ještě další, o kterém ti povím.

První světlo

První světlo spočívá v tom, že všichni jste osvíceni v poznání nestálé povahy věcí tohoto světa, které všechny pomíjejí jako závan větru. Avšak nemůžete ji poznat, dokud nepoznáte svou porušitelnost a zvrácený zákon spjatý s vašimi údy, který vás táhne, abyste se vzpírali proti mně, svému Stvořiteli. Tento zákon nemůže samozřejmě nikoho přinutit ani k sebenepatrnějšímu hříchu, pokud to sám nechce; nicméně je nepřítelem ducha. A nedal jsem vám ho proto, aby zvítězil nad mým tvorem obdařeným rozumem, ale aby můj tvor v sobě rozvíjel ctnosti tím, že je vystavuje zkouškám. Ctnost totiž může být zkoušena jen svým protikladem. Smyslnost je protikladem ducha, a proto v ní duše ověřuje lásku, kterou chová ke mně, svému Stvořiteli. A kdy tuto zkoušku vyhrává? Když se duše s nenávisí a odporem pozvedne proti smyslnosti.

Tento zákon jsem do člověka vložil také proto, aby své duši uchoval pravou pokoru. Vidíš tedy, že když jsem stvořil duši ke svému obrazu a podobě a když jsem jí udělil tak velkou důstojnost a krásu, postavil jsem vedle ní tu nejohavnější věc, spojil jsem s ní onen zvrácený zákon, spoutal jsem ji tělem, utvořeným

¹Srov. Jan 12, 35–36.

z nejbídnější věci na zemi, aby se duše při spatření své krásy pýchou nepozvedla proti mně. Tak může porušitelné tělo pokorovat duši toho, kdo má toto světlo; duše pak totiž nemá žádný důvod zpychnout, naopak má mnoho důvodů k tomu, aby byla opravdu a dokonale pokorná. Tento zvrácený zákon se tedy sice staví proti vám, ale nenutí vás k žádné hříšné vině, naopak je pro vás příčinou poznání sebe samých a nestálosti světa.

Na to všechno je třeba hledět zrakem intelektu, ve světle nejsvětější víry, která, jak jsem ti řekl, je zřítelnicí oka. To je tedy první světlo, které jsem prohlásil za nutné a které potřebují všichni tvorové obdaření rozumem, aby mohli mít účast na životě v milosti a na plodu krve neposkvrněného Beránka, bez ohledu na svůj stav. Toto světlo je obecné, to jest má ho mít obecně každý člověk, jak jsem říkal. Kdo by ho neměl, byl by ve stavu ztracení. Proto ti, kdo nejsou ve stavu milosti, tohoto stavu nedosahují právě proto, že jim schází toto světlo. Kdo totiž toto světlo nemá, nemůže poznat zlo, které je ve vině, ani jeho příčinu; proto k této příčině nemůže chovat ani odpor, ani nenávisť. Takže kdo nezná dobro a důvod dobrých skutků, jímž je ctnost, nemůže mě milovat ani po mně toužit, protože já jsem dobro samo; nemůže ani milovat ctnost, kterou jsem vám udělil jako nástroj i jako prostředek, jímž vás já, opravdové dobro, obdarovávám svou milostí.

Vidíš, jak je toto světlo potřebné, neboť všechny vaše viny spočívají v tom, že milujete to, co já nenávidím, a nenávidíte to, co já miluji. Miluji ctnost a nenávidím neřest; kdo miluje neřest a nenávidí ctnost, uráží mě a je zbaven mé milosti. A odchází jako slepec, aniž by poznal příčinu neřesti, totiž vlastní smyslnou lásku, nepojímá nenávisť k sobě a nepoznává neřest ani zlo, které mu působí. Nepoznává ctnost ani mne, první příčinu této ctnosti, z níž mu plyne život; neví ani, jaká je to důstojnost, v níž setrvává, když dosahuje milosti prostřednictvím ctnosti.

Vidíš, jak mu tento nedostatek poznání působí škodu. Je tedy nutné, abyste toto první světlo měli, jak jsem ti říkal.

Druhé světlo: nedokonalé odloučení od světa

- 99 Když duše dospěje ke světlu, které by měl mít každý a o kterém jsem ti povídal, nesmí usnout na vavřínech; protože dokud putujete tímto životem, můžete a máte růst: kdo však neroste, vrací

se zpět. Buď roste v obecném světle, které získal prostřednictvím mé milosti, nebo horlivě usiluje o to, aby se pozvedl k druhému a dokonalému světlu a přešel od nedokonalého světla k dokonalému; vždyť světlo je užitečné právě tomu, kdo chce směřovat k dokonalosti.

Toto druhé, dokonalé světlo má dva způsoby dokonalosti. Dokonalost druhého světla totiž spočívá v tom, že se v něm lidé vytrhují z obecného způsobu žití ve světě. Ale této dokonalosti lze dosáhnout dvěma způsoby. Prvním se ubírají ti, kdo se věnují trestání svého těla a vykonávají tvrdé a velké pokání; a aby se jejich smyslnost nebouřila proti rozumu, zaměřují veškerou horlivost spíš na umrtvování těla než na zabití své vůle, jak jsem ti vysvětloval na jiném místě. Tito lidé přijímají pokrm ze stolu pokání a jsou dobří a dokonalí, jestliže jejich pokání vyrůstá ze mě a řídí se světlem umírněnosti, to je světlem opravdového poznání sebe i mne, a velkou pokorou, když se celou svou bytostí snaží připodobnit svůj úsudek mé vůli, ne vůli lidí.

Kdyby tomu tak nebylo, to znamená kdyby se s pravou pokorou neoděli mou vůlí, často by uráželi svou vlastní dokonalost, protože by povstávali jako soudci těch, kdo nejdou stejnou cestou jako oni. A víš, proč by se jim to mohlo přihodit? Protože vložili víc horlivosti a touhy do umrtvování těla než do zabití své vůle. Tito lidé si chtějí vždy sami vybírat čas, místa a duchovní útěchy, a dokonce i trápení světa a boje se zlým duchem, jak jsem ti vysvětloval u druhého, ještě nedokonalého stavu. Jako by chtěli podvést sami sebe – ve skutečnosti jsou podvedeni svou vůlí, kterou jsem nazval „duchovní vůlí“ –, a říkají si: chtěl bych tu a tu útěchu místo bojů a obtěžování zlým duchem, ale nechci to kvůli sobě. Chci to jenom proto, abych se víc líbil Bohu a měl v duši větší míru milosti; připadá mi totiž, že takto ho mám a sloužím mu lépe, než kdybych to činil jinými způsoby.

Tak se často stává, že se takového člověka zmocní únava a omrzlost a začne být nesnesitelný sám sobě. Aníž by si uvědomil svůj dokonalý stav, začne ho v oblaku pýchy urážet. Je to pýchou, protože kdyby nebyl pyšný a jeho duše nebyla namyšlená, nýbrž opravdu pokorná, viděl by, že já, první sladká Pravda, uděluji stav, čas a místo, útěchy a utrpení podle toho, co je potřebné pro vaši spásu a k dosažení vaší naprosté dokonalosti, k níž jsem

vaši duši vyvolil. A viděl by, že každou věc uděluji z lásky, takže má být s láskou a úctou přijímána. Takto však uvažují ti druzí (jež jsem uvedl jako třetí v pořadí), kteří se také nacházejí v druhém světle dokonalosti.

Třetí světlo: dokonalý odstup od světa

100 Ti třetí, o nichž se chystám mluvit – kteří se nacházejí na druhém stupni dokonalosti druhého světla –, dospěli k tomuto slavnému světlu a jsou dokonalí nezávisle na svém stavu. Chovají náležitou úctu ke všemu, co jim udělím, jak jsem ti to říkal o třetím stavu duše, jenž je stavem sjednocení. Tito lidé se považují za hodné trestů a pohoršení světa a domnívají se, že si zaslouží ztrátu čehokoli, co jim přináší útěchu. A jakkoli se považují za hodné potrestání, nepovažují se za hodné plodů tohoto trestu. Ve světle poznali a okusili mou věčnou vůli, která netouží po ničem jiném než po jejich dobru; a uděluji vám ho proto, abyste ve mně byli posvěceni.

Když duše pozná mou vůli, oděje se do ní a nezajímá ji nic jiného, než jak si zachovat a rozvíjet stav dokonalosti ke slávě a chvále mého jména. Ve světle víry upírá zrak svého intelektu na předmět víry, jímž je ukřižovaný Kristus, můj jednorozený Syn, miluje a poslouchá jeho učení, které je pravidlem a životem pro ty, kdo jsou dokonalí, i pro ty, kdo jsou nedokonalí. A když duše vidí, že jí zamilovaný Beránek, má Pravda, nabízí učení o dokonalosti, zamiluje se do ní, jakmile je pozná. Dokonalost, kterou duše poznává v pohledu na sladké a láskyplné Slovo, spočívá totiž v tomto: Slovo přijímalo pokrm ze stolu svaté touhy ve snaze vzdávat úctu věčnému Otci a dosáhnout vaší spásy. A v této touze se s velkou horlivostí rozeběhlo k potupné smrti na kříži, na němž naplnilo poslušnost, kterou jsem od něj já, Otec, vyžadoval: nehledělo na námahu a tupení, nevzdalo se kvůli vaší nevděčnosti a nevědomosti, která vám brání poznat, jak velké dobrodiní vám bylo uděleno, ani kvůli pronásledování Židy, ani kvůli výsměchu, vzdorným hrubostem nebo kvůli výkřikům lidu. Tím vším naopak prošel jako opravdový vojevůdce a rytíř, kterého jsem postavil na bitevní pole, aby vám vybojoval vysvobození z rukou zlých duchů. Tak jste byli vysvobozeni a vyvedeni z toho nejzvrhlejšího otroctví – aby vás poučil o své cestě, učení a pravidlech života,

a abyste tak s nenávistí a odporem vůči svým vinám mohli dojít ke mně, věčnému Životu, skrze mou bránu, kterou vám otevřel klíč drahocenné smrti prolité s takovým ohněm lásky.

Jako by vám sladké a láskyplné Slovo, můj Syn, řekl: „Podívejte, vystavěl jsem vám cestu a otevřel jsem bránu svou krví: Ať na ní neochabne vaše úsilí, neusedejte se svou sebeláskou a nevědomostí, která vám nedovoluje poznat, kudy vede cesta dál, a se sebevědomím, že si způsob služby najdete sami a nebudete hledat ten, který vám dávám já. Já jsem pro vás vystavěl rovnou cestu ze sebe samého, věčné Pravdy, vtěleného Slova, a vyznačil jsem ji svou krví.“

Povstaňte tedy a řiďte se jím, protože nikdo nemůže dojít ke mně, věčnému Otcí, jinak než jeho prostřednictvím. On je cesta a brána, jíž máte projít, pokud chcete vstoupit do mě, moře pokoje.

Když duše dospěje k okoušení tohoto světla – které okouší, když je sladce spatřila a poznala –, tehdy se jako zamilovaná nezadržitelně rozběhne ke stolu svaté touhy, nehledí na sebe zrakem výhod, kterých by mohla dosáhnout, nehledá ani duchovní, ani časnou útěchu. V tomto světle a poznání zcela zničila svou vůli, takže pohrdá veškerou námahou, ať přichází odkudkoli, a snáší i tupení a trápení zlého ducha a lidských řečí. U stolu nejsvětějšího kříže přijímá pokrm úcty, která náleží mně, věčnému Otcí, a pokrm spásy duší.

Nehledá žádnou odměnu, ani ode mě, ani od tvorů, protože se zbavila ziskné lásky, v níž mě člověk miluje pro svůj vlastní prospěch; oděla se totiž do dokonalého světla, miluje mě čistou láskou bez postranních úmyslů, jenom kvůli slávě a chvále mého jména. Neslouží mi pro své potěšení a neslouží bližnímu pro svůj prospěch, ale jen z lásky.

Starý člověk a nový člověk. Umrtvení vůle

Tito lidé ztratili sebe samé, zbavili se starého člověka, to je své smyslnosti, a oděli se do nového člověka, Krista, sladkého Ježíše, do mé Pravdy, a odvážně ho následují. To oni přistupují ke stolu svaté touhy a zaměřují své úsilí spíš na to, aby zabili svou vlastní vůli, než aby umrtvovali tělo. Svě tělo samozřejmě také umrtvili,

ale to nebylo jejich hlavní starostí: tělo je nástroj napomáhající zabít vlastní vůle, jak jsem ti zjevil, když jsem ti vysvětloval, co znamená, že chci málo slov a hodně činů. Podobně máte jednat i vy, vaší hlavní starostí má být zničení vlastní vůle, aby nehledala a nechtěla nic jiného než následovat mou sladkou Pravdu, ukřižovaného Krista, a aby tak hledala úctu k Bohu, Boží slávu a spásu duší.

Kdo je osvícen tímto světlem, takto jedná, a proto pořád setrvává v pokoji a klidu; nic ho nepohoršuje, protože se zbavil příčiny pohoršení – vlastní vůle. Všechna pronásledování zlým duchem a světem se mu pod nohama rozplývají. I když stojí ve vodě mnoha trápení a pokušení, voda mu nijak neuškodí, protože se těsně přimkl k ratolesti vřelé touhy.²

Takový člověk se tedy ze všeho těší a nesoudí ani mé služebníky, ani žádného tvora obdařeného rozumem; naopak se raduje z každého stavu a způsobu, který spatří, a volá: buď tobě díky, věčný Otče, protože v tvém domě je mnoho možností, jak ti sloužit.³ A těší se z těchto rozmanitých způsobů více, než kdyby viděl všechny jít stejnou cestou, protože se tak na nich více zjevuje velikost mé dobrotivosti.⁴ Ze všeho se těší a všechno mu voní jako růže. Nevyslovuje soudy: nejen o dobru, ale ani o věcech, které jsou vysloveně hříšné; spíš projevuje svatý a opravdový soucit s hříšnicí a modlí se za ně ke mně a v dokonalé pokoře vyznává: dnes jsi to byl ty, zítra bych to byl já, kdyby nebylo božské milosti, která mi pomáhá.

Zamiluj si tento sladký a vynikající stav, nejdražší dcero, a pozoruj ty, kdo běží ve světle slávy; pohleď na jejich výtečnost plynoucí ze skutečnosti, že jejich mysl je svatá: přijímají pokrm ze stolu svaté touhy a ke cti mne, věčného Otce, díky světlu dosáhli pokrmu duší a s vroucí láskou se oděli do šatu milého Beránka, mého jednorozeného Syna, jímž je jeho učení.

²Srov. Pís 8, 7.

³Srov. Jan 14, 2.

⁴Zde Kateřina podává další odůvodnění rozmanitosti lidských povolání a zároveň s ní i její oprávněnost. Posvěcení má osobní rozměr. Na jediné cestě Pravdy je každý člověk volán k tomu, aby neposlouchal svou vůli, nýbrž vůli Boží, a sloužil způsobem zcela se lišícím od jiných. Důvod uvedený Kateřinou nezdůrazňuje seberealizaci jedince, ale Boží dobrotivost, která žádá od každého z nás jinou službu.

Neztrácejí čas nesprávnými úsudky ani o mých služebnících ani o služebnících světa a nepohoršují se nad žádnými řečmi týkajícími se jich samých nebo ostatních, poněvadž co se týká jich, jsou spokojeni, když mohou trpět pro mé jméno, a když jsou to řeči namířené proti někomu jinému, snášejí je se soucitem k bližnímu a nešíří je dál ani proti tomu, kdo uráží, ani proti tomu, kdo je urážen. Jejich láska ke mně, věčnému Bohu, a k bližnímu je totiž uspořádaná a nezná neuspořádanost. Právě proto, že jejich láska je uspořádaná, nikdy se nemohou pohoršit ani nad těmi, které milují, ani nad žádným tvorem obdařeným rozumem, protože jejich úsudek zemřel, už nežije, a oni neměří vůlí lidskou, ale pouze vůlí mého milosrdenství.

To jsou ti, kdo se řídí učením, které jsi obdržela od mé Pravdy na počátku svého života, jak víš, když jsi velmi toužebně prosila, abys mohla dosáhnout dokonalé čistoty. Pamatuješ, jakou jsi na tuto prosbu dostala odpověď, zatímco jsi jako v opojení uvažovala o způsobu, jímž bys dosáhla dokonalé čistoty. Nejen v mysli, ale i prostřednictvím smyslů, v tvých uších – právě se ti začalo vracet tělesné vnímání, jestli si dobře vzpomínáš – ti zazněl hlas, jímž ti moje Pravda odpovídala: „Chceš dosáhnout dokonalé čistoty a zbavit se pohoršení a toužíš po tom, aby se tvá mysl ničím nenechala pohoršit. Jednej tedy tak, abys byla se mnou spojena citem lásky, protože já jsem nejvyšší a dokonalá čistota a oheň očišťující duši. Proto čím víc se ke mně duše přiblíží, tím čistější se stane; a čím víc se ode mne vzdálí, tím víc se poskvřňuje. Proto lidé světa upadají do takové nečistoty – odloučili se totiž ode mne; ale duše, která se se mnou spojí a neklade mezi sebe a mne překážky, má účast na mé čistotě.

Abys dospěla k této jednotě a čistotě, musíš učinit ještě jednu věc: cokoli vidíš nebo slyšíš od jakéhokoli tvora, že se děje proti tobě nebo někomu jinému, nikdy nesuď vůlí lidskou, nýbrž Boží, která je v ostatních i v tobě.

A kdybys viděla zjevný hřích nebo pochybení, jednej tak, abys z toho trní dala vykvést růži. To znamená, že ho máš ze svatého soucitu obětovat mně. I v nespravedlnostech, kterými by se na tobě někdo provinil, myslí na to, že je dopouští má vůle, aby zkoušela ctnost v tobě a v ostatních mých služebnících; měj na paměti, že onen tvor se toho činu dopouští jako mnou ustanovený

nástroj a že často jedná v dobrém úmyslu: protože není nikoho, kdo by mohl soudit tajemství lidského srdce.

Pakliže se ti něco nejeví jako výslovný a zjevný smrtelný hřích, nesmíš to soudit podle své mysli, ale máš v oné věci vidět jen moji vůli. Pak to pro tebe nemůže být nic jiného než předmět svatého soucitu, jak jsem ti řekl. Tímto způsobem dosáhneš dokonalé čistoty, protože tak se tvá mysl nepohorší ani nade mnou, ani nad bližním. Bližním opovrhujete, když soudíte, že jeho vůle je vzhledem k vám zlá, a neberete v potaz mou vůli v onom člověku. Toto opovrhování a pohoršení vzdaluje duši ode mě a brání jí v dokonalosti, některým dokonce v různé míře odnímá milost, což záleží na síle opovržení a nenávisti počaté k bližnímu kvůli jeho úsudku.

Jinak je tomu s duší, která si váží mé vůle, jak jsem ti řekl, protože má vůle chce jen vaše dobro: všechno, co vám dávám, má sloužit k dosažení cíle, k němuž jsem vás stvořil. Když duše setrvává v lásce k bližnímu, setrvává i v lásce ke mně, a milující mě je spojena se mnou.

A proto, jestliže si přeješ dosáhnout čistoty, po níž toužíš, je třeba, abys vykonala především tyto tři věci: spoj se se mnou láskou a zachovávej ve své paměti živou připomínku dobrodiní, kteráš ode mě obdržela; zrakem intelektu rozjímej cit mé lásky, jíž vás nezměrně miluji; a posuzuj ve vůli lidí vůli mou, nikoli jejich zlovůli, protože jejich soudcem jsem já – já, a ne vy. Tím dosáhneš naprosté dokonalosti.“

Jestli si dobře vzpomínáš, toto poučení ti dala moje Pravda.⁵

Nyní ti zdůrazňuji, má dcero, že ti, kteří svými činy dokazují, že si vštípili toto učení, jak jsem ti řekl, okoušejí už v tomto životě závdavek věčného života. A jestliže si jej vštípíš i ty, nepodlehneš klamům zlého ducha, neboť ho poznáš, a neupadneš ani do pochybností, kvůli nimž jsi mě prosila o světlo. Všechno ti však vysvětlím ještě podrobněji, abych vyhověl tvé touze, a zjevím ti,

⁵Učení o tom, že prostředkem k dosažení dokonalosti je nesoudit druhého, se svou podstatou shoduje s ústřední částí *Učení (Duchovního dokumentu)*, který Kateřina nadiktovala Williamu Fleteovi 7. ledna 1377. V městské knihovně v Sieně se nacházejí dvě redakce tohoto textu, které byly Fawtierem vydány latinsky v Římě roku 1914 (*Catheriniana*), a v italském překladu Taurisanové v Římě roku 1932 (*Preghiere ed Elevazioni*).

proč nesmíte vyslovit žádný soud s úmyslem odsoudit, ale pouze ze svatého soucitu.

Závdavek věčného života

Řekl jsem ti, že tito lidé obdrží závdavek věčného života. Závdavek neznamena celou odměnu, neboť tu jim udělím až ve věčném životě, kde život nezná smrt a sytost není obtížná, kde hlad nepůsobí utrpení, protože v něm bolest nemá místo, kde člověk má, po čem touží, stejně jako neobtěžuje sytost, neboť já jsem dokonalý pokrm života.

Pravdou je, že tito lidé obdrží závdavek tohoto života, který okoušejí následovně: duše pocítí hlad po uctívání, jehož jsem hoden já, věčný Bůh, a po pokrmu spásy duší; a živí se jím podle míry svého hladu. To znamená, že duše přijímá pokrm lásky k bližnímu, po níž hladoví a touží. Ale tohoto pokrmu se nemůže nikdy nasytit, protože je nekonečný, a proto hlad vždy zůstává celý.

A jako závdavek dává počáteční jistotu člověku, který pak očekává i zbývající část odměny – závdavek totiž není sám o sobě dokonalý, ale vírou přináší jistotu, že bude vyplacena celá odměna. Tak i tato duše zamilovaná a oděná do učení mé Pravdy, která již za svého života obdržela závdavek lásky ke mně a k bližnímu, není dokonalá sama o sobě, ale očekává dokonalost nesmrtelného života.

Tento závdavek je nedokonalý v tom smyslu, že duše, která ho okouší, ještě nedosáhla oné dokonalosti, díky níž už nepocítí žádnou bolest ani kvůli sobě, ani kvůli ostatním. Dokonalá duše totiž nepocítí bolest kvůli sobě, jež ji trápí nyní, když mě uráží kvůli zvrácenému zákonu spjatému s jejím tělem, které bojuje s duchem. A nepocítí ani bolest kvůli ostatním, neboť nebude muset trpět urážkami, kterých se proti mně dopustí bližní. Závdavek je tedy dokonalý statek co do milosti, ale neobsáhne dokonalost mých svatých, kteří dospěli až ke mně, věčnému Životu, jak jsem ti řekl. Touhy mých svatých totiž neobsahují žádnou bolest, zatímco vaše se bez utrpení neobejdou. Tito mí služebníci, kteří, jak jsem ti vysvětloval na jiném místě, přijímají pokrm ze stolu této svaté touhy, se nacházejí v bolestné blaženosti: je jim stejně jako mému jednorozenému Synu na dřevě kříže. Tělo měl

rozbolavělé a zmučené, ale jeho duše byla blažená, protože byla spojena s božským životem. Stejně tak jsou blažení i oni, protože jejich touha je sjednocuje se mnou a odívá je do mé sladké vůle, jak jsem ti říkal; a současně také trpí soucitem s bližním a tím, že se zbavují každé smyslné rozkoše a útěchy, čímž svou smyslnost umrtvují.

Tři podmínky nepodlehnutí klamu. První podmínka: nesoudit chyby bližního

- 102 Nyní, nejdražší dcero, dávej pozor, abys získala větší světlo v tom, oč jsi mě žádala.

Mluvil jsem o běžném světle, které máte mít všichni, kdo žijete na úrovni běžné lásky, bez ohledu na svůj stav. Pověděl jsem ti o těch, kdo hledí do světla dokonalosti, jež jsem rozdělil na dva způsoby: první patří těm, kdo si vytvářejí odstup od světa a usilují o umrtvení těla, a druhý těm, kdo ničí svou vůli; ti druhí jsou dokonalými tvory, kteří přijímají pokrm ze stolu svaté touhy.

Nyní povím něco tobě osobně, a tudíž i ostatním, čímž vyhovím tvé touze.

Tři věci musíš dělat, aby ti nevědomost nezabránila v dokonalosti, k níž tě povolávám, a aby zlý duch skrytý pod ctnostným pláštěm lásky k bližnímu neživil ve tvé duši kořen domýšlivosti. V ní bys totiž ihned upadla do nesprávných úsudků, které jsem ti zakázal: zdálo by se ti totiž, že soudíš podle práva, ale přitom bys křivdila, protože bys řídila svým pohledem. Zlý duch by ti často ukazoval mnoho pravd, aby tě přivedl ke lži a aby tě ustanovil soudcem myslí a úmyslů tvorů obdařených rozumem: to jsou věci, které mám soudit jen já, jak jsem ti řekl.

Toto je jedna ze dvou podmínek, které musíš z mé vůle dodržovat: nevyslovovat neuspořádané, nýbrž jen uspořádané soudy. A uspořádaný soud je následující. Jestliže tvé myslí výslovně, nejen jednou, ale vícrát, nezjevím chybu tvého bližního, nesmíš o ní mluvit s tím, u něhož podle svého názoru tuto chybu vidíš; máš však všeobecně napomínat za neřesti ty, kdo k tobě přicházejí, a s láskou a laskavostí rozsévat ctnost, přičemž můžeš i naléhavě žádat nápravu, když to budeš považovat za potřebné. Třebaže ti připadá, že ti často odhaluji chyby jiných lidí, nesmíš o nich jmenovitě mluvit, pokud ti k tomu nedám výslovný po-

kyn. Drž se toho nejbezpečnějšího způsobu, abys unikla úskokům a zákeřnosti zlého ducha. Chce tě totiž chytit na návnadu horlivosti, abys často vynášela nespravedlivé soudy o bližních a často je pohoršovala.

Proto má ovládat tvá ústa mlčení nebo svatá slova o ctnosti a pohrdání neřestí. A když se ti zdá, že u někoho rozpoznáváš nějakou neřest, nepřisuzuj ji pouze jemu, ale také sobě, čímž se budeš cvičit v pravé pokoře. Má-li totiž nějaký člověk určitou chybu, bude se mu snadněji napravovat, když se setká s láskyplným pochopením, a toto láskyplné napomenutí ho přiměje k nápravě, takže dokonce tobě řekne, cos ty chtěla říci jemu. A ty budeš v bezpečí, protože tak odřízneš cestu zlému duchu, který tě už nedokáže oklamat ani zabránit dokonalosti tvé duše.

Chci, abys věděla, že nesmíš důvěřovat všemu, co vidíš, naopak máš to hodit za hlavu a nevšímat si toho. Máš vytrvale zkoušet a poznávat sebe samu, a poznávat tak v sobě mou velkodušnost a dobrotivost. Tak se chovají ti, kdo dospěli do posledního stavu, který jsem ti popsal. Neustále se vracejí do nejnižšího stavu, do údolí sebepoznání, což jim nebrání, aby se pozvedli a spojili se mnou. To je první ze tří jmenovaných podmínek, které chci, abys zachovávala, jestliže mi chceš sloužit podle pravdy.

Druhá podmínka: nesoudit u bližního stupeň ctnosti

Nyní ti povím o druhé podmínce, která je následující. Ohledně toho, co jsi po mně chtěla vysvětlit: když mě budeš prosit jmenovitě za některé tvory, může se ti přihodit, že v osobě, za kterou se modlíš, uvidíš světlo milosti. U jiného, i kdyby byl mým služebníkem, bys ho neviděla, naopak by se ti zjevil s pokřivenou a temnou myslí. Avšak nesmíš ho považovat za těžkého hříšníka, protože by tvůj soud byl často nespravedlivý. Někdy, když se ke mně modlíš za tutěž osobu, se stává, že jeden den ji vidíš plnou světla a svaté touhy po mně, takže se tvé duši zdá, že tě dobré oné osoby posiluje – cit lásky totiž vyžaduje, abyste měli vzájemně účast na dobru –, a dalšího dne ji uvidíš, jako by měla mysl ode mě vzdálenou a plnou temnot a marného úsilí, takže ti bude připadat namáhavé se za ni modlit, přednést ji před mou tvář.

Někdy se to stává kvůli pochybení osoby, za kterou se modlíš, ale většinou to není její vinou, ale proto, že já, věčný Bůh, se této duši vzdálím. To činím často, abych ji dovedl k dokonalosti, jak jsem ti vysvětloval u stavů duše. Mohu se vzdálit jejímu vnímání, odejmout jí laskavost a útěchu, ale neodejmu jí milost. Proto ona mysl zůstane téměř neplodná, vyprahlá a ztrápená. Tuto bolest dávám pocítit duši, která se za ni modlí. Činím tak z milosti a lásky k duši, za niž je modlitba pozvednuta, aby jí ten, kdo se s ní modlí, pomohl rozptýlit mraky zastiňující její mysl.

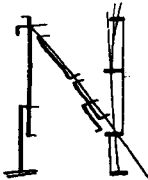
Tak vidíš, nejdražší a nejmilejší dcero, jak nepoučené a hodné ostré výtky by bylo vynášet soud, jímž bys ty nebo někdo jiný kvůli povrchnímu pohledu přisoudil této duši neřest jen proto, že jsem ti dovolil, aby se ti zjevila tak potemnělá. Vidělas totiž, že jí nebyla odňata milost, nýbrž vnímání láskyplnosti, s níž jsem se jí dříve daroval.

Chci tedy, a máš to chtít i ty a ostatní mí služebníci, abyste se věnovali dokonalému sebepoznávání, abyste v sobě dokonaleji rozpoznávali mou dobrotivost. Tento soud, stejně jako všechny ostatní soudy, nechte na mně, protože soud náleží jen mně, nikoli vám;⁶ zanechte soudu, který je můj, a držte se soucitu, lačněte po tom, aby mi byla vzdávána úcta a duše došly spásy, a s horoucí touhou hlásejte ctnosti a napravujte v sobě i v ostatních neřesti způsobem, který jsem ti vysvětlil.

Tak ke mně dospěješ podle pravdy a prokážeš, že sis zapamatovala a zachovávala učení, které ti dala má Pravda, o tom, jak si máte vážit mojí vůle, nikoli vůle lidské. Tak se máš chovat, jestliže chceš, aby tvá ctnost byla ryzí, a jestliže chceš spočinout v posledním dokonalém a slavném stavu a přijímat pokrm ze stolu svaté touhy, pokrm duší, ke slávě a chvále mého jména.

Třetí podmínka: nechtít, aby šli všichni stejnou cestou

104



Nejdražší dcero, vysvětlil jsem ti první dvě podmínky, a nyní ti povím o třetí podmínce a chci, abys jí věnovala pozornost. Chci, abys sama sobě vytkla, jestliže tě někdy zlý duch nebo tvůj nedostatečný úsudek svádějí posílat všechny mé služebnický stejnou cestou, jakou jdeš ty, nebo si to přát. To by

⁶Srov. Mt 7, 1; Řím 12, 19.

odporovalo učení, které ti darovala má Pravda. Často totiž dochází k tomu, že když člověk vidí mnoho tvorů na cestě přísného pokání, chtěl by stejnou cestou poslat všechny ostatní, a když vidí, že se na ni nevydávají, ovládne ho vůči nim rozmrzelost a pohoršení, jako by dělali něco nesprávného. Nyní vidíš, jak velký je to klam: často se totiž může přihodit, že lépe jedná ten, kdo činí menší pokání a zdánlivě jedná nesprávně; i za předpokladu, že nebude činit velké pokání, může být ctnostnější než ten, který proti němu reptá.

Proto jsem ti říkal, že ti, kdo přijímají pokrm ze stolu pokání, pokud nemají pravou pokoru – nebo pokud jejich pokání je hlavním předmětem jejich lásky, a ne pouhým nástrojem ctnosti –, často tímto reptáním poškozují svou vlastní dokonalost. Proto nemají setrvat v nevědomosti, ale mají pochopit, že dokonalost nespočívá jenom v ujařmování a umrtvování těla, nýbrž ve zničení své zvrácené vůle. Máte toužit po tom, a chci, abys po tom toužila i ty, aby se všichni vydali po této cestě, na níž utopí svou vlastní vůli a podřídí se sladké vůli mé.

Toto je učení o slavném světle, v němž duše oděná do mé Pravdy běží jako zamilovaná. Proto neopovrhuj pokáním, které je užitečné k ujařmení těla, jež chce bojovat s duchem. Ale nechci, má nejdražší dcero, abys je považovala za pravidlo platné pro každého. Jednak všechna těla nejsou stejná a nejsou ani stejně silná, protože někdo snese víc než jiný, a jednak se často stává, jak jsem ti říkal, že započaté pokání musí být kvůli různým okolnostem přerušeno. Kdybyste tedy stavěli na pokání – ať ty osobně nebo někdo jiný, komu bys to radila –, tento základ by se stal nedokonalým. V důsledku toho by se vám nedostávalo útěchy a duši by byla odňata ctnost.

Přišli byste tak o to, co jste milovali a oč jste se opírali, takže by vám připadalo, že jste ztratili mě. Mysleli byste si, že vám byla odňata má dobrotivost, a zmocnila by se vás zasmušilost a bezmezný smutek, hořkost a zmatek. Tak byste ztratili onen cvik a horlivou modlitbu, jichž jste svým pokáním dosáhli. Jakmile byste museli přerušit pokání kvůli okolnostem, které se mohou vynořit kdykoliv, modlitba by pro vás ztratila svou dřívější chuť. K tomu dochází tehdy, když se pokání zakládá na lásce k pokání,

a nikoli na neuhasitelné touze: tím míním touhu po pravých a skutečných ctnostech.

Vidíš tedy, jak velké zlo by mohlo způsobit to, že byste byli zaujati jen pokáním jako takovým. Byli byste nevědomí a propadli byste reptání proti mým služebníkům, pocítili byste zasmušilost a velkou hořkost, jak jsem ti řekl, a starali byste se jen o konečné skutky, přestože já jsem nekonečné dobro, a proto vyžadují nekonečnou touhu.

Je tedy nutné, abyste stavěli na umrtvování a ničení své vůle tím, že ji budete podřizovat vůli mé a budete hledat mou čest a spásu duší. Tím se vám dostane pokrmu ze stolu svaté touhy, která se nikdy nepohoršuje ani kvůli sobě, ani kvůli bližnímu, naopak se ze všeho těší a získává plody mnoha rozmanitými a různými možnostmi, které duším uděluji.

Ubožáci, kteří se neřídí mým učením, to je přímou a sladkou cestou, kterou vám dala má Pravda, se chovají jinak. Dělají totiž pravý opak a soudí podle své slepoty a nemocného zraku, a proto jdou jako pomatení a ochuzují se jak o pozemská, tak o nebeská dobra. A jak jsem ti už říkal, v tomto životě okoušejí závdavek pekla.

Shrnutí tří podmínek

105



bych vyhověl tvé touze, nejmilejší dcero, vysvětlil jsem ti, nač ses mě ptala: jak máš napomenout svého bližního, abys neupadla do léčky zlého ducha nebo tvého nedostatečného zraku. Řekl jsem ti, jak máš ostatní napomínat za chyby všeobecně, nikoli jmenovitě – kromě případu, kdy bych ti k tomu dal výslovný pokyn – a že to máš činit pokorně, a zároveň s ostatními máš napomínat i sebe, tak jak jsem ti vysvětlil.

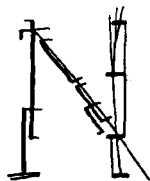
Také jsem ti řekl a opakuji to, že ti žádným způsobem na světě nepřisluší soudit jakéhokoli tvora, ani obecně, ani jednotlivě, a hodnotit úmysly mých služebníků, ať se ti zdají dobré, nebo zlé.

Osvětlil jsem ti také důvod, kvůli kterému nemůžeš soudit, neboť kdybys to učinila, tvůj soud by tě oklamal. Naopak, máš mít soucit a ostatní mají být soucitní s tebou, abyste všichni ponechali soud na mně.

Vysvětlil jsem ti také, jaké ponaučení a jakou počáteční radu máš dát těm, kteří k tobě přicházejí pro radu a chtějí vyjít z temnot smrtelného hříchu, aby se vydali po cestě ctnosti. Jako počátek a základ jim ukážeš cit a lásku ke ctnostem v poznání sebe samých a mé dobrotivosti v nich. Řekni jim, ať umrtvují a dusí svou vůli, aby se v nich nic nebouřilo proti mně. A ukaž jim pokání jako nástroj, nikoli hlavní předmět lásky, jak jsem ti řekl: a nerad' to každému stejným způsobem, nýbrž podle toho, jakou míru těchto vnějších prostředků dokáže každý člověk snést vzhledem ke svému stavu – někdo více, jiný méně.

Řekl jsem ti, že ti nepřísluší vyslovit jinou než všeobecnou výtku, a vysvětlil jsem ti také, jak to máš udělat. To je pravda, ale nechtěl bych, aby sis při zjištění zjevné chyby myslela, že za ni nesmíš napomenout mezi čtyřma očima – to učinit můžeš. Kdyby v ní pak onen člověk setrval a nenapravit se, můžeš o ní promluvit i s dvěma nebo třemi lidmi, a kdyby ani to nevedlo k nápravě, můžeš celou věc vyjevit mystickému tělu svaté Církve.⁷ Ale řekl jsem ti, že ti to nepřísluší učinit kvůli tomu, co sama vidíš nebo cítíš ve své mysli, a že nesmíš měnit názor kvůli vnějšímu zdání. Výtku můžeš vyslovit jen za uvedené podmínky, že vidíš jasnou pravdu nebo ji chováš v mysli, protože jsem ti ji výslovně zjevil. To je pro tebe ten nejbezpečnější způsob, kterým unikneš klamům zlého ducha, jenž se tě snaží zmást pod záminkou lásky k bližnímu.

Jak rozlišit zdroje navštívení



nejmilejší dcero, vysvětlil jsem ti v této věci všechno potřebné, aby sis uchovala a prohloubila dokonalost duše. 106

Nyní ti vysvětlím to, oč jsi mě žádala v souvislosti se znamením pro duši, jíž se zdá, že jsem ji navštívil ve vidění nebo v jiných útěchách. Řekl jsem ti, díky jakému znamení může duše poznat, zda navštívení pochází ode mě nebo ne. Znamením pro duši je radost, která ji po navštívení neopustí, hlad po ctnosti a zejména to, že je obohacena ctností pravé pokory a stravuje ji oheň božské lásky.

⁷Srov. Mt 18, 15–17.

Ale protože se mě ptáš, zda je možné nechat se zmást znamením radosti – a říkáš, že kdyby to bylo možné, držela by ses jistějšího znamení, jímž je ctnost –, povím ti, jakým klamům může duše podlehnout, abys dokázala rozlišit, zda je ona radost podle pravdy nebo ne.

Duše může podlehnout takovému klamu: tvor obdařený rozumem zakouší radost, když vlastní to, co miluje nebo po čem touží; a čím víc miluje věc, kterou vlastní, tím méně vidí nebo se prozíravě snaží zjistit, odkud ona věc pochází – a to pro potěšení, které mu z oné útěchy plyne. Radost z dosažení milované věci totiž zabraňuje svobodnému rozhledu a zájmu o její původ. Takže ti, kdo si tolik libují v útěše myslí a milují ji, vyhledávají vidění a svou lásku vkládají především do útěchy, nikoli do mne, jak by to bylo správné. Už jsem ti to říkal v souvislosti s těmi, kdo setrvávají v nedokonalém stavu: hledí více na darovanou útěchu, kterou jsem jim udělal já, dárce, než na horlivost lásky, s níž jsem je obdaroval.

Vedle ostatních klamů, které jsem ti jeden po druhém vyjmenoval, je může ošálit právě jejich radost. Jakým způsobem? Vysvětlím ti to: mají velkou lásku k útěše, jak jsem řekl, a když tuto útěchu nebo vidění obdrží, zakouší radost bez ohledu na způsob, jímž ji obdrželi. Říkají si totiž, že mají to, co milují a po čem tolik toužili. Často to však může pocházet od zlého ducha – v takovém případě by pociťovali stejnou radost. Ale řekl jsem ti, že když radost pochází od zlého ducha, vidění sice radost přinese, ale zanechá za sebou bolest a osten svědomí a duši je cizí jakákoli touha po ctnosti.

Nyní ti potvrzuji, že duše může tuto radost někdy pociťit a vzdálit se tak modlitbě: jestliže totiž radost přijde bez horoucí touhy po ctnosti a není pomazána pokorou a vypálená v peci mé božské lásky, obdržené navštívení a vidění spolu s útěchou pocházejí od zlého ducha, nikoli ode mne, bez ohledu na znamení radosti. A jelikož radost není doprovázena láskou ke ctnosti, jak jsem ti řekl, je zřejmé, že vychází z lásky k útěše své mysli. To je pravý důvod požitku a radosti duše: vidí, že má, po čem toužila. Jestliže nějakou věc milujete, pociťujete radost, když jí dosáhnete.

Takže vidíš, že nemůžeš důvěřovat jen znamení radosti, i kdyby trvala po celou dobu útěchy nebo i déle. Nevědomá láska by

v oné radosti nerozeznala úskok zlého ducha, protože není chráněna žádnou obezřetností. Pokud však bude postupovat obezřetně, bude si všímat, zda je její radost doprovázena touhou po ctnosti, nebo ne. A tak pozná, zda navštívení myslí pochází ode mne, nebo od zlého ducha.

Řekl jsem ti, že radost způsobenou mým navštívením poznáš podle následujícího znamení: radost se pojí se ctností, jak jsem ti vysvětlil. To je skutečně bezpečné znamení, které ti ukáže, co je úskok a co ne, abys rozeznala radost, kterou do tvé mysli vkládám já v pravdě, od té, jíž bys mohla dosáhnout svou duchovní sebeláskou, to je touhou a náklonností ke své útěše. Útěcha vzešlá ode mne je spojena s radostí prostřednictvím lásky ke ctnosti, zatímco útěcha pocházející od zlého ducha přináší jen radost, a když ji dobře přezkoumáš, nenajdeš v sobě více ctnosti než předtím. Tento druh radosti získává duše z výlučné lásky k útěše sebe samé, jak jsem ti už vysvětlil.

Chci, abys věděla, že toto znamení radosti nedokáže zmást každého, nýbrž jen nedokonalé tvory, kteří se těší a utěšují spíše darem než dárcem. Ti, kdo bez postranních úmyslů a vysokého smýšlení o sobě horlivě touží více po tom, aby mě milovali, než po samotném daru, a dar milují spíš kvůli mně než kvůli své útěše, nemohou být touto radostí oklamáni.

Proto je jim hned jasné, že toto je znamením zlého ducha, který se jim někdy zjevuje v podobě světla, aby tak jejich mysl způsobil velkou radost. Avšak protože jejich mysl nepodléhá vášni po útěše, prozíravě a podle pravdy poznávají jeho úskok: jakmile totiž pomine radost, ocitnou se ve tmách. Proto se pokoušejí pravým sebepoznáním, pohrdají veškerou útěchou a pevně svírají v náručí učení mé Pravdy. Zlý duch je tím zmaten a zřídka kdy se k oné duši vrátí v podobě světla, pokud to vůbec ještě někdy učiní.

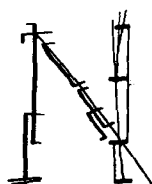
Avšak těm, kdo milují svou útěchu, se jí také často dostane, ale úskok rozeznají způsobem, který jsem ti popsal: setkají se s radostí bez ctnosti, takže jim ona zkušenost nepřinese pokoru a pravou lásku a lačnost po mně, věčném Bohu, a po spáse duší.

Tak jedná má dobrotivost: stará se o vás, ať jste dokonalí či nedokonalí, bez ohledu na váš stav, aby vám žádný úskok nemohl ublížit, pokud si opravdu přejete zachovat světlo intelektu, které

jsem vám dal ve zřítelnici nejsvětější víry, a dokud zlému duchu nedovolíte, aby vám ho zastřel, a nezatemníte si ho sebeláskou. Nikdo vám ho totiž nemůže vzít, pokud si to sami nepřejete.

Pobídnutí k dalším přáním

107



Nyní jsem ti, nejdražší dcero, zevrubně vysvětlil úskoky zlého ducha, které ti může přichystat, osvětlil jsem je zraku tvého intelektu a vyplnil jsem i tvoji touhu, protože neopovrhují touhami svých služebníků, dávám tomu, kdo mě prosí, a pobízím ho, aby mě prosil dál. Velmi mě mrzí, když člověk řídící se mým učením netluče duchem pravdy na bránu Moudrosti, mého jednorozeného Syna. Řídit se tímto učením už znamená tlouci na bránu, aby přivolal mne, věčného Otce, hlasem svaté touhy a ustavičnými a pokornými modlitbami. Jsem totiž Otec, který vám skrze tuto bránu, mou sladkou Pravdu, uděluje chléb milosti. A někdy, abych zkoušel vaše touhy a vytrvalost, tvářím se, že vám nerozumím, ale ve skutečnosti vás chápu a dávám vám to, co potřebujete, protože vám dávám hlad a hlas, jímž mě voláte. A když vidím vaši vytrvalost, plním vaše touhy, pokud jsou uspořádané a směřují ke mně.

Moje Pravda vás vyzvala, abyste žádali, když vám řekla: „Volejte, a dočkáte se odpovědi, tlučte, a bude vám otevřeno, prostě, a bude vám dáno.“⁸ Říkám ti, že chci, abys jednala takto: nikdy neochabuj v touze žádat mě o pomoc a neztíšuj hlas v prosbách, abych světu prokázal milosrdenství. A nepřestávej tlouci na bránu mé Pravdy, dokud jdeš v jejích stopách. Naopak se s ní raduj na kříži, jez pokrm duší a slávu a chválu mého jména. A s láskyplnou snahou pozvedej hlas nad smrtí lidského rodu, který vidíš v tak velké bídě, že ji tvůj jazyk nedokáže vypovědět.

Kvůli tomuto nářku a volání prokážu světu milosrdenství. To žádám od svých služebníků a to mi bude znamením, že mě milují podle pravdy. Jak jsem ti řekl, neopovrhují jejich touhami.

⁸Srov. Mt 7, 7; Lk 11, 9.

Chvála Boha za zjevení pravdy

108



ehdy si ona duše opravdu jak omámená připadala úplně mimo sebe, jako by jí kvůli spojení se Stvořitelem bylo odňato tělesné vnímání. Když pozvedla mysl a zahleděla se zrakem intelektu do věčné Pravdy a poznala pravdu, zamilovala se do ní a zvolala:

Nejvyšší a věčná Boží dobrotivosti, kdo jsem já, ubohá, že ty, nejvyšší a věčný Otec, jsi mi zjevil svou pravdu a tajné úskoky zlého ducha i klam našeho vnímání, kterému mohu v tomto putování životem podlehnout já nebo ostatní, abychom ani já, ani oni nebyli oklamáni zlým duchem nebo sebou? Kdo tě k tomu přiměl? Láska. Protože ty sis mě zamiloval, aniž bych tě milovala. Ohni lásky! Tobě buď díky, věčný Otče.

Já jsem nedokonalá, plná tmy; a ty, dokonalé Světlo, jsi mi ukázal dokonalost a zářící cestu učení svého jednorozrozeného Syna. Byla jsem mrtvá, a tys mě vzkřísil z mrtvých, byla jsem nemocná, a tys mi dal lék, a nejen lék krve, který jsi dal nemocnému lidstvu prostřednictvím svého Syna, ale také lék proti jedné skryté nemoci, o níž jsem nevěděla, neboť jsi mě poučil, že nesmím žádným způsobem soudit jakéhokoli tvora obdařeného rozumem, zejména tvé služebníky, o nichž jsem jako slepá a postižená touto nemocí často vyslovovala soudy a myslela si, že ti tak vzdávám čest.

Děkuji ti, nejvyšší a věčné Dobro, protože mi zjevil svou pravdu, úskok zlého ducha a naši vášeň, čímž jsi mi dal poznat mou nemoc. Prosím tě tedy pro tvou milost a slitování, aby tomu dnes byl učiněn konec a tvá dobrotivost vytyčila mez mně i každému, kdo se jí bude chtít řídit, abychom už nikdy nesešli z tvé pravdy, protože bez tebe nemůže být učiněno nic.

Věčný Otče, obracím se na tebe a utkám se k tobě nejen kvůli sobě, ale kvůli celému světu, a zejména kvůli mystickému tělu svatě Církve: aby v tvých služebnících zářila tato pravda a toto učení, které jsi mně, ubohé, dal ty, věčná Pravda.

A zejména tě prosím za ty, kteréš mi svěřil, abych je zvláště milovala, a které jsi se mnou učinil jedno, neboť mě potěší, když je uvidím běžet touto sladkou a správnou cestou ke slávě a chvále tvého jména a když budou ryzí a nebudou už vynášet soudy, pohoršení nebo reptání proti svému bližnímu, jako mrtví sami

sobě ve své vůli a názorech. A prosím tě, nejsladší Lásko, aby mi žádný z nich nebyl vyrván z ruky zlým duchem pekel, ale aby na konci svého života dospěli k tobě, věčný Otče, který jsi jejich cíl.⁹

Ještě se na tebe obracím s jednou prosbou, za dva otce, které jsi ustanovil na zemi jako strážné sloupy a poučení pro mne,¹⁰ nemocnou ubožačku, a kteří mě provázejí od počátku mého obrácení až dodnes: sjednot je, učiň z dvou těl jednu duši, aby se ani jeden z nich nestaral o nic jiného než naplňovat v sobě i v úřadech, kteréš jim svěřil, slávu a chválu tvého jména ke spáse duší. Abych jim já, nehodná a ubohá, jejich otrokyně, nikoli dcera, mohla z lásky k tobě prokazovat patřičnou úctu a posvátnou bázeň, abych tím tobě vzdávala čest a jim pokoj a klid, a tak abych posilovala bližního.

Jsem si jista, věčná Pravdo, že nezhrdneš mou touhou ani prosbami, s nimiž jsem se na tebe obrátila, protože z toho, co jsem viděla a co se ti zalíbilo mi zjevit, a ještě víc ze zkušenosti vím, že svaté touhy přijímáš. Já, tvá nehodná služebnice, se podle milosti, kterou mi udělíš, vynasnažím, abych dodržovala tvá přikázání a učení.



ěčný Otče, vzpomněla jsem si na jeden tvůj výrok, v němž jsi mi vysvětloval některé věci o služebnících svaté Církve, a slíbil mi, že mi to později vysvětlíš do větších podrobností. Týkalo se to pochybení, kterých se dnes dopouštějí. Kdyby se tedy tvé dobrotivosti zlíbilo něco mi o tom říct, prosím tě o to, abych měla důvod posílit bolest a soucit a palčivou touhu po jejich spáse. Vzpomínám si totiž, žes mi řekl, jakými prostředky bys nám udělil útěchu: utrpením, slzami a bolestmi, potom a vytrvalou modlitbou svých služebníků. Pak bys obnovil Církev svatými a dobrými služebníky. Prosím tě tedy o to, aby to všechno ve mně narůstalo.

⁹Srov. Jan 17, 15-19.

¹⁰Podle některých badatelů, znalců Kateřinina života, se jedná o již zmíněného Tommasa della Fonte a Rajmunda z Kapuy.



Tedy k ní věčný Bůh shlédl zrakem svého milosrdenství a nepohrdl touhou této duše, naopak její prosby přijal, aby vyplnil tu poslední, s níž se na něj obrátila na základě božského příslibu,¹¹ a odpověděl jí:

Nejmilejší a nejdražší dceruško, vyplním tvou touhu po poznání toho, oč jsi mě požádala, aby ses nedopustila žádného nevědomého nebo nedbalého činu: byly by totiž nyní, když jsi poznala mou pravdu, mnohem závažnější a hodné větší výtky. Ale vyplním ti tuto touhu, aby ses mohla horlivě modlit za všechny tvory obdařené rozumem a za mystické tělo svaté Církve a za ty, které jsem ti svěřil a které zvláště miluješ. Nedopouštěj se nedbalosti, až se za ně budeš modlit, až jim budeš dávat příklad a ponaučení, až jim budeš vytýkat neřesti a povzbuzovat je ke ctnosti, jak ti to jen bude možné.

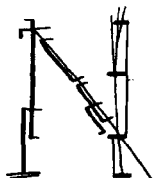
Ohledně dvou otců, které jsem ti vskutku dal a o nichž ses zmínila: vynasnaž se být nástrojem, aby každému z nich bylo dáno to, co potřebuje podle svého postavení a podle toho, co ti přikážu já, tvůj Stvořitel, protože beze mne bys nemohla dělat nic. Tak vyplním tvou touhu. Ale ani ty ani oni nesmíte ztratit naději ve mne, neboť má Prozřetelnost vás nikdy neopustí. Každý z vás ať pokorně přijímá to, čeho je schopen, každý ať svým způsobem spravuje to, co jsem mu svěřil do správy, podle toho, kolik mé dobrotivosti obdržel a obdrží.

¹¹Viz výše kap. 1.

MYSTICKÉ TĚLO SVATÉ CÍRKVE

Vznešenost kněžské služby

110



yní odpovím na to, na co ses mě ptala ohledně služebníků svaté Církve. A abys mohla lépe poznat pravdu, otevři zrak svého intelektu a uvažuj o jejich vznešenosti a o důstojnosti, do níž jsem je ustanovil. Protože každou věc je snadnější poznat prostřednictvím jejího opaku, chci ti ukázat důstojnost těch, kterým je dáno ctnostně spravovat poklad svěřený do jejich rukou, abys díky tomu lépe viděla bídu těch, kteří se dnes žíví u prsu této nevěsty.

Tehdy se ona duše poslušně zahleděla do Pravdy, v níž spatřila zář ctnosti těch, kdo v pravdě okoušejí Boží lásku. A věčný Bůh jí řekl:

Nejdražší dcero, chci ti především ukázat důstojnost, do níž jsem je díky své dobrotivosti postavil: tato důstojnost překračuje mou lásku ke všem tvorům, které jsem stvořil ke své podobě a obrazu a které jsem nově stvořil k milosti v krvi svého jednorozeného Syna, v němž jste došli velkého povýšení, neboť jsem spojil své božství s lidskou přirozeností. Toto povýšení je tak velké, že vám získalo vyšší vznešenost a důstojnost, než jakou mají andělé, neboť jsem na sebe nevzal andělskou, ale lidskou přirozenost. Proto jsem se já, Bůh, stal člověkem a člověk se stal Bohem, jak jsem ti řekl, tím, že jsem spojil svou božskou přirozenost s vaší přirozeností lidskou.

Eucharistické slunce

To je velikost daná všem tvorům obdařeným rozumem, z nichž jsem si vyvolil služebníky k vaší spáse, aby vám jejich prostřednictvím byla rozdělována krev pokorného a neposkvrněného Beránka, mého jednorozeného Syna. Svěřil jsem jim do správy Slunce, obdařil jsem je světlem poznání, vřelostí božské lásky a barvou spojenou s teplem a světlem, to znamená krví a tělem mého Syna. Toto tělo je slunce, protože je jedno se mnou, který jsem pravé Slunce. Je se mnou spjato do té míry, že se od sebe nemůžeme oddělit, jako je ve slunci díky dokonalému sjednocení neoddělitelné teplo od světla a světlo od tepla. Aniž by se toto slunce vzdálilo od slunečního kotouče, to znamená bez rozdělení, ozařuje celý svět a zahřívá každého, kdo chce jeho teplo přijmout. Nemůže být poškozeno žádnou nečistotou a jeho světlo ho nikdy neopouští, jak jsem ti říkal. Takové je Slovo, můj Syn: jeho nejsladší krev je sluncem, celým Bohem a celým člověkem, neboť on je jedno se mnou a já jsem jedno s ním. Má moc není oddělena od jeho moudrosti, žár a oheň Ducha svatého není oddělen ani ode mne, Otce, ani od Syna, protože je s námi jedno. Duch svatý totiž vychází ze mne, Otce, a z něho, Syna, a společně tvoříme jedno Slunce.

Já jsem to Slunce, věčný Bůh, z něhož vychází Syn a Duch svatý. Duchu svatému je vlastní oheň; Synovi je vlastní moudrost a v této moudrosti je mým služebníkům udělováno světlo milosti, aby totéž světlo rozdělovali a projevovali vděčnost za přijaté dobrodiní mně, věčnému Otci, a aby se řídili učením této Moudrosti, mého jednorozeného Syna.

Toto světlo obsahuje barvu vašeho lidství. Protože světlo je spojeno s barvou, světlo mého božství se spojilo s barvou vašeho lidství. Barva vašeho lidství se tak zaskvěla, protože se díky spojení s božstvím, totiž s božskou přirozeností, stala nepomíjivou. A prostřednictvím tohoto vtěleného Slova, prosceného a uhněteného světlem mého božství, a prostřednictvím žáru a ohně Ducha svatého jste vy obdrželi světlo. Komu jsem je svěřil? Mým služebníkům v mystickém těle svaté Církve, abyste měli život prostřednictvím daru jeho těla v pokrmu a jeho krve v nápoji.

Řekl jsem ti, že toto tělo je slunce. A proto vám nemůže být dáno tělo, aniž by vám s ním byla dána i krev, a nemůže vám být

dáno tělo a krev bez duše tohoto Slova; ani duše a tělo vám nemůže být dáno bez božství, bez božství mne, věčného Boha, neboť je od sebe nelze oddělit. Je to právě tak, jak jsem ti už jinde řekl: božská přirozenost se nikdy neodděluje od lidské přirozenosti, a nemohla by ji oddělit ani smrt, ani žádná jiná příčina. Proto v nejsladší svátosti přijímáte pod bělostnou způsobou chleba celou božskou podstatu.

V eucharistii je celý Bůh a celý člověk

A jako se slunce nemůže rozdělit, tak i v bělostné hostii jsem nerozdělený, celý Bůh a celý člověk. Kdyby bylo možné rozdělit hostii na tisíce a tisíce částíček, v každé z nich je celý Bůh a celý člověk, jak jsem řekl. Jako se může rozbít zrcadlo, ale nerozdělí se obraz do každého jeho střípku, tak ani já nejsem rozdělen rozdělením hostie a zůstávám celý Bůh a celý člověk v každé její částíčce.

Proto toto slunce nemůže dojít újmy, stejně jako oheň; kdybys například měla lampu, od níž by si celý svět přišel zažehnout světlo, nijak by tím světlo neutrpělo a každý by získal celé světlo. Pravda je spíš taková, že se toto světlo dá více nebo méně předat: podle látky, z níž je složen příjemce, může být do určité míry předán oheň. Aby ti to bylo jasnější, uvedu ti příklad. Kdyby mnoho lidí neslo svíce, z nichž jedna by vážila unci, jiná dvě unce a další šest uncí a jiná zase libru a další ještě víc, a všichni by si přišli zapálit svíce k oné lampě, každý by bez ohledu na velikost své svíce obdržel světlo jako celek: to znamená teplo, barvu i světlo samotné. Přesto bys mohla soudit, že ten, kdo nese uncovou svíci, má menší světlo než ten, kdo nese svíci vážící jednu libru. Totéž platí i pro ty, kterým je udělena tato svátost; podle toho, jakou nesou svíce, tedy podle míry svaté touhy, s níž tuto svátost přijímají a zhošťují se jí. Tato svíce je sama o sobě zhasnutá a rozsvěcuje se při přijetí této svátosti. Říkám ti, že je zhasnutá, protože sami nejste nic. Já jsem vám dal látku, jíž můžete toto světlo přijmout a žít. Touto látkou je láska, protože jsem vás z lásky stvořil, a proto bez lásky nemůžete žít.

Tento dar lásky nachází pravou dispozici ve svatém křtu, který přijímáte mocí krve tohoto Slova. Žádným jiným způsobem byste na tomto světle nemohli získat účast, protože byste byli jako svíce

bez knotu, která nemůže hořet ani přijmout oheň. Tak by tomu bylo, kdybyste do své duše nepřijali knot, jímž se světlo zapaluje, totiž svatou vírou, a s ní i milost, kterou jste přijali ve křtu spolu s pravou dispozicí své duše, kterou jsem stvořil tak, aby byla schopna milovat; dokonce je do té míry stvořena k lásce, že bez ní nemůže žít, protože je to její pokrm.

A kde se tato duše, sjednocená způsobem, který jsem ti vysvětlil, zažihá? V ohni božské lásky, tím, že mě miluje a chová ke mně bázeň, a tím, že se řídí učením mé Pravdy. Je pravda, že se rozsvěcuje větší či menší měrou podle látky, kterou tomuto ohni poskytnete. Přestože jste všichni vytvořeni ze stejné látky, neboť jste stvořeni k mému obrazu a podobě – vy křesťané v sobě máte navíc světlo svatého křtu, může každý růst v lásce a ve ctnostech podle své vlastní vůle a podle toho, jak se mi zalíbí. Tím nijak neproměňujete duchovní život, jímž jsem vás obdařil, ale rozvíjíte se a v lásce posilujete ctnosti tím, že ve ctnosti a horlivosti lásky používáte svobodnou vůli, dokud neuplyne váš čas; když totiž váš čas skončí, nemůžete činit nic. Můžete tedy růst v lásce, jak jsem ti vysvětlil.

S touto láskou obdržíte sladké a slavné světlo, které jsem vám svěřil do správy prostřednictvím svých služebníků a které jsem vám dal za pokrm. A třebaže vám ho uděluji celé, obdržíte z něj jen tolik, jak velká je láska a horoucí touha, kterou mu poskytnete, jak jsem ti to vysvětloval na příkladu různě velkých svící a jejich plamene. A přestože každý obdrží toto světlo celé a nerozdělené – nelze ho totiž rozdělit, jak jsem ti už říkal, ani žádnou vaší nedokonalostí nebo nedokonalostí mých služebníků –, máte na něm takovou účast, to je takovou svátostnou milost, jak velká je vaše svatá touha, s níž jste ochotni ho přijmout.

Kdo by pak k této sladké svátosti přistoupil ve stavu smrtelného hříchu, nezíská tak milost, přestože mě přijme celého, Boha i člověka, jak jsem ti řekl. A víš, jak je této duši, která přijímá svátost nehodně? Je jako svíce, která spadla do vody, takže v ohni jen syčí, než vzplane, pak sama zhasne a po ohni zůstane jen kouř. Tak i tato duše, ačkoli přijala svatý křest, upadla ve svém nitru jako ona svíce do vody viny, která knot světla křestní milosti promáčela. A jelikož se neohřála v ohni pravé lítosti a nevyznamenala

svou vinu, přistoupila k oltářnímu stolu a přijala toto světlo jen tělesně, nikoli duchovně.

Protože ona duše není na tak velké tajemství patřičně připravena, nesetrvá v ní prostřednictvím milosti světlo pravdy, ale odejde z ní, takže se duše octne ve větším zmatku než dřív, zůstane vyhaslá a ztemnělá a bude ji tížit ještě větší vina. Proto jí tato svátost nepřinese nic jiného než skřípění výčitek svědomí, což nezpůsobuje nedokonalost světla, které nemůže být nijak umenšeno, ale voda, která se v oné duši nalézá: to voda viny brání duši ve vzepětí, takže duše nemůže toto světlo přijmout.

Vidíš tedy, že toto světlo nelze žádným způsobem rozdělit – teplo a světlo jsou v něm úzce spjaty, a kdyby byla touha duše po jeho přijetí sebemenší nebo kdyby duše, která ho přijímá nebo rozděluje, trpěla jakýmkoli nedostatkem, platí pro ně to, co jsem ti řekl o slunci: že se neposkvrní, když září na nečisté věci. Tak i sladké světlo této svátosti nemůže být ničím poskvrněno ani rozděleno a neodloučí se od svého zdroje: ani kdyby zář a teplo tohoto světla pohltil svět ve stavu viny. Stejně tak se toto Slovo, toto Slunce, jímž je můj jednorozený Syn, neoddelí od Slunce, jímž jsem já, věčný Otec, ať je udělováno komukoli, kdo ho chce v mystickém těle svaté Církve přijmout. Zůstává celé a vy ho celé přijímáte: Boha a člověka, jak jsem ti ukazoval na příkladu světla, které by zůstalo celé, i kdyby si z něj vzal celý svět a měli by ho všichni.

Jak hledět a nazírat na eucharistické tajemství

- 111 Nejdražší dcero, otevři dobře zrak svého intelektu, abys mohla rozjímat propastnou hloubku mé lásky: není žádného tvora obdařeného rozumem, jemuž by se srdce neroztavilo láskou, když vedle ostatních mých dobrodiní spatří to, které vám uděluji v této svátosti.

Jakým zrakem máš, ty, nejdražší dcero, a ostatní, hledět a nazírat na toto tajemství a jak se ho dotýkat? Jistě ne tělesným hmatem a zrakem, protože žádný tělesný smysl k tomu není způsobilý. Jak víš, zrak vidí jen bělost chleba, takže hrubé tělesné

vnímání je oklamáno;¹ avšak nelze oklamat vnímání duše, pakliže si to nepřeje, to znamená pokud se sama svými nevěrnostmi nechce zbavit světla nejsvětější víry.

Tuto svátost tedy okouší, vidí a dotýká se jí vnímání duše. Jakým zrakem na něj hledí? Zrakem intelektu, jehož zřítelnicí je nejsvětější víra. Tento zrak vidí v oné bělosti celého Boha a celého člověka, božskou přirozenost spojenou s lidskou přirozeností; tělo, duši a krev Krista, duši spojenou s tělem a tělo s duší spojené s mou božskou přirozeností, která se ode mě neodděluje: jak jsem ti ukázal téměř na začátku tvého života, jestli si vzpomínáš. Ale nevidí ho jen zrakem intelektu, nýbrž také tělesným zrakem, i když tělesný zrak v onom nesmírně silném světle okamžitě ztrácí schopnost vidět, takže člověku zůstane jen pohled zraku intelektu.

Zjevil jsem ti to, abys tak získala větší světlo pro případ, že zlý duch bude proti tobě bojovat právě kvůli této svátosti; a také proto, abys rostla v lásce a světle nejsvětější víry. Víš, že když jsi jednoho dne přišla za svítání do kostela na mši a nedlouho předtím tě trápil zlý duch, postavila ses zpříma před oltář Ukřižovaného. Kněz mezitím přišel od oltáře Panny Marie. Stála jsi tam a uvažovala o své chybě, neboť ses bála, že jsi mě urazila trýzní, kterou ti způsobil zlý duch, rozjímalas o vřelosti mé lásky, která tě učinila hodnou účastnit se mše – třebaže ses považovala za nehodnou i jen vstoupit do mého svatého chrámu –, a když kněz přikročil ke konsekraci, pozvedla jsi zrak na jeho ruce s hostií. A zatímco vyslovoval slova konsekrace, zjevil jsem se ti; vidělas, že z mých prsou vychází světlo, jako paprsek vycházející ze slunečního kotouče, a přece se od něj neodlučující. V onom světelném paprsku se snášela dolů holubice, která s ním byla těsně spjata, a mocí slov konsekrace, vyslovených knězem, se dotkla hostie. Potom tvůj tělesný zrak už nedokázal snášet to světlo, zůstal ti pouze zrak intelektu, jímž jsi viděla a okoušela propastnou hlubinu Trojice, mě celého, Boha a člověka, skrytého pod rouškou oné bělosti. Přesto však světlo a přítomnost Slova, které jsi pod touto způsobou viděla ve své mysli, nerušily bě-

¹ „Visus, tactus, gustus in te fallitur“ (zrak, chuť ani hmat tě nepostihují), jak básnický vyjadřuje eucharistické učení svatý Tomáš v eucharistickém hymnu *Adoro te devote*, jenž se na tomto místě *Dialogu* odráží.

lost chleba, vzájemně se nevyločovaly: v onom chlebu jsem byl vidět já, Bůh a člověk, aniž bych onen chléb porušil, protože ten neztratil svou bělost a bylo možné se ho dotýkat a okoušet ho.

To všechno ti zjevila má božská dobrotivost, jak jsem ti řekl. A komu zůstala schopnost vidět? Zraku intelektu, jehož zřítelnicí je nejsvětější víra, takže vidět náleží v první řadě zraku intelektu, který nemůže být oklamán. Na tuto svátost tedy máte nahlížet zrakem intelektu.

A kdo se ho může dotknout? Ruka lásky. Touto rukou se totiž dotýkáte toho, co zrak v této svátosti spatřil a poznal. Hostie se dotýkáte z víry rukou lásky, téměř jako byste tím chtěli potvrdit, co jste intelektuálně spatřili a poznali zřítelnicí víry.

A kdo ho může okoušet? Chuť svaté touhy. Tělesná chuť cítí chléb, ale chuť duše okouší mne, Boha a člověka. Vidíš tedy, jak tělesné smysly bývají klamány, ale vnímání duše se oklamat nenechá: duše je upevněna a osvětlena, protože zrak intelektu hledí zřítelnicí nejsvětější víry. A protože ho spatřil, také ho poznal a s vírou a láskou se ho dotýká. A s chutí duše spjatou s horlivou touhou okouší mou vřelou lásku, nevýslovnou lásku, s níž jsem ji učinil hodnou přijmout velké tajemství této svátosti a milost, která se jí z této svátosti dostává.

Vidíš tedy, jak máte tuto svátost přijímat a jak na ni máte názírat: nejen tělesným vnímáním, ale také vnímáním duchovním, aby duše byla připravena k přijetí a okoušení této svátosti, jak jsem ti řekl.

Nejvyšší důstojnost člověka v eucharistii

- 112 Nejdražší dcero, považ, k jak vynikajícímu stavu je pozvednuta duše, když náležitým způsobem přijme tento chléb života, tento pokrm andělů. Při jeho přijetí je ve mně a já jsem v ní; jako je ryba v moři a moře v rybě, tak jsem já v duši a duše je ve mně, v moři pokoje.² V duši je milost, která v ní zůstává, protože duše přijala tento chléb života ve stavu milosti; když pomine způsobu chleba, zanechávám v duši stopu své milosti jako pečeť vtisknutou do teplého vosku: když je pečeť sejmuta, zůstane v něm její

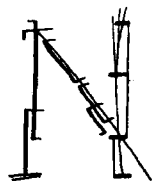
²Srov. Kateřininu mystickou zkušenost, na kterou nacházíme narážku v „Prologu“, kap. 2, v němž je tento obraz ryby a moře také použit. Tuto zkušenost připomíná Rajmund z Kapuy v *Životě sv. Kateřiny* 2, 6.

otisk. Stejným způsobem vám v duši zůstává moc této svátosti, to znamená vřelost mé božské lásky, dobrotivost Svatého Ducha. Zůstává v ní světlo moudrosti mého jednorozeného Syna, osvěcující zrak intelektu. A duše je posílena účastí na mé síle a moci, která ji činí silnou a mocnou proti její vlastní smyslné vášni, proti zlým duchům a proti světu.

Tak vidíš, jak duši zůstává stopa po sejmuté pečeti; když pomine hmota čili případek chleba, toto pravé Slunce se stáhne zpět do svého kotouče – aniž by se však od něj kdy oddělilo, jak jsem ti řekl, neboť je stále spojeno se mnou –, poté co vám ho propastná hlubina mé lásky z božské štědrosti a prozřetelnosti dala za pokrm, aby uspokojila vaše potřeby. Pro vaši spásu vám udělí pokrm mé sladké Pravdy, aby vás posílila na pouti životem a také proto, abyste nezapomínali na dobrodiní krve.³

Vidíš tedy, jak máte dbát na to, abyste mi byli vděční a prokazovali mi lásku, neboť vás tolik miluji; a zasloužím si být od vás milován, neboť jsem nejvyšší a věčné Dobro.

Důstojnost a ctnost kněží



ejmilejší dcero, tyto věci jsem ti řekl, abys lépe poznala důstojnost, do níž jsem povýšil své správce, a abys litovala jejich bídy. Kdyby totiž uvážili svou důstojnost, neleželi by v temnotách smrtelného hříchu a nezohavovali by tvář své duše; nejenže mne a svou důstojnost nemají urážet – totiž ani kdyby vrhli své tělo do ohně, nemohli by vynahradit milost a dobrodiní, které ode mě přijali; v tomto životě totiž nelze dosáhnout vyšší důstojnosti.

Já jsem je pomazal a nazývám je svými „kristy“, protože jsem jim udělil sebe samého, aby mě vám rozdělovali, a ustanovil jsem je vonnými květy mystického těla svaté Církve. Tuto důstojnost, kterou nemají andělé, jsem udělil lidem, právě těm, které jsem si vyvolil za zástupce a které považuji za anděly. Mají totiž v tomto životě být anděly, protože mají být čistí, jako jsou čistí andělé.

Čistotu a lásku žádám od každé duše, stejně jako lásku ke mně a k bližnímu a všichni pomoc, kterou může bližnímu prokázat,

113

³Srov. 1 Kor 11, 25–26.

vytrvalou modlitbu a neustálé zalíbení v lásce, jak jsem ti vysvětloval na jiném místě, kde jsem se této věci věnoval. Ale od svých správců žádám větší čistotu a větší lásku ke mně a k bližnímu, aby udělovali tělo a krev mého jednorozeného Syna s vřelou láskou a palčivě toužili po spáse duší a slávě a chvále mého jména.

Jako tito správcové dbají na to, aby kalich, v němž se naplňuje obětí, zářil čistotou, tak já požaduji, aby bylo čisté a ryzí jejich srdce, duše a mysl. Chci, aby udržovali v dokonalé čistotě i své tělo, neboť tělo je nástrojem duše. Nechci, aby se živili nebo obalovali bahnem nečistoty nebo aby se nadýmali pýchou a usilovali o vysoká postavení nebo aby měli tvrdé srdce vůči sobě a bližnímu: nemohou totiž být krutí k sobě, aniž by jejich krutost nepostihovala také ostatní. Pokud jsou totiž krutí k sobě kvůli svým vinám, ze stejného důvodu začnou být krutí i k duším těch, kdo jim jsou nablízku, protože jim nedávají dobrý příklad svým životem a neusilují o to, aby vyrvali duše ze spárů zlého ducha, ani o to, aby jim udělovali tělo a krev mého jednorozeného Syna, ani mě, pravé Světlo, prostřednictvím ostatních svátostí svaté Církve. Proto, když jsou krutí k sobě, jsou krutí i k ostatním.

114

Chci, aby mí správcové byli štědrí, nikoli lakomí, to znamená aby z chtivosti nebo lakoty nekramařili s darem milosti Ducha svatého.⁴ Tak se nemají chovat, já si to nepřeji; naopak mají všechno to, co obdrželi darem z hojnosti lásky mé dobrotivosti, darovat s duchem lásky a se srdečnou štědrostí všem tvorům obdařeným rozumem, kteří je o to pokorně požádají, k mé chvále a pro spásu duší. A za nic nemají požadovat peníze, neboť si nic nekoupili, ale všechno obdrželi ode mě prostřednictvím milosti, aby vám to udělovali; mohou však, dokonce mají, požadovat milodary. Podobně se má chovat věřící, který od kněze něco přijímá: když může, má dát milodar. Vy totiž máte mým správcům poskytovat časné věci, neboť je vaší povinností uspokojovat jejich potřeby;⁵ a od správců zase přijímáte pokrm a výživu milosti a duchovní dary: totiž svátosti, které jsem ustanovil ve svaté Církvi, aby vám byly udělovány pro vaši spásu.

Chci, abyste věděli, že vám dávají nesrovnatelně víc než vy jim; konečné a pomíjející věci, jimiž je zaopatřujete, se totiž ne-

⁴Srov. Sk 8, 18–20.

⁵Srov. 1 Kor 9, 11.

mohou srovnávat se mnou, nekonečným Bohem, kterého vám z mého ustanovení a z mé božské prozřetelnosti a lásky uděluji v eucharistické svátosti. To se netýká jen eucharistického tajemství, ale také všech ostatních podob, jimiž vám jsou udělovány duchovní milosti prostřednictvím tvorů, ať už modlitbou nebo nějak jinak: všechny vaše časné statky nemohou nic přidat ani se přiblížit k hodnotě toho, co přijímáte na duchovní úrovni.

Nyní ti vysvětlím, jak mají mí správcové rozdělovat časné statky, které od vás obrží. Mají je rozdělit na tři části: první část slouží k jejich životu, druhá je pro chudé a třetí mají dát k dispozici Církvi na to, co je zapotřebí. Kdyby to učinili jinak, urazili by mě.

Příklady svatých kněží

Takto jednali milí a slavní správci, o jejichž vznešenosti máš rozjímat, stejně jako o důstojnosti, k níž jsem je pozvedl, když jsem je učinil svými „kristy“, jak jsem ti řekl. Tuto důstojnou službu vykonávali tak ctnostně, že se oděli do sladkého a slavného Slunce, které jsem jim svěřil do správy. 115

Pomysli na Řehoře, Silvestra a ostatní předchůdce, nástupce prvního papeže Petra, jemuž má Pravda dala klíče od nebeského království se slovy: „Petře, dávám ti klíče od nebeského království; ti, které rozvážeš na zemi, budou rozvázáni v nebi, a které svážeš na zemi, budou svázáni v nebi.“⁶

Nejmilejší dcero, poslouvej pozorně, protože na vznešenosti jejich ctnosti ti plněji zjevím důstojnost, k níž jsem povýšil své správce. Spočívá v klíči krve mého jednorozeného Syna, jímž vám otevřel bránu věčného života, odedávna uzamčenou Adamovým hříchem. Když jsem vám pak daroval svou Pravdu, totiž Slovo, svého jednorozeného Syna, který vytrpěl mučení a smrt, svou smrtí zvítězil nad smrtí vaší, neboť vás ponořil do své krve. Jeho krev a jeho smrt vám mocí spojení mé božské přirozenosti s přirozeností lidskou otevřela bránu věčného života.

Ale komu Kristus zanechal klíče této krve? Slavnému apoštolu Petrovi a všem ostatním, kteří dosud přišli nebo přijdou, až do dne soudu, neboť mají a budou mít stejnou autoritu, jako měl

⁶Srov. Mt 16, 19. Uvedená jména odkazují na sv. Řehoře Velikého (papežem v l. 590–604) a na sv. Silvestra (v l. 314–335).

Petr. Tuto autoritu nezmenšuje žádný jejich nedostatek, nic nenarušuje dokonalost krve a nesnižuje účinnost svátostí, protože, jak jsem ti říkal, toto Slunce nemůže poskvřnit žádná nečistota a nic mu nemůže ubrat z jeho světla, i kdyby se ten, kdo je uděluje, nacházel v temnotě smrtelného hříchu; jeho případná vina totiž nijak nepoškozuje svátosti svaté Církve a neoslabuje jejich moc. Zmenšuje se jen milost a narůstá vina toho, kdo je nehodně uděluje, i toho, kdo je nehodně přijímá.

Jestli si dobře vzpomínáš, když jsem ti chtěl zjevit, jakou úctu mají laici chovat k mým správcům bez ohledu na to, zda jsou dobří nebo špatní, a jak mě mrzí jejich neuctivé chování, zjevil jsem ti tuto myšlenku prostřednictvím postavy Krista na zemi, to je papeže, který má klíče krve. Víš také, že jsem ti mystické tělo svaté Církve znázornil jako jakousi zásobárnu, v níž se uchovává krev mého jednorozeného Syna: a jak v této krvi a její mocí mají život a hodnotu všechny svátosti.

Na prahu této zásobárny stojí Kristus na zemi, jehož úkolem je udělovat krev a jemuž přísluší poslat kněze, aby mu pomáhali v jeho službě celému všeobecnému tělu křesťanského náboženství. Jen ten, kdo je Kristem na zemi přijat a pomazán, stává se správcem, nikdo jiný. U něj má původ veškerý řád kleriků a jejich úřady, v nichž mají rozdělovat tuto drahocennou krev.

Papež tedy činí správce svými pomocníky a náleží mu také napomínat je za jejich nedostatky; a to je moje vůle. Pro vznešenost a autoritu, kterou jsem jim udělil, jsem je totiž vyňal ze služebného postavení, to znamená z podřízenosti časné moci. Občanské zákony nemají nic společného s opatřeními, jejichž účelem je trestat kněze, neboť moc trestat spočívá jen v rukou toho, koho jsem ustanovil k příkazování a správě podle božského zákona. Já jsem je pomazal, a proto jsem v Písmu svatém prohlásil: „Nesahejte na mé pomazané.“⁷ Nikoho nemůže potkat větší zkáza než toho, kdo se pozvedne k jejich potrestání.

Přetěžká vina pronásledovatelů Církve

- 116 Kdyby ses mě zeptala, z jakého důvodu považuji vinu těch, kdo pronásledují svatou Církev, za nejtěžší vinu, které se kdo může

⁷Žl 105, 15.

dopustit, a proč chci, aby ani případné nedostatky mých správců neumenšovaly úctu, kterou k nim máte chovat, odpověděl bych ti: protože žádný úkon úcty vůči nim nenáleží jim, ale mně, moci krve, kterou jsem jim dal do správy. Kdyby tomu tak nebylo, nebyli by hodni větší úcty než jakýkoli jiný člověk tohoto světa. Takto jste však povinni vzdávat úctu jejich službě a musíte se utíkat do jejich rukou – nikoli kvůli nim samým, ale pro moc, kterou jsem jim daroval –, jestliže chcete přijmout svátosti Církve. Kdybyste je totiž nechtěli – přestože byste je mohli obdržet –, žili byste a zemřeli ve stavu zatracení.

Proto je jasné, že úcta se nevztahuje k nim, nýbrž ke mně a ke slavné Kristově krvi; jsme totiž jedno díky spojení božské přirozenosti s lidskou, jak jsem říkal. Stejně tak ke mně směřuje i neúcta; říkal jsem ti přece, že k nim nemáte chovat úctu kvůli nim samým, ale pro moc, kterou jsem jim udělil. Proto nesmějí být uráženi, neboť tím, že urážíte je, urážíte mne, nikoli je, a to zakazují; a říkám, že nechci, aby se mých služebníků dotkla ruka časné moci.

Proto se nikdo nemůže vmlouvat: já neurážím svatou Církev a nijak se proti ní nebouřím, já jen postihuji chyby špatných pastýřů. Takový člověk v hrdlo lže a jako zaslepen sebeláskou nedokáže vidět jasně. Avšak ve skutečnosti vidí velmi dobře, třebaže předstírá, že tomu tak není, aby umlčel osten svého svědomí. Kdyby svému svědomí naslouchal, viděl by – jak také ve skutečnosti vidí – že pronásleduje krev, a ne její správce. Urážka je ve skutečnosti namířena na mě, tak jako úcta i každá újma vůči nim – posměšky, hrubosti, tupení a pronásledování. To, co lidé učiní jim, považují za učiněné mně, neboť jsem řekl, že nechci, aby se někdo dotkl mých pomazaných. Jen já mám moc je potrestat, nikdo jiný.

Ale tito bezbožníci projevují nedostatek úcty ke krvi a málo si váží pokladu, který jsem jim dal ke spáse a k životu jejich duší. Nemohli jste totiž obdržet nic většího než to, že jsem se vám dal za pokrm, celý Bůh a celý člověk, jak jsem ti říkal.

Avšak proto, že v mých správcích nectili mne, zbavili je lidé veškeré úcty a pronásledovali je pod záminkou, že v nich vidí mnoho hříchů a chyb: o nich se ti zmíním později. Kdyby opravdu z lásky ke mně v sobě chovali úctu k mým správcům, neupřeli by

jim úctu kvůli žádné vině, protože moc svátosti se žádnou chybou neumenšuje, jak jsem ti už říkal. Nesmí se tedy umenšit ani úcta, která jim náleží; pokud jim není vzdána, jsem tím uražen já.

Proto je pro mě tato vina těžší než všechny ostatní, a to z mnoha důvodů. Vysvětlím ti hlavní tři důvody.

První spočívá v tom, že to, co činí mým správcům, činí mně.⁸

Druhý je tento: kdo pronásleduje kněze, přestupuje příkázání. Zakázal jsem totiž, aby se jich někdo dotýkal, a kdo můj zákaz přestoupí, pohrdá ctností krve vzešlé ze svatého křtu, neboť mi vypovídá poslušnost tím, že vykoná, co jsem zakázal. Takoví lidé se vzpírají této krvi, protože ztratili úctu a povýšili se na pronásledovatele, čímž se ponížili na zapáchající údy vyříznuté z mystického těla svaté Církve. Proto jestliže je v tomto tvrdošijném vzdoru a neúctě zastihne smrt, upadnou do věčné záhuby. Je pravda, že když se pokoří a přiznají svou vinu, až nastane jejich poslední chvíle, a zatouží po usmíření se svou Hlavou, i když to nemohou projevit skutkem, může se jim dostat milosrdenství. Ale je lépe, aby nečekali na svůj poslední den, protože nevědí, kdy přijde.

Třetí důvod spočívá ve skutečnosti, že jejich vina je závažnější než všechny ostatní, neboť je spáchána se zlým úmyslem a s přesvědčením: vědí totiž, že se tohoto hříchu nemohou dopustit s čistým svědomím, a proto mě tím, že ho spáchají, urážejí. Tato urážka je kromě toho doprovázena zvrácenou pýchou bez jakéhokoli časného potěšení, v níž se stravuje jejich duše i tělo: duše je zbavena milosti a často ji hryže červ svědomí. A stravována je i každá časná věc, neboť je dána do služeb zlého ducha. Pobíjí těla jako zvířata.

Tento hřích je spáchán s jasným přesvědčením naměřeným proti mně a nepřináší sebemenší užitek nebo potěšení, provází ho pouze zlý úmysl a dým pýchy; té pýchy, která se rodí ze smyslné sebelásky a zvrácené bázně, kterou zakusil Pilát, když zabil Krista, mého jednorozeného Syna, ze strachu, že ztratí moc. Stejně tak se chovali a chovají i oni.⁹

Všech ostatních hříchů se člověk dopouští z prostoty nebo nevědomosti plynoucí z nedostatečného poznání nebo ze zlého

⁸Srov. Lk 10, 16.

⁹Srov. Jan 19, 12. Viz také list 123.

úmyslu; to znamená, že člověk, který ho vykoná, ví, že to, co činí, je zlé, a přesto se toho dopouští kvůli neuspořádanému zalíbení nebo potěšení, jež v něm nachází, nebo proto, že jím získává nějakou výhodu. Tak mě člověk těžce uráží: uráží svou vlastní duši a spolu s ní i mě a bližního. Mne uráží proto, že neprokazuje slávu a chválu mému jménu, bližního proto, že mu neprokazuje cit lásky. Tyto hříchy mě však neurážejí přímo, neboť padají na toho, kdo se jich dopustí, urážejí hříšníka; a tato urážka mě mrzí kvůli újmě, kterou tvor působí sám sobě.

Naproti tomu urážka mých správců uráží přímo a bezprostředně mne. Ostatních hříchů se člověk dopouští s nějakou motivací a nepřímo, prostřednictvím někoho jiného, jak jsem ti říkal, když jsem ti vysvětloval, že každý hřích stejně jako každá ctnost je vykonán prostřednictvím bližního. Hříchu se člověk pokaždé dopouští z nedostatku lásky k Bohu a bližnímu; ve ctnosti se cvičí z lásky k milosrdné lásce: proto když je uražen bližní, jsem jeho prostřednictvím uražen já.

Avšak já jsem si z tvorů obdařených rozumem vyvolil tyto své správce a pomazal je, jak jsem ti řekl, a učinil je správci těla a krve svého jednorozeného Syna, neboť vaše lidské tělo jsem spojil se svou božskou podstatou: při konsekraci se mí správci odívají do osoby Krista, mého Syna. Tak vidíš, že tato urážka dopadá na Slovo, a protože je namířena na něj, je obrácena i proti mně, neboť jsme jedno. Proto se tito ubožáci pronásledováním krve připravují o poklad krve a o její ovoce. Z toho důvodu je pro mě tato urážka nejzávažnější; jsem jí uražen já, a nikoli mí správcové: ať je jim vzdávána úcta nebo jsou pronásledováni, nic z toho nepovažuji za namířené na ně, nýbrž na sebe – to znamená na krev svého slavného Syna, který je se mnou jedno, jak jsem ti říkal. Proto ti povídám, že kdyby se všechny hříchy těchto lidí shromáždily na jednu miskou vah a na druhou bychom položili jen tento jediný, všechny by je převážil, a to z důvodů, které jsem ti vysvětlil. Toto jsem ti zjevil, abys měla větší důvod k lítosti nad urážkou, které se lidé vůči mně dopustili, a nad záhubou těchto ubožáků. A aby se bolestí a hořkostí, kterou zakusíš spolu s ostatními mými služebníky, díky mé dobrotivosti a milosrdenství rozpustila všechna temnota, která v těchto zapáchajících údech vytatých z mystického těla svaté Církve stále víc houstne.

Téměř však nenacházím člověka, který by se trápil pronásledováním této slavné a drahocenné krve; naopak s lítostí nacházím velký počet těch, kdo mě ustavičně zraňují šípy neuspořádané lasky a otrocké bázně a jako zaslepeni ve své sebelásce považují za čest to, co je zahanbující, a za hanbu, co je jim ke cti: stydí se totiž pokorit před Hlavou, jejímiž jsou údy.

Bída a slepota těch, kdo pronásledují kněze

- 117 Kvůli těmto chybám se povýšili a stále se povyšují na pronásledovatele krve; proto jsem ti říkal, že mě bijí, a také tomu tak ve skutečnosti je: mají totiž v úmyslu zraňovat mě všemi možnými způsoby. Mne samozřejmě žádné zranění nemůže postihnout ani mě nemohou zbít; jsem totiž jako kámen, který ránu nepřijme, ale naopak odrazí ji proti tomu, kdo na něj zaútočil.¹⁰ Totéž platí o ranách jejich urážek; zapáchají, ale uškodit mi nemohou; otrávený šíp viny naopak dopadne zpět na jejich hlavu. Tato vina je zbavuje milosti v tomto životě, čímž ztrácejí ovoce krve, a v okamžiku smrti, pakliže se nenapraví svatou zpovědí a zkroušeností srdce, upadnou do věčné záhuby, neboť budou odříznuti ode mě a spojeni s ďáblem.

Se zlým duchem koneckonců uzavřeli spojenectví, protože jakmile se duše zbaví milosti, ihned je spoutána osidly hříchu, jimiž je nenávisť ke ctnosti a láska k hříchu. Toto pouto přijali svobodnou vůlí a vložili ho do rukou zlého ducha, který je tak získal do svého područí, neboť kdyby to neučinili ze své vlastní vůle, nebylo by způsobu, jímž by je mohl spoutat.

Tímto poutem se pronásledovatelé krve spojili se sebou navzájem a jako údy spojené se zlým duchem začali vykonávat svou funkci. Zlí duchové usilují o to, aby se mí tvorové zvrhli, byli vytrženi z milosti a uvedeni do viny smrtelného hříchu, aby se jim tak dostalo všeho zla, které v sobě zlí duchové chovají. A tito lidé se chovají stejně: jako údy zlého ducha působí rozvrat mezi dětmi nevěsty Krista, mého jednorozeného Syna, vyvazují je z pouta lásky a spoutávají je bídným svazkem nenávisti. Společně se tak připravují o ovoce krve, a když se zbavili také její důstojnosti, upadají do nehlubšího zmatku. Tato smyčka nenávisti je stažena

¹⁰Srov. Př 16, 17.

uzlem pýchy, sebelásky a otrocké bázně: aby totiž neztratili časné statky, ztrácejí milost. Toto pouto je potvrzeno pečeti temnot, neboť nevědí, do kolika a jakých škod a běd upadli a do jakých stahují ostatní. A protože se neznají, nemají se k nápravě; naopak se zaslepeně chvástají zkázou své duše a svého těla.

Nejmilejší dceruško, kéž by ti působil nezměrnou bolest pohled na tolik zaslepenosti a bídy tvorů, kteří byli jako ty očištěni v krvi a toutéž krví byli vyživováni u prsu svaté Církve; a nyní se od něj jako buřiči odtrhli kvůli své otrocké bázni pod záminkou nápravy chyb mých správců – přestože jsem jim zakázal, aby se mých správců dotýkali. Kéž při pomyslení na toto bídné pouto se zlem zachvátí tebe a ostatní mé služebníky posvátná bázeň; tvůj jazyk nedokáže vypovědět jeho ohavnost. Ještě závažnější je to, že pod pláštíkem chyb mých správců chtějí skrýt a ukrýt sebe a své vlastní viny. Ani jim nepřijde na mysl, že není žádný pláštík, pod který by se mohli ukrýt před mým pohledem, abych je nespátril. Mohou se skrýt očím mých tvorů, ne však mně, neboť mně nemůže zůstat skryto nic, nejen z přítomných věcí. Já jsem vás miloval a znal, ještě než jste byli.

To je jedním z důvodů, proč se tito bídní lidé žijící podle světa nenapravují: nevěří totiž, že je vidím, čemuž by podle pravdy a se světlem rozumu věřit měli. Kdyby opravdu věřili, že vidím jejich chyby a že každé provinění je potrestáno stejně, jako je každé dobro odměněno, jak jsem ti už říkal na jiném místě, nepáchali by tolik zla, ale polepšili by se a s pokorou by vzývali mé milosrdenství. A já bych jim díky krvi svého Syna milosrdenství prokázal. Avšak oni trvají na svém, a přestože je má dobrotivost důrazně kárá kvůli hříchům, jimiž se propadli do nejhlubší zkázy, kterou je ztráta světla, jsou slepí stali se pronásledovateli krve. Správce krve není možno pronásledovat, ať se jejich provinění zdají sebetěžší.

Nejmilejší dcero, pověděl jsem ti několik věcí týkajících se 118
 úcty, která náleží mým pomazaným, bez ohledu na jejich chyby; tato úcta totiž není a nesmí být vzdávána pro ně samé, ale kvůli moci, kterou jsem jim svěřil. A protože jejich provinění nemohou umenšit ani rozmělnit tajemství svátosti, nesmí jim být tato úcta odpírána; opakují: ne kvůli nim samým, ale pro poklad krve, který rozdělují.

Na druhé straně jsem ti částečně ukázal – a vzhledem k tomu, o jak závažnou věc se jedná, je to opravdu nepatrná část –, jak je mně obtížná, protivná a tvorů škodlivá neuctivost ke krvi a její pronásledování, spolu se spojenectvím proti mně. K tomu všemu se spikli, když se zavázali sloužit zlému duchu: zjevil jsem ti to proto, abys nad tím mohla pociťovat větší lítost.

Vina, o níž jsem mluvil, je těžká a týká se právě pronásledování svaté Církve. Dokonce i křesťané, kteří se nacházejí ve stavu smrtelného hříchu, opovrhují krví a zbavují se tak milosti. Ale tento hřích mě mrzí mnohem víc, a vina těch, o nichž jsem mluvil, je mimořádně těžká.

Dobří správci

119



však nyní chci tvé duši dopřát odpočinku a zmírnit jí bolest způsobenou temnotami těchto ubožáků; ukázu ti svatý život svých správců, o nichž jsem ti říkal, že žijí v dokonalém stavu slunce: zmírňují zápach hříchu vůní svých ctností a prosvětlují temnoty svým světlem; v tomto světle pak můžeš lépe poznat také temnoty a chyby těch mých správců, o nichž jsem se zmínil, a proto otevři zrak intelektu a pohleď na mne, Slunce spravedlnosti, a spatříš slavné správce, kterým se dostalo stavu slunce díky tomu, že ho dobře a štědře udělovali.

To se týká Petra, knížete apoštolů, který obdržel klíče od nebeského království, a stejně tak i ostatních, kteří v zahradách svaté Církve spravovali světlo, totiž tělo a krev mého jednorozenného Syna, Slunce se mnou spojeného a ode mě neodděleného, jak jsem ti vysvětloval, a všechny svátosti svaté Církve – z nichž každá má hodnotu a život mocí krve. Každý z nich v souladu se svým stavem spravoval na různé úrovni milost Ducha svatého. Čím ji spravovali? Světlem milosti, které přijali od světla pravdy.

Kdyby ses mě zeptala: „Je toto světlo osamocené?“, odpověděl bych ti, že není, neboť světlo milosti nemůže být ani osamocené, ani rozdělené; nutně musí být přijato jako celek, jinak není přijato vůbec. Proto ten, kdo je ve smrtelném hříchu, je z téhož důvodu zbaven světla milosti; a ten, kdo je naopak ve stavu milosti, má zrak intelektu osvětlený poznáním mne – mne, který jsem mu udělil milost a ctnost, jíž se milost uchovává. Proto takový člověk

v onom světle poznává bídu hříchu a jeho příčinu, jíž je smyslná sebeláska, a z toho důvodu ji nenávidí. Díky této svaté nenávisti je do jeho srdce vložen žár božské lásky, protože intelekt je následován citem. A když se řídí učením mé sladké Pravdy, získává barvu tohoto slavného světla: jeho paměť se naplní vzpomínáním na přijatá dobrodiní Kristovy krve.

Tak vidíš, že nelze přijmout světlo bez jeho žaru a barvy, protože to všechno je vzájemně sjednoceno a tvoří jedno. Proto není možné, jak jsem ti řekl, aby mne, pravé Slunce, byla připravena přijmout pouze jedna mohutnost duše, aniž by byly připraveny a sjednoceny v mém jménu i ostatní dvě.¹¹ Jakmile se totiž zrak intelektu pozvedne nad smyslové vidění a zahledí se do mě, okamžitě ho následuje cit a zamiluje si to, co zrak intelektu spatřil a poznal, a paměť se plní tím, co je milováno citem. Když jsou všechny tři mohutnosti takto připraveny, duše získává účast na mně, pravém Slunci, a dostává se jí světla v mé moci, v moudrosti mého jednorozeného Syna a v dobrotivosti ohně Ducha svatého.

Z toho vidíš, jak na sebe mí správci vzali dokonalý stav slunce: díky tomu, že se oděli do mne, pravého Slunce, a proto, že mnou naplnili síly své duše, jednají stejně jako slunce. Slunce zahřívá a dává světlo a pod jeho teplem raší ze země výhonky. Podobně i moji správci, kteří byli vyvoleni, pomazáni a povoláni do mystického těla svaté Církve, aby udělovali mne, Slunce, to je tělo a krev mého jednorozeného Syna, spolu s ostatními svátostmi, jimž tato krev dává život, udělují tělesně i duchovně toto světlo, šíří světlo do mystického těla svaté Církve: to je světlo nadpřirozené moudrosti, které se v následování učení mé Pravdy šíří spolu s barvou čestného a svatého života. A šíří také žár nejvšlejší lásky. Proto svým teplem dávají vzejít duším prostým veškeré nečistoty a osvěcují je světlem moudrosti. Svým svatým a uspořádaným životem zahánějí temnoty smrtelných hříchů a ostatních nevěrností a vnášejí řád do života těch, kdo žili neuspořádaně v temnotách hříchu a v mrazu bez lásky. Vidíš tedy, že jsou sluncem, neboť přijali dokonalý stav slunce ode mne, pravého Slunce, vzepětím lásky se stali jedno se mnou a já se stal jedno s nimi, jak jsem ti vysvětloval na jiných místech.

¹¹ Srov. kap. 51, v němž je vysvětleno sjednocení tří mohutností duše.

Každý z nich znázornil svatou Církev podle stavu, k němuž jsem ho vyvolil: Petr kázáním, vyučováním a nakonec mučednictvím krve; Řehoř moudrostí a svatými spisy a životem vyznařujícím ctnost; Silvestr především disputacemi s nevěřícími, v nichž dosvědčoval svatou víru slovy i skutky, a tím, že ode mne přijal všechny své ctnosti. Když se pak podíváš na Augustina a slavného Tomáše, na Jeronýma a ostatní, uvidíš, jak velikým světlem zahalili tuto nevěstu, jako svíce na svícnu, díky tomu, že v pravé a dokonalé pokoře vykořeňovali chyby.

Lačnili po úctě ke mně a po spáse duší a radostně přijímali tento pokrm ze stolu nejsvětějšího kříže. Mučedníci krve, která před mou tvář vydávala líbou vůni, s vůní krve a ctnosti a se světlem vědy vydávali v Kristově nevěstě hojné ovoce: prohlubovali víru, uváděli do světla toho, kdo přebýval v temnotách, takže v něm mohlo zazářit světlo víry. Preláti, jimž Kristus na zemi svěřil moc, mi počestným a svatým životem podávali oběť spravedlnosti. V nich i v jejich podřízených zářila perla spravedlnosti a především v nich se projevovala pravá pokora a vroucí láska spolu se světlem umírněnosti. Spravedlivě mi odevzdávali, co mi náleží, vzdávali slávu a chválu mému jménu a sobě vyhrazovali nenávisť a znechucení nad svou smyslností, opovrhovali neřestmi a přilnuli ke ctnostem s láskou ke mně a bližnímu. Pokorou drtili pýchu a přistupovali ke stolu oltáře jako andělé; v čistotě srdce a těla a s upřímnou myslí celebrowali, spalováni ohněm lásky. A jelikož byli spravedliví sami k sobě, chovali se spravedlivě i ke svým podřízeným a v touze, aby žili ctnostně, je napomínali bez jakékoli otrocké lásky, neboť nehleděli na sebe, ale jen na mou úctu a na spásu duší: tak se stali dobrými pastýři, následovníky dobrého Pastýře (jímž je má Pravda), kterého jsem vám daroval, aby vás řídil jako své ovce, a který za vás podle mé vůle položil život.¹²

Tito pastýři šli v jeho stopách; proto usilovali o nápravu a neponechávali údy mystického těla napospas hnilobě kvůli nedostatečnému napomínání. Napomínali však s láskou a používali hojivou mast vlídnosti a ostrost ohně, aby výtkami a pokáním odpovídajícím větší či menší závažnosti hříchu rozřízli hnisavou

¹²Srov. Jan 10, 11.

ránu způsobenou vinou. A při léčení těchto ran a při svědectví pravdě neznali strach ze smrti.

To byli opravdoví dělníci na Pánově poli, kteří horlivě a v posvátné bázni před Bohem vytrhávali bodláčí smrtelných hříchů a sázeli vonné stromy ctností. Díky tomu žili jejich podřízení v pravé a posvátné bázni před Bohem a rostli jako vonné květy mystického těla svaté Církve, protože je tito mí správcové napomínali bez otrocké bázně, jíž se zcela zbavili. Navíc v nich nesídlil žádný jed hříšných vin; proto neopouštěli svatou spravedlnost a napomínali odvážně, bez jakékoli bázně. To byla a je perla zářící spravedlností, která uděluje pokoj a světlo myslím mých tvorů a umožňuje jim život v posvátné bázni a jednotu srdcí. Proto chci, abys věděla, že do světa, mezi světské a Bohu zasvěcené osoby, mezi kleriky a pastýře svaté Církve pronikla hluboká temnota, jež má jen jednu příčinu: nedostatek světla spravedlnosti a rozšíření temnot nespravedlnosti.

Různé způsoby jednání správců

Bez svaté spravedlnosti si žádný národ nedokáže uchovat stav milosti ani podle občanského, ani podle božského zákona, neboť ten, kdo není napomenut a nenapomíná, je jako zahnívající úd, který otráví a zahalí zápachem celé tělo, pokud ho neschopný lékař maže mastí místo toho, aby vyčistil ránu.¹³

Takže pokud prelát nebo jiní představení vidí, že podřízený je nakažen hnilobou smrtelného hříchu, a léčí ho mastí lichých nadějí, aniž by ho napomenuli, nikdy ho nevyhlídí, naopak zkazí i ostatní, kteří mu jsou nablízku, jako údy téhož těla. Ti, kdo mají společného pastýře, se totiž podobají údům jednoho a téhož těla. Budou-li však opravdovými a dobrými lékaři duší jako slavní pastýři, o nichž jsem mluvil, nepoužijí mast bez ohně napomenutí. A kdyby některý z údů ve svém špatném jednání setrval, vyřízne ho pastýř ze společenství, aby se celé nenakazilo vinou smrtelného hříchu.

Dnes takto ke škodě všech nejednají: naopak se tváří, že nic nevidí. A víš proč? Protože v nich stále přežívá kořen sebelásky,

¹³Zdůraznění nauky, podle níž nelze oddělit občanský zákon od morálního. Ctnost spravedlnosti se totiž vztahuje k jedinému řídicímu principu, bez něhož občanský zákon nelze ani prosadit, ani respektovat.

z níž pochází jejich zvrácená láska otroka. Nemají totiž odvalu k napomenutí ze strachu, že přijdou o svůj stav a časné statky nebo o své nadřizené postavení; proto se chovají zaslepeně, jako by nevěděli, jak mají svůj stav zachovávat. Kdyby však viděli, že si stav uchovávají právě díky svaté spravedlnosti, pečovali by o ni; ale protože se zbavili světla, nevědí to. Věří tedy, že si mohou svůj stav zachovat nespravedlností, nekárají podřízené za pochybení a nechávají se oklamat smyslnými vášněmi a touhou po moci nebo privilegiích.

Ve skutečnosti je nenapomínají proto, že sami setrvávají v těch-že, ba dokonce těžších chybách: cítí spoluvinu a nenacházejí odvalu ani jistotu a v sevření otrockého strachu předstírají, že nic nevidí. A i když vidí, nezasáhnou napomenutím, naopak se nechají uspávat lichotivými řečmi a množstvím darů, aby měli sami pro sebe výmluvu, proč viníky nepotrestali. Na takových lidech se naplňuje výrok mé Pravdy, který vyslovila ve svatém evangeliu: „Jsou slepí a vedou slepé; a jestliže slepec vede jiného slepce, oba spadnou do jámy.“¹⁴

Tak však nejednali ti, kdo jsou nebo byli mně milými správci, o nichž jsem ti řekl, že mají dokonalé rysy a stav slunce. Oni jsou v pravdě sluncem, jak jsem ti říkal, protože v nich není temnoty hříchu ani nevědomosti, neboť následují učení mé Pravdy. Nejsou ani vlažní, protože hoří ohněm mé lásky; a pohrdají velikostí, stavu a rozkošemi světa, takže se nebojí napomínat ostatní – kdo totiž netouží po moci nebo privilegiu, nebojí se jeho ztráty – naopak odvážně napomínají, neboť svědomí neutiskované vinou nezná bázeň.

Jas této drahocenné perly, jíž je spravedlnost, tedy v mých pomazaných a „kristech“, o nichž jsem mluvil, nepohasl; naopak z nich vyzářoval. Dobrovolně si totiž volili chudobu a s hlubokou pokorou se snažili žít prostým životem, takže nedbali ani na výsměch a hrubosti, ani na lidské okrádání, ani na urážky, potupu, tresty nebo utrpení. Žehnali, když jim jiní zlořečili, a s pravou trpělivostí vše snášeli jako pozemští andělé, ba něco víc než andělé, neboť jimi nebyli svou přirozeností, ale díky své službě a nadpři-

¹⁴Srov. Mt 15, 14; Lk 6, 39.

rozené milosti, kterou jsem jim udělil, aby spravovali tělo a krev mého jednorozeného Syna.

Byli to a nadále to mají být opravdu andělé, protože je má dobrotivost stejně jako strážné anděly ustanovila, aby nad vámi bděli a spravovali vaše dobré a svaté úmysly. Proto jako správní strážcové nespouštěli zrak ze svých podřízených a zasévali jim do srdcí svaté a dobré úmysly; vytrvalou modlitbou, apoštolátem slova a životním příkladem mi za ně obětovali sladká a láskyplná přání. Z toho vidíš, že jsou to andělé, které má vroucí láska učinila hořícími lampami v mystickém těle svaté Církve, aby nad vámi bděli a abyste vy, kteří jste slepí, měli vůdce, kteří vám ukážou cestu pravdy, a modlitbou, životním příkladem a poučováním vám vnuknou dobré myšlenky, jak jsem ti říkal.

S jak velkou pokorou vedli své podřízené a jak s nimi jednali! S jakou nadějí a živou vírou! Nijak se neobávali a nestarali, že by se jim nebo jejich podřízeným mohlo nedostávat časných statků, a proto štědře rozdělovali bohatství Církve chudým. Tímto způsobem dokonale plnili svou povinnost: rozdělovat časné statky pro svou potřebu, pro chudé a pro svatou Církev. Nehromadili bohatství a nezanechali po sobě mnoho peněz; po některých naopak zůstaly Církvi dluhy, neboť všechno rozdali chudým. Činili to z překypující lásky a díky velké naději v mou Prozřetelnost. Bázeň otroka jim byla vzdálena, nestrachovali se, že se jim nebude dostávat věcí po duchovní ani po časné stránce.

Podle tohoto znamení se pozná, že tvor skládá svou naději ve mne, nikoli v sebe: nezná bázeň otroka. Avšak ti, kdo doufají v sebe, mají strach a obávají se svého stínu a trápí se pochybnostmi, zda jim neubude nebe a země. V této bázni a zvrácené naději, kterou vkládají do svého malého vědění, se uboze pachtí, aby si nakoupili a zachovali časné statky, a to do té míry, že házejí duchovní věci za hlavu; a není vidět nikoho, kdo by o ně dbal.

Tito lidé, ubozí svou malou vírou a velkou pýchou, mají za to, že já jsem ten, kdo pečuje o všechny potřeby duše a těla. Pravda je však taková, že má prozřetelnost se o vás postará stejnou měrou, jíž ve mě doufáte;¹⁵ a tyto naduté ubožáky ani nenapadne, že já jsem Ten, který jsem, zatímco oni jsou ti, kdo nejsou:

¹⁵Srov. Mt 7, 2; Mk 4, 24; Lk 6, 38.

nepomyslí na to, že své bytí a každou milost k němu přidanou obdrželi od mé dobrotivosti. Proto „nadarmo bdí strážce, jestliže město nestřežím já“:¹⁶ veškerá jeho snaha bude marná, pokud si bude myslet, že město ochrání svým úsilím nebo horlivostí, neboť ochrání je mohu jedině já.

Je pravda, že chci, abyste se po dobu trvání života cvičili ve ctnostech, které jsem vám udělil, a v milostech, které jsem vám přidal, s pomocí svobodného úsudku, který jsem vám daroval spolu s rozumem. Proto já, který jsem vás stvořil bez vašeho přispění, vás bez vašeho přispění nespasím. Miloval jsem vás, ještě než jste byli.

Tuto pravdu viděli a znali moji milovaní, a proto mě milovali nevýslovnou láskou a jménem této lásky ve mne tolik doufali a ničeho se neobávali. Nebál se Silvestr, když stál před císařem Konstantinem a vedl před zástupem učenou při s dvanácti židy, a živě věřil, že se mu nikdo nepostaví na odpor, neboť já jsem na jeho straně.¹⁷ Podobně i všechny ostatní mé milované opouštěla veškerá bázeň, neboť nebyli sami: zamilovali si totiž lásku, takže přebývali ve mně a ode mě se jim dostávalo světla moudrosti mého jednorozeného Syna, síly, takže byli silní a mocní proti světským knížatům a tyranům, a ohně Ducha svatého, čímž měli účast na mírnosti a vřelé lásce Ducha svatého. Toto světlo, pokud na něm člověk chce mít účast, bylo a je i nadále doprovázeno světlem víry, nadějí, nezlomností, pravou trpělivostí a vytrvalostí až do okamžiku smrti. Z toho vidíš, že nebyli vůbec sami, nýbrž hojně doprovázeni, a proto vystupovali bez jakékoli bázně.

Bát se může jenom ten, kdo se cítí osamocen, kdo doufá v sebe a nemiluje lásku. Takový člověk se bojí každé maličkosti, protože se cítí sám, beze mne, udělujícího největší jistotu duši, která mě vlastní citem lásky. Tito milovaní, kteří jsou hodni slávy, hojně zakoušeli, že jejich duším nemůže uškodit žádná věc; naopak sami poráželi lidi i zlé duchy, svazovali je často ctností a mocí,

¹⁶Srov. Žl 126, 1.

¹⁷Jakub (Iacobus) de Voragine (Giacomo da Varese, asi 1229–1298) vypráví v díle *Legenda aurea* (český výbor *Zlatá legenda* v překladu V. Bahníka a s předmlouvou A. Vidmanové, Vyšehrad, Praha 1984) o vítězně při svatého Silvestra, již vedl před císařem Konstantinem s dvanácti židy.

kerou jsem jim uděloval, aby ji nad nimi vykonávali. Odpovídal jsem jim tak na lásku, víru a naději, které ve mne skládali.

Tvůj jazyk by nedokázal vypovědět jejich ctnosti a zrak tvého intelektu pojmut plody, které jim uděluji ve věčném životě, stejně jako všem, kdo se vydají po jejich stopách. Jsou jako drahokamy: září tak před mou tváří, protože jsem přijal jejich úsilí a světlo, které se díky nim rozšířilo s vůní jejich ctností do celého těla svaté Církve. Proto jsem jim ve věčném životě udělil velikou důstojnost: žehnám jim pohledem a oslavuji je, neboť příkladem poctivého a svatého života a lampou víry rozdělovali světlo těla a krve mého jednorozeného Syna a všechny ostatní svátosti. Proto je tak mimořádně miluji: pro důstojnost, do níž jsem je povýšil jako své pomazané a správce, i proto, že nezakopali z nedbalosti a nevědomosti poklad svěřený do jejich rukou,¹⁸ nýbrž vyznali, že jej obdrželi ode mě, a horlivě a s hlubokou pokorou ho pravými a skutečnými ctnostmi dál rozvíjeli.

A protože jsem je povolal k tak vznešené důstojnosti, jako pečliví pastýři nikdy neopomněli přivádět ovce zpět do ovčína svaté Církve; z lásky a hladu po duších podstupovali i nebezpečí smrti, jen aby je vytrhli z rukou zlých duchů. Byli nemocní s nemocnými, a často se sami za nemocné prohlašovali, aby nemocní neupadli do zoufalství, a aby jim vlili naději, říkali: „Jsem nemocný jako ty.“ Plakali s plačícími¹⁹ a radovali se se šťastnými a tímto způsobem dokázali každému podat ten nejvhodnější pokrm: dobré upevňovali v dobrou věc, že se těšili z jejich ctností, nesžírali se závistí, ale naopak rozhojňovali svou lásku k bližnímu a k podřízenému. Vytrhávali z hříchu ty, kdo pochybili, když se s pravým a svatým soucitěm vydávali za chybující a nemocné spolu s nimi, jak jsem ti říkal, napomínali je za spáchané viny a udělovali pokání, jemuž se z lásky podrobovali spolu s nimi. Byli totiž natolik prodchnuti láskou, že je pokání bolelo víc než člověka, kterému je udělili. Někteří z nich někdy opravdu vykonávali pokání spolu s podřízeným, zejména tehdy, když pozorovali, že mu pokání připadá velmi tvrdé; a díky tomuto gestu se kajícímu pokání ulehčilo.

¹⁸Srov. Mt 25, 14–30; Lk 19, 12–27.

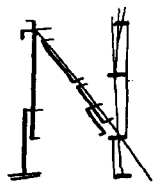
¹⁹Srov. 1 Kor 9, 22; Řím 12, 15.

Moji milovaní! Z představených se činili podřízenými a z pánů služebníky; stávali se nemocnými, přestože byli zdraví a nedotčení smrtelným malomocenstvím hříchu. Byli silní, ale činili se slabými; chovali se prostě k prostým a slabomyslným a pro malé se stávali malými. Z pokory a lásky tak dokázali žít se všemi lidmi a každému poskytovali takový pokrm, jaký potřeboval.

Kdo však to všechno způsobil? Hlad a touha, které v sobě počali díky mé milosti a jimiž toužili po účtě ke mně a po spáse duší. A spěchali se jí nasytit ke stolu nejsvětějšího kříže, ať je to stálo jakoukoli námahu nebo protivenství; v horlivosti pro duše, dobro svaté Církve a šíření víry se vrhali do ostnů četných utrpení a směle čelili všem nebezpečím s pravou trpělivostí a pozvedali ke mně vonné kadidlo vroucích proseb a pokorné a vytrvalé modlitby. Svými slzami a úsilím léčili rány způsobené vinou smrtelných hříchů bližního, jemuž tak získávali dokonalé zdraví, pakliže tento lék pokorně přijal.

Ještě jednou k důstojnosti Božích správců

120



Nejmilejší dceruško, jen jsem ti podkryl jejich vznešenost – a to pouze její částičku – a vypověděl jsem ti, do jaké důstojnosti jsem je postavil svým vyvoláním a tím, že jsem je učinil svými správci.

Pro velkou důstojnost a autoritu, které jsem jim udělil, jsem si nepřál a nepřeji, aby se jich dotkla ruka jakéhokoli světského člověka, bez ohledu na jejich možné chyby; kdo by na ně vztáhl ruku, bídně by mě urazil. Naopak chci, aby jim všichni vzdávali náležitou úctu: ne kvůli nim samým, jak jsem ti řekl, ale kvůli mně, totiž kvůli autoritě, již jsem jim udělil. Tato úcta ať nikdy neochabuje kvůli tomu, že ochabla ctnost mých služebníků. Mluvil jsem o ctnosti těch, které jsem ustanovil k rozdělování eucharistického slunce, to je těla a krve mého Syna, a ostatních svátostí. V důsledku toho náleží táž důstojnost dobrým i špatným správcům: Kristovu krev jsem totiž svěřil k rozdělování každému z nich, jak jsem ti vysvětloval.

Řekl jsem ti také, že tito mí dokonalí služebníci setrvávají v dokonalém stavu slunce: osvětlují a zahřívají bližního horlivou láskou a tímto žářem rozvíjejí zárodky ctností v duších jim svěřených, dokud nedozraje její ovoce. Připodobnil jsem je k an-

děům, a tak tomu také opravdu je: daroval jsem vám je totiž, aby vás chránili, bděli nad vámi a probouzeli ve vašich srdcích dobrá vnuknutí svými svatými modlitbami, vyučováním a vzorným životem, a aby vám udělovali svátosti: stejně jako vám slouží, bdí nad vámi a vnuká vám dobré a svaté myšlenky váš anděl strážný.

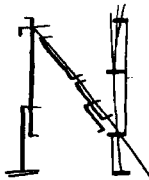
Z toho vidíš, jak jsou hodni lásky, zvláště když kromě jejich důstojnosti, k níž jsem je ustanovil, uvážíš i ctnosti, které je zdobí – jako ty z mých služebníků, o nichž jsem hovořil – a které jsou koneckonců povinností všech. Těmto mým milovaným dětem jste povinováni velkou úctou, neboť jsou jakýmsi sluncem vsazeným do těla svaté Církve. Jestliže je hoden lásky každý ctnostný člověk, o to víc jí jsou hodni oni, díky službě, kterou jsem jim svěřil do rukou. Proto je máte milovat pro jejich ctnost a pro důstojnost svátosti; máte také nenávidět chyby těch, kdo žijí ostudným způsobem, avšak nikdy se neustanovujte jejich soudci: já si to nepřejí, protože oni jsou moji pomazaní, a proto je máte milovat a ctít v nich autoritu, kterou jsem jim svěřil.

Dobře víte, že kdyby vám nečistý nebo ošuntělý člověk přinesl velký poklad, který by vám dal život, nechovali byste k němu nenávisť, přestože by byl otrhaný a špinavý, a to z lásky k pokladu a k tomu, kdo vám ho posílá. Jistě by vám to bylo líto a z lásky k tomu, kdo vám poklad posílá, byste se ho snažili očistit a dobře ho obléct. Stejným způsobem se podle řádu lásky máte chovat, a já si to přeji, i vůči těm mým správcům, kteří jsou nespořádaní, neskromní a mají zalíbení v neřesti, kteří protože se odtrhli od lásky, jsou jako otrhaní, nicméně vám přinášejí nezměrné poklady, jimiž jsou církevní svátosti. Pokud k těmto svátostem přistoupíte způsobem, obdržíte život v milosti, i kdyby jejich správci pochybili: obdržíte ho z mé lásky, lásky věčného Boha, který vám je posílám, a z lásky k životu v milosti, kterou získáváte z velkého pokladu, když vám mí správcové udělují mne samého, Boha a člověka, totiž tělo a krev mého Syna sjednocené s mou božskou přirozeností. Chyby vašich správců vás mají mrzet, máte je dokonce nenávidět a máte také vřelou láskou a svatou modlitbou usilovat o to, aby se mohli odít milostí a omýt od nečistot vašimi slzami a nesmírnou touhou, abych je pro svou dobrotivost znovu oděl šatem lásky.

Dobře víte, jak velice se nad nimi chci smilovat, aby silou vaší modlitby byli ochotni mě přijmout. Mou vůlí totiž není, aby vám udělovali světlo, zatímco sami se topí v temnotě, ani aby byli zbaveni oděvu ctnosti nebo aby žili v nečestné neskromnosti. Já jsem je naopak určil a poslal k vám, aby byli jako andělé na zemi a jako slunce, jak jsem ti říkal. Pokud takoví nejsou, musíte se za ně modlit, ne je odsuzovat, protože soud náleží mně; a já se díky vašim modlitbám nad nimi smiluji, pakliže k tomu bude ochotna jejich vůle. Avšak pokud svůj život nenapraví, jejich důstojnost se obrátí ve zkázu, a jestliže se nenapraví a nesvěří se hojnosti mého milosrdenství ani v poslední okamžik života, pak je já, nejvyšší Soudce, s tvrdou výtkou pošlu do věčného ohně.

Nehodní správci

121



yní pozorně naslouchej, nejdražší dcero, protože ti chci zjevit, jak ničemně někteří z nich žijí, abyste ty a ostatní mí služebníci měli další důvody k pokorným a ustavičným modlitbám za tyto správce. Kamkoli pohlédneš, na světské nebo řeholní osoby, na kleriky i preláty, na malé i velké i na všechny ostatní lidi, vidíš jenom urážky; a ze všech stoupá zápach smrtelného hříchu. Tento zápach mi nijak neškodí ani mi nemůže způsobit žádnou újmu, avšak velmi škodí jim samým.

Dosud jsem hovořil o vznešenosti svých služebníků a ctnostech těch, kteří jsou dobří, abych posílil tvou duši; a také proto, abys lépe poznala bídu těch špatných a viděla, oč větší trest a nesnesitelné bolesti si zaslouží: stejně jako mí drazí vyvolení zasluhují o to větší odměnu a jsou hodni být zasazeni před mou tvář jako perly, neboť ctnostně spravovali poklad, jež jsem jim svěřil. Těmto ničemníkům se však dostane pravého opaku, neboť dojdou krutých trestů.

Nejdražší dcero, naslouchej s bolestí a hořkostí v srdci! Víš, kam kladou svůj počátek a co považují za svůj základ? Vložili ho do lásky k sobě samým, z níž vzrostl strom pýchy, jež je matkou nerozvážnosti. A protože se jim rozvážnosti nedostává, přisuzují sobě úctu a slávu a usilují o vysoké postavení, libují si v krášení a zjemnělosti těla, čímž mě urážejí a zostuzují. Sobě přisuzují to, co jim nenáleží, a mně dávají to, co není mé: mně totiž ná-

leží sláva a chvála mého jména, zatímco jim nenávidí k vlastní smysluplnosti a pravé sebepoznání, jehož člověk dosáhne, když se považuje za nehodného vznešené služby, do níž jsem ho ustanovil. Oni však jednají právě naopak, neboť se ve své naduté pýše nedokážou nasycit bohatstvím země, živí se světskými rozkošemi, až zhloupnou a začnou být lakomí a nepřejícní vůči chudým.

Kvůli své ničemné pýše a lakotě zrozené z jejich sebelásky opomíjejí péči o duše a věnují se jen péči o časné věci, takže mé ovečky, které jsem jim svěřil, ponechávají samotné a bez pastýře.²⁰ Ponechávají je bez pastvy a bez pokrmu duchovního i časného. Duchovně jim sice církevní svátosti udělují – neboť jim nemohou být odebrány ani nemohou být oslabeny žádnou jejich vadou –, nicméně je neposilují modlitbami proudícími ze srdce a neživí vás z hladu a touze po vaší spáse počestným a svatým životem; ani nepomáhají časnými věcmi podřízeným, totiž chudým.

Říkal jsem ti totiž, že časné věci je třeba rozdělit na tři části: jedna je určena potřebám kléru, druhá chudým a třetí tomu, co je užitečné Církvi. Oni však jednají přesně naopak: nejenže chudým neodevzdávají časné statky podle svých povinností, ale berou druhým ze svatokupectví a lásky k penězům, ba dokonce prodávají i milost Ducha svatého.²¹ Někteří jsou dokonce natolik hanební, že nedávají potřebnému člověku to, co z mé milosti obdrželi, dokud si nenaplní ruce nebo dokud nedostanou spoustu darů. Jejich láska k podřízeným je úměrná výhodám, které od nich očekávají. Církevní statky utrácejí jen na hojné a skvostné ošacení; už nejednají jako klerici a řeholníci, ale jako panstvo a dvořané. A snaží se získat drahé koně a mnoho zlatých a stříbrných předmětů, jimiž by ozdobili svůj dům, a s lehkým srdcem lnou k vlastnictví toho, co by vůbec mít neměli. Jejich srdce promlouvá s neuspořádanou marnivostí; každá jejich touha se točí kolem jídla a nezřízeným jídlem a pitím činí bohem své břicho.²² Proto záhy upadají do nečistoty a žijí v chlípnosti.

Běda, běda jejich ničemnému životu! To, co sladké Slovo, můj jednorozený Syn, dobyl s tak velkým utrpením na dřevě kříže, oni

²⁰Srov. Jan 11, 15; Mt 9, 36; Mk 6, 34.

²¹Srov. Sk 8, 20.

²²Srov. Flp 3, 19.

zahazují s veřejnými hříšnicemi. Požívají duše vykoupené Kristovou krví a ničemně je mnoha různými způsoby trápí; a své děti obohacují tím, co náleží chudým. Chrámy zlého ducha! Vyvolil jsem vás, abyste byli v tomto životě jako pozemští andělé, ale vy jste se stali zlými duchy a přijali jste jejich práci. Zlí duchové šíří temnoty, které jim jsou vlastní, a udělují trýznivé utrpení; odnímají duším milost mnohým trápením a pokoušením, aby je přivedli až k vině smrtelného hříchu, a všemi způsoby se snaží učinit to, co je v jejich silách. Žádný hřích se nemůže dotknout duše, která to sama nechce; ale zlí duchové činí všechno možné, aby do něj duše upadla. Tak se tito ničemníci, nehodní nazývat se správci, stávají vtělenými ďábly, neboť se svou vinou připodobnili vůli ďábla, a tudíž konají jeho službu, když udělují mě, pravé Světlo, s temnotou smrtelného hříchu. A udělují tak temnoty svého neuspořádaného a ničemného života podřízeným a ostatním tvorům obdařeným rozumem. Tím způsobují zmatek a utrpení v myslích tvorů, kteří jejich neuspořádaný život vidí; stávají se příčinou bolesti a zmaru v osobách, které odloučili stavu milosti a ctnostem: přivedli je k vině, čímž je vyslali na cestu lži.

Je však pravda, že ten, kdo je následuje, není nijak zbaven viny, neboť nikdo nemůže být donucen k vině smrtelného hříchu, a to ani těmito zlými duchy viditelnými ani těmi neviditelnými. Proto ať nikdo nehledí na jejich život a nenapodobuje jejich činy, ale ať každý dbá varování mé Pravdy ve svatém evangeliu²³ a činí, co říkají – to znamená ať uvádí ve skutek učení, které vám uděluje mystické tělo svaté Církve, jež k vám doléhá skrze Písmo svaté prostřednictvím hlasatelů mého slova; ale ať nepřemýšlí o trestech, které by oni zasluhovali, a nenapodobuje jejich hanebný život; ať je však ani netrestá, protože tím by mě urážel. Hanebnost ponechte jim a mně vyhraďte trestání, protože já jsem sladký a věčný Bůh, který odměňuje každé dobro a trestá každou vinu.

Mému trestu nezabrání ani jejich důstojnost, vyplývající z toho, že jsou mými správci: naopak, pokud se nenapraví, budou potrestáni přísněji než ostatní, protože z mé dobrotivosti obdrželi víc než ostatní. Jsou totiž hodni většího trestu, neboť mě

²³Srov. Mt 23, 3.

urážejí tak ničemně. Vidíš tedy, že jsou to zlí duchové, stejně jako moji vyvolení jsou anděly na zemi, a proto zastávají úkoly andělů.

Nespravedlnost a sebeláska, příčina nehodnosti

Říkal jsem ti, že ve vyvolených září perla spravedlnosti. Nyní pro- 122
hlašuji, že tito ničemníci nesou na své hrudi nespravedlnost jako sponu; tato nespravedlnost se zapíná do sebelásky, kterou k sobě chová každý z nich, neboť právě ze sebelásky se v temnotách nerozvážnosti dopouštějí nespravedlnosti vůči duším a vůči mně. Nevzdávají mi slávu a nevedou počestný a svatý život, ani netouží po spáse duší a nepocitují hlad po ctnosti. Proto se dopouštějí nespravedlnosti vůči podřízeným a těm, kdo jim jsou nablízku, a nekárají neřesti ostatních; kvůli nezřízenému strachu, že se znelíbí tvorům, je jako nevědomí slepci nechávají spát a topit se v duchovních nemocech. A nepovšimnou si, že touhou zalíbit se tvorům se znelíbí mně, vašemu Stvořiteli.

Občas někoho napomenou, aby se mohli zahalit zdáním spravedlnosti, ale nikdy to nebude ten mocnější, ač nese větší vinu než člověk slabý, neboť se obávají, že by mohli dojít újmy nebo že by byli zbaveni svého stavu a způsobu života; vrhnou se však na slabšího, který jim nemůže ublížit ani ohrozit jejich stav. Tak páchají nespravedlnost kvůli své ničemné sebelásce.

Sebeláska otrávil celý svět a mystické tělo svaté Církve, zapelevelila zahradu této Nevěsty množstvím páchnoucích květů. Tu zahradu, která vzkvétala a oplývala mnoha vonnými květy, když na ní pracovali praví dělníci, mí svatí správci; tehdy nebyl život podřízených hanebný díky dobrým pastýřům, kteří ctnostně a počestně žili. Dnes se děje pravý opak, neboť podřízení začali kvůli nehodným pastýřům žít hanebným způsobem. Nevěsta je pobodána četnými trny mnoha rozmanitých hříčů.

Tato Nevěsta samozřejmě nemůže nasáknout zápachem hříčů, neboť síly svátostí se žádné zranění nedotkne. Ale ti, kdo přijímají potravu na hrudi této Nevěsty, tento zápach vdechují do své duše a ztrácejí tak důstojnost, do níž jsem je postavil; tato důstojnost se sice sama o sobě neuemňuje, avšak umenšuje se v nich. Tak se stává, že kvůli jejich chybám je téměř podceňována krev: laici totiž nakonec ztrácejí úctu, která pastýřům náleží

díky krvi, ačkoli si ji jako křesťané mají uchovat. Chyby pastýřů jejich vinu nezmenšují, pokud tuto úctu ztrácejí; pastýři se však místo zrcadel ctnosti, jimiž jsem je ustanovil, stávají zrcadly ničemnosti.

123 Cím jejich duše tolik páchne? Smyslností. V sebelásce ji učinili svou paní a hloupá duše se jí podřídila, přestože jsem je vykoupil krví svého Syna, když jsem celý lidský rod vysvobodil ze služeb a nadvlády zlého ducha. Tehdy byl touto milostí obdařen každý lidský tvor; a ty, které jsem pomazal, jsem vyňal ze služby světu, aby sloužili jen mně, věčnému Bohu, a spravovali svátosti svaté církve.

Daroval jsem jim takovou svobodu, že se žádný světský pán nesmí činit jejich soudcem. A ty, nejmilejší dceruško, víš, jakou zásluhu mi přiznávají na tak velkém dobrodiní, které ode mě obdrželi? Jejich odměnou je, že mě ustavičně pronásledují tolika různými a hanebnými hříchy, že by je tvůj jazyk nedokázal popsat, a kdybys je jen měla vyslechnout, dělalo by se ti nevolno. Přesto ti o nich chci ještě něco povědět, abys měla větší důvod k pláči a soucitu.

Správci mají svatou touhou setrvávat u stolu kříže a k mé cti tam přijímat pokrm duší. Jestliže se tak má chovat každý rozumný tvor, tím spíš se tak mají chovat ti, které jsem vyvolil, aby vám rozdávali tělo a krev ukřižovaného Krista, mého jednorozeného Syna: jednak proto, aby vám dávali příklad dobrým a svatým životem, jednak proto, aby po cestě mé Pravdy s utrpením a velkou a svatou touhou nesli pokrm vašim duším.

Ale oni svůj stůl našli v hostincích, kde veřejně přísahají, dokonce i křivě, s mnoha těžkými hříchy, jakoby zbaveni zraku a světla rozumu: těmito nedostatky se snižují na zvířata a libují si v nechutných činech, gestech a slovech. Nevědí ani, co je to svaté officium, a pokud se ho kdy modlí, činí tak jen ústy, protože jejich srdce je ode mě daleko. A chovají se jako zločinci a hazardéři: když prohrají svou duši, kterou vložili do rukou zlého ducha, hrají rovněž o statky svaté Církve. Tak jsou časné statky, získané mocí Kristovy krve, prohrány a zaprodány. Chudí tudíž nedostávají, co jim náleží, a Církev je ožebračená o všechno a nemá ani to, co nezbytně potřebuje.

Stali se chrámy zlého ducha, a proto se nestarají o můj chrám, a tím, co by mělo zkrášlovat chrám a Církev z úcty ke krvi, zdobí své přibytky. Nejhorší je, že se chovají jako snoubenec zdobící svou nevěstu: tito vtělení ďáblové totiž používají církevní statky k tomu, aby jimi ozdobili svou družku, s níž proti právu žijí nečistým způsobem. Bez jakýchkoli výčitek jí dovolují svobodně přicházet a setrvávat, zatímco sami, ničemní ďáblové, celebrují u oltáře; ani jim nevadí, že tato hanebnice jde s dětmi za ruku přinést obětní dary s ostatními věřícími.

Zlí duchové, horší než zlí duchové! Kdybyste alespoň své nečistoty skrývali před zrakem podřízených; kdyby byly skryty, uráželi byste jen mne a sebe, nikoli bližního, ale jelikož svůj hanebný život stavíte všem na odiv, jste jim svým příkladem příčinou a důvodem, že upadají do podobných a ještě horších vin: i když ten, kdo do těchto vin upadne, se za ně nezbavuje odpovědnosti. Je snad tato čistota, kterou vyžadují od svého správce, když přistupuje k oltáři, aby u něj celebroid? Jeho čistota vypadá takto: ráno vstává se zkaženou myslí a tělem, neboť ležel ve smrtelném hříchu, a jde slavit oběť. Svatostánku ďáblův, kde je noční bdění se slavnostní a zbožnou modlitbou svatého oficia? Kde zůstala ustavičná a zbožná modlitba? V noci se máš připravovat na svaté tajemství, které budeš ráno slavit, máš setrvávat v sebepoznávání, abys poznal a uznal, že jsi nehodný tak velkého tajemství; mne máš poznat natolik, abys pochopil, že jsem tě uznal za hodného a zvolil tě svým správcem, abys spravoval ostatní mé tvory z mé dobrotivosti, a jistě ne pro své zásluhy.

Od správců je požadována andělská čistota

Nejdražší dceruško, chci, abys věděla, že od nich i od vás, když 124 přistupujete k této svátosti, žádám nejvyšší čistotu, které může člověk v tomto životě dosáhnout; vy i oni máte vytrvale usilovat o její zdokonalování. Máte si myslet, že kdyby bylo možné očistit andělskou podstatu, musela by se k této svátosti očistit i ona. Andělská podstata to však nepotřebuje, protože neupadá do jedu hříchu. Říkám ti to proto, abys pochopila, jak velkou čistotu žádám od vás a od nich, když k této svátosti přistupujete; především však od nich. Avšak oni jednají zcela opačně, neboť k této svátosti přistupují celí poskvrnění, a to nejen kvůli svým

nečistotám a vrtkavosti, ke které máte pro svou porušitelnou přirozenost přirozený sklon – třebaže rozum může ztlumit vzpouru vaší porušitelnosti, jestliže mu přívukuje svobodná vůle. Tito ničemníci nejenže svou porušitelnost nedrží na uzdě, ale jednájí ještě hůř, protože se dopouštějí zlořečených hříchů proti přirozenosti. A úplně jako slepí a pošetilí nepoznávají zápach a ubohost, do níž se řítí, neboť potemnělo světlo jejich intelektu: jejich stav se neoškliví jen mně, nejvyšší čistotě – jen tento hřích se mi natolik protiví, že má božská spravedlnost, která ho již nemohla déle snášet, kvůli němu odsoudila k propadnutí do země oněch pět měst²⁴ –, neoškliví se tedy jen mně, jak jsem ti říkal, ale dokonce i zlým duchům, které si tito ničemníci zvolili za své pány. Ne že by zlým duchům bylo nepřijemné zlo natolik, že by raději měli dobro, ale jejich přirozenost byla andělská, a andělské přirozenosti jako takové se hnuší tak odporný hřích vidět nebo jen zahlédnout. Zlý duch samozřejmě vypouští otrávený jed chtíče, ale v okamžiku dokonání hříchů se vzdaluje z důvodů, které jsem ti vysvětlil.

Vždyť víš, že předtím, než tolik lidí sklátil mor,²⁵ jsem ti zjevil, jak mi je tento hřích protivný a do jaké šíře jeho nákaza postihuje svět – jestli si vzpomínáš. Proto když ses pozvedla nad sebe svatou touhou a vzepětím duše, ukázal jsem ti celý svět, a s ním všechny možné lidi, kteří se v tomto ničemném hříchu topili. Tehdy jsi spatřila zlé duchy, kteří prchali přesně tak, jak jsem ti říkal. Víš také, jak velkou bolest to způsobilo tvé mysli a že se z nich šířil tak ohavný zápach, že sis myslela, že to je tvůj poslední okamžik. Nevidělas místa, kde byste ty a ostatní mí služebníci mohli spočinout, aby vás toto malomocenství nepostihlo. Mohlas jen konstatovat, že nebylo možné stát ani mezi malými, ani mezi mocnými, ani mezi starými, ani mezi mladými, ani mezi řeholníky, ani mezi kleriky, ani mezi preláty, ani mezi podřízenými, ani mezi pány, ani mezi sluhy, neboť mysl i tělo jsou

²⁴Srov. Gn 19, 24–25; v Mdr 10, 6 se vypráví o spravedlivém, který unikl ohni Pětiměstí, složenému z měst Sodoma, Gomora, Adama, Zeboim a Zoar.

²⁵Narážka na morovou epidemii v roce 1374, jíž podlehl mnoho lidí i v Sieně; Rajmund z Kapuy ve svém životopise sv. Kateřiny uvádí, že svěťce při ní sice ztratila sedm sourozenců, ale sama horlivě pečovala o nakažené morem a dosáhla i několika zázračných uzdravení.

nakaženy tímto prokletím u všech stejně. To jsem ti ukázal obecně; nechci tvrdit, i když jsem ti to neukázal, že nejsou mimořádné případy, které by nečinily výjimku. Mezi tolika hanebníky jsem zachoval několik svých spravedlivých; díky jejich spravedlnosti zdržuji spravedlnost svou;²⁶ a nepřikázal jsem kamenům, aby hříšníky zasypaly, a zemi, aby je pozřela, divoké zvěři, aby je roztrhala, ani zlým duchům, aby odnesli jejich těla i duše. Naopak, hledám způsoby a cesty, jak se nad nimi smilovat, aby napravili svůj život, a přivádím mezi ně své služebníky, kteří jsou zdraví a nezkažení tímto malomocenstvím, aby se za ně modlili.

Někdy svým služebníkům ukazují bídu těchto hříšníků, aby horlivěji usilovali o jejich spásu a obětovali se za ně s větším soucitem a prosili mě za ně s bolestí nad jejich vinami a urážkami, kterých se vůči mně dopouštějí: tak jsem to učinil tobě, způsobem, který jsem ti vysvětlil a který dobře znáš. Jestli si vzpomínáš: když jsem ti dal jen maličko pocítit onen pach, vyděsil tě natolik, žeš mě prosila: „Věčný Otče, smiluj se na mě mnou a nad svými tvory! Odejmi mi duši z těla, protože to už dál nevydržím; nebo mi dopřej úlevy a ukaž mi místo, v němž si mohu já i ostatní tví služebníci odpočinout, aby nám toto malomocenství neuškodilo a neodňalo nám čistotu duše i těla.“

Shlédl jsem na tebe milostiplným pohledem a řekl jsem ti to, co ti nyní opakují: „Dceruško, vaše odpočinutí má spočívat v oslavě a chvále mého jména, v oběti ustavičné modlitby za tyto ničemníky, kteří upadli do tak velké bídy, že svými hříchy volají po Božím soudu. Místem, na kterém máte setrvávat, je ukřižovaný Kristus, můj jednorozený Syn; přebývejte a skrývejte se v jeho hrudi, v níž budete v oné lidské přirozenosti okoušet citem lásky mou božskou přirozenost. V jeho probodeném srdci naleznete lásku ke mně a k bližnímu, neboť aby vzdal úctu mně, věčnému Otci, a poslušně vykonal to, co jsem určil k vaší spáse, podstoupil potupnou smrt na nejsvětějším kříži. Hleděním na tento kříž a jeho okoušením budete následovat jeho učení a přijímat pokrm ze stolu kříže, to je budete s pravou trpělivostí a láskou snášet svého bližního: bolesti, trýzeň a námahu, ať vzejdou odkudkoli. Jedině tak budete žít a uniknete malomocenství hříchu.“

²⁶Srov. Gn 18, 23–32.

To je způsob, který jsem ti ukázal a který znovu ukazují tobě i ostatním. To všechno ale tvé duši nezabránilo vnímat zápach a tvému zraku intelektu vidět temnotu hříchu. Tehdy má prozřetelnost přišla s lékem; jakmile jsi přijala tělo a krev mého Syna, celého Boha a celého člověka, jak ho přijímáte ve svátosti oltářní na znamení pravdy, ustoupil veškerý zápach vůni přijaté svátosti a temnoty byly rozehnány jejím světlem. A po několik dní, jak víš, ti zůstala v ústech a v tvé tělesné chuti vůně krve; tak se zalíbilo mé dobrotivosti.

Tak vidíš, nejdražší dcero, jak se mi oškliví tento hřích u všech tvorů; pomysli tedy, oč víc mě tíží, když se ho dopustí ti, které jsem vyvolil ke stavu zdrženlivosti. A mezi povolánými ke zdrženlivosti, kteří opustili svět, aby se stali řeholníky nebo aby žili jako rostliny zasazené do mystického těla svaté Církve, jsou moji správci. Neumíš si představit, jak velmi mě mrzí tento hřích u nich, více než u všech lidí obecně, pokud pomínu ty, kdo jsou povoláni ke zdrženlivosti: mí správci jsou totiž svítelnami na podstavci, mne, pravé Slunce, udělují ve světle ctností, a mají proto žít počestně a svatě. Oni však svůj úkol plní v temnotách.

Jsou natolik pohlaceni temnotou, že vidí a chápou jen povrchně a doslovně svaté Písmo, které je samo o osobě osvětlené, neboť pochází od mých vyvolených prostřednictvím nadpřirozeného světla, které jsem jim udělil já, pravé Světlo – jak jsem ti vysvětloval na jiném místě; nedokážou je číst, protože jsou pyšní, nečistí a zachvácení chticem, a to, co čtou, přijímají bez zájmu, protože chuť jejich duše je nespořádaná, narušená sebeláskou a pýchou, jejich žaludek je plný odpadků a jejich touhy překypující chtivostí a lakotou stojí jen o nezřízená potěšení; a svých hříchů se dopouštějí veřejně a nestoudně. Mnozí z těch ničemníků provozují i lichvu, kterou jsem zakázal.

Správci mají svým učením i životem jít příkladem

- 125 Jak mohou ti, kdo jsou plni vin, napravovat ostatní a obracet je ke spravedlnosti nebo napomínat podřízené za jejich chyby? Nemožnou, neboť jejich hříchy je zbavují jakékoli horlivosti a láskyplné péče o svatou spravedlnost. A i kdyby to někdy přece učinili, podnítí tak podřízené, stejné hanebníky jako jsou oni sami, k od-

povědi: „Lékaři, uzdrav sám sebe, a pak teprve můžeš léčit mne; teprve tehdy si tvůj lék vezmu. Jen se podívejte, leží na něm větší vina než na mně, a chce mě napomínat!“

Špatně jedná ten, kdo napomíná jen slovy, jež neopírá o dobrý a svatý život; to ho však nezbavuje povinnosti napomínat podřízeného za zlo, bez ohledu na to, zda je sám dobrým nebo špatným správcem. Jistě však jedná velmi špatně ten, kdo ostatní nevede k nápravě především svým počestným a svatým životem. Ještě horší je pak ten, kdo nepřijme pokorně napomenutí, bez ohledu na to, zda vychází od dobrého nebo méně dobrého pastýře, a nenapraví svůj hanebný život. Takový člověk škodí sobě, nikoli ostatním, a bude muset snášet tresty za své viny.

Ke všemu tomu zlu, nejmilejší dcero, dochází kvůli tomu, že správci nevedou ostatní k nápravě především svým počestným a svatým životem. A proč je nemožou přimět k nápravě?

Protože jsou zaslepeni sebeláskou, v níž mají kořeny všechny jejich nečistoty; podřízení i pastýři, klerici a řeholníci neusilují o nic jiného než o uspokojení svých nezřízených tužeb a požitků.

Milá dcero, kde zůstala poslušnost řeholníků? Ve svatém náboženství zastávají místo andělů, jsou však horší než ďáblové; byli ustanoveni, aby hlásali mé slovo životem a učěním, avšak říkají pouze prázdná slova, která nepřinášejí ovoce v srdci posluchače. V kázání usilují spíš o to, aby se zalíbili lidem a polaskali jejich sluch, než aby mě jím uctivali; účelem jejich studia není vést dobrý život, ale pěkně mluvit.

Tito lidé v pravdě nesejí mou setbu, protože se nestarají o vykořeňování neřestí a sázení ctností. Sami totiž nevytrhali trní ze své zahrady, a proto neusilují o to, aby ho vytrhali ze zahrady bližního. Mají potěšení jen v krášlení svých těl a cel a v zapřádání hovorů při procházkách městem. Stává se jim totéž, co rybám, které jsou příliš dlouho na suchu: umírají. To samé platí o tomto druhu řeholníků, kteří vedou prázdný a nečestný život: tak dlouho se zdržují mimo svou celu, že nakonec zemřou. Opouštějí celu, která by se měla stát jejich nebem,²⁷ a vyhledávají domy příbuzných i jiných světských osob, aby se zalíbili svým ničemným podřízeným nebo zkaženým představeným, kteří je nedokážou držet

²⁷Narážka na mnišskou slovní hříčku: *Cella est caelum*.

na uzdě a jako ničemní pastýři se nestarají, zda jejich spolubratr neupadl do rukou zlého ducha; dokonce ho tam někdy sami vrhnou. Přestože o nich vědí, že to jsou vtělení ďábové, nechávají je někdy přecházet z jednoho kláštera do druhého, kde jsou další vtělení ďábové, aby se dál navzájem kazili vychytralými lstmi. Zlí duchové se skrývají pod zdáním zbožnosti, které však dlouho nevydrží, protože žijí chtíčem a ničemnostmi, a proto se ovoce jejich „zbožnosti“ záhy projeví: jako první rozpuknou páchnoucí květy nečestných myšlenek a hnijící listy slov, potom začnou hanebným způsobem uspokojovat své touhy. Jejich viditelnými plody, a ty to víš, protože je už viděla, jsou děti. Často zajdou až tak daleko, že ten či onen zanechá řeholního života. Muž, aby se stal ničemníkem, žena, aby se stala nevěstkou.

Příčinou všech těchto a mnoha dalších špatností jsou představení, neboť nedbali o svého podřízeného, naopak mu dopřávali volnost a tvářili se, že jeho slabosti nevidí. A protože podřízený nenalezl zalíbení v životě uvnitř cely, pro vinu obou přišla smrt. Tvůj jazyk by nedokázal vypovědět, kolika chybami a kolika hanebnými způsoby mě urážejí. Stali se zbraněmi ďábla a svým zápachem otravují vše uvnitř i venku: venku světské osoby a uvnitř spolubratry. Postrádají lásku k bratrům, a proto si každý z nich myslí, že je největší, a každý usiluje o majetek. Tak porušují příkázání a slib, který složili.

Zavázali se, že budou dodržovat řeholi, nicméně o ni nedbají a jako vlci lačnící po beráncích se vysmívají dobrým řeholníkům, kteří řeholi dodržovat chtějí. Tito ničemníci se totiž domnívají, že pronásledováním, posměšky a výsměchem zakryjí své vlastní chyby, ale tím je naopak ještě víc odhalují. Tak velmi poškodili zahrady svatého náboženství, které jsou samy o sobě svaté, stvořené a založené Duchem svatým! Žádný řeholní řád nemůže být sám o sobě zkažený nebo špatný kvůli neřesti některého z jeho členů: proto ten, kdo chce do nějakého řádu vstoupit, nesmí hledět na ty, kdo se dopouštějí chyb, ale má plout v náručí řádu, který nemocný není a nemůže ochabnout, a má dodržovat jeho řeholi až do smrti.

Kolik zla však v těchto zahradách svatého náboženství způsobili představení, kteří nenapravují své špatné podřízené! Špatní lidé totiž považují za provinilce ty, kdo chtějí upřímně poslou-

chat, neboť se nepřizpůsobují jejich mravům a nedodržují jejich ceremonie a nehledí na ně vlídně světským pohledem, aby zakryli své viny. Tito lidé porušují první slib poslušnosti, spočívající v dodržování řehole: o této poslušnosti se zmíním později při jiné příležitosti.

Skládají také slib chudoby a zdrženlivosti. Ale jak tento slib plní? Pohleď na statky a množství peněz, které si pro sebe vyhrazují, jako by se jich netýkala vzájemná láska, spočívající ve sdílení časných a duchovních statků s bratry, jak to vyžaduje řád lásky a jejich řehole. Chtějí vykrmovat jen sebe a svá zvířata; tak jedno zvíře živí druhé, zatímco jeho ubohý bratr umírá zimou a hladem. A protože je nasycen dobrým jídlem, na svého bratra nemyslí a ani se s ním nechce setkat u skromného jídla v refektáři. Jeho radostí je setrvat tam, kde si může masem naplnit břich a uspokojit svůj mlsný jazyk.

Takovému člověku se nedaří dodržovat třetí slib, totiž slib zdrženlivosti; plný břich se nepřátelí s čistou myslí, působí naopak nezřízenou horlivost a vede ke chtíči, takže člověk přechází od jednoho zla k druhému. Velké zlo je způsobeno samotnou skutečností, že tito lidé vlastní statky, protože kdyby neměli co utrácet, nežili by tak nespořádaně a nepěstovali by podivná přátelství. Když totiž člověk nemá co darovat, neudrží si ani lásku, ani přátelství založené na darech a zálibě a na potěšení v jejich výměně, které jsou opakem přátelství založeného na dokonalé lásce.

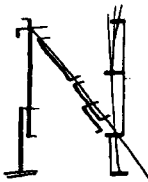
Do takové bídy upadli kvůli svým chybám tito ničemníci, které jsem povýšil k tak velké důstojnosti! Z chóru prchají, jako by byl otrávený, a pokud v něm setrvají, pozvedají hlas, ale jejich srdce je ode mne daleko. K oltářnímu stolu přistupují ze zvyku, bez jakékoli vnitřní přípravy, jako by se jednalo o světský stůl.

Všechny tyto špatnosti a mnoho dalších, jimiž nechci dál mořit tvůj sluch, plynou z chyb špatných pastýřů, kteří nenapravují ani netrestají chyby podřízených a nepečují horlivě o dodržování řehole, neboť ji nedodržují ani oni sami. Spíše ochotně vložili břemeno velkých závazků na hlavy těch, kdo poslouchají, a budou je trestat za viny, jichž se nedopustili. Jednají tak proto, že z nich nezají perla spravedlnosti, nýbrž nespravedlnost. Proto rozhodují nespravedlivě: tomu, kdo zasluhuje milost a vlídnost, udělují

pokání a chovají se k němu nenávistně; a těm, kdo jsou jako oni sami ďáblými údy, věnují zalíbení, potěšení a pocty a svěřují jim důležité úřady řádu. Žijí jako slepí, a proto slepě rozdělují úkoly a řídí podřízené. A pakliže se nenapraví, dojdou ve své slepotě až do temnot věčné záhuby a mně, nejvyššímu Soudci, se budou muset zodpovídat za duše svých podřízených: jestliže nebudou mít co přičíst k svému dobru, dostane se jim ode mne spravedlivě toho, co zasluhují.

Nejzávažnější neřesti: nečistota

126



ejmilejší dcero, vyprávěl jsem ti podrobněji o životě některých lidí žijících ve svatém náboženství, jak se ničemně skrývají v řádu v beránčím rouše, třebaže jsou to vlci.²⁸ Nyní se vrátím ke klerikům a správcům svaté Církve a povím ti ještě o dalších chybách, kromě těch, o kterých jsem se již zmínil. Spočívají na třech sloupech – jsou to nejtěžší neřesti, na něž jsem si už stěžoval: nečistota, nadutá pýcha a chamtivost. Z chamtivosti dokonce prodávali milost Ducha svatého, jak jsem ti už říkal.

Tyto tři neřesti na sobě navzájem závisejí a jejich základem je sebeláska. Dokud tyto tři sloupy stojí – a porazit je může jen láska ke ctnostem –, snadno duši udrží, aby tvrdohlavě setrvala v jakékoli jiné neřesti. Všechny neřesti totiž pocházejí ze sebelásky, neboť z ní se rodí nejtěžší ze všech neřestí: pýcha. Pyšný člověk nezná lásku a nemá zalíbení v bratrské lásce; a pýchou dospívá k nečistotě a lakotě. Tak se lidé sami spoutávají ďáblovým řetězem.

Nejdražší dcero, podívej se nyní na nečistou ničemnost, s níž si špiní tělo i duši, jak jsem ti už označil. Ale chci ti povědět ještě víc, abys lépe poznala pramen mého milosrdenství a chovala k těmto ničemníkům větší soucit. Někteří z nich jsou tak posedlí zlým duchem, že nejen nemají úctu ke svátosti a nedbají na vynikající stav, do něhož je má dobrotivost ustanovila, ale dokonce se věnují ďábelským kouzlům, jako by pro lásku ke tvoru zcela ztratili paměť. Čarují se svátostí, kterou jsem vám dal za pokrm,

²⁸Srov. Mt 7, 15.

aby uspokojili své ničemné a nečestné myšlenky a dosáhli splnění svých plánů. Tak právě ovečky, o něž mají pečovat a jejichž duše a těla mají pást, trápí těmito a jinými způsoby, o nichž pomlčím, abych nezvětšoval tvou bolest. Jak jsi viděla, rozhánějí je a připravují je o rozum a probouzejí v jejich vůli touhu po věcech, které by neměli dělat. Jejich těla pak prožívají muka, neboť se brání proti sobě samým. Kdo je původcem toho všeho a mnoha dalších ničemností, o nichž víš, takže ti je nemusím vysvětlovat? Je to jejich nečestný a ničemný život.

Nejmilejší dcero, tito lidé uvrhají do nesmírné bídy tělo, které bylo díky spojení mé božské přirozenosti s vaší lidskou pozvednuto nad všechny andělské kůry. Ohavný a ničemný člověče, ne člověče, ale zvíře, ty dáváš poběhlicím a ještě horším své tělo, které bylo pomazáním zasvěceno mně! Od tvého těla a od celého lidského rodu byla odňata nemoc, kterou Adam způsobil svým hříchem a kterou z tebe sňal svým zmučeným tělem můj jednorozený Syn na dřevě nejsvětějšího kříže. Ničemníku! On ti udělil čest, a ty mu děláš hanbu! On uzdravil tvé rány svou krví, a ty ho biješ svými bezectnými hříchy plnými chťíce! Dobrý pastýř omyl své ovečky svou vlastní krví, a ty špiníš ty, které jsou čisté, a děláš všechno možné, abys je svrhl do bahna. Máš být zrcadlem poctivosti, a přitom jsi zrcadlem nečestnosti.

Rozhodl ses ničemně zneužívat všechny údy svého těla tím, že děláš pravý opak toho, co moje Pravda. Snesl jsem, aby mu zavázali oči, abys ty byl osvětlen, a ty chtivým pohledem vrháš otrávené jiskry do své duše a do srdce těch, na které takto ničemně pohlédneš. Snesl jsem, aby ho napojili žlučí, a ty máš jako zvrácené zvíře zalíbení ve vybraných pokrmech a činíš se bohem svého břicha.²⁹ Místo toho, abys svým jazykem napomínal bližního a zvěstoval mé Slovo, máš na něm nečestná a prázdná slova; a svaté officium se nemodlíš celým srdcem, ale jen jazykem. Cítím jen zápach, když přísaháš a lžeš jako kramář, a často se mi dokonce rouháš. Snesl jsem, aby mu byly spoutány ruce, aby tebe a celé lidstvo vysvobodil z osidel hříchu – a tvé ruce jsou pomazané a posvěcené k udělování nejsvětější svátosti, ale ty tak činíš ničemnými doteky. Všechny skutky tvých rukou jsou zkaže-

²⁹Srov. Flp 3, 1.

né a slouží zlému duchu. Ničemníku! Ustanovil jsem tě do tak vysoké důstojnosti, abys sloužil jen mně, ty i každý tvor obdařený rozumem!

Chtěl jsem, aby mu byly probodeny nohy, a tak učinil své tělo mostem pro tebe, a aby mu byl otevřen bok, abys viděl tajemství jeho srdce. Postavil jsem ho před vás jako oběťstevující zahradu, v níž můžete vidět a okoušet nevýslovnou lásku, kterou vám přináším, abyste našli a spatřili mou božskou přirozenost spojenou s vaší přirozeností lidskou: z toho vidíš, že krev, kterou rozdělujeme, jsem učinil lázní k omytí vašich nečistot. A ty jsi své srdce učinil chrámem zlého ducha. A tvůj cit, který má význam nohou,³⁰ neobsahuje a nepřináší mi nic než zápach a pohanu. Nohy tvého citu nesou tvou duši jen tam, kde je zlý duch. Tak celým svým tělem biješ tělo mého Syna a činíš pravý opak toho, co činí on a čím mu jsi ty i každý jiný tvor povinován.

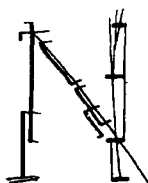
Nástroje tvého těla nejsou naladěny na dobro, neboť tři mohutnosti tvé duše se sjednotily ve jménu zlého ducha namísto toho, abys je sjednotil v mém jménu, jak bylo tvou povinností.

Tvá paměť má překypovat mým dobrodiním, které jsi ode mě přijal; je však plná nepoctivosti a mnoha dalších špatností. Ve své ničemné marnivosti jsi obrátil k rozkoším, vznešeným stavům a světskému bohatství zrak intelektu, jež jsi měl ve světle víry upírat na ukřižovaného Krista, mého jednorozeného Syna, jehož správcem jsi byl ustanoven. Svůj cit, jenž má milovat jen mne bez jakýchkoli prostředníků, jsi ničemně zaměřil na lásku ke tvorbě a svému tělu, takže budeš víc než mě milovat svá zvířata. Co mi to všechno odhaluje? Tvou netrpělivost, kterou vůči mně pocituješ, když ti odejmu věc, již hodně miluješ, a pohrdání bližním, když ti připadá, že ti působí nějakou časnou újmu, a ve své nenávisti ho proklínáš, a tak se vzdaluješ od lásky ke mně a k němu. Nešťastníku, byl jsi učiněn správcem ohně mé božské lásky, a kvůli svým neuspořádaným touhám ji ztrácíš, protože ti bližní způsobil nepatrnou újmu.

Nejmilejší dcero, toto je jeden ze tří sloupů ničemných neřeští, o nichž jsem ti vyprávěl.

³⁰Viz výše obraz tří stupňů, z nichž první jsou „nohy citu“.

Nejzávažnější neřesti: lakota



yní ti osvětlím druhý sloup neřesti, lakotu, která 127
 tě tolik ozebračuje právě v tom, čím tě můj Syn tak
 štědře obdařil. Proto je jeho tělo na nejsvětějším
 kříži pokryto ranami a krvácí ze všech stran. Ne-
 vykoupil totiž svět ani zlatem, ani stříbrem, nýbrž
 množstvím krve. Nevykoupil jen nějakou jeho část,
 ale celý lidský rod: dřívější, současný i budoucí. Krev, jež vám byla
 podána, vám nebyla dána bez ohně, neboť můj Syn se vám daro-
 val z vroucí lásky; a s ohněm a krví vám byla dána i moje božská
 přirozenost, dokonale spojená s přirozeností lidskou. Správcem
 této krve, se mnou spojené překypující láskou, jsem učinil tebe,
 ničemníku: ale ty ve své nezměrné lakotě a chamtivosti prodáváš
 to, co můj Syn získal na kříži – totiž duše vykoupené s tak vel-
 kou láskou –, i to, co ti udělil, když tě ustanovil svým správcem;
 to všechno, ty ničemníku, v zajetí své lakoty prodáváš: prodáváš
 milost Ducha svatého a od podřízených vyžaduješ, aby ji od tebe
 kupovali, když tě přijdou požádat o to, co jsi získal darem.³¹

Nelačníš po duších, jak bys měl, abys mi vzdával úctu, ale
 po penězích. A natolik se zdráháš rozdělovat to, cos v hojnosti
 obdržel, že v tobě není místo pro mou milost ani pro lásku k bliž-
 nímu. Mocí této krve získáváš nemálo časných statků, a přesto, ty
 ničemný lakomče, dokážeš myslet jen na sebe. Jsi opravdový zlo-
 děj, hodný věčné smrti, neboť kradeš to, co patří chudým a svaté
 Církvi, a nestoudně to rozhazuješ se ženami a nečestnými muži
 a se svými příbuznými a utrácíš to za rozkoše a vydržuješ tak své
 děti.

Kde však, ty ničemníku, zůstaly děti pravých a skutečných
 ctností, které bys měl mít? Kde je vřelá láska, s níž máš podávat
 krev? Kde je rozechvělá touha po účtě ke mně a po spáse duší?
 Kdepak zůstala mučivá bolest, kterou bys měl trpět, když vidíš, že
 se tvé ovečky staly obětí pekelného vlka? Nic z toho nemáš, pro-
 tože v tvém seschlém srdci nepřebývá žádná láska ani ke mně, ani
 k nim. Miluješ jen sám sebe, smyslnou láskou, kterou otravuješ
 sebe i ostatní. Sám jsi zlým duchem z pekel, který požívá ovečky
 svou neuspořádanou láskou. Nelačníš po ničem jiném, a proto tě

³¹ Srov. Mt 10, 8.

nezajímá, že si je neviditelný zlý duch odnese. Ty, viditelný zlý duch, ses stal jeho nástrojem, který je posílá do pekla.

Koho oblékáš a paseš statky náležejícími Církvi? Sebe a ostatní zlé duchy, kteří jsou s tebou, a zvířata, silné koně, které chováš pro svou nezřízenou zálibu, jistě ne pro svou potřebu. Měl bys je chovat jen pro ni, nikoli pro své potěšení. Taková potěšení náležejí světským lidem; tvým potěšením by měli být chudí, návštěvy nemocných a vstřícnost k jejich duchovním a časným potřebám, neboť pro ně, a kvůli ničemu jinému, jsem tě učinil správcem a pozvedl jsem tě k takové důstojnosti. Ale ty ses proměnil v nečisté zvíře, a proto máš zalíbení ve zvířatech. Jsi slepý: kdybys viděl tresty, které jsou pro tebe připraveny, pokud se nenapravíš, jistě by ses tak nechoval, naopak hluboce bys litoval toho, co jsi v minulosti činil, a napravil bys svou přítomnost.

Nejmilejší dceruško, vidíš, jak velký důvod mám, abych si na tyto ničemníky stěžoval? A jakou velkodušnost jim projevují, uvážíš-li jejich ničemnou lakotu? A jak jsem ti už říkal, jsou mezi nimi i ti, kdo se propůjčují lichvě: samozřejmě že nemají banku, jako veřejní lichváři, ale mnoha vychytralými způsoby prodávají z chamtivosti bližnímu svůj čas: něco takového není žádným způsobem na světě omluvitelné. Uvaž, že kdyby od někoho dostal dar třeba jen nevalné hodnoty, jež by přijal jako cenu služby, kterou ze svého poskytl, už to by byla lichva; a lichvou by bylo i cokoli jiného, co by za dobu své služby přijal. Tohoto ničemníka jsem však ustanovil právě kvůli tomu, aby tyto věci zakazoval světským lidem; nakonec se jich však sám dopouští, a ještě horších. Sám žije nesprávně a ztratil světlo rozumu, takže kdyby ho někdo přišel žádat o radu v této věci, dostane se mu hanebné odpovědi, pokřivené vášní spočívající v jeho srdci.

Tento nedostatek se rodí spolu s mnoha dalšími v jeho eschlém, chamtivém a lakomém srdci. A lze o nich opakovat to, co řekla má Pravda, když v chrámu nalezla lidi, kteří prodávali a nakupovali, a s práskáním biče je vyhnala: „Z domu mého Otce, který je domem modlitby, jste učinili zlodějské doupě.“³²

Nejmilejší dcero, dobře víš, že tomu tak je: z mé Církve, která je místem modlitby, činí zlodějské doupě; prodávají a nakupují

³²Srov. Mt 21, 13; Mk 11, 17; Lk 19, 49.

a kramaří s milostí Ducha svatého. Tak zjišťuješ, že kdo touží po mnoha úradech a velkém zisku ze svaté Církve, kupuje si je tím, že lidem kolem sebe poskytuje množství darů, peníze a hmotné statky. Tito ničemníci nijak nedbají o to, zda je člověk dobrý nebo zlý: zasazují tyto páchnoucí stromy do zahrady svaté Církve jen pro svou lásku k darům; ba co víc: dokonce o nich podávají Kristu na zemi³³ nanejvýš kladné zprávy. Tak se oba³⁴ dopouštějí vůči papeži neupřímnosti a podvodu, třebaže by se k němu měli chovat upřímně a podle pravdy. Jestliže však zástupce mého Syna zjistí jejich pochybení, musí je potrestat a tomu, kdo úřad udělil, odebrat jeho vlastní úřad, pokud tento ničemník nebude jevit známky nápravy a nepolepší svůj hanebný život; tomu, kdo si úřad kupuje, by se pak mělo dostat vězení, aby se v něm mohl napravit a aby byl ostatním výstrahou, takže se již podobné věci nikdo neodváží. Jestliže Kristus na zemi takto jedná, plní svou povinnost; pakliže tak nečiní, dostane se mu za jeho nedbalost odplaty, až mi bude muset vzdát účty za své ovečky.

Dceruško moje, věř mi, že dnes tomu tak u lidí není, a proto má Církev upadla do tolika chyb a do takové hanby. Správci se nesnaží poznat nebo zjistit, jak žijí jejich podřízení, aby věděli, zda udělují úřad dobrým či špatným; a pokud se chtějí něco dozvědět, ptají se těch, kdo s takovými lidmi sdílejí jejich nečestný život, a ti pak samozřejmě poskytnou vždy kladné informace, protože sami mají tytéž chyby. A vyhledávají pouze ty, kdo jsou vznešeného původu, vybraného chování a oplývající bohatstvím, a jejich starostí je, aby dokázali elegantně mluvit; ba co víc: chtějí, aby byl do konzistoře přijat ten, kdo je pěkného vzhledu. Jako zlí duchové! Místo toho, aby hledali ozdobu a krásu ctností, myslí na krásu těla! Pro úřady, do nichž by měli vyhledávat skromné lidi, kteří z pokory utíkají před vysokými úřady, vybírají ty, kdo po nich marnivě a v naduté pýše touží.

Potom hledí na moudrost. Moudrost je sama o sobě dobrá a dokonalá, neboť moudrý člověk snoubí s věděním také dobrý

³³ „Kristus na zemi“ a „sladký Kristus na zemi“ jsou Kateřinina typická pojmenování papeže.

³⁴ Rozuměj toho, kdo si církevní úřad koupil, a toho, kdo mu jej udělil, přestože věděl, jakými prostředky, možná i poklesky o něj daná osoba usilovala.

a počestný život v pokoře; moudrost se však stává jedem u pyšného správce, který žije nečestně a hanebně: ten totiž z Písma chápe jen slova a rozumí jim pokřiveně, neboť ztratil světlo rozumu a zrak intelektu se mu zamlžil. Svaté Písmo totiž musí být objasněno a chápáno ve světle rozumu a zároveň v nadpřirozeném světle, jak jsem ti vysvětloval podrobně na jiném místě.³⁵ Z toho vidíš, že moudrost, která je sama o sobě výtečná, ztrácí své klady u toho, kdo ji nepoužívá náležitě: stane se mu naopak trestajícím ohněm, pokud svůj život nenapraví. Proto mají ti, kdo nesou odpovědnost, hledat spíše člověka žijícího svatým a dobrým životem než vzdělance vedoucího život hanebný; oni však jednají opačně a dokonce považují za blázny ty, kdo jsou dobří a ctnostní, avšak málo vzdělaní, a pohrdají jimi; k chudým totiž mají odpor, neboť jim nemají co darovat.

Tak vidíš, že v mém domě, jenž by měl být domem modlitby a v němž by měla zářit perla spravedlnosti a světlo moudrosti doprovázené počestným a svatým životem a jenž by měl být celý provoněn pravdou, přebývá lež. Ti, kdo si mají dobrovolně volit chudobu a horlivě pečovat o duše a vytrhávat je z rukou zlého ducha, naopak touží po bohatství. A věnují se světským věcem natolik, že kvůli nim zanedbávají věci duchovní; starají se jen o zábavu a smích a o hromadění časných statků. Tito ničemníci si ani neuvědomí, že právě tímto způsobem je nejsnáze ztratit, protože kdyby oplývali ctnostmi a pečovali o ducha, jak je jejich povinností, měli by i hojnost časných věcí. Má Nevěsta zažila řadu vnitřních vzpour, k nimž by bez této neřesti nikdy nedošlo.³⁶ Ať mrtví pohřbívají mrtvé,³⁷ oni však mají následovat učení mé Pravdy a naplňovat mou vůli na sobě: mají činit to, k čemu jsem je ustanovil správci. Oni však jednají právě naopak, neboť se ve svém nespořádaném citu s přílišnou péčí věnují pohřbívání mrtvých a pomíjivých věcí, a ujímají se tak úkolu světských lidí. Mně je to protivné a svatou Církve tím poškozují. Pohřbívání

³⁵Viz výše, kap. 85.

³⁶Kateřina několikrát v listech Řehoři XI. poukázala na ty, kdo špatně vykonávali svou moc, jako na pravé původce vzpoury, a trvala na nutnosti nahradit špatné pastýře dobrými.

³⁷Srov. Mt 8, 22.

mrtvých mají přenechat světským lidem: to znamená, že světské věci mají řídit světští lidé.

Připomněl jsem výrok „ať mrtví pohřbívají mrtvé“, kterému je třeba rozumět dvěma způsoby: první se týká starosti o tělesné věci ve vině smrtelného hříchu, jíž člověk podléhá nespořádaným citem a přílišným úsilím; druhý pak platí ve smyslu služby tělu, to znamená služby prováděné rukama, neboť tělo je mrtvá věc – nemá totiž život jako takové, má pouze účast na životě duše, neboť duše v něm přebývá, a nic víc.

Tito mí pomazaní tedy mají žít jako andělé, pomíjivé věci mají ponechat mrtvým, aby se mohli věnovat péči o duše, vést je a udělovat jim svátosti spolu s dary a milostmi Ducha svatého; tak je mají živit duchovní potravou a vést dobrý a svatý život. Takový by byl můj dům modlitby, kdyby tito lidé oplývali milostmi a ctnostmi. Ale protože tomu tak není a pravý opak je pravdou, mohu prohlásit, že se z mého domu stala lotrovská peleš: z lakoty se totiž stali obchodníci, kteří prodávají a nakupují, jak jsem ti říkal. A můj dům se stal útočištěm zvířat, neboť v něm žijí nečestně jako divoká zvířata; učinili z něj chlév, neboť v něm leží v bahně nečestnosti a uchovávají tak v Církvi své zlodušství, jako manžel opatruje ve svém domě svou manželku.

Vidíš tedy, kolik zla – a ještě mnohem víc, nesrovnatelně víc než to, které jsem ti ukázal – se rodí z těchto dvou smrdutých sloupů páchnoucích neřestí, a to nečistotou a lakotou.

Nejzávažnější neřesti: pýcha



ci ti yní povědět o třetím sloupu, o pýše, kterou sice uvádím na třetím místě, avšak je zároveň první i poslední, neboť okořeňuje všechny ostatní neřesti, právě jako láska okořeňuje všechny ctnosti a dodává jim život.

128

Původcem a pokrmem pýchy je smyslná sebeláska, o níž jsem ti už říkal, že je základem tří sloupů neřesti a všech špatností, jichž se tvor může dopustit. Kdo se miluje nespořádanou láskou, postrádá lásku ke mně, a když mě nemiluje, začne mě urážet, neboť se neřídí příkázáním zákona milovat mne nade všechno a bližního jako sebe sama. Z tohoto důvodu ti, kdo sami sebe milují smyslnou láskou, mě nemilují ani mi neslouží, a na-

opak milují svět a slouží mu: ani smyslná láska, ani svět se totiž se mnou neslučují. Proto ten, kdo miluje svět smyslnou láskou a svými smysly mu slouží, pojímá nenávisť ke mně; a kdo mě opravdu miluje, nenávidí svět. Proto má Pravda řekla, že nikdo nemůže sloužit dvěma pánům, kteří jsou navzájem svými protiklady, neboť služba jednomu znamená pohrdání tím druhým.³⁸ Tak vidíš, že sebeláska zbavuje duši mé lásky a odívá ji do neřesti pýchy, takže z počáteční sebelásky vycházejí všechny možné vady.

Trápím se pro každého tvora obdařeného rozumem, který tuto vadu má, a stěžuji si na ni, avšak nejvíc mě mrzí u mých pomazaných, kteří mají být pokorní: mají být pokorní jako všichni ostatní, protože pokora posiluje lásku, ale především proto, že jsou správci pokorného a neposkvrněného Beránka, mého jednorozeného Syna. Copak se nestydí, spolu s celým lidským rodem, být pyšní, když vidí mne, Boha, který jsem se tak snížil k lidství, že jsem vám daroval vám Slovo, svého Syna, ve vašem těle? A když vidí, že se toto Slovo ochotně ponížilo až k potupné smrti na kříži, aby poslušně splnilo mou vůli?

Můj Syn sklání hlavu, aby tě pozdravil, má trnovou korunu, aby tě jí ozdobil, otevřenou náruč, aby tě mohl obejmout, probodené nohy, aby mohl být s tebou. A ty, který jsi byl z ničemného člověka učiněn správcem této štědrosti a takové pokory, ty, který máš obejmout kříž, od něj naopak prcháš a přimykáš se k nečistým a bezbožným tvorům. Máš pevně a vytrvale následovat učení mé Pravdy, upírat k ní své srdce i mysl; ty se však točíš jako list ve větru a za vším se ženeš. Pokud ti okolnosti vyhovují, tetelíš se nezřízenou radostí; pokud ti nevyhovují, chvěješ se netrpělivostí. Tak odhaluješ jádro pýchy, jímž je právě netrpělivost. Podobně jako je jádrem lásky trpělivost, jádrem pýchy je netrpělivost. Proto se pyšní a vznětliví lidé vším hned znepokojují a nade vším se pohoršují.

Pýcha je mi natolik protivná, že při pádu s nebe s sebou stáhla i anděla, který se jí chtěl odít. Pýcha do nebe nevystoupí, naopak se propadne do pekla; proto moje Pravda řekla: „Kdo se povyšuje (totiž kdo je pyšný), bude ponížěn; a kdo se ponižuje, bude povýšen.“³⁹

³⁸Srov. Mt 6, 24; Lk 16, 13.

³⁹Srov. Mt 23, 12; Lk 14, 11 a 18, 14.

Pýcha se mi protiví u všech lidí, ale nejvíc u mých správců, jak jsem ti říkal, protože jsem je ustanovil, aby pokorně udělovali pokorného Beránka; oni však činí pravý opak. Copak se ničemný kněz nestydí být pyšný, když vidí, jak jsem se před vámi ponížil tím, že jsem vám daroval Slovo, svého jednorozeného Syna? A já je učinil svými správci! Slovo se z pokory ponížilo až k potupné smrti na kříži; má hlavu korunovanou trním, a tento ničemník se odvažuje pozvednout hlavu proti mně a proti svému bližnímu; z pokorného beránka se tak stal beranem, který trká rohy pýchy každého, kdo se k němu přiblíží.

Nešťastný člověče! Nemysli si, že kdy unikneš mým rukám. Je snad toto úřad, který jsem ti svěřil, abys na mne útočil rohy pýchy, a urážel tak mě i svého bližního? A abys s těmi, kdo ti jsou nablízku, jednal nespravedlivě a nedbale? Je snad toto mírnost, s níž máš přistupovat ke slavení Kristova těla a krve? Jsi jako divoké zvíře, které vůči mně nechová žádnou bázeň. Požíráš svého bližního a mezi vámi je rozdělení; měl bys tvory přijímat, ty však přijímáš jen ty, kdo ti slouží nebo ti jsou užiteční, nebo ty, kteří se ti líbí, protože sdílejí tvůj způsob života, místo toho, abys je napravoval a opovrhoval jejich chybami, jak je tvou povinností. Takže jsi pravý opak toho, co máš být: dáváš příklad, aby i ostatní jednali stejně jako ty, ba ještě hůř. Kdybys byl dobrý, činil bys to, co máš; ale protože jsi špatný, nedokážeš napravovat napomenutím a vada jiného člověka tě nemrzí.

Pohrdáš pokornými a ctnostnými chudými, dokonce se jich straníš. Máš k tomu samozřejmě důvod, přestože bys to dělat neměl: straníš se jich proto, že zápach tvé neřesti nesnese vůni jejich ctnosti; obcházejí tě mrákoty, když se moji chudí objeví u tvých dveří. Vyhýbáš se tomu, abys je navštívil v jejich potřebách, a nepomáháš jim. To všechno je plodem rohů pýchy, které se neumějí sklonit k jedinému malému pokornému činu. Proč se neskloní? Protože pyšný člověk se nevzdal sebelásky, jíž se pýcha živí; proto nechce vyjít chudým vstříc a neuděluje jim ani časné, ani duchovní statky, jelikož mu chudí nepřinášejí žádný zisk.

Prokletá, na sebelásce založená pýcho, jak zaslepuješ zrak jejich intelektu, takže jsou krutí sami k sobě a jsou přítom přesvědčení, že se milují a jsou na sebe laskaví! Myslí si, že získávají, avšak ztrácejí; myslí si, že se těší z rozkoše a bohatství a vzne-

šeného stavu, avšak přebývají ve velké bídě a chudobě, protože postrádají dobro ctnosti: z výšin milosti se propadli do nízkosti smrtelného hříchu. Myslí si, že vidí, a jsou slepí, protože neznají ani mne, ani sebe. Neznají svůj stav ani důstojnost, do níž jsem je ustanovil, ani porušitelnost a pomíjivost světa; kdyby je znali, nečinili by svět svým bohem. Co jim odňalo schopnost poznání? Pýcha. Tímto způsobem se stali zlými duchy – poté, co jsem je vyvolil za anděly, aby pro vás byli v tomto životě anděly na zemi; oni však padají z nebeských výšin do temnot. A jejich temnota a nečistota je někdy tak velká, že upadají do chyby, kterou ti nyní osvětlím.

Někteří z nich se stali vtělenými ďábly do té míry, že často konsekraci jen předstírají, ale ve skutečnosti nekonskrují, protože se bojí mého soudu a chtějí se ve své špatnosti zbavit veškerých zábran a skrupulí. Takový člověk ráno pravděpodobně vstal z nečistoty po nemírném jídle a pití předchozího večera. Ví, že bude muset celebrovat kvůli lidem. Avšak je si vědom svých vin a svědomí mu říká, že celebrovat nemá a nesmí. Zmocní se ho strach z mého soudu: ne pro nenávisť k jeho neřesti, ale ze sebelásky.

Nejdražší dcero, vidíš, jak je slepý? Neuchýlí se ke zkroušenosti srdce a lítosti nad svými hříchy, nedá si předsevzetí, že se napraví; naopak se rozhodne, že nebude konsekrovat. A je jako slepec, který nevidí, že pochybení a vada, k nimž se utíká, jsou horší než ty, které chtěl napravit: činí totiž z lidu modloslužebníky, kteří adorují nekonskrovanou hostii jako tělo a krev Krista, mého jednorozeného Syna, celého Boha a celého člověka, tak jak je v konsekrované hostii: ale oni ukazují jen kus chleba.

Co by měl v takovém případě lid dělat, aby nepodlehł modloslužbě? Má se modlit s podmínkou: „Jestliže tento správce řekl, co říci má, věřím, že ty jsi opravdu Kristus, Syn pravého a živého Boha, který ses mi dal za pokrm z vřelosti své nesmírné lásky a na památku svého nejsladšího utrpení a velkého dobrodiní krve, kterou jsi prolil s tak vroucí láskou, abys omyl naše nečistoty.“ Když se bude takto modlit, slepota onoho správce ho nezavede do temnot tím, že by adoroval, co nemá; je-li tu nějaká vina, nese ji jen ničemný správce. Bez této podmínky by se však formálně

dopustili modloslužebného úkonu, k němuž nemá za žádných okolností dojít.⁴⁰

Nejmilejší dcero, co brání zemi, aby je pohltila? Kdo zadržuje mou moc, abych je nenechal zkamenět před očima lidu, jež uvádějí ve zmatek? Moje milosrdenství. Já sám sebe zadržuji: moje milosrdenství zadržuje mou božskou spravedlnost, aby nad nimi zvítězilo mocí milosrdenství. Oni však jako tvrdohlaví zlí duchové mé milosrdenství neznají ani nevidí a téměř jako by se domnívali, že jsem jim něco dlužen: zaslepila je totiž pýcha, takže nevidí, že jsou obdarováváni jen z mé milosti, a jistě ne proto, že jim jsem touto milostí povinen.

Je třeba se za správce modlit, neboť nesou velkou zodpovědnost

To všechno jsem ti řekl, abys měla větší důvod k pláči a hořkosti nad jejich slepotou, neboť je vidíš ve stavu zatracení; a také proto, abys lépe poznala mé milosrdenství. Tak získáš k tomuto milosrdenství důvěru a velkou jistotu v něm a budeš mi odevzdávat ony správce svaté Církve a celý svět a vyzvat za ně mé milosrdenství. A čím víc mi za ně budeš obětovat láskyplné a bolestné touhy, tím větší lásku ke mně projevíš: jejich prostřednictvím totiž máte rozdávat dobrodiní, které ani ty, ani ostatní mí služebníci nemůžete poskytnout mně. Tehdy se nechám přimět tvou touhou, slzami a modlitbou svých služebníků a prokážu své Nevěště milosrdenství tím, že jí udělím reformu prostřednictvím dobrých a svatých pastýřů.

Jakmile bude Církev reformována dobrými pastýři, napraví se nutně i podřízení, neboť téměř všechny jejich špatnosti odvísejí od chyb špatných pastýřů. Kdyby se pastýři napravili a zazářila v nich perla spravedlnosti prostřednictvím počestného a svatého života, nejednali by tak. A víš, co tento zvrácený styl života způsobuje? Jeden kráčí ve stopách druhého: podřízený neposlouchá,

⁴⁰Kateřina hovoří z vlastní zkušenosti. Když byla v městě Lucca pro nemoc upoutána na lůžko, přinesl jí kněz nekonsekrovanou hostii. Aníž by to Kateřina věděla, vytušila to nadpřirozeným způsobem a neprojevovala žádnou zbožnou úctu. Kněz ji za to chtěl pokárat, ale ona mu odpověděla: „Měl by ses spíše sám stydět, že jsi přinesl nekonsekrovanou hostii, a umožnil tak, aby se člověk dopustil modloslužby.“ (*Libellus*, p. II., tr. VI., 56, s. 117.)

protože prelát také neposlechl své představené, kterým je podřízen. Tudíž se mu od podřízených dostává toho, co dělal sám svým představeným; a nyní je špatným pastýřem, protože byl špatným podřízeným. Příčinou toho všeho a všech ostatních chyb je pýcha založená na sebelásce. Kdo byl nedbalý a pyšný vůči svým představeným, bude ještě nedbalejší a pyšnější, když se představeným stane sám. A je natolik nedbalý, že jako slepý svěří kněžský úřad slaboduchému, který stěží umí číst a nedokáže plnit svůj úkol; pro svou nevědomost pak často opravdu nedokáže konsekrovat, neboť nezná správně slova konsekrace; a proto se dopustí též chyby, které se ti, kdo konsekrují jen naoko, dopouštějí svévolně: to se stává, protože nejsou vybíráni zkušení muži, pevní ve ctnostech, kteří by dobře věděli, co říkají, a rozuměli by tomu. Oni jednají přesně naopak: nedbají o to, zda daný člověk dosáhl dostatečného vzdělání, nehledí na jeho věk, a jak se zdá, svévolně vybírají chlapce, nikoli zralé muže. Nehledí na to, zda žijí počestným a svatým životem, ani na to, zda si uvědomují důstojnost, k níž jsou povoláni, nebo velikost služby, kterou mají vykonávat. Jde jim jen o to, aby se rozhovořil počet lidí, nikoli ctností.

Jsou slepí, a proto shromažďují další slepé⁴¹ a nevidí, že to je další věc, ze které mi budou muset skládat účty v okamžik smrti. A těmto pramálo osvíceným kněžím, které přivedli, svěřují péči o duše, přestože vědí, že se takoví lidé nedokážou postarat ani sami o sebe.

Jak mohou takoví lidé v jiných napomínat a poznávat chyby, které nepoznávají sami u sebe? Pochopitelně to činit nebudou, protože by byli sami proti sobě. Ale ovce bez pastýře, který by o ně pečoval a vedl je, se snadno ztratí a často se stávají kořistí vlků. Špatný pastýř se nesnaží vycvičit psa, aby štěkal, když se blíží vlk, ale přivykne ho, aby se choval stejně jako on. Tak tito vlašní správci a pastýři nemají psa svědomí ani hůl svaté spravedlnosti ani proutek ke zjednáání nápravy, a protože jejich svědomí neštěká, aby se sami polepšili, zabíhají se jeho ovce, kterých si dlouho nikdo nevšímá, daleko od cesty pravdy mých přikázání a požírá je pekelný vlk. Kdyby pes jejich svědomí štěkal, a probudil tak

⁴¹Srov. Mt 15, 14.

vědomí jejich vlastních chyb proutkem svaté spravedlnosti, jak jsem říkal, ovečky by byly zachráněny a vrátily by se do ovčince.

Tento pastýř však nemá ani hůl, ani psa svědomí, a proto jeho ovečky hynou; ani se o ně nestará, protože pes jeho svědomí zeslábl a nešťěká, neboť není krměn, jak potřebuje. Pokrmem, jež má tento pes dostávat, je totiž krev Beránka, mého Syna: jestliže je paměť, která je jakousi nádobou duše, naplněna touto krví, vyživuje jí svědomí. Památkou na krev se totiž duše zapaluje nenávistí k neřesti a láskou ke ctnosti a tato nenávist a láska očišťují duši od poskrvny smrtelného hříchu. A dodávají bdícímu svědomí takovou sílu, že kdyby do duše chtělo vstoupit nějaké nebezpečí, jako je hřích – nejen citem, ale i pouhou myšlenkou –, svědomí se ihned jako hlídací pes rozštěká a podněcuje výčitku, dokud neprobudí rozum. Proto se ten, kdo má svědomí, dokáže vystříhat nespravedlnosti, má totiž spravedlnost.

Tito bezbožníci, kteří nejen nejsou hodni nazývat se správci, ale i jen rozumnými tvory, protože se svými hříchy učinili podobnými divokým zvířatům, nemají psa svědomí, který by je probudil – lze říci, že ho nemají kvůli své slabosti –, a proto nemají proutek svaté spravedlnosti. A jejich vady je natolik zasmušily, že se bojí vlastního stínu: tento strach není bázní před Bohem, ale bázní otroka. Ti, kdo měli být odhodláni jít i na smrt, aby zachránili ovečky z rukou zlých duchů, jsou naopak těmi, kdo jim je vhánějí do náruče, neboť jim nedávají příklad dobrým a svatým životem a odmítají snést pro jejich spásu i jen jediné urážlivé slovo.

Duše podřízeného často zabředá do nejtěžších hříchů a má dluhy vůči jiným lidem a pro nezřízenou lásku k rodině nedokáže svůj dluh splatit, aby ji nepřipravila o majetek. Její život bude znám širokému okolí i ničemnému knězi, kterému dokonce sdělí, že by ji jako lékař měl léčit. A ničemný kněz třeba půjde splnit svou povinnost: ale postačí jediné ostré slovo a umyje si nad ní ruce. Jindy dostane dary; takže v zajetí darů a otrocké bázně nakonec onu duši ponechá v rukou zlého ducha; rovněž jí udělí svátost těla Krista, mého jednorozeného Syna, ačkoli vidí a ví, že se ona duše zapletla do temnot smrtelného hříchu: aby se zalíbil světským lidem a z neuspořádané bázně a kvůli zisku, který mu z této věci kyne, jí udělí svátosti a pohřbí ji s velkými poctami

ve svaté Církvi, přestože by ji měl vyhodit ven jako zvíře a úd odříznutý od těla.

Co je příčinou toho všeho? Sebeláska a rohy pýchy. Kdyby mě totiž miloval nade všechno a ve mně i duši toho nešťastníka, kdyby v něm byla pokora a posvátná bázeň, skutečně by hledal jeho spásu.

Proto vidíš, jak velké zlo plyne z těchto tří neřestí, které jsem ti naznačil obrazem tří sloupů a z nichž se odvozují všechny ostatní: pýcha, lakota a nečistota mysli a srdce. Tvé uši by nedokázaly vyslechnout, kolik zla z nich vyrůstá jako údy zlého ducha. A pro jejich pýchu, nečestnost a chamtivost se někdy stává – a tys viděla některé, jichž se to týká – že se jisté prosté ženy v dobré víře trápí skrupulemi a bázni, neboť se domnívají, že samy tyto chyby mají. Bojí se, že se jich zmocnil zlý duch, a proto se s důvěrou obracejí na hanebného kněze, aby je od něj vysvobodil; ve skutečnosti tak vyhánějí čerta ďáblem. A chtivý kněz přijme dar, a protože je chlípný, smyslný a ničemný, řekne jim: „Vaši vadu lze napravit jen jediným způsobem“, a tak hanebně zničí zároveň je i sebe.

Potrestání špatných správců

Zlý duchu, který předčíš zlého ducha! Ve všem jsi horší než on. Mnoho zlých duchů má k těmto hříchům odpor, a ty ses stal horší než oni a obaluješ se těmito hříchy jako vepř bahnem. Nečisté zvíře, žádám snad toto od tebe, který máš mocí krve, již spravuješ, vyhánět zlé duchy z duší a těl? Ty naopak zlé duchy do duší vháníš. Nevidíš, že sekyra božské spravedlnosti je již přiložena na kořen tvého stromu?⁴² A říkám ti, že tvé nečistoty ti v pravý okamžik a na pravém místě přinesou lichvářské úroky, jestliže je nepotrestáš pokáním a zkroušeností srdce; nedostane se ti ohledů, jsi kněz, naopak budeš potrestán a budeš muset našetresty za sebe i za ně a budeš mučen většími bolestmi než ostatní. Proto si rozmysli vyhánět zlého ducha zlým duchem chťiče!

Ničemný je i tvor, který – když se k takovému knězi odebere, aby ho vysvobodil ze smrtelného hříchu – se jím dá spoutat do jiného a ještě většího hříchu; a spolu pak jiným způsobem hřeší oba dva. Jestli si dobře vzpomínáš, na vlastní oči jsi viděla tvora,

⁴²Srov. Mt 3, 10; Lk 3, 9.

jehož se tato špatnost týkala. Tento pastýř tedy postrádá psa svědomí a vedle svého svědomí ubíjí i svědomí jiných lidí.

Ustanovil jsem je, aby v noci zpívali a při svatém oficiu se modlili žalmy, ale oni se věnují čarování a kouzlům zlého ducha, aby ďábelským mámením k sobě o půlnoci přivolali tvory, které milují hanebnou láskou. A někdy se zdá, že přijdou, ale není tomu tak. Copak jsem ti svěřil správu, abys trávil noční bdění takovými činy? Samozřejmě že ne; máš je trávit bděním a modlitbou, abys byl ráno připraven celebrovat a vydával přitom uprostřed lidu vůni ctnosti, nikoli zápach neřesti. Byl jsi ustanoven do andělského stavu, abys mohl ve svatém rozjímání hovořit s anděly v tomto životě a abys mě nakonec mohl spolu s nimi okoušet a neustále na mě hledět; ale tobě se líbí být zlým duchem a pobývat se zlými duchy, dokud tě nezastihne smrt.

Rohy pýchy poškodily zrak tvého intelektu, v němž je zřítelnice nejsvětější víry; tak jsi ztratil světlo, a proto nevidíš, v jaké bídě ses ocitl. Nevěříš opravdu, že každý trest je potrestán a každé dobro odměněno; kdybys tomu totiž věřil, jistě bys nedělal to, co děláš, a nevyhledával bys takové rozhovory se zlými duchy ani bys po nich nezatožil, naopak by se tě zmocnila hrůza, jak jen bys o nich uslyšel.

Ale protože přizvukuješ vůli zlého ducha, máš zalíbení v něm i v jeho činech. Jsi zaslepenější než slepec! Chtěl bych, aby ses zeptal zlého ducha, jakou odměnu ti dá za tvou službu. Zlí duchové by ti odpověděli, že ti dají to ovoce, které mají sami pro sebe: neboť ti nemohou dát nic jiného než mučivé bolesti a oheň, který je bez ustání spaluje a do něhož spadli z nebeských výšin kvůli své pýše. A ty, pozemský anděl, padáš kvůli své pýše ze své vysokosti: z důstojnosti kněžství a z pokladu ctností dolů do ubohosti velké bídy, a pokud se nebudeš chtít napravit, do hlubin pekelných.

Svět a sebe samotného jsi učinil svým bohem a pánem. Zkus tedy požádat svět se všemi jeho rozkošemi, kteréš v tomto životě okusil, a požádej svou smyslnost, s níž jsi užíval světských věcí – zatímco ses nacházel v kněžském stavu, do něhož jsem tě ustanovil, abys pohrdal vším světským, sebou i světem –, požádej tedy svět, aby tě obhajoval před mou tváří, před nejvyšším Soudcem.

A svět ti odpoví: „Teď si musíš poradit sám.“ A tebe se přede mnou a před světem zmocní zmatek a stud.

Tuto všechnu svou újmu nevidíš, protože tě oslepily rohy pýchy, jak jsem ti řekl; ale uvidíš ji na prahu smrti, až nenajdeš pomoc u žádné své ctnosti, neboť žádnou nemáš, a budeš ji hledat jen v mém milosrdenství, protože budeš doufat v milou krev, již jsi byl správcem. Tato krev je to jediné, co ani tobě, ani jiným nebude odňato, dokud v ní a v mé milosrdenství budeš chtít doufat; nikdo však nebude takový blázen a ty snad nebudeš natolik slepý, že bys to nechal dojít až k takovému konci.

Pomysli, že v onom posledním okamžiku proti člověku, který žil nečistě, pozvednou obžalobu zlí duchové, svět a jeho vlastní slabost. Přestanou mu lichotit a předstírat: lákové věci tam, kde byla hořkost, přitažlivé tam, kde byla nedokonalost, klamavá světla tam, kde byly temnoty, jak to dělávali během jeho života. Naopak mu ukážou holou pravdu, takovou, jaká je. A pes svědomí, který byl do té doby slabý, se tak divoce rozštěká, že dovede duši téměř k zoufalství – přestože by si žádná neměla zoufat, nýbrž přimknout se nadějí ke krvi bez ohledu na všechny své hříchy. Mé milosrdenství, které přijímáte v Kristově krvi, je totiž nesrovnatelně větší než hříchy, kterých se lidé na světě dopouštějí. Ale nikdo ať neotálí, jak jsem řekl, neboť je pro člověka značně těžké octnout se na bitevním poli, mezi tolika nepřáteli, beze zbraně jakékoli ctnosti.

Oslabená důstojnost kněze

- 130 A přece tito ničemníci, o nichž jsem, milá dcero, hovořil, na to ani nepomyslí. Kdyby na to pomysleli, nedospěli by k tak velké vině, ani oni, ani ostatní, ale chovali by se tak jako ti, kdo žili ctnostně a kdo raději zemřeli, než by mě urazili a pošpinili tvář své duše nebo oslabili důstojnost, do níž jsem je ustanovil, a naopak posilovali důstojnost kněžství a rozvíjeli krásu své duše. Nesmíš si myslet, že důstojnost kněžství lze zvýšit ctnostmi nebo zmenšit vadami, to jsem ti už říkal; ale ctnosti jsou ozdobou a důstojností duše, pojí se s její čistou krásou, již vlastní od počátku, kdy jsem ji stvořil ke svému obrazu a podobě.

Mí svatí správcové dobře znali pravdu o mé dobrotivosti a o své kráse a důstojnosti, protože jim ji nezatemnila pýcha

a sebeláska a nepřipravila je o světlo rozumu; nebyli pyšní a zamilovaní do sebe, nýbrž milovali mne a spásu duší. Avšak tito ničemníci se zcela zbavili světla a nijak je neznepokojuje, že upadají z jedné neřesti do druhé, dokud se nezřítí do jámy. A chrám své duše a svaté Církve mění ve zvířecí pelech. Nejdražší dce-ro, jak se mi to všechno oškliví! Jejich domy, kde mají nalézat útočiště mí služebníci a chudí a kde mají uchovávat breviář jako manželku a knihy Písma svatého jako děti a těšit se z toho, že učí bližního svým svatým životem, tyto domy jsou nečistým doupětem bezbožných lidí. Jejich manželkou není breviář – k breviáři se chovají spíš jako k nevěrné ženě –, ale ničemnice, jež s ním nestoudně žije; jeho knihami je hejno dětí, a dětmi zplozenými ve stavu hanebné ničemnosti se bez výčitek chlubí.

O Velikonocích a slavnostech, kdy by měl svatým oficiem vzdávat slávu a chválu mému jménu a obětovat mi kadidlo pokorných a zbožných modliteb, se baví a těší s ženami, které jsou pod vládou zlého ducha stejně jako on, veselí se se světskými lidmi, chodí na lov a líčí na ptáky jako světský člověk a dvořan.

Ničemný tvore, kam až ses odvážíl? Máš chodit lovit duše pro slávu a chválu mého jména a setrvávat v zahradě svaté Církve: ne se honit po lesích. Ale ty ses stal divokým zvířetem a plníš svou duši divokými zvířaty mnoha smrtelných hříchů. Proto lovíš zvířata, protože zahrada tvé duše zplaněla a je plná trní; proto vyhledáváš místa, kde nejsou duše, ale jen divoká zvířata.

Styď se, člověče, a zvaž své chyby, neboť máš důvod ke studu, ať na sebe pohlédneš z kterékoli strany. Ty se však nestydíš, protože jsi ztratil svatou a opravdovou bázeň před Bohem, a jako veřejná hříšnice, která nezná studu, se vychloubáš, že ve světě zastáváš významný úřad a že máš velkou a početnou rodinu. A pakliže děti nemáš, postaráš se, abys nějaké měl, aby mohly zdědit tvůj majetek. Ale jsi obyčejný zloděj, protože dobře víš, že jim nesmíš nic odkázat, neboť tvými dědici jsou chudí a svatá Církev.

Vtělený ďáble, připravil ses o světlo a ve tmě hledáš, co bys hledat neměl, chvástáš se a chlubíš tím, zač by ses měl hluboce stydět a propadat přede mnou zmatku, protože znám tajemství tvého srdce, i před tvory. Jsi poblouzněn, ale rohy pýchy ti nedovolí tvůj zmatek spatřit.

Nejdražší dcero, postavil jsem ho na most učení své Pravdy, aby vám, poutníkům, uděloval svátosti svaté Církve; a on zatím stojí v ničemné řece tekoucí pod mostem a brodí se hanebnými rozkošemi světa, které vám rozděluje. A neví, že se ho chystá pohltit vlna smrti a že záhy odejde se zlými duchy, svými pány, kterým sloužil a jimiž se dal vést hříšnou cestou řeky. A pokud se nenapraví, dojde až k věčné záhubě, s takovou hanbou a výčitkami, že by je tvůj jazyk nedokázal vypovědět. A bude muset snášet mnohem větší hanbu než kterýkoli světský člověk, protože mu byl svěřen kněžský úřad, takže je za tutéž vinu trestán přísněji než jakýkoli člověk, který kdy na světě žil, a v okamžiku smrti se proti němu pozvednou jeho nepřátelé s výčitkou o to větší.

Smrt spravedlivého

- 131 Je pravda, že ho v okamžiku smrti obviní svět i zlí duchové a sama jeho smyslnost, jak jsem ti řekl, ale nyní chci o těchto ničemných hovořit obsírněji, abys byla pohnuta k většímu soucitu, a chci ti vysvětlit, jak se liší duchovní boj spravedlivého od duchovního boje hříšníka, a jak velmi se liší jejich smrt: smrt spravedlivého totiž probíhá v pokoji, menším či větším, to podle dokonalosti jeho duše.

Prozatím chci, abys věděla, že všechny možné bolesti, jimiž mohou tvorové obdaření rozumem trpět, pocházejí z vůle; kdyby totiž byla jejich vůle spořádaná a v souladu s vůlí mou, neměli by čím trpět. To neznamená, že jsou ušetřeni veškerého namáhání, nýbrž že vůle přitom netrpí bolestí, protože to snáší ráda z lásky ke mně; snáší to ráda, když vidí, že je to má vůle. Tito ze svaté nenávisti, kterou k sobě chovají, bojují se světem, s ďáblem a se svou smyslností, takže když nadejde okamžik smrti, zemřou v pokoji, neboť již zvítězili nad nepřáteli svého života. Svět je nemůže obvinít, neboť tito lidé prohlédli jeho klamy, a proto se zřekli světa a všeho, čím je vábil. Neobviňuje je zranitelná smyslnost a tělo, protože jej ovládli brzdou rozumu, umrtvovali tělo bděním a pokornou, vytrvalou modlitbou. Zabili smyslnou vůli nenávistí a nechutí k sobě samým a zcela se zbavili změkčilosti vůči tělu, která spolu s láskou panující mezi tělem a duší činí smrt něčím ohavným, a proto se člověk smrti přirozeně bojí.

Protože však ctnost spravedlivého člověka přesahuje jeho přirozenost – a zhasíná jeho přirozenou bázeň –, umírá se svatou nenávistí a s touhou dosáhnout svého cíle a přirozená změkčilost vůči tělu se mu nemůže postavit. Jako pes, který vidí u dveří vetřelce, štěká, aby zburcoval strážce, udržuje pes svědomí v bdělosti strážce rozumu, takže rozum spolu se svobodným úsudkem může za pomoci světla intelektu rozeznat, kdo je přítel a kdo nepřítel. Příteli – což jsou ctnosti a svaté myšlenky srdce – věnovali horlivou péči a cit lásky a velmi pečlivě se v těchto ctnostech cvičili; zatímco nepříteli, to je neřesti a špatným myšlenkám, vyhradili nenávist a odpor; a nožem nenávisti a lásky, světlem rozumu a rukou svobodného úsudku své nepřátele pobíjeli. V okamžiku smrti je tedy nehryže svědomí, protože svou stráž vykonávalo dobře a je pokojné.

Je pravda, že duše – z pokory a také proto, že v okamžik smrti lépe chápe poklad času a drahé kameny ctností – si leccos vyčítá, neboť jí připadá, že málo využila svěřený čas, ale tato bolest ji neubíjí, naopak ji pozvedá, neboť se díky ní zcela usebere a postaví se před pokorného a neposkvrněného Beránka, mého Syna. A neodvolává se na své ctnosti: nechce totiž – ani nemůže – doufat ve své ctnosti, ale jen v krev, v níž nalezla mé milosrdenství. A stejně jako žila vzpomínkou na krev, tak se i ve smrti opájí Kristovou krví a noří se do ní. Zlí duchové ji nemohou obvinít z hříchu, neboť duše za svého života moudře dokázala vítězit nad jejich zlovolností, a snaží se tedy alespoň zjistit, zda by ji nemohli o něco obrat; snaží se ji zastrašit, berou na sebe co nejohavnější podobu a útočí na ni mnoha rozličnými představami; protože však duše v sobě nemá jed hříchu, nepůsobí jí jejich vzhled bázeň a strach, který pociťuje ten, kdo na světě žil bezbožně.

Když tedy ďáblové vidí, že se duše s vroucí láskou ponořila do Kristovy krve, nemohou ji vystát a vrhají po ní své šípy jen zdálky. Jejich boj a křik nemohou duši způsobit žádnou újmu, neboť duše už začíná okoušet věčný život, jak jsem ti řekl na jiném místě; zrakem intelektu, v němž září světlo nejsvětější víry, totiž vidí mne, své nekonečné a věčné Dobro, na něž čeká, aby je z milosti, a nikoli za zásluhy, obdržela mocí krve Krista, mého Syna. K tomuto Dobru vztahuje paže naděje a tiskne je rukama lásky, takže je získá, ještě než je přítomné, jak jsem ti vysvětlil již

dříve. A vykoupaná v krvi ihned prochází úzkými dveřmi Slova a přichází ke mně, moři pokoje; jsme totiž spolu spojeni, já, moře, s dveřmi, neboť já a má Pravda, můj jednorozený Syn, jsme jedno.

Jaké radosti se dostává duši, která tak sladce dojde až na toto místo! Okouší totiž andělské dobro, a stejnou měrou, jíž žila s bližním v bratrské lásce, má účast na dobru všech, kdo je opravdu okoušejí, a setrvává ve vzájemné bratrské lásce. Toho se dostává těm, kdo tak sladce umírají.

Ale ti z mých správců, o nichž jsem ti říkal, že žili jako andělé, dostávají ještě mnohem víc, protože v tomto životě žili s hlubším poznáním a víc hladověli po úctě ke mně a po spáse duší. Nemyslím tím jen světlo ctnosti, které mohou obecně lidé mít, ale na to, že tito správcové vedle nadpřirozeného světla ctnosti, měli také světlo svaté moudrosti, díky němuž hlouběji poznali mou Pravdu. A kdo víc zná, víc miluje, a kdo víc miluje, víc přijímá. Vaše zásluha je měřena velikostí vaší lásky.⁴³

A kdyby ses mě nyní zeptala: „Mohl by stejně velké lásky dosáhnout člověk, který by neměl tuto moudrost?“, odpověděl bych ti, že by jí dosáhnout sice mohl, ale byl by výjimkou, která by potvrzovala pravidlo; já však nyní hovořím obecně.

Obdrží také větší důstojnost pro svůj kněžský stav, protože právě jim byl svěřen úkol žít se k mé počtě dušemi. Všichni máte mít zalíbení v lásce k bližnímu, těmto však byl svěřen úkol rozdávat krev a vést duše; a pokud tak činí horlivě a s láskou ke ctnostem, obdrží mnohem víc než ostatní, jak jsem ti říkal.

Jak blažená je jejich duše, když dojdou na práh smrti! Byli pro svého bližního hlasateli a obránci víry, vetkli si tuto víru do nitra duše a díky ní vidí, že jejich pravé místo je ve mně. A totéž platí o naději, s níž žili a svěřili se do mé prozřetelnosti, když navždy opustili naději v sebe, to je ve svou moudrost: ale právě proto, že nedoufali v sebe, nevložili nezřízenou lásku do žádného tvora ani do žádné stvořené věci, a rozhodli se žít v chudobě: ze všech těchto důvodů jejich naděje ve mě narůstá.

Jejich srdce, vyvolená nádoba nesoucí mé jméno⁴⁴ – hlásali totiž mé jméno s vroucí láskou, dávali příklad dobrým a svatým životem a šířili učení Slova mezi bližní –, se v nevýslovné lásce

⁴³Srov. Mt 7, 2.

⁴⁴Srov. Sk 9, 15.

pozvedá a tiskne ke mně, neboť já jsem jeho cílem, a podává mi perlu spravedlnosti, na niž neustále hledělo, a tak bylo ke všem spravedlivé a rozvážně vykonávalo všechny své povinnosti. Proto je ke mně spravedlivé a s pravou pokorou vzdává slávu a chválu mému jménu: uznává, že ode mne obdrželo milost projít životem se svatým a čistým svědomím, a považuje se za nehodné tak velké milosti.

I jeho svědomí mi podává dobré svědectví, a já ho podle práva věncím korunou spravedlnosti ozdobenou perlami ctností, které jsou plodem, jež láska získala z ctností.

Pozemský anděle! Jsi blažený, neboť jsi nebyl nevděčný za dobrodiní, která jsi ode mne přijal, a nedopustil ses nedbalosti ani lhostejnosti; naopak jsi horlivě, s pravým světlem, dozíral na podřízené a jako věrný a odvážný pastýř ses řídil učením pravého a dobrého Pastýře, sladkého Ježíše Krista, mého jednorozeného Syna. Proto ty, knězi, skutečně procházíš skrze něj, ponořen do jeho krve, s houfem svých oveček, které jsi díky svému učení a svatému životu přivedl ve velkém počtu do věčného života a mnohé jsi zanechal ve stavu milosti.

Nejdražší dcero, těmto duším neškodí pohled na zlé duchy, neboť pohled na mne – vidí mě totiž vírou a vlastní mě láskou – a nepřítomnost jedu hříchu z nich snímá všechnu bázeň a obtíž, kterou jim může působit temnota a hrůzný vzhled zlých duchů: nezůstal v nich totiž žádný otrocký strach, jen posvátná bázeň před Bohem. Nebojí se tedy klamů zlého ducha, protože nadpřirozeným světlem a světlem svatého Písma jeho léčky poznávají, takže je nemůže ani uvrhnout do temnot, ani duševně znepokojit. Tak slavně umírají ponořeni do krve, a s hladem po spáse duší a s vroucí láskou k bližnímu vstupují do mne, jakmile projdou bránou Slova.

A má dobrotivost je uvádí do stavu, jenž jim náleží podle míry lásky, kterou mi věnovali.

Smrt hříšníka

Nejmilejší dcero, jako jsou výtečné kvality těch prvních, tak je velká ubohost ničemníků, o nichž jsem mluvil. Jak hrůzná a temná je jejich smrt! Na prahu smrti jim totiž zlí duchové ukazují jejich vinu v tak strašných a temných barvách a zjevují jim svou

132

podobu – ty víš, jak je hrozná –, že by si onen ničemník raději zvolil všechny tresty, které by v tomto životě mohl protpřít, jen aby na ně nemusel ani pohlédnout. Ba co víc: znovu se probouzí jeho svědomí, které ho začne strašným způsobem sužovat. Nežřízená potěšení a smyslnost – již se stal otrokem on i jeho rozum – ho hrozným způsobem obviňují, protože nyní zná pravdu o tom, co dosud nevěděl, takže kvůli své chybě propadá hlubokému zmatku. To proto, že svůj život prožil jako nevěřící a mně nevěrný – sebeláska mu totiž zamlžila zřítelnici světla nejsvětější víry – a zlý duch ho právě jeho nevěrností trýzní.

Jak těžký je tento boj! Ocitá se v něm totiž beze zbraní: nemá zbraň citu lásky, neboť o všechen přišel, když se stal nástrojem zlého ducha. Takoví lidé nemají ani nadpřirozené světlo, ani světlo moudrosti; moudrosti nerozuměli, protože jim rohy pýchy nedovolily poznat sladkost její mízy. Proto nyní v tomto velkém boji nevědí, kam se obrátit o pomoc. Neposilovali svou naději, neboť nedoufali ani ve mne, ani v krev, jejímiž správci jsem je ustanovil, nýbrž důvěřovali v sebe a své úřady a ve světské radoványky. Tito ničemní vtělení d'áblové neviděli, že jim každá věc byla jen propůjčena a že mi jako velcí dlužníci měli složit úcty. A nyní se ocitají nazí a bez ctností, a kamkoli se podívají, nacházejí jen výčitky a velký zmatek.

Jeho svědomí ho obviňuje z nespravedlnosti, již se během svého života tento člověk stále dopouštěl, takže se všechny jeho touhy upřou ke spravedlnosti. Ujišťuji tě, že jeho zmatek a zahabnění je veliké, a pokud si takoví lidé v životě zvykli doufat v mé milosrdenství (přestože je tato naděje kvůli jejich chybám velkou nadutostí, neboť naděje toho, kdo se dopustí urážky a doufá v milosrdenství, je spíš nadutostí) a vzali je nějak na vědomí, mohou ulevit svému svědomí ve svaté zpovědi, když dojdou na práh smrti a poznají své viny. Je z nich sňata nadutost, která tak přestává urážet, a zůstává milosrdenství. S ním se mohou znovu upnout k naději, pakliže si to přejí. Kdyby tomu tak nebylo, nikdo by neušel zoufalství; a se zoufalstvím by se připojil ke zlým duchům ve věčném zatracení.

Mé milosrdenství jim za života uděluje naději v samo sebe, aby rostli v lásce a úctě k mé dobrotivosti, nikoli proto, aby mě s ní uráželi. Oni s ní však činí pravý opak: s nadějí v mé

milosrdenství mě urážejí. Přesto jim naději v své milosrdenství uchovávám, aby se měli čeho zachytit, až dojdou na práh smrti, a aby zcela nepropadli výčitkám a nepodlehli zoufalství. Tento poslední hřích zoufalství mi je totiž mnohem odpornější a působí jim větší újmu než všechny ostatní špatnosti, kterých se dopustili. Je pro ně škodlivější a mně odpornější proto, že ostatních hříchů se člověk dopouští proto, že nějakým způsobem těší jeho smyslnost, a někdy se za ně kaje, ba dokonce se může kát takovým způsobem, že se mu za jeho pokání může dostat milosrdenství. Ale k hříchu zoufalství ho nenutká žádná slabost, neboť v něm nenachází nic přitažlivého, naopak jen nesnesitelnou trýzeň. Zoufalstvím zneuctívá mě milosrdenství, neboť svou vinu činí větší než mé milosrdenství a dobrotivost. Proto když tomuto hříchu podlehne, nekaje se, jak by měl, a necítí bolest nad urážkou, které se vůči mně dopustil, a pokud něčeho lituje, je to újma, kterou mu tento hřích způsobil, nikoli moje urážka, a v takovém případě obdrží věčnou záhubu.

Na tom vidíš, že tento jediný hřích zavede člověka do pekla, kde ho spolu s tímto hříchem mučí i všechny ostatní, kterých se dopustil. Kdyby nad ním pocítil lítost a kál se za urážku, kterou mi způsobil, kdyby doufal v mé milosrdenství, našel by je. Mé milosrdenství je totiž neporovnatelně větší než všechny hříchy, kterých se jen tvor může dopustit, a proto mě tolik mrzí, že lidé považují za větší své viny. Tento hřích jim nebude odpuštěn ani tady, ani tam.

Chtěl bych, aby v okamžik smrti, po ničemně stráveném životě, kdy je mi tolik líto jejich zoufalství, získali naději v mé milosrdenství. Proto je během jejich života sladce klamu – takže v mé milosrdenství chovají velkou naději –, aby se jí důkladně prosytili a aby je neopouštěla, až dospějí na práh smrti a uslyší tvrdé výčitky, protože by se této naděje jistě vzdali, kdyby se jí předtím tak dlouho neposilovali.

To všechno jim uděluje žár a neprobádatelná hlubina mé lásky. Protože však mé milosrdenství užívali v temnotě sebelásky, původu všech vin, nevědí, jaké je doopravdy; proto je jim milosrdenství, tak jak je ve svém cítění přijali, připočteno za nadutost. To je další výčitka, kterou proti nim v přítomnosti zlých duchů vznášejí jejich svědomí: vyčítá jim, že v době, kdy se těšili z hojnos-

ti mého milosrdenství, ve které přece doufali, měli rozvíjet lásku k bližnímu a lásku ke ctnostem, a měli ji tedy strávit ctnostně, protože jsem jim ji udělil z lásky. Oni mě však hanebně uráželi, i když v tomto čase tolik doufali v mé milosrdenství.

Jsi zaslepenější než slepec! Zakopals perlu a talent, které jsem ti vložil do rukou, abys jimi obohatil svou duši: tys však ve své nadutosti odmítl konat moji vůli a zahrabals je do bahna své nezřízené sebelásky, která ti nyní přináší plody smrti.⁴⁵

Obžaloba svědomí

Ničemníku! Jak velkou trýzeň musíš snášet – nyní, na prahu smrti! Vidíš všechny své ničemné skutky, protože červ tvého svědomí se probudil a hryže tě. Zlí duchové na tebe pokřikují a odměňují tě stejně jako své služebníky: zmatkem a výtkami. A abys jim v okamžik smrti neunikl, chtějí, abys propadl zoufalství: proto tě matou, aby ti mohli dát to, co mají sami pro sebe.

Ničemníku! Nyní se ti v celé své nádheře ukazuje důstojnost, do níž jsem tě ustanovil, a ty ke své hanbě poznáváš, v jaké temnotě vin jsi ji choval a užíval. Svědomí ti předkládá statky Církve, kterou jsi okrádal a které jsi tolik dlužen, protožeš chudým a Církvi neodevzdal, co se patří. Tvé svědomí ti ukazuje, jak jsi je vydával a utrácel s veřejnými hříšnicemi, živil jimi své děti a obohacoval své příbuzné, že ses jimi cpal, abys ozdobil svůj dům a nakoupil stříbrné nádobí, zatímco jsi měl žít v dobrovolné chudobě.

Svědomí ti ukazuje božské oficium, které jsi bezstarostně zanedbával, jako by to nebyl smrtelný hřích, a pokud ses ho modlil, odříkávals ho ústy, ale tvé srdce bylo ode mě daleko. Svědomí ti vyčte tvé podřízené, k nimž jsi měl cítit lásku, které jsi měl posilovat ve ctnostech svým příkladem života a dotýkat se jich milosrdnou rukou a proutkem spravedlnosti: ale protožeš jednal opačně, svědomí ti to vyčítá před strašlivou tvářích zlých duchů.

A pokud jsi prelát a nespravedlivě jsi světil hodnosti nebo péči o duše nějakému svému podřízenému a nedbal jsi dostatečně o to, komu a jak jsi je světil, je ti to vytýkáno svědomím, protože tyto hodnosti a péči o duše jsi neměl směniti za pochlebování ani za

⁴⁵Srov. Mt 25, 14–30.

to, aby ses zalíbil tvorům, ani za nějaký dar, ale mělš je udělovat s úctou ke mně a ke spáse duší. A protože tomu tak nebylo, je ti to vytykáno; a aby tvá bolest a zmatek byly ještě větší, svědomí ti ukazuje, co jsi udělal a cos dělat neměl a co jsi nevykonal, ačkoli jsi to udělat mohl.

Nejmilejší dcero, chci, abys věděla, že bílá barva lépe vynikne vedle černé a černá vedle bílé, než kdyby byla každá zvlášť. Stejně je tomu i s ničemníky, zejména s těmito, ale i se všemi ostatními, neboť na prahu smrti, kdy duše začíná jasněji vidět svou bídu a spravedlivý svou blaženost, je ničemníkovi ukázán jeho hanebný život. Nemusí mu jej ani ukazovat někdo jiný, protože samo jeho svědomí mu předkládá viny, kterých se dopustil, a ctnosti, které zanedbal. Proč ctnosti? Aby jeho zahanbení bylo ještě větší, protože když vidí neřest vedle ctnosti, prostřednictvím neřesti lépe poznává ctnost, a čím víc ji poznává, tím víc je zahanben. Prostřednictvím své viny lépe poznává dokonalost ctnosti, a tím sílí bolest, která ho sužuje, protože vidí, že po celý svůj život žádnou ctnost neměl.

Chci také, abys věděla, že při poznávání ctnosti a neřesti tito lidé velmi jasně vidí dobro plynoucí ze ctnosti a trest padající na toho, kdo ležel v temnotách smrtelného hříchu.

Toto poznání neuděluje proto, aby duše podlehla zoufalství, ale proto, aby dosáhla dokonalého sebepoznání a zastyděla se kvůli svým vinám s nadějí, že stud a sebepoznání může zmírnit jejich viny a utišit můj hněv, když mě budou pokorně prosit o milosrdenství. Ctnostný člověk se pak ještě víc raduje a hlouběji poznává mou lásku, protože tu milost, že se mohl cvičit ve ctnostech a jít po cestě učení mé Pravdy, přičítá mně, nikoli svým zásluhám, a proto ve mně jásá. S tímto pravým poznáním okouší svůj sladký cíl, k němuž dospívá způsobem, který jsem ti už vysvětlil.⁴⁶ Tak spravedlivý, který žil s vroucí láskou, radostně jásá, a bezbožník, který přebýval v temnotě, je mučen bolestmi. Spravedlivému neškodí temný pohled na zlé duchy, ani se jich nebojí; bojí se jen hříchu, který mu může uškodit. Ale ti, kdo vedli ničemný život v chtíči, docházejí újmy a pohled na zlé duchy je velmi děsivý. Touto újmou není zoufalství, pokud si to sami

⁴⁶Srov. kap. 41.

nepřejí, ale palčivá výčitka a probuzení svědomí, strachu a bázně před hrůzným zjevem zlých duchů.

Z toho vidíš, milá dcero, jak jsou odlišné trest smrti a boj, který jeden i druhý podstupují, a jak je odlišný jejich konec. Vysvětlil jsem ti a zraku tvého intelektu ukázal z toho všeho pouhý zlomek, který je téměř ničím ve srovnání s trýzní pro jednoho, a dobrem pro druhého.

Nyní uvaž, jak slepý je člověk, a zejména tito ničemníci, protože čím víc ode mne obdrží a čím víc jsou osvíceni svatým Písmem, tím víc jsou mi dlužní a tím nesnesitelnější zmatek je čeká. A čím větší poznání získali za svého života ze svatého Písma, tím lépe na prahu smrti poznávají své velké viny; doléhá na ně větší trýzeň než na ostatní, stejně jako se těm dobrým dostává vznešenějšího postavení.

Stává se jim totéž, co špatným křesťanům, kteří jsou v pekle mučeni víc než pohané, protože měli světlo víry, a vzdali se ho, zatímco pohané ho neměli. Tak jsou i správcové trestáni za stejnou vinu přísněji než ostatní křesťané, neboť jsem jim do správy svěřil Slunce nejsvětější svátosti, aby měli světlo moudrosti k rozlišování pravdy pro sebe i pro ostatní, kdyby ho jen chtěli použít; je tedy spravedlivé, aby obdrželi větší trest.

Ale tito správcové to nechápou; kdyby si alespoň trochu vážili svého stavu, neskončili by v tolika špatnostech; byli by takoví, jací mají být. Celý svět je zkažený, ale oni jednájí hůř než světší lidé na jejich úrovni, protože svými nečistotami špiní tvář své duše a kazí podřízené a sají krev mé Nevěsty, totiž svaté Církve. Ta jejich vinou bledne, protože lásku a žár milosrdné lásky, které jí náležely, soustředili na sebe a jenom hledají, kde by jí o něco připravili, jak by pro sebe získali nějaké výhody a velké zisky, zatímco měli hledat duše. Tak kvůli jejich hanebnému životu světší lidé ztrácejí úctu ke svaté Církvi a vypovídají jí poslušnost: to by v žádném případě dělat neměli; jejich vina není omluvitelná ani vinami správců.

Shrnutí

- 133 Mohl bych mluvit o mnoha dalších vinách, ale nechci dál znepokojoovat tvůj sluch. Řekl jsem ti to, abych ukojil tvou touhu a abys mi za ně horlivěji obětovala sladké, láskyplné a hořké touhy. Řekl

jsem ti, jakou vznešenost jsem jim udělil a jaký poklad spravuji svými rukama, totiž nejsvětější svátost, celého Boha a celého člověka. Tu jsem připodobnil ke Slunci, abys viděla, že ctnost této svátosti neumenšují lidské viny, a proto se nemá umenšovat ani úcta k mým správcům. Zjevil jsem ti také vznešenost svých ctnostných správců, z nichž zářila perla ctností a svaté spravedlnosti. A zjevil jsem ti, jak se mi protiví urážky pronásledovatelů svaté Církve a jejich neúcta ke krvi: pronásledování správců totiž soudím jako pronásledování krve, nikoli jich samých, a proto jsem světské moci zakázal dotknout se svých pomazaných.

Potom jsem hovořil o jejich zavrženíhodném životě, jak hanebně se chovají, a o trýzni a zmatku, které je čekají na prahu smrti, a také, jak krutě a strašlivěji než ostatní jsou mučeni po smrti. Tak jsem vyhověl tvému přání a pověděl jsem ti o některých stránkách jejich života, jak jsem ti slíbil.

Nyní ti znovu říkám, že přes všechny jejich viny, i kdyby jich bylo mnohem víc, nechci, aby se kterýkoli světský člověk pozvedl k jejich potrestání. Jestliže tak učiní, jeho vina nezůstane nepotrestána, pokud se sám nejdříve neztrestá zkroušeností srdce a nepolepší se. Ale oba jsou vtělenými zlými duchy a z božské spravedlnosti se zlí duchové trestají navzájem a jeden druhému škodí. Světský člověk se nemůže vymlouvat na preláta a prelát se nemůže omlouvat vinou světského člověka.

Nejmilejší dceruško, nyní vybízím tebe a s tebou všechny své ostatní služebníky, abyste oplakávali tyto mrtvé a jako ovečky setrvali v zahradě svaté Církve a abyste se v ní pásli svatou touhou a vytrvalými modlitbami, které mi za ně budete obětovat, neboť já se chci nad světem smilovat. Neopouštějte tuto pastvinu ani kvůli nespravedlnosti, ani kvůli prospěchu: chci, abyste nezvedali hlavu ani z netrpělivosti, ani z nezřízené bujnosti, ale abyste se pokorně věnovali uctívání mne, spáse duší a reformě svaté Církve. Právě to bude znamením, že mě ty i ostatní opravdu milujete. Zjevil jsem ti, že si přeji, abyste ty i ostatní byli jako ovečky pasoucí se v zahradě svaté Církve a abyste vydrželi až do smrti. Jestliže to budete činit, splním ti tvá přání.

Boží chvála

134



tehdy se ona duše jako opojená, rozechvělá vroucí láskou, se srdcem zraněným velkou hořkostí obrátila k nejvyšší věčné Dobrotivosti se slovy:

Věčný Bože, Světlo nade všemi světly, které jsi dárce všeskerého světla! Ohni nade všemi ohni, jen ty jsi oheň, jenž hoří, a nestravuje. A stravuješ každý hřích a sebelásku, kterou najdeš v duši; nesžíráš duši zármutkem, ale obohacuješ ji nenasytnou láskou, neboť když ji nasytíš, není sytá, ale stále po tobě touží. A čím víc tě má, tím víc tě hledá, a čím víc tě hledá, tím víc po tobě touží a víc tě nalézá a okouší, nejvyšší a věčný ohni, propasti lásky!

Nejvyšší a věčné Dobro, nekonečný Bože, kdo tě přiměl, abys osvětlil mě, svého konečného tvora, světlem své pravdy? Ty sám, oheň lásky, jsi toho příčinou, protože to pokaždé byla láska, která tě přinutila a nutí, abys nás tvořil k svému obrazu a podobě a aby ses nad námi smiloval a obdaroval nás, své tvory obdařené rozumem, nekonečnými a nesmírnými milostmi.

Dobro nade všemi dobry! Jen ty jsi nanejvýš dobrý, a daroval jsi nám dokonce Slovo, svého jednorozeného Syna, aby mezi námi, nečistými lidmi plnými temnot, přebývalo. A kdo byl příčinou toho všeho? Láska, protože tys nás miloval, ještě než jsme byli. Ó dobrá, věčná velikosti, ty ses ponížila a umenšila, abys člověka učinila velkým. Kamkoli se podívám, vidím jen propastnou hloubku a oheň tvé lásky.

Dokážu vůbec, já ubohá, odpovědět na tvé milosti a na vřelou lásku, kterou mi zjevil a zjevuješ s tak horoucí láskou k tvoru, kromě obecné lásky, kterou chováš ke všem svým tvorům? Ne, to já nedokážu, protože jedině ty, nejmilejší a láskyplný Otče, budeš za mne dost vděčný: to cit tvé lásky ti za mne bude vzdávat díky, protože já jsem ta, která nejsem. A kdybych o něčem svém řekla, že to jest, v hrdlo bych lhala, byla bych lhářka a dcera zlého ducha, který je otcem lži. Protože jenom ty jsi Ten, který je, já dostávám bytí a každou milost, kterou k němu lze přidat, od tebe, protože ty mě z lásky činíš hodnou je přijmout a uděluješ mi je, nikoli proto, že by mi náležely.

Nejmilejší Otče, když byl lidský rod těžce nemocen Adamovým hříchem, seslals mu lékaře, sladké a láskyplné Slovo, svého

Syna; nyní, když jsem byla nemocna nedbalostí a velkou nevědomostí, podals mi ty, přesladký a citlivý lékař, věčný Bůh, lék, který byl sladký a hořký zároveň, abych se mohla uzdravit a pozvednout z lůžka. Je mi milý, protože ses mi zjevil v celé své milosti a lásce; je sladší nade všecko sladké, protože osvítíl zrak mého intelektu světlem nejsvětější víry. V tomto světle jsem díky tomu, co se ti zalíbilo mi zjevit, poznala výtečnost a milost, kterou jsi udělil lidskému rodu, když mu v mystickém těle svatě Církve uděluješ celého Boha a celého člověka, a pochopila jsem důstojnost tvých služebníků, kteréš ustanovil, aby tě nám rozdělovali.

Toužila jsem, abys splnil slib, kterýs mi dal, ale tys mi dal mnohem víc, i to, oč jsem neuměla požádat. Z toho opravdu chápu, že lidskému srdci dáváš víc, než oč tě dokáže prosit; a vidím také, že Ty jsi, který jsi, věčné a nekonečné Dobro, a my jsme ti, kteří nejsme. A protože jsi nekonečný, zatímco my jsme koneční, obdarováváš nás tím, co tvor obdařený rozumem nezná a po čem ani nemůže toužit, neboť nezná způsob, který znáš ty. Můžeš a chceš ukojit duši a nasytit ji věcmi, o něž tě neumí požádat, protože neví, jak sladkým a příjemným způsobem je uděluješ.

Tak jsem dostala světlo ve tvé štědré lásce, když jsi zjevil svou lásku k celému lidskému pokolení a zvláště ke svým pomazaným, kteří mají být anděly na zemi. Ukázals mi ctnost a blaženost těchto svých pomazaných, kteří žili ve svatě Církvi jako zářící světla s perlou spravedlnosti. A díky jim jsem lépe poznala neřest těch, kdo žijí ničemně, a pocítila jsem nesmírnou bolest kvůli urážce, jíž se vůči tobě dopouštějí, a kvůli újmě, kterou tak působí celému světu. Škodí totiž světu tím, že jsou zrcadlem jeho ničemností místo toho, aby byli zrcadlem ctností. A protože jsi mně, ubohé, příčině a nástroji tolika chyb, toto všechno zjevil a naříkal jsi nad jejich ničemností, pocítila jsem nesnesitelnou bolest.

Ty, nevýslovná láska, jsi mi to všechno zjevil a dal mi lék, sladký a hořký zároveň, abych povstala ze své nemoci nevědomosti a lhostejnosti, a když jsem poznala sebe i tvou dobrotivost a urážky, kterých se vůči tobě dopustili všichni možní lidé, a zvlášť tví správci, abych se horlivě a s rozechvělou touhou utekla k tobě a aby mne ubohou zalila řeka slz, k nimž mě nutí poznání tvé nekonečné dobrotivosti a tito mrtví, kteří vedou tak ničemný život. Proto nechci, věčný Otče, nevýslovný ohni, útěšná láska, aby

někdy ochabla má touha po účtě k tobě a po spáse duší; nechci svým očím dopřát oddechu, ale pro tvou milost tě prosím, aby se staly řekami plynoucími z tebe, moře pokoje. Díky, tobě buď díky, Otče, za to, že ses vyslyšel má přání a splnil dokonce i to, co jsem neznala, a neuměla jsem tě tedy o to požádat. Vyzvala mě, abych před tvou tváří v pokorné a vytrvalé modlitbě obětovala sladké, láskyplné a mučivé touhy, když jsi mi dal důvod k pláči.

Nyní tě prosím, aby ses smiloval nad světem a nad svou svatou Církví. Prosím tě, abys vyplnil prosbu, kterou mi sám vkládáš do srdce. Co jen bude s mou ubohou, ztrápenou duší, příčinou všeho zla? Už neváhej a smiluj se nad světem: vyplň touhu svých služebníků. Copak je sám k těmto prosbám nepovzbuzuješ? Vyslyš tedy jejich hlas. Tvá Pravda nám řekla, abychom volali, a dostaneme odpověď, abychom tloukli, a bude nám otevřeno, abychom prosili, a dostaneme.⁴⁷ Věčný Otče, tví služebníci tě prosí o milosrdenství: tak jim odpověz. Dobře vím, že milosrdenství ti je vlastní, a proto ho nemůžeš odmítnout tomu, kdo tě o ně žádá. Tlučou na dveře tvé Pravdy, protože v tvé Pravdě, tvém jednorozeném Synu, poznali nevýslovnou lásku, kterou chováš k člověku: proto tlučou na dveře. Oheň tvé lásky ti jistě nebude rozmlouvat, abys otevřel tomu, kdo vytrvale tluče.

Tak tedy otevři, rozraž a rozbij ztvrdlá srdce svých tvorů; ne dělej to kvůli těm, kteří netlučou, ale pro svou nekonečnou dobrotivost a lásku k těm služebníkům, kteří kvůli nim tlučou na dveře. Obdaruj je, věčný Otče, vždyť vidíš, že stojí u dveří tvé Pravdy a prosí. A o co prosí? O krev těchto dveří, tvé pravdy. Tys krví smyl jejich nečistoty a očistil je od hniloby Adamova hříchu. Krev je naše, protože nám z ní připravil lázeň: to nemůžeš a nechceš zapřít a nechceš to ani odřeknout tomu, kdo tě o ni žádá ve jménu Pravdy. Daruj tedy svým tvorům plod krve, polož na váhu cenu krve svého Syna, aby si ďáblové neodnesli tvé ovečky do pekla. Ty jsi dobrý pastýř a dal jsi nám pravého Pastýře, svého jednorozeného Syna, který z poslušnosti k tobě dal život za tvé ovečky a omyl nás svou krví. O tuto krev tě prosí tví služebníci, kteří stojí u těchto dveří jako hladovějící; pro tuto krev tě prosí, aby ses smiloval nad světem a aby tvá svatá Církev znovu rozkvet-

⁴⁷Srov. Mt 7, 7; Lk 11, 19.

la vonnými květy, dobrými a svatými pastýři, jejichž vůně udusí zápach nečistých a páchnoucích květů.

Věčný Otče, řekl jsi, že z lásky, kterou chováš ke svým tvorbám obdařeným rozumem, pro modlitby svých služebníků a pro snášení mnoha útrap nevinnými se nad světem smiluješ a zreformuješ svou svatou Církev, a dáš nám tak odpočinout od zla.⁴⁸ Neváhej tedy a shlédni na nás svým milosrdenstvím a odpověz nám hlasem milosrdenství, protože ty chceš odpovědět, ještě než tě začneme volat.

Otevři dveře své nevýslovné lásky, kterou jsi nám daroval prostřednictvím dveří Slova.⁴⁹ Ano, já vím, že nám otevřeš, ještě než zatlučeme, protože když tví služebníci tlučou a volají po účtě k tobě a po spáse duší, činí tak s citem a láskou, kteréš jim udělil ty. Dej jim chléb života, který je plodem krve tvého jednorozeného Syna: o to tě prosí ke slávě a chvále tvého jména a pro spásu duší. Připadá jim totiž, že budeš víc oslaven a chválen spásou tolika tvorů, než kdybys je nechal setrvat v tvrdosti srdce. Pro tebe, věčný Otče, je možné všechno; jestliže jsi nás stvořil bez nás a jestliže nás bez nás nechceš spasit, prosím tě, abys pohnul jejich vůlí, abys je uschoptil chtít to, co dosud nechtějí. O to tě prosím ve jménu tvého nekonečného milosrdenství. Stvořils nás z ničeho; a nyní, když jsme, prokaž nám milosrdenství a postav znovu nádobu, které jsi vytvořil a ztvárnil ke svému obrazu a podobě, obnov v nich milost milosrdenstvím a krví svého Syna.

⁴⁸Viz výše, kap. 15.

⁴⁹Srov. Jan 10, 7.

BOŽÍ PROZŘETELNOST

Všeobecná prozřetelnost. Stvoření a vykoupení

135



ehdy na ni nejvyšší a věčný Otec shlédl ve své slitovnosti s nevýslovnou dobrotivostí, jako by jí chtěl ukázat, že jeho prozřetelnost člověka nikdy v ničem neopustí, pokud jí chce přijmout; a zjevil jí to v nářku nad člověkem:

Nejmilejší dceró, jak jsem ti několikrát řekl, chci se nad světem smilovat a zabezpečit tvory obdařené rozumem v každé jejich potřebě. Ale nevědomý člověk mění v příčinu smrti to, co mu dávám k životu, a je tak sám k sobě krutý. Já se neustále starám; a říkám ti, že o člověka pečuji nejvyšší měrou. S prozřetelností jsem ho stvořil, a když jsem pohlédl do svého nitra, zamiloval jsem se do krásy svého tvora. Zalíbilo se mi stvořit ho k mému obrazu a podobě, aby připomínal má dobrodiní, dal jsem mu účast na své moci Otce; obdařil jsem ho intelektem, aby můj tvor v Moudrosti, mém jednorozeném Synu, chápal a poznával mou vůli, vůli věčného Otce, který ho s tak vroucí láskou obdarovává všemi milostmi; účastí na slitovnosti Ducha svatého jsem mu dal vůli milovat, aby mohl milovat to, co spatřil a poznal intelektem.

To učinila má sladká prozřetelnost jen proto, aby mě tvor dokázal chápat a okoušet, aby se ve věčném patření na mne mohl těšit z mé dobrotivosti. Ale protože nebe bylo Adamovou vinou zavřené, zaopatřil jsem člověka tím, milá dceruško, že jsem

mu dal Slovo, svého jednorozeného Syna, abych ho zbavil tohoto stavu smrti, a on mohl dosáhnout svého cíle. Adam neznal svou důstojnost, protože nevzal na vědomí, s jakou prozřetelností a nevýslovnou láskou jsem ho stvořil. A protože ji nepoznal, podlehl neposlušnosti, chtěl totiž vyhovět své společnosti, aniž by věřil jejím slovům, a aby ji nezarmoutil, raději porušil poslušnost ke mně, takže z této neposlušnosti vzešlo všechno zlo. Tímto jedem jste nakaženi všichni; o této neposlušnosti ti však povím jindy, řeknu ti, jak je nebezpečná, ale jenom proto, abych mohl chválit poslušnost. Proto jsem vám tedy dal Slovo, svého Syna, s velkou prozíravostí a prozřetelností, aby vycházelo vstříc vašim potřebám.

Říkám, že jsem to učinil prozíravě, protože jsem tak na návnadu vašeho lidství a háček svého božství chytil zlého ducha, který nemohl znát mou Pravdu. Tato Pravda, vtělené Slovo, přišlo rozbit a zničit lež, kterou zlý duch oklamal člověka. Tak jsem projevil velkou prozíravost a prozřetelnost. Pomysli, nejmilejší dcero, že jí není možné dát víc, než kolik jsem vám jí dal v daru Slova, svého jednorozeného Syna. Uložil jsem mu velkou poslušnost, jíž měl zbavit jedu lidský rod, nakažený svou neposlušností. Proto jako opravdu poslušný a zamilovaný spěchal k potupné smrti na nejsvětějším kříži a svou smrtí vás vrátil životu, nikoli mocí lidství, nýbrž mocí mého božství. Z mé prozřetelnosti, aby mohla být splacena vina vůči mně, nekonečnému Dobru, žádalo mé božství nekonečnou cenu: totiž aby se lidská přirozenost, která je konečná, spojila s něčím nekonečným, a tak dala plné zadostiučinění mně, který jsem nekonečný, aby tak došel plného zadostiučinění celý lidský rod, přítomný, dřívější i budoucí – pokaždé, když se ke mně bude chtít vrátit člověk, který mě urazil, dokud ještě žije. Proto jsem spojil božskou přirozenost s vaší přirozeností lidskou, a z tohoto spojení jste obdrželi dokonalé zadostiučinění. To vykonala má prozřetelnost: konečným činem – protože utrpění Slova na kříži byl konečný čin – jste obdrželi nekonečný plod mocí božství, jak jsem říkal.

Prozřetelnost ve svátostech, v naději, v zákoně

Já, Bůh, váš Otec, věčná Trojice, jsem ve své prozřetelnosti připravil a dal nový oděv člověku, který ztratil šat nevinnosti a všechny

ctnosti, a hynul proto na své pouti životem hladu a zimou. Byl vydán všanc všem bédám, protože nebeská brána byla zavřena a veškerá naděje tatam. Kdyby mohl doufat, přinášela by mu naděje v tomto životě jen úlevu, ale on nemohl ani to, a proto se velmi trápil. Ale já, nejvyšší Prozřetelnost, jsem této jeho potřebě vyšel vstříc: opatřil jsem vám oděv, který vám scházel, prostřednictvím tohoto sladkého a láskyplného Slova, svého jednorozeného Syna, jen ze své dobrotivosti, nikoli pro vaši spravedlnost nebo ctnost. Sám se zbavil života, a vás oděl milostí a nevinností, kterou nyní přijímáte díky moci krve ve svatém křtu: krev smývá poskvrnu prvotního hříchu, v němž jste byli počati a jímž vás nakazili vaši rodiče.

Má prozřetelnost tak činí nikoli prostřednictvím tělesného utrpení, jak tomu bylo podle starého zákona, který nařizoval obřizku, ale se sladkostí svatého křtu. Tímto způsobem byl člověk znovu oděn. Také jste okusili teplo, když vám můj jednorozený Syn v ranách svého těla zjevil oheň mé lásky, který se skrýval pod popelem vašeho lidství. Nedokáže snad toto všechno zahřát lidské srdce, které tolik ochladlo? Nebo je člověk tak tupý a zaslepený sebeláskou, že nevidí, že ho tak nevýslovně miluji? Má prozřetelnost mu připravila také pokrm, kterým se má těšit na pouti tímto životem, jak jsem ti už říkal,¹ a oslabilo jeho nepřátele, takže mu nikdo nemůže uškodit, pokud si neublíží sám. Cestu mu vyznačuje krev mé Pravdy, aby mohl dojít k cíli, pro nějž jsem ho stvořil.

Jaký že to je pokrm? Jak jsem ti už vysvětloval, tímto pokrmem je krev a tělo ukřižovaného Krista, celého Boha a celého člověka, pokrm andělů a chléb života. Je to pokrm, který dokáže nasytit každého hladovějícího, který v něm má zálibení, ne však toho, kdo tento hlad nezná: tento chléb totiž chce být přijat ústy svaté touhy a chutnán z lásky. Na tom vidíš, že se má prozřetelnost postarala člověku o útěchu.

136 Dal jsem mu také úlevu naděje, z které se těší, když ve světle nejsvětější víry hledí na cenu krve za sebe zaplacenou; tato cena mu dodává nejpevnější naději a jistotu o spáse. Díky potupám snášeným ukřižovaným Kristem byla člověku vrácena čest; a když

¹Viz kap. 27.

mě člověk uráží všemi údy svého těla, tu požehnaný Kristus, můj nejmilejší Syn, trpí mučivou bolestí v celém svém těle a svou poslušností snímá vaši neposlušnost. Z jeho poslušnosti jste totiž všichni obdrželi milost, stejně jako z Adamovy neposlušnosti jste se všichni nakazili vinou.²

To všechno vám uděluje má prozřetelnost, která mnoha rozmanitými způsoby pečovala o lidské potřeby a spásu člověka od počátku světa až dodnes a bude o vás pečovat i nadále, až do konce světa, podle toho, co já, dobrý a pravý lékař, uznám za potřebné pro vaši nemoc, a podle toho, co je třeba k tomu, aby člověk dosáhl dokonalého zdraví nebo si je uchoval.

Má prozřetelnost nebude nikdy scházet tomu, kdo ji bude chtít přijmout; to znamená, že nebude scházet těm, kdo ve mě dokonale doufají: kdo totiž ve mne doufá, tluče a volá v pravdě, nejen slovy, ale citem a se světlem víry. Neokusí mě však ti, kdo tlučou jen slovy a říkají „Pane, Pane!“³ Říkám ti, že jestli nebudou prosit s opravdovou ctností, nepřijmu je s milosrdenstvím, ale se spravedlností. Řekl jsem ti, že má prozřetelnost nebude chybět tomu, kdo ve mě v pravdě doufá, ale bude scházet těm, kdo nedoufají ve mne, ale pouze v sebe.

Víš, že nelze doufat ve dvě protikladné věci. O tom vás chtěla poučit má Pravda ve svatém evangeliu, když vám řkala: „Nikdo nemůže sloužit dvěma pánům, protože jestliže slouží jednomu, pohrdá druhým.“⁴ Sloužit neznámá být bez naděje, neboť kdo slouží, může doufat dvěma způsoby: buď že se zalíbí pánu, nebo že tak získá peníze a výhody. V žádném případě by nemohl sloužit nepříteli svého pána: nemůže přece sloužit bez jakékoli naděje, a takto by viděl, jak se vzdaluje očekávaná odměna.

Milá dcero, nyní pomysli, že totéž platí o duši: buď má sloužit mně a doufat ve mne, nebo musí sloužit světu a doufat ve svět a v sebe. Když svými smysly neslouží mně, slouží světu, od něhož si slibuje rozkoše a smyslný užitek, a miluje svou smyslnost. Ale protože svou nadějí upíná ke konečné, marné a pomíjivé věci, přichází o ni a nedosahuje kýženého cíle. Pokud tedy tvor doufá v sebe a ve svět, nedoufá ve mne, protože ke světu, to je

²Srov. Řím 5, 19.

³Srov. Mt 7, 21–23.

⁴Srov. Mt 6, 24 a Lk 16, 13.

ke světským touhám člověka, chovám nenávist. Byly mi natolik odporné, že jsem svého jednorozrozeného Syna poslal na potupnou smrt na kříži: svět se nepodobá mně, jako se já nepodobám světu. Ale duše, která ve mě dokonale doufá a slouží mi celým srdcem a citem, záhy nevyhnutelně ztratí naději v sebe a ve svět, tedy tu naději, která se opírá o její porušitelnost.

Pravá a dokonalá naděje dosahuje menší či větší dokonalosti podle stupně dokonalosti božské lásky, jíž duše dosáhla. Stejně nedokonalou anebo dokonalou měrou duše okouší mou prozřetelnost; dokonaleji ji okouší a obdrží ten, kdo slouží a chce se zalíbit jen mně, než ti, kdo slouží pro zisk nebo pro potěšení, které ve mně nalezli.

Ti první jsou v nejvyšším stavu dokonalosti duše, jak jsem ti vysvětloval. Ti, o nichž říkám, že doufají v potěšení nebo zisk, se nacházejí v druhém a třetím stavu, a to jsou lidé dosud nedokonalí, o nichž jsem hovořil v souvislosti se stavu duše.⁵

Avšak dokonalým ani nedokonalým nebude nikdy žádným způsobem odepřena má prozřetelnost, jestliže svou naději neobrátil k sobě. Taková domyšlivost vyrůstá ze sebelásky a zatemňuje zrak intelektu, neboť jej zbavuje světla nejsvětější víry, takže člověk zbavený světla rozumu nepoznává mou prozřetelnost. Ne že by ji nezakoušel, neboť není nikoho, ať spravedlivého či hříšníka, o něhož bych nepečoval: všechno je totiž učiněno a stvořeno z mé dobrotivosti, protože Já jsem, který jsem, a beze mne není učiněno nic, jediné hřích, který je nebytí. Ale ten, kdo ztratil světlo rozumu, mou prozřetelnost sice obdrží, ale protože ji nepoznává, nechápe ji, a protože ji nezná, nemiluje ji, a tedy nepřijímá plod její milosti. Takoví lidé vidí všechno pokřiveně: jako slepí vidí světlo v tom, co je tma, a temno tam, kde je světlo. Tak se stává, že začínají reptat a být netrpěliví: vložili totiž svou naději a službu do temnot.

Jak mohou být tak bláhoví? Nejmilejší dceruško, jak mohou uvěřit, že já, nejvyšší věčné Dobro, mohu chtít něco jiného než jejich dobro v malých věcech, které každodenně dopouštím pro jejich spásu, když zakoušejí, že nechci nic jiného než jejich posvěcení ve věcech velkých? Aní jejich slepota nemůže při tom nej-

⁵Viz kap. 58 a násl.

slabším přirozeném světle nevidět mou dobrotivost a dobrodiní poskytovaná mou prozřetelností: tu, kterou nacházejí a nemohou popřít ve stvoření a vykoupení, které člověk získal Kristovou krví, jež je obnovila k milosti, jak jsem ti říkal. To je tak jasná a zjevná pravda, že ji nemohou popřít. Nemohou pak dosáhnout svůj vlastní stín, protože se v tomto přirozeném světle necvičili ctnostně. Pouze bláhový člověk nevidí, že se v každém čase starám o svět jako takový i o každého člověka v tom stavu, v kterém se nachází. A protože nikdo v tomto životě nezůstává stále stejný, ale postupně se mění, dokud nedosáhne svého trvalého stavu, vždy ho zaopatřuji vším potřebným pro období, v kterém se nachází.

O celý svět jsem se ve Starém zákoně postaral prostřednictvím Mojžíšova zákona a prostřednictvím mnoha jiných svatých proroků.⁶ A říkám ti, že do příchodu Slova, mého jednorozeného Syna, Judův národ nezůstal bez proroků právě proto, aby mu prorocství dodávala útěchu, naději, že moje Pravda, prorok nad proroky, přijde, zbaví je otroctví a osvobodí je, až svou krví znovu otevře nebe, které bylo po tak dlouhou dobu uzavřeno. Ale poté co mé sladké a láskyplné Slovo přišlo, už mezi nimi žádný prorok nepovstal právě proto, aby si byli jisti, že nyní mají toho, kterého tolik očekávali, a proto již nepotřebují, aby ho nějaký prorok zvěstoval: i když to kvůli své slepotě neuznali a dosud neuznávají.

Jak jsem ti říkal, po prorocích jsem poslal Slovo, které bylo prostředníkem mezi mnou, věčným Bohem, a vámi. A pak ještě apoštoly, mučedníky, učitele a vyznavače, jak jsem ti vysvětloval na jiném místě. To všechno vykonala moje prozřetelnost, a říkám ti, že to bude vykonávat až do konce. To je všeobecná prozřetelnost, pečující o všechny tvory obdařené rozumem, kteří budou chtít přijmout její ovoce.

Prozřetelnost pečuje o každého člověka v každé životní situaci

Každému člověku pak všechno uděluji z prozřetelnosti: život i smrt a všechny jejich podoby, hlad a žízeň i ztrátu stavu, na-

⁶Srov. Lk 16, 29–31.

hotu, zimu a teplo, urážky, posměch i hrubosti. Dopouštím, aby všechny tyto věci byly lidmi vyřčeny a vykonány. To neznamená, že bych sdílel zlomyslnou vůli toho, kdo se dopouští špatností a urážek; pouze to, že čas i bytí, kterých tak špatně užívá, mu byly uděleny mnou. Bytí jsem mu ovšem nedal proto, aby urážel mne nebo bližního, ale aby mně a bližnímu sloužil a měl zalíbení v lásce. Takže ony skutky dopouštím, abych podrobil zkouškám ctnost trpělivosti v duši postiženého nebo abych mu dal možnost poznat sebe samotného.

Někdy dopouštím, aby se celý svět postavil proti spravedlivému, jenž svou smrtí nakonec vzbudí obdiv světských lidí. A bude jim připadat nespravedlivé, že onen spravedlivý zemřel, ať utonutím, ohněm nebo roztrhán zvířaty či zavalen domem, a ztratil svůj tělesný život. Jak se tyto věci zdají neúměrné zraku, který ztratil světlo nejsvětější víry! Ale nepřipadají tak věřícím, protože ti mě vzepětím lásky našli a okusili mě v prozřetelnosti, s níž pečuji o velké věci, jak jsem ti říkal; a proto vidí a soudí, že to, co činím, činím jen z prozřetelnosti a proto, aby člověk došel spásy. Proto všechno respektují; nepohoršují se ani nad mými činy, ani nad činy bližního, ale vše snášejí s pravou trpělivostí. Z mé prozřetelnosti není vyňat žádný tvor, protože okořeňuje všechny věci.

Někdy člověka napadne, že krupobití, bouře či blesk, které sesílám, aby zasáhly tělo nějakého tvora, jsou kruté: jako by usuzoval, že jsem nemyslel na jeho zdraví, zatímco já jsem to učinil proto, abych jej zachránil před věčnou smrtí, třebaže on si myslí pravý opak.

138 Tímto způsobem chtějí světští lidé za všech okolností zasahovat do mého díla a chápat ho podle své malé inteligence. Nejmilejší dceruško, chtěl bych, abys viděla, s jakou trpělivostí musím snášet své tvory, které jsem s takovou láskou stvořil ke svému obrazu a podobě.

Otevři zrak intelektu a pohleď na mne, neboť ti chci osvětlit případ, kvůli němuž jsi mě prosila, jestli si dobře vzpomínáš, abych se o něj postaral – a já, jak víš, jsem se postaral, aby onen člověk znovu získal svůj stav a unikl nebezpečí smrti.⁷ A stejně

⁷P. Taurisano, jeden z editorů Kateřinina díla, zavrhl hypotézu P. Hurtauda, podle níž se mělo jednat o Niccolu di Tuldo (který byl popraven, tudíž svůj

jako tomu bylo v tomto konkrétním případě, tak tomu je neustále, za všech okolností.



*ehdy ona duše otevřela zrak svého intelektu a ve svět-
le nejsvětější víry hleděla na Boží majestát celá roze-
chvělá touhou, protože skrze slova, která byla řečena,
poznávala jeho pravdu v jeho sladké prozřetelnosti.
A aby uposlechla jeho příkazu, zahleděla se do pro-
pasti jeho lásky, v níž viděla, že Bůh je nejvyšší a věčné
dobro a že nás stvořil a vykoupil krví svého Syna jen z lásky; a že
spolu s touto láskou dává a dopouští vše: trápení i útěchy i vše-
chno ostatní. To všechno dává z lásky k člověku a pro jeho spásu,
z žádného jiného důvodu. S vroucí láskou uzřela, že pravdu o tom
všem zjevuje prolitá krev.*

Tehdy jí nejvyšší a věčný Otec řekl:

Tito lidé jsou jakoby zaslepeni sebeláskou, kterou k sobě cho-
vají, a proto se pohoršují a odhalují svou velkou netrpělivost.
Míním to jak všeobecně, tak o jednotlivých lidech, a vracím se
k tomu, co jsem ti říkal. Ke své újmě a zkáze soudí ve zlém a ne-
návistně to, co činím z lásky a pro jejich dobro, abych je vyrval
věčnému trápení, pro jejich prospěch, abych jim dal věčný život.
Proč si tedy na mne stěžují? Proč nedoufají ve mne, nýbrž v se-
be? Již jsem ti říkal, že právě z tohoto důvodu upadají do stavu
temnot, a proto ztrácejí schopnost poznání. Proto nenávidějí to,
co by měli ctít, a jako nadutci chtějí posuzovat mé skryté soudy,
které jsou všechny správné. Chovají se jako slepec, který chce sou-
dit dobro a zlo hmatem ruky, chutí či podle zvuku hlasu: podle
svého, tak omezeného a slabého poznání. A nechce se držet to-
ho, co mu ukazují já, pravé Světlo, který ho duchovně a tělesně
živím, takže by beze mne nemohl mít nic.

Jestliže mi totiž tvor někdy nabídne své služby, jsem to pokaž-
dé já, kdo mu dal vůli a schopnost sloužit, a také moc a dovednost,
které ke službě potřebuje. Ale on jako blázen dál postupuje podle
hmatu, protože důvěřuje tomu, co cítí rukou, a hmat ho klame,
protože nevidí a nerozpozná barvy; stejně ho klame i chuť, pro-
tože nevidí ošklivý hmyz, který se mu mohl na pokrm usadit;

stav zpět nezískal), a zastává názor, že je to narážka na kritickou situaci,
v níž se ocitl konvertita Nanni di Ser Vanni Savini a z níž byl na Kateřininy
modlitby vysvobozen; srov. *Vita* 235–238.

stejně se nechá zmást i sluch, který dá na krásný zvuk, protože nevidí toho, kdo ho vydává a kdo by ho právě tím zvukem mohl zavést do záhuby, kdyby nebyl opatrný.

Tak se chovají ti, kdo jako oslepeni ztratili světlo rozumu a dotýkají se rukou smyslů světských rozkoší, které jim připadají dobré. Ale protože nevidí, nejsou opatrní: svět je totiž jako látka, do níž bylo vetkáno bodláčí přinášející spoustu běd a námahy, takže srdce, které ji nevlastní ve mně, se stává nesnesitelným samo sobě.

Podobně připadají světské rozkoše sladké a žádoucí ústům touhy, která nezřízeně milují; ale sedí na nich ohavný hmyz mnoha smrtelných hříchů, které znečišťují duši, vzdalují ji mé podobě a zbavují ji života v milosti. Takže pokud si je ve světle nejsvětější víry rychle neočistí krví, přijme s nimi věčnou smrt. I sluch poslouchá sebelásku; a sebeláska mu zní velmi příjemně. Duše totiž spěchá za svou smyslností; ale když zrak nevidí, bude sluch oklamán zvukem, a protože ho následoval s nezřízenou rozkoší, ocitne se v jámě, spoutaný řetězy viny, vláčený rukama svých nepřátel. To všechno proto, že byl zaslepen sebeláskou a příliš důvěřoval sobě a své moudrosti, takže se nedržel mne, svého průvodce a své cesty.

Tuto cestu vám vyznačilo Slovo, můj jednorozený Syn, které vám řeklo, že je cesta, pravda a život: je světlo, a proto ten, kdo jde po jeho cestě, nemůže být oklamán, nejde totiž v temnotách. A nikdo nemůže přijít ke mně jinak než skrze něj, protože on je se mnou jedno;⁸ již jsem ti říkal, že jsem ho učinil mostem, abyste všichni mohli dosáhnout svého cíle. A přesto tito lidé nedůvěřují mně, který chci jen jejich posvěcení, a všechno udělují a dopouštím za tímto účelem. Oni se však nade mnou ustavičně pohoršují, a já je trpělivě vedu a pomáhám jim, protože jsem je miloval, aniž by oni milovali mě.⁹ Neustále mě pronásledují velkou netrpělivostí, nenávisť a reptáním a velkou nevěrou, tvrdošijně posuzují svým slepým zrakem mé skryté soudy, jež jsou jeden jako druhý vysloveny spravedlivě a z lásky. A protože se ještě neznají, usuzují špatně, neboť kdo nezná sebe, nemůže pravdivě poznat ani mne, ani úkony mé spravedlnosti.

⁸Srov. Jan 10, 30.

⁹Srov. Jan 4, 10.

Dceruško, chceš, abych ti ukázal, jak se mylí soudy světa 139
o mých tajemstvích? Otevři tedy zrak intelektu a pohleď na mne,
protože ve mně poznáš pravdu o onom případě, o němž jsem ti
slíbil, že ti povím. A jeho prostřednictvím ti povím i všeobecně
o ostatních.

*Tedy ona duše uposlechla nejvyššího věčného Otce a roze-
chvělá touhou se na něj zahleděla. A věčný Bůh jí zjevil zatracení,
které hrozilo tomu člověku, jemuž se stalo ono neštěstí.¹⁰*

Chci, abys věděla, že kvůli tomu, abych ho spasil od této věčné
záhuby, jejíž nebezpečí jsi sama viděla, jsem dopustil, aby k to-
muto případu došlo, aby tak měl život spojením své krve s krví
mé Pravdy, mého jednorozeného Syna. Nezapomněl jsem totiž
úctu a lásku, kterou choval k Marii, přesladké matce mého Syna,
jíž byl z mé dobrotivosti a pro úctu náležitější Slovu dán tento
dar: kdokoli by k ní choval zbožnou úctu, ať spravedlivý či hříš-
ník, nestane se kořistí zlého ducha a nebude jím roztrhán. Maria
je jako návnada mé dobrotivosti, na niž lovím tvory obdařené
rozumem. Učinil jsem tedy z milosrdenství to, co lidé považují
za krutost: v pravém slova smyslu jsem to neučinil, ale dopus-
til. Já nevykonávám zlou vůli nečistých. To vše se děje z jejich
sebelásky, jež jim odebírá světlo, takže nevidí pravdu. Ale kdyby
se chtěli zbavit mraku zastírajícího jejich zornici víry, poznali by
pravdu a zamilovali by si ji, a chovali by úctu ke všemu, takže by
mohli obdržet její plody, až nadejde čas sklizně.

Neměj pochybnosti, dcero, já vyplním tvá přání a přání svých
služebníků ohledně toho, oč mě prosíš. Jsem totiž váš Bůh, který
odměňuje každou námahu a slyší svaté touhy, jen abych našel
někoho, kdo v pravdě a se světlem víry přijde tlouci na bránu mé-
ho milosrdenství, a nebude tak muset chybovat a ztrácet naději
v mou prozřetelnost.

¹⁰Tento druhý případ – zmíněný v listě 272 – se pravděpodobně týká mladí-
ka, který bývá označován jako Niccolò di Tuldo, o jehož trestu smrti vypráví
list 273. Tato souvislost je nejsilněji patrná ze dvou v zásadě totožných vět:
„aby tak měl život spojením své krve s krví mé Pravdy, mého jednorozeného
Syna“ (*Dialog*) a „omýt krví, která platila jako krev Božího Syna“ (*Listy*).
Dalším styčným místem je zásah Panny Marie pro spásu duše popraveného,
různými způsoby rozvedený: v *Dialogu* je milost odvozena od mladíkovy ma-
riánské úcty, zatímco *Listy* uvádějí Kateřininu vroucí modlitbu k Panně Marii
na popravěšti.

Lidská nevědomost; účel soužení

140 Když jsem ti vysvětlil tento případ, mohu se vrátit k prozřetelnosti obecně, k tomu, jak pečuje o všechny lidi.

Nikdy bys zrakem neobsáhla, jak velká je lidská nevědomost, kdybych ti ji nezjevil. Člověk ztratil soudnost a veškeré poznání, neboť se jich zbavil nadějí v sebe a důvěrou ve svou moudrost. Hlupáku, nevidíš, že svou moudrost nemáš ze sebe, ale že ti ji darovala má dobrotivost, aby ukojila tvou potřebu?

Kde je důkaz? V tom, co sám cítíš: někdy chceš totiž vykonat nějakou věc, ale nemůžeš a neumíš; jindy to umíš, ale nemůžeš; jindy můžeš, a neumíš. Někdy se ti nebude dostávat času, nebo když na ni budeš mít čas, nebudeš na ni mít chuť. Všechny tyto zkušenosti ti uděluji já ke tvé spáse, abys poznal své nebytí, měl důvod k pokoře a abys nezpychl.

Proto ve všem nacházíš proměnlivost a omezení, které nemůžeš sám ovlivnit; pouze má vůle je pevná a neměnná, ta jediná ti nemůže být odňata nebo změněna, pokud si to nepřaješ sám a nevzdálíš se od ní, aby ses vrátil k vině.

Jak tedy můžeš pozvedat hlavu proti mé dobrotivosti? Jestliže jsi rozumný, vidíš, že to nejde a že ani nemůžeš doufat v sebe nebo důvěřovat ve svou moudrost. Ale protože ses stal nerozumným zvířetem,¹¹ nevidíš, že se všechno mění, pouze má milost nikoli. Proč tedy nevložíš svou důvěru ve mne, svého Stvořitele? Protože důvěruješ sobě. Copak ti nejsem věrný a oddaný? Samozřejmě že jsem: to víš, protože ti to neustále dokazují.

Nejmilejší a nejdražší dcero, člověk však mi nebyl ani věrný, ani oddaný, nedbal na poslušnost, kterou jsem mu uložil, a proto podlehl smrti. Já jsem mu ale zůstal věrný, ponechal jsem mu cíl, pro nějž jsem ho stvořil, totiž nejvyšší a věčné Dobro. A abych tuto svou pravdu naplnil, spojil jsem své božství, nejvyšší vznešenost, s nízkostí jeho lidství, a tak jsem ho vykoupil a navrátil jsem ho milosti prostřednictvím krve svého jednorozenného Syna. Tím to dokázal. Ale zdá se, jako by lidé věřili, že nejsem dost mocný, abych jim mohl přijít na pomoc, ani dost silný, abych jim mohl pomáhat a bránit je před nepřáteli, ani dost moudrý, abych osvětil zrak jejich intelektu, ani dost slitovný, abych jim chtěl udělit to,

¹¹Srov. Žl 49, 13; Řím 1, 22.

co potřebují ke spáse; nebo se bojí, že nejsem dost bohatý, abych je mohl obohatit, dost krásný, abych je mohl učinit krásnými, a že nemám dost jídla, abych jim zajistil stravu, ani dost oděvu, abych je mohl znovu odít. Jejich činy a chování mi ukazují, že tomu nevěří, protože kdyby tomu opravdu věřili, dokazovali by to dobrými a svatými skutky.

Přesto neustále zakoušejí, že jsem silný, protože je uchovávám při životě a chráním před nepřáteli; dobře vidí, že mé moci a síle nikdo neodolá. Ale oni to nevidí, protože to vidět nechtějí.

Svou moudrostí jsem vydal příkazy a vládnou celému světu, jemuž jsem dal tak dokonalý řád, že v něm nic nechybí a nic by se k němu nedalo přidat. Duše i tělo jsou zaopatřeny po všech stránkách nikoli proto, že byste mě k tomu přinutili svou vůlí, neboť jste ještě neexistovali, ale pouze z mé slitovnosti: puzen jedině sám sebou jsem učinil nebe a zemi, moře a nebeskou klenbu, totiž nebe, aby se nad vámi pohybovalo, vzduch, abyste mohli dýchat, oheň a vodu, aby se protiklady krotily navzájem, a slunce, abyste nebyli v temnotách: to všechno bylo učiněno a uspořádáno k potřebám člověka.¹² Nebe zkrášlují ptáci, zem dává plody a mnoho druhů zvířat, aby člověk byl živ, a moře je plné ryb: všechno jsem stvořil podle přesného řádu a s opravdovou prozřetelností.

Když jsem učinil všechno dobrým a dokonalým, stvořil jsem také člověka, tvora obdařeného rozumem, ke svému obrazu a podobnosti, a postavil jsem ho do této zahrady. Tato zahrada však kvůli Adamovu hříchu začala plodit bodláčí tam, kde bývaly vonné květy vydechující nevinnost a velmi libou vůni. Do té doby člověka všechno poslouchalo, ale kvůli neposlušnosti, jíž se provinil, musel sám čelit vzpouře v sobě i ve všech tvorech. Svět zplaněl a zplaněl i člověk: zplaněl totiž svět přírody i lidský svět.

Avšak já jsem zasáhl a seslal jsem světu svou Pravdu, vtělené Slovo; to člověka zbavilo planosti, vyňalo z něj trní prvotního hříchu a já jsem z něj učinil zahradu zavlažovanou krví ukřižovaného Krista, do níž jsem zasadil stromy sedmi darů Ducha

¹²Tento úryvek se rozvíjí téměř paralelně s žalmem 8, ale na rozdíl od žalmisty projevujícího úžas nad Boží pozorností k člověku v nesmírnosti stvořeného vesmíru zasazuje Kateřina člověka do samotného středu vesmíru: všecko bylo stvořeno pro něj.

svatého, a vysvobodil tak člověka ze smrtelného hříchu. To se událo po smrti mého jednorozeného Syna – ne dřívě.

Jak je zaznamenáno ve Starém zákoně, když Elizea prosili, aby vzkřísil mrtvého mládence, Elizeus tam nešel, ale poslal Gechaziho se svou holí, aby ji položil na chlapcovu tvář. A Gechazi šel a učinil, co mu Elizeus řekl, ale mladík neožil. Když Elizeus uviděl, že mládenec nevstal, šel k chlapci sám, a připodobnil se k němu, položil mu ruce na jeho ruce, svá ústa na jeho ústa, své oči na jeho oči, a sedmkrát mu vdechl do úst. A mrtvý mladík sedmkrát vdechl a vydechl na znamení, že je živ.¹³

Podobně tomu bylo u Mojžíše, jehož jsem poslal s holí zákona k lidskému rodu, který byl jako mrtvý: ale tímto zákonem nemohl získat život.¹⁴ Seslal jsem tedy Slovo, svého jednorozeného Syna, které se spodobilo s tímto mrtvým synem z lidského rodu, a to díky spojení mé božské přirozenosti s vaší lidskou; se všemi údy se spojila tato božská přirozenost, to jest má moc, moudrost Syna, slitovnost Ducha svatého; já, celý Bůh, hlubina Trojice, se spojila s vaší lidskou přirozeností a vzala na sebe její podobu.

Po tomto spojení sladké a láskyplné Slovo vykonalo další spojení, když se s láskou rozeběhlo k potupné smrti na kříži. Na něm rozpřáhl ruce. A v tomto spojení obdaroval mrtvého syna sedmi dary Ducha svatého, dýchl mu do úst duchovní touhy a vytrhl ho smrti ve svatém křtu. A lidský rod, který byl do té doby mrtvý, na znamení života začal dýchat a vydechl ze sebe sedm smrtelných hříchů. Tímto způsobem se stává zahradou bohatou na sladké a chutné plody.

Je však pravda, že jeho zahradník, totiž svobodná vůle, ho podle své volby může nechat znovu zplanět nebo zazelenat. Jestliže do něj zasije vítr sebelásky, z níž vyrůstá sedm smrtelných hříchů a všechny ostatní, které z nich pocházejí, vyžene tak sedm darů Ducha svatého a zbaví se všech ctností. Proto mu ubývá sil a slábně. Nezůstává mu ani umírněnost nebo rozvážnost, protože ztratil světlo, s nímž používal rozum; ztratí víru i naději i spravedlnost, a stává se nespravedlivým: nyní doufá v sebe a v sebe také věří mrtvou vírou, protože svou důvěru vkládá do tvorů, a ne do mne, Stvořitele; ztrácí lásku i veškerou zbožnost, neboť

¹³Srov. 2 Král 4, 22.

¹⁴Srov. Jan 1, 17.

je odnesla láska k jeho vlastní slabosti; a protože se stal krutým vůči sobě samému, nemůže mít slitování ani s bližním. Přišel o všechna dobra, a upadá tak do nejhorsšího zla.

Kde že znovu získá život? Právě od Elizea, vtěleného Slova, mého jednorozeného Syna. A jak? Takto: ať tento zahradník s nenávisí vytrhává bodláčí – kdyby neměl hřích v nenávisti, nikdy by ho nevytrhával – a s láskou ať spěchá připodobnit se učení mé Pravdy a ať přitom zavláží zahradu krví. Touto krví mu pokropí hlavu správce, až se k němu půjde se zkroušeným srdcem a s bolestí nad vinou vyzpovídat, zaplatí patřičnou cenu a dá si předsevzetí, že mě už nebude urážet.

Tímto způsobem může zahradník dát znovu vykvést zahradě duše, dokud je v tomto životě; protože až jeho život skončí, nebude žádného léku, jak jsem ti vysvětloval na jiných místech.

Vidíš tedy, že jsem svou prozřetelností napravil druhý svět, svět lidského rodu.¹⁵ Prvnímu nic nebránilo, aby rodil bodláčí mnohého soužení a ve všem se bouřil proti člověku. Ani v tom však nechyběla má prozřetelnost a vy jste z toho měli prospěch; má prozřetelnost byla velmi bdělá a jednala k vašemu velkému prospěchu, protože tím člověku odňala naději ve svět a přivedla ho na cestu vedoucí ke mně, jeho cíli. Vydal se na ni přinejmenším proto, že ho soužení nenechávalo klidným, a snažil se oprostít své srdce a city od světa. Člověk je natolik nevědomý, že nezná pravdu, a natolik slabý tváří v tvář světským radovánkám, že i přes všechno namáhání a bodláčí, které v nich nalézají, jako by se jich nechtěl zbavit a nepomýšlel na návrat do své pravé vlasti. Pomysli tedy, dceru, na to, co by člověk dělal, kdyby ve světě navíc nacházel dokonalou radost a odpočinek bez bolesti.

Prozřetelně dopouštím, aby svět rodil ovoce mnoha soužení, proto, abych vyzkoušel jejich ctnost, a také proto, abych je mohl odměnit za bolest, úsilí a násilí, které si působí, aby zvítězili nad vábením světa. Tak má prozřetelnost velmi moudře ve všem ustanovila řád a o vše pečuje. A jak jsem říkal, dal jsem jim své nekonečné bohatství, protože jsem bohatý, takže jsem jim ho mohl dát a stále mohu dávat. Všechno jsem učinil já a beze mne by žádná věc nemohla být. Proto když člověk chce krásu, tou

¹⁵Srov. kap. 152: „stvořil jsem první svět i druhý svět...“

krásou jsem já; jestliže chce dobro, dobrem jsem já, neboť jsem nanejvýš dobrý; a jsem také moudrost, dobrotivost, zbožnost, já, Bůh, jsem spravedlnost a milosrdenství. Jsem štědrý, nejsem skoupý. Jsem ten, kdo dává tomu, který mě žádá, otvírám tomu, kdo v pravdě tuče, a odpovídám tomu, kdo mě volá. Nejsem nevděčný, ale vděčný a uznalý, když odměňuji toho, kdo se pro mě namáhá, totiž toho, kdo trpí pro slávu a chválu mého jména. Já jsem radost, protože udržuji v nejvyšší radosti duši, která se odívá do mé vůle. Já jsem nejvyšší prozřetelnost, která nikdy neochabuje v péči ani o potřeby duše, ani o potřeby těla svých služebníků, kteří ve mě doufají.

Péče prozřetelnosti o všechny živé

Jak může člověk, který vidí, že živím červa skrytého v uschlém stromě a pečuji o něj, že živím divoká zvířata a mořské ryby a všechna pozemská zvířata a nebeské ptactvo – já, který sesílám rostlinám sluneční paprsky a rosou občerstvující zemi –, jak může pochybovat, zda živím jeho, tvora, kterého jsem učinil ke svému obrazu a podobě? To všechno učinila má dobrotivost k jeho službě. Kamkoli pohlédne, nenajde ani na duchovní, ani na časné úrovni nic jiného než oheň a propast mé lásky s nesmírnou, sladkou a dokonalou prozřetelností. Ale on ji nevidí, protože se zbavil světla, a ani ji vidět nechce. Proto se pohoršuje, omezuje svou lásku k bližnímu, skoupě myslí na svůj zítřek, přestože mu to moje Pravda zakázala, když řekla: „Nestarejte se o zítřek, každý den má svých starostí dost“,¹⁶ a vyčetla vám vaši nevěru a zjevila vám mou prozřetelnost a krátkost času slovy „nemyslete na zítřek“. Jako by chtěla říct: nestarejte se o to, co ještě s jistotou nemáte – vystačte si s dnešním dnem. A učí vás, abyste nejdříve prosili o nebeské království, tedy o dobrý a svatý život, protože já dobře vím, že potřebujete maličkosti, a proto jsem je učinil a zemi jsem přikázal, aby vás obdarovávala svými plody.

Ale člověk, tento ničemník, který z nedostatku důvěry uzařel své srdce a ruce lásce k bližnímu, nečetl toto učení, které mu dalo Slovo, má Pravda, a proto se jím neřídí. Stává se tudíž nesnesitelným sám sobě: všechno zlo plyne z jeho důvěry v sebe

¹⁶Srov. Mt 6, 34.

a z nedůvěry ve mne. Takoví lidé se činí soudci vůle lidí: nevidí, že je mám soudit já, nikoli oni. Nechápu moji vůli v dobrém a nesoudí ji tak, pokud ovšem zrovna nejsou spokojeni a svět jim nepřináší potěšení. Jakmile však tyto věci začnou postrádat, zdá se jim, že necítí a nedostávají žádný projev prozřetelnosti nebo dobrotivosti, neboť svůj cit a naději vložili do pomíjivých věcí. Tehdy člověku připadá, že přišel o všechno dobré. A protože se zaslepil vášní, nevidí bohatství, které je uvnitř, ani ovoce pravé trpělivosti. Naopak, je mu to důvodem ke smrti, a již v tomto životě okouší závdavek pekla.

Přes to všechno nedopustím, aby o něj má dobrotivost kdykoli přestala pečovat. Přikazuji tedy zemi, aby vydávala plody hříšníkovi stejně jako spravedlivému, sesílám slunce a déšť na pole obou a často dostane víc hříšník než spravedlivý.¹⁷

To činí má dobrotivost proto, aby udělila větší hojnost duchovních darů duši spravedlivého, který se z lásky ke mně zřekl časných statků, odřekl se světa a všech jeho rozkoší, především své vlastní vůle. Takoví lidé dobře žijí svou duši, odpočívají v hlubině mé lásky, ztrácejí veškerou starost o sebe, neboť neztrácejí pouze starost o bohatství, ale také sami o sebe. Tehdy je na duchovní úrovni začínám vést já a na časné úrovni, kromě toho, co platí pro všechny lidi, jim prokazuji zvláštní pomoc své prozřetelnosti: má slitovnost, Duch svatý, se činí jejich služebníkem. Toto víš, protože jsem ti to říkal v souvislosti se životem svatých otců, jestli si dobře vzpomínáš: když se roznemohl onen svatý poustevník, který opustil všechno i sebe pro slávu a chválu mého jména, má slitovnost o něj pečovala a seslala mu anděla, aby ho vyléčil a pomáhal mu v jeho potřebách. Jeho tělo bylo patřičně zajištěno a jeho duše díky rozmlouvání s andělem setrvala v obdivuhodné radosti a milosti.

Duch svatý jako by se takovému člověku stával matkou, která ho živí na hrudi božské lásky. Činí ho svobodným – jako pána, snímá z něj ono sloužení sebelásce; protože tam, kde hoří oheň mé lásky, nemůže být voda této nezřízené sebelásky, která dusí oheň duše. Tento služebník, Duch svatý, jehož jsem udělil ze své prozřetelnosti, odívá duši a živí ji, takže je opojena milostí,

¹⁷Mt 5, 45.

a uděluje jí ohromné bohatství. Kdo totiž všechno opustil, všechno nechává; když si vleče sebe, je oděný mnou; když se z pokory stane ve všem služebníkem, učiním ho pánem všeho, takže může vládnout světu i své smyslnosti. Protože se zcela osvobodil od své vůle, spočívá v dokonalém světle: jelikož si zoufá nad sebou, je korunován živou vírou a dokonalou nadějí. Tak okouší věčný život bez jakékoli bolesti a hořkostí, které by ho mohly postihnout. Vše soudí v dobrém, protože ve všem zrakem víry zahlédá mou vůli; ví totiž, že nechci nic jiného než jeho posvěcení, a proto se stává trpělivým.

Jak blažená je duše, která už v hmotném těle zakouší nesmrtelné dobro! Všechno má v účtě: příjemné věci jí tíží stejně jako nepříjemné, soužení stejně jako útěcha, hlad a žízeň stejně jako jídlo a pití, zima a nahota stejně jako oděv, život stejně jako smrt, úcta stejně jako urážky, zkroušenost stejně jako útěcha; za všech okolností zůstává pevná a neotřesitelná, má základy položené na živém kameni. Světlem víry a pevnou nadějí poznala a spatřila, že každou věc udělují se stejnou láskou a za stejným účelem, jímž je spása vaší duše, a že o vás ve všem pečuji. Při velké námaze dávám velkou sílu a nevkládám na nikoho těžší břemeno, než jaké může unést, pokud je chce z lásky ke mně nést. Na Kristově krvi jsem vám zjevil, že si nepřeji hříšnickovu smrt, ale chci, aby se obrátil a žil, a to, co mu dávám, je k životu.

To vidí duše, která se zbavila sebe samé, a proto se těší z toho, co vidí a slyší v sobě a v ostatních. Když ve světle víry nabyla jistoty o tom, že jí nechybí velké věci, o nichž jsem mluvil na začátku tohoto pojednání, nebojí se ani, že se jí nebude dostávat maličkostí. Jak slavné je toto světlo nejsvětější víry, s jehož pomocí duše vidí a poznala a poznává moji pravdu! Toto světlo víry jí uděluje služebník, jímž je Duch svatý, kterého jsem vám dal: je to nadpřirozené světlo, které duše obdrží z mé dobrotivosti, když se cvičí v přirozeném světle, jež jsem jí udělil.

Jak Bůh pečuje o toho, kdo umí doufat

- 142 Nejdražší dcero, jestlipak víš, jak pečuji o tyto své služebníky, kteří ve mě doufají? Dvěma způsoby: každý z mých úkonů prozřetelnosti vůči tvorům obdařeným rozumem slouží buď jejich duši, nebo tělu. Když pečuji o tělo, činím to pro dobro duše, aby

rostla ve světle víry, doufala ve mne, a nikoli v sebe a aby spatřila a poznala, že Já jsem, který jsem, který mohu a chci a dokážu pečovat o její potřeby a spásu.

Vidíš, že duši jsem dal k životu svátosti svaté Církve, aby byly jejím pokrmem: ne hutný, tělesný chléb, který je pokrmem těla, neboť duše není tělesná a žije z mého slova. Proto má Pravda ve svatém evangeliu řekla, že člověk není živ jen chlebem, ale každým mým slovem, které ze mě vychází,¹⁸ a proto že máte duchovním úmyslem následovat učení tohoto mého vtěleného Slova, které vám mocí své krve a svatých svátostí dává život.

Proto jsou duši udělovány duchovní svátosti. Třebaže jsou svátosti ustanoveny a udělovány prostřednictvím těla, sám tělesný úkon duši život v milosti nezíská, jestliže ta nepřijme svátost s duchovní dispozicí, s pravou a svatou touhou. Tato touha však nepřebývá v duši, nýbrž v těle. Proto jsem ti říkal, že svátosti jsou duchovní a že se udělují duši jakožto netělesné, přestože jsou podávány prostřednictvím těla: jak jsem říkal, přijmout je musí cit duše.

Abych posílil hlad duše po mně a její svatou touhu, dopouštím někdy, aby po svátostech toužila, a nemohla je přijmout; protože jí jsou nedostupné, roste její hlad a s hladem také sebepoznání; z pokory se považuje za nehodnou svátostí. Tehdy ji učiním hodnou svátostí a nějak se postarám, aby je mohla přijmout.

Dobře víš, že se to stává, pokud se dobře pamatuješ, slyšela jsi o tom a sama to zakusila. Duch svatý, má slitovnost, který jí začal sloužit a obdarovává ji mou dobrotivostí, totiž vnukne myslí některého kněze, aby za ní přišel a tento pokrm jí udělil; bude ho k tomu podněcovat svědomí a na jeho popud se vydá utišit její hlad a ukojit její touhu. Někdy dopustím, aby až do poslední chvíle otálel: teprve když duše ztratí veškerou naději, nalezne to, po čem touží.

Copak bych ji nemohl hned na začátku zaopatřit tím, co jí poskytnu až na konci? Jistěže mohl, ale dělám to proto, aby duše rostla ve světle víry, aby nikdy nepřestávala doufat v mou dobrotivost, aby byla pozorná a opatrná a neotočila neprozřetelně hlavu

¹⁸Srov. Mt 4, 4; Lk 4, 4.

nazpět, a tak neztišila hlad svaté touhy: proto často dopouštím otálení.

Jak si vzpomínáš, právě tak tomu bylo s duší, která přišla do kostela s velkou touhou po svatém přijímání, a když kněz přistoupil k oltáři, požádala ho o tělo Krista, celého Boha a celého člověka, ale kněz ji odmítl.¹⁹ Pláč a touha v ní rostly, takže když kněz obětoval kalich, ozvalo se jeho svědomí silněji, protože ho podněcoval služebník, Duch svatý, který o onu duši pečoval. A stejně jako působil uvnitř v jejím srdci, působil i zvenci a nabádal kněze sloužícího při oltáři: „Zeptej se, jestli chce přistoupit k přijímání, protože jí ho rád udělím.“ A jestliže byl v oné duši do té doby jen drobeček víry a lásky, nyní se rozrostl, až jím překypovala, a připadalo jí, že jí touhou přeteče srdce. Proto jsem dopustil, aby rostl a spálil všechnu sebelásku, všechnu nevěru a naději v sebe samu.

V tomto případě jsem se o ni postaral prostřednictvím tvora. Jindy může služebník, Duch svatý, zasáhnout sám, bez tohoto prostředníka, jak se to přihodilo mnoha lidem a jak se to některým mým služebníkům dosud stává. Z těchto případů uvedu dva obdivuhodné, které znáš, aby se zvětšila tvá víra a aby byla chválena má prozřetelnost.

Dobře si zapamatuj, co jsi slyšela o oné duši, která byla v chrámu svaté Církve v den obrácení slavného apoštola Pavla, mého sladkého zvěstovatele, a která tolik toužila přijmout tuto svátost, totiž chléb života, který je andělským pokrmem daným vám lidem, že o něj žádala každého kněze, který přišel celebrovat, a každým byla z mého úradku odmítnuta. Chtěl jsem totiž, aby poznala, že když ji nechají odejít s prázdnou lidé, nenechám ji odejít s prázdnou já, její Stvořitel. A proto jsem při poslední mši jednal způsobem, který ti vysvětlím, a uchýlil jsem se ke sladké lsti, aby se ona duše mohla opojit mou prozřetelností.

Lest spočívala v tomto: když ona duše sdělila ministrantovi, že chce přistoupit k přijímání, ministrant to knězi zamlčel. Protože ji nikdo neodmítl, s velkou touhou čekala na svaté přijímání. Když byla mše u konce a duše viděla, že jí svaté přijímání nikdo neudělí, velmi vzrostl její hlad a touha a přitom se s pravou

¹⁹Až do papeže Pia X. nebylo zvykem chodit ke sv. přijímání častěji než několikrát do roka.

pokorou začala považovat za nehodnou této svátosti a vyčítala si svou namyšlenost, neboť jí připadalo, že zhřešila pýchou, když toužila přijmout velké tajemství. A já, který pozvedám pokorné, jsem přijal její touhu a cit a obdařil jsem ji poznáním hlubiny Nejsvětější Trojice, mne, věčného Boha, a dal jsem zraku jejího intelektu světlo ohledně mé, Otcovy moci, ohledně moudrosti svého jednorozeného Syna a ohledně slitovnosti Ducha svatého, neboť tvoříme nerozdílnou jednotu. Ona duše se se mnou spojila tak dokonale, že se její tělo pozvedlo ze země, protože když se duše vzepětím lásky sjednotí se mnou, jak jsem ti vysvětloval, je se mnou spjata dokonaleji než se svým vlastním tělem. A v této velké hlubině ode mne přijala svaté přijímání, aby její touha došla naplnění.²⁰ A na znamení, že její touha byla skutečně naplněna, po několik dní podivuhodným způsobem svou tělesnou chutí cítila chuť a vůni těla a krve ukřižovaného Krista, mé Pravdy. Tehdy obnovila své síly ve světle mé prozřetelnosti, kterou tak sladce okusila. To všechno bylo pro ni viditelné, ale očím tvorů to zůstalo skryto.

Druhý případ byl viditelný očím kněze, který tehdy sloužil u oltáře.²¹ Přestože ona duše hluboce toužila zúčastnit se mše a přijmout svaté přijímání, nemohla se kvůli tělesné nevolnosti dostavit do kostela v daný čas; nicméně se tam vydala později a přišla právě v okamžiku, kdy kněz konsekroval. Poněvadž byl kněz na jedné straně kostela, přešla na stranu opačnou, neboť jí poslušnost nedovolovala zůstat při oltáři.²² Tam propukla v pláč a hlasitý nářek: „Moje bídná duše, uvědomuješ si vůbec, jaké milosti se ti dostalo? Jsi ve svatém Božím chrámu a hledíš na jeho správce, přestože si pro své hříchy zasloužíš přebývat v pekle!“ To však její touhu nedokázalo umlčet, naopak, čím hlouběji sestupovala do údolí pokory, tím víc byla pozvedána, neboť jsem jí dal poznat svou dobrotivost, a ona proto s vírou a nadějí důvěrovala tomu, že služebník, Duch svatý, její hlad utiší. Tehdy jsem vyplnil její touhu způsobem, po němž nedokázala ani zatoužit.

²⁰Srov. kap. 79.

²¹Jedná se o Rajmunda z Kapuy.

²²Zpovědník Kateřině zakázal přiblížit se k oltáři během slavení mše, protože by její projevy dojetí mohly rušit věřící. Viz *Vita Rajmunda z Kapuy*, II, 12.

Onen způsob byl následující: když kněz lámal hostii, aby ji sám přijal, upadl z ní drobeček; a z mého úradku a moci tento drobeček, tato částička, odlétla z oltáře až na druhý konec kostela, kde se nacházela ona duše. Myslela si, že to byla věc lidským očím neviditelná, a protože cítila, že obdržela svaté přijímání, s velkou a horoucí touhou si pomyslela, že jsem ji utišil neviditelným způsobem, jak se jí už několikrát stalo. Tak se to však nejevilo knězi, který se nesmírně trápil, že nemůže najít onen úlomek hostie. Až nakonec Duch svatý, služebník mé slitovnosti, zjevil jeho mysl, kdo ho obdržel: kněz však přesto pochyboval až do okamžiku, kdy se oné duše zeptal.

Copak jsem nemohl sejmut z ní onu tělesnou nevolnost a nechat ji včas odejít do kostela, aby mohla přijmout svátost od kněze? Samozřejmě že mohl, ale chtěl jsem jí dát zakusit, jak podivuhodnými způsoby, o nichž jsem mluvil, ji mohu a chci naplňovat: ať prostřednictvím tvora nebo nezprostředkovaně, za jakýchkoli okolností a v jakoukoli dobu, jakýmkoli způsobem po tom touží nebo ani toužit nedokáže.

Nejmilejší dcero, řekl jsem ti dost o své prozřetelnosti, kterou prokazují duším hladovějícím po této sladké svátosti. Je to táž prozřetelnost, kterou lidem prokazují i ve všech ostatních případech, podle jejich rozmanitých potřeb.

Nyní ti napovím, jak svou prozřetelností působím v nitru duše, aniž bych použil její tělo jako prostředníka: tedy bez vnějšího nástroje. Již jsem o tom sice mluvil v souvislosti se stavy duše,²³ ale povím ti ještě víc.

Péče prozřetelnosti o hříšníky

143



uď je duše ve stavu smrtelného hříchu, nebo je ve stavu nedokonalé milosti, nebo je dokonalá. Každé prokazují svou prozřetelnost a podle svého úradku ji štědře, ale rozmanitými způsoby a velmi moudře obdarovávám v jejích potřebách.

Světské lidi, kteří spočívají ve smrti smrtelného hříchu, podněcuji jejich svědomím nebo soužením, které různými a novými způsoby postihuje jejich srdce. Těch způsobů je

²³Viz výše: kap. 60, 63–68, 70, 78.

tolik, že bys je nedokázala vypočítat. Například se často odvracejí od smrtelného hříchu díky hrozícímu trestu a popudu svědomí, které se ozývá v duši. Jindy (neboť já dám z vašeho trní vždy vykvést růži), když lidské srdce počne lásku ke smrtelnému hříchu nebo k tvorů tak, že tím překračuje mou vůli, odejmu mu místo i čas, takže svou vůli již nemůže vykonat. Unaven soužením svého srdce, které mu působí jeho vina a nemožnost uspokojit svou neuspořádanou vůli, se zkroušeným srdcem a s výčitkami svědomí se vrací k sobě samému a odvrhuje své bláznovství. Lze to opravdu nazvat bláznovstvím, protože když svůj cit vloží do nějaké věci a jde se pak na ni podívat, nenajde nic. Tvor, kterého tak bídně miloval, byl samozřejmě bytostí, dobrem, nebylo to nějaké nic, on však z něj nic nezískal. Z této nicotnosti viny, která je trním zraňujícím duši, dávám vykvést růži, jak jsem ti říkal, abych mu zajistil spásu.

Kdo mě k tomu vede? Jistě ne on, neboť mě nehledá, ani ne touží po mé pomoci a prozřetelnosti, leda v hříchu, rozkoších, bohatství a ve světských stavech. Vede mě k tomu láska, neboť jsem si vás zamiloval, ještě než jste byli. Miloval jsem vás nevýslovně, aniž byste vy milovali mne. To mě k tomu nutí, a modlitby mých služebníků, kterým služebník Duch svatý dává lásku ke mně a k bližnímu a kteří pak s nevýslovnou láskou usilují o spásu hříšníků, snaží se utišit můj hněv a spoutat ruce mé božské spravedlnosti: neboť právě tu si bezbožník zaslouhuje. Nutí mě slzami a ustavičnými modlitbami. Proč ke mně tak volají? Vede je k tomu má prozřetelnost; pečuji totiž o potřeby člověka, který je duchovně mrtvý, neboť je psáno, že nechci, aby hříšník zemřel, ale aby se obrátil a žil.²⁴

Zamiluj si mou prozřetelnost, nejmilejší dcero! Jestliže otevřeš zrak své duše i těla, uvidíš hanebné lidi, kteří se válejí ve velké ničemnosti; stali se zápachem smrti, temnotou, protože ztratili světlo, ale dál si prozpěvují a smějí se a všechen čas tráví marnostmi, rozkošemi a nečestnými skutky; zcela se oddali chlípnosti, pití a jídlu, své břicho učinili svým bohem.²⁵ Jsou plni nenávisti, zášti a pýchy a všech ostatních ničemností – o kterých jsem ti podrobně vyprávěl, jak dobře víš –, a neznají svůj

²⁴Srov. Ez 33, 11.

²⁵Srov. Flp 3, 19.

stav. Jdou po cestě, jež je dovede do věčné smrti, pakliže se během svého života nenapraví – a ještě si k tomu zpívají! Nebyl by považován za blázna odsouzenec k smrti, který by šel na popraviště s radostí, za zpěvu a tance? Samozřejmě že ano. V takové, a nesrovnatelně větší tuposti žijí tito ničemníci, neboť je čeká mnohem větší újma a trest ve smrti duše, než tamty ve smrti těla. Tito ztrácejí život v milosti, zatímco tamti druzí život tělesný; trest tamtěch druhých je konečný, ale těchto prvních nekonečný, neboť umírají ve stavu zatracení. A oni si k tomu zpívají! Jsou zaslepenější než slepci, tupí a bláhoví nad všechnu tupost a bláhovost!

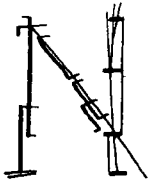
A mí služebníci dál roní slzy, snášejí tělesné soužení i zkroušenost srdce, bdí a vytrvale se modlí, vzdechy a nářkem trápí své tělo, aby jim zajistili spásu; a oni se jim vysmívají! Ale výsměch dopadne zpět na jejich hlavu, neboť trest za spáchanou vinu se obrací na toho, kdo ho má odpykat, zatímco ovoce námahy vynaložené pro lásku ke mně obdrží lidé, kteří si to z mé dobrotivosti zaslouží: já jsem totiž váš spravedlivý Bůh, který dává každému podle jeho zásluh.²⁶ Ale mí praví služebníci nezcizují krok kvůli výsměchu, pronásledování nebo nevděčnosti, které se vůči nim někdo dopustí, naopak, roste tím jejich horlivost a touha. Ale kdo působí, že tak toužebně tlučou na bránu mého milosrdenství? Moje prozřetelnost: já se totiž starám o spásu těchto ničemníků a pečuji o ni a zároveň rozhojňuji ctnost a ovoce horlivé lásky v svých služebnících.

Má prozřetelnost působí nesčetnými způsoby v duši hříšníka, abych ho vytrhl z viny smrtelného hříchu.

Péče prozřetelnosti o nedokonalé

Nyní ti povím, jak má prozřetelnost pečuje o ty, kdo se vytrhli ze smrtelného hříchu, ale jsou dosud nedokonalí; nebudu opakovat stavy duše, protože jsem ti jejich posloupnost vysvětlil, ale něco ti o nich povím.

²⁶Srov. Žl 62, 13.



Nejdražší dcero, víš, jakým způsobem pozvedám duši z její nedokonalosti? Někdy na ni prozřetelně dopouštím trápení mnoha různých myšlenek a nechávám její mysl neplodnou. Bude jí připadat, že jsem ji opustil, protože necítí žádnou útěchu; ale bude se jí zdát, že není ani ve světě, protože v něm již nepřebývá, ani ve mně, protože nezakouší jiný cit než svou vůli mě neurazit.

Nedovolím, aby se jejím nepřátelům otevřela brána její svobodné vůle, a třebaže dovolím zlým duchům a dalším nepřátelům člověka, aby tloukli na ostatní dveře, nedopustím, aby se dotkli této hlavní brány, na níž záleží, zda bude uchráněna pevnost duše: je však pravdou, že svobodnému úsudku, strážci této brány vůle, nadále zůstává svoboda v rozhodnutí, zda nepřátele vpustí nebo nevpustí.

Město duše má mnoho bran. Ty hlavní jsou však tři: jednu z nich nikdy neztrácíme ze svého vlastnictví, totiž vůli, jež střeží ostatní; těmi jsou paměť a intelekt. Pokud však k tomu vůle svolí, vstoupí dovnitř nepřítel, jehož jméno je sebeláska, spolu se všemi ostatními nepřáteli, kteří ho následují. Intelekt přepadne temnota, která je úhlavním nepřítelem světla, zatímco paměti se zmocní nenávist, která jí ihned připomene urážky, kterých se vůči duši někdo dopustil, takže se stává nepřítelem lásky k bližnímu a přilne ke světským radovánkám a rozkoším tak rozmanitými způsoby, jak rozmanité jsou hříchy, protiklady ctností.

Jakmile jsou rozraženy tyto brány, otevřou se okna smyslů, které jsou nástroji sladěnými s duší. Proto si ihned povšimněš, že neuspořádaný cit člověka, který otevřel své brány, odpovídá právě těmito nástroji: takže všechny tóny jsou falešné a nečisté – takové jsou totiž i jeho činy.

Zrak vidí jenom smrt, protože se s nezřízenou zvědavostí obrací, kam nemá, jen k mrtvým věcem, a s marnivostí srdce, lehkomyšlností, nečestnými způsoby a pohledy se tak stává příčinou smrti pro sebe i pro ostatní. Hanebníku! Dal jsem ti zrak, abys hleděl na nebe a na všechny ostatní věci a na krásu, kterou jsem dal tvorům, a abys zkoumal má tajemství, ale ty se obrácíš k bahnu a ničemnostem, které ti přinášejí smrt.

Totéž platí o sluchu: těší se z nečestných slov a z vyslechnutí věcí, které se týkají bližního, aby ho mohl kritizovat. Já však jsem sluch člověku dal, aby naslouchal mému slovu a potřebám svého bližního.

Rovněž jazyk: dal jsem mu ho, aby hlásal mé Slovo a vyznával své viny; má být užíván ke spáse duší, ale hanebník ho užívá k tomu, aby se rouhal mně, svému Stvořiteli, aby ničil bližního reptáním, odsuzováním jeho dobrých skutků a vynášením jeho prohřešků, rouháním a křivým svědectvím. Chlípnými slovy ohrožuje sebe i druhé; útočí urážlivými slovy, která zraňují srdce bližních jako nůž a budí v nich hněv. Kolik zla, vražd a nečestnosti, kolik hněvu, nenávisti a kolik ztraceného času vzešlo z jazyka!

Čichem člověk neuráží ani více, ani méně než ostatními smysly své bytosti, neboť nezřízeně čichá. Co se týče chuti, ve své nezřízené touze po jídle s nenasytnou mlsností vyhledává mnoho rozmanitých pokrmů a nemyslí na nic jiného než na to, jak si naplnit břicho; a jeho ničemná duše ani nepomyslí, že otevřela dokořán všechny tři brány a nezřízeným a nadměrným jídlem přehřívá své pomíjivé tělo a hyne kvůli svým nezřízeným touhám.

Urážek se dopouštějí i ruce, když bližnímu kradou věci nebo se ho nečistým způsobem ničemně dotýkají, přestože jsem je učinil k tomu, aby sloužily bližnímu, kdykoli ho postihne neštěstí, a almužnou mu pomohly v jeho potřebách. Nohy jsem vám dal k tomu, aby nosily tělo na místa, která jsou svatá a užitečná vám i bližnímu, ke slávě a chvále mého jména. Ničemník je však užívá k tomu, aby ho donesly na nejrůznější ohavná místa, kde planými řečmi a tlachy rozmanitým způsobem šíří nákazu své vlastní ničemnosti na ostatní tvory, podle toho, jak se zachce jeho hanebné a neuspořádané vůli.

To všechno jsem ti, nejdražší dcero, řekl proto, abys měla proč plakat při pomyslení na to, do jaké bídy může upadnout vznešené město duše, a abys viděla, kolik zla může vzejít z hlavní brány vůle, do níž nepustím nepřátele duše, jak jsem ti říkal, i když jim dovolím, aby mocně bušili na ostatní brány. Proto dopouštím, aby na intelekt tloukla temnota mysli a aby se z paměti někdy jakoby vytratila vzpomínka na mne. Někdy se zdá, že se všechny tělesné smysly zmítají v bojích, takže při pohledu na svaté věci,

při jejich dotyku a poslechu, při jejich vůni a přijímání jako by se v člověku všechno bouřilo a budilo v něm nečestnost a porušení.

Účelem žádné z těchto věcí však není smrt, neboť si jeho smrt nepřeji, ledaže by byl tak hloupý a sám otevřel bránu vůle: dopouštím, aby na ni nepřátelé tloukli zvenčí, ale nepustím je dovnitř. Do duše nemohou vstoupit, jestliže jim sama vůle neotevře.

A proč tedy duši ponechávám v takových souženích a zármutku a dovolím, aby ji obléhalo tolik nepřátel? Jistě ne proto, aby nepřátelům podlehla a ztratila bohatství milosti, nýbrž proto, abych jí ukázal svou prozřetelnost, aby svou důvěru vkládala ve mne, a ne v sebe, aby se pozvedla z nedbalosti a horlivě se rozběhla ukrýt ke mně; já jsem totiž její obránce a dobrý otec, který jí dává spásu. Činím to proto, aby setrvala v pokoře, uviděla své nebytí, to znamená aby uznala, že bytí a všechny milosti, které jsou k němu přidány, pocházejí ode mne, neboť já jsem její život. Tento život a prozřetelnost totiž pozná v bojích, v nichž zakusí velké osvobození: nenechám ji totiž v této době zkoušek nadlouho, protože je sesílám i odnímám podle toho, co považuji za potřebné pro onu duši. Někdy jí bude připadat, jako by byla v pekle, a najednou z něj bude bez veškerého svého úsilí vysvobozena a okusí věčný život. Duše bude klidná, všechno, co uvidí, jako by s horoucí láskou volalo Boží jméno. Tehdy se upne k mé prozřetelnosti, neboť uvidí, že unikla nebezpečným vodám nikoli svým úsilím, protože světlo získala nečekaně a bez své snahy, ale jen z mé nevýslovné lásky, která ji chtěla zaopatřit vším potřebným v době nouze, kdy byla na hranici svých možností.

Proč jsem jí neodpověděl světlem a nevytrhl ji temnotám, když se cvičila v modlitbě a ostatních potřebných úkonech? Protože byla nedokonalá a mohla by svému úsilí přičítat zásluhu, která náležela mně.

Na tom můžeš vidět, jak se duše v nedokonalém stavu stále zdokonaluje v bojích, které musí podstupovat, neboť v nich zakouší mou božskou prozřetelnost a prožívá to, v co dosud jen věřila. A já ji o tom ujišťuji zkouškou, v níž počíná dokonalou láskou, protože v božské prozřetelnosti zakouší mou dobrotivost, a tak se pozvedá z nedokonalé lásky.

Uchyluji se i ke svaté lsti, jen abych ji zbavil nedokonalosti: nechávám ji kromě duchovní lásky, kterou má chovat ke všem tvorům, pojmout lásku k nějakému určitému tvorů. Tímto prostředkem se duše cvičí ve ctnosti, odstraňuje nedokonalost, zbaňuje své srdce smyslné lásky ke každému jinému tvorů, a tak očišťuje lásku k otci, matce, sestřám a bratrům od veškeré své vášně a učí se, že je má milovat kvůli mně. S touto láskou zaměřenou na prostředek, který jsem jí udělil, zavrhuje neuspořádanou lásku, s níž do té doby milovala tvory. Tak se duše zdokonaluje.

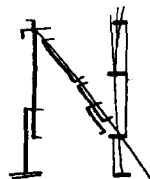
Ale dobře si povšimni, že láska k tomuto prostředku má ještě tento důsledek: podrobuje ji zkoušce, zda miluje dokonale mne a ty, které jsem do její lásky svěřil, nebo ne. Proto jsem jí je také dal, aby byla vyzkoušena a měla látku k poznání. Kdyby ji nepoznala, neznelíbila by se sama sobě a nelíbilo by se jí to, co má ode mne. Tímto způsobem to však poznává, přestože zůstává dosud nedokonalá. A není pochyb o tom, že když je nedokonalá její láska ke mně, zůstává nedokonalá i její láska k rozumnému tvorů, neboť dokonalá láska k bližnímu závisí na dokonalé lásce ke mně. Takže duše miluje tvora touž dokonalostí či nedokonalostí, jíž miluje mne. A jak to může prostřednictvím tvora poznat? Mnoha způsoby. Pokud totiž bude chtít pořádně otevřít zrak intelektu, neuplyne mnoho času a spatří to a pozná. Ale o tom se jen zmíním, protože jsem ti to říkal na jiném místě.

Když duše zvláště milující určitého tvora, jak jsem říkal, zjistí, že vyhasíná radost, útěcha nebo běžná konverzace, které ji tolik těšily, že mizí mnoho dalších věcí nebo že milovaný tvor raději rozmlouvá s někým jiným, pocítí bolest, která prohloubí její sebepoznání. Pokud chce jednat ve světle a s obezřetností, jak by měla, bude tento prostředek, tvora, milovat dokonaleji, protože se sebepoznáním a nenávisí, kterou pojme ke svému pocitu bolesti, zbaví nedokonalosti a dosáhne dokonalosti. Zdokonalením sebe samé získá dokonalejší lásku k lidem obecně i k tvorů, jehož má dobrotivost postavila po jejím boku a který jí má z mé prozřetelnosti popohánět při této životní pouti nenávisí duše k sobě samé a láskou ke ctnostem: pokud ovšem duše nebude tak nevědomá, že bude sama chtít v době temnot upadnout do zmatku, duchovní strnulosti a do smutku srdce a opustit svatá cvičení. To by pak bylo nebezpečné: všechno, co jsem jí udělil k životu, by

se tak změnilo ve zkázu a smrt. Proto se tomu má vyhnout a se světlelem a s chvályhodnou horlivostí a pokorou se má považovat za nehodnou předmětu své touhy, to znamená útěchy, kterou si od něj slibovala. V tomto světle ať vidí, že ctnost, pro niž má hlavně tvora milovat, se v ní nikterak neumenšila, jestliže chce s hladem a touhou snášet jakoukoli bolest, aťsi přijde odkudkoliv, aby tak vzdala slávu a chválu mému jménu. Tak vyplní mou vůli na sobě samé a obdrží ovoce dokonalosti, kvůli němuž jsem dopustil boje a prostřednictví tvora a všechno ostatní, aby duše dospěla ke světlu dokonalosti.

Tímto způsobem prokazují svou prozřetelnost všem, kdo jsou ve stavu nedokonalosti, a ještě mnoha dalšími způsoby, které by tvůř jazyk nedokázal vypovědět.

Péče prozřetelnosti o ty, kdo jsou dokonalí



yní ti povím o dokonalých, o jejichž dokonalost pečuji, aby si ji uchovali, zkouším ji a dávám jí nadále růst. Ať je totiž člověk v tomto životě sebedokonalější, stále může růst k větší dokonalosti. Proto kromě jiných používám ten způsob, o kterém mluvila má Pravda: „Já jsem pravý kmen a můj Otec je vinař a vy jste ratolesti.“²⁷ Kdo spočívá v něm, je pravá vinná réva, protože pochází ode mne, od Otce, a nese ovoce, protože následuje jeho učení. A aby vaše ovoce bylo dokonalé, roubuji vás mnoha souženými, potupami, urážkami, výsměchem, hrubostmi a výčtkami; hladem a žízní, slovy i skutky, podle toho, co chce má dobrotivost každému z vás udělit, a tou měrou, kterou může ten který z vás unést. Utrpení je totiž znamením, které odhaluje dokonalou lásku duše i nedokonalost, pokud v sobě nějakou má.

Prostřednictvím urážek a námahy dopouštím, aby byla zkoušena trpělivost mých služebníků a aby díky soucitu, který duše cítí k tomu, kdo ji urazil, v této duši narůstal oheň lásky; rmoutí se totiž víc proto, že jsem byl uražen já, a pro újmu, kterou urážka způsobila, než pro urážku samotnou. Tak jednají ti, kdo se nacházejí ve stavu dokonalosti, aby v ní nadále rostli; proto dopouštím tyto i jiné věci. Ponechávám jim hlad po spáse duší, takže ve dne

145

²⁷Srov. Jan 15, 1.

v noci tlučou na bránu mého milosrdenství, až zcela zapomenou na sebe, jak jsem ti vysvětloval ohledně stavu dokonalosti. A čím více zapomínají na sebe, tím více nacházejí mne.

A kdo mě hledají? V mé Pravdě, dokonalým následováním jejího sladkého učení. V této sladké a slavné knize četli, že Kristus běžel v bolestech a potupě ke stolu nejsvětějšího kříže, kde svým utrpením přijal pokrm lidského rodu, neboť chtěl dokonale splnit poslušnost ke mně a ukázat, jak miluje moji čest a lidstvo. Tak mi snášením utrpení ve svém lidství ukázal, jak mou čest miluje.

Říkám ti, že tyto milované děti, které dosáhly nejdokonalejšího stavu díky své vytrvalosti a bdění a dále pokornými a ustavičnými modlitbami, mi ukazují, že mě opravdu milují a že se dobře poučily následováním svatého učení mé Pravdy ve své bolesti a námaze, kterou snášely z lásky k bližnímu, protože nenašly jiný prostředek, jímž by mi projevily svou lásku, než právě lásku k bližnímu. A každý jiný možný prostředek, jímž by mi chtěly projevit lásku, by pokaždé stál na tomto prostředku, který je první, tedy na lásce k tvorům obdařeným rozumem: jak jsem ti již říkal, každé dobro a každý dobrý skutek je vykonán prostřednictvím bližního.²⁸ Žádné dobro totiž nelze vykonat jinak než v lásce ke mně a v lásce k bližnímu; pokud v ní vykonán není, nemůže být dobrem, i kdyby šlo o ctnostný čin. A totéž platí o zlu: každé zlo je vykonáno prostřednictvím nelásky. Vidíš tedy, že na prostředku, který jsem vám udělil, dokonalí zjevují svou dokonalost a upřímnou lásku, kterou ke mně chovají, takže svým soužením vždy získávají spásu. Proto je tedy očišťuji, aby díky mnoha utrpením nesli lahodnější plody. Jejich trpělivost vydává silnou vůni stoupající až ke mně.

Jak lahodné a sladké je toto ovoce a jaký užitek přináší duši, která nevinně trpí! Kdyby to mohla vidět, nebylo by jediné, která by po utrpení horlivě a radostně netoužila. Abych jim tento velký poklad mohl udělit, podrobuji je tíži mnohého namáhání, aby v nich nezrezivěla ctnost trpělivosti a nepotáhla se rzí netrpělivosti, která poškozuje duši, jen proto, že nebyla používána.

Abych jim zachoval ctnost pokory, uchyluji se někdy k takové prospěšné lsti a otupím jejich cit, takže jim připadá, že ve

²⁸Viz výše: kap. 6-7, 22-24.

své vůli a citu nic necítí, nikoli jako mrtvé, ale jako kdyby spaly. V dokonalé duši totiž cit může spát, ale neumírá, a kdyby jen trochu ochablo cvičení a oheň svaté touhy, rozhořel by se silněji než kdykoli předtím. Na to však ať se nikdo moc nespolehá: seabedokonalejší člověk si totiž přede mnou potřebuje zachovat posvátnou bázeň, neboť mnozí, hanebně upadli, protože se opovážlivě spoléhali; jinak by k jejich pádu nedošlo. Jejich cit tedy jako by spal: přestože trpí a snáší těžká břemena, jako by je necítili. Pak se však objeví nějaká maličkost, která je bezvýznamná a které se sama duše posléze vysměje, nyní však duši tak rozjitří, že se tomu sama bude divit. To činí má prozřetelnost, aby duše rostla a sestupovala hlouběji do údolí pokory: tak se totiž bude posuzovat prozíravě a nebude si své poklesky odpouštět sama, nýbrž s nenávistí a výčitkou svůj cit potrestá, čímž ho uvrhne do ještě hlubšího spánku.

Někdy dopouštím, aby určitá věc sužovala mé velké služebníky. Takovým byl milý apoštol Pavel, nádoba vyvolená; když v mém nitru, v hloubi věčného Otce, přijal učení mé Pravdy, ponechal jsem mu osten a pokušení těla.²⁹

Copak jsem nemohl a nemohu učinit, aby je tyto věci netrápily? Samozřejmě že mohu. A proč tedy má prozřetelnost takové věci dělá? Aby duše získaly zásluhy, uchovaly si sebezpoznaní, z něhož pramení jejich pravá pokora, aby byly zbožné a nebyly tvrdé k bližnímu a měly soucit s jejich duchovní námahou. Protože když ji pociťují samy, mají větší soucit s tím, kdo je soužen vášní, než kdyby ji samy nezakusily. Tak mí služebníci rostou do větší lásky, běží ke mně pomazání pokorou a spálení v peci mé lásky. Těmito a nezměrným množstvím dalších prostředků dosahují dokonalého sjednocení se mnou, jak jsem ti již říkal: takového sjednocení a tak hlubokého poznání mé dobrotivosti, že jejich duše okouší dobra nesmrtelných, třebaže dosud setrvává ve smrtelném těle, a přestože je uvězněna v těle, připadá jí, jako by z něj již byla vysvobozena. Protože mě hodně poznali, hodně mě milují. Kdo hodně miluje, hodně trpí: u koho naroste láska, u toho naroste i bolest.³⁰

²⁹ Srov. 2 Kor 12, 7.

³⁰ Viz výše, kap. 5.

Jakými bolestmi a trápeními se souzíte? Ani urážkami jich samých, ani tělesným utrpením, ani obtěžováním zlým duchem, ani ničím jiným, co se může duši samé přihodit, neboť litují jen urážek namířených proti mně. Vidí a vědí, jak velmi jsem hoden lásky a služby a jaká újma vzniká duším, když bloudí temnotami světa a setrvávají v takové slepotě. Díky tomu, jak se duše se mnou spojila citem lásky, spatřila ve mně a poznala, jak svého tvora miluji; protože nese můj obraz a podobu, zamilovala se do jeho krásy z lásky ke mně, takže jí působí nesnesitelnou bolest pohled na to, jak se tvor vzdaluje mé dobrotivosti. Tato bolest je tak velká, že ve srovnání s ní všechny ostatní blednou a téměř mizejí a dokonalá duše jim nepřikládá žádnou váhu, jako by nesužovaly ji samotnou.

Pečuji o ně. Čím? Tím, že se jim zjevují, dávám jim s velkou hořkostí spatřit bezbožnost v nich samých, hanebnosti světa a zatracení duší obecně nebo zatracení nějaké určité duše, podle toho, co se líbí mé dobrotivosti, aby tak rostli v lásce a v utrpení. Aby je oheň touhy donutil pozvednout ke mně hlas s pevnou nadějí a se světlem nejsvětější víry a požádat o mou pomoc, abych se postaral o jejich četné potřeby. Tak prokazuji svou božskou prozřetelnost a pomáhám světu, k čemuž se nechám přimět bolestnými, sladkými a chvějícími se touhami svých služebníků, a zároveň i jim samým, neboť je živím a dávám jim růst, aby dosáhli většího a dokonalejšího poznání mne samotného a sjednocení se mnou.

Z toho vidíš, že o tyto dokonalé pečuji v mnoha směrech a různými způsoby, neboť dokud jste naživu, stále můžete růst ve své dokonalosti a získávat si větší zásluhy. Očišťuji je od každé nezřízené duchovní a časné sebelásky, roubuji je mnoha trápeními, aby nesli hojnější a dokonalejší ovoce, jak je psáno. S velkou bolestí, kterou trpí, když vidí, že jsem urážen a že se duše zbavují milosti, v nich vyhasíná všecken cit pro menší bolesti, neboť každou námahu tohoto života považují za nicotnou. Proto nehledí na soužení, jak jsem ti řekl, ani na útěchu, neboť svou útěchu nehledají; a nemilují mě prodejnou láskou pro své vlastní potěšení, ale hledají čest, slávu a chválu mého jména.

Tak vidíš, nejmilejší dcero, že má prozřetelnost pečuje o každého rozumného tvora a že ji užívám na mnoha nesčetných místech, obdivuhodným způsobem, který je neznámý lidem, setrvá-

vajícím v temnotách, neboť temnota nedokáže obsáhnout světlo. Znají je jenom ti, kdo přijímají světlo více či méně dokonale podle dokonalosti své lampy sebezpoznání, díky němuž se duše s dokonalou nenávisťou pozvedne z temnot.

Péče prozřetelnosti o apoštolát

Vysvětlil jsem ti a tys viděla – jen z malé části, menší než kapka v moři –, jak o své tvory pečují, obecně i v některých konkrétních případech. Mluvil jsem o svátosti, jak ji prozřetelně uděluji, takovým způsobem, aby rostl hlad duše, a jak působím ve vnitřním citění duší a obdarovávám je milostí prostřednictvím svého služebníka, jímž je Duch svatý: bezbožníka, abych ho přivedl zpět do stavu milosti, nedokonalého, aby dosáhl dokonalosti, a dokonalého, aby jeho dokonalost vzrostla a prohloubila se – neboť všichni můžete růst –, aby se tak stali dobrými a dokonalými prostředníky mezi člověkem, který se proti mně postavil, a mnou. Jestli si dobře vzpomínáš, říkal jsem ti, že prostřednictvím svých služebníků prokážu světu milosrdenství a jejich utrpením obnovím svou Nevěstu.

Takoví lidé by se opravdu mohli nazývat druhým Kristem, mým ukřižovaným jednorozeným Synem, protože na sebe vzali jeho úkol. Kristus přišel jako prostředník, aby ukončil válku, smířil člověka se mnou a nastolil mezi námi mír tím, že mnoho trpěl, až k potupné smrti na kříži. Stejně se chovají tito lidé, když je postihuje soužení: a užívají modlitbu, slovo i dobrý a svatý život jako příklad, který předkládají ostatním. Svou trpělivostí dávají zazářit drahým kamenům ctností, protože snášejí cizí vinu. To jsou háčky, na které loví duše. Vrhají sítě pravou, nikoli levou rukou, jak řekla má Pravda Petrovi a ostatním apoštolům po vzkříšení,³¹ neboť jim levá ruka sebelásky odumřela, zatímco jejich pravice žije ryzí a sladkou božskou láskou, s níž vrhají sítě svatě touhy do mne, moře pokoje. A když si spojíš obě příhody, tu před vzkříšením i tu po vzkříšení,³² uvidíš, že když budou sítě vytahovat a svírat ji v sebezpoznání, naloví tolik ryb, že budou muset zavolat na loď, která je doprovází, a žádat o pomoc při

³¹ Srov. Jan 21, 6.

³² Lk 5, 4–8 popisuje první a Jan 21, 1–6 druhou příhodu.

vytahování sítě, protože to sami neovládou. Při vyťahování a při vrhání totiž potřebují doprovod pravé pokory, musí z lásky volat bližního a žádat ho, aby jim pomohl vytáhnout tyto ryby, jimiž jsou duše.

Sama víš, že to je pravda a mí služebníci ti to dokazují: tíže duší, které ulovili do sítě svaté touhy, jim připadá tak veliká, že volají ostatní, a chtěli by, aby jim každý rozumný tvor pomohl tyto ryby vytáhnout. Uloví jich hojné množství, třebaže mnozí jim kvůli svým vinám ze sítě utečou. Síť touhy je všechny obsáhla, neboť duše hladovějící po mé cti se nespokojí jen s částí, ale chce je zachránit všechny. Proto prosí dobré lidi, aby jí pomohli chytit je do sítě, aby tak byly zachovány a mohly růst k dokonalosti. A chtěli by, aby se nedokonalí stali dokonalými a zlí aby se mohli znovu těšit ze světla svatého křtu. Chtějí všechny, bez ohledu na jejich stav nebo postavení, protože je všechny vidí ve mně, stvořené z mé dobrotivosti s tím velikým ohněm lásky a vykoupené krví ukřižovaného Krista, mého jednorozeného Syna.

Do sítě svaté touhy tedy chytí všechny. Ale některé ryby z ní uprchnou, jak je psáno, a kvůli svým vinám se vzdálí milosti: to jsou ti, kdo nejsou věrní, a ostatní, kdo setrvávají ve smrtelném hříchu. Tím však uprchlík není vyňat z touhy oné duše, neboť ta se za něj ustavičně modlí: i kdyby se totiž duše ode mne odloučila svými vinami a opustila lásku a důvěru i patřičnou úctu k mým služebníkům, neoslabí a nemá to oslabit úsilí jejich lásky. Proto se říká, že tuto sladkou síť vrhají pravou rukou.

Nejmilejší dceruško, popřemýšlej nad činem slavného apoštola Petra, vylíčeným ve svatém evangeliu, k němuž ho přiměla má Pravda, když mu přikázala, aby hodil síť do moře. Petr odpověděl, že pracoval celou noc, a nechytil ani rybičku, a dodal: „Ale na tvůj příkaz a na tvé slovo ji hodím“, a když ji pak tahal ven, bylo v ní tolik ryb, že ji sám vytáhnout nemohl, a tak zavolal učedníky, aby mu přišli na pomoc. Tento obraz, odpovídající tomu, co se skutečně událo, ti znázorňuje má slova a uvidíš, jak je výstižný právě pro tebe. Měla bys totiž vědět, že všechna tajemství a všechny způsoby mé Pravdy, dokud byla na tomto světě, ať s učedníky či bez nich, znázorňovaly to, co se děje v duši mých služebníků a všech lidí, abyste v nich měli pravidlo a učení pro každý případ, jestliže na něj budete hledět se světlem rozumu. Poslouží totiž

každému, vzdělanému i nevzdělanému, průměrnému i výjimečně inteligentnímu, jen když o to bude mít zájem.

Řekl jsem ti, že Petr na příkaz Slova vrhl síť. Natolik byl poslušný a živou vírou věřil, že naloví ryby, a proto jich chytil tolik; ale ne v noci. A víš, jaký čas se míní časem noci? Je to temná noc smrtelného hříchu, v němž je duše zbavena světla milosti. V této noci duše nic neuloví, protože její cit není vržen do živého, ale do mrtvého moře, v němž nalézá jen vinu, která je nebytím. Marně se namáhá a bez jakéhokoli zisku trpí nesnesitelnými bolestmi: stává se mučedníkem zlého ducha, nikoli ukřižovaného Krista. Když se však rozední a duše opustí vinu a vrátí se do stavu milosti, v myslí jí znovu vyvstanou přikázání zákona, která jí kážou spustit tuto síť na příkaz mého Slova a milovat mě nade vše a bližního jako sebe samu. Tehdy poslušně, se světlem víry a s pevnou nadějí hodí síť do živé vody sladkého a láskyplného Slova a vydává se po jeho stopách a po stopách učedníků. Jak je loví a koho volá, ti nebudu opakovat, protože jsem to již říkal.

To všechno jsem ti řekl proto, abys světlem intelektu poznala, s jak velkou prozřetelností má Pravda vykonávala své činy a služby, dokud přebývala mezi vámi, a abys poznala, co by měla dělat a co dělá duše, která se nachází v tomto nanejvýš dokonalém stavu. Uvědom si, že někdo to činí dokonaleji než jiný, podle toho, jak ochotně a s jak dokonalým světlem naslouchá tomuto Slovu, nakolik ztratil veškerou naději v sebe a je zcela usebrán ve mně, svém Stvořiteli. Ten, kdo dodržuje přikázání a rady jak svými skutky, tak v duši, vrhá síť dokonalejším způsobem než ten, kdo dodržuje přikázání jen činy a rady jen v duši. Samozřejmě, že kdyby nedodržoval rady alespoň v duši, nedodržoval by ani přikázání svými činy, neboť spolu souvisejí, jak jsem ti na jiném místě vysvětloval podrobněji. A tak duše loví natolik úspěšně, nakolik dokonale vrhá síť. Dokonalí, o nichž jsem hovořil, však chytají velmi dokonale hojné množství ryb.

Jak bedlivě pečují o své nástroje, pod dohledem dobrého a sladkého strážce, svobodného úsudku, stojícího u brány vůle! Všemi smysly vydávají líbezný zvuk vycházející z nitra města duše, neboť jeho brány jsou uzavřené i otevřené zároveň. Vůle je uzavřena sebelásce, je však otevřena touze po mé cti a lásce k ní a zalíbení v bližním. Intelekt je uzavřen světským rozkoším, mar-

147

nostem a hanebnostem, které se podobají noci, neboť zatemňují intelekt, který do nich nezřízeně hledí; je však otevřen předmětu mé pravdy, na něhož zaměřuje své světlo. Paměť je uzavřena smyslné vzpomínce na svět a na sebe, je však otevřena přijímání a uchovávání vzpomínek na má dobrodiní. Tehdy cit duše jásá a hraje na strunách vybraných a naladěných prozíravostí a světlem do jednoho akordu, totiž ke slávě a chvále mého jména.

S tímž zvukem jsou sladěny velké a malé struny smyslů a tělesných nástrojů. Stejně jako jsem ti říkal o bezbožných lidech, že každý jejich nástroj hraje ke smrti, protože přijímá své nepřátele, tak tyto nástroje hrají životem, neboť přijímají přátele, totiž krásné a skutečné ctnosti: je to symfonie dobrých a svatých skutků. Každý úd vykonává práci, která je mu určena, a činí tak dokonale podle svého určení: oko hledí, ucho naslouchá, čich čichá, chuť chutná, jazyk mluví, ruka se dotýká a jedná, nohy chodí. Všechny jsou naladěny na stejný tón – sloužit bližnímu ke chvále a slávě mého jména a sloužit duši dobrými, svatými a ctnostnými činy – a ve společném souladu všechny poslouchají duši. Tak jsou milé mně, andělům a těm, kdo mě v pravdě okoušejí, a ti je velmi radostně očekávají tam, kde jeden bude mít účast na dobru druhého; a jsou milé také světu. Ať totiž svět chce nebo nechce, bezbožníci se neobejdou bez poslechu tohoto líbezného zvuku. Dokonce se velmi často na tento háček chytají, a vzdalují se tak smrti a vcházejí do pravého života.

Všichni svatí lovili duše na tyto varhany. První, kdo na ně zahrál melodii života, bylo mé sladké a láskyplné Slovo, když na sebe vzalo vaše lidství. A tímto lidstvím spojeným s božstvím hrálo z kříže nevýslovně krásnou melodii a chytilo dítě, lidský rod, a polapilo zlého ducha, jemuž odebralo vládu nad člověkem, který jím byl pro svou vinu tak dlouho ovládán.

Vy všichni se učíte hrát od tohoto učitele. Stejně se od něj učili apoštolové a rozsávali jeho slovo po celém světě; i mučedníci, vyznavači, učitelé Církve a panny, ti všichni lovili duše sladkým zvukem, který vydávali. Pomysli na slavnou pannu Voršilu, která na svůj nástroj hrála tak slavně, že jenom panen ulovila jedenáct tisíc a dvakrát tolik nebo ještě více jiných lidí. Totéž platí o všech ostatních, bez ohledu na způsob, kterým pracují. Co je příčinou? Moje nekonečná prozřetelnost, neboť tyto nástroje jsem jim udě-

lil já, obdařil jsem je životem a naučil je, jak na ně mají hrát. A to, co v tomto životě udělují a dopouštím, slouží k zušlechťování těchto nástrojů, pokud to budou chtít uznat a nebudou se naopak chtít zbavit světla, v němž vidí, a nebudou je chtít nahradit mlhou sebelásky, svou rozkoší a vlastním názorem.

Prozřetelnost je podřízena lásce

Dcero, rozevři své srdce dokořán a otevři zrak intelektu světlu víry, abys viděla, s jak velkou láskou a prozřetelností jsem stvořil člověka, aby se těšil mému nejvyššímu a věčnému dobru. Postaral jsem se o všechno, jak jsem ti řekl: o duši i tělo, o nedokonalé i dokonalé, dobré i zlé, v duchovních i časných věcech, na nebi i na zemi, v tomto smrtelném životě i v onom nesmrtelném.

V tomto smrtelném životě, dokud jste na cestě, jsem vás spoutal poutem lásky: člověk je jím spoután, ať si to přeje nebo ne. Pokud je pouto rozvázáno citem nelásky, přesto člověk zůstává vázán z nutnosti. Kdybyste kvůli své bezbožnosti ztratili cit lásky, musíte beztak konat skutky lásky, protože je sami potřebujete. Abyste si navzájem prokazovali lásku city i skutky, nestvořil jsem ve své prozřetelnosti ani jednoho člověka, který by dokázal všechno, co je zapotřebí k životu; každému z vás jsem dal jinou schopnost, abyste měli důvod ze své vlastní potřeby se utíkat k bližnímu. Proto vidíš, že se řemeslník utíká k dělníkovi a dělník k řemeslníkovi: potřebují se navzájem, protože jeden neumí to, co druhý. Stejně tak klerik a řeholník potřebují světského člověka a světský člověk řeholníka: neobejdou se jeden bez druhého. To platí i ve všech ostatních případech.

Což jsem nemohl dát všechno všem? Jistěže mohl, ale ve své prozřetelnosti jsem chtěl, aby se jeden před druhým pokořovali a byli nuceni si navzájem prokazovat skutky a city lásky.

Na nich jsem zjevil svou velkodušnost, dobrotivost a prozřetelnost, ale oni se nechají svou pomíjivostí vést do temnot. Zahanbují vás vaše vlastní údy, protože ty si navzájem lásku prokazují, vy však ne; když hlavu trápí bolest, ruka jí jde na pomoc, a když se zraní prst, třebaže je tak malý, hlava si ho neoškliví s výmluvou, že má vyšší postavení než on a že je z celého těla nejvznešenější, ale spěchá mu na pomoc sluchem, zrakem, slovem a všemi svými schopnostmi; podobně je tomu se všemi údy.

Nikoli však s pyšným člověkem, který při pohledu na ubožáka, který je jeho údem a trpí nemocí či nouzí, mu pomoc neprokáže – neříkám vším, co má, ale třeba jen slůvkem: naopak mu vyplátní a znechuceně se k němu otočí zády. Překypuje bohatstvím, a přece toho druhého nechá umřít hladem; nevidí, že jeho ničemnost a tvrdost srdce vydávají zápach vanoucí až ke mně a do hlubin pekla.

Já se o onoho ubožáka postarám a pro jeho chudobu ho obdáním největším bohatstvím. Ale proti tomu druhému má Pravda vznese nesmírně závažné výtky, pokud se nenapraví způsobem vylíčeným ve svatém evangeliu, kde je psáno: „Měl jsem hlad, a nedal jsi mi najíst, měl jsem žízeň, a nedal jsi mi napít, byl jsem nahý, a neoblékl jsi mě, byl jsem ve vězení, a nenavštívil jsi mě.“³³ Nijak mu v poslední chvíli neposlouží výmluva: „Ale já jsem tě nikdy neviděl, kdybych tě viděl, učinil bych to pro tebe.“ Ten ničemník dobře ví – to mu řekla má Pravda –, že všechno, co učiní pro své chudé, jako by učinil pro něj. A proto se mu po právu dostane věčného trestu ve společnosti zlých duchů.

Tak vidíš, že se na zemi starám o to, aby lidé neskončili ve věčné bolesti.

Jestliže pozvedneš zrak nad sebe a pohlédneš na mne, život bez konce, jestliže pohlédneš na anděly a na ty, kdo v onom životě bez konce přebývají, neboť Beránkovou mocí obdrželi věčný život, uvidíš, jak jsem uspořádal jejich lásku: uspořádal jsem ji totiž tak, že nikdo v blaženém životě neokouší své osobní dobro, aniž by na něm měli účast také ostatní. Neučinila to moje vůle, to jejich láska je natolik dokonalá a uspořádaná, že se velký těší z dobra malého a malý z dobra velkého. Myslím malý co do velikosti: to však neznamená, že by malý neměl takovou hojnost dobra jako velký, to záleží na jejich stupni, jak jsem ti vysvětloval na jiném místě.³⁴

Jak bratrská je tato láska a jak velkou má moc sjednotit je se mnou a mezi sebou navzájem, protože ze mě ji mají a ze mě ji poznávají s posvátnou bázní a patřičnou úctou, takže když se vzájemně spatří, noří se do mne a ve mně vidí a poznávají důstojnost, k níž jsem je povýšil. Anděl hovoří s lidmi, to je s dušemi

³³Srov. Mt 25, 42.

³⁴Viz výše, kap. 41: „Učení o mostu“, pasáž o blaženosti.

blažených, a blažení hovoří s anděly. Takže se v této radosti lásky každý těší z dobra toho druhého a všichni ve mně jášají a jejich radost nezná stín smutku, jejich sladkost nezná hořkost, neboť mě v životě a ve chvíli smrti okoušeli citem lásky prostřednictvím lásky k bližnímu. Kdo to všechno ustanovil? Moje moudrost se sladkou a podivuhodnou prozřetelností.

A jestliže pohlédneš k očistci, nalezeš v něm mou sladkou a nevýslovnou prozřetelnost v trpících duších, které z nevědomosti ztratily čas; jsou odděleny od těla, a proto již nemají čas získat nějaké zásluhy: proto o ně pečuji prostřednictvím vás, kdo jste dosud ve smrtelném životě a máte pro ně čas, abyste almužnami a božským oficiem, k jehož modlitbě můžete vést mé správce, posty a modlitbami vykonanými ve stavu milosti zkrátili čas jejich trestu tím, že mě prosíte o milosrdenství. Jak sladká je moje prozřetelnost!

Tohle všechno o nitru duše a vaší spáse jsem ti řekl proto, abys měla důvod zamilovat se a odít do světla víry s pevnou nadějí v mou prozřetelnost, abys mohla vyjít ze sebe a abys ve mě důvěřovala ve všem, co máš vykonat, bez jakékoli otrocké lásky.

Péče prozřetelnosti o časné potřeby těch, kdo si dobrovolně zvolili chudobu



ci ti nyní povědět něco málo o způsobech, jimiž 149
uspokojuji hmotné potřeby svých služebníků, kteří ve mě doufají. Mou pomoc obdrží nedokonale nebo dokonale, podle stupně své dokonalosti, podle toho, do jaké míry opustili sebe i svět; ale pečuji o každého z nich. Jsou to moji chudí, chudí v duchu i ve vůli, to znamená, že jsou chudí ze svého duchovního úmyslu, ne jenom proto, že se jim nedostává bohatství; je totiž mnoho těch, kdo jsou chudí, ale chudí být nechtějí: ti jsou bohatí ve své vůli, ale jdou žebrotou, protože nedoufají ve mne a nesnášejí dobrovolně chudobu, kterou jsem jim udělil jako lék pro duši, neboť bohatství by jim uškodilo a bylo by jejich záhubou.

Ale mí služebníci jsou chudí, nejsou to žebraři. Žebrákovi se často nedostává toho, co potřebuje, a kvůli svým potřebám trpí; chudák sice neoplývá hojností, ale přesto je ve svých potřebách

spokojený: nikdy mu totiž nechybím já, a ve mě doufá. Je pravda, že je někdy dovedu téměř do krajnosti, aby lépe viděli a věděli, že obdarovat je a postarat se o ně mohu jen já, aby si zamilovali mou prozřetelnost a objali nevěstu pravé chudoby: tehdy služebník, jímž je Duch svatý, má slitovnost, vidí, že se jim nedostává toho, co tělo potřebuje, a zažehne touhu v člověku, který jim může pomoci, a podnítl jeho srdce: půjdou k němu a on jejich potřeby uspokojí.

Tímto způsobem řídím život svých chudých, kteří jsou mi tak milí, a ve služebnících světa probouzím touhu o ně pečovat. Je pravda, že kvůli tomu, abych vyzkoušel jejich trpělivost, víru a vytrvalost, dopouštím na ně výtky, nespravedlnosti a hrubosti. Nicméně táž osoba, která se vůči nim dopustí nespravedlnosti, je mou slitovností přinucena dát jim almužnu a pomáhat jim v jejich potřebách. Taková je prozřetelnost, jíž obecně pečuji o své chudé.

Svým velkým služebníkům ji však někdy prokazují bez prostřednictví tvora, pouze já sám, jak jsi to slyšela o slavném otci Dominikovi, který v prvopočátcích Řádu, když se jeho bratři ocitli v nouzi a on neměl čím je nasytit, doufal ve světle víry, že se o ně postarám, a řekl: „Posaďte se ke stolu, děti.“ A bratři na jeho slovo z poslušnosti usedli. Tehdy jsem já, který pečuji o člověka, doufajícího ve mne, seslal dva anděly s bělostným chlebem, a bylo ho tolik, že se z něj několikrát dosyta najedli.³⁵ Tento skutek prozřetelnosti jsem neprokázal prostřednictvím tvorů, ale přímo, a to slitovností Ducha svatého.

Někdy svou prozřetelnost prokazují tak, že rozmnožím pokrm, který pro ně nestačí: jak víš, to se stalo milé svaté panně Anežce,³⁶ která mi od dětství až do poslední chvíle sloužila s tak

³⁵Tuto skutečnost, která se udála v Římě v klášteře sv. Sixta, líčí sestra Cecílie v prvním životopise sv. Dominika. Dva bratři, kteří vyšli pro almužnu, se vrátili s prázdnou, protože jediný chléb, který dostali, věnovali žebrákovi. Přesto dal sv. Dominik zvonit k jídlu. Po modlitbě před jídlem vstoupili do refektáře dva mladíci s koši bílého chleba a začali ho rozdělovat nejprve nejmladším bratrům. Když došli až ke sv. Dominikovi, uklonili se a zmizeli. Zde má původ dominikánský zvyk obsloužit u stolu nejprve ty nejmladší.

³⁶Jedná se o Anežku Segni z Montepulciana, dominikánku, která byla blažorečena teprve v roce 1726. Tuto příhodu popisuje Rajmund z Kapuy, netvrdí však, že mnišky z Procenna, prvního kláštera založeného Anežkou, po tři dny jedly jen zeleninu a byliny, ale že se nedostávalo chleba, takže tato světi

opravdovou pokorou a pevnou nadějí, že vůbec nezapochybovala, že jí nebo její komunitě neukážu svou prozřetelnost. Proto se na Mariin příkaz s živou vírou dala do budování kláštera, i když neměla žádný hmotný statek. Víš, že to bylo místo hříšnic. Ale ona nepřemýšlela: „Jak to dokážu?“ Ale s pomocí mé prozřetelnosti z něj učinila svaté místo, klášter, v němž měly přebývat řeholnice. Zpočátku shromáždila osmnáct panen, aniž by cokoli vlastnila, jen v důvěře v to, co jí opatřím, takže jsem jednou dopustil, aby zůstaly po tři dny bez chleba a žily jen o zelenině a bylinách. Kdyby ses mě ptala: „Proč jsi to dopustil, když jsi jim nejdřív slíbil, že nebudou mít nouzi? Zdá se mi, že jejich potřeby netišil, vždyť tělo tvora nepřežije jen o zelenině, aspoň ve většině případech; pokud se nejedná o člověka ve stavu dokonalosti. A i kdyby Anežka byla dokonalá, ostatní sestry dokonalé být nemusely.“ Na to bych ti odpověděl, že jsem to učinil a dopustil, abych ji opojil svou prozřetelností; a protože sestry byly dosud nedokonalé, získaly díky následnému zázraku příležitost k započetí a položení základu světla nejsvětější víry. V onom případě a v mnoha podobných, které se stávají, jsem lidskému tělu umožnil, aby mu trocha zeleniny nebo dokonce úplný půst posloužily lépe než chléb a ostatní strava, kterou člověk normálně potřebuje k výživě. Dobře víš, že tomu tak je, protože to vícekrát zažila na vlastní kůži.³⁷

Říkal jsem ti, že svou prozřetelnost často prokazují rozmnožením pokrmu. Když tedy Anežka po celou zmíněnou dobu setrvala ve mně se světlem víry, řekla mi: „Můj Otče a Pane, věčný ženichu, copak jsi mě nechal odvést tyto dcery z jejich otcovských domů, aby nyní zahynuly hladem? Pane, postarej se o jejich potřeby!“ K té prosbě jsem ji dovedl já: chtěl jsem vyzkoušet její víru, a její pokorná modlitba se mi zalíbila. Proto jsem rozestřel křídla své prozřetelnosti nad těmi, které v mysli přede mne při-

„předla chvály na trpělivost, jejíž mocí je salát dobrý i bez chleba. Děkovala za něj Bohu, neboť i luční trávu nám dává Bůh“, na její modlitbu se však k radosti spolustolovnic objevil „čerstvě upečený chleba, který byl zespoda ještě od popela.“

³⁷Neschopnost přijímat potravu umožnila Kateřině osobní zkušenost s prozřetelností, která dokáže dosáhnout svého cíle i bez běžných prostředků, ale byla pro ni také příležitostí ke cvičení ve ctnosti trpělivosti, jak poznamenává její zповědník a životopisec (*Vita*, 167–177) a jak je zřejmé z listu 92 adresovaného „jednomu florentskému duchovnímu otci“.

vedla, a vnukl jsem myslí jednoho tvora, aby do kláštera odnesl pět malých chlebů. Když jsem to zjevil Anežčině myslí, otočila se k sestřám: „Dcery moje, jděte ke dveřím a přineste ty chleby.“ A ony šly a přinese je na stůl. Tehdy jsem jí při lámání chleba udělal takovou moc, že se z něj všechny pořádně najedly a zbylo ještě tolik, že se nasýtily ještě podruhé.

To jsou činy mé prozřetelnosti, jimiž pečuji o své služebníky, kteří jsou, jak říkám, chudí z vlastní vůle; ale ne pouze z vlastní vůle, ale také z nadpřirozeného ducha chudoby, neboť chudoba by bez duchovního úmyslu neměla žádnou cenu: stejně jako nemá žádnou cenu pro filozofy, kteří z lásky k poznání a z vůle je získat, pohrdali bohatstvím a dobrovolně si volili chudobu, neboť přirozeným světlem poznali, že by jim úsilí o světské bohatství bránilo v dosažení touženého poznání, jež je pro jejich intelekt tím nejvyšším cílem. Ale protože tato vůle po chudobě nebyla duchovní a jejím cílem nebyla sláva a chvála mého jména, nezískávali si filozofové svou chudobou život v milosti a dokonalosti, ale věčnou záhubu.

Zlo pramenící z bohatství

- 150 Nejmilejší dcero, pomysli, jaká hanba padá na ničemné lidi, kteří milují bohatství a nevěnují pozornost ani tomu, co je učí sama jejich přirozenost, aby získali nejvyšší Dobro; filozofové od sebe bohatství odvrhovali, protože chtěli dosáhnout poznání, a věděli, že by jim v tom bránilo. Ale tito chtějí učinit bohatství svým bohem. Je to vidět podle toho, že více litují ztráty bohatství a časných statků, než že ztratili mne, největší a nesmrtelné bohatství.

Když se dobře podíváš, zjistíš, že z této nezřízené touhy a vůle po bohatství pramení veškeré zlo. Z něj se rodí pýcha, protože bohatství vede člověka k touze převyšovat ostatní; rodí se z něj nespravedlnost k sobě i jiným; pýcha, protože z touhy po penězích člověk neváhá okrást svého bratra ani odejmout církvi to, co jí získala krev Slova, mého jednorozeného Syna. Pramení z něj obchod s tělem bližního a s časem: takoví lidé jsou lichváři, kteří jako zloději prodávají, co jim nepatří. Pochází z něj i mlsná touha po mnoha pokrmech a jejich nezřízené požívání; a nečestnost: kdyby neměli co utrácet, neocitali by se často v tak hanebné společnosti.

Kolik vražd a zášti k bližnímu a krutosti a nevěry vůči mně! Myslí si, že si všechno opatřili svou mocí, a nevidí, že to nevlastní a nezískávají mocí svou, ale pouze mou. Ztrácejí veškerou naději ve mne a doufají jen v bohatství. Ale jejich naděje je marná, protože pomíjí spolu s bohatstvím, které ztrácejí buď už v tomto životě – z mého nařízení k jejich prospěchu –, nebo až dojdou smrti. Tehdy pochopí, že jejich naděje byla marná a pomíjivá. Bohatství ochuzuje a zabíjí duši, činí člověka krutým k sobě samému, odnímá mu důstojnost nepomíjivosti a činí ho konečnou věcí, protože spojuje jeho touhu s láskou ke konečným věcem, zatímco by se měl spojit se mnou, nekonečným Dobrem. Tehdy člověku přestává chutnat ctnost a přestává se mu líbit vůně chudoby; ztrácí sebevládu a stává se otrokem bohatství. Nemůže se nasytit, neboť miluje věc, která je menší než on; všechny věci, které jsou, totiž byly stvořeny pro člověka, aby mu sloužily, ne aby on sloužil jim: člověk má sloužit jen mně, neboť já jsem jeho cílem.

Kolika nebezpečím a bolestem se vystavuje člověk na moři a na zemi, aby získal velké jmění a vrátil se do svého města obohacen rozkošemi a uznáním významných lidí, nezajímá se však a nestará o ctnosti a nechce se mu ani trochu trpět, aby získal tyto poklady duše. Jsou zcela zavaleni bohatstvím, vložili do něj celé své srdce a city, jimiž mají sloužit mně, a zatížili své svědomí mnoha nezákonnými zisky. Uvaž, jaké ničemnosti se vystavují a komu slouží: nikoli něčemu trvalému a pevnému, protože dnes jsou bohatí a zítra budou chudí; jednou jsou nahoře, podruhé dole; jednou se jich svět kvůli jejich bohatství bojí a uctívá je, podruhé se jim vysměje, že je ztratili; pak jsou zahrnuti výčitkami, hanbou a nikdo s nimi nemá soucit, neboť vyžadovali lásku pro své bohatství a byli pro něj také milováni – nikoli pro své ctnosti. Kdyby totiž chtěli být a byli milováni pro své ctnosti, nepohasla by ani úcta, ani láska k nim, protože by přišli jen o časný statek, ne o bohatství své ctnosti.

Jak těžce nese jejich svědomí toto břemeno! Je tak obtížné, že ten, kdo je na své pozemské pouti nese, nemůže ani běžet, ani projít úzkou branou. To řekla má Pravda ve svatém evangeliu: že je méně snadné pro boháče vstoupit do věčného života než pro velblouda projít uchem jehly. To se týká těch, kdo s nezřízenou

láskou a ničemným citem vlastní bohatství nebo po něm takto touží. Neboť je mnoho těch, kdo jsou sice chudí, jak jsem ti říkal, ale kvůli svému nezřízenému citu by se svou vůlí zmocnili celého světa, kdyby ho mohli získat. Takoví branou neprojdou, protože je těsná a nízká, a dokud neodhodí na zem svůj náklad, neomezí svou touhu po světských věcech a neskloní hlavu v pokoře, nemohou projít. Jiná brána než tato totiž není.

Ano, je tu široká brána, ale ta je vede do věčného zatracení, a oni jako slepí nevidí svou záhubu a to, že již v tomto životě okoušejí závdavek pekla. V každém případě na ně totiž doléhají bolesti, protože touží mít víc, než mohou. A když to nemají, trápí se, a když něco ztratí, nesou ztrátu bolestně. Jejich bolest je úměrná lásce, s níž onu věc vlastnili. Ztrácejí lásku k bližnímu a neusilují o získání nějaké ctnosti.

Hnilobo světa! Světské věci nejsou prohnilé samy o sobě, protože jsem každou z nich stvořil dobrou a dokonalou, ale prohnilý je ten, kdo se k věcem s nezřízenou láskou upíná a vyhledává je.

Plyne z toho tolik špatností, že bys je nedokázala vypočítat, dceruško moje. Každodenně je vidí a zakoušejí, ale nechtějí ani vidět, ani vědět, jakou újmu jim působí.

Chvála chudoby

- 151 Něco málo jsem ti o ní naznačil, abys poznala poklad, jímž je dobrovolná chudoba vycházející z duchovního úmyslu. A kdo ho zná? Moji milovaní chudí služebníci, kteří odhodili břemeno bohatství, aby mohli projít touto cestou a úzkou branou. Někteří ho odhazují činy i duchem; ti dodržují přikázání a rady, skutkem i úmyslem. Jiní dodržují rady jen v duchu, neboť vlastní bohatství řádně a v posvátné bázni před Bohem a nelpí na něm nezřízeně: nechovají se jako vlastníci, ale jako rozdělovatelé chudým. To je dobré; ale to první je dokonalé, přináší více ovoce a méně obtíží a zvláštním způsobem se zde projevuje má prozřetelnost. O ní ti ještě něco dopovím právě ve chvále na chudobu. Chudý a dokonalý člověk stejně jako chudý a méně dokonalý sklonil hlavu a z pokory se činí malými. A jelikož jsem o druhém případě už mluvil na jiném místě, povím ti něco jen o tom prvním.

Zjevil jsem ti a řekl, že každé zlo, újma a bolest v tomto i onom životě plynou ze sebeuspokojující lásky k bohatství.

Nyní ti však říkám, že každé dobro, pokoj, odpočinek a klid pocházejí z chudoby. Povšimni si, jak tito chudí vypadají, jak jsou radostní a veselí: nezarmucují se nad ničím kromě urážek, kterých se někdo dopustí vůči mně; a nad těmi se rmoutí smutkem, který duši neubíjí, nýbrž obohacuje. Díky chudobě získali největší bohatství; opustili tmu, a proto se nacházejí v dokonalém světle; otočili se zády ke světské zlobě, a proto mají radost; opustili pomíjivé statky, a proto vlastní statky nepomíjivé: a dostává se jim té největší útěchy. Námaha a utrpení je pro ně odpočinkem a ke každému tvorů obdařenému rozumem se chovají spravedlivě a s láskou; žádnému tvorů nestraní.

V kom září ctnost nejsvětější víry a pravé naděje? Kde hoří oheň božské lásky? V těch, kteří se světlem víry ve mne odňali všechnu svou naději světu a všem pomíjivým pokladům a objali nevěstu pravé chudoby s jejími služebnicemi. Víš, kdo jsou tyto služebnice? Pokoření sebe sama, pohrdání sebou a pravá pokora, které slouží duši a posilují její cit a lásku k chudobě. S touto vírou a nadějí mí služebníci zahoří ohněm lásky a setřásají ze sebe bohatství a své vlastní cítění, tak jako slavný apoštol Matouš opustil své bohatství, když nechal peníze na stole a vydal se následovat moji Pravdu.³⁸ Má Pravda vás naučila, jak ji máte následovat a jaká pravidla máte dodržovat, když vás naučila milovat a následovat tuto chudobu. Nepoučila vás jenom slovy, ale i příkladem: od okamžiku svého narození až do poslední chvíle života. On kvůli vám učinil svou nevěstou pravou chudobu, přestože byl pro své spojení s božskou přirozeností, díky níž je jedno se mnou, věčným bohatstvím, sám nejvyšším Bohatstvím.

A chceš-li ho vidět poníženého a v největší chudobě, podívej se na něj jako na Boha, který se stal člověkem a oděl se do vašeho lidství.

Jak vidíš, toto sladké a láskyplné Slovo se zrodilo v chlévě, když byla Maria na cestách, aby vám, poutníkům, zjevilo, že se máte stále znovu rodit v chlévě sebepoznání, v němž jsem se z milosti narodil v nitru vaší duše. Vidíš ho tam mezi dobyt看, v takové chudobě, že ho Maria neměla čím přikrýt. A protože byla zima, nechala ho zahřívát dechem dobytčat a přikryla ho senem.

³⁸Srov. Mt 9, 9; Mk 2, 14; Lk 5, 27.

Oheň lásky chtěl ve svém lidství snášet chlad. Po celý život, dokud byl na světě, chtěl snášet nedostatek, s učedníky i bez nich: učedníci někdy z hladu trhali klasy a jedli z nich zrní.³⁹

A na sklonku svého života, když ho svlékli a bičovali u kůlu a nechali ho žíznit, dává se přibít na kříž v takové chudobě, že ani země, ani dřevo mu neskýtá místo, kam by hlavu složil. A jako opojený láskou činí lázeň ze své krve, když bylo probodeno tělo tohoto Beránka, který krvácel ze všech stran.⁴⁰

V nejvyšší bídě vás obdarovává velkým bohatstvím; na úzkém dřevě kříže vylévá svou hojnost na každého tvora obdařeného rozumem; ochutnává hořkost žluči, a obdarovává vás nejdokonalější sladkostí; ve své úzkosti vám poskytuje útěchu; přibitý na kříž vás zbavuje okovů smrtelného hříchu; stává se služebníkem, a tak vás osvobozuje a vyvádí vás ze služeb zlého ducha; sám je prodán, a přece vás vykupuje svou krví; sebe vydal na smrt, ale vám dává život.

Dokonale vám tedy předal pravidlo lásky, když vám zjevil největší možnou lásku tím, že dal život za vás, kteří jste byli nepřáteli pro něj i pro mne, nejvyššího a věčného Otce. To ovšem nevědomý člověk neví, takže mě uráží a neváží si tak vysoké ceny. Dal vám pravidlo pravé pokory, když se ponížil až k potupné smrti na kříži, a umrtvování, když snášel tupení a velké výčitky, a pravé chudoby, takže svaté Písmo nařiká v jeho osobě: „Lišky mají doupe, ptáci hnízdo, ale Syn Panny nemá kam hlavu složit.“⁴¹ Kdo to všechno ví? Ten, kdo má světlo nejsvětější víry. U koho tuto víru najdeš? U chudých v duchu, kteří se spojili s královskou nevěstou chudobou, a proto odhodili bohatství způsobující temnoty nevěry.

Tato královna vládne království, které nikdy nezachvátí válka, ale stále v něm panuje pokoj a klid. Je bohaté spravedlností, protože to, co způsobuje nespravedlnost, je daleko. Jeho město chrání silné hradby, které nejsou postaveny na zemi nebo na písku, aby je jakýkoli vánek strhl, ale spočívají na živém kameni: na Kristu, sladkém Ježíši, mém jednorozeném Synu. A uvnitř svítí světlo, které nezná tmu, je tam oheň bez chladu, protože mat-

³⁹Srov. Mt 12, 1; také Mk 2, 22 a Lk 6, 1.

⁴⁰Srov. Jan 19, 30.34.

⁴¹Srov. Mt 8, 20; Lk 9, 58.

ka královny je hlubinou lásky. Toto město je zdobeno zbožností a milosrdenstvím, protože z něj byl vyhnán tyran bohatství, který se choval krutě. Žije v něm dobrá vůle ke všem obyvatelům a zalíbení v bližním. Je tam také vytrvalost s prozíravostí, která svému městu nevládne bezhlavě, ale s velkou obezřetností je střezí. Takže duše, která si bere za manželku tuto sladkou královnu chudobu, se stává paní všech těchto pokladů, a to, co náleží jedné, náleží i druhé. Buďte na pozoru, aby do oné duše nevnikla smrtící touha po bohatství: tehdy by byla tohoto dobra zbavena a ocitla by se opět za městskými hradbami, v nejvyšší bídě. Ale dokud je této nevěstě věrná a nezačne se ohlížet po jiných, bude žít navěky v bohatství.

Kdo může takovou nádheru spatřit? Duše zářící světlem víry. Tato nevěsta odívá svého ženicha čistotou, snímá z něj bohatství, které ho poskvřňovalo; zbavuje ho špatné společnosti a uvádí ho do společnosti dobré; očišťuje ho od hniloby lhostejnosti a odhazuje jeho horlivost pro svět a bohatství; snímá z něj všechnu hořkost, aby ho obdařila sladkostí; odstraňuje trny a ponechává růži; vyplachuje žaludek duše od každé zkaženosti způsobené nezřízenou láskou a lehkomyšlností; a když ho vyčistí, nasytí ho pokrmem ctností, které chutnají nesmírně lahodně. Po jeho boku staví služebníky nenávisti a lásky, aby společně vyčistili jeho dům: a tak nenávist k neřesti a k jeho vlastní smyslnosti vymete duši, zatímco láska ke ctnostem ji ozdobí; duše je zbavena i všech pochybností a ztráta otrocké bázně jí dodává jistotu a posvátnou bázeň před Bohem.

Všechny ctnosti, všechny milosti, rozkoše a potěšení, po nichž může duše toužit, a takové, po nichž toužit ani nedokáže, nachází ta duše, která si volí královskou nevěstu pokoru. Nebojí se již protivenství a není nikoho, kdo by se jí mohl postavit; nebojí se hladu ani bídy, protože její víra se zahleděla do mého nitra a získala naději ve mne, svého Stvořitele, od něhož pochází veškeré bohatství a díla prozřetelnosti, a který ji neustále pase a živí. Stalo se snad některému z mých opravdových služebníků, ženichů chudoby, že by zemřel hladem? Nikolí. Našli se však takoví, kteří byli opuštěni svým bohatstvím: doufali v něj místo ve mne, a propadli záhubě. Své služebníky totiž nikdy neopouštím, protože ve mne nepřestávají doufat, a proto o ně pečuji jako dobrý a slitovný

otec, se stejnou radostí, s jakou ke mně přišli, neboť ve světle víry poznali, že od počátku světa až do jeho konce jsem o všechno, jak o duchovní, tak o časné věci, pečoval a pečovat nepřestanu, jak je psáno. Dopouštím to, aby trpěli, jak jsem ti říkal, aby mohli růst ve víře a v naději a abych je odměnil za jejich úsilí; nikdy je však neopustím v jejich potřebách. Ve všem se sladkostí zakoušejí hlubinu mé prozřetelnosti, okoušejí mléko božské sladkosti, a proto se nebojí hořkosti smrti. Naopak s rozechvělou touhou běží, jako by odumřel jejich cit pro sebe a pro bohatství, objímají se s nevěstou pravou chudobou jako zamilovaní a žijící v mé vůli a jsou připraveni snášet horko a chlad, nahotu, hlad a žízeň, soužení a hrubosti, dokonce i smrt, s touhou dát život za lásku k Životu, to je z lásky ke mně, který jsem jejich životem, a prolít krev pro lásku k Pánu.

Pohled na apoštoly, kteří byli chudí, a na další slavné mučedníky, Petra, Pavla, Štěpána a Vavřince, který jako by neležel v ohni, ale odpočíval na loži z květů, a téměř se vysmíval tyranovi: „Tato strana je opečená: natoč si ji a dej se do jídla.“ Velkým ohněm božské lásky zhášel malý ohýnek citu své duše. A Štěpánovi připadaly kameny jako růže: čím to bylo? Láskou, s níž pojali za svou nevěstu pravou a svatou chudobu, když opustili svět ke slávě a chvále mého jména. Přijali ji za svou nevěstu ve světle nejsvětější víry, s pevnou nadějí a ochotnou poslušností: skutky i duchem se stali poslušnými mých přikázání a rad, které jim udělila má Pravda, jak jsem ti říkal.

Tito lidé touží po smrti a život je netěší: budí v nich netrpkost ne proto, že by se chtěli vyhnout námaze a potu, ale proto, že touží po sjednocení se mnou, svým cílem. A jak to, že se nebojí smrti, z níž má člověk přirozeně strach? Protože nevěsta chudoba, kterou si zvolili, jim dodává jistotu a zbavuje je veškeré sebelásky a bohatství: ctností umrtvili přirozenou lásku k životu, takže přijali toto světlo a božskou lásku, které jsou nadpřirozené. A jak by mohl člověk v tomto stavu litovat své smrti? Naopak touží tento život opustit a trápí se, že ho ještě musí snášet, když trvá tak dlouho. Copak by dokázal litovat toho, že opouští světské slasti a bohatství, když jimi tak dlouho pohrdal? Jistě ne, protože kdo nemiluje, necítí bolest, naopak se raduje, že opouští věci, které nemiluje. Ať se na to podíváš z jakékoli strany, najdeš

v nich dokonalý pokoj a klid a veškeré dobro; zato v ničemnicích, kteří vlastní s tak nezřízenou láskou, najdeš nejvyšší zlo a nesnesitelné bolesti: i když zvenčí to někdy může vypadat obráceně, ve skutečnosti to tak je.

Kdekdo si myslel, že chudý Lazar⁴² žije v největší bídě, zatímco boháč, který propadl záhubě, se velmi raduje a žije v blahobytu. Ale tak to vůbec nebylo, protože větší bolesti než ubohý Lazar, postižený malomocenstvím, musel trpět boháč se svým bohatstvím: boháč si totiž uchovával živou vůli, z níž pochází všechna bolest, zatímco v Lazarovi zemřela, a namísto toho žila ve mně, který jsem mu ulevoval v bolestech a dodával mu útěchu. Když ho vyhodili lidé, a především boháč odsouzený k záhubě, a neomyli ho ani se o něj nepostarali, zasáhla má prozřetelnost a přivedla zvíře, které, ač nemá rozum, mu šlo lízat rány; a na konci života ve světle víry vidíte Lazara ve věčném životě a boháče v pekle.

Tak boháči přebývají ve smutku, a moji chudí v radosti. Tisknu si je k hrudi a živím je mlékem mnoha útěch: všechno opustili, a proto mají zcela mne: Duch svatý se stává živitelem jejich duše i těla, bez ohledu na jejich stav. Postarám se, aby jim přišla na pomoc zvířata a nasýtla jejich potřeby: nemocným a osamocněným pošlu jiného osamocněného, který vyjde ze své cely, aby jim pomohl; sama víš, že se ti mnohokrát přihodilo, žes vyšla z cely, abys uspokojila potřeby ubožáků, kteří byli v nouzi. Jindy jsem dal totéž prožít tobě a má prozřetelnost ti přišla na pomoc tímž způsobem, a i když se nedostávalo tvorů, neopouštěl jsem tě já, tvůj Stvořitel. Jak lze vysvětlit, že člověk, který žije v blahobytu a bedlivě se stará o své tělo a halí se do tolika šatů, je neustále neduživý? A že jiný, který objal chudobu a ponechal si jen oděv, který má na těle, je silný a zdravý? Jako by mu nic nedokázalo uškodit, zdá se, že jeho tělu neškodí ani horko ani chlad ani nevyživné jídlo. Příčinou je má prozřetelnost, která o něj pečuje, neboť pro mne všechno opustil.

Z toho vidíš, milovaná dcero, jaký odpočinek a potěšení doprávám těmto svým milovaným chudým.

⁴²Srov. Lk 16, 19–31.

Shrnutí o prozřetelnosti

152



ověděl jsem ti jen několik málo věcí o své prozřetelnosti, kterou prokazují lidem všeho druhu, jak jsem ti říkal. Zjevil jsem ti, že jsem nejdříve stvořil vesmír a potom druhý svět, svět svých tvorů, které jsem učinil ke svému obrazu a podobě; a že jsem všechno od počátku konal a až do konce konat budu prozřetelně, abych vám zajistil spásu. Chci totiž vaše posvěcení, a cokoli vám uděluji, činím to s tímto cílem. To však nevidí ničemní světší lidé, kteří se zbavili světla: a vysvětlil jsem ti, jak se nade mnou pohoršují, neboť jsou nevědomí. Já je však trpělivě snáším a očekávám je až do jejich posledního dne, pečuji, jak jsem ti říkal, o jejich časné i duchovní potřeby, ať jsou hříšníci nebo spravedliví. Hovořil jsem také o nedokonalosti bohatství a ukázal jsem ti jen co by se za nehet vešlo z bídy, do níž vede toho, kdo je vlastní s nezřízeným citem; a povídal jsem ti o dokonalosti chudoby: a o pravém bohatství, které přináší duši, jež si ji volí za nevěsttu doprovázenou její sestrou pokorou. O této pokoře ti povím později v souvislosti s poslušností.

Vysvětlil jsem ti také, jak milá je mi chudoba, jak je mi drahá a jak o ni pečuji svou prozřetelností. Tyto věci jsem ti řekl ke chvále této ctnosti a nejsvětější víry, s níž duše dosahuje tohoto výtečného stavu, abys rostla ve víře a naději a abys přišla tlouci na bránu mého milosrdenství. S živou vírou věř, že splním touhu tvou i svých služebníků, pokud budete chtít až do smrti trpět. Ale potěš se a jásej ve mně, svém ochránci a utěšiteli.

Nyní jsem odpověděl na tvé otázky týkající se prozřetelnosti: prosilas mě totiž, abych přispěchal na pomoc potřebám svých tvorů; a nyní můžeš potvrdit, že nepohrdám svatými a pravými touhami.

Chvála božské lásky

153



ehdy ona duše byla jakoby opilá a zamilovaná do pravé a svaté chudoby. Rozvila se do nejvyšší věčné velikosti a přetvořila se v hlubině nejvyšší, nevýslovné prozřetelnosti, a to tak, že i když setrvala v tělesné nádobě, hleděla na sebe jakoby zvenčí, neboť ji zastínil a uchvátil oheň její lásky. Zrakem intelektu upřeně

hleděla do božské vznešenosti a takto promluvila k nejvyššímu a věčnému Otci:

Věčný Otče! Ohni a hlubino lásky! Věčná krásu, moudrosti, dobrotivosti a slitovnosti! Naděje a útočiště hříšníků! Nevýslovná ušlechtilosti, věčné a nekonečné Dobro! Ty šílený láskou: copak jsi svého tvora potřeboval? Připadá mi, že ano; neboť se k němu chováš, jako bys bez něj nemohl žít, třebaže jsi Život a všechno má život od tebe a bez tebe by ho nemělo nic. Proč tedy tak bláznivě miluješ? Protože ses zamiloval do svého tvora, našels v něm zalíbení a potěšení a jako opojený jeho spásou ho hledáš, a on před tebou prchá; vzdaluje se od tebe, a ty se k němu blížíš: a abys mu byl co nejbliže, nezbylo ti nic jiného, než na sebe vzít jeho lidství.

Co na to řeknu? Jako koktající nedokážu odpovědět nic jiného než „A-a“,⁴³ neboť konečný jazyk neumí vyjádřit dojetí duše, která po tobě nekonečně touží. Možná mohu opakovat Pavlova slova: „Jazyk nedokáže vypovědět, ucho zaslechnout, oko spatřit ani srdce pocítit“⁴⁴ to, co viděl! A cos viděl? „Viděl jsem Boží tajemství.“⁴⁵ Co na to povím? Svými neotesanými myšlenkami nemám co dodat, řeknu ti jen, moje duše, žes okusila a spatřila hlubinu věčné Prozřetelnosti.

Nyní ti vzdávám díky, nejvyšší a věčný Otče, za nezměrnou dobrotivost, kterou jsi zjevil mně, ničemné a nehodné jakékoli milosti.

Ale jelikož vidím, že plníš svatá přání a že tvá Pravda nemůže lhát, toužím po tom, abys mi nyní pověděl něco o ctnosti a o výtečnosti poslušnosti (jak jsi mi, věčný Otče, slíbil), abych se do této ctnosti zamilovala a nikdy neopustila poslušnost k tobě. Kéž se tvé nekonečné dobrotivosti zalíbí povědět mi o její dokonalosti, a co mi v ní brání, kdo mi ji může dát a jaké je znamení o tom, zda ji mám či nemám.

⁴³Srov. Jer 1, 6.

⁴⁴Srov. 1 Kor 2, 9.

⁴⁵Srov. 2 Kor 12, 4.

POSLUŠNOST

Poslušnost Slova a neposlušnost Adama

154



ehdy na ni nejvyšší věčný a slitovný Otec shlédł zrakem svého milosrdenství a slitovnosti a řekl:

Nejdražší a nejmilejší dcero, svatá touha a spravedlivé prosby musí být vyslyšeny; a proto já, nejvyšší Pravda, naplním svou pravdu a splním slib, který jsem ti dal, a tvou touhu. Jestliže se mě zeptáš, kde můžeš

nalézt poslušnost, jaká příčina ti ji odnímá a jaké znamení určuje, zda ji máš či nemáš, odpovím ti, že ji plně nalezneš v sladkém a láskyplném Slově, mém jednorozeném Synu. Tato ctnost byla u něj tak pohotová, že pro její naplnění spěchal k potupné smrti na kříži.

Kdo ti ji může odejmout? Pohleď na prvního člověka, a uvidíš příčinu, která ho zbavila poslušnosti, již jsem mu udělil já, věčný Otec: je to pýcha vycházející ze sebelásky a z touhy zalíbit se družce. Tato příčina mu odňala dokonalost poslušnosti a zavinila neposlušnost, z níž vyplynula ztráta života v milosti a smrt; ztratil poslušnost a upadl do bahna a do velké bídy. A nejen on, ale i celé lidské pokolení, jak jsem ti řekl.

Znamení, podle něhož poznáš, zda tuto ctnost máš či nikoli, je trpělivost; jestliže nemáš trpělivost, chybí ti poslušnost. Zjistíš, že je to pravda, až budu o této ctnosti mluvit.

Ale dávej pozor: poslušnost lze totiž dodržovat dvěma způsoby. Jeden z nich je sice dokonalejší, ale nejsou od sebe odděleny,

naopak spolu souvisejí, jak jsem ti říkal ohledně přikázání a rad.¹ Jeden z nich je dobrý a dokonalý, zatímco ten druhý je nesmírně dokonalý; a do věčného života nedojde nikdo, jestliže nebude poslušný: bez poslušnosti totiž nikdo nemůže vstoupit, neboť nebeskou bránu, zavřenou Adamovou neposlušností, znovu otevřel klíč poslušnosti.

Způsobila to má nekonečná dobrotivost, neboť jsem viděl, že se člověk, kterého tolik miluji, nemohl navrátit ke mně, svému cíli, a proto jsem vzal klíče poslušnosti a vložil je do rukou sladkému a láskyplnému Slovu, své Pravdě; a on jako vrátný odemkl bránu do nebe. Bez tohoto klíče a bez tohoto vrátného, mé Pravdy, nemůže do nebe nikdo vystoupit, a proto ve svatém evangeliu řekl, že nikdo nemůže přijít ke mně, Otci, jinak než skrze něho.² Když při nanebevstoupení opustil společnost lidí a s jástem se vrátil ke mně do nebe, zanechal vám tento sladký klíč poslušnosti. A jak víš, přenechal ho svému zástupci, Kristu na zemi, jemuž jste všichni zavázáni poslušností až do smrti. Kdo se této poslušnosti zřekne, je ve stavu zatracení, jak jsem ti vysvětloval na jiném místě.³

Nyní chci, abys spatřila a poznala tuto nad jiné výtečnou ctnost a její původ v pokorném a neposkvrněném Beránkovi.

Co bylo příčinou nezměrné poslušnosti tohoto Slova? Byla to láska, kterou choval k úctě vůči mně a k vaší spáse. Odkud tato láska pocházela? Ze světla osvěcujícího zrak jeho duše při pohledu na božské Bytí a věčnou Trojici: tak stále hleděl na mne, věčného Boha.

Tento pohled v něm rodil onu nesmírně dokonalou věrnost, kterou ve vás nedokonalým způsobem probouzí světlo nejsvětější víry. Byl totiž věrný mně, svému věčnému Otci, a proto běžel ve slavném světle cestou poslušnosti. Láska není nikdy osamocena, doprovázejí ji totiž všechny pravé a skutečné ctnosti, neboť každá z nich se rodí z lásky k milosrdné lásce, třebaže Slovo je má jiným způsobem než vy. Ale láska se pojí především s trpělivostí, která je její mízou: trpělivost je znamením, že duše přebývá v milosti a opravdu mě miluje. Proto matka, totiž láska, dala poslušnosti

¹Srov. výše kap. 47.

²Srov. Jan 14, 6.

³Viz výše, kap. 115.

za sestru ctnost trpělivosti a spojila je navzájem, takže se nikdy nemůže ztratit jedna z nich, aniž by se přitom neztratila i ta druhá: buď je máš obě, nebo nemáš ani jednu z nich.

Tato ctnost má chůvu, která ji sytí, totiž pravou pokoru, takže duše je natolik poslušná, nakolik je pokorná, a je natolik pokorná, nakolik poslouchá. Pokora je chůva a kojná lásky, proto její mléko posiluje ctnost poslušnosti. Oděv, jímž ji tato chůva opatřuje, je pohrdání sebou, oděv tupení, urážek a hrubostí, nelibosti nad sebou a zalíbení ve mně. Na kom tento oděv nalezneš? Na sladkém Kristu Ježíši, mém jednorozeném Synu. Kdo se pokořil více než on? Nasytil se potupami a hrubostmi, neměl v sobě zalíbení, to znamená, že umrtvil svůj tělesný život proto, aby se zalíbil mně. A kdo je trpělivější než on? Nepozvedl hlas k nářku, ale trpělivě přijímal nespravedlnosti, jako zamilovaný naplňoval mou poslušnost, kterou jsem mu udělil já, jeho věčný Otec.

U něho ji tedy naleznete dokonalou a úplnou. Zanechal vám toto pravidlo a učení a sám je jako první dodržoval. Toto učení je pro vás zdrojem života, protože to je přímá cesta. On je cesta, vždyť rovněž řekl, že je „cesta, pravda a život“, a řekl také, že kdo po ní půjde, bude chodit za plného světla, takže se mu nemůže přihodit, že by učinil něco zlého nebo že by se něco zlého stalo jemu, aniž by si toho povšiml, protože se sebe strhl temnotu sebelásky, v níž upadal do neposlušnosti. Jak jsem ti říkal, je s ním pokora, z níž plyne poslušnost. Stejně tak jsem ti říkal, a znovu ti to opakuji, že neposlušnost pochází z pýchy, zrozené ze sebelásky, když se člověk zbaví pokory. Sestrou, kterou sebeláska dává neposlušnosti, je netrpělivost, živená pýchou; a ve tmě nevěrnosti běží duše cestou temnoty, která ji vede do věčné smrti.

Všeobecná poslušnost

Všichni byste měli tuto slavnou knihu⁴ číst, neboť je v ní psáno o této ctnosti i o všech ostatních.

Zjevil jsem ti tedy, kde můžeš nalézt poslušnost, odkud pochází, kdo jí dělá společnost a kdo ji živí, a nyní ti povím o poslušných i neposlušných zároveň a o poslušnosti všeobecně i jednotlivě, to znamená o poslušnosti přikázání a o poslušnosti rad.

⁴knihla Slova

Celá vaše víra je založena na poslušnosti, protože poslušností mi ukazujete svou věrnost. Moje Pravda dala všem přikázání zákona: prvním z nich je milovat mě nade vše a bližního jako sebe sama. Přikázání jsou spolu tak těsně spjata, že nelze dodržovat jedno, aniž by člověk dodržoval i všechna ostatní, a nelze ani zanedbat jedno přikázání, aniž by byla zanedbána i ta ostatní.⁵ Kdo dodržuje tato dvě přikázání, dodržuje i ta zbývající, je věrný mně i svému bližnímu, miluje mě a má zalíbení v mých tvorech. Proto je poslušný, podřizuje se přikázáním zákona a tvorům z lásky ke mně, pokorně a trpělivě snáší všechnu námahu a neúctu od bližního.

Tato poslušnost byla u Slova tak výtečná, že jste z ní všichni obdrželi milost, stejně jako vám Adamova neposlušnost přinesla smrt.⁶ Ale kdyby tento klíč zůstal v rukou Slova a vy jste ho nemohli použít, nestačilo by to. Již jsem ti říkal, že tento klíč znovu otevřel nebe a že ho Slovo předalo do rukou svého zástupce. Ten ho předává všem, kdo přijmou svatý křest, v němž každý slibuje, že se odříká zlého ducha, světa, jeho slávy a rozkoší: slibuje tedy poslušnost, a proto dostává klíč poslušnosti. Tak tedy každý osobně vlastní stejný klíč jako Slovo. A pokud se člověk nesnaží ve světle víry a rukou lásky odemknout nebeskou bránu tímto klíčem, nikdy do ní nevstoupí, přestože ji už otevřelo Slovo. To proto, že jsem vás stvořil bez vás, aniž byste mě o to prosili, miloval jsem vás, ještě než jste byli, ale nespasím vás bez vás.

Je tedy třeba, abyste tento klíč nosili v ruce, abyste jednali tak, jak je zapotřebí, a neusedali: je zapotřebí, abyste šli dál po cestě a ve světle učení mé Pravdy, nesmíte se zastavovat a vkládat cit do konečných věcí, jako to činí hlupáci po vzoru starého člověka, svého praotce, který zahodil klíč poslušnosti do bahna, rozdrtil ho kladivem pýchy a nechal ho zrezivět sebeláskou. Pak však přišlo Slovo, můj jednorozený Syn, který nesl tento klíč poslušnosti v ruce a očistil ho ohněm božské lásky, vytáhl ho z bahna, umyl jej svou krví, narovnal nožem spravedlnosti a vyklepal vaše ničemnosti na kovadlině svého těla. A obnovil ho tak dokonale,

⁵Srov. Mt 22, 37–40.

⁶Srov. Řím 5, 19.

že ať se ho člověk sebevíc snaží zničit svobodnou vůlí, může ho mocí mé milosti toutéž svobodnou vůlí vždycky zase spravit.

Člověče, který jsi slepější nad slepce, tys zničil klíč poslušnosti a nijak se ho nesnažíš spravit! Myslíš si snad, že ti nebe znovu otevře neposlušnost, když ti je předtím zavřela? Myslíš si snad, že pýcha, která spadla z nebe, do něj může znovu vystoupit? Myslíš si, že budeš ve svém roztrhaném a špinavém šatě vpuštěn na svatbu? A že když sedíš a spoutáváš se okovy smrtelných hříchů, budeš chodit? Nebo že si dokážeš odemknout bránu bez klíče? Nepředstavuj si, že to dokážeš, protože tvé představy by byly klamné. Potřebuješ vysvobodit ze smrtelného hříchu. Tak z něj vyjdi svatou zpovědí a zkroušeností srdce, odčih ho a dej si předsevzetí, že se již nikdy nedopustíš urážky. Pak zahod' na zem ošklivý a špinavý oděv a ve svatebním šatu se rozběhni se světlem a klíčem poslušnosti v ruce a odemkni bránu. Dobře si ten klíč přivaž provazem umrtvování a nelibosti nad sebou a nad světem; přivaž ho k touze po mně, svém Stvořiteli, a opásej se jím, abys ho neztratil.

Dceruško, věz, že si mnozí vzali klíč poslušnosti, protože ve světle víry uviděli, že jinak neuniknou věčné záhubě. Ale jen ho drželi v ruce, nepřivázali ho na provaz a neopásali se jím; neoděli se dokonale do vůle zalíbit se mi, neboť se stále chtěli líbit sami sobě. Nestáli o provaz umrtvování, naopak se těšili z lidské chvály. Tak mohou klíč kdykoli ztratit, jakmile na ně dolehne nějaká námaha nebo soužení, ať duchovní či tělesné; a pokud o něj moc nedbají, často povolí stisk ruky své touhy, takže ho nadobro ztratí. Tuto ztrátu však mohou napravit, neboť dokud jsou v tomto životě, mohou klíč znovu najít, pakliže si to přejí; nikdy by ho nenašli, kdyby si to nepřáli. A kdo jim ukáže, že ho ztratili? Netrpělivost: s poslušností je totiž spjata trpělivost, a když duše není trpělivá, je to znamením, že v ní není ani poslušnost.

Jak milá a slavná je tato ctnost, zahrnující i všechny ostatní, protože je počata a zrozena láskou! Na ní je založena skála nejsvětější víry; je jako královna, a kdo si ji zvolí za nevěstu, nepocítí žádné zlo, ale jen pokoj a klid: rozbouřené moře mu neuškodí, ať je bouře sebedivočejší, protože nedosahuje do nitra jeho duše. Když je urážen, necítí nenávisť, protože mu bylo přikázáno

odpouštět, a on chce být poslušný; nesouží se obavami, zda jeho přání zůstanou nevyslyšena, protože mu poslušnost přikázala toužit jen po mně, který mohu, umím a chci jeho touhy naplnit: zcela se zbavil všech světských radovánek. Tak ve všech věcech, jejichž výčet by byl příliš dlouhý, nachází pokoj a klid, neboť si zvolil za nevěstu tuto královnu – poslušnost –, kterou jsem ti dal jako klíč k nebi.

Poslušnosti, pluješ bez námahy a bez nebezpečí dosahuješ přístavu spásy! Připodobňuješ se Slovu, mému jednorozenému Synu, vystupuješ na loďku nejsvětějšího kříže a připravuješ se na utrpení, abys dostála poslušnosti Slovu a neopustila jeho učení. Naopak ho činíš stolem, na němž přijímáš pokrm duší, a nepřestáváš milovat bližního!

Odiváš se do pravé pokory, a proto netoužíš po cizích věcech, které nejsou v mé vůli. Jsi přímá a neznáš dvojakost, protože činíš srdce upřímným a zbavuješ je pokrytectví, a miluješ mého tvora svobodně, bez předstírání.

Jsi jako jitřenka přinášející světlo božské milosti. Jsi slunce, které hřeje, protože máš vřelost lásky. Dáváš zemi plodnost: s tebou všechny nástroje duše i těla přinášejí ovoce života sobě i bližnímu.

A jsi celá radostná, protože tvou tvář nezachmuřuje netrpělivost. Naopak, sladce z ní vyzařuje trpělivost a pokoj, který ti dodává tvá neochvějnost. Jsi velká svou neúnavnou vytrvalostí: tak velká, že vyplňuješ prostor od nebe až k zemi – neboť vytrvalost má moc rozrazit nebe dokořán. Jsi ztracená a neznámá perla, po níž svět šlape, a sama od sebe se pokořuješ tím, že se podřizuješ tvorům.⁷

Tvá moc je tak velká, že tě nikdo nepřemůže, neboť jsi opustila smrtelné otroctví smyslnosti, které tě zbavovalo veškeré důstojnosti. Když tento nepřítel zhynul díky nenávisti a nelibosti, které jsi pojala ke svým rozkoším, získala jsi zpět ztracenou svobodu.

Újma způsobovaná neposlušností

Nejdražší dcero, chci ti říct, že to všecko učinila má dobrotivost 156
a prozřetelnost, jimiž jsem zabezpečil, aby Slovo spravilo klíč

⁷Srov. Mt 13, 44–46.

poslušnosti. Ale lidé, kteří odhodili veškerou ctnost, se chovají právě naopak. A jako zvířata puštěná ze řetězu, neboť nemají řetěz poslušnosti, spěchají, aby upadli z bláta do louže, z hříchu do hříchu, z ničemnosti do ničemnosti, z temnoty do temnoty a ze smrti do smrti: dokud se neocitnou na kraji propasti, v poslední okamžik života, s červem svědomí, který je ustavičně hryže. A přestože se ještě mohou obrátit k poslušnosti příkázání, neboť mají čas litovat dosavadních neposlušností, bude to pro ně velmi svízelné a těžké, protože hodně přivykli hříchu. Proto ať se nikdo nespolehá, že se klíče poslušnosti chopí na samém prahu smrti, třebaže můžete a máte doufat, dokud je čas; ale nikdo by na to neměl spoléhat tak, že by odkládal nápravu svého života.

A kdo je příčinou tolikerého zla a tak velké slepoty, která způsobuje, že tento poklad nedokážou poznat? Je to mrak seblásky a ničemná pýcha, kvůli níž opustili poslušnost a upadli do neposlušnosti. Jestliže nejsou poslušní, jsou netrpěliví, jak jsem říkal, a ve své netrpělivosti se souží nesnesitelnými bolestmi. Netrpělivost je odvádí daleko od cesty pravdy a svádí je na cestu lži, činí je služebníky a přáteli zlého ducha, a pokud se nenapraví, čeká je pro jejich neposlušnost věčný trest spolu s jejich pány, zlými duchy. Avšak mé milované děti, které dodržují zákon a jsou poslušné, se těší a jásají ve věčném pohledu na mne spolu s pokorným a neposkvrněným Beránkem, který zákon ustanovil, dodržoval a daroval. Kdo ho v tomto životě dodržuje, okouší pokoj a v blaženém životě obdrží nejdokonalejší pokoj, do něhož se oděje, pokoj, v němž nejsou žádné boje, ale samotné dobro, bez jakéhokoliv zla: bezpečí bez obav, bohatství bez chudoby, sytost bez nepříjemných pocitů, hlad bez bolesti, světlo bez temnot, nejvyšší a nekonečné, nikoli konečné Dobro, na němž mají účast všichni, kdo je v pravdě okoušejí.

Kdo duši přivedl doprostřed takového dobra? Beránkova krev: mocí této krve zmizela rez z klíče poslušnosti, takže mohl otevřít nebeskou bránu. Bránu do nebe tedy otevřela poslušnost.

Hloupí a bláhoví lidé, přestaňte otalet a vyjděte z bahna nečistot, kde se jako vepři rozvalujete v bahně tělesnosti. Otočte se zády k nespravedlnostem, vraždám, nenávisti a zášti, pomluvám, reptání, odsuzování a krutostem, kterými běžně častujete svého bližního, zanechte krádeží, zrad, nezřízených vášní a světských

radovánek. Vylomte rohy pýše, protože tak uhasíte nenávisť, kterou chováte v srdci vůči tomu, kdo vás uráží. Porovnejte urážky, kterých se dopouštíte vůči mně a svému bližnímu, s urážkami, jichž se někdo dopustil vůči vám, a zjistíte, že ve srovnání s tím, co činíte mně a jim, je vaše vlastní zranění ničím. Dobře si uvědomte, že když setrváváte v nenávisti, urážíte mne, protože překračujete mé přikázání, a urážíte i bližního, protože mu nedáváte lásku. Bylo vám přece přikázáno, abyste mě milovali nade všechno na světě a bližního jako sebe sama. Nebyla vám dána žádná podmínka omezující rozsah této lásky, nebylo vám přece řečeno: miluj bližního, ale pokud tě urazí, přestaň ho milovat. Vůbec ne: byla vám přikázána svobodná a upřímná láska, protože vám ji dala má Pravda, která ji upřímně naplňovala a uskutečňovala. Se stejnou upřímností máte dodržovat přikázání lásky i vy: jinak způsobíte újmu sobě a poškodíte svou duši, neboť ji tak zbavíte života v milosti.

Uchop tedy a drž klíč poslušnosti světlem víry. Nechod' už v temnotě a chladu, ale spíše přilni k této poslušnosti vroucí láskou, abys tak se všemi, kdo zachovávají zákon, mohla okoušet věčný život.

Zvláštní poslušnost



ilá dcero, v některých lidech se rozhoří milý a láskyplný oheň k této poslušnosti, a protože není ohně lásky bez nenávisti ke své vlastní smyslnosti, s horlivostí poroste i tato svatá nenávisť. Díky ní a díky této lásce se tito lidé nespokojí se všeobecně platnými přikázáními zá-

157

kona, jimž jste všichni zavázáni poslušností, pokud chcete mít život, jak jsem říkal, neboť jinak byste měli smrt. Tito lidé tedy na sebe berou zvláštní poslušnost, jejímž cílem je dosáhnout velké dokonalosti, a zachovávají věrnost evangelním radám skutky i duchem. Tito lidé se z nenávisti k sobě a proto, aby zcela umrtvili svou vůli, chtějí zavázat pevněji. Proto se buď připoutávají ke jhu mé poslušnosti a stávají se řeholníky, nebo se mimo jakýkoli řeholní řád poutají k nějakému duchovnímu vůdci a podřizují mu svou vůli, aby se jim šlo rychleji k nebeské bráně. To jsou ti, o nichž jsem ti říkal, že si volí nanejvýš dokonalou poslušnost.

O všeobecné poslušnosti jsem již mluvil, ale protože vím, že sis přála, abych ti pověděl o zvláštní poslušnosti, která je nanejvýš dokonalá, povím ti i o ní: věz však, že neopouští tu první, je jen dokonalejší. Proto jsem ti řekl, že obě podoby poslušnosti jsou spolu spjaty tak, že je od sebe nelze oddělit.

Říkal jsem ti také, odkud poslušnost pochází, kde se nalézá a co jí brání; tyto zásady platí i ohledně zvláštní poslušnosti, o níž budu hovořit nyní.

Zvláštní poslušnost v řeholních rádech

158



uše, která s láskou vzala na sebe i jeho poslušnosti příkázání a následuje učení mé Pravdy způsobem, který jsem ti vysvětlil, a cvičí se ve ctnostech, dojde od této běžné poslušnosti až k druhé poslušnosti díky témuž světlu, které jí přivedlo k té první. Se světlem svaté víry totiž pozná v krvi pokorného Beránka mou Pravdu: pravdu o mé nevyřčené lásce k ní a její slabosti, která jí nedovoluje, aby mi odpověděla s patřičnou dokonalostí. S tímto světlem pak začíná hledat, jak a na jakém místě by mi mohla nejlépe splatit svůj dluh, posílit svou slabost a zabít svou vůli. Když o tom duše ve světle víry důkladně zauvažuje, nalezne ono místo, totiž řeholní stav. Jeho původcem je Duch svatý, který jej postavil jako loď pro duše, které chtějí dospět k této dokonalosti, aby je dopravila do přístavu spásy.

Duch svatý je i majitelem této lodi, nikdy ji neopouští, bez ohledu na viny některého z řeholníků, který porušil řeholi svého řádu, neboť tak urazí pouze sám sebe, třebaže se může stát, že vinou kormidelníka házejí lodí vlny: může se totiž přihodit, že na ní budou špatní a ničemní pastýři, které majitel ustanovil představenými. Ale tato loď je sama o sobě tak sladkým místem, že by to tvůj jazyk nedokázal vypovědět.

Takže tato duše, v níž se silně rozhořel oheň touhy a svatá nenávisť k ní samé, nalezne toto místo ve světle víry, a pokud je opravdu poslušná a dokonale dodržovala běžnou poslušnost, vstupuje na ni jako mrtvá. To neznamená, že pokud na ni vstoupí jako nedokonalá, nemůže dosáhnout dokonalosti, naopak, jenom se musí chtít cvičit ve ctnosti poslušnosti. Totiž většina těch, kdo na ni vstupují, je nedokonalá: někdo na ni vstupuje dokonalý,

jiný dosud nezralý a jiný zase ze strachu, další kvůli vytrpěným bolestem a jiný kvůli lichotkám. Všechno pak záleží na tom, zda se budou cvičit ve ctnosti a vytrvalosti až do smrti; nelze totiž vynášet soudy o vstupu, ale teprve o vytrvalosti onoho člověka. Mnozí se totiž při vstupu zdáli být dokonalí, ale pak se ohlédli zpět nebo v řádu zůstali ve velké nedokonalosti. Proto způsoby a činy, s nimiž tito lidé vstupují na loď, nemohou být posuzovány, neboť všechny jsem je ustanovil já, který povolávám duše různými způsoby. Posuzovat lze totiž jen na základě toho, jak po svém vstupu na loď dál setrvají v pravé poslušnosti.

Tato loď je bohatě zařízena, a proto se podřízený nemusí starat o své potřeby ani po duchovní, ani po časné stránce. Jestliže má totiž pravou poslušnost a dodržuje řeholní pravidla, postará se o něj majitel lodi, jímž je Duch svatý. Když jsem hovořil o své prozřetelnosti, řekl jsem ti, že jestliže jsou mí služebníci chudí, nejsou žebráci; zde totiž nacházejí vše, co potřebují.

To velmi dobře prožili a prožívají ti, kdo dokonale dodržují řeholní pravidla. Stačí si povšimnout, že v dobách, kdy řády vzkvétaly mocí pravé chudoby a bratrské lásky, nikdy neměly nedostatek obživy, naopak se jim jí dostávalo víc, než potřebovaly. Ale když do nich později pronikl zápach sebelásky a zvyk žít si sám pro sebe a začala chřadnout jejich poslušnost, objevil se také nedostatek časných statků. Čím víc jich mají, do tím větší žebroty upadají. A je spravedlivé, že i v těch nejmenších věcech zakoušejí ovoce neposlušnosti; kdyby byli poslušní, dodržovali by slib chudoby a neměli by osobní věci a nežili by jen pro sebe.

Zakladatelé řeholních řádů

Na této lodi se nalézá bohatství svatých pravidel, která jsou sestavena s takovým řádem a světlem těmi, kdo se stali chrámem Ducha svatého.

Pomysli na Benedikta a na řád, s nímž uspořádal svou loď.

Pomysli na Františka: s jakou dokonalostí a vůní chudoby, perlami ctností uspořádal loď svého řádu, namířil její příď k vysoké dokonalosti – a sám ji jako první uváděl ve skutek –, když dal svým bratřím za nevěstu pravou a svatou chudobu, kterou si jako první vyvolil on sám, a zvolil si umrtvování sebe samého. Neměl v sobě zalíbení, a proto netoužil po tom, líbit se nějakému

tvoru, ale pouze mé vůli; naopak toužil, aby byl světem pošlapán, aby jeho tělo bylo souženo a vůle zabita, aby byl oděn potupami, bolestmi a zlobou, a to z lásky k pokornému Beránkovi, který se z lásky nechal přibít na kříž. Proto obdržel tu mimořádnou milost, že se na jeho těle objevily rány mé Pravdy, takže se vně, na nádobě jeho těla, zjevovalo to, co přebývalo v citu jeho duše. Tímto způsobem otevřel cestu svým bratřím.

Můžeš namítnout: copak ostatní lodě, totiž ostatní řeholní řády, nestojí na témže základu? Ano, ale i když se zakládají na tomtéž, je to podobné jako u ctností: všechny ctnosti mají život z lásky, a zároveň je někomu vlastní jedna ctnost a někomu zase jiná – a přece všechny spočívají v lásce. Tak je tomu i u těchto lidí. Chudáčku Františkovi byla vlastní pravá chudoba. A v lásce učinil tuto chudobu základem pro svou loď, s mnoha přísnými ustanoveními pro dokonalé, nikoli pro obyčejné lidi. Těchto dokonalých je málo. Pro jejich hříchy se jejich počet sice zvýšil, ale jejich ctnost se oslabil, to ovšem nezavinila loď, ale neposlušnost podřízených i špatných představených.

A pomysli na loď svého otce Dominika, mého milovaného syna, kterou dokonale uspořádal, aby na ní bylo dbáno jen na mou úctu a na spásu duší prostřednictvím světla poznání. Chtěl stavět na tomto světle, aniž by opustil pravou a dobrovolnou chudobu. Naopak ji měl, a na znamení chudoby a nenávisti k jejímu protikladu pohrozil v závěti svým dětem prokletím, pokud budou vlastnit nebo držet něco pro sebe, ať už společně nebo jednotlivě; to bylo znamením, že si za nevěstu zvolil tuto královnu chudobu.

Jako svůj zvláštní cíl si stanovil světlo poznání, které mělo potírat chyby, jež se tehdy ve světě rozšířily. Vzal tedy na sebe úkol Slova, mého jednorozeného Syna. Ve světě působil jako apoštol, s pravdou a světlem rozsával mé slovo, odháněl temnoty a přinášel světlo. Byl lampou, kterou jsem dal světu prostřednictvím Marie, a ustanovil jsem ho do mystického těla svaté Církve jako potíratele bludů. Proč jsem řekl „prostřednictvím Marie“? Protože jí má dobrotivost svěřila úkol obdařit ho oděvem.⁸

⁸Srov. *Legenda Aurea* od Jakuba de Voragine, podle níž se Reginaldovi z Orleansu, který po rozhodnutí vstoupit do dominikánského řádu onemocněl, zjevila Panna Maria a ukázala mu řádový hábit.

U jakého stolu dává svým synům pokrm světla poznání? U stolu křížě; na kříži spočívá stůl svaté touhy, u něhož se k mé cti posilují dušemi. Přeje si, aby jeho synové nedbali o nic jiného než o to, aby setrvávali u tohoto stolu se světlem poznání a hledali slávu a chválu mého jména a spásu duší. A aby je přitom nic nevyrušovalo, zbavuje je starostí o časné věci a chce, aby byli chudí. Neměl snad dost důvěry a bál se, že se o jejich potřeby nepostarám? Ne, naopak jí tak překypoval, že pevně doufal v mou prozřetelnost.

Chce, aby dodržovali poslušnost a poslušně vykonávali to, proč byli povoláni. A protože život v nečistotě kalí zrak intelektu – a nejen intelektu, ale vinou hanebné neřesti i tělesný zrak – a protože nechce, aby jim cokoli zatemňovalo toto světlo, díky němuž lépe a dokonaleji docházejí poznání, přikazuje jim třetí slib, totiž slib zdrženlivosti, a vyžaduje, aby ho všichni dodržovali v pravé a dokonalé poslušnosti; třebaže je dnes dodržován špatně. Temnotami pýchy zahalují i světlo poznání: temnoty sice nemohou proniknout do světla, ale zatemňují jejich duše. Kde je pýcha, nemůže být poslušnost; už jsem ti přece říkal, že člověk je natolik pokorný, nakolik je poslušný, a natolik poslušný, nakolik je pokorný. Zřídka kdy se stane, že člověk, který porušil slib poslušnosti, neporuší také slib zdrženlivosti a pravé chudoby.

Tak tedy Dominik uspořádal svou loď a zabezpečil ji těmito třemi sliby: slibem poslušnosti, zdrženlivosti a pravé chudoby. Byl zcela realistický, nepřikázal jejich dodržování pod vinou smrtelného hříchu.⁹ Osvícen mnou, pravým světlem, prozřetelně myslel na ty, kdo mohou být méně dokonalí; přestože všichni, kdo dodržují řád, jsou v dokonalosti, život jednoho může být dokonalejší než život druhého; přesto pro všechny, dokonalé i méně dokonalé, je na této lodi dost místa.

Následoval mou Pravdu, když prohlásil, že si nepřeje smrt hříšníka, ale aby se obrátil a byl živ. Postavil velkou loď plnou radosti a krásné vůně: líbeznou zahradu.

Ale ničemníci, kteří nedodržují pravidla řádu a překračují je, nechali tuto zahradu zplanět a zošklivit, třebaže se sami živí na její hrudi, takže jí zbylo jen málo vůně ctností a světla poznání.

⁹Narážka na *Konstituce* dominikánského řádu, podle nichž vnitřní pravidla řádu zavazují členy *ad poenam, non ad culpam*.

Tím nemyslím řád samotný, v němž je obsaženo všechno dobro, jak jsem ti říkal. Jistě tak nevypadal od počátku, v době svého rozkvětu, tehdy se v něm naopak nacházeli velmi dokonalí lidé: vypadali jako spousta svatých Pavlů a měli tak velké světlo, že se zdálo, že neexistuje temnota chyb, která by se před nimi nerozplynula.

Pomysli na slavného Tomáše,¹⁰ který hleděl zrakem svého ušlechtilého intelektu na mou Pravdu, v níž získal nadpřirozené světlo a poznání vlité milostí; takže dosáhl většího poznání modlitbou než studiem. Byl jasně zářícím světlem, které svítilo jeho řádu a mystickému tělu svaté Církve a rozptylovalo temnotu bludů.

Pohled' na panického mučedníka Petra,¹¹ který svou krví vnesl světlo do temnot tolika bludů: nenáviděl blud natolik, že byl ochoten kvůli němu položit život. A dokud žil, bylo jeho trvalou starostí modlit se, kázat, disputovat s bludaři a zpovídat, hlásat pravdu a bez jakýchkoli obav šířit víru. A to nejen v průběhu života, ale i v okamžiku smrti; když totiž umíral a přestal mu sloužit hlas a nedostávalo se mu inkoustu, namočil si prst do vlastní krve: ale protože neměl papír, sklonil se tento slavný mučedník k zemi a na ní vyznal svou víru, to je „Credo in Deum“. Jeho srdce hořelo v peci mé lásky, a proto nezpomalil krok a neotočil se nazpět, když poznal, že zemře – před smrtí jsem mu totiž zjevil jeho konec –, ale jako opravdový rytíř, bez jakékoli otrocké bázně, vyšel na bitevní pole. Mohl bych ti vyprávět o mnoha podobných, o mnohých, kteří sice neprošli mučednickou smrtí tělesně, ale prošli jí duchovně, jako Dominik. Poslechni si, jaké dělníky poslal tento otec do své vinice, aby v ní pleli bodláčí neřestí a sázeli ctnosti!

Dominik a František se stali opravdu dvěma sloupy podpírajícími svatou církev: František chudobou, která mu zvláštním způsobem byla vlastní, jak jsem ti říkal, a Dominik poznáním.


159 Hovořil jsem o místech, v nichž nalezněš poslušnost, to znamená o lodích uspořádaných Duchem svatým prostřednictvím

¹⁰Jedná se o svatého Tomáše Akvinského (1225–1274), nazývaného *Doctor Communis* nebo také *Akvinské slunce*.

¹¹Svatý Petr z Verony, dominikánský mučedník, umučen v roce 1254 a kanonizován o rok později.

těchto zakladatelů: proto jsem ti říkal, že Duch svatý je majitelem lodí založených ve světle nejsvětější víry, abys v tomto světle poznala, že má slitovnost, Duch svatý, je opravdu řídí; a zjevil jsem ti dokonalost těchto míst a řádů. Nyní ti povím o poslušnosti a neposlušnosti těch, kdo na této lodi jsou, a budu mluvit povšechně, ne o určitém člověku nebo o nějakém řádu. Ukážu ti zároveň vinu neposlušného člověka i ctnost poslušného, abys je od sebe mohla lépe rozeznat; a uvidíš, jak má jednat ten, kdo nastupuje na loď řádu.

Jak se chovají ti, kdo jsou poslušní

 ak má tedy jednat ten, kdo chce vstoupit do dokonalé zvláštní poslušnosti? Ve světle nejsvětější víry; v něm pochopí, že je třeba zabít svou vlastní vůli nožem nenávisti ke každé své smyslné vášni a přijmout nevěstu, kterou mu dává láska: tou nevěstou je pravá a ochotná poslušnost, spolu se svou sestrou trpělivostí a chůvou, jíž je pokora. Kdyby tuto chůvu nepřijal, poslušnost by zemřela hladem, protože poslušnost záhy zahyne v duši, které schází tato malá ctnost pokory.

Pokora však není sama, má služebnici – pohrdání světem a sebou, díky němuž se duše považuje za nepatrnou: nevyhledává pocty, ale hanbu. Takto umrtven musí být ten, kdo se vydává na loď řádu, dosáhl-li vhodného věku; ale ať na ni vstoupí jakýmkoli způsobem – říkal jsem ti přece, že si lidi povolávám různými způsoby –, musí si získat a uchovat tuto dokonalost: s velkodušnou ochotou se má chopit klíče poslušnosti řádu, který mu otevře dvířka do nebe. Hmotná brána má dvířka a tato dvířka mají lidé otevřít. Poté co si velkým klíčem běžné poslušnosti odemkli nebeskou bránu, jak jsem ti řekl, mají nyní použít menší klíč, který patří k úzkým a nízkým dvířkům. Tato dvířka nestojí samostatně, ale souvisejí s branou, jak tomu u bran bývá. A jakmile tento klíč jednou uchopí, nikdy ho nesmí zahodit, ale musejí ho mít stále u sebe.

Ti, kdo jsou opravdu poslušní, ve světle víry viděli, že těmito dvířky s nákladem bohatství a břemenem své vůle neprojdou, ledaže by je to stálo velké úsilí a někdy i život, a že jimi neprojdou ani se vztyčenou hlavou, jinak si ji chtě nechtě rozbijí, a jsou nu-

ceni bolestí hlavu sklonit. Proto odhazují náklad bohatství a své vůle a dodržují slib dobrovolné chudoby; ve světle svaté víry totiž vidí, do jaké záhuby by upadli: porušili by poslušnost, kdyby nedodrželi slib dobrovolné chudoby, k němuž se zavázali.

Pyšní lidé přicházejí se vztyčenou hlavou své vlastní vůle, a i když občas bývají přinuceni poslechnout, nesklánějí pokorně hlavu, ale jdou ve své pýše dál a hlavu skloní teprve násilím. A tato rána rozbíjí vůli hlavu, když nakonec poslechnou s nelibostí vůči řádu a představenému.

Postupně pak upadají do dalších hříchů, neboť ten, kdo neuspořádal své touhy a nezavil se časných statků, zapřádá mnoho hovorů a nachází mnoho přátel, kteří ho však milují jen pro svůj prospěch. Od hovorů pak přecházejí k přátelství vyhrazenému určitým lidem a svému tělu neustále dopřávají rozkoše, protože nemají chuť pokory ani její sestru umrtvování, a proto setrvávají v zalíbení v sobě, žijí v bohatství a slastech, ne jako řeholníci, nýbrž jako páni, nebdí a nemodlí se. Pro tyto věci a pro mnoho dalších, které se jim stávají nebo které činí, protože mají z čeho utrácet – kdyby totiž neměli co utrácet, nestalo by se to –, upadají do tělesného nebo duchovního bahna. A pokud se ho někdy ze studu nebo z nedostatku příležitosti zdrží tělesně, nezdrží se ho v duši: bez bdění a modliteb si totiž člověk přivyklý hovorům, tělesným slastem a nezřízenému jídlu nedokáže udržet neposkvrněnou mysl.

Proto člověk, který je dokonale poslušný, ve světle víry již zdaleka vidí zlo a újmu, kterou by mu přineslo vlastnictví časných statků a cesta s břemenem jeho vlastní vůle. A také dobře vidí, že se mu vyplatí těmito dvířky projít, ale že by jimi neprošel živ, kdyby si je neodemkl klíčem poslušnosti. Proto jsem ti říkal, že jimi musí projít v každém případě, a tak tomu také je. Pokud nevystoupí z lodě řádu, bude muset chtět nechť projít úžinou poslušnosti vůči představenému.

Dokonale poslušný člověk se proto pozvedá nad sebe samého a ovládá svou smyslnost. Když se s živou vírou pozvedne nad své city, staví k domu své duše hlídka nenávisti, která bude zahánět nepřítel, jímž je sebeláska, neboť nechce, aby byla uražena jeho nevěsta poslušnost, kterou mu dala její matka láska a s níž se zasnoubil prstenem víry. Proto od ní odhání nepřítel a nechává

vstoupit její družku a chůvu. Nenávist vyhnala nepřítele a láska k poslušnosti přivádí ty, kdo milují nevěstu poslušnost: to jsou pravé a skutečné ctnosti, zvyklosti a observance řádu. Tak tato milá nevěsta vstupuje do duše se sestrou trpělivostí a chůvou pokorou, v doprovodu umrtvování a nelibostí nad sebou. Jakmile vstoupí, v duši se rozhostí klid a pokoj, neboť vyhnala své nepřátele. Setrvává v zahradě pravé zdrženlivosti, kde jí svítí jako slunce světlo intelektu, jehož zřítelnicí je víra a předmětem má Pravda, neboť jeho cílem je pravda. V poslušnosti spočívá oheň, který zahřívá ji a všechny její družky a služebnice, protože poslušný člověk s ohněm lásky zachovává všechna pravidla řádu.

Jací nepřátelé zůstávají před zahradou? Prvním je sebeláska rodící pýchu, nepřítel lásky a pokory; druhým je netrpělivost, která je nepřítelem trpělivosti; potom neposlušnost, která se protíví pravé poslušnosti, a nevěra popírající víru. Ani nadutost a důvěra v sebe se neshodnou s pravou nadějí, kterou má duše vkládat do mne. A dalšími nepřáteli jsou také nespravedlnost, která se neshodne se spravedlností, hloupost, která odmítá prozíravost, a nezřízenost, která se nesnese s umírněností, stejně jako se neshodne překračování zvyklostí řádu s jejich dodržováním ani zlé řeči těch, kdo žijí ničemně, s bratrskými rozmluvami.

Toto jsou její zavilí nepřátelé: stojí tu hněv proti vládnosti, krutost proti milosrdenství, zuřivost proti dobrotivosti, nenávist proti lásce ke ctnostem, necudnost proti čistotě, nedbalost proti horlivosti, nevědomost proti poznání a zahálčivý spánek proti bdění a vytrvalé modlitbě.

A protože poslušný člověk ve světle víry spatřil a poznal všechny tyto své nepřátele, kteří by zneuctili jeho nevěstu, svatou poslušnost, vyslal nenávist, aby je zahнала, a lásku, aby vpustila přátele. Tak nenávist svým nožem zabila jeho vlastní zvrácenou vůli, kterou posilovala sebeláska a z níž se rodili všichni tito nepřátelé pravé poslušnosti. Poté co poslušný člověk srazil hlavu prvnímú z nepřátel, který dával život všem ostatním, získává svobodu a pokoj a nenachází žádné další překážky. Není nikoho, kdo by se mu postavil, protože se sám zbavil toho, co ho rozhořčovalo a zachmuřovalo.

Kdo může vést boj proti tomu, kdo je poslušný? Nepřemohou ho urážky, protože je trpělivý, a trpělivost je sestrou poslušnosti.

Mohou ho snad tížit předpisy řádu? Vůbec ne, protože umrtvil svou vůli a nesoudí a nekritizuje vůli svého představeného, ale světlem víry v něm vidí mou vůli, věří, že má slitovnost mu tyto příkazy uděluje nebo je ruší, podle toho, co je zapotřebí k jeho spáse: jak tomu opravdu také je. Vadí mu snad nebo se mu protiví malé a velmi skromné úkoly dané řádem, nebo snášení posměšků a výčitek, výsměchu a hrubostí, které mu často bývají určeny a řečeny, nebo to, že je považován za nicotného? Jistě ne, protože pojal lásku k umrtvování sebe samého: on sám je prvním, kdo k sobě s dokonalou nenávistí pociťuje nelibost; naopak v trpělivosti se těší, radostně a vesele jása se svou nevěstou pravou pokorou. Zármutek mu tedy působí jedině urážky, kterých se někdo dopustí vůči mně, jeho Stvořiteli.

Stýká se s těmi, kdo mě opravdu milují, a i když hovoří s jinými, kteří se vzdálili od mé vůle, jistě to nečiní proto, aby následoval jejich viny, ale aby je vytáhl z jejich bídy: z bratrské lásky by jim totiž chtěl dát účast na dobru, které v sobě chová, neboť ví, že kdyby kromě něj zachovávalo řád mnoho dalších lidí, dostalo by se mému jménu větší slávy a chvály. Proto se snaží přivábit řeholníky a světské lidi slovem a modlitbou: všemi jemu dostupnými způsoby usiluje o to, aby je vyvedl z temnot smrtelného hříchu. Takže rozmluvy opravdu poslušného člověka jak se spravedlivými, tak s hříšnými jsou dobré a dokonalé díky uspořádanému citu jeho lásky.

Svou celou činí nebem, se zalíbením ke mně promlouvá a hovoří s citem lásky se mnou, nejvyšším a věčným Otcem, a před zahálkou prchá pokornou a vytrvalou modlitbou. A když ho v cele přemohou myšlenky zlého ducha, neposadí se na lůžko netečnosti a neobejme se se zahálkou ani nezačne rozumem zkoumat myšlenky, které se mu honí v srdci, ani neposkytuje sluchu svým názorům, ale utíká před zahálkou, pozvedne se nad sebe s nenávistí k vášním svého citu a s pravou trpělivostí a pokorou odejde a snáší břemeno tížící jeho mysl, odolává bděním a pokornou modlitbou a bdí se zrakem intelektu upřeným na mne: ve světle víry totiž vidí, že já jsem ten, který přichází na pomoc a který mu může, umí a chce pomáhat, že rozevírám náruč své dobroty a že to všechno dopouštím proto, aby horlivěji utíkal od sebe ke mně. A jestliže mu připadá, že z velké námahy a duchov-

ní tmy chradne jeho vnitřní modlitba, chápe se hlasité modlitby nebo tělesného cvičení, aby jejich prostřednictvím uprchl zahálce. Hledí na mě se světlem víry, že mu tyto prostředky udělují z lásky, a odhaluje tak hlavu pravé pokory, neboť se považuje za nehodného duchovního klidu a pokoje jako ostatní Boží služebníci, ale naopak za hodného bolestí. A protože se nenávisť a obviňováním již pokořil ve své mysli, zdá se mu, že trestů ještě není dost; přitom mu však nechybí naděje v mou prozřetelnost, naopak s vírou a klíčem poslušnosti překonává toto rozbouřené moře a pevně stojí na lodi řádu. Takto přebývá ve své cele a prchá před jakoukoli podobou zahálky, jak jsem ti říkal.

Poslušný člověk chce vstoupit do chóru jako první a odejít jako poslední. A když zjistí, že některý spolubratr je poslušnější a horlivější než on, zmocní se ho svatá soupeřivost a snaží se mu tuto ctnost ukrást, netouží však po tom, aby v tom druhém tato ctnost povadla. Kdyby po tom toužil, ihned by se odloučil od lásky k bližnímu.

Poslušný člověk neopouští refektář, naopak ho stále navštěvuje a těší ho pobývat u stolu s chudými spolubratřimi. A na znamení, že ho to opravdu těší, aby neměl důvod k pobývání venku, zbaví se všech časných statků a dokonale dodržuje slib chudoby; natolik dokonale, že tělesné potřeby snáší s určitou lítostí. Jeho cela voní chudobou, nikoli bohatými výšivkami: nikterak se nebojí, že by ho mohl okrást zloděj nebo že by mu rez či moli zničili oděv.¹² A jestliže něco obdrží darem, nesnaží se to uschovat, ale štědře se o to rozdělí se spolubratry. Nemyslí totiž na zítřek, ale stará se o potřeby dnešního dne a má na mysli jen nebeské království¹³ a co nejvěrnější zachovávání pravé poslušnosti. A protože pravou poslušnost lze nejlépe dodržovat na cestě pokory, podřizuje se malému stejně jako velkému, chudému jako bohatému, a stává se služebníkem všech, nikdy neodmítne žádnou práci a všem slouží s láskou. Poslušný člověk nechce zachovávat poslušnost po svém ani si sám vybírat čas a místo, ale poslouchá způsob daný řádem a představeným.

Nic z toho nepůsobí poslušnému člověku bolest nebo tíživou mysl. S tímto klíčem v ruce prochází úzkými dvířky řádu lehce

¹²Srov. Mt 6, 19–20; Lk 12, 33.

¹³Srov. Mt 6, 33–34.

a bez námahy, protože zachovával a zachovává slib dobrovolné chudoby, pravé zdrženlivosti a dokonalé poslušnosti. Osvobodil se od namyšlenosti pýchy a pokorně sklonil hlavu, proto si ji nerozjbije netrpělivostí, naopak: je totiž trpělivý s neochvějností a ustavičnou vytrvalostí, které jsou přítelkyněmi poslušnosti. Dotírání zlých duchů překonává umrtvováním svého těla, které zbavuje všeho potěšení a pohodlí a odívá do prací řádu s vírou a bez nevole. Jako dítě, které nevzpomíná na políčky nebo urážky od otce, tak si toto dítě nechce pamatovat urážky, namáhavé práce nebo jakoukoli ránu obdrženu v řádu od představeného, ale když je volán, pokorně se k němu vrací, nepěštuje v sobě cit nenávisť, hněvu nebo zášti, ale jde s velkou ochotou a vlídností.

Tyto děti mínila má Pravda, když se učedníci mezi sebou dohadovali, kdo z nich je největší, a řekla: „Nechte maličké, ať ke mně přijdou, protože jim náleží nebeské království; a kdo se nepokorí jako toto dítě a nebude jako ono, nevstoupí do nebeského království.“¹⁴ Protože kdo se poníží, bude povýšen, a kdo se povýší, bude ponížen¹⁵ – i to řekla moje Pravda.

Takže je spravedlivé, že nejvyšší a věčný Otec povýšil tyto maličké. Z lásky se pokorili a s pravou a svatou poslušností se podrobili řeholi a představenému, aniž by se jim vzpírali. Budou za svou námahu odměněni spolu s občany blaženého života a dokonce už v tomto smrtelném životě zakusí život věčný.

Odměna poslušného člověka

- 160 V nich se naplňuje slovo sladkého a láskyplného Slova, mého jednorozeného Syna, když odpověděl Petrovi, který se ho ptal: „Mistře, z lásky k tobě jsme všechno opustili a vydali jsme se tě následovat: co nám tedy dáš?“ Moje Pravda mu odpověděla: „Dám vám stokrát víc a budete mít věčný život.“¹⁶ Jako by tím má Pravda chtěla říct: učinil jsi dobře, Petře, protože není jiný způsob, jímž bys mě mohl následovat, a proto ti v tomto životě dám stokrát víc. A v čem, moje nejmilejší dceruško, spočívá toto „stokrát víc“, po němž následuje věčný život? Co tím má Pravda mínila? Snad časné statky? Ty zrovna ne, přestože tomu, kdo je

¹⁴Srov. Mk 10, 14–15; Lk 18, 16–17; Mt 19, 14 a 18, 3.

¹⁵Srov. Mt 23, 12; Lk 14, 11 a 18, 14.

¹⁶Srov. Mt 19, 27–29; Mk 10, 28–30; Lk 18, 28–30.

štědrý, někdy časné statky rozmnožím. Těm, kteří dávají svou vlastní vůli, a ta je jen jedna, ji vracím stonásobně.

Proč právě stonásobně? Protože sto je dokonalé číslo; nic k němu nemůžeš přidat, ledaže bys začala znovu od jednotky. Totéž platí o lásce, která je ze všech ctností nejdokonalejší: když ji totiž máš, nemůžeš už stoupat k dokonalejší ctnosti. I když začneš od sebepoznání a vypočítáš stovky svých zásluh, stejně se pokážeš musíš vrátit k číslu sto. To je ono stokrát víc, které je dáno těm, kteří obětují jednotku své vůle, ať v běžné nebo úzce pojaté poslušnosti; a s tímto stem máte věčný život, protože jen láska vstupuje do věčného života jako paní a nese si plody všech ostatních ctností – které spočívají mimo ni – do mne, nekončícího života, v němž tyto duše okoušejí věčný život: ten věčný život jsem totiž já. Do věčného života nevystoupí víra, neboť kdo jej má, z přímé zkušenosti a podstatně vlastní to, v co dříve jen věřil; nevystoupí do něj ani naděje, neboť duše nyní vlastní vše, v co doufala, a totéž platí i o všech ostatních ctnostech. Jedině láska do něj vstoupí jako královna a vlastní mne, svého Pána.

Tak vidíš, že tyto děti obdrží stokrát víc, protože samy dávaly, a spolu s tím i věčný život, neboť přijaly oheň mé božské lásky znázorněný číslem sto, jak jsem ti řekl. A protože ode mě tuto odměnu obdržely, setrvávají v obdivuhodné veselosti srdce, neboť do lásky nepronikne žádný smutek, ale jen velká radost: činí srdce velkomyslným a vstřícným a odnímá mu veškerou dvojakost a tvrdost. Duše zraněná touto sladkou jiskrou se svým vzhledem a slovy neodlišuje od svého srdce; neslouží bližnímu a nechová se k němu s postranními úmysly, protože je všem tvorům otevřená. Proto duše, která má lásku, nikdy netrpí a nezná smutek zkroušenosti; stejně jako nezapomíná na poslušnost, ale zůstává poslušná až do smrti.

Jak se chová neposlušný člověk

Ničemný neposlušný člověk se chová právě naopak, neboť v lodi řádu přebývá s takovým znechucením nad sebou a ostatními, že již v tomto životě okouší závdavek pekla. Je stále smutný, ve stavu duchovního zmatku, a svědomí ho ustavičně popichuje, nenachází zalíbení ani v řádu, ani v představeném a nemůže vystát ani sám sebe. Pohleď, dcero, jak vypadá ten, kdo ztratil klíč poslušnosti

161

řádu a stává se otrokem neposlušnosti, která ho ovládne spolu se svou družkou netrpělivostí, již živí pýcha a zalíbení v sobě samém. Tato pýcha je dcerou sebelásky. Proto se pro něj všechno stává opakem toho, co jsem ti popsal u pravé poslušnosti. Jak by tento ničemník mohl zakoušet něco jiného než znechucení, když odhodil lásku? Měl by se přinutit a sklonit hlavu své vůle, ale pýcha mu ji drží stále zpříma. Každé hnutí jeho vůle je v rozporu s vůlí řádu. Řád mu přikazuje poslušnost, ale on dává přednost neposlušnosti; řád mu přikazuje dobrovolnou chudobu, ale ty, protože jsi neposlušný, před ní utíkáš a dovoluješ si vlastnit věci a toužit po bohatství; řád vyžaduje zdrženlivost a čistotu, ale ty chceš nestoudnost.

Přestoupením těchto tří slibů řeholník podléhá záhubě a tak ničemným vinám, že přestává vypadat jako řeholník, ale má vzhled vtěleného d'ábla, jak jsem ti, má dcero, již podrobně vysvětloval.¹⁷ Neopomenu ti však popsat některé z klamů, jimž takoví lidé podléhají, a plodů, které sklízejí ze své neposlušnosti: to proto, abys mohla poslušnost chválit a oslavovat.

Tento ničemník upadá do léčky sebelásky, protože zrak jeho intelektu s mrtvou vírou spočinul na rozkoších jeho smyslnosti a na světských věcech. Opustil svět tělem, ale ponechal v něm své city. A protože mu poslušnost připadá namáhavá, zdá se mu, že se této námaze vyhne neposlušností, a tak zabředá do mnohem větší námahy, neboť stejně musí poslechnout, ať z nutnosti či z lásky. Bylo by pro něj lepší a snazší, kdyby poslechl z lásky, než aby k tomu byl přinucen.

Jak moc se nechal oklamat! A přece mu tuto léčku neklade nikdo jiný než on sám. Chce se líbit sobě, ale nakonec je sám sobě protivný, protože se mu nelíbí činy, které koná, a dělá je jenom z poslušnosti. Touží setrvávat ve velké slasti a zařídit si tento život tak, aby nikdy neskončil, ale řád chce, aby byl v tomto světě poutníkem: a také mu ustavičně ukazuje, že je tu jen na cestě, protože když se na nějakém místě pěkně usadí, neboť se mu zalíbilo a působí mu potěšení, hned je poslán na jiné, a tato změna mu působí utrpení, neboť jeho vůle žije jen z odporu.

¹⁷Viz kap. 125.

A jestliže neuposlechne, musí být kázeňsky potrestán a snášet trest stanovený řádem, a tak žije v ustavičném souzení.

Vidíš tedy, jak této léčce podléhá: chtěl utéct před bolestmi, ale zapadne do nich až po uši, protože mu jeho slepota nedovoluje spatřit cestu pravé poslušnosti, která je cestou pravdy, vytyčenou poslušným Beránkem, mým jednorozeným Synem, který snímá veškerou bolest. Proto se neposlušný člověk dál ubírá cestou lži, namlouvá si, že na ní potká rozkoše, ale nachází jen bolesti a hořkost. Kdo že ho po ní vede? Láska, kterou chová k neposlušnosti pro svou sobeckou zálibu.

Jako bláhový chce plout po tomto rozbouřeném moři jen s pomocí svých paží, s důvěrou ve své ubohé poznání, a odmítá plout v náručí řádu a svého představeného. Tělem možná na lodi řádu je, ale jistě ne duší, protože jeho touha z ní už dávno uprchla, neboť nezachovává ani příkazy, ani zvyky svého řádu, ani tři sliby, k jejichž dodržování se zavázal při vyslovení věčných slibů. Je tedy na rozbouřeném moři, bičovaném velmi nebezpečným větrem, který vane proti směru lodi. A na lodi visí jenom za oděv, neboť nosí hábit jen navenek, ale ne v srdci.

Takový člověk není řeholník, ale člověk za řeholníka převlečený; není dokonce ani člověk, je jím jen zdánlivě, ve skutečnosti je totiž kvůli svému životu horší než zvíře. Nevidí, že je pro něj obtížnější plavat sám než se nechat nést někým jiným: kdyby se mu přihodilo, že v okamžik příchodu smrti bude od své lodi odtržen, nemá žádnou možnost nápravy. Ale on nic z toho nevidí, protože se v mraku sebelásky, z níž se zrodila jeho neposlušnost, zbavil světla, takže nevidí svou vlastní bídu. A tak se bídne klame.

Jaké ovoce ponese strom tohoto ničemníka? Ovoce smrti, protože kořen jeho citu tkví v pýše pocházející ze zalíbení v sobě samém a ze sebelásky. Proto i vše, co z něj vyrůstá, je nakažené. Květy i listy i plody i větve, celý strom je zkažený. Zkažené jsou i tři větve tohoto stromu: poslušnost, chudoba, zdrženlivost; vyrůstají totiž z kmene citu, avšak cit toho člověka má špatné kořeny, jak jsem ti říkal. Listy tohoto stromu, totiž jeho slova, jsou tak zkažené, že by se nehodily ani do úst odbojného světského člověka. A pokud má hlásat mé Slovo, možná bude působit elegantně, ale nebude upřímný, neboť jeho cílem není pást duše semenem tohoto mého Slova, ale jenom dobře zapůsobit.

Jestliže se pak podíváš na květy tohoto stromu, zjistíš, že páchnou, neboť jsou to rozličné myšlenky, které ochotně přijímá, neboť mu působí potěšení a rozkoš, a nevyhýbá se místům ani cestám, po nichž přicházejí. Dokonce je vyhledává a končí v hříchu; proto je jeho smrtonosným plodem hřích: odnímá mu totiž život v milosti a působí mu věčnou smrt. A jak ošklivý zápach vydává plod, který z květu tohoto stromu vzejde? Vydává pach neposlušnosti: má v srdci úmysl ve zlém soudit vůli svého představeného, a tak šíří nestoudnost, a má zálibu v rozhovorech předstírajících zbožnost.

Ničemníku! Copak nevidíš, že ti výmluvy na zbožnost přinesou kupu dětí? To je dílo tvé neposlušnosti. Nezvolil sis za děti ctnosti jako člověk, který je opravdu poslušný! On se totiž, má dcero, snaží podvést představeného a zapírá, po čem jeho ničemná vůle touží, a zahaluje se listy lichotivých nebo tvrdých slov a je vůči němu neuctivý nebo ho dokonce obviňuje. A nesnáší spolubratra a nestrpí jedině slůvko výčitky, kterou by proti němu někdo vznesl; ihned vytáhne jedovatý plod netrpělivosti, hněvu a nenávisti k bratru a ve zlém přijímá to, co mu bratr řekl pro jeho dobro; takto pohoršený žije ve zkroušenosti duše i těla. Proč se mu spolubratr tolik protiví? Protože má sám v sobě smyslné zalíbení.

Vyhýbá se cele, jako by v ní byl jed, neboť opustil celu sebepoznání a došel až k neposlušnosti: proto kolem sebe nesnese zdi své cely.

Nechce se objevit v refektáři, neboť ho považuje za nepřítel, dokud má co utrácet: a až mu peníze dojdou, vstoupí do něj jen z nutnosti. Velmi dobře činí ti poslušní lidé, kteří chtějí zachovávat slib chudoby právě proto, aby neměli co utrácet, aby je peníze neodtrhly od lahodného stolu v refektáři, u něhož poslušný člověk sytí duši i tělo zároveň v klidu i pokoji.¹⁸ Poslušný člověk se nesnaží sám si prostírat nebo myslet jen na sebe, jako to dělá hanebný člověk, kterému je myšlenka na refektář natolik nepřijemná, že se mu vyhýbá.

¹⁸ Řehole sv. Augustina předepisuje duchovní četbu během jídla, aby se duše sytila Božím slovem, zatímco se tělo sytí pokrmem.

I do chóru vždy přichází jako poslední a odchází z něj jako první. A přistupuje ke mně rty, ale srdcem je ode mne daleko.

Jakmile může, uteče z kapituly,¹⁹ neboť se bojí pokání; a když do ní vstoupí, je mu jako v táboře úhlavního nepřítele, stydí se a je zmaten v duši: cítí stud a zmatek, které nezakusil, když se vinami smrtelných hříchů poskvřňoval. Jakou to má příčinu? Neposlušnost.

Nekoná ani bdění, ani modlitby, a nejenže nekoná vnitřní modlitbu, ale často zanedbává i officium, k němuž jsem ho zavázal; nemá bratrskou lásku, protože miluje jen sebe, a to láskou jistě ne hodnou rozumného tvora, ale divokého zvířete. Na jeho hlavu dopadá tolik zla a jeho plody jsou tak bolestné, že bys je svým jazykem nedokázala vypovědět.

Neposlušnosti, která zbavuješ duši všech ctností a odíváš ji do všech neřestí! Bereš duši světlo poslušnosti, odnímáš jí pokoj a přinášíš jí válku, bereš jí život a dáváš smrt! Vytrhuješ duši ze zachovávání řádu a topíš ji v moři, necháváš ji plavat na jejích slabých pažích namísto toho, aby plavala na mohutných pažích řádu. Odíváš ji do veškeré ničemnosti a zabíjíš ji hladem, kradeš jí pokrm zásluhy a poslušnosti. Působíš jí ustavičnou hořkost a zbavuješ ji veškerého potěšení, sladkých a dobrých věcí, a uvrháš ji do všeho zla. V tomto životě jí dáváš nést závdavek mučivých bolestí pekla; a pokud se onen ničemník nenapraví, ještě než se jeho oděv v okamžik smrti od loďe zcela utrhne, odvedeš jeho duši do věčné záhuby ke zlým duchům, kteří spadli z nebe, protože se proti mně vzbouřili, a propadli se do hlubin pekelných. Totéž se stane tobě, neposlušný člověče, protože ses vzbouřil proti poslušnosti a daleko jsi odhodil tento klíč, jímž sis měl odemknout nebeskou bránu; ty sis však klíčem neposlušnosti odemkl bránu do pekla.

¹⁹V počátcích řádu se komunita denně scházela v kapitulní síni, v níž slavila „kapitulu vin“, při níž se jednotliví členové vyznávali ze svých prohřešků proti řeholi, jichž se onoho dne dopustili. Význam této praxe dokládá příhoda vyličená G. de Frachetem ve *Vitae Fratrum*: zlý duch doprovází svatého Dominika po různých místech kláštera a chvástá se svým „ziskem“, kterého dokáže dosáhnout všude, i v kostele, ale když dojdou do kapituly, musí přiznat, že tam ztrácí všechno, co všude jinde získal (č. II. kap. 16).

Vzývání poslušnosti

162 Nejdražší dcero, kolik bude těch, kdo se dnes pasou na pastvině této lodi? Mnoho, ale jen málokdo je opravdu poslušný. Je pravda, že na půli cesty mezi dokonalými a ničemnými je mnoho těch, kdo žijí v řádu podle běžné poslušnosti; ti sice nejsou náležitě dokonalí, ale nejsou ani špatní, protože si udržují svědomí čisté od smrtelného hříchu. Setrvávají ale ve vlažnosti a chladu srdce, a pokud se v životě nebudou patřičně cvičit v dodržování řádu, octnou se ve velkém nebezpečí. Proto potřebují velkou horlivost, nesmějí spát a musejí povstat ze své vlažnosti, neboť když v ní pohodlně spočinou, upadnou. A i kdyby neupadli, budou dodržovat spíš jenom to, co sami považují za vhodné a co se líbí lidem, a natrou to barvami řádu, a budou více usilovat o dodržování řádových ceremonií než řádu jako takového. A často z nedostatku světla povstanou jako soudci těch, kteří dodržují řád dokonaleji, ale ceremoniím, které tamtěm tolik leží na srdci, se věnují se menší dokonalostí.

V každém případě je tedy na škodu setrvávat v běžné poslušnosti, to znamená trávit život v chladné poslušnosti, dodržované s velkou námahou a bolestí: a protože studenému srdci všechno připadá příliš náročné, přináší jejich námaha málo ovoce; a tak urážejí dokonalost, do níž vstoupili a kterou mají zachovávat. A přestože se nedopouštějí tak velkého zla jako ničemníci, o nichž jsem mluvil předtím, zlo zůstává zlem: neopustili totiž svět proto, aby žili v běžné poslušnosti, ale proto, aby si otevřeli nebeskou bránu klíčem těsné poslušnosti, klíčem, který mají mít připásán provazem umrtvování, a pásem pokory, jak jsem říkal. A tento klíč mají pevně svírat rukou nejrůznější lásky.

Nejmilejší dcero, věz, že takoví lidé mohou jistě dosáhnout velké dokonalosti, pokud si to opravdu přejí, protože od ní nejsou tak daleko jako oni hanebníci. Ale v jistém smyslu je pro ně velká dokonalost těžší než pro ničemníky, kteří vycházejí z většiny hloubky bídy. Víš proč? Protože ničemník jasně vidí, že činí něco zlého, a svědomí mu ukazuje, jak je to zlé; zatímco takovýto člověk se kvůli sebelásce, která ho oslabila, nesnaží opustit stav viny, třebaže mu přirozené světlo ukazuje, že to, co činí, je zlé. Proto kdyby se sám sebe zeptal: „A není to, co děláš, špatné?“, odpověděl by si: „Je to špatné, ale jsem tak slabý, že mi připadá,

že nemohu přestat. " I když, neříká pravdu, protože s mou pomocí přestat může, jen když bude chtít; ví aspoň, jaké zlo páchá, a s tímto poznáním je pro něho snadné zlo opustit, pokud si to bude přát.

Ale tito vlažní lidé, kteří nečiní ani velké zlo, ani velké dobro, nechápu chlad svého stavu ani riziko, kterému se vystavují. A protože je neznají, neusilují o to, aby mu unikli, a nedbají na to, že jim je někdo případně ukáže; a když jim je ukáže, zůstanou ve vlažnosti svého srdce připoutáni ke svému zvyku.

Co může takovými lidmi dostatečně otrást? Měli by vzít dříví sebezpoznání a s nenávisí k sebelásce a vysokému mínění o sobě je vrhnout do ohně mé božské lásky, znovu přijmout nevěstu pravé poslušnosti s prstenem nejsvětější víry, aby nadále nespali v tomto stavu, který je mi tolik protivný a pro ně tolik škodlivý. Oprávněně by si mohli přivlastnit slova: „Zlořečení vlažní! Kdybyste byli aspoň studení jako led! Jestliže se nenapравíte, vy-zvracím vás z úst.“²⁰ Je to přesně tak, jak jsem ti říkal: jestliže se neprobudí, dříve či později upadnou, a pokud upadnou, budu je soudit já. Byl bych raději, kdyby byli z ledu: tím míním, aby zůstali ve světě, v němž platí běžná poslušnost, která se ve srovnání s ohněm opravdu poslušných lidí blíží téměř chladu ledu. A proto jsem řekl: „Kdybyste raději byli studení jako led!“

Toto vysvětlení jsem ti uvedl, aby sis mylně nemyslela, že bych je raději viděl v ledu smrtelného hříchu, než aby byli vlažní nedokonalostí. To jistě ne; já totiž nemohu chtít žádný hřích; ve mně není stopy po tomto jedu, naopak mě nekonečně mrzí, když se nějaký v člověku octne, a to do té míry, že jsem chtěl, aby za něj byl potrestán. A protože člověk nedokáže snést trest plynoucí ze své viny, seslal jsem Slovo, svého jednorozeného Syna. A ten svou poslušností tuto přijal vinu a nesl ji na svém těle.

Ať se tedy pozvednou cvičením, bděním a pokornými a vytrvalými modlitbami. Ať se zhlédnou ve svém řádu a vůdcích této loďi, kteří byli lidmi jako on, jedli tentýž pokrm a narodili se stejně jako on. Já jsem tentýž Bůh, nyní stejně jako tehdy. Moje moc neochabla a nezeslábla ani má vůle toužit po vaší spáse,

²⁰Srov. Zj 3, 15–16.

ani má moudrost spočívající v tom, že vám dávám světlo, abyste poznávali mou pravdu.

Pokud tedy chtějí, mohou to učinit. Stačí, aby si ji postavili před zrak svého intelektu, odehnali mlhu sebelásky a se světlem se rozeběhli jako dokonale poslušní lidé. Za této podmínky jí dosáhnou; jiný způsob však není. Jak vidíš, i pro ně je tu lék.

- 163 Toto je lék, který má opravdu poslušný člověk na dosah ruky, a pokud ho bude užívat každý den, bude ve světle víry sílit jeho ctnost poslušnosti, bude toužit po výsměchu a hrubostech a po břemenech, která by mu naložil představený, protože ctnost poslušnosti a její sestra trpělivost nesmějí zrezivět, aby se nerozpadly a nezpůsobily jim velké nepříjemnosti, až budou zapotřebí. Proto poslušnost nepřestává hrát na nástroj svaté touhy a neztrácí čas, protože po ní hladoví. Je pilnou nevěstou, která nechce zahálet.

Chvála poslušnosti

Sladká a příjemná poslušnosti! Jak jsi líbezná a jaké přinášíš světlo, neboť odháníš mlhy sebelásky! Poslušnosti, která oživuješ, neboť duši, která si tě zvolila za nevěstu, dáváš život v milosti a zbavuješ ji smrti, která vede proti duši boj a zabíjí ji!

Jsi tak štědrá, že se podřizuješ každému tvoru obdařenému rozumem. Jsi dobrotivá a slitovná: dobrotivě a mírně neseš každé těžké břemeno, protože tvou družkou je neochvějnost a pravá trpělivost. Korunuje tě vytrvalost a neochabuješ ani při naléhání představeného, ani pod břemena, které na tebe – možná neuvážlivě – naložil; ty všechno snášíš se světlem víry. Tak dobře ses opásala pokorou, že ti žádný tvor nemůže vytrhnout z ruky svatou touhu duše, která tě ovládá.

Co říci, nejmilejší dceruško, o této více než výtečné ctnosti? Že je to dobro, v němž není nejmenšího zla. Je skryta na lodi, takže jí nemůže uškodit žádný vichr; vede duši k tomu, aby plula, nesena pažemi řádu a představeného, nikoli svými, protože skutečně poslušný člověk nemá skládat účty mně, ale představenému, jemuž je podřízen.

Nejmilejší dceruško, zamiluj se do této slavné ctnosti. Chceš se odvděčit za velká dobrodiní, která jsi ode mne, věčného Otce, obdržela? Buď poslušná, protože právě poslušnost ti ukáže, zda

nejsi nevědomá – neboť plyne z poznání mé Pravdy. Je dobrem, které poznáváte ve Slově, a to vás naučilo, že vaším pravidlem je cesta poslušnosti, neboť se samo učinilo poslušným až k smrti na kříži. V této poslušnosti, která byla klíčem otevírajícím nebe, se zakládá běžná poslušnost, daná vám všem, i zvláštní poslušnost, jak jsem ti vysvětloval.²¹

Tato poslušnost probouzí v duši světlo, jímž duše projevuje svou věrnost mně, řádu a představenému. V tomto světle nejsvětější víry duše zapomíná na sebe, nehledá samu sebe ze sebelásky, neboť v poslušnosti získané se světlem víry dokázala, že zemřela své vůli a svému vlastnímu cítění. Subjektivní cítění by rádo posuzovalo cizí záležitosti, nikoli své vlastní; tak to činí neposlušný člověk, který chce soudit vůli toho, kdo mu dává příkazy, a navíc ji posuzuje podle svého nedostatečného názoru a neosvětleného úsudku. Avšak svou vůli, která mu přináší smrt, nepodrobuje žádnému zkoumání.

Skutečně poslušný člověk soudí ve světle víry vůli představeného v dobrém, a proto již nehledá svou vůli, ale sklání hlavu a sytí svou duši vůní pravé a svaté poslušnosti. A tato ctnost se v duši rozrůstá natolik, nakolik se šíří světlo nejsvětější víry, protože láska, z níž se poslušnost rodí, pochází ze světla víry; a to je ono světlo, v němž duše poznává sebe i mne, s nímž mě miluje a sebe samu pokořuje. Čím více mě miluje, tím více se pokořuje, a čím více se pokořuje, tím je poslušnější. Poslušnost spolu se svou sestrou trpělivostí ukazuje, zda je duše opravdu slavnostně oděna do svatebního roucha lásky, s nímž se vstupuje do věčného života.

A právě proto klíč poslušnosti otevírá nebe, ale pak zůstává venku, zatímco láska, která tento klíč přinesla, vstupuje do nebe s plody poslušnosti. Do nebe nevstoupí, jak jsem ti už říkal, žádná ctnost kromě lásky. Ale poslušnosti přísluší to, být klíčem odevmykajícím nebe, zatímco neposlušností prvního člověka se nebe uzavřelo. Proto byla brána do věčného života, tak dlouho zavřená, otevřena poslušností pokorného a neposkvrněného Beránka, mého jednorozeného Syna, jak jsem ti říkal.

²¹Od kap. 154.

Poslušnost měřená podle lásky

164 Zanechal vám ji jako pravidlo a učení, předal vám ji jako klíč, s nímž můžete odemknout bránu, abyste dosáhli cíle, který jsem vám dal. Zanechal vám ji v přikázáních jako běžnou poslušnost, jíž jste zavázáni všichni. A zanechal vám ji také v radách, když vám poradil, co všechno je potřebné k cestě za velkou dokonalostí, na niž se vstupuje úzkými dvířky řeholního řádu, jak jsem ti říkal. A zanechal ji i těm, kdo nejsou v řeholním stavu, nicméně jsou také na lodi dokonalosti: totiž těm, kdo zachovávají dokonalost evangelních rad i mimo řád, kdo odvrhli bohatství a světskou slávu hmotně i duchovně, kdo zachovávají zdrženlivost v panenském stavu, či zbavení panenství, avšak ve vůni zdrženlivosti. Takoví lidé zachovávají poslušnost, jak jsem ti říkal na jiném místě, když se podřizují nějakému tvoru jako svému průvodci a snaží se ho poslouchat s dokonalou podřízeností až k smrti.

A jestliže se mě zeptáš, jaká poslušnost je záslušnější: poslušnost těch, kdo jsou v řeholním řádu, nebo těch, kdo jsou mimo něj, odpovím ti, že se záslušnost poslušnosti neměří ani podle činu, ani podle místa, ani podle osoby, jíž je prokazována, to je podle toho, zda je člověk, jemuž je poslušnost prokazována, lepší nebo horší, zda je to světský člověk nebo řeholník; ale pouze podle míry lásky, kterou poslušný člověk má: poslušnost je měřena podle ní.

Skutečně poslušnému člověku totiž neškodí nedokonalost špatného představeného, naopak mu někdy prospívá, protože pronásledováním a břemeny, která na něj představený nerozvážně uvalil obtížnými příkazy, získává ctnost poslušnosti a s ní i ctnost, která je její sestrou: totiž trpělivost. Neuškodí mu ani místo, i když je nedokonalé: říkám nedokonalé, protože řeholní stav je oproti všem ostatním pevnější a jistější. Proto říkám, že ti, kteří používají klíček zvláštní poslušnosti, tedy dodržování evangelních rad, mimo řád, stojí na nedokonalém místě; přesto netvrdím, že by jejich poslušnost byla méně dokonalá nebo méně záslušná, neboť každá poslušnost je stejně jako všechny ostatní ctnosti měřena podle lásky, jak jsem ti říkal.

Je však pravda, že v mnoha dalších věcech je poslušnost v rámci řeholního řádu záslušnější, ať pro slib poslušnosti složený do

rukou představeného a pro to, že se v něm nese více břemen, nebo proto, že je poslušnost více zkoušena v řádu než mimo něj, neboť je s tímto jhem spjat každý vnější úkon, a člověk se z něj nemůže vyvléct, kdy ho napadne, aniž by se provinil smrtelným hříchem: k tomuto stavu se totiž vztahují sankce svaté Církve a byl k němu složen slib.

Pro toho, kdo není v řeholním řádu, je tomu jinak: z lásky k poslušnosti se sám zavázal, ale ne slavným slibem; takže se z něj může zase uvolnit, aniž by se provinil smrtelným hříchem, kdyby k tomu měl oprávněný důvod a neučinil to jen z duchovní slabosti. Ale kdyby se z něj uvolnil svou vinou, nezůstal by bez těžké viny, třebaže by pro něj opuštění úzce vzaté poslušnosti neznamenal samo o sobě smrtelný hřích.

Víš, jaký je mezi nimi rozdíl? Jako mezi tím, kdo krade cizí věci, a tím, kdo si bere zpět něco, co předtím daroval z lásky, bez úmyslu chtít to zpět, aniž by o tom výslovně uzavřel smlouvu. Ten, který věc daroval, když uzavřel smlouvu řeholními sliby, odevzdal se do rukou představeného a přislíbil, že bude zachovávat poslušnost, zdrženlivost a dobrovolnou chudobu. A představený mu slíbil, že mu dá věčný život, pakliže zůstane poslušný až do smrti.

Proto je poslušnost v řeholním řádu dokonalejší co do místa a způsobu, zatímco poslušnost vně řeholního řádu je méně dokonalá. Ta první je bezpečnější, i v případě pádu je pro podřízeného snazší povstat, protože v něm má větší oporu; poslušnost mimo řeholní řád je méně jistá a méně bezpečná, protože kdyby upadl, snáze otočí hlavu nazpět, protože se necítí být vázán žádným slavným slibem: ve stejné situaci je řeholník do slavných slibů, neboť do té doby se může vyvázat, ale po nich již ne.

Ohledně zásluh jsem ti řekl a opakuj ti, že záleží jenom na míře lásky skutečně poslušného člověka, aby každý člověk v jakémkoli stavu mohl mít dokonalé zásluhy, jestliže je vkládá jen do lásky.

Já povolávám jednoho do toho stavu a druhého do jiného, podle toho, co každý člověk dokáže přijmout. Ale každý je naplněn podle míry své lásky. Jestliže světský člověk miluje více než řeholník, obdrží více, a totéž platí i naopak. A tak je to i se všemi ostatními.

165 Všechny jsem vás postavil na vinici poslušnosti, abyste na ní různými způsoby pracovali. Každý bude odměněn podle míry lásky, ne podle činů nebo podle doby trvání poslušnosti: jako by ten, kdo přijde dříve, měl obdržet více než ten, kdo přijde později; jak je to řečeno ve svatém evangeliu, kde vám má Pravda líčit podobenství o nečinně přihlížejících, kteří byli Pánem posláni pracovat na jeho vinici: a dal stejně těm, kdo začali pracovat za svítání, jako těm, kdo přišli o první hodině, i těm, kdo přišli o třetí, o šesté a deváté a o nešporách. Tím vám moje Pravda ukázala, že nejste odměňováni podle času nebo vykonaných činů, ale podle míry lásky.²² Mnozí byli posláni pracovat na této vinici již v dětství; ale jiní na ni vstoupí později a někteří již jako starci. A právě stařec na ni někdy může přijít s velikým ohněm lásky, protože vidí, jak málo času mu zbývá, takže chce dohnat ostatní, kteří na ni vstoupili již v dětství, a pak možná postupovali jen pomalu. Duše tedy získává zásluhy v lásce k poslušnosti, s níž naplňuje svou nádobu ve mně, moři pokoje.

Poslušnost mnohých je tak pohotová a jejich duše je jí natolik prosycena, že nejen nehledají důvody, proč jim bylo to a ono přikázáno tím, kdo má příkazy udělovat, ale ani nečekají s poslušností, až příkaz vyřkne. Ve světle víry rozumí úmyslu svého představeného. Takže skutečně poslušný člověk plní spíše úmysl než slovo, neboť má za to, že vůle představeného spočívá v mé vůli a že mu představený přikazuje s mým souhlasem a z mé vůle. Proto jsem ti říkal, že poslušný člověk poslouchá spíše úmysl než slovo. Plní však i slovo, právě proto, že předtím již poslechl citem své vůle, neboť hledí ve světle víry a je přesvědčen, že vůle představeného spočívá ve mně.

To dobře ukázal ten, o němž se píše v *Životopisech Otců*,²³ který dopředu poslouchal citem, a když mu představený chtěl něco přikázat a začal hláskou „o“, čímž nestačil nic vyjádřit, onen řeholník se rozeběhl jeho příkaz vyplnit, takže představený ani neměl čas větu dokončit. A abych ukázal, jak mi to bylo milé, dal jsem na to pečť zázraku: zbytek slova zlatým písmem napsala moje slitovnost, Duch svatý.

²²Srov. Mt 20, 1–16.

²³*Vitae Patrum*, PL 73

Tato slavná ctnost je mi natolik milá, že jsem do žádné jiné nevložil tolik znamení a svědectví zázraků, neboť plyne přímo ze světla víry.

Poslušnost, klíč k nebeské bráně, poslouchá celé stvoření

Abych ti ukázal, jak je mi tato ctnost milá, říkám ti, že poslouchá i země a zvířata. Voda udrží toho, kdo mě poslouchá, a když pohlédneš na zem, i ta poslouchá poslušného člověka, jak jsi viděla v *Životopisech Otců*. Pokud si vzpomínáš, četla jsi tam o onom řeholníkovi, kterému bylo opatem dáno suché dřevo, aby je z poslušnosti zasadil a denně zaléval, a on si neřekl: „Copak je to možné?“, ale ve světle víry, aniž by zkoumal možnost či nemožnost svého počínání, učinil zadost poslušnosti, takže se mocí poslušnosti a víry suché dřevo zazelenalo a přineslo plody, na znamení toho, že ona duše netrpí suchostí neposlušnosti, ale že se zazelenala a plodí ovoce poslušnosti. Proto svatí Otcové nazývali plody tohoto stromu „ovocem poslušnosti“.

A když pomyslíš na nerozumná zvířata, uvidíš totéž. Takto tomu bylo s učedníkem, který z ryzí a prosté poslušnosti chytil draka a přivedl ho k opatovi. Opat ale jednal jako pravý lékař, a aby se tím onen učedník nepyšnil a aby byla vyzkoušena jeho trpělivost, odmítl ho s výčitkou: „Jsi zvíře, a přivedl jsi svázané další zvíře.“

Totéž platí i o ohni. Pohleď na mnohé ve svatém Písmu, kteří se, aby nepřestoupili mou poslušnost nebo aby mě pohotově poslechli, nechali vhodit do ohně, ale ten jim nijak neublížil, jako se to stalo třem jinochům v peci a mnoha dalším, o nichž by se dalo vyprávět.²⁴

Stejně tak i voda držela Maura, který byl z poslušnosti poslán zachránit tonoucího učedníka. Nemyslel na sebe, ale ve světle víry myslel na splnění poslušnosti vůči svému představenému. A proto šel po vodní hladině, jako by to byla zem, a onoho učedníka zachránil.²⁵

²⁴Srov. Dan 3, 12–24.

²⁵Srov. svatý Řehoř Veliký (Gregorius Magnus), *Dialogorum libri IV II*, 7: *Vita sancti Benedicti*.

Pokud otevřeš zrak intelektu, zjistíš, že ti všechny věci ukazují na výtečnost této ctivosti.

Pro poslušnost je třeba opustit všechno ostatní. I kdybys byla tak unesena rozjímáním a duchovním spojením se mnou, že by tvé tělo bylo pozvednuto ze země, a byla ti uložena poslušnost – všeobecně vzato, tím nemyslím nějakou výjimku, která potvrzuje pravidlo –, musíš se snažit tuto poslušnost naplnit, pokud je to možné. Pamatuj si však, že se nesmíš vytrhnout z modlitby v čase, v kterém je přikázána, pakliže bys to neučinila z lásky a poslušnosti. To ti říkám, abys viděla, jak toužím po tom, aby mí služebníci byli připraveni pohotově poslechnout a jak mi je poslušnost milá.

Poslušný člověk si získává zásluhy vším, co činí: jestliže jí, činí to poslušnost; stejně tak když spí, jde nebo stojí, když se postí nebo bdí, to všechno dělá poslušnost; jestliže je v chóru nebo v refektáři nebo v cele, kdo ho tam zavede a kvůli komu tam setrvává? Kvůli poslušnosti, ve světle nejsvětější víry. S tímto světlem se vrhá do náruče svého řádu a představeného, neboť zemřel veškeré své vůli.

S touto poslušností odpočívá na lodi, nechává se vést představeným, a tak proplouvá rozbouřeným mořem tohoto života jako po nehybné hladině, s klidnou myslí a pokojným srdcem, neboť ho poslušnost s vírou vyvedla z temnot. A cítí se silný a v bezpečí, protože se zbavil slabosti a bázně tímž úkonem, jímž odhodil svou vlastní vůli, ze které povstává veškerá slabost a nespořádaná bázeň.

A co tato nevěsta poslušnost jí a pije? Sytí se poznáním sebe a mne, poznává své chyby a to, že jest sama, a poznává mne, jenž Jsem, který jsem. Ve mně okouší a jí mou pravdu, kterou poznává ve vtěleném Slově, které je mou Pravdou. A co pije? Pije krev: Slovo jí v krvi zjevilo mou pravdu a nevýslovnou lásku, kterou k ní chovám. V téže krvi Slovo zjevuje také svou poslušnost, kterou jsem mu já, jeho věčný Otec, dal kvůli vám; a poslušný člověk se jí opájí. A protože je opojen krví a poslušností Slova, zapomíná na sebe a na všechno své mínění a vědění, a z milosti mě vlastní a citem lásky spolu se světlem svaté víry mě ve svaté poslušnosti okouší.

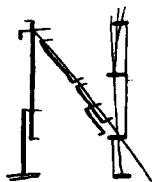
Celý jeho život jásá pokojem a ve smrti obdrží to, co mu bylo přislíbeno představeným, když skládal řeholní sliby: věčný život, blažené patření, nejvyšší a věčný klid a odpočinek: nezměrné dobro, jehož velikost nedokáže nikdo docenit nebo pochopit, protože je nekonečné; toto nekonečné dobro totiž nemůže obsáhnout nic menšího než je ono samo, jako nádoba ponořená do moře nemůže nabrat celé moře, ale pouze to množství, které se do ní vejde. Obsáhnout moře může jen moře samo; a tak i já, moře pokoje, jako jediný mohu sebe sama obsáhnout a docenit, a v sobě samém se z tohoto obsáhnutí a docenění těším. A účast na této radosti a dobru, které v sobě chovám, uděluji vám, každému podle jeho míry. Tuto míru plním vrchovatě, nenechávám ji poloprázdnou. Když člověk obdrží dokonalou blaženost, spatří a poznává z mé dobrotivosti to, co jsem mu dal poznat.

Poslušný člověk se světlem víry v pravdu, když je vypálen v peci lásky, pomazán pokorou a opojen krví, se sestrou trpělivostí a s opovržením k sobě samému, s pevností a ustavičnou vytrvalostí a se všemi ostatními ctnostmi, to znamená s ovocem ctností, tedy obdrží svou odměnu ode mě, svého Stvořitele.

SHRNUTÍ DIALOGU

Čtyři Kateřininy modlitby a Boží odpovědi

166



ejmilejší a nejdražší dcero, promluvil jsem k tobě, abych zcela zodpověděl tvou otázku ohledně poslušnosti. Pokud si dobře vzpomínáš, na počátku ses s rozehvělou touhou tázala na to, co jsem ti sám vnukl, aby se silněji rozhořela láska tvé duše. A prosilas mě o čtyři věci.

První modlitba se týkala tebe; vyslyšel jsem ji tím, že jsem ti dal světlo o své pravdě, ukázal jsem ti, jakým způsobem můžeš tuto pravdu poznávat, jak po tom toužíš: zjevil jsem ti totiž, jak poznáním sebe a mne ve světle víry můžeš dosáhnout poznání pravdy – a vysvětlil jsem ti, jakým způsobem to máš činit.

Druhá modlitba se týkala světa, abych mu prokázal milosrdenství.

Třetí modlitba byla za mystické tělo svaté Církve; prosilas mě, abych ho zbavil temnot a pronásledování, a projevilas touhu, abych ničemnosti světa potrestal na tobě. V odpověď na tvou touhu jsem ti vysvětlil, že žádný trest uvalený na konečnou dobu nestačí k vyrovnaní dluhu způsobeného vinou na mně, neboť jsem nekonečné Dobro. Tu samotný trest napravit nemůže, ale je-li spjat s touhou duše a zkroušeností srdce, může tento dluh splatit, a také jsem ti vysvětlil jak. Odpověděl jsem ti, že se nad světem chci smilovat, a zjevil jsem ti, že milosrdenství je mi natolik vlastní, že jsem z milosrdenství a nevyřetelné lásky k člověku

seslal Slovo, svého jednorozeného Syna. Abych ti to ukázal co nejjasněji, připodobnil jsem ho k mostu vedoucímu z nebe na zem díky spojení mé božské přirozenosti s vaší lidskou.

Také jsem ti zjevil, abych ti více osvětlil svou Pravdu, že se na most vystupuje po třech stupních, to znamená třemi mohutnostmi duše. A tyto tři stupně jsem ti ukázal také na těle Slova, jak víš, a to symboly nohou, boku a úst, jimiž jsem znázornil tři stavy duše: nedokonalý stav, stav dokonalý a ten poslední, nejdokonalejší, v němž duše dospívá k nejvyššímu stupni sjednocující lásky. V každém ze tří stavů duše jsem ti ukázal, co duši zbavuje nedokonalosti a díky čemu dosahuje dokonalosti a jakou cestou má pokračovat, a hovořil jsem o skrytých úkladech zlého ducha a duchovní sebelásky. Také jsem ti v souvislosti s těmito třemi stavy pověděl o třech soudech své slitovnosti: první je vysloven v průběhu života, jak jsem ti říkal; druhý na prahu smrti, a to u těch, kdo umírají bez naděje ve smrtelném hříchu – o těch jsem ti říkal, že jdou cestou zlého ducha, totiž pod mostem, a popsal jsem ti jejich bídu –, a třetí při posledním soudu. Vysvětlil jsem ti i několik věcí ohledně trestů lidí odsouzených k záhubě a o slávě blažených, až všichni opět získají dar svého těla.

Také jsem ti slíbil, a to opakuji, že mnohým utrpením svých služebníků zreformuji svou nevěstu, vybídl jsem tě k přijetí utrpení, protože mě trápí ničemnost mých správců. Ukázal jsem ti důstojnost, do níž jsem je postavil, a úctu, kterou pro ně vyžadují od světských lidí; zjevil jsem ti také důvod, proč úcta k nim nemá ochabovat, bez ohledu na jejich chyby; a také, jak mě mrzí, když tomu tak není. Pověděl jsem ti o ctnostech správců, kteří žijí jako andělé, a zároveň jsem mluvil o výtečnosti Nejsvětější svátosti.

V souvislosti se stavy duše jsem mluvil i o stavech slz, o nichž jsi chtěla něco vědět, a odkud pocházejí. Vysvětlil jsem ti, jak souvisejí stavy duše se stavy slz. Řekl jsem ti, že všechny slzy pramení ze srdce, a postupně jsem ti vysvětlil, proč tomu tak je. Tak jsem ti objasnil čtyři stavy slz a také pátý, z něhož se rodí smrt.

Vyslyšel jsem i tvou čtvrtou prosbu a odpověděl jsem na tvou otázku, která se týkala určitého případu. Jak dobře víš, postaral jsem se o něj. Při této příležitosti jsem hovořil o své prozřetelnosti obecně i jednotlivě, od počátku stvoření světa až po jeho

konec, vysvětlil jsem ti, jak jsem každou věc činil a činím s božskou prozřetelností, jak uděluji a dopouštím všechno, souzení, i duchovní a časné útěchy. Všechno je pro vaše dobro, abyste byli ve mně posvěceni a aby se ve vás naplnila má vůle. Tato pravda – že jsem vás stvořil, abyste měli věčný život – vám byla zjevena krví Slova, mého jednorozeného Syna.

Poté jsem vyhověl i tvé poslední touze a splnil jsem, co jsem ti slíbil, totiž že ti vylícím dokonalost poslušnosti (a nedokonalost neposlušnosti), odkud pochází a co vám ji může vzít. A znázornil jsem ti ji jako velký klíč: taková opravdu je. Pověděl jsem ti rovněž o zvláštní poslušnosti, o dokonalých a nedokonalých, o těch, kdo jsou v řádu a kdo mimo řeholní řády, o každém zvlášť; a o pokoji plynoucím z poslušnosti, o boji vyvolávaném neposlušností, a jakému klamu podléhá neposlušný člověk, když jsem ti ukázal, jak smrt přišla na svět v důsledku Adamovy neposlušnosti.

Nyní ti na závěr já, věčný Otec, nejvyšší a věčná Pravda, říkám, že v poslušnosti Slova, mého jednorozeného Syna, máte život. A jako jste všichni od prvního starého člověka zdělili smrt, tak jste také všichni – alespoň ti, kdo s sebou chtějí neustále nosit klíč poslušnosti – znovu získali život v novém člověku, Kristu, sladkém Ježíši, jehož jsem učinil mostem, protože cesta do nebe byla rozbita. Jestliže půjdete po této sladké a přímé cestě, která je zářící pravdou, s klíčem poslušnosti v ruce, projdete temnotami světa, a ty vám neuškodí. A na konci svého putování si klíčem Slova odemknete nebeskou bránu.

Nyní vybízím tebe a ostatní své služebníky, abyste plakali, neboť kvůli pláči a pokorné a vytrvalé modlitbě se chci nad světem smilovat. Běž po této cestě pravdy jako mrtvá sobě samé, aby ti nebyla vyčtena pomalá chuže: od nynějška totiž bude od tebe žádáno více než dříve, neboť jsem se ti zjevil ve své pravdě. Hleď, abys nevyšla z cely sebepoznání, naopak v ní opatruj a užívej poklad, který jsem ti dal. Tímto pokladem je učení o pravdě, jehož základem je živý kámen, Kristus, sladký Ježíš, oděný světlem, jež rozsvěcuje temnoty. V pravdě se do něj oděj, nejsladší milovaná dceruško.

Chvála Nejsvětější Trojice a víry



ehdy ona duše, poté co zrakem intelektu spatřila a ve světle nejsvětější víry poznala pravdu a výtečnost poslušnosti, poté co ji smysly vyslechla a citelem okusila, nahlížejíc do božského majestátu, s rozechvělou touhou vzdala díky a zvolala:

Tobě buď dík, věčný Otče, že jsi neodvrhl mne, svého tvora, a neodvrátils ode mě tvář a nezhrdls mými touhami. Ty, který jsi světlo, nehleděls na mé temnoty. Ty, který jsi život, jsi nedbal, že já jsem smrt, a ty, lékař, ses nenechal odradit mými těžkými chorobami. Ty, věčná čistota, jsi nehleděl na to, že jsem pokrytá bahnem mnoha běd. Ty, který jsi nekonečný, jsi nezhrdl mnou, konečným tvorem. Ty, moudrost, jsi nedbal na mou velikou tupost.

Kvůli těmto ani jiným špatnostem a chybám ani kvůli žádné jiné mnou tvá dobrotivost, slitovnost a nekonečné dobro neopovrhlo. Naopak ve svém světle jsi dal světlo mně. V tvé moudrosti jsem poznala pravdu, v tvé slitovnosti jsem našla tvou lásku a zalíbení v bližním. Kdo tě k tomu přiměl? Jistě ne moje ctnosti, nýbrž tvoje láska.

Kéž tě tatáž láska nyní přiměje, abys osvětlil zrak mého intelektu světlem víry, abych poznala dobře pravdu, kterou mi zjevil. Uděl mi, aby si má paměť pamatovala tvá dobrodiní, aby vůle hořela v ohni tvé lásky a aby tímto ohněm lásky do mého těla vstoupila krev a zaplavila je. Ať si touto krví, která mi byla dána pro lásku ke krvi, a klíčem poslušnosti odemknu nebeskou bránu.

O to tě prosím z celého srdce pro každého člověka obdařeného rozumem, všeobecně i jednotlivě, a pro mystické tělo svaté Církve. Vyznávám a nepopírám, zes mě miloval dříve, než jsem byla, a že mě miluješ nevýslovnou láskou, jakoby zblázněný do svého tvora.

Věčná Trojice, božství, božská přirozenosti, která jsi zhodnotila cenu krve svého Syna! Ty, věčná Trojice, jsi hluboké moře; čím více se do něj člověk noří, tím více je nalézá, a čím více je nalézá, tím více je hledá. Duše se tebou nemůže nasýtit, neboť když se vrhne do tvé hlubiny, nenasytí se – nepřestává po tobě neustále hladovět a žíznit, věčná Trojice, touží tě vidět ve světle,

v tvém světle.¹ Jako laň dychtí po prameni živé vody, tak moje duše touží vyjít z temného vězení těla a spatřit tě v pravdě. Jak dlouho ještě bude tvoje tvář skryta mým očím?²

Věčná Trojice, ohni a hlubino lásky, rozežen již mlhu mého těla! Poznání tebe, které jsi mi ve své pravdě udělil, mě nutí toužit po tom, abych opustila břemeno svého těla a odevzdala život ke slávě a chvále tvého jména. To proto, že jsem okusila a ve světle intelektu spatřila tvou hlubinu, věčná Trojice, a krásu tvého stvoření. Tak jsem hledíc do sebe spatřila, že jsem tvým obrazem, neboť mně dáváš účast na své moci, věčný Otče. Mému intelektu dáváš účast na moudrosti, která náleží tvému jednorozenému Synu; a Duch svatý, který vychází z tebe a ze Syna, mi dal vůli, abych byla schopna lásky.

Ty, věčná Trojice, jsi stvořitel, a já, tvor, jsem v novém zrození, kteréš mi dal prožít v krvi svého Syna, poznala, že ses zamiloval do krásy svého tvora.

Hlubino, věčné božství, hluboké moře! Co více jsi mi mohl dát než sebe sama!

Jsi oheň, který nepřestává hořet a nestravuje se; oheň, který ve svém žáru spaluje všechnu sebelásku duše; oheň, který zbaňuje všeho chladu; oheň, který osvěcuje. Svým světlem jsi mi dal poznat svou pravdu: ty jsi světlo nade všechna světla, které nadpřirozeným způsobem osvěcuje zrak intelektu tak hojně a dokonale, že se v něm rozjasňuje světlo víry. V této víře vidím, že moje duše má život, a v tomto světle přijímá tebe, zdroj světla.

Ve světle víry získávám moudrost v moudrosti Slova, tvého Syna; ve světle víry jsem silná, pevná, vytrvalá; ve světle víry doufám: nedopušt, abych na své cestě umdlela. Toto světlo mě poučuje o cestě, a bez něj bych bloudila v temnotách; proto jsem tě prosila, věčný Otče, abys mě osvětil ve světle nejsvětější víry.

Toto světlo je opravdu moře, protože duši sytí v tobě, moři pokoje, věčné Trojici. Jeho voda není kalná, a proto duši neděsí, neboť zná pravdu; jeho voda je totiž průzračná, protože zjevuje tvá tajemství, takže tam, kde je hojnost tak nesmírně silného světla víry, je duše ujišťována o tom, v co věří. Tvoje voda je

¹Srov. Žl 36, 10.

²Srov. Žl 42, 2-3.

zrcadlo, jehož prostřednictvím si, věčná Trojice, přeješ, abych se poznala: neboť když do tohoto zrcadla hledím a držím je rukou lásky, představuje v tobě mne, tvého tvora, a tebe ve mně, díky spojení božské přirozenosti s naším lidstvím, které jsi uskutečnil.

V tomto světle poznávám tebe a ty se mi v něm představuješ, nejvyšší a nekonečné Dobro: dobro nade všechna dobra, dobro nepochopitelné, přesahující všechnu moudrost, neboť ty jsi moudrost sama. Jsi pokrm andělů a s vroucí láskou ses dal lidem. Jsi oděv zahalující veškerou nahotu, sytíš hladové svou sladkostí. Jsi sladký bez jakékoli hořkosti.

Věčná Trojice, ve tvém světle, které jsi mi udělil a které jsem přijala se světlem nejsvětější víry, jsem díky tolika podivuhodným vysvětlením poznala cestu velké dokonalosti, abych mohla sloužit ve světle, a ne v temnotách, abych mohla být příkladem dobrého a svatého života a abych byla pozvednuta ze svého ničemného života, neboť jsem ti kvůli svým vinám vždy sloužila v temnotách. Neznala jsem tvou pravdu, a proto jsem ji nemohla milovat. Proč jsem tě neznala? Protože jsem tě nespátřila se světlem nejsvětější víry, neboť mi mlha sebelásky zahalila zrak intelektu. A ty, věčná Trojice, jsi nyní svým světlem tyto temnoty rozehnala.

Kdo by dokázal dosáhnout tvých výšin a poděkovat ti za tak nezměrný dar a za tolik dobrodiní, jež jsi mi udělil, a za učení o pravdě, které jsi mi daroval? Je to mimořádná milost, přesahující všeobecnou milost, kterou uděluješ každému tvoru. Chtěls vyjít vstříc mým potřebám a potřebám ostatních duší, které se do ní zahledí.

Pane, ty sám jsi odpověděl: ty sám jsi mi daroval tuto milost, sám jsi odpověděl a utěšil mě vlitím světla milosti, abych ti mohla vzdát díky. Prosím tě, oděj mě do tebe, věčné Pravdy, abych běh tohoto smrtelného života dokončila s pravou poslušností a se světlem nejsvětější víry, jímž, jak se mi zdá, dosud opájíš mou duši. Bohu díky! Amen.

OBSAH

<i>Předmluva</i>	V
------------------------	---

Úvod

<i>Ze života svaté Kateřiny Sienské</i>	VII
<i>Spisy sv. Kateřiny Sienské</i>	VIII
<i>Charakteristika Kateřinina díla</i>	IX
<i>Dialog</i>	X
<i>Struktura Dialogu</i>	X
<i>Prameny</i>	XIII
<i>Literatura o sv. Kateřině Sienské</i>	XIV
<i>Dosavadní české překlady sv. Kateřiny</i>	XVI
<i>Ediční poznámka</i>	XVI
<i>Zkratky a názvy biblických knih</i>	XVII

PROLOG	1
---------------------	---

UČENÍ O DOKONALOSTI

Svatá touha	4
Bližní jako prostředek	9
Hřích	11
Ctnosti	12
Rozvážnost, družka všech ctností	16
Strom lásky	18
Plody rozvážnosti	19
Shrnutí	23

DIALOG

Milosrdenství s Božím lidem a mystickým tělem svaté Církve	25
Vykupitelská krev	27
Následky prvotního hříchu. Křestní milost a svobodná vůle	29
Větší odpovědnost člověka po vykoupení	30
Prosba o milosrdenství pro svět	32
Sebeláska, jed světa	33
Boží ruce nikdo neunikne	34
Děkuvzdání duše	34
Následovat Pravdu s pravou trpělivostí	35

Kristus, který se stal mostem, spravuje cestu přerušenu hříchem	37
Vinice a dělníci	37
Duše naroubované na vinný keř, kterým je Kristus	40
Chvála Boží lásky	41

UČENÍ O MOSTU

Most, cesta pravdy	43
Tři stupně	43
Láska všechno přitahuje	44
Kameny	45
Klíč	46
Brána	46
Řeka: cesta lži	47
Volba cesty lži nebo cesty pravdy	47
Shovívavost Ducha	48
Cesta Kristova učení	49
Jistota a neochvějnost Kristova učení	50
Chvála milosrdenství	51
Stromy smrti	52
Plody stromů smrti	54
Nespravedlivý soud	56
První obžaloba	57
Druhá obžaloba	58
Čtvero soužení	60
Třetí obžaloba	61
Blaženost těch, kdo vytrvali na cestě po mostě	63
Touha blahoslavených. Oslavení těla	64
Vzkříšení	66
Hodnota zkoušky. Vůle může zvítězit nad zlým duchem	68
Klamy smyslnosti. Obava z trní	70
Nevyhnutelnost utrpení a jeho různý účinek	72
Předchut věčného života	73
Víra a nevěra: skutky	75
Láska běžná a dokonalá	77
Životní stavy	78
Nespokojenost těch, kdo si nezřízeně touží po světských statcích	80
Bázeň – první, ale nedostatečný impuls ke správné cestě	81
Nutnost lásky	84
Jednota sil duše	86
Tři stupně jako síly duše	87
Cesta Krista, pramene živé vody	87
Spásná žízeň	88
Jak Bůh přebývá v duši	89
Cesta běžné lásky. Shrnutí	91

Obsah

Tři stupně jako stavy duše. Výstup k dokonalé lásce	92
První stupeň. Nedokonalost bázně	93
Nedokonalost v lásce	94
Od služebníka k příteli	97
Tři způsoby zjevení Boží lásky	98
Prostředky vzestupu: poznání	100
Prostředky vzestupu: bližní	102
Prostředky vzestupu: modlitba	104
Modlitba ústní a vnitřní	105
Překážky vzestupu	109
První léčka: hledání útěchy	110
Druhá léčka	113
Třetí léčka	115
Jak rozpoznat léčku	115
Druhý stupeň: dokonalost lásky	117
Tři křty	119
Třetí stupeň	122
Láska k Bohu a k duším	122
Ctnosti nad světem vždy vítězí	124
Čtvrtý stav	127
Radost v utrpení	127
Spojení s Bohem a odpočinek v něm	128
Touha po spojení	131
Osvícení intelektu	132
Bezbožníci a zlí duchové, nástroje božské spravedlnosti	133
Proč blažený nezná bolest	134
Touha po věčném životě	137
Boží sláva v bolestech	138
Svědčkové	139
Dokonalost stavu sjednocení	141
Závěrečné shrnutí učení o mostu	142
Modlitba za dokonalejší poznání pravdy	144

UČENÍ O SLZÁCH

Pět druhů slz	145
Slzy dávající život a slzy smyslnosti	146
Slzy srdce	146
Slzy sladkosti	148
Hodnota slz	150
Ohnivé slzy	153
Touha, pramen slz života	154
Plody slz smrti	155
Trpělivost	162

Slzy sjednocení	163
Další Kateřinina otázka o radě a soudu	166

UČENÍ O PRAVDĚ

Tři světla nutná k dosažení pravdy	168
První světlo	169
Druhé světlo: nedokonalé odloučení od světa	170
Třetí světlo: dokonalý odstup od světa	172
Starý člověk a nový člověk. Umrtnení vůle	173
Závdavek věčného života	177
Tři podmínky nepodlehnutí klamu. První podmínka: nesoudit chyby bližního	178
Druhá podmínka: nesoudit u bližního stupeň ctnosti	179
Třetí podmínka: nechtít, aby šli všichni stejnou cestou	180
Shrnutí tří podmínek	182
Jak rozlišit zdroje navštívení	183
Pobídnutí k dalším přáním	186
Chvála Boha za zjevení pravdy	187

MYSTICKÉ TĚLO SVATÉ CÍRKVE

Vznešenost kněžské služby	190
Eucharistické slunce	191
V eucharistii je celý Bůh a celý člověk	192
Jak hledět a nazírat na eucharistické tajemství	194
Nejvyšší důstojnost člověka v eucharistii	196
Důstojnost a ctnost kněží	197
Příklady svatých kněží	199
Přetěžká vina pronásledovatelů Církve	200
Bída a slepota těch, kdo pronásledují kněze	204
Dobří správci	206
Různé způsoby jednání správců	209
Ještě jednou k důstojnosti Božích správců	214
Nehodní správci	216
Nespravedlnost a sebeláska, příčina nehodnosti	219
Od správců je požadována andělská čistota	221
Správci mají svým učením i životem jít příkladem	224
Nejzávažnější neřesti: nečistota	228
Nejzávažnější neřesti: lakota	231
Nejzávažnější neřesti: pýcha	235
Je třeba se za správce modlit, neboť nesou velkou zodpovědnost	239
Potrestání špatných správců	242
Oslabená důstojnost kněze	244
Smrt spravedlivého	246

Smrt hříšníka	249
Obžaloba svědomí	252
Shrnutí	254
Boží chvála	256

BOŽÍ PROZŘETELNOST

Všeobecná prozřetelnost. Stvoření a vykoupení	260
Prozřetelnost ve svátostech, v naději, v zákoně	261
Prozřetelnost pečuje o každého člověka v každé životní situaci	265
Lidská nevědomost; účel souzení	270
Péče prozřetelnosti o všechny živé	274
Jak Bůh pečuje o toho, kdo umí doufat	276
Péče prozřetelnosti o hříšníky	280
Péče prozřetelnosti o nedokonalé	282
Péče prozřetelnosti o ty, kdo jsou dokonalí	287
Péče prozřetelnosti o apoštolát	291
Prozřetelnost je podřízena lásce	295
Péče prozřetelnosti o časné potřeby těch, kdo si dobrovolně zvolili chudobu	297
Zlo pramenící z bohatství	300
Chvála chudoby	302
Shrnutí o prozřetelnosti	308
Chvála božské lásky	308

POSLUŠNOST

Poslušnost Slova a neposlušnost Adama	310
Všeobecná poslušnost	312
Újma způsobovaná neposlušností	315
Zvláštní poslušnost	317
Zvláštní poslušnost v řeholních řádech	318
Zakladatelé řeholních řádů	319
Jak se chovají ti, kdo jsou poslušní	323
Odměna poslušného člověka	328
Jak se chová neposlušný člověk	329
Vzývání poslušnosti	334
Chvála poslušnosti	336
Poslušnost měřená podle lásky	338
Poslušnost, klíč k nebeské bráně, poslouchá celé stvoření	341

SHRUTÍ DIALOGU

Čtyři Kateřininy modlitby a Boží odpovědi	344
Chvála Nejsvětější Trojice a víry	347

Svatá Kateřina Sienská

DIALOG

s Boží Prozřetelností

z italské přeložila Ivana Hlaváčová

předmluva fra Dominik Duka OP

úvod sestavili Eva Fuchsová a Pavel Mareš

český text redigovali

Eva Fuchsová, Pavel Mareš, Štěpán Filip OP

obálka Tatiana Svatošová

iniciály Ondřej Koupil

vydalo nakladatelství Krystal OP

Husova 8, 110 00 Praha 1

jako svou 43. publikaci

vydání první Praha 1998

v řadě *Thesaurus* svazek 3.

sazba Krystal OP

tisk Tobola, Jínonická 329, Praha 5

vazbu zhotovila knihárna Kartoan, Ústí nad Labem

počet stran XVIII + 358

D: R 200,-

DUPL E 1247

Dialog je vrcholným dílem sv. Kateřiny Sienské. Jeho sepsání bylo podníceno hlubokým mystickým zážitkem:

„Asi dva roky před smrtí jí byla Pravda zjevena z nebes s takovou jasností, že Kateřina byla puzena písemně ji zaznamenat pro ostatní. Požádala své sekretáře, aby jakmile zjistí, že se dostala do extáze, zaznamenali vše, co bude říkat. Tak byla v krátkém čase sepsána kniha obsahující dialog duše, jež klade Pánu čtyři otázky, se samotným Pánem, který duši odpovídá a osvětluje jí mnohé užitečné pravdy.“ (bl. Rajmund z Kapuy)

Styl Dialogu odpovídá přesně tomuto zvláštnímu vzniku. Kateřina neměla žádné vzdělání, neuměla dokonce ani psát (tato schopnost jí byla dána až v průběhu diktování Dialogu). Přesto zná učení církve i v jemných podrobnostech, kde by se laik bez Božího vnuknutí mohl snadno mýlit. Její sloh se nesnaží o uhlazenost, ale o jasnost a názornost. Přesto není čtení Dialogu snadnou záležitostí – odhalování jeho mnohvrstevnatého významu, vzájemných souvislostí a jeho hloubky může být celoživotní inspirací.

V ediční řadě

Thesaurus

KLASICKÁ DÍLA TEOLOGICKÉ
A DUCHOVNÍ LITERATURY

dosud vyšlo:

Sv. Bonaventura: Putování mysli do Boha

Lev XIII.: Divinum illud munus

připravujeme:

G. Savonarola: Útěcha mého putování

E20758

edice

Thesaurus